

www.qbz.gov.al

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2021 – Numri: 2

Tiranë – E enjte, 7 janar 2021

PËRMBAJTJA

	Faqe
Dekret i Presidentit nr. 11887, datë 30.12.2020	Për dhënie të shtetësisë shqiptare..... 15
Akt normativ i Këshillit të Ministrave nr. 36, datë 23.12.2020	Për zgjatjen e afatit të vlefshmërisë së certifikatës së kontrollit teknik..... 15
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1077, datë 24.12.2020	Për miratimin e raportit të pestë periodik kombëtar mbi zbatimin e konventës “Për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj grave”..... 15
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1085, datë 24.12.2020	Për përcaktimin e rregullave për lidhjen e kontratave për blerjen e pajisjeve/mjeteve të projektuara posaçërisht ose të përshtatura për qëllime ushtarake, si dhe armët, municionet apo materialet luftarake për qëllime operationale, përfshirë teknologjinë dhe <i>software</i> -t e lidhura me këto mallra, si dhe për përbërjen, mënyrën e organizimit e të funksionimit të komisionit të veçantë të klasifikimit të këtyre kontratave..... 74
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1095, datë 24.12.2020	Për miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil..... 93
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1110, datë 28.12.2020	Për miratimin e memorandumit të mirëkuptimit ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës së Kroacisë, për rehabilitimin e shkollës 9-vjeçare “Iliria” në Fushë-Krujë, Republika e Shqipërisë..... 191
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1114, datë 24.12.2020	Për disa ndryshime dhe shtesa në vendimin nr. 223, datë 23.3.2016, të Këshillit të Ministrave, “Për përcaktimin e rregullave dhe të procedurave për vlerësimin dhe ekzekutimin e vendimeve përfundimtare të kompensimit të pronës dhe shpërndarjen e fondit financiar e fizik për kompensimin e pronave”, të ndryshuar..... 194

Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1130, datë 24.12.2020	Për një ndryshim në vendimin nr. 645, datë 3.8.2020, të Këshillit të Ministrave, “Për përdorimin e fondit të rindërtimit për financimin e rindërtimit të njërive të banimit në ndërtesa (pallat) dhe ndërtesave publike, në zonat e reja për zhvillim, në njësitë administrative 4 e 8, zona “5 Maji”, dhe Njësinë Administrative 6, zona “Kombinat”, Bashkia Tiranë”.....	328
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1132, datë 24.12.2020	Për një ndryshim në vendimin nr. 202, datë 5.3.2020, të Këshillit të Ministrave, “Për përdorimin e fondit të rindërtimit, për financimin e rindërtimit të banesave individuale, ndërtimin dhe rikonstruksionin e infrastrukturës publike, si dhe çdo ndërhyrje tjetër në funksion të rindërtimit të këtyre banesave”, të ndryshuar.....	328
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1133, datë 24.12.2020	Për disa ndryshime në vendimin nr. 307, datë 16.4.2020, të Këshillit të Ministrave, “Për përdorimin e fondit të rindërtimit, për financimin e rikonstruksionit dhe ndërtimit të infrastrukturës publike, në funksion të rindërtimit të banesave individuale dhe caktimin e Fondit Shqiptar të Zhvillimit si njësi zbatuese”, të ndryshuar.....	329
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1134, datë 24.12.2020	Për përdorimin e fondit të rindërtimit për financimin e rindërtimit/rikonstruksionit të objekteve arsimore, në Bashkinë Tiranë dhe caktimin e Bashkisë Tiranë si njësi zbatuese.....	330
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1135, datë 24.12.2020	Për përdorimin e fondit të rindërtimit për financimin e rikonstruksionit të banesave individuale dhe njërive të banimit në ndërtesa (pallat), si dhe mjediseve në bashkëpronësi ose të përbashkëta në ndërtesa (pallat), në bashkitë Krujë dhe Lezhë.....	330
Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1136, datë 24.12.2020	Për përdorimin e fondit të rindërtimit për financimin e hartimit të projektit të ndërhyrjeve rehabilituese/përshtatëse, të nevojshme për kthimin e strukturës së objekteve që janë klasifikuar si objekte me dëmtime të mëdha strukturore ose dëmtime shumë të rënda jostrukturore, në Bashkinë Lezhë.....	331
Udhëzim i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 16, datë 28.12.2020	Për procedurën e pajisjes me leje peshkimi për anijet që zëvendësojnë anijet e mbytura të peshkimit.....	332
Urdhër i ministrit të Brendshëm nr. 3, datë 5.1.2021	Për delegimin e kompetencave.....	332
	Vendim (<i>i shkurtuar</i>) për shpalljen të zhdukur të shtetasit Eduart Kamberaj.....	332

DEKRET**Nr. 11887, datë 30.12.2020****PËR DHËNIE TË SHTETËSISË
SHQIPTARE**

Në mbështetje të nenit 92, pika “c”, dhe nenit 93 të Kushtetutës, si dhe të nenit 23, pika 1, të ligjit nr. 113/2020, “Për shtetësinë”, me propozimin e Ministrisë së Brendshme,

DEKRETOJ:**Neni 1**

U jepet shtetësia shqiptare, me kërkesë të tyre, këtyre personave:

1. Lila Jahanbakhsh Kordi
2. Pashk Nikollë Osmani
3. Dario Giovanni Barbieri
4. Vera Hysen Axhanela
5. Prenka Gjon Lazraj

Neni 2

Ky dekret hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

**PRESIDENT I REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË**
Ilir Meta

AKT NORMATIV
Nr. 36, datë 23.12.2020**PËR ZGJATJEN E AFATIT TË
VLEFSHMËRISË SË CERTIFIKATËS SË
KONTROLLIT TEKNIK**

Në mbështetje të nenit 101 të Kushtetutës, me propozimin e ministrit Infrastrukturës dhe Energjisë, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:**Neni 1**

Zgjatjen e afatit të vlefshmërisë së certifikatës së kontrollit teknik, të mjeteve me motor dhe

rimorkiove të tyre, me një periudhë prej 3 (tre) muajsh.

Neni 2

Ky akt normativ hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR
Edi Rama

VENDIM**Nr. 1077, datë 24.12.2020****PËR MIRATIMIN E RAPORTIT TË
PESTË PERIODIK KOMBËTAR MBI
ZBATIMIN E KONVENTËS “PËR
ELIMINIMIN E TË GJITHA FORMAVE
TË DISKRIMINIMIT NDAJ GRAVE”**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës; të pikës 4, të nenit 25, të ligjit nr. 43/2016, “Për marrëveshjet ndërkombëtare në Republikën e Shqipërisë”; të nenit 1, të ligjit nr. 7767, datë 9.11.1993, “Për aderimin në konventën ‘Për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj grave’”, me propozimin e Kryeministrit dhe ministrit për Evropën dhe Punët e Jashtme, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

Miratimin e raportit të pestë për zbatimin e konventës së OKB-së “Për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj grave”, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

Komiteti për Eliminimin e Diskriminimit ndaj Grave

SHQYRTIMI I RAPORTEVE, DËRGUAR NGA SHTETET PALË NË MBËSHTETJE TË NENIT 18, TË KONVENTËS SË OKB-së, PËR ELIMINIMIN E TË GJITHA FORMAVE TË DISKRIMINIMIT NDAJ GRAVE SHQIPËRIA

Raporti i V Periodik Kombëtar
2020

TABELA E PËRMBAJTJES

LISTA E SHKURTIMEVE

I. HYRJE

II. MASAT E NDËRMARRA PËR ZBATIMIN E 16 NENEVE KRYESORE TË KONVENTËS, REKOMANDIMEVE TË KOMITETIT DHE VËZHGIMEVE PËRFUNDIMTARE

Neni 1 - Përkufizimi i diskriminimit ndaj grave

Neni 2 - Detyrimet kryesore

Neni 3 - Mekanizmat Kombëtarë për Mbrojtjen e të Drejtave të Grave

Neni 4 - Masat e veçanta të përkohshme

Neni 5 - Stereotipat gjinore

Neni 6 - Trafikimi

Neni 7 - Pjesëmarrja në jetën politike dhe publike

Neni 8 - Përfaqësimi i grave në arenën ndërkombëtare

Neni 9 - Shtetësia

Neni 10 - Arsimit

Neni 11 - Punësimi

Neni 12 - Shëndetësia

Neni 13 - Përfitimet ekonomike dhe sociale

Neni 14 - Gratë rurale

Neni 15 - Barazia para ligjit

Neni 16 - Martesa dhe marrëdhëniet familjare

Deklarata e Pekinit dhe Platforma për Veprim

Agjenda për Zhvillim të Qëndrueshëm

Mbështetja Teknike

SHTOJCA

LISTA E SHKURTIMEVE

AP	Avokati i Popullit
BE	Bashkimi Evropian
CEDAW	Konventa për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit ndaj Grave
DPB	Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve
DNJF	Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas
KB	Kombet e Bashkuara
KiE	Këshilli i Evropës
KMD	Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi
KKBGJ	Këshilli Kombëtar i Barazisë Gjinor
MASR	Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë

MEPJ	Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme
MD	Ministria e Drejtësisë
MB	Ministria e Brendshme
MFE	Ministria e Financave dhe Ekonomisë
MKR	Mekanizmi i Koordinuar i Referimit të rasteve të dhunës në familje
MSHMS	Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale
OJF	Organizatë Jo Fitimprurëse
OSHC	Organizatë e Shoqërisë Civile
OZHQ	Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm
QKPA	Qendra Kombëtare Pritëse për Azilkërkues
RSH	Republika e Shqipërisë
DPSH	Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit
VP	Vëzhgimet Përfundimtare

I. HYRJE

Republika e Shqipërisë ka nderin të paraqesë Raportin e Pestë Periodik Kombëtar mbi zbatimin e Konventës për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit ndaj Grave¹ para Komitetit për Eliminimin e Diskriminimit ndaj Grave (Komiteti CEDAW).

Ky raport i përgatitur në zbatim të nenit 18 të Konventës (CEDAW), u hartua në përputhje me udhëzimet mbi formën dhe përmbajtjen e raporteve që duhen paraqitur nga shtetet palë². Raporti përmban informacion mbi zbatimin e neneve të Konventës dhe të rekomandimeve të Komitetit të Konventës CEDAW, bazuar dhe në vëzhgimet përfundimtare (korrik 2016)³ dhe përkon me periudhën kohore korrik 2016 – shtator 2020. Përshkrimi i situatës shoqërohet me një analizë të shkurtër të efekteve të masave të ndërmarra në zbatim të Konventës, garantimin e të drejtave të të gjitha grave në Shqipëri, si dhe vështirësive të ndeshura për adresimin në mënyrën e duhur.

Gjatë periudhës së raportimit, Shqipëria kaloi dy procese zgjedhore të rëndësishme: zgjedhjet parlamentare (2017) që konfirmuan në qeverisje koalicionin e majtë dhe zgjedhjet në nivel vendor (2019), që gjithashtu, për shkak të zhvillimeve politike, mundësuan zgjedhjen e kryebashkiakëve/kryebashkiakeve të koalicionit të majtë. Qeveria e re e vitit 2017 riorganizoi

institucionet kryesore qendrore, si dhe një pjesë të atyre që kanë përgjegjësi specifike për zbatimin e kësaj Konvente.

Situata e emergjencës civile në nëntor të vitit 2019, për shkak të tërmetit dhe dëmtimeve të konsiderueshme të shkaktuara në disa zona të vendit, si dhe kriza për shkak të pandemisë COVID-19 kanë ndikuar në adresimin e plotë e të duhur të vëzhgimeve përfundimtare. Megjithatë, çështjet e fuqizimit të gruas dhe luftës kundër dhunës me bazë gjinore mbetën prioritete edhe gjatë kufizimeve e mbylljes për shkak të COVID-19. Ndër masat e marra që në fillim, Qeveria e Shqipërisë tregoi kujdes dhe veçoi adresimin e nevojave të grave e vajzave nga grupe të cënueshme.

Raporti u hartua si rezultat i koordinimit dhe përfshirjes së institucioneve qendrore dhe të pavarura, anëtare të Grupit Ndërmnistror të Punës, kryesuar nga Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme, me mbështetjen dhe kontributin e veçantë të Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale. Anëtarë të tjerë të GNP-së ishin: Ministria e Brendshme/Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit, Ministria e Drejtësisë, Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Ministria e Kulturës, Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural. Gjithashtu kontribut në këtë Raport kanë dhënë edhe institucionet e pavarura, si Kuvendi i Shqipërisë, Avokati i Popullit, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, Komisionit Qendror të Zgjedhjeve, etj.

Pavarësisht kufizimeve të vazhdueshme për shkak të pandemisë së COVID-19 u siguria zhvillimi i një procesi gjithëpërfshirës

¹ Këtej e tutje CEDAW.

² CEDAW C/74/3, 18 dhjetor 2019, notë informative mbi përgatitjen e raporteve (neni 18) të Konventës CEDAW; rezoluta 68/268, e miratuar nga Asambleja e Përgjithshme, 9 prill 2014, “Funksionimi i mekanizmave të konventave”.

³ (CEDAW/C/ALB/CO/4).

ndërinstitucional, duke siguruar përfshirjen e organizatave të shoqërisë civile apo organizatave ndërkombëtare, nëpërmjet konsultimeve *online*.

Versioni përfundimtar i raportit, u miratua me vendim të Këshillit të Ministrave nr..., datë 2020.

II. MASAT PËR ZBATIMIN E 16 NENEVE KRYESORE TË KONVENTËS, REKOMANDIMEVE TË KOMITETIT DHE VËZHGIMEVE PËRFUNDIMTARE

Neni 1

1. Siç është raportuar edhe më parë, përkufizimi i diskriminimit ndaj grave në ligjin 9970/2008 për barazinë gjinore (neni 4/3), është tërësisht në përputhje me nenin 1 të CEDAW.

2. Kuvendi i RSH-së, ka ndërmarrë një sërë masash për plotësimin e rekomandimeve të Komitetit CEDAW dhe intensifikimin e përpjekjeve për promovimin e barazisë gjinore:

- Zhvillimin e seancave publike të Komisioneve të Përhershme të Kuvendit dhe raportimet vjetore të Prokurorit të Përgjithshëm, Avokatit të Popullit (AP), Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, Komisionerit për Mbrojtjen e të Dhënave Personale, etj., ku është kërkuar/dhënë informacion mbi rekomandimet e CEDAW;

- Zhvillimin e seancave dëgjimore me gra/vajza rome dhe egjiptiane, një pjesë e të cilave viktime të dhunës në familje, si dhe me të rinj/të reja mbi diskriminimin gjinor, bulizmin, dhunën në shkollë e dhunën me bazë gjinore;

- Ngritjen e Nënkomisionit për Barazinë Gjinore dhe Parandalimin e Dhunës ndaj Gruas (vendimi 113/2017), Nënkomisionit për të Drejtat e Njeriut (vendimi 13/2018), Nënkomisionit për Zhvillim të Qëndrueshëm (vendimi 11/2020), etj.;

- Zhvillimin e seancave dëgjimore nga Nënkomisioni për Barazinë Gjinore dhe ndërmarjen e veprimeve me fokus rritjen e efikasitetit të Mekanizmave të Koordinuar të Referimit në mbarë vendin;

- Miratimin e programit të veprimt⁴ “Për një Kuvend me ndjeshmëri gjinore”, fokusuar te

legjislacioni i ndjeshëm ligjor, përfaqësimi gjinor, organet e barazisë gjinore, planifikimet strategjike me ndjeshmëri gjinore, etj.;

- Ushtrimin e kontrollit parlamentar mbi zbatimin nga institucionet qendrore, vendore apo të pavarura, të parimit të barazisë (parashikuar në ligjin për barazinë gjinore). Gjetjet do të orientojnë propozimet mbi përmirësimet e nevojshme të ligjit dhe vijimin e kontrollit parlamentar;

- Rritjen e përfaqësimit të grave në parlament dhe organet e tij (41 gra deputete në këtë legjislaturë); në organizatat ndërkombëtare dhe delegacionet e përhershme (30% gra, kryetarja e Delegacionit të përhershëm parlamentar në Asambleenë Parlamentare të Atlantikut Verior – NATO - është grua); në organet kushtetuese dhe të krijuara me ligj, si dhe në shërbimin gjyqësor [për periudhën 2016 – 2018, Kuvendi ka emëruar drejtuese gra në institucione si: AP (vendimi 70/2017), Komisioneri për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve, pranë AP (vendimi 41/2018), Komisioneri i Mekanizmit për Parandalimin e Torturës, pranë AP (vendimi 43/2018), Autoriteti për Informim mbi Dokumentet e ish Sigurimit të Shtetit (ligji 45/2015)];

- Ruajtjen e kuotave gjinore në përbërjen e bordeve, komisioneve (nga 41 emërime, 23 gra) apo strukturat e reja në kuadër të reformës në drejtësi, etj.

Neni 2

3. Gjatë periudhës së raportimit, parimet e barazisë dhe ndalimit të çdo forme diskriminimi ndaj grave të parashikuara që në Kushtetutën e RSH-së, siç kërkohej dhe në nenin 2 të CEDAW, përfshihen ndër të tjera në:

- Ligjin 121/2016, “Për shërbimet e kujdesit shoqëror në RSH” ku parimi i mosdiskriminimit për një tërësi shkaqesh, duke filluar nga gjinia, renditet në parimet bazë për ofrimin e shërbimeve. Ligji gjithashtu parashikon ofrimin e shërbimeve të specializuara për gratë dhe vajzat e dhunuara apo të trafikuar, për gratë dhe vajzat shtatzëna ose prind i vetëm me fëmijë deri në 1 vjeç, etj.;

⁴ Programi i veprimt “Për një Kuvend me ndjeshmëri gjinore” u përgatit me mbështetjen e OSBE-së “Për mbështetjen e Kuvendit dhe edukimin qytetar” dhe ekspertëve të zyrës së OSBE-së për Institucione Demokratike dhe të Drejtave të Njeriut (ODIHR) në Faqe| 18

Pogradec (tetor 2019) gjatë një takimi dypalësh me përfaqësues të Parlamentit të Maqedonisë së Veriut. shih:

<https://www.parlament.al/Files/sKuvendi/Programi%20me%20Ndjeshmeri%20Gjinore.docx>.

- Ligjin 65/2016, “Për ndërmarrjet sociale në RSH” që ndër të tjera synon punësimin e personave të pafavorizuar në tregun e punës, si: personat që trajtohen me ndihmë ekonomike, personat me aftësi të kufizuara, jetimet/jetimet, gratë viktimë të dhunës dhe trafikimit etj.;

- Ligjin 97/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në RSH” që përmirëson qasjen e viktimave në informacion përmes vendosjes së një koordinatori/koordinatoreje për marrëdhëniet me publikun në secilën prokurori, përgjegjës/përgjegjëse për informimin e viktimave;

- Ligjin 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”, që prezantoi konceptin e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor edhe në nivel të vetëqeverisjes vendore;

- Ligjin 18/2017 “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”, ku barazia dhe mosdiskriminimi përmenden që në parimet e përgjithshme të tij. Ligji përcakton se çfarë do të thotë mbrojtje e fëmijës, duke qartësuar “masat e mbrojtjes” që mund të aplikojnë punonjësit/punonjëset kur konstatojnë raste të fëmijëve në situatë të pasigurt për shkak të dhunës, abuzimit, neglizhimit apo shfrytëzimit. Për herë të parë parashikohet mbrojtja e fëmijëve në situatë rruge apo që punojnë/shfrytëzohen për punë, adresimi i formave të ndryshme të dhunës ndaj fëmijëve, si bulizmi, dhuna në shkollë, në familje, abuzimi seksual, shfrytëzimi ekonomik, siguria e fëmijëve në internet, fëmijët e pashoqëruar ose viktimë të trafikimit, etj.;

- Ligjin 37/2017, “Kodi i Drejtësisë Penale për të Mitur” që garanton një kornizë ligjore për drejtësinë penale për fëmijët, promovon riintegrimin e fëmijës në konflikt me ligjin, mbrojtjen e të drejtave të fëmijës viktimë dhe/ose dëshmitar i veprës penale dhe parandalon riviktimizimin/viktimizimin dytësor të fëmijës që ka qenë më parë viktimë e një veprë penale;

- Ligjin 111/2017, “Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti”, që ndër të tjera garanton ndihmë juridike falas për kategori të veçanta: viktimë të dhunës në familje, abuzimit seksual, trafikimit të qenieve njerëzore, të mitur/mitura në konflikt me ligjin, fëmijë në institucionet e përkujdesjes shoqërore, persona, të cilëve u është cenuar e drejta nëpërmjet një veprimi ose mosveprimi që përbën diskriminim, etj.;

- Ligjin 35/2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7905, datë 21.3.1995, ‘Kodi i Procedurës Penale’”, të ndryshuar, ku parashikohen dispozitat e reja ligjore, që përmirësojnë ndjeshëm pozitën e viktimës në çështjet penale, si dhe të drejta procedurale të posaçme për viktimën e mitur, të abuzuar seksualisht dhe të trafikimit të qenieve njerëzore;

- Ligjin 96/2017, “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në RSH”, ku garantimi i mosdiskriminimit dhe i barazisë së plotë përpara ligjit jepen që në qëllimin e tij;

- Ligjin 70/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10192, datë 3.12.2009, ‘Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar dhe trafikimit nëpërmjet masave parandaluese ndaj pronës’”, ku parashikohet se dispozitat e tij zbatohen për pasuritë e personave që zotërohen plotësisht ose pjesërisht, në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë, mbi të cilët ekziston dyshimi i arsyeshëm, për kryerjen e veprave penale lidhur me trafikimin e të rriturve/riturave dhe të miturve/miturave. Ky ligj përcakton krijimin e një fondi të posaçëm për parandalimin e krimit të organizuar, për të cilin përdoren si burim pasuritë e sekuestruara dhe të konfiskuara (me vendimin e Gjykatës). Fondi i veçantë është caktuar për qëllime sociale, duke përfshirë rehabilitimin dhe integrimin e viktimave të trafikimit;

- Ligjin 32/2017, “Për mbrojtjen e dëshmitarëve dhe të bashkëpunëtorëve të drejtësisë”, ku parashikohet që masat e posaçme të mbrojtjes zbatohen ndaj personave që bashkëpunojnë me organet e drejtësisë;

- Ligjin 47/2018, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9669, datë 18.12.2006, ‘Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare’”, i cili përmbushi rekomandimet e dhëna nga Komiteti CEDAW (2016) dhe nga GREVIO (2017). Janë forcuar masat mbrojtëse dhe procedurale për një përgjigje më efektive ndaj dhunës në familje dhe mbrojtjen e viktimave, përmes lëshimit të urdhrat për Masat Paraprake të Mbrojtjes së Menjëhershme, i paraprirë nga vlerësimi i riskut, për çdo rast që trajtohet. Për herë të parë, mbrohen gratë dhe vajzat në marrëdhënie intime, pa pasur lidhje formale me dhunuesit, si martesë ose bashkëjetesë. Ligji u ndryshua edhe në tetor 2020, duke saktësuar masat për largimin e dhunuesit nga banesa dhe kthimin me mbarimin e afatit të

UMM/UM, programet specifike të rehabilitimit për dhunuesin, regjistrin e UMM/UM-ve, etj.;

- Ligjin 22/2018 “Për strehimin social”, ku theksohet parimi i mosdiskriminimit, për planifikimin, pajisjen, shpërndarjen dhe menaxhimin e strehimit për grupet sociale në nevojë për strehim. Nga programi i banesave të specializuara përfitojnë shtresat vulnerabel përfshirë viktimat e trafikimit, dhunës në familje dhe vajzat nëna;

- Ligjin 110/2018 “Për noterinë”, që fuqizon pavarësinë ekonomike të gruas dhe është garant kryesor i të drejtave pronësore të saj, duke sjellë risi në çështjet e rregullimit të barazisë gjinore në aspektin e mbrojtjes së pasurive;

- Ligjin 111/2018 “Për kadastrën”, që gjithashtu rregullon çështjet e barazisë gjinore, lidhur me regjistrimin e pasurisë së bashkësisë ligjore;

- Ligjin 69/2018 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10 129, datë 11.5.2009, ‘Për gjendjen civile’”, ku parashikohet procedura e regjistrimit për rastet e paregjistruara, kur akti i lindjes lëshuar nga shteti tjetër ku ka ndodhur lindja, ka të dhëna të paplota/të pasakta;

- Ligjin 15/2019 “Për nxitjen e punësimit”, ku viktimat/viktimat e mundshme të trafikimit, dhunës me bazë gjinore, dhunës në familje apo nënat nën moshën 18 vjeç, specifikohen te grupet e veçanta të punëkërkuar(e)ve të disavantazhuar(a) në tregun e punës, kanë prioritet për t’u përfshirë, duke përfutur nga programet aktive të punësimit, si programet e nxitjes së punësimit, programet e formimit profesional, shërbimet e ndërmjetësimit për punësim etj.”. Ligji për arsimin dhe formimin profesional në RSH, i cili një nga parimet themelore ka dhe parimin e gjithëpërfshirjes. Sistemi i Arsimit dhe Formimit Profesional ofron mundësi arsimimi dhe formimi profesional për të gjithë, pa asnjë diskriminim”;

- Ligjin 57/2019 “Për asistencën sociale në RSH” ku përcaktohen si përfitues/përfituese të ndihmës ekonomike ndër të tjera viktimat e trafikimit, pas daljes nga institucionet e përkujdesjes shoqërore, deri në çastin e punësimit të tyre, si dhe viktimat e dhunës në familje, për periudhën e vlefshmërisë së urdhrit të mbrojtjes ose urdhrit të menjëhershëm të mbrojtjes, që nuk trajtohen në institucionet e përkujdesjes shoqërore;

- Ligjin 34/2019 “Për administrimin e pasurive të sekuestruara e të konfiskuara”, ku theksohet

miradministrimi dhe përdorimi eficient, efektiv dhe ekonomik i pasurive të sekuestruara e konfiskuara nga organet e drejtësisë dhe pasurive të sekuestruara me urdhër të ministrit përgjegjës për financat, rikthimi në komunitet i pasurive të fituara në mënyrë të paligjshme dhe kompensimi financiar i viktimave të krimit;

- Ligjin nr. 35/2020 “Për një ndryshim në ligjin nr. 7895, datë 27.1.1995, ‘Kodi penal i Republikës së Shqipërisë’, i ndryshuar”, që konsiston në kriminalizimin e dhunës psikologjike, mbrojtjen e personave në lidhje ose ish-lidhje intime me autorin e veprës penale, etj., pra që harmonizon përmbajtjen e këtij neni me nenin 3 të Konventës së Stambollit dhe ndryshimet në ligjin për dhunën në familje. Gjithashtu ligji parashikon ashpërsimin e dënimeve për disa figura të kësaj veprë penale;

- Ligjin 13/2020 “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 108/2013, ‘Për të Huajt’”, ku parashikohet mbrojtje më e mirë për viktimat e huaja të trafikimit;

- Ligjin 59/2020 “Për ratifikimin e marrëveshjes së huasë ndërmjet RSH dhe Bankës Ndërkombëtare për Rindërtim dhe Zhvillim për politikën për zhvillim për aksesin e barabartë gjinor në mundësitë ekonomike”, që ka për objekt mbështetjen e qeverisë shqiptare për të përmirësuar kuadrin e politikave për akses të barabartë gjinor në mundësitë ekonomike, duke u përqendruar te: rritja e aksesit të grave në pasuri; vendosja e rregullave të barabarta për rritjen e mundësive për gratë në tregun e punës; forcimi i rregullave institucionale për një politikëbërje të informuar gjinore;

- Ligjin nr. 81/2020 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve” që garanton kushtet për trajtimin me dinjitet të të paraburgosurve dhe të dënuarve me burgim, respektimin e të drejtave dhe të lirive themelore të tyre dhe parandalimin e sjelljeve ose trajtimit mizor, çnjerëzor, poshtërues apo degradues;

- Ligjin nr. 101/2020 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10 019, datë 29.12.2008, ‘Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë’, i ndryshuar”, që garanton respektimin e parimit të barazisë gjinore. Sipas ligjit pjesëmarrja e drejtpërdrejtë dhe aktive në jetën politike dhe publike e gjinisë së nënpërfaqësuar përbën instrument themelor në konsolidimin e sistemit demokratik;

- Ligjin nr. 115/2020, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8417, datë 21.10.1998, ‘Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë’, të ndryshuar” ku parashikohet sistemi zgjedhor për Kuvendin dhe përcaktohet që ligji për zgjedhjet siguron përfaqësim gjinor;

- Ligjin “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 10221, datë 4.2.2010, ‘Për mbrojtjen nga diskriminimi’”⁵, ku parashikohet ndër të tjera shtimi i diskriminimit të shumëfishtë, diskriminimi ndërsektorial, gjuhës së urrejtjes, segregimit, ngacmimi seksual, etj., si dhe e drejta e KMD-së për vënien në lëvizje të Gjykatës Kushtetuese për të kërkuar papajtueshmërinë e një ligji me Kushtetutën, etj.

4. Të rëndësishme për t’u theksuar janë dhe tërësia e akteve nënligjore të miratuara për zbatimin e ligjeve të mësipërme, si dhe strategjitë apo planet e veprimit të miratuara, rishikuara e zbatuara gjatë periudhës së raportimit, në fushën e barazisë gjinore, ndihmës juridike falas, shëndetësisë, arsimit, pronësisë, mbrojtjes sociale, mbrojtjes nga diskriminimi, kundër dhunës në familje, kundër trafikimit, mbrojtjes së grupeve të veçanta, etj. (shtojca 1).

Njohuri mbi Konventën, protokollin shtesë, rekomandimet e përgjithshme

5. Ofrimi i njohurive mbi instrumentet ndërkombëtarë si CEDAW, promovimi i barazisë gjinore dhe veprimeve kundër diskriminimit gjinor mbeten tematika të rëndësishme të aktiviteteve për ngritjen/fuqizimin e kapaciteteve të gjyqësorit dhe profesionisteve/profesionistëve të tjerë, të organizuara nga Ministria e Drejtësisë, Shkolla e Magjistraturës, Prokuroria e Përgjithshme, Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve, Policia e Shtetit, në bashkëpunim me institucionet/agjencitë ndërkombëtare. Gjatë periudhës së raportimit nuk kanë munguar aktivitetet trajnuese me gjyqtarë/gjyqtarë, prokurorë/prokurorë, oficerë/oficerë të policisë gjyqësore, punonjëse/punonjës të policisë, etj.

6. Në Shkollën e Magjistraturës, njohuritë mbi CEDAW, protokollin shtesë dhe përdorimin në praktikë të tyre apo instrumenteve të tjerë ndërkombëtarë, janë pjesë e rëndësishme e kurrikulës arsimore të formimit fillestar të magjistratëve/magjistratëve. Kanë marrë njohuritë

e nevojshme në këtë drejtim 93 magjistrate/magjistratë dhe 12 ndihmëse/ndihmësa, për vitet akademike: 2016: 25 magjistrate/magjistratë, 2017: 15 magjistrate/magjistratë, 2018: 7 magjistrate /magjistratë dhe 2019: 46 magjistrate/magjistratë dhe 12 ndihmëse / ndihmësa.

7. Zbatimi i drejtpërdrejtë i CEDAW, roli i gjykatës dhe sistemit të drejtësisë, standardet evropiane mbi barazinë dhe mosdiskriminimin, platforma HELP dhe ndalimi i diskriminimit të shumëfishtë, teoritë gjinore dhe paragjykimet në sallën e gjyqit, etj., kanë qenë disa nga tematikat kryesore të formimit vazhdues për 157 gjyqtarë/gjyqtarë, prokurorë/prokurorë, oficerë/oficerë të policisë gjyqësore dhe inspektore/inspektorë të Këshillit të Lartë të Drejtësisë të trajnuar për periudhën 2016 – 2020, konkretisht: 44 pjesëmarrëse/pjesëmarrës në vitin 2016, 21 pjesëmarrëse/pjesëmarrës në vitin 2017, 64 pjesëmarrëse/pjesëmarrës në vitin 2019 dhe 18 pjesëmarrëse/pjesëmarrës në vitin 2020⁶.

8. Ministria e Drejtësisë në bashkëpunim me Dhomën Kombëtare të Ndërmjetësve dhe ekspertë të huaj kanë trajnuar gjatë vitit 2016 mbi zgjidhjen e mosmarrëveshjeve për çështjet që lidhen me barazinë gjinore 32 ndërmjetëse/ndërmjetës.

9. Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit ka zhvilluar⁷ trajnime mbi njohjen dhe zbatimin e CEDAW dhe instrumenteve të tjerë ndërkombëtarë apo kuadrit ligjor në fuqi për barazinë gjinore dhe dhunën në familje, me 3,499 punonjëse/punonjës policie, për periudhën 2016 – 2020⁸.

10. Çështjet gjinore dhe të riintegritit të grave të dënuara janë pjesë e moduleve të trajnimit të stafit të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve. Për vitin 2019 janë trajnuar 40 punonjëse/punonjës të disiplinave të ndryshme të cilat/cilët punojnë me kategorinë e grave të dënuara/të paraburgosura.

11. Prokuroria e Përgjithshme raporton se ka marrë pjesë edhe në trajnime e vizita studimore të zhvilluara jashtë vendit, duke u përfaqësuar me

⁶ Tabela e detajuar me tematikat dhe numrin e pjesëmarrësve gjendet bashkëlidhur raportit, si shtojca 2 e tij.

⁷ Në bashkëpunim me ICITAP, Këshillin e Evropës, OSBE, PAMECA V, UN WOMEN, UNDP, etj.

⁸ Tabela e detajuar me tematikat dhe numrin e pjesëmarrësve gjendet bashkëlidhur raportit, si shtojca 2 e tij.

⁵ Paraqitur në shkurt 2020 dhe miratuar në tetor 2020.

prokurore/prokuratorë, OPGJ dhe ndihmëse / ndihmës ligjorë⁹.

Vendi i Konventës në sistemin ligjor dhe harmonizimi i legjislacionit

12. CEDAW është e zbatueshme drejtpërdrejt në legjislacionin shqiptar. Megjithatë, KMD evidenton se numri i ankesave me pretendim diskriminim gjinor, vazhdon të mbetet relativisht i ulët dhe në pjesën më të madhe të tyre janë gratë viktimat të këtij diskriminimi, që në shumë raste shfaqet dhe si diskriminim i shumëfishtë. Mbetet problematik diskriminimi në punësim për shkak të shtatzënisë, lindjes, gjendjes shëndetësore, si nga institucionet publike dhe nga subjektet private.

13. Për të ushtruar sa më mirë funksionet e tij KMD hapi në vitin 2017 tri zyra rajonale në Shkodër, Gjirokastrë dhe Korçë. Për periudhën 2016 – 2020, KMD ka trajtuar 33 çështje, nga të cilat 12 çështje diskriminimi vetëm për shkak të gjinisë: 3 çështje në vitin 2016 (nga 6 çështje gjithsej), 1 në vitin 2017, (nga 2 çështje gjithsej), 4 në vitin 2018 (nga 16 çështje gjithsej), 3 në vitin 2019 (nga 7 çështje gjithsej) dhe 1 për janar – prill 2020 (nga 2 çështje gjithsej)

14. KMD ka rekomanduar përmirësimin dhe harmonizimin e legjislacionit për: a) ligjin për gjendjen civile në lidhje me konceptin e “Kryefamiljarit” dhe detyrave të parashikuara nga ligji, për të garantuar marrjen e pëlqimit të të dy bashkëshortëve në procedurat e deklarimit të vendbanimit (2016); b) ligjin kundër dhunës në familje për harmonizimin me nenin 3 të Konventës së Stambollit dhe identifikimin drejtpërdrejt në ligj të mbrojtjes nga diskriminimi (2018); c) Kodin e Punës mbi: shmangien e diskriminimit të punonjësve në rastet e llogaritjes së shpërblimit vjetor për punonjëset me leje lindje në mënyrë të ndryshme nga dhënia e masës së shpërblimit si gjithë punonjësit e tjerë që kanë punuar gjatë gjithë vitit; mos konsiderimin si diskriminim të rasteve kur llogaritja e shpërblimit vjetor për punonjëset/punonjësit me leje prindërore, bëhet në përpjesëtim me kohën e punuar, duke u zbritur periudha kur nuk është punuar për shkak të lejes; dhënien e shpërblimeve si inkurajim, apo shpërblimeve të një natyre që nuk kushtëzohen me punën e kryer në të shkuarën, për të gjithë

punonjëset/punonjësit pavarësisht nëse kanë qenë me leje lindje apo leje prindërore.

15. Avokati i Popullit (AP) bazuar në rekomandimet e Komisionit Evropian kundër racizmit dhe intolancës, rekomandoi zgjerimin e kategorisë së subjekteve përfituese të ligjit të ri për ndihmën juridike me viktimat e diskriminimit. Alokimi i mjaftueshëm i fondeve shtetërore, rritja e ndërgjegjësimit të komunitetit, rritja e aksesueshmërisë pranë klinikave ligjore, janë disa nga masat kryesore që nevojiten për garantimin e ndihmës juridike falas për grupet në nevojë.

16. Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS) si autoriteti shtetëror përgjegjës për barazinë gjinore dhe luftën kundër dhunës në familje, zbaton dhe mbikëqyr zbatimin e ligjeve, strategjive, planeve të veprimit dhe të gjitha detyrimeve kombëtare e ndërkombëtare të Shqipërisë në këto fusha. MSHMS-ja monitoron në mënyrë të përvitshme zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Barazinë Gjinore dhe Planin e saj të Veprimit 2016 – 2020; evidenton arritjet dhe sfidat e ndeshura nga institucionet përgjegjëse qendrore e vendore; raporton rezultatet e monitorimit në Këshillin Kombëtar të Barazisë Gjinore; dhe përgatit, argumenton e mbron të gjitha propozimet mbi përmirësimin e kuadrit ligjor dhe të politikave në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe direktivat e BE-së.

17. Ndryshimet e vitit 2018 të ligjit për dhunën në familje që mbështetin zbatimin e tij të CEDAW dhe Konventa e Stambollit, u propozuan nga MSHMS-ja, bazuar në Vëzhgimet Përmbyllëse të Komitetit të CEDAW (2016) dhe raportit të parë të Grupit të Ekspertëve për Veprimin kundër Dhunës ndaj Grave (GREVIO, 2017).

18. Grupet e cenueshme si viktimat/viktimat e mundshme të trafikimit, dhunës me bazë gjinore, dhunës në familje, nënat e reja, personat me aftësi të kufizuara, minoritetet, personat LGBTI, të moshuarat/moshuarit, etj., janë përfshirë/targetuar në ligjet e reja apo të përmirësuara mbi: shërbimet e kujdesit shoqëror, punësimin dhe programet e tij, sigurimet shoqërore, sigurimin e detyrueshëm të kujdesit shëndetësor, strehimin social, pronësinë, ndihmën juridike, përshtatjen dhe aksesueshmërinë, mbrojtjen e fëmijëve, Kodin e Drejtësisë Penale për të mitur, Kodin e Procedurave Penale, etj.

⁹ Informacioni me tematikat gjendet bashkëlidhur raportit, si shtojca 2 e tij.

Aksesi në drejtësi dhe ndihma ligjore

19. Ndërgjegjësimi i publikut dhe sidomos i grupeve të caktuara të grave, përmes organizimit të fushatave ndërgjegjëse dhe aktiviteteve informuese dhe edukuese, fokusuar edhe tek aksesimi në drejtësi (shiko nenin 5), është një ndër strategjitë efektive që përdoret prej vitesh në Shqipëri.

20. Institucionet përgjegjëse për zbatimin e ligjit për ndihmën juridike, janë ministri i Drejtësisë, Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas, Dhoma Kombëtare e Avokatisë dhe gjykatat kompetente.

21. Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas (DNJF) pranë Ministrisë së Drejtësisë, ka zhvilluar aktivitete ndërgjegjëse mbi të drejtën e përfitimit të ndihmës juridike, me të miturat/miturit në Institutin e të Miturve Kavajë dhe pranë Institutit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale Tiranë. Aktivitete ndërgjegjëse po zbatohen edhe në kuadër të Strategjisë për Edukimin Ligjor të Publikut (SELP) 2019 – 2023 ku DNJF-ja është anëtare e Rrjetit Kombëtar për Edukimin Ligjor të Publikut. DNJF ka publikuar dhe shpërndarë te Bashkia Tiranë, Avokati i Popullit, Komiteti Shqiptar i Helsinkit dhe Kryeministria, manualin e thjeshtëzuar mbi kriteret dhe procedurën e përfitimit nga shërbimet e ndihmës juridike falas; ka shpërndarë në shtator 2020 rreth 500 postera (të përgatitur me EURALIUS V), tek institucionet kryesore në vend; si dhe përditëson rregullisht faqen zyrtare ndihmajuridike.gov.al

Forcimi i kapaciteteve të Komitetit Shtetëror për Ndihmën Juridike

22. Sipas dispozitave kalimtare të ligjit për ndihmën juridike Komisioni Shtetëror për Ndihmën Juridike pushon së ekzistuari me ngritjen e DNJF.

23. Ligji parashikon se ndihma juridike parësore duhet të jepet nga punonjëset/punonjësit me trajnim të posaçëm, pranë qendrave të shërbimit të ndihmës juridike parësore ose në ambiente të tjera të përshtatshme, nga organizatat jofitimprurëse të autorizuar dhe nga klinikat ligjore pranë institucioneve të arsimit të lartë. Në 24.9.2020, DNJF-ja zhvilloi modulën e parë të trajnimit të detyrueshëm të punonjëseve/punonjësve të qendrave të shërbimit të ndihmës juridike parësore, ku u theksua ndihma juridike që përfitojnë kategoritë e veçanta si viktimat e dhunës, abuzimit seksual, trafikimit, të miturit/miturat në konflikt me ligjin, etj. Moduli i trajnimit u miratua

paraprkishtë nga Shkolla Shqiptare e Administratës Publike.

24. Ndihma juridike dytësore, duhet të ofrohet nga avokatet/avokatët, sipas listës së miratuar nga Dhoma Kombëtare e Avokatisë. Shkolla e Avokatisë është autoriteti përgjegjës për përgatitjen dhe zbatimin e programeve të trajnimit fillestar dhe të trajnimit vazhdues avokat/avokatët. Ajo është organizuar dhe funksionon si strukturë e Dhomës së Avokatisë të Shqipërisë dhe ka pavarësi akademike. DNJF-ja ka hartuar draft programin e trajnimit vazhdues të ofruesve të shërbimeve të ndihmës juridike dytësore, duke u fokusuar në kategoritë e veçanta përfituese/grupet vulnerabël dhe po dakordëson me Dhomën e Avokatisë Shqiptare, për të zhvilluar trajnimin vazhdues *online* brenda muajit tetor 2020 për 73 avokate/avokatë/ofrues të shërbimeve të ndihmës juridike dytësore.

25. Ekzistojnë pesë Qendra të Shërbimit të Ndihmës Juridike Parësore (QSHNJP)¹⁰ dhe pritet të hapen edhe tre¹¹ të tjera deri në fund të vitit 2020. Për vitin 2019 – 2020, QSHNJP Elbasan ka trajtuar 47 raste, 3 nga të cilat raste dhune. Ndërsa për periudhën janar – shtator 2020, QSHNJP Tiranë, ka trajtuar 422 raste; Durrës 211 raste, Fier 126 raste, Lezhë 215 raste.

26. Janë 12 organizatat jofitimprurëse të autorizuar nga ministri i Drejtësisë të japin ndihmë juridike parësore, me një shtrirje gjeografike në Tiranë, Elbasan, Durrës, Shkodër dhe Berat, të cilat kanë trajtuar gjithsej 283 raste¹².

27. Ofrues të ndihmës juridike parësore, janë edhe Klinikat e Ligjit që funksionojnë pranë

¹⁰ Në qytetin e Tiranës, Elbasanit, Fierit, Lezhës dhe Durrësit.

¹¹ Lushnjë, Pogradec, Gjirokastrë.

¹² Për periudhën 10 – 30 shtator 2020, “Qendra e Këshillimit për Gra dhe Vajza” ka trajtuar 27 raste, “Mbrotja e të drejtave të gruas qytetare dhe fshatare Berat” ka trajtuar 20 raste, “Qendra e shërbimeve dhe praktikave ligjore të integruara” nuk ka trajtuar ndonjë rast, “Intelektualët e rinj shpresë” ka trajtuar 5 raste, “Qendra për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve në Shqipëri (CRCA)” ka trajtuar 6 raste, “Forumi i Gruas Elbasan” ka trajtuar 21 raste, “Shërbimi Ligjor Falas (TLAS)” ka trajtuar 117 raste, “Të ndryshëm dhe të barabartë” ka trajtuar 17 raste, “Albanian Legal and Territorial Institute (ALTRI) ka trajtuar 5 raste, “Qendra për nisma ligjore qytetare” ka trajtuar 40 raste, “Qendra Konsumatori Shqiptar” ka trajtuar 25 raste, “Shërbimet shqiptare për refugjatët dhe migrantët” nuk ka pasur ndonjë rast.

Institucioneve të Arsimit të Lartë (janë lidhur marrëveshje me 9 prej tyre¹³). Pranë Klinikës së Ligjit në Ministrinë e Drejtësisë për periudhën kohore 1.2.2019 – 31.1.2020 janë trajtuar 1250 raste (21 raste dhune).

28. Për vitin 2019, avokatet/avokatët e përfshirë në listën e miratuar nga Dhoma Kombëtare e Avokatisë, kanë ofruar ndihmë juridike dytësore për 21 raste (2 raste dhune) dhe janar – shtator 2020 kanë përfituar ndihmë juridike dytësore 51 gra dhe 38 burra, ka 15 rrëzime të kërkesës për ndihmë juridike dytësore dhe 1 vendim pushim çështjeje.

29. Në kuadër të shërbimit ligjor falas është përfshirë për herë të parë edhe ofrimi i shërbimit të ndërmjetësit ndaj grupeve në nevojë. Për të rritur numrin e rasteve për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve me ndërmjetësim, Dhoma Kombëtare e Ndërmjetësve ka hartuar Strategjinë e Komunikimit dhe po zhvillon fushatë ndërgjegjësimi.

30. Avokati i Popullit (AP) deklaroi se një pjesë e kërkesave për ndihmë juridike fillimisht drejtohet te ky institucion. Gjatë periudhës 2016 – 2017, AP adresoi pranë Komitetit Shtetëror të Ndihmës Juridike 43 kërkesa të individëve për përfitimin e ndihmës juridike falas (20 kërkesa nga gratë). Gjatë 2018 – 2019 u depozituan 68 kërkesa (18 nga gratë). Kërkesat e grave kanë objekt kryesisht çështje familjare (zgjidhje martese, kujdestari, detyrime pensioni ushqimor) dhe civile (shkaktim dëmi, pjesëtim pasurie, njohje vjetërsie në punë). Më të pakta në numër janë çështjet penale.

Ekzekutimi i vendimeve gjyqësore mbi të drejtat e grave

31. Ekzekutimi i vendimeve gjyqësore ndiqet nga Shërbimi Përmbartimor Gjyqësor Shtetëror dhe Privat. Shërbimi Përmbartimor Gjyqësor Shtetëror, ka ndjekur veprimet procedurale për ekzekutim brenda afatit ligjor të arsyeshëm të vendimeve gjyqësore të formës së prerë, me objekt “pensione ushqimore”, “takim me fëmijë”, “kujdestari

fëmijë”, “urdhër i menjëhershëm i mbrojtjes” dhe “urdhër të mbrojtjes”. Çështjet përmbartimore me vendime gjyqësore mbi fëmijët, prekin veçanërisht gratë, pasi në përqindjen më të madhe të rasteve, fëmijët i lihen nënës për rritje dhe edukim dhe babai ka detyrim të paguajë pensionin ushqimor.

32. Të dhënat mbi çështjet e “detyrimit ushqimor” ndër vite¹⁴:

- për vitin 2016 janë 6100 çështje, nga të cilat në 1593 çështje nuk shlyhet detyrimi për pamundësi paguese nga ana e debitorit dhe janë aplikuar 70 kallëzime penale për mosdhënie të mjeteve për jetesë;

- për vitin 2017 janë 6132 çështje, nga të cilat në 1758 çështje nuk shlyhet detyrimi për pamundësi paguese nga ana e debitorit dhe janë aplikuar 80 kallëzime penale për mosdhënie të mjeteve për jetesë;

- për vitin 2018 janë 6547 çështje, nga të cilat në 2488 çështje nuk shlyhet detyrimi për pamundësi paguese nga ana e debitorit dhe janë aplikuar 65 kallëzime penale për mosdhënie të mjeteve për jetesë;

- për vitin 2019 janë 7221 çështje, nga të cilat në 2754 çështje nuk shlyhet detyrimi për pamundësi paguese nga ana e debitorit dhe janë aplikuar 55 kallëzime penale për mosdhënie të mjeteve për jetesë;

- për periudhën 1.1.2020 – 30.9.2020 janë 7205 çështje, nga të cilat në 2932 çështje nuk shlyhet detyrimi për pamundësi paguese nga ana e debitorit dhe janë aplikuar 43 kallëzime penale për mosdhënie të mjeteve për jetesë.

33. Ndjekja e vazhdueshme e veprimeve procedurale nga përmbartueset/përmbartuesit gjyqësorë për ekzekutimin e vendimeve gjyqësore, si dhe aplikimi i sanksioneve ligjore, konfirmon përgjegjshmërinë e Shërbimit Përmbartimor Gjyqësor Shtetëror për ekzekutimin e titujve ekzekutivë, pavarësisht ngarkesës së lartë të çështjeve për përmbartues/përmbartues.

34. Praktika përmbartimore evidenton vendime gjyqësore të cilat jo gjithmonë i përgjigjen interesit më të lartë të të miturës/miturit dhe mbartin problematikë që e bëjnë të pamundur ekzekutimin e tyre. Kjo sidomos në rastet e vendimeve të kujdestarisë së fëmijës, ku jo në pak raste

¹³ Janë lidhur marrëveshje bashkëpunimi me Fakultetin e Drejtësisë, Universiteti i Tiranës; Universitetin “Beder”; Kolegjin Universitar “Luarasi”; Kolegjin Universitar “Wisdom”; “*Albanian University*”; Universitetin “Aleksandër Mojsiu” Durrës; Universitetin “Ismail Qemali” Vlorë; “Universitetin Mesdhetar të Shqipërisë” dhe “Universitetin Evropian të Tiranës”. Pritet që Drejtoria e Ndihmës Juridike Falas, të nënshkruajë marrëveshje bashkëpunimi me Klinikën e ligjit pranë Kolegjit Universitar “Qiriazi”, si dhe Klinikën e Ligjit pranë Universitetit “Mesdhetar të Tiranës”.

¹⁴ Për më shumë detaje referohuni në tabelën përkatëse shtojca 3.

vlerësohen më tepër interesat e prindërve, ose në rastet e detyrimit ushqimor, ku shpesh fëmijët nuk marrin shumën e nevojshme për arsimim dhe mirërritje. Roli i psikologes/psikologut në procedurat e ekzekutimit është i domosdoshëm, por nuk janë të pakta rastet kur kreditori refuzon të parapaguajë shpenzimet për psikologun/psikologun, duke mos realizuar ekzekutimet me objekt “takim me fëmijën”.

35. Problem në ekzekutimin e vendimeve paraqet dhe vështirësia në verifikimin e vërtetimit të të ardhurave të prindit debitor i cili/e cila duhet të paguajë detyrimin për ushqim. Kjo pasi një numër i konsiderueshëm personash nuk regjistrojnë aktivitetin e tyre sipas kërkesave të ligjit, ose nuk kanë lidhur kontratë për punën që kryejnë dhe nuk u rezulton asnjë e ardhur apo pasuri e luajtshme/e paluajtshme në emër të tyre. Kjo çon në pamundësinë për shlyerje të detyrimit për shumë prej këtyre çështjeve dhe moszbatimin e vendimit gjyqësor.

36. Problem është dhe emigrimi i shumë debitorëve, të cilët/cilat kanë zgjidhur martesën, nuk paguajnë detyrimin ushqimor dhe nuk u rezulton pasuri e sekuestrueshme. Për rrjedhojë këta tituj ekzekutivë mbeten të pazbatuar sepse prindi debitor nuk merr pagesë papunësie, pasi është larguar dhe nuk plotëson kushtet e ligjit për ta përfutur atë. Kjo ndikon në mosekzekutimin e vendimeve gjyqësore brenda një afati të arsyeshëm, pra në mosrealizimin e të drejtës ligjore të palës së interesuar. Këto janë pengesa të natyrës legjislative dhe praktike. Organizimi i trajnimit nga Drejtoria e Përgjithshme e Përmbartimit me temë «pensionet ushqimore» dhe «takim me fëmijën» (2019), vërteton përgjegjshmërinë e strukturave përkatëse për ekzekutimin e këtyre titujve ekzekutivë, duke vlerësuar gjithmonë interesin më të lartë të fëmijës.

Barra e provës

37. Kodi i Punës i ndryshuar (2015) detyron punëdhënësit/punëdhënëset për marrjen e masave për parandalimin e ngacmimit seksual dhe shqetësimeve me natyrë seksuale, si dhe penalizimit të viktimës për shkak të raportimit për incidentet e dhunës në vendin e punës. Në rastin e diskriminimit për arsye të orientimit seksual dhe identitetit gjinor, punëdhënësi/punëdhënësjë detyrohet të provojë se nuk ka bërë shkelje të parimit të trajtimit të barabartë, dhe në rastin e ngacmimit seksual, ligji e kalon barrën e provës te

punëdhënësi/punëdhënësjë ose personi që pretendohet të ketë bërë ngacmimin.

38. Kodi i Procedurave Administrative (2016) parashikon se në rastet kur pala paraqet prova mbi të cilat bazon pretendimin për sjelljen diskriminuese dhe në bazë të të cilave mund të prezumohet se ka pasur diskriminim, pala tjetër dhe/ose organi publik detyrohet të provojë se faktet nuk përbëjnë diskriminim, pavarësisht nga detyrimi i organit publik për të vënë në dispozicion të palëve provat e zotëruara prej saj (neni 82/2)¹⁵.

39. Ligji për mbrojtjen nga diskriminimi i ndryshuar, miratuar në 15 tetor 2020, përcakton se “Në rastet kur pala ankuese paraqet prova mbi të cilat bazon pretendimin për sjelljen diskriminuese dhe në bazë të të cilave mund të prezumohet se ka pasur diskriminim, pala tjetër, kundër së cilës është paraqitur ankesa, detyrohet të provojë se faktet nuk përbëjnë diskriminim” (neni 33, pika 7/1).

Neni 3

40. Qeveria e re (2017) bëri një riorganizim të fushave të përgjegjësisë së ministrive dhe çështjet e barazisë gjinore dhe luftës kundër dhunës në familje iu ngarkuan Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS)¹⁶, ndërkohë që nga shtatori 2013 deri në shtator 2017 kjo përgjegjësi ishte e Ministrisë së Mirëqenies Sociale dhe Rinisë (e cila u shkri¹⁷).

41. MSHMS-ja, përveçse për shëndetësinë, është përgjegjëse dhe për zhvillimin e politikave për adresimin e dhunës me bazë gjinore, abuzimit ndaj fëmijëve, grave dhe grupeve të tjera, barazinë gjinore, mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve, mosdiskriminimin për shkak të orientimit seksual, aftësisë së kufizuar, përkatësisë etnike, etj. Këto përgjegjësi përmbushen nëpërmjet Sektorit të Politikave dhe Strategjive për Përfshirjen Sociale dhe Barazinë Gjinore, brenda Drejtorisë së Politikave dhe Zhvillimit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale në Drejtorinë e Përgjithshme të

¹⁵ Për më shumë detaje mbi kuadrin ligjor për barrën e provës referohuni shtojcës 4.

¹⁶ VKM-ja nr. 508, datë 13.9.2017, “Për përcaktimin e fushës së përgjegjësisë shtetërore të Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale”.

¹⁷ Përgjegjësitë për rininë kanë kaluar te ish Ministria e Arsimit dhe Sporteve – aktualisht Ministria e Arsimit, Sporteve dhe Rinisë, përgjegjësitë për punësimin kaluan te ish Ministria e Financave – aktualisht Ministria e Financave dhe Ekonomisë, etj.

Politikave dhe Zhvillimit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.

42. Këshilli Kombëtar për Barazinë Gjinore (me anëtarësi të rinovuar sipas urdhrit të Kryeministrit nr. 239, datë 13.12.2017) është organi këshillimor për drejtimin, përcaktimin dhe zhvillimin e politikave shtetërore për barazinë gjinore, si dhe për bashkërendimin, zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin e politikave dhe masave për të parandaluar dhe luftuar të gjitha format e dhunës të mbuluara nga Konventa e Stambollit.

43. Institucionet shtetërore qendrore dhe vendore kanë detyrimin ligjor të bashkëpunojnë me ministren/ministrin që mbulon çështjet e barazisë gjinore për të shkëmbyer informacion dhe lehtësuar përmbushjen e funksionit të saj/tij. Ky bashkëpunim lehtësohet përmes Nëpunësve/Nëpunësve të Barazisë Gjinore (NBGJ). Në nivel qendror janë caktuar NBGJ në 11 ministri dhe pika kontakti në Policinë e Shtetit dhe INSTAT. Në nivel vendor 58 nga 61 bashki kanë NBGJ, të cilat/cilët në shumicën e rasteve luajnë dhe rolin e koordinatorëve/koordinatorit vendor kundër dhunës në familje.

44. Urdhri i Kryeministrit 32/2018 cakton zëvendëskryeministren/zëvendëskryeministrin si koordinatorë/koordinator kombëtar për barazinë gjinore, me rol koordinues për fuqizimin e mekanizmit kombëtar për barazinë gjinore.

45. Kuvendi, në 4.12.2017, miratoi rezolutën “Për dënimin e dhunës ndaj grave e vajzave dhe rritjen e efektshmërisë së mekanizmave ligjorë për parandalimin e saj”, në zbatim të së cilës u ngrit Nënkomisioni “Për barazinë gjinore dhe parandalimin e dhunës ndaj gruas”, pranë Komisionit të përhershëm për Punën, Çështjet Sociale dhe Shëndetësinë. Ky nënkomision në kuadër të kontrollit parlamentar kërkon informacion mbi zbatimin e SKBGJ-së, raportim për situatën e dhunës në familje, apo për çështje të diskriminimit ndaj grave, zhvillon seanca dëgjimore me grupet e interesit dhe institucionet.

46. Aleanca e Grave Deputete (me anëtarësi të rinovuar në vitin 2017) është rezultat i lëvizjes lobuese të grave deputete, me synim nxitjen e barazisë gjinore në Parlament dhe avokimin për përfshirjen e perspektivës gjinore në ligje.

47. Ministri i Drejtësisë, lançoi Zyrën e Koordinimit kundër dhunës në familje në 25.11.2017, për bashkërendimin e veprimeve

institucionale në nivel qendror e vendor, për parandalimin, mbrojtjen, mbështetjen e viktimave të dhunës në familje, kryesisht grave dhe vajzave, si dhe ofrimin e ndihmës në përshkallëzimin e veprimeve institucionale në këtë drejtim. Zyra ka në përbërje përfaqësuese/përfaqësues nga Ministria e Drejtësisë, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (Shërbimi Social Shtetëror) dhe Ministria e Brendshme (Drejtoria për Krimet, pranë Sektorit për Dhunën në Familje dhe Mbrojtjen e të Miturve).

Koordinimi dhe bashkëpunimi efektiv

48. MSHMS-ja, në të gjithë fushatat kombëtare të ndërgjegjësimit, koordinohet me ministritë e linjës dhe njësitë e vetëqeverisjes vendore. Koordinimi ndërinstitutional është i pasqyruar dhe në tërësinë e aktiviteteve të SKBGJ 2016 – 2020, apo në plane të tjera veprimi për Romët dhe Egjiptianët, LGBTI, PAK, etj. Trajtimi i rasteve të dhunës në familje, dhunës ndaj grave e vajzave, abuzimit të fëmijëve, etj., bëhet përmes qasjes shumësektoriale të koordinuar.

49. Koordinimi ndërinstitutional qendror e vendor, si dhe me të gjithë aktorë e partnerët, ka mundësuar mbledhjen dhe reflektimin e zërit dhe shqetësimeve të grave/vajzave nga grupet e cenueshme. Prania e organizatave të shoqërisë civile, sidomos të të drejtave të grave, në Këshillin Kombëtar të Barazisë Gjinore, apo në konsultimet që zhvillon shteti për hartimin e legjislacionit dhe politikave të reja, ose rishikimin e atyre ekzistuese, është një tjetër mundësi për adresimin e nevojave të grave nga grupet e cenueshme.

50. Policia e Shtetit koordinon veprimet dhe bashkëpunon me AP, KMD, MSHMS, si dhe organizatat/partnerët ndërkombëtarë. 70 punonjëse/punonjës policie kanë marrë trajnime mbi çështjet gjinore gjatë vitit 2016/18; 15 takime/tryeza janë realizuar gjatë vitit 2018 me KMD, 30 takime gjatë 2019-tës me MSHMS-në dhe 10 takime në vitin 2020 me partnerët ndërkombëtarë, mbi barazinë gjinore dhe kundër diskriminimit.

51. KMD dhe AP kanë lidhur marrëveshje bashkëpunimi (maj 2018) për koordinimin dhe bashkëpunimin efektiv në kuadër të garantimit të të drejtave dhe lirive të njeriut, veçanërisht për mosdiskriminim dhe barazi në ligj dhe para ligjit,

¹⁸ Mbështetur nga ICITAP dhe UN WOMEN.

promovimin e të drejtave, lirive dhe interesave të ligjshëm të individëve, si dhe monitorimin e zbatimit të LBGJ.

Zbatimi i buxhetimit gjinor dhe SKBGJ & DHF 2011 – 2015

52. Buxheti i Përgjigjshëm Gjinor (BPGJ) është pjesë e Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015 – 2020 dhe është përfshirë në menaxhimin e sistemit buxhetor përmes ndryshimeve të ligjit përkatës (2016). Ligji për financat e vetëqeverisjes vendore (2017) ka krijuar mundësitë për përfshirjen e efektshme të BPGJ në

të gjitha fazat e ciklit të menaxhimit financiar vendor (programimi i buxhetit vjetor dhe afatmesëm, monitorimi dhe raportimi, vlerësimi dhe auditimi). Në mënyrë të detyrueshme, NJVV-ve u ngarkohet që të paktën në një nga objektivat e politikave të programeve të adresojnë problematika të pabarazisë gjinore ose respektimin e plotë të barazisë gjinore, duke identifikuar qartazi produktet dhe treguesit gjinorë. NJVV-të gjatë raportimit duhet të përfshijnë detyrimisht si tregues financiar shpenzimet për politikën që mbështesin barazinë gjinore nga shpenzimet e përgjithshme.

53. Aplikimi i BPGJ¹⁹ ndër vite:

Viti	Nr. i programeve buxhetore	Nr. i programeve buxhetore që përfshijnë BPGJ-në	Nr. i objektivave	Nr. i produkteve	Fondet buxhetore për BPGJ-në (në milion USD)	% e totalit të shpenzimeve buxhetore
2015 – 2017	84	9	11	14	38.4	1%
2016 – 2018	84	20	27	23	63.4	1.73%
2017 – 2019	84	24	32	33	90	2.3%
2018 – 2020	84	28	41	41	120	2.4%
2019 – 2021	74	33	52	52	285	6.3%

54. Vlerësimi i zbatimit të SKBGJ & DHF 2011 – 2015, zhvilluar përmes një procesi pjesëmarrës, i parapriu hartimit të SKBGJ 2016 – 2020 ku u reflektuan gjetjet dhe u adresuan sfidat e evidentuara, si në vijim.

55. Qëllimi strategjik mbi forcimin e mekanizmit kombëtar të barazisë gjinore u zbatua pjesërisht. Evidentohet përmirësimi i ndjeshëm i kuadrit ligjor por edhe vështirësia e mekanizmit kombëtar për organizimin e aktiviteteve, koordinimin me institucionet qendrore, dhe monitorimin e vlerësimit në mënyrën e duhur, të angazhimeve për barazinë gjinore. Alokimi i fondeve të mjaftueshme dhe fuqizimi i rrjetit të NBGJ në nivel vendor dhe qendror, mbeten sfidat kryesore.

56. Qëllimi strategjik 2, mbi pjesëmarrjen e grave në vendimarrje u zbatua pothuajse tërësisht. Ndryshimet e Kodin Zgjedhor (2015) rritën kuotat gjinore nga 30% në 50% për gratë kandidatë në këshillat bashkiakë dhe rritën përqindjen e anëtarëve gra nga 12% (2011) në 34% (2015).

U rrit pjesëmarrja e grave në misionet paqeruajtëse dhe strukturën policore. Fuqizimi i grave/të rejave brenda partive politike dhe ndryshimet në Kodin Zgjedhor në kuadër të zgjedhjeve parlamentare të vitit 2017 u evidentuan si sfida.

57. Qëllimi strategjik 3, mbi fuqizimin ekonomik dhe social të grave dhe burrave u zbatua pjesërisht. Rritja e numrit të grave të mbështetura nëpërmjet programeve të punësimit dhe trajnimit profesional, përmirësimi i kuadrit ligjor mbi kredinë dhe sipërmarrjen e grave, mungesa e kapaciteteve njerëzore dhe mbështetjes financiare, u evidentuan si kryesore.

58. Qëllimi strategjik 4 mbi dhunën me bazë gjinore dhe në familje u zbatua pjesërisht. Të dhënat treguan rritje të dukshme në raportimin dhe menaxhimin e rasteve, veçanërisht të dhunës në familje. Trajtimi i të gjitha formave të dhunës ndaj grave, harmonizimi i kuadrit ligjor ekzistues dhe zbatimi i tij në praktikë, përmirësimi i aksesit në drejtësi, rritja e cilësisë dhe numrit të shërbimeve të dedikuara për viktimat / të mbijetuarat e dhunës, zgjerimi i

¹⁹ Burimi: “Raporti Kombëtar për zbatimin e platformës për veprim Pekin+25”, prill 2019.

masave parandaluese, angazhimi i më shumë burrave/djemve në veprimet kundër dhunës, përmirësimi i aksesit në shërbime veçanërisht për gratë në zonat rurale apo grupet të cilat pësojnë diskriminim të shumëfishtë, ishin disa nga sfidat e evidentuara.

Integrimi i rekomandimeve të Komitetit në SKBGJ 2016 – 2020

59. SKBGJ 2016 – 2020 u përgatit mbi vlerësimin e mësipërm, përmes një procesi konsultues gjithëpërfshirës. Qëllimet strategjike: i. fuqizimi ekonomik i grave dhe burrave; ii. garantimi i pjesëmarrjes dhe angazhimit faktik dhe të barabartë të grave në vendimmarrjen politike e publike; iii. reduktimi i dhunës me bazë gjinore dhe dhunës në familje; iv. fuqizimi i rolit koordinues dhe monitorues të Mekanizmit Kombëtar të Barazisë Gjinore, si dhe ndërgjegjësimi i shoqërisë për avancimin e barazisë gjinore.

60. SKBGJ 2016 – 2020 mbështetet në angazhimet dhe standardet ndërkombëtare e të BE-së për barazi gjinore, strategjitë kryesore kombëtare, detyrimet nga konventat ndërkombëtare, përfshirë: CEDAW, Konventa për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, Platforma për Veprim e Pekinit, Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm, etj.

Mbështetja për forcimin e rolit të Avokatit të Popullit (AP)

61. Kuvendi ka treguar vëmendje të veçantë për zbatimin e rekomandimeve të institucionit të AP. Me vendimin 49/2017, është krijuar mekanizmi ndër-institucional Kuvend – institucione të pavarura – qeveri, si dhe Platforma Ndër-institucionale *Online*, si një sistem transparent vlerësimi efikas mbi ecurinë e zbatimit të rekomandimeve të institucioneve të pavarura nga ekzekutivi dhe agjencitë e varësisë. Kjo platformë ndikon drejtpërsëdrejti në forcimin e rolit dhe mbështetjen e institucionit të AP.

62. AP po fuqizon veprimtarinë e tij për mbrojtjen e të drejtave të qytetareve/qytetarëve, nxitjen e llogaridhënies nga organet qeveritare, monitorimin e zbatimit të Konventave të rëndësishme të ratifikuara (përfshirë CEDAW), hartimin e raporteve të veçanta në fushën e barazisë gjinore (mbi dhunën ndaj grave, ngacmimin moral dhe seksual në administratën publike, situatën e komunitetit LGBTI, monitorimin e buxhetimit gjinor, etj.).

63. AP kufizohet në garantimin e mbrojtjes së të drejtave të grave vetëm për shkelje nga organet publike. AP ndan qëndrimin se miratimi nga Kuvendi në 2018 i Rezolutës për njohjen dhe mbështetjen e veprimtarisë së mbrojtës(e)ve të të drejtave të njeriut në promovimin, nxitjen dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore, është me rëndësi në drejtim të forcimit të bashkëpunimit të të gjithë aktorëve që ushtrojnë veprimtarinë e tyre në këtë fushë.

64. Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve (DPB) i ka krijuar akses AP për inspektim të rregullt të pavarur të trajtimit të grave në sistemin e burgjeve, përmes Mekanizmit për Parandalimin e Torturës. Rekomandimet e dhëna janë bërë pjesë e Planit të Veprimit për Përmirësimin e Rekomandimeve të AP. Akses për monitorim u është krijuar edhe OJF-ve, me të cilat DPB ka marrëveshje bashkëpunimi.

65. MSHMS shqyrton me kujdes të gjitha rekomandimet e AP mbi promovimin e barazisë gjinore dhe luftën kundër diskriminimit gjinor, siç reflektohen në: a) plotësimin e kuadrit nënligjor për shtrirjen e skemës së ndihmës ekonomike në të gjithë vendin dhe përdorimin e formulës së pikëzuar, për targetimin më të mirë të familjeve të varfëra; b) hartimin e udhëzimeve për kriteret e reja mjekësore të vlerësimit të aftësisë së kufizuar dhe ngritjen e komisionit shumëdisiplinor me punonjëse/punonjës socialë dhe mjekë/mjekë, të cilat/cilët vlerësojnë edhe barrierat për pjesëmarrje në aktivitete të përditshme; c) dizenjimin e shportës së shërbimeve sociale përcjelljen te 61 bashkitë për ta konsideruar gjatë riorganizimit të strukturave vendore; d) miratimin e ligjit 65/2016 për ndërmarrjet sociale për mbrojtjen dhe përfshirjen sociale të grupeve vulnerabel; e) përmirësimin e veprimeve kundër dhunës në familje me miratimin e ndryshimeve ligjore dhe udhëzimeve përkatëse për zbatimin e tyre, fuqizimin e Mekanizmave të Koordinuar të Referimit në rang vendi dhe unifikimin e qasjes përmes standardeve, protokolleve e procedurave standarde të veprimit; f) fuqizimin e kapaciteteve të profesionistëve / profesionistëve për adresimin e çështjeve të komunitetit LGBTI (trajtime gjatë vitit 2019 me punonjëset/punonjësit e shëndetësisë dhe plotësim i modulit gjatë vitit 2020 me një kapitull mbi barazinë gjinore); etj.

Neni 4

66. Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit ka forcuar masat për të minimizuar çdo formë të diskriminimit të grave nga minoritetet gjuhësore, etnike, me aftësi të kufizuara, etj., përmes: takimeve me organizatat që punojnë me këto grupe; trajnimit të 160 punonjëseve/punonjësve për përmirësimin e njohurive mbi ligjet për barazinë gjinore dhe kundër diskriminimit; trajnimit të 252 punonjëseve/punonjësve të rolit zbatues dhe rolit të parë drejtues mbi ngacmimin seksual në vendin e punës (2016); trajnimit të 69 drejtueseve/drejtuesve të policisë mbi perspektivën gjinore (2017); trajnimit të 80 punonjëseve të policisë gra, të vlerësuara me çmime në Konferencat e Shoqatës Ndërkombëtare të Grave Police, etj.

67. Policia e Shtetit ka rritur përfaqësimin e grave, ku aktualisht rezultojnë 14.4% ose 1539 gra (962 punonjëse policie dhe 577 punonjëse civile). Në nivel drejtues në Policinë e Shtetit janë 14 gra. Në mbështetje të SKBGJ, Policia e Shtetit hartoi Planin e Veprimit “Për integrimin e punonjëseve të policisë gra” dhe zhvillon trajnime mbi barazinë gjinore, CEDAW, etj., (1507 gra në Policinë e Shtetit të trajnuara për 2016 – 2020).

68. Nga studimi i Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi mbi “Barazinë gjinore dhe diskriminimin në organet e emëruara të pushtetit vendor” (2019), evidentohet se: është i nevojshëm ndryshimi i ligjit 139/2015 për vetëqeverisjen vendore, për adresimin e kuotës gjinore prej 30%, sipas parashikimeve të nenit 15 të ligjit për barazinë gjinore; duhet krijuar një mekanizëm efikas që të garantojë përfaqësimin e gruas gjatë rekrutimit të punonjëseve/punonjësve në administratën publike vendore; duhet të jetë i detyrueshëm respektimi i kuotës gjinore në të gjitha entet, shoqëritë tregtare, agjencitë, etj., që krijojnë pushteti vendor.

69. Në mbështetje të grupeve që përjetojnë diskriminim të shumëfishtë janë miratuar e, zbatuar strategji/plane veprimi në fushën e shëndetësisë, arsimit, pronësisë, mbrojtjes sociale, mbrojtjes nga diskriminimi, kundër trafikimit të qenieve njerëzore, etj., si: “Plani Kombëtar i Veprimit për Integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve në RSH 2016 – 2020”²⁰, “Plani Kombëtar i Veprimit për

Personat LGBTI në RSH 2016 – 2020”²¹, Plani Kombëtar për Personat me Aftësi të Kufizuara”²², etj., që përmbajnë masa të veçanta për përfshirjen dhe integrimin e grave të këtyre grupeve, në shoqëri, punësim, pjesëmarrje dhe akses në të gjitha shërbimet.

70. Rritja e përfaqësimit të grave nga grupe të cenueshme është përfshirë dhe në Planet Vendore të Veprimit për Barazinë Gjinore të hartuara nga 10 bashki të vendit, që kanë nënshkruar edhe Kartën Evropiane për Barazi të grave dhe burrave në jetën vendore²³ (Karta është nënshkruar nga 13 Bashki: Gjirokastrë, Tiranë, Korçë, Elbasan, Durrës, Shkodër, Përmet²⁴, Bulqizë, Dibër, Librazhd, Cërrik, Pogradec dhe Kamzë²⁵).

71. Shtimi i subvencioneve për punëdhënëset / punëdhënësit të cilat/cilët punësojnë gra nga grupet e veçanta, parashikimi i grupeve të veçanta të disavantazuara në një tërësi ligjesh, miratimi i ligjit mbi minoritetet (2017); planifikimi i veprimeve për zvogëlimin e varfërisë dhe fuqizimin ekonomik, sidomos për gratë në zonat rurale, etj., janë disa prej masave të tjera të veçanta, të ndërmarra për grupet që pësojnë diskriminim të shumëfishtë.

Neni 5

72. Shqipëria prej vitesh organizon aktivitete ndërgjegjësuere mbi legjislacionin, mekanizmat mbrojtjes dhe shërbimet, në kuadër të fushatës botërore të 16 Ditëve të Aktivizmit kundër dhunës me bazë gjinore (25 nëntor – 10 dhjetor). Koordinimi i aktiviteteve përmes MSHMS²⁶ në partneritet me ministritë e linjës dhe institucionet vendore e organizatat e shoqërisë civile, parashikohet edhe në SKBGJ 2016 – 2020. Sloganet kryesore gjatë fushatave kanë qenë: 2016: “Dhuna është e papranueshme. Denoncojeni atë!,

²¹ Miratuar në 25 maj 2016.

²² Miratuar në qershor 2016.

²³

https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/charte_egalite_al.pdf.

²⁴ Me mbështetjen e UN Women, nga të cilat Bashkitë e Gjirokastrës dhe Përmetit nuk e kanë hartuar Planin e Veprimit për Barazinë Gjinore 2018 – 2020.

²⁵ Me mbështetjen e projektit të USAID-it për Planifikimin dhe Qeverisjen Vendore, nga të cilat vetëm bashkia Kamzë nuk e ka hartuar Planin Vendor të Veprimit për Barazinë Gjinore 2020 – 2023.

²⁶ Me mbështetjen e agjencive të Kombeve të Bashkuara dhe organizatave të tjera ndërkombëtare.

²⁰ Miratuar me VKM-në nr. 1072, datë 23.12.2015. Shiko: http://www.qbz.gov.al/botime/fletore_zyrtare/2015/12/241.pdf

2017: “Fund dhunës ndaj grave e vajzave!”, 2018: “Më dëgjo dhe mual”, 2019: “Brezi i barazisë kundër dhunës seksuale”.

73. Aktivitete ndërgjegjëse në kuadër të fushatës UNITE: mesazhe nga gratë/të mbijetuarat e dhunës²⁷; mesazhe nga grupet me diskriminim të shumëfishtë²⁸; mesazhe mbi rolin e Mekanizmave të Koordinuar të Referimit²⁹; platforma avokuese me zërin e të rinjve/rejave, medias dhe rrjeteve të organizatave të shoqërisë civile, për adresimin e praktikave të dëmshme, dhunës me bazë gjinore, OZHQ-të dhe ICPD³⁰; përdorimi i mjeteve inovative kundër dhunës me bazë gjinore³¹; ndriçimi i godinave të ndryshme shtetërore apo simbolike me portokalli, etj. Fushata dhe aktivitete ndërgjegjëse janë realizuar edhe gjatë muajit mars të çdo viti.

74. KMD organizoi në korrik 2017, Ditë të Hapura³² me përfaqësuese/përfaqësues të komunitetit Rom dhe Egjiptian, për sensibilizimin mbi ligjin për mbrojtjen nga diskriminimi, njohjen me problemet e komunitetit dhe marrjen e ankesave. Kjo iniciativë vijoi gjatë vitit 2020³³ me organizatat që veprojnë në terren. Gjatë janar – mars 2018 KMD organizoi 12 seminare ndërgjegjëse me punonjëset/punonjësit e arsimit, njësitë të shërbimeve sociale, mbrojtjes nga dhuna në familje dhe mbrojtjes së fëmijëve në nivel bashkie, zyrave rajonale të punësimit dhe OJF-ve të specializuara³⁴. Gjatë vitit 2020 janë organizuar 2

fushata ndërgjegjëse me spote të shkurtra, si dhe sensibilizim në platformat *online*. Janë hartuar broshura informuese dhe janë zhvilluar takime virtuale të vazhdueshme me aktiviste/aktivistë të shoqërisë civile për iniciativa të përbashkëta në organizimin e paradave dhe ekspozitave ndërgjegjëse.

75. Studimet e viteve të fundit, tregojnë se martesë e fëmijëve është një çështje e eksploruar pak, që prek vajza nga grupe të ndryshme shoqërore; nxitet kryesisht nga pabarazia gjinore, varfëria e përjashtimi social dhe ka një sërë efektsh të dëmshme. Nën vëmendjen e MSHMS-së, u prezantua në dhjetor 2018 një studim cilësor³⁵ me të dhëna mbi njohuritë, qëndrimet, besimet, perceptimet, pritjet shoqërore, nxitësit, sanksionet dhe normat që lidhen me martesën e fëmijëve në Shqipëri. Gjetjet dhe rekomandimet do të orientojnë adresimin e mëtejshëm të kësaj çështjeje.

76. Sipas INSTAT-it, në vitin 2017, 16.9% e martesave të regjistruara përfshinin një bashkëshorte nën 19 vjeç dhe 0.5% një bashkëshort nën 19 vjeç. 20 vajza rezultojnë të martuara para moshës 18 vjeç, gjatë vitit 2019, 4 më pak se në vitin 2018. Në vitin 2019 përqindja e vajzave të martuara në moshat 15 deri 17 vjeç është shumë e ulët, ndërsa shënon vlerat më të larta në moshën 18 dhe 19 vjeç, përkatësisht 8.2% dhe 6.8%. Ndërsa djemtë nuk kanë martesë para moshës 18 vjeç dhe përqindja e djemve të martuar në moshën 18-19 vjeç është nën 1,0%.

Dhuna me bazë gjinore: Ndhimja ligjore falas dhe linja telefonike 24-orëshe

77. Informacioni mbi ndihmën ligjore falas gjendet në paragrafët 22, 23 të këtij raporti.

78. Linja Kombëtare e Këshillimit 116–117 u lançua më 24.11.2016, si shërbim 24/7 sipas standardeve të miratuara në përputhje me Konventën e Stambollit. Në 2017, janë pritur 1489 telefonata dhe janë kryer 636 këshillime ballë për ballë; në 2018, 2540 telefonata dhe 708 këshillime ballë për ballë; në 2019, 3014 telefonata dhe 861 këshillime ballë për ballë; janar – shtator 2020, 4226 telefonata dhe 488 këshillime ballë për ballë, (gjatë prillit 2020 numri i telefonatave u rri me 60%

²⁷ <http://abcnews.al/grise-masken-folushata-kunder-dhunen-ne-familje/>.

²⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=rejoAqVHIB4>.

²⁹ <https://www.facebook.com/PNUDSHQIPERI/photos/pcb.1669355986456504/1669355389789897/?type=3&th eater/https://twitter.com/PoliciaeShtetit/status/943867810295566341?s=19>.

³⁰ Në mënyrë të veçantë UNFPA ka punuar në këtë drejtim për informimin e të rejave e të rinjve dhe organizatave të shoqërisë civile, por edhe për advokimin me gratë deputete për çështje që lidhen me dhunën me bazë gjinore dhe ICPD.

³¹ “Jo vetëm në 8 Mars” titullohej video që fitoi *bootcamp* me studentë të Universitetit të Tiranës, për përgatitjen e fushatave ndërgjegjëse. www.al.undp.org/content/albania/en/home/presscenter/articles/2016/03/08/on-international-women-s-day-students-launch-an-innovative-campaign-to-end-violence-against-women-and-girls.html.

³² Në Shkodër, Fier, Berat dhe Korçë.

³³ Në Fier dhe Shkodër.

³⁴ Në Durrës, Elbasan, Lushnjë, Fier, Vlorë, Lezhë, Shkodër, Korçë, Kukës, Berat, Gjirokastrë, Tiranë.

³⁵ Raporti “Martesë e Fëmijëve - Njohuritë, Qëndrimet dhe Perceptimet ndër komunitetet e prekura në Shqipëri”, në bashkëpunim të ngushtë me UNICEF dhe UNFPA në Shqipëri dhe me mbështetjen financiare të Agjencisë Ndërkombëtare Suedeze për Zhvillim dhe Bashkëpunim.

krahasuar me vitin e kaluar). Linja e Këshillimit ka funksionuar edhe gjatë situatës së mbylljes/izolimit për shkak të pandemisë COVID-19. Format e dhunës së raportuar janë psikologjike (57%), fizike (42%), ekonomike (31%) dhe seksuale (7 raste), shpesh të kombinuara. Denoncimi i dhunës seksuale mbetet ende në shifra të ulëta.

79. Në shërbim të publikut është edhe linja e telefonit 129 (ose 112 për Tiranën) e Policisë së Shtetit, 24/7, pa pagesë, për denoncimin e krimeve, përfshirë edhe rastet e dhunës në familje apo asaj me bazë gjinore. Në linjën telefonike të Policisë numri i telefonatave për dhunë në familje është: 1567 telefonata në vitin 2016; 2463 telefonata në vitin 2017; 2607 telefonata në vitin 2018; 1855 telefonata në vitin 2019 dhe 1,554 telefonata për janar – shtator 2020.

80. Ministria e Drejtësisë ka mundësuar shërbimin telefonik 24 orësh, me nr. jeshil pa pagesë 08001010, ku çdo individ mund të telefonojë dhe t'i ofrohet shërbimi i ndihmës juridike falas.

81. Fëmijët e dhunuar mund të telefonojnë ALO 116111, shërbim i specializuar, pa pagesë 24/7, i një organizate jo-fitimprurëse, që mbështetet edhe nga buxheti i shtetit. ALO 116111 ka pritur 2345 telefonata dhe referuar 774 raste në vitin 2016, 2374 telefonata dhe 581 raste të referuara në vitin 2018, 2212 telefonata dhe 1034 raste të referuara në vitin 2018; 4765 telefonata dhe 979 raste të menaxhuara për vitin 2019.

Funksionimi i Mekanizmave të Koordinuar të Referimit

82. Trajtimi i rasteve të dhunës në familje bëhet përmes përgjigjes shumësektoriale të mirëkoordinuar, pra Mekanizmave të Koordinuar të Referimit (MKR) në nivel vendor. MKR janë ngritur në 5636 nga 61 bashkitë në vend dhe po punohet në 5 bashkitë e tjera për ngritjen e MKR brenda vitit 2020. Paralelisht është punuar/po punohet për rritjen e efektivitetit të MKR-ve ekzistuese, bazuar në raportin e vlerësimit të vitit 2019.

83. Fuqizimi i kapaciteteve të koordinatorëve / koordinatorëve vendorë, mbi kuadrin ligjor të ndryshuar, trajtimin e rasteve për formë të caktuara të dhunës (dhuna seksuale), përmirësimin e

koordinimit mes anëtarëve të MKR-ve dhe përdorimin e procedurave standarde të veprimit apo protokolleve të menaxhimit të rasteve, si dhe informimi/edukimi i publikut përmirësimi i mbledhjes së të dhënave dhe përditësimi i sistemit REVALB, janë disa prej drejtëve kryesore të ndërhyrjes në këto bashki, të udhëhequra/nën kujdesin e MSHMS.

84. Me urdhrat e ministres së MSHMS-së u miratuan (shkurt 2020), Procedurat Standarde të Veprimit (PSV) për punonjëset/punonjësit e shëndetësisë dhe të shërbimeve të përkujdesjes shoqërore për trajtimin e rasteve të dhunës në familje dhe dhunës me bazë gjinore, në kuadër të bashkëpunimit si anëtarë të MKR-ve³⁷. Për punonjëset/punonjësit e shëndetësisë u miratuan dhe PSV për zvogëlimin e rrezikut të përjetimit të dhunës me bazë gjinore në situata të emergjencave civile. Përdorimi i PSV-ve rrit efektivitetin e funksionimit të MKR-ve. Në korrik 2020 u zhvilluan 9 trajnime *online* me koordinatorët / koordinatorët vendorë, punonjëset/punonjësit e shëndetësisë dhe të shërbimit social të 61 bashkive, mbi përdorimin e PSV-ve, me 1678 pjesëmarrëse/pjesëmarrës gjithsej.

85. Dy protokolle për menaxhimin e rasteve të dhunës në familje nga anëtarët e MKR (një lidhur me situatën COVID-19), u përgatitën³⁸ dhe përcollën te 61 bashkitë në vend, për miratim nga Komitetet Drejtuese të MKR-ve (maj 2020). Paralelisht u organizuan 2 trajnime *online* me koordinatorët/koordinatorët vendorë të 61 bashkive. Po përgatiten protokolle specifike për menaxhimin e rasteve të dhunës seksuale të mitur/riturit dhe të rritur/riturit.

86. VKM 334/2011 për funksionimin e MKR-ve po rishikohet që të përputhet me të gjitha përditësimet ligjore dhe rekomandimet e dhëna, përfshirë dhe nga CEDAW apo GREVIO. Janë zhvilluar konsultimet e para³⁹ dhe po përgatitet drafti i rishikuar.

Shërbimet mbështetëse të specializuara

87. Në Shqipëri ekzistojnë 18 shërbime mbështetëse të specializuara strehimi, të menaxhuara nga shteti, OJF-të ose në bashkëpunim, nga të cilat 7 strehëza afatgjata dhe

³⁶ Me mbështetjen e UNDP, UN Women, SCPA, SIDA dhe organizatave të tjera ndërkombëtare e OJF-ve.

³⁷ Të përgatitura me mbështetjen e UNFPA.

³⁸ Me mbështetjen e PNUD-it.

³⁹ Me mbështetjen e PNUD-it.

11 strehëza emergjente (9 të ngritura gjatë 2016-2020). Funksionimi i tyre rregullohet me standardet e miratuara, në përputhje dhe me Konventën e Stambollit. Në prill 2020 u miratua me urdhër 254/2020 të ministres së MSHMS-së protokollin i funksionimit të strehëzave në situatën e COVID-19, për zbatimin e të cilit u zhvillua një trajnim *online* me 37 punonjëse të strehëzave dhe koordinatorëve/koordinatorëve vendore të bashkive ku ekziston shërbimi.

88. “Qendra Kombëtare e Trajtimin të Viktimave të Dhunës në Familje” strehëz shtetërore për viktimat e dhunës në familje ka trajtuar për këtë periudhë: 75 raste (28 gra, 47 fëmijë) në vitin 2015; 95 raste (36 gra, 59 fëmijë) në vitin 2016; 85 raste (35 gra, 50 fëmijë) në vitin 2017; 91 raste (35 gra, 56 fëmijë) në vitin 2018; 91 raste (38 gra, 53 fëmijë) në vitin 2019 dhe 48 raste (18 gra, 30 fëmijë) gjatë janar – shtator 2020.

89. Qendra e parë për menaxhimin e krizës për rastet e dhunës seksuale “LILIUM”, u ngrit në 3.12.2018, me fonde të buxhetit të shtetit, në

zbatim të rekomandimeve të CEDAW e GREVIO. Ofrohet shërbimin emergjent, me një ndalesë, 24/7 dhe afatshkurtër (24 – 72 orë), për viktimat/të mbijetuarit/mbijetuarat e dhunës seksuale dhe familjarët e tyre. Ngritja e shërbimit u parapri nga vlerësimi i situatës, prezantimi i modeleve ndërkombëtare⁴¹ dhe vizita studimore në Korenë e Jugut, paralelisht me përgatitjen e standardeve të funksionimit⁴². Në LILIUM ofrohet modeli socio-shëndetësor, me ekip multidisiplinar me mjekë ligjorë, gjinekologë, pediatër, psikiatër, psikologë klinikë, punonjës sociale, punonjës të policisë, prokurorisë, avokatë dhe infermierë. Për trajtimin afatgjatë të rasteve rol të veçantë luan bashkëpunimi me MKR-të. Ambientet e rikonstruktura të qendrës përmbushin standardet e shërbimit. Gjatë pandemisë COVID-19 u përgatit rregullore shtesë për funksionimin e saj. Në LILIUM janë trajtuar 60 raste të dhunës seksuale.

	0–6 vjeç	7–12 vjeç	13–18 vjeç	19–25 vjeç	26–46 vjeç	47–60 vjeç	mbi 60 vjeç
Viti 2019							
Vajza/gra	0	4	19	4	2	2	0
Djem/burra	2	1	3	2	0	0	0
Viti 2020							
Vajza/gra	0	8	9	2	1	0	0
Djem/burra	1	0	0	0	0	0	0

90. Këshillimi për burrat dhe djemtë dhunues kryhet nga Linjat e Këshillimit për Djem dhe Burra (LKDB) të ngritura në Tiranë dhe Shkodër. Gjatë periudhës 2016 – 2020 LKDB Tiranë ka trajtuar 366 raste, nga të cilët rastet e referuara kishin detyrim pjesëmarrjen në programin e rehabilitimit për dhunuesit.

Periudha	Raste gjithsej	Referuar nga institucionet	Vetëreferuar
2016	46	39	7
2017	67	53	14
2018	90	78	12
2019	110	76	34
Janar – qershor 2020	53	23	30

⁴⁰ Me mbështetjen e UN Women. Shiko: <https://shendetesia.gov.al/wp-content/uploads/2020/05/Urdhri-254-per-protokoll-strehizat.pdf>.

⁴¹ Me mbështetjen e UN Women.

⁴² Me mbështetjen e PNUD-it.

91. Të drejtën për kujdes mjekësor, ndihmë psikologjike, këshillim dhe shërbime të tjera nga autoritetet, organizatat, institucionet përgjegjëse e kanë viktimat e veprës penale⁴³, të miturit/miturat, të abuzuarit/abuzuarat seksualisht, dhe viktimat e trafikimit.

Ekzekutimi i vendimeve gjyqësore

92. Policia e Shtetit ka plotësuar dhe dërguar në gjykatë kërkesë padë për UM/UMM, për 11,879 raste gjithsej, ose 2207 raste në 2016-tën; 2593 raste në 2017-tën; 3037 raste në 2018-tën; 2836 raste në 2019-tën dhe 1206 raste në janar – qershor 2020.

93. Shërbimi Përmbartimor Gjyqësor Shtetëror, ka ekzekutuar tërësisht brenda afateve 296 vendime UMM/UM për vitin 2016; 430 vendime gjatë vitit 2017; 502 vendime gjatë vitit 2018 dhe 360 vendime gjatë vitit 2019. Për vitin 2019 janë dhe 215 vendime (147 UM dhe 68 UMM) në ekzekutim të vazhdueshëm. Gjatë janar – prill 2020 janë 160 vendime të regjistruara për ekzekutim, nga të cilat 60 të ekzekutuara tërësisht, 5 pushuar me vendim gjykatë dhe 95 në ekzekutim të vazhdueshëm.

94. Përmbartuesit janë përballur me: a) mbingarkesë dhe volum pune; b) masa mbrojtjeje të paqarta të përcaktuara në vendimin e gjykatës, apo raste kur dhunuesi detyrohet të dalë nga banesa dhe Gjykata ka përcaktuar si detyrim të Shërbimit Social pranë pushtetit vendor për të gjetur strehim për dhunuesin/debitorin, shërbim ky që pushteti vendor nuk e garanton; c) mungesë bashkërendimi me institucionet shtetërore për plotësimin e nevojave për viktimat e dhunës në familje, përfshirë mbështetje financiare, shërbime mjekësore e sociale, strehim, trajtim psikologjik, etj. Organizmi i gjatë vitit 2020 i trajnimit të përmbartuesve gjyqësorë për ekzekutimin e kësaj kategorie të titujve ekzekutivë, bashkërisht me gjyqtare/gjyqtarë, prokurore/prokurorë, punonjëse/punonjës policie, urdhrin e psikologut, etj., është domosdoshmëri.

Neni 6

Hetimi, ndjekja penale dhe dënimi i trafikantëve

95. Shqipëria renditet në “Grupin 2” sipas Raportit të Departamentit Amerikan të Shtetit. Zbatimi i Planit të Veprimit të Luftës kundër Trafikimit të Personave 2018 – 2020, monitorohet nga sektori antitrafik në Ministrinë e Brendshme. Veprimet fokusohen kryesisht në rivitalizimin dhe forcimin e strukturave kombëtare; identifikimin, referimin dhe mbrojtjen e viktimave; kontrollin e trafikimit të brendshëm, kryesisht të fëmijëve dhe grave; përmirësimin e standardeve të identifikimit dhe mbrojtjes së viktimave; intensifikimin e aktiviteteve për parandalimin dhe rritjen e ndërgjegjësimit të publikut etj.⁴⁴

96. Në nenin 75/a të Kodit të Procedurës Penale (2017), parashikohet se Gjykata e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar gjykon ndër të tjera, çdo veprë penale të kryer nga grupi i strukturuar kriminal, organizata kriminale, organizata terroriste dhe banda e armatosur, sipas përcaktimeve të Kodit Penal. Trafikimi i qenieve njerëzore përfshihet në kompetencat e kësaj gjykatë, vetëm nëse vepra penale ka qenë produkt i veprimtarisë së grupeve të sipërcituar. Në të kundërt, këto vepra gjykohen nga gjykatat e rretheve gjyqësore.

97. Ligji 34/2019 për administrimin e pasurive të sekuestruara/konfiskuara mundëson mirëadministrimin dhe përdorimin eficient, efektiv dhe ekonomik të pasurive të sekuestruara e të konfiskuara nga organet e drejtësisë dhe pasurive të sekuestruara me urdhër të ministrit përgjegjës për financat, rikthimin në komunitet të pasurive të fituara në mënyrë të paligjshme dhe kompensimin financiar të viktimave të krimit.

98. Ligji 70/2017 “Për ndryshimet në ligjin për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar dhe trafikimit nëpërmjet masave parandaluese ndaj pronës”, zbatohet për pasuritë që zotërohen plotësisht ose pjesërisht, në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë, nga persona mbi të cilët ekziston dyshimi i arsyeshëm, për kryerjen e krimeve të parashikuara në nenet e Kodit Penal të “Trafikimit të personave të rritur” dhe “Trafikimit të të miturve”.

⁴³ Për më shumë detaje mbi të drejtat e viktimës referohuni shtojcës.

⁴⁴ Kuadri ligjor kundër trafikimit të qenieve njerëzore paraqitet i detajuar në shtojcën 6 të raportit.

99. Policia e Shtetit për vitin 2016, ka identifikuar 69 vepra penale të trafikimit në persona dhe 103 vepra penale të lidhura me fushën e trafikimit në persona; ka realizuar 22 operacione policore me 222 autorë nga të cilët 41 të arrestuar, 17 të shpallur në kërkim, 33 të ndaluar, 130 ndiqen në gjendje të lirë; ka kryer 2 operacione policore në bashkëpunim me partnerët ndërkombëtarë. Për vitin 2017, nga Strukturat për Hetimin e Trafikeve të Paligjshme janë referuar në Prokurori 94 procedime penale; janë ndjekur 2 hetime të përbashkëta me homologët ndërkombëtarë në ngarkim të një grupi prej 18 shtetasish shqiptarë; janë evidentuar 202 vepra penale për trafikim të personave, nga të cilat 154 zbuluar me 260 autorë; janë goditur 7 grupe kriminale me 92 persona të implikuar me 69 autorë, nga të cilët 37 arrestuar, 8 ndaluar, 19 proceduar në gjendje të lirë dhe 5 shpallur në kërkim. Për vitin 2018 janë identifikuar 38 vepra penale të trafikimit të personave dhe 93 vepra penale që kanë lidhje me trafikimin e personave; janë finalizuar 3 operacione me 25 autorë, 7 autorë të arrestuar në flagrancë, 16 ndiqen në gjendje të lirë dhe 4 në kërkim. Për vitin 2019, janë evidentuar gjithsej 134 vepra penale në fushën e trafikeve të paligjshme. Të dhëna të tjera nga Prokuroria, Ministria e Drejtësisë dhe Gjykatat e disa shkallëve, jepen në shtojcën 7.

Identifikimi i viktimave të trafikimit

100. Për identifikimin e emigrantëve të parregullt që hyjnë/dalin në/nga Shqipëria, janë trajnuar⁴⁵ 134 punonjëse/punonjës të policisë kufitare (2016).

101. Akademia e Sigurisë në bashkëpunim me Departamentin e Kufirit dhe Migracionit⁴⁶ kanë zhvilluar gjatë vitit 2016 trajnime me mbi 40 punonjëse/punonjës të Policisë së Kufirit dhe Migracionit.

102. Për vitin 2018, nga Departamenti për Kufirin dhe Migracionin janë trajnuar 41 punonjëse/punonjës, ku 23 punonjëse/punonjës janë trajnuar mbi trafikimin e qenieve njerëzore⁴⁷ dhe 18 punonjëse/punonjës mbi identifikimin e grupeve vulnerabel në flukset migratore mikse⁴⁸.

⁴⁵ Nga Caritas-i Shqiptar.

⁴⁶ Me mbështetjen e Organizatës Ndërkombëtare të Migracionit (IOM).

⁴⁷ Organizuar nga FRONTEX dhe Akademia e Sigurisë.

⁴⁸ Organizuar në bashkëpunim me IOM.

103. Nga Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit u trajnuan gjatë vitit 2019 rreth 1,163 punonjëse/punonjës të Policisë Kufitare dhe Migracionit mbi Procedurat Standarde të Veprimit të Strukturave për Kufirin dhe Migracionin për Identifikimin, Mbrojtjen dhe Referimin e viktimave/viktimave të mundshme të trafikimit. Të dhëna mbi trajnimet jepen në shtojcën 8.

Mbrojtja e viktimave të trafikimit

104. Legjislacioni shqiptar parashikon përjashtimin e viktimave të trafikimit nga dënimi, jo nga ndjekja penale. Neni 52/a, paragrafi 2, i Kodit Penal: “Personi i dëmtuar nga veprat penale, që lidhen me trafikimin e personit, mund të përfitojë përjashtimin nga dënimi, për kryerjen e veprave penale gjatë periudhës së trafikimit dhe në masën që ka qenë i detyruar t’i kryejë ato veprime apo mosveprime të kundërligjshme”. Në praktikë nuk ushtrohet ndjekja penale ndaj viktimave të trafikimit për vepra penale që janë detyruar të kryejnë si pasojë e trafikimit. Në raste të tilla, organi procedues argumenton se viktimat nuk duhet të përgjigjet penalisht për shkeljet e kryera për shkak të trafikimit, pasi vullneti i saj ka qenë i cenuar dhe mungon ana subjektive e kryerjes së veprës penale.

105. Pothuajse në çdo rast të hetuar, viktimat e trafikimit vendosen në qendra të specializuara ku u jepet strehim, ushqim dhe shërbime të tjera falas. Ato kanë të drejtë të hyjnë në programin e mbrojtjes së dëshmitarëve, nëse ndjehen të kërcënuara. Asistenca dhe mbrojtja e viktimës / viktimës së mundshme të trafikimit nuk është e kushtëzuar nga bashkëpunimi i saj me organet e drejtësisë.

106. Kodi i Procedurës Penale i ndryshuar (2017) parashikon që viktimat e trafikimit kanë të drejtë të: refuzojnë t’u përgjigjen pyetjeve në lidhje me jetën private, që qartësisht nuk kanë lidhje me veprën penale; kërkojnë të dëgjohen nëpërmjet mjeteve audiovizive, sipas parashikimeve të këtij Kodi. Për të miturin/miturën viktimë të trafikimit apo shfrytëzimit seksual, Kodi ka parashikuar në mënyrë të veçantë të drejtat dhe garancitë që njohu Konventa e Lanzarote, mbi shoqërimin e fëmijës nga një person i besuar prej tij; ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave personale; zhvillimit të gjyqimit pa praninë e publikut; etj.

Financimi i njësive të lëvizshme

107. Ekzistojnë 6 njësi lëvizëse⁴⁹ në: Tiranë, Vlorë, Elbasan, Dibër, Kukës dhe Shkodër. Vetëm për vitin 2019, janë identifikuar 42 viktima/viktima të mundshme trafikimi.

Rritja e fondeve për qendrat e shërbimeve

108. Ekziston një strehëz e specializuar kombëtare dhe tri strehëza të specializuara të OJF, të cilat mbështeten edhe nga buxheti i shtetit⁵⁰. Këto strehëza kanë trajnuar stafin për të mundësuar sigurinë e viktimave. Kohët e fundit, një tjetër OJF në Tiranë⁵¹ ofron kujdes të menjëhershëm për fëmijët viktima dhe strehim deri në 21 ditë.

QENDRAT E SHËRBIMEVE	FONDI I TRANSFERUAR SIPAS VITEVE NË LEK				
	2016	2017	2018	2019	2020
Qendra Kombëtare Pritëse e Viktimave të Trafikimit	21,704,000	22,219,660	22,476,939	20,910,000	20,820,000
Organizata “Të Ndryshëm dhe të Barabartë”, Tiranë	6,473,439	9,804,597	8,467,317	9,054,487	9,054,487
Organizata “Tjetër Vizion”, Elbasan	7,769,002	5,792,615	7,599,365	7,982,615	7,982,615
Qendra “Vatra”, Vlorë	7,635,367	10,489,020	10,729,920	11,283,364	11,283,364

⁴⁹Njësitë e lëvizshme janë grupe të përbëra me burime njerëzore nga institucionet shtetërore, konkretisht punonjës i policisë dhe PMF e njësive ku vepron, dhe një anëtar i OJF-ve. Target grupi më së shumti janë fëmijët në situatë rruge dhe personat vulnerabël. Standardet e funksionimit të tyre janë hartuar në bashkëpunim me organizatën “Të Ndryshëm dhe të Barabartë”.

⁵⁰ Qendra Kombëtare e Pritjes për Viktimat e Trafikimit (QKPVT) në Tiranë; Qendra “Të Ndryshëm dhe të Barabartë” në Tiranë; Qendra “Tjetër Vizion” në Elbasan; Qendra Kombëtare e Pritjes për Viktimat e Trafikimit (QKPVT) në Tiranë.

⁵¹ OJF “Plan & Go”.

Neni 7**Kuotat gjinore në zgjedhjet politike**

109. Në këtë legjislaturë, Kuvendi i Shqipërisë, numëron 41 gra deputete, numrin më të lartë të grave krahasuar me legjislaturat e mëparshme; nënkryetarja e Kuvendit dhe drejtueset e tre Komisioneve të Përhershme dhe tre Nënkomisionieve janë gra. Kabineti Qeveritar ka 8 gra ministre (57%). Ndryshimet e fundit të Kodit Zgjedhor në vitin 2020 theksojnë që detyrimi për respektimin e parimit të barazisë gjinore u përket subjekteve zgjedhore, administratës zgjedhore dhe gjykatës. Komisioni Qendror i Zgjedhjeve (KQZ) ka të drejtë të ndërhyjë në çdo kohë të kërkojë pushimin e cenimit të këtij parimi dhe, në rast mosveprimi, të ndërhyjë kryesisht për rivendosjen e tij.

110. Gjatë periudhës gusht 2016 – qershor 2017, që përmbyll legjislaturën parlamentare 2013-2017, KQZ ka plotësuar tri vakanca të njoftuara nga Kuvendi, në një prej të cilave u zbatua sanksioni plotësues mbi barazinë gjinore: me vendimin 108/2016, mandati i deputetit iu dha kandidates së radhës grua, në listën shumëmemërore të Partisë Demokratike, qarku Dibër.

111. Në zgjedhjet parlamentare 2017 u regjistruan 18 parti politike dhe 2,666 kandidatë/kandidate, nga të cilët/cilat 1,073 gra (40%). Sipas nenit 67, pika 6 të Kodit Zgjedhor, për çdo zonë zgjedhore të paktën 30% e listës shumëmemërore dhe një në tre emrat e parë duhet t'i përkasin secilës gjini. Kur shkelet kriteri i gjinisë në përbërjen e listave të kandidatëve/kandidateve për deputetë, KQZ vendos sanksione administrative. KQZ vendosi gjobë në masën 1 milion lekë për Partinë Socialiste (mosrespektim i kuotës gjinore në qarkun Berat), 1 milion lekë për Partinë Lëvizja Socialiste për Integrim (mosrespektim i kuotës gjinore në qarkun Tiranë), dhe në masën 12 milion lekë për Partinë Demokratike (mosrespektim i kuotës gjinore në të 12 qarqet, shifra më e lartë financiare penalizuese për një parti politike që prej aplikimit të sistemit të kuotave).

112. Partia Demokratike depozitoi ankim në Kolegjin Zgjedhor me objekt kundërshtimin i vendimit 566/2017 për sanksionin administrativ për barazinë gjinore por Kolegji Zgjedhor vendosi rrëzimin e ankimit dhe lënien në fuqi të vendimit të KQZ-së.

113. Në vitin 2019, pas njoftimit nga Kuvendi i Shqipërisë për krijimin e 58 vakancave, mandate që i përkisnin Partisë Demokratike dhe Lëvizjes Socialiste për Integrim, KQZ zbatoi procedurat për plotësimin e tyre duke respektuar kriterin e gjinisë.

114. Për zgjedhjet vendore 2019, u regjistruan 97 kandidatë/kandidate për kryetarë/kryetare bashkie (80 burra, 17 gra) dhe 231 lista shumëmemërore për këshillat bashkiakë me 9872 kandidatë/kandidate (5,033 burra, 4,839 gra). Këshillat Bashkiakë kanë 43,7% gra fituese në përbërje të tyre. Gjatë procesit të verifikimit të listave shumëmemërore rastet e konstatuara të mosplotësimit të kriterit gjinor iu kthyen propozuesve për korrigjim/plotësim, në respektim të procedurave të përcaktuara në Kodin Zgjedhor. Brenda afatit ligjor, subjektet përkatëse ridepozituan listat shumëmemërore të kandidatëve / kandidateve për këshillat bashkiakë, duke respektuar kriterin e kuotës gjinore.

115. Në kushtet e korrigjimit/saktësimit të listave shumëmemërore sa i përket respektimit të kuotave gjinore, KQZ nuk zbatoi ndaj asnjë subjekti zgjedhor sanksionin e përcaktuar në Kodin Zgjedhor lidhur me barazinë gjinore: atë të refuzimit të listës së kandidatëve për këshillin e bashkisë. Mandatin e anëtarit/anëtares të Këshillave Bashkiakë e fituan 1,619 kandidatë / kandidate të listave shumëmemërore (913 burra, 706 gra).

116. Në të gjitha proceset zgjedhore të zhvilluara gjatë periudhës së raportimit, partitë politike për të cilat përcaktohet detyrimi i kuotës gjinore 30% në propozimet e anëtarëve të komisioneve zgjedhore të nivelit të dytë (KZAZ), e kanë zbatuar atë.

Monitorimi i zbatimit të kuotës në pjesëmarrjen e grave në vendimmarrje

117. Studimi i publikuar në vitin 2019 nga KMD⁵² evidentoi se: a) nga 58 bashki që kanë dhënë informacion, 37 kanë më shumë se 1 zëvendëskryetar/zëvendëskryetare dhe 21 kanë vetëm një zëvendëskryetar (asnjë grua); b) në 20 bashki me të vetmin zëvendëskryetar burrë, asnjë nuk drejtohet nga kryetare grua. Nga 37 Bashki me 2 apo më shumë zëvendëskryetarë / zëvendës-

⁵² “Barazia gjinore dhe diskriminimi në organet e emëruara të pushtetit vendor” në bashkëpunim me UN Women Shqipëri.

kryetare, vetëm 15 kanë respektuar kuotën gjinore me 30% apo më shumë. 20 nga 37 bashkitë nuk kanë asnjë grua zëvendëskryetare megjithëse bashkia ka në strukturë të paktën 2 të tillë; c) nga 343 Administratore/administratore të emëruar në këto 58 bashki, janë vetëm 52 gra (ose 15%).

118. Në personelin akademik të institucioneve publike dhe jopublike të arsimit të lartë, ka rritje të numrit të grave nga 55% në vitin akademik 2015 – 2016, në 56.6% në vitin akademik 2018 – 2019. Edhe numri i mësuesve gra është rritur nga 74% në vitin shkollor 2015 – 2016, në 77% në vitin shkollor 2019 – 2020. Organika e Ministrisë së Arsimit, Sportit dhe Rinisë ka 50% gra më shumë në vitin 2020 krahasuar me vitin 2016.

119. Në Ministrinë e Kulturës, ministrja është grua, 15 drejtuese gra (24 burra) dhe aparati ka 59 punonjëse gra dhe 22 burra.

120. Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme ka të punësuar 113 gra (59%) ndërsa në poste drejtuese janë 31 gra (50%).

121. Në strukturat e policisë, numri i punonjëseve gra është shumë i ulët dhe nuk ka ndryshime të konsiderueshme në pesë vitet e fundit. Për vitin 2019, ndër 10,434 punonjës / punonjëse të policisë, klasifikuar sipas gradave dhe gjinisë, 14,5% janë gra. Në nivelet e larta drejtuese, asnjë grua është në pozicionin Drejtues Madhor. Në vitin 2019, vetëm 1 grua zë nivelin e Drejtuesit të Lartë dhe 1 grua në nivelin e Drejtuesit të Parë. Numri i punonjëseve gra vjen duke u rritur me uljen e nivelit të gradave duke arritur nivelet më të larta për gradat Inspektore dhe Nënkomisare. Në vitin 2019, në totalin e grave të punësuar, gratë Inspektore përbëjnë 43,7% dhe gratë Nënkomisare 11,4%.

122. Në Forcat e Armatosura, në vitin 2016 një grua bëhet e para Gjenerale Brigade dhe emërohet komandante e Komandës së Doktrinës dhe Stërvitjes, aktualisht në detyrë zv./shefe e Shtabit të Përgjithshëm të FA; në vitin 2018 emërohet në detyrën e Prefektes së Tiranës një ish ushtarake grua (kolonele në rezervë). Deri në mars 2019 kishin detyra si ministre, sekretare e Përgjithshme e Ministrisë së Mbrojtjes, zv./shefe e Shtabit të Përgjithshëm të FA, drejtore, zv./drejtore, zv./ATASHE, gjithsej 9 gra civile dhe 4 gra ushtarake. Nga viti 2014 deri në mars 2019 kanë marrë pjesë në misione, operacione të NATO-s në Afganistan, Letoni, Kosovë, Detin Egje rreth 50

gra ushtarake (oficere, nënoficere, ushtarë). Për herë të parë në vitin 2019 mori pjesë në mision në Afganistan një grua nëntogere në detyrë komandante toge. Për herë të parë në prill 2019, 2 ushtarake gra oficere janë bërë pjesë e misionit të OKB në Sudanin e Jugut. Në vitin 2019, gratë në FA zënë 19,4%.

123. Grave pronare ose administratore në ndërmarrjet aktive, për vitin 2019 janë 25,4% nga 25,7% në vitin 2018. Përqindja e grave pronare/administratoreve është më e lartë në ndërmarrjet e vogla (me 1 – 4 të punësuar) me 25,8% gra, përqindje kjo më e vogël, krahasuar me vitin 2018. Në kategoritë e tjera të ndërmarrjeve (5 – 9 të punësuar, 10 – 49 dhe mbi 50 punonjës) përqindja e pronareve/administratoreve gra është rritur, krahasuar me vitin paraardhës.

124. Përqindja e grave të punësuar në sektorin publik në nivelin e lartë të menaxhimit, për periudhën 2014 – 2020.

1/2020 – 8/2020	40.3%
2019	41.3%
2018	44.2%
2017	40%
2016	38.8%
2015	34.8%
2014	41.3%

125. Përqindja e grave të emëruara në të gjitha pozicionet në shërbimin civil (ekzekutiv, menaxhim i ulët, menaxhim i mesëm, menaxhim i lartë):

Përqindja e vitit/femra

2019	49%
2018	54%
2017	58%
2016	60%
2015	56.4%
2014	60%

Pjesëmarrja e grave nga komunitete të disavantazhuara

126. Ligji 96/2017 për mbrojtjen e pakicave kombëtare, parashikon dispozita mbi pjesëmarrjen e grave/të rejave nga minoritetet në jetën publike, kulturore, sociale dhe ekonomike në veçanti, në çështjet lidhur me ruajtjen, mbrojtjen dhe promovimin e kulturës, traditave dhe identitetit të pakicës së cilës ato i përkasin.

Neni 8

127. Në vitin 2018 ishin 14 gra Ambasadore, 1 grua e ngarkuar me punë (nga 72 përfaqësi diplomatike). Në totalin e 63 diplomatëve/diplomateve në MEPJ, 52.4% janë gra dhe 47.6% burra. Në pozicionet drejtuese në MEPJ: 1 zëvendësministre, 1 drejtore e Përgjithshme, 4 Ddrejtore dhe 10 përgjegjëse sektori janë gra. Pjesëmarrja e gruas në misionet diplomatike në vitin 2019, ishte në nivele të krahasueshme me burrat. Përqindja e grave në postet Ambasador dhe Sekretar të Tretë ishte më e ulët krahasuar me burrat; në postet ministër fuqplotë, ministër këshilltar, këshilltar, sekretar i parë dhe i dytë përqindja e grave është më e lartë.

Pjesëmarrja në misionet diplomatike, 2019

Posti	Numër		%	
	Burra	Gra	Burra	Gra
Ambasador	36	15	70.6	29.4
Ministër Fuqplotë	3	6	33.3	66.7
Ministër Këshilltar	6	7	46.2	53.8
Këshilltar	9	11	45.0	55.0
Sekretar i Parë	8	16	33.3	66.7
Sekretar i Dytë	13	20	39.4	60.6
Sekretar i Tretë	2	1	66.7	33.3

128. Në Përfaqësitë tona diplomatike, janë 76 gra diplomate (49%) dhe në poste drejtuese në Përfaqësi, 15 gra (29%). Respektimi i kuotës gjinore është përfshirë dhe në PBA 2019 – 2021 të MEPJ-së.

Neni 9

Eliminimi i kufizimeve

129. Çështja mbi fëmijët e paregjistruar të lindur në Greqi, nga prindër të pa pajisur me dokumentacion të rregullt apo leje qëndrimi në këtë shtet, për të cilët nuk mundësohet vendosja e emrit të fëmijës në shërbimin e gjendjes civile ku është mbajtur akti i lindjes, është zgjidhur në vitin 2016 nëpërmjet regjistrimit të këtyre fëmijëve në bazë të një deklarate të mbajtur nga prindërit në shërbimin konsullor shqiptar.

130. Për vitin 2017, sipas statistikave të nxjerra nga Regjistri Kombëtar i Gjendjes Civile, 38,513 fëmijë janë lindur dhe regjistruar po këtë vit dhe 6,387 fëmijë janë lindur në vitin 2016 dhe regjistruar në vitin 2017. Për janar-gusht 2018, 21,482 fëmijë janë lindur dhe regjistruar dhe 7,006 fëmijë të lindur në vitin 2017 janë regjistruar në vitin 2018. Në vitin 2019, u regjistruan 28,853

fëmijë dhe për janar – gusht 2020, janë regjistruar 17,610 fëmijë.

131. Gjatë vitit 2018, janë ndryshuar disa dispozita mbi procesin e regjistrimit të fëmijëve, në ligjin për gjendjen civile, që stimulojnë regjistrimin e fëmijëve menjëherë pas lindjes⁵³, regjistrimin e fëmijëve të lindur dhe të pa regjistruar, si dhe të fëmijëve që kanë lindur apo mund të lindin jashtë shtetit⁵⁴. Gjithashtu parashikohet procedura e regjistrimit për fëmijët e lindur jashtë vendit për të cilët akti i lindjes është i paplotë (pa emrin e fëmijës), dhe deklarata e lindjes për një fëmijë të gjetur, me prindër të panjohur bëhet nga përfaqësuesit e autoriteteve përkatëse të qeverisjes vendore, njësitë e rendit publik nën juridiksionin territorial, aty ku gjendet foshnja. Në rastet kur fëmija nuk është regjistruar nga subjektet e lartpërmendura, procedura e regjistrimit përfundon nga gjendja civile dhe punonjëset/punonjësit e njësisë së mbrojtjes së fëmijëve. Nëpunësja/Nëpunësi i gjendjes civile, pranë institucioneve të shërbimit spitalor ku kryhet lindja, kryen veprimet e verifikimit *online* të statusit të nënës dhe regjistron fëmijën e lindur në Regjistrin Kombëtar të Gjendjes Civile.

⁵³ Qeveria Shqiptare ka miratuar VKM-në nr. 740, datë 12.12.2018, “Për përcaktimin e ndihmës së menjëhershme financiare (*bonus*) për nënat me foshnjat të porsalindura dhe procedurës së dhënies së tij”. Kjo ndihmë financiare është akorduar për ata fëmijë të lindur në Shqipëri dhe jashtë vendit, të regjistruar në kohën e duhur, sipas afateve kohore të parashikuara në dispozitat e ligjit të gjendjes civile. për fëmijët që do të lindin, qeveria shqiptare nga 1 janari 2019, veç bonusit prej 5 000 lekë që jepeshin për regjistrimin brenda afateve të parashikuara në ligj, jep për çdo lindje edhe një bonus tjetër plus, që sipas rastit kap vlerën: 35 000, 75 000 ose 115 000 lekë. Ky proces është rregulluar me vendimin e Këshillit të Ministrave dhe me udhëzim të përbashkët të dy ministrave, Ministrit të Brendshëm dhe ministrit Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.

⁵⁴ Janë hartuar tre akte nënligjore, tre udhëzime të ministrit të Brendshëm të cilët kanë hyrë në fuqi dhe kanë filluar efektet e tyre për zgjidhjen e rasteve. Udhëzimi nr. 284, datë 11.3.2019, “Për procedurën e mbajtjes së aktit të lindjes të fëmijëve, në rastet kur nuk është respektuar afati kohor i regjistrimit të tyre, brenda 60 ditëve nga data e lindjes”. Udhëzimi nr. 285, datë 11.3.2019, “Për krijimin, administrimin dhe përditësimin e regjistrit të përkohshëm për lindjet e raportuara”. Udhëzimi nr. 286, datë 11.3.2019, “Për përcaktimin e procedurës administrative që zbatohet nga zyrtarë e gjendjes civile kur në aktin e lindjes mbajtur jashtë Republikës së Shqipërisë është e paplotësuar rubrika e emrit”.

132. Siç është raportuar më parë, legjislacioni shqiptar mbi shtetësinë e grave dhe fëmijëve të tyre është tërësisht në përputhje me nenin 9 të Konventës.

Neni 10

133. Gjatë 2014 – 2020 janë marrë masa për përfshirjen në arsim të fëmijëve dhe të rriturave/riturve Romë dhe Egjiptianë. VKM-të dhe udhëzimet e miratuara mundësojnë: a) tekstet shkollore dhe transportin falas për arsimin bazë; b) regjistrimin me përparësi të fëmijëve romë në kopshte, arsimin bazë dhe “gjimnazin me kohë të pjesshme”; c) pagesën vetëm 50% të tarifës së shkollimit në ciklin e dytë të studimeve (master) për studentet/studentët romë dhe egjiptianë⁵⁵; d) lehtësimin e procedurave të regjistrimit/rikthimit në shkollë të fëmijëve që, për rrethana të përcaktuara, nuk e kanë ndjekur arsimin bazë për të paktën dy vite shkollore, kanë braktisur shkollën, identifikohen si të paregjistruar në shkollë ose janë fëmijë në situatë rruge; e) lehtësimin e ndjekjes së arsimit bazë me kohë të pjesshme nga të rriturat/riturit që nuk kanë arritur ta mbarojnë arsimin bazë me kohë të plotë, duke u pranuar në një apo dy klasa më të larta se klasa për të cilën zotërojnë dokument shkollor, kur aprovohet nga komisioni përkatës⁵⁶; f) përjashtimin e studenteve/studentëve romë dhe egjiptianë nga tarifa e shkollimit në ciklin e parë të studimeve bachelor⁵⁷; g) nënshkrimin e marrëveshjeve ndërministrorë për identifikimin dhe regjistrimin në shkollë të të gjithë fëmijëve të arsimit të detyruar dhe fëmijëve në situatë rruge; h) eliminimin e qëndrimeve përjashtuese dhe inferiore ndaj romëve e egjiptianëve në komunitetin shkollor; i) ruajtjen dhe zhvillimin e identitetit kulturor të nxënësve/nxënësve dhe studenteve/studentëve romë, egjiptianë, etj.

134. Prej tre vitesh, Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë dhe institucionet e vartësisë në nivel vendor plotësojnë portalin “RomAlb”, si burim të dhënash. Zbatimi i Planit Kombëtar të Veprimit

për Integrimin e Komunitetit Rom dhe Egjiptian, 2016-2020, edhe për vitin 2020, mbetet një nga sfidat e MASR-së.

135. Gjatë vitit shkollor 2018 – 2019 ndoqën arsimin parauniversitar 15,923 nxënës/nxënës romë dhe egjiptianë (4,823 romë, 11,100 egjiptianë) ose 915 nxënës/nxënës më shumë se, një vit ë parë. Gjatë vitit shkollor 2019 – 2020, ndoqën arsimin parauniversitar 14,515 nxënës/nxënës romë dhe egjiptianë (4,862 romë, 9,653 egjiptianë), ose 39 nxënës/nxënës romë më shumë se një vit më parë. Nga 3,792 nxënës/nxënës romë në arsimin bazë dhe atë të mesëm të lartë, 1,703 janë vajza. Nga 7,915 nxënës/nxënës egjiptianë në arsimin bazë dhe atë të mesëm të lartë, 3513 janë vajza.

136. Numri i të rejave/grave romë dhe egjiptiane në arsimin parauniversitar me kohë të pjesshme katër vitet e fundit, ka ardhur në rritje. Në vitin shkollor 2017 – 2018 arsimin parauniversitar e ndoqën 12 nxënës romë, ndërsa vitin shkollor 2019 – 2020 e ndoqën 32 nxënës. Në vitin shkollor 2016 – 2017 arsimin parauniversitar e ndoqën 16 nxënës egjiptiane, ndërsa vitin shkollor 2019 – 2020 e ndoqën 28 nxënës.

137. Kuadri ligjor i arsimit siguron mosdiskriminim për shkak të gjinisë apo aftësisë së kufizuar. Baza e të dhënave për fëmijët me aftësi të kufizuara në sistemin arsimor, përditësohet çdo vit shkollor, me të dhëna të detajuara (moshë, gjini, klasë, lloji i paaftësisë dhe vendbanimit) mbi të cilat përcaktohen nevojat për mbështetje për fëmijët me AK.

138. Për vitin shkollor 2019 – 2020 mbi 33% (N=1,540) e fëmijëve me aftësi të kufizuara në arsimin bazë dhe të mesëm të lartë janë vajza. Vetëm 10% e tyre ndjekin shkollat speciale ndërsa 90% ndjekin shkollat e zakonshme. Rreth 50% e nxënësve me aftësi të kufizuara që ndjekin arsimin e mesëm të lartë, janë vajza.

139. Komisionet Multidisiplinare që funksionojnë pranë çdo institucioni arsimor vendor, përgjegjës për arsimin parauniversitar, vlerësojnë në fillim të çdo viti shkollor, si dhe herë pas here gjatë vitit, nevojën e fëmijës me aftësi të kufizuara për mësues/mësues ndihmës dhe për plan individual mësimor. Gjithashtu nxënësi me aftësi të kufizuara, vlerësohet dhe nga komisioni i

⁵⁵ VKM-ja nr. 780, datë 26.12.2018.

⁵⁶ Për pikat “d” dhe “e”, shiko udhëzimin nr. 17, datë 9.5.2018, “Për procedurat e ndjekjes së arsimit të detyruar nga nxënësit që nuk kanë ndjekur të paktën dy klasa të arsimit bazë dhe për arsimimin me kohë të pjesshme në arsimin bazë”.

⁵⁷ VKM-ja nr. 40, datë 23.1.2019.

shkollës, i cili ndjek ecurinë e fëmijës, harton dhe zbaton planin e tij individual.

140. Për vitin shkollor 2019 – 2020, numri i mësueseve/mësuesve ndihmës për nxënëset/nxënësit me AK në institucionet e arsimit parauniversitar, përfshirë edhe institucionet e arsimit parashkollor, ishte 1,318 mësuese/mësues, nga të cilat/cilët 158 janë në institucione private. Në krahasim me një vit më parë, numri i mësueseve/mësuesve ndihmës u rrit mbi 34%.

141. Përqindja e braktisjes së arsimit nga ana e vajzave është ulur nga 0.61% në vitin shkollor 2016

– 2017 në 0.58% në vitin shkollor 2018 – 2019, nga ku:

a) Në arsimin bazë është ulur nga 0.53% në vitin shkollor 2016 – 2017 në 0.46% në vitin shkollor 2018 – 2019;

b) Në arsimin fillor është ulur nga 0.50% në vitin shkollor 2016 – 2017 në 0.44% në vitin shkollor 2018 – 2019;

c) Në arsimin e mesëm është ulur nga 0.56% në vitin shkollor 2016 – 2017 në 0.47% në vitin shkollor 2018 – 2019.

142. Sipas të dhënave nga INSTAT, përqindja e studenteve/studentëve të diplomuar sipas viteve akademike në fushat e shkencës, inxhinierisë, etj. jepet në tabelën në vijim⁵⁸:

Fushat	2016 – 2017		2017 – 2018		2018 – 2019	
	F	M	F	M	F	M
Inxhinieritë, prodhim dhe ndërtim	5%	14%	5.8%	16.1%	5.3%	17.5%
Shkenca natyrore, matematikë dhe statistikë	5%	4%	4.7%	3.5%	4.7%	2.9%
Teknologjitë e informacionit e komunikimit	4%	9%	4.7%	10.4%	3.7%	8.6%
Bujqësi, pyje, peshkim dhe veterinar	2%	4%	2.9%	5.9%	2.2%	5.3%

⁵⁸ INSTAT, botimet “Gra dhe burra në Shqipëri”, për vitet 2018, 2019 dhe 2020.

Neni 11

143. Strategjia Kombëtare për Punësim dhe Aftësi (SKPA) dhe Plani i veprimit për zbatimin e saj 2019–2022, është miratuar me VKM-në nr. 659, datë 10.10.2022, duke konfirmuar si relevante të katër prioritetet strategjike (nga vlerësimi i zbatimit të saj). U rishikuan treguesit deri në vitin 2022, të cilët bazohen në një bazë të dhënash, në bashkëpunim të ngushtë me INSTAT-it. Të gjithë treguesit e shërbimeve të monitorimit dhe programet e ofruara nga Agjencia Kombëtare për Punësim dhe Aftësi (AKPA) përfshijnë tregues të barazisë gjinore, të pasqyruar në programin statistikor të rishikuar në çdo fundviti, dhe pasqyruar në të gjitha raportet periodike. Edhe treguesit në sistemin e informacionit në tregun e punës, të bazës së të dhënave shtetërore për Sistemin e Shërbimit të Punësimit, përmbajnë të dhëna të ndara sipas seksit.

144. Për sa i përket popullsisë 15–64 vjeç, pjesëmarrja e grave në forcat e punës është rritur: 58,3% për vitin 2016, në 57,7% për vitin 2017, 59,7% për vitin 2018 dhe 61,6% për vitin 2019. Totali i punësimeve të realizuara nga zyrat e punësimit rezulton 25,170 punësime për vitin 2016 (53,5% gra), 23,136 punësime për vitin 2017 (50,5% gra), 32,846 punësime në vitin 2018 (50,4% gra) dhe 30,391 punësime në vitin 2019 (49% gra). Është zvogëluar numri i punëkërkueseve/punëkërkuesve të papunë afatgjatë nga 54,323 persona (28,007 gra) në vitin 2016, në 35,194 persona (19,221 gra) në vitin 2019.

145. Shkalla e punësimit për popullsinë 15-64 vjeç në vitin 2019 është 68,2% për burrat dhe 54,4% për gratë. Struktura e të punësuarve sipas statusit të aktivitetit tregon se 27,1% e grave janë të punësuar me pagë, ndërsa 15,2 % e tyre janë punëtore pa pagesë në biznesin e familjes. Për burrat e punësuar këto shifra janë përkatësisht 31,3% dhe 10,8%. Burra të vetëpunësuar përbëjnë 26,1%, ndërsa gratë e vetëpunësuar 12,1%. Për gratë dhe burrat e moshës 15 – 64 vjeç mbizotëron punësimi në sektorin e bujqësisë.

146. Përqindja e grave (dhe burrave) të punësuar në “Bujqësi” nga viti 2016 ka rënë: 45,4% gra dhe 36,2% burra në vitin 2016, 42,5% gra dhe 34,9% burra në vitin 2017, 42,3% gra dhe 33,5% burra në vitin 2018 dhe 41,6% gra dhe 32,3% burra në vitin 2019. Rënie vihet re edhe në sektorin “Industri nxjerrëse, energji, gaz dhe furnizim me ujë”, me të punësuar: 1% gra dhe 3,9% burra në vitin 2016, 0,6% gra dhe 3,7% burra në vitin 2017, 0,8% gra dhe 3,3% burra në vitin 2018 dhe 0,8% gra dhe 3,2% burra në vitin 2019.

147. Në vitin 2019, shkalla e papunësisë për burrat në moshën 15-64 vjeç është 12,2 %, kundrejt 11,8 % të grave. Shkalla e papunësisë për të dy gjinitë ka pësuar rënie krahasuar me një vit më parë. Situata e papunësisë për burrat është përmirësuar më shumë krahasuar me gratë, duke pësuar një rënie prej 1,0 pikë përqindje krahasuar me 2018, ndërsa për gratë rënia është 0,5 pikë përqindje.

148. Numri i punëkërkueseve/punëkërkuesve të papunë pjesëmarrës në programe të nxitjes së punësimit, për vitin 2016 ishte 5,211 persona (2,233 gra), për vitin 2017 ishte 5,264 persona (3,239 gra), për vitin 2018 ishte 4,808 persona (2,260 gra) dhe për vitin 2019 ishte 5,338 persona (3,045 gra).

149. Numri i punëkërkueseve/punëkërkuesve të papunë të regjistruar në kurse formimi profesional për vitin 2016 ishte 12,710 persona (7,032 gra), për vitin 2017 ishte 17,297 persona (6,200 gra), për vitin 2018 ishte 12,403 persona (4,931 gra) dhe për vitin 2019 ishte 8,818 persona (3,882 gra).

150. Gjatë vitit shkollor 2017 – 2018 u regjistruan në shkollat e mesme profesionale publike në të gjithë vendin 19.019 nxënëse/nxënës, nga të cilat/cilët 2,715 vajza (14%). Gjatë vitit shkollor 2018-2019 u regjistruan 19,311 nxënëse/nxënës, nga të cilat/cilët 3,102 vajza (16%).

151. Paga mesatare bruto për një të punësuar sipas gjinisë, ndër vite ka pësuar këto ndryshime: për vitin 2016 ishte 50,084 lekë në muaj për burrat dhe 44,354 lekë në muaj për gratë, për

⁵⁹ INSTAT, “Gra dhe burra në Shqipëri, 2020”. Shiko: <http://www.instat.gov.al/media/7376/burra-dhe-gra-2020.pdf>.

⁶⁰ INSTAT, “Gra dhe burra në Shqipëri”, 2020.

⁶¹ Burim: Anketa e Forcave të Punës. Për më shumë të dhëna mbi punësimin dhe gratë, referohuni në tabelat përkatëse në shtojcën 9 të këtij raporti.

vitin 2017 ishte 51,392 lekë në muaj për burrat dhe 46,018 lekë në muaj për gratë, për vitin 2018 ishte 53,181 lekë në muaj për burrat dhe 47,490 lekë në muaj për gratë dhe për vitin 2019 ishte 54,940 lekë në muaj për burrat dhe 49.411 lekë në muaj për gratë.

152. Në vitin 2019, sektori ekonomik, në të cilin hendeu gjinor në paga është më i lartë, është sektori i Prodhimit, ku vlera e HGJP-së arrin në 24,6%. Ndërsa sektori ekonomik ku HGJP arrin vlerën më të ulët, prej 0,7%, është sektori i ndërtimit. I parë sipas grup profesioneve kryesore, HGJP-ja arrin vlerën më të lartë për Zejtaret, dhe punonjësit e montimit të pajisjeve dhe makinerive, me 24,2%. Vlerën më të ulët HGJP-ja e arrin për Forcat e armatosura, me

3,0%, pra burrat kanë një pagë mesatare mujore bruto 3,0% më të lartë sesa gratë.

153. Shërbimet e punësimit publik janë falas për punëdhënëset/punëdhënësit dhe punëkërkuet/punëkërkuet. Ligji 15/2019 përcakton që shteti shqiptar është i detyruar të marrë të gjitha masat e nevojshme për krijimin e infrastrukturës së nevojshme fizike, burimeve njerëzore dhe materiale për të siguruar, në zyrat e punësimit, shërbime të specializuara për grupe me nevoja të veçanta, që kërkojnë ndihmë për përfshirjen e tyre në tregun e punës. Informacioni jepet në forma dhe formate që janë të arritshme dhe të kuptueshme edhe për punëkërkuet/punëkërkuet e papunë me aftësi të kufizuara.

154. Të dhëna administrative nga Shërbimi Kombëtar i Punësimit

	2015	2016	2017	2018	2019
Totali i punëkërkuet të papunë	145,147	93,889	83,497	64,781	68,589
Punëkërkuet të papuna femra	73,208	49,735	44,220	34,172	36,523
Të papunë që mbështeten me të ardhura (Përfutjes të ndihmës ekonomike dhe pagesës së papunësisë)	65,458	45,738	41,251	22,345	24,651
Femra	33,061	23,960	21,181	11,225	12,454
Punëkërkuet të papunë afatgjatë	68,885	54,323	42,594	32,473	35,194
Femra	33,721	28,007	21,622	17,850	19,221
Punëkërkuet të papunë nga grupet e veçanta	13,470	7,600	7,162	6,557	7,919
Femra	6,164	3,778	3,602	3,168	3,835
Totali i punësimeve të realizuara nga zyrat e punësimit	1,222	25,170	23,136	32,846	30,391
Femra	53%	53,5%	50,5%	50,4%	49%
Të papunë të përfshirë në programet e nxitjes së punësimit	5,805	5,211	5,264	4,808	5,338
Femra	70%	56%	62%	55%	50%
Punëkërkuet të papunë që ndjekin falas kurse profesionale në qendrat publike	13,887	12,710	9,461	8,470	8,714
Femra	5,672	5,678	4,454	4,779	4,832

Neni 12

Metodat kontraceptive

155. Kujdesi shëndetësor i integruar për gratë në qendrat shëndetësore në të gjithë vendin përfshin: kujdesin para, gjatë dhe pas lindjes për nënën dhe fëmijën, planifikimin familjar, parandalimin dhe diagnostifikimin e hershëm të kancerit të gjirit e të qafës së mitrës, shëndetin seksual, parandalimin dhe trajtimin e infeksioneve seksualisht të transmetueshme (IST) dhe infeksioneve të tjera të sistemit riprodhues, menaxhimin e dhunës ndaj gruas dhe në familje, etj. Shërbimi synon uljen e sëmundshmërisë dhe vdekshmërisë amtare dhe perinatale, pakësimin e shtatzënive të padëshiruara, aborteve të pasigurta, shtatzënive të hershme, lindjeve prematurë dhe nën peshë, ofrimin e shërbimeve të sigurta për kryerjen e abortit, si dhe kontrollin e IST.

156. Të dhënat mbi abortet ndër vite:

Vitet	Lindje	Aborte	Raporti i abortit	Lidhja: Lindje/aborte
2015	32,715	5,880	180	5.6 :1
2016	31,733	5,410	170	5.9 :1
2017	30,869	5,279	171	5.8 :1
2018	28,934	5,532	191	5.2 :1
2019	28,561	5,183	181	5.5 :1

157. Pjesa më e madhe e aborteve kryhen nga gratë e grup-moshës 20 – 34 vjeç. Për grup-moshën 15 – 19 vjeç në moshën 16 vjeçare kemi vlerën më të lartë të këtij treguesi: 132 aborte për 1,000 lindje të gjalla. Në vitin 2019, numri më i lartë i aborteve është kryer nga gratë me nivel arsimor arsim bazë dhe të mesëm të lartë, duke zënë një peshë përkatësisht me 34,8 % dhe 25,6 %. Peshën më të vogël e zënë gratë me nivel arsimit fillor (2,6 %), ndërsa përqindja e aborteve nga gratë me arsim të lartë është 23,3 %. Sipas statusit martesor, 78,2 % e aborteve janë kryer nga gratë e martuara dhe 7,8 % nga gratë beqare. Abortet nga gratë e divorcuara ose të ve janë në nivele shumë të ulëta. Abortet e kryera nga gratë e papuna ose të pasiguruara, ndër vite, ndjekin të njëjtin trend dhe nivele të përafërta, duke përbërë rreth 55,1 % të aborteve gjithsej. Në vitin 2019, përqindja e aborteve të kryera nga gratë e punësuara shënoi një rritje prej 2,1 pikë përqindje, krahasuar me vitin e kaluar.

Akses në shërbimin shëndetësor për gratë e marxhinalizuara

158. Të gjithë shqiptarët nga 35 - 70 vjeç kanë mundësinë ta bëjnë kontrollin shëndetësor pa asnjë pagesë pranë qendrës shëndetësore të vendbanimit të tyre. MSHMS ka organizuar një fushatë të madhe ndërgjegjësimi për këtë qëllim (“Si je?”) me postera e materiale informuese për të shpjeguar hapat që ndiqen për kryerjen e kontrollit

shëndetësor dhe rëndësinë e tij. Viti 2019 shënoi një numër kontrollesh të realizuar prej 482,716 raste ose 7717 më shumë nga projeksioni vjetor prej 475,000 rastesh

159. “Strategjia Kombëtare e Shëndetësisë, 2016 – 2020” edhe pse formalisht kufizohet në pesë vite, projektin objektivat themelore të përmirësimit të kujdesit shëndetësor për dekadën e ardhshme, pra deri në vitin 2025. Strategjia parashikon shtimin e investimeve në infrastrukturën shëndetësore dhe pajisjet mjekësore për të garantuar akses dhe cilësi universale në ofrimin e kujdesit shëndetësor. Për vitet 2020 – 2021 janë parashikuar rikonstruksione të qendrave shëndetësore në qytete/njësi administrative (105 qendra shëndetësore vetëm për vitin 2020) me fond limit 651,153,042 lekë, i ndarë në dy vite; për vitin 2020 është akorduar vlera 422,991,042 lekë dhe diferenca për vitin 2021.

160. Në luftën kundër tumoreve, MSHMS punon në disa drejtime, në zbatim dhe të Planit Kombëtar kundër Tumoreve 2011–2020. Gjithsej në rang vend janë të instaluar 17 mamografi (15 stacionarë dhe 2 të lëvizshëm) që mundësojnë ofrimin e shërbimit nga veriu në jug të vendit. Nga të dhënat e sistemit publik ku përfshihen mamografi të lëvizshme dhe mamografi stacionare të vendosura në sistemin spitalor rezulton se në vitin 2016 janë kryer 8837 ekzaminime, në vitin 2017 janë kryer 10393 ekzaminime, në vitin 2018

janë kryer 16032 ekzaminime dhe në vitin 2019 janë kryer 19626 ekzaminime.

161. Shqipëria ka bërë hapa të rëndësishëm në drejtim të forcimit të edukimit seksual gjithëpërfshirës në shkolla, përmes përpjekjeve të MASR, Institutit të Edukimit të Vazhduar, partneritetit me organizata të shoqërisë civile dhe mbështetjes financiare të organizatave ndërkombëtare. Programi i trajnimit të mësuesve/mësuesve përmban 110 orë trajnimi gjithsej të shtrira në një vit, që zhvillohen në module 3-4 ditore, ndërmjet të cilave jepen dhe detyra individuale që mbështesin përgatitjen në këtë drejtim.

162. Programi “Aftësitë e Jetës dhe Edukimi Seksual”, konsiston në një numër modulesh të përfshira në lëndët e biologjisë, edukatës shëndetësore dhe edukimit fizik. Programet për grupmoshat 10–12, 12–16 dhe 16–18 vjeç janë të detyrueshme dhe gjithsej parashikohen 140 orë mësimore. Në këto lëndë trajtohen ndër të tjera: zhvillimi i trupit në grup mosha të caktuara, riprodhimi dhe organet riprodhuese, pjekuria seksuale, zhvillimi i fetusit gjatë shtatzënisë dhe ndikimi i drogave, sëmundjeve dhe dietës, metodat kontrceptive, aborti dhe marrëdhëniet seksuale në moshë të hershme, IST më të përhapura në vendin tonë përfshirë HIV/AIDS, gonorreja, sifilizi etj.

Buxheti për sektorin shëndetësor

163. Prej vitit 2015, pacientet/pacientët shqiptarë përfitojnë paketat shëndetësore të nefrologjisë dhe kardiokirurgjisë falas, në spitalet publike dhe private me 10 shërbime spitalore: Dializa, Transplanti i veshkave, Terapia e flakjes akute, *Pacemaker* definitive, Angiografi koronare, Angioplastikë koronare, Interventet valvolare, Interventet kongenitale, By pass koronar, Implanti koklear për fëmijët me probleme dëgjimi. Këto paketa financohen 100% nga Fondi i Sigurimit të Detyrueshëm të Kujdesit Shëndetësor dhe zbatohen në bazë të protokolleve të miratuara nga MSHMS-ja. Financimi dhe realizimi i ndërhyrjeve kryhet fillimisht në sektorin publik. Për rastet përtej kapaciteteve të institucioneve shëndetësore publike, FSDKSH i financon këto paketa edhe në spitalet jopublike. Pacientët e përfitojnë shërbimin sipas një listë-pritje me rregulla të qarta e transparente.

164. Shqipëria mbetet vend me prevalencë të ulët të infeksionit HIV(0.03% dhe incidenca është

0.003%). Megjithatë, vihet re një tendencë në rritje e rasteve të reja në vitet e fundit.

Shpeshtësia e HIV/AIDS-it sipas viteve dhe gjinisë⁶²

Vitet	Numër		%	
	Burra	Gra	Burra	Gra
2016	105	23	82.0	18.0
2017	69	25	73.4	26.6
2018	76	26	74.5	25.5
2019	72	29	71.3	28.7

165. Trajtimi dhe kujdesi ndaj personave me HIV/AIDS ofrohet në Qendrën Spitalore Universitare “Nënë Tereza”, kryesisht në Shërbimin e Sëmundjeve Infektive dhe Shërbimin e Pediatrisë, si dy shërbime ku ofrohet kujdes i drejtpërdrejtë, si dhe në shërbime të tjera ndihmëse, si ai i imazherisë, Shërbimit të Laboratorëve Klinik dhe Shërbimit të Mikrobiologjisë, Shërbimit të Imunologjisë dhe të Farmacisë. Preparatet antiretrovirale të linjës së parë të mjekimit sigurohen falas nga një fond i posaçëm i MSHMS-së⁶³.

Numri kumulativ i personave me HIV që marrin mjekim me ARV	
2015	
Femra	130
Meshkuj	293
Gjithsej	423
2016	
Femra	145
Meshkuj	352
Gjithsej	497
2017	
Femra	157
Meshkuj	411
Gjithsej	568
2018	

⁶² Burimi: Instituti i Shëndetit Publik.

⁶³ Burimi është marrë nga “Dokument i Strategjik dhe Plani i Veprimit për Shëndetin Seksual dhe riprodhues 2017 – 2021” i MSHMS (faqe 42). Shiko: https://shendetesia.gov.al/wp-content/uploads/2018/08/SRH_National_Strategic_Document_2017_-_2021.pdf

Femra	179
Meshkuj	402
Gjithsej	581
2019	
Femra	187
Meshkuj	424
Gjithsej	611

Neni 13

166. Kuadri ligjor i përmirësuar mbi mbështetjen me shërbime shoqërore e fuqizimin ekonomik të grave, përfshirë dhe nga grupet e favorizuara, u analizua më sipër në këtë raport, (neni 2). Për vitin 2019, 0.5% e popullsisë ka qasje në paketën bazë të shërbimeve të kujdesit social, krahasuar me 0.4% që kishte në vitin 2017.

167. VKM-ja e miratuar në vitin 2018, në mbështetje të ligjit për ndërmarrjet sociale parashikon një fond mbështetës për to në vlerën prej 249,760,000 lekë, për periudhën 2019 – 2021, nga të cilat 37,000,000 lekë për krijimin e vendeve të reja të punës; 7,776,000 lekë për sigurimin e detyrueshëm shoqëror dhe shëndetësor të punonjësve të ndërmarrjeve shoqërore që u përkasin grupeve në disavantazh dhe pjesa tjetër për aktivitetin e tyre duke paraqitur një plan biznesi. Njësia ekonomike duhet të punësojë të paktën 3 punonjës të rinj nga kategoritë e pafavorizuara brenda 12 muajve nga momenti i marrjes së subvencionit. Dhënia e subvencioneve kushtëzohet nga punësimi i personave nga grupet e pafavorizuara dhe kohëzgjatja e kontratës duhet të jetë jo më pak se 2 vjet.

168. Njësitë e Vetëqeverisjes Vendore (NJVV) gjithashtu mund të aplikojnë për fondin social, për të përmbushur nevojat e grupeve të pafavorizuara. Pothuajse 80% e NJVV-ve kanë përgatitur Planet Sociale me mbështetjen e organizatave ndërkombëtare dhe Shërbimit Social Shtetëror, ku janë përfshirë masa edhe për viktimat e dhunës dhe trafikimit, sikurse dhe për grupet e tjera të pafavorizuara të grave. Por jo të gjitha këto plane janë miratuar në këshillat bashkiakë. Në prill 2019, MSHMS shpalli thirrjen e parë për aplikim nga NJVV nën Fondin Social dhe në nëntor 2019, 14 bashki morën 69,117,366 lekë (ose rreth 690 mijë euro) nga buxheti i ministrisë për financimin e shërbimeve sociale për 12 muaj. Shërbimet sociale

të financuara lidheshin me mbulimin e nevojave për invalidët, të moshuarit, fëmijët dhe gratë në situata emergjente, të cilët jetojnë në marrëdhënie abuzive familjare, etj. Për vitin 2020 janë financuar dy bashki për ngritjen e qendrave të emergjencës në kuadër të Fondit Social.

169. Për vitin 2019, rezultojnë 4.932 gra përfituese nga skema e Ndhmës Ekonomike (NE). Në situatën e gjendjes së fatkeqësisë natyrore, nga skema e NE, rreth 63,510 familje kanë përfituar dyfishin e pagesës së ndihmës ekonomike. Ndërsa 4,524 familje, të cilat kishin aplikuar për ndihmë ekonomike nga muaji Korrik 2019 deri në Mars 2020 dhe nuk kishin përfituar nga skema e NE, pavarësisht se nuk ishin pjesë e skemës, por u identifikuan si familje në nevojë, morën një pagesë prej 16,000 lekë.

170. Janë trajtuar me pagesë 3000 lekë/muaj viktimat të dhunës në familje: 42 raste për vitin 2016, 9 raste, për vitin 2017, 11 raste për vitin 2018 dhe 55 raste për vitin 2019.

171. Shërbimet shoqërore publike ofrohen në 30 qendra rezidenciale dhe 119 qendra komunitare/ditore, ndërsa shërbimet shoqërore jopublike ofrohen nga OJF ose organizata fetare në 86 qendra komunitare/ditore dhe 41 qendra rezidenciale; gjithsej në 276 qendra shërbimesh, të llojeve të ndryshme. Qendrat jopublike sigurojnë rreth 46% të shërbimeve shoqërore, përkundrajt 54% të totalit që sigurohen nga qendrat publike, ndërsa qendrat komunitare/ditore sigurojnë rreth 74% të shërbimeve shoqërore përkundrajt 26% që sigurohen nga qendrat rezidenciale. Për vitin 2019, numri i përfituesve nga shërbimet rezidenciale dhe ditore publike të ofruara nga shteti është 1716 dhe numri i fëmijëve që përfitojnë kujdestari alternative dhe jo shërbim rezidencial është rritur me 13%, ndërsa numri i popullsisë që ka qasje në paketën bazë të shërbimeve sociale është 0,5% e popullsisë. Fondi në total i cili shkon për financimin e shërbimeve sociale për vitin 2019 në bashki dhe qarqe është 149,195,353 lekë. Janë financuar për vitin 2019, 12 shërbime të specializuara në 6 qarqe, me vlerë totale 62,000,000 lekë.

172. Plani i Veprimit për Riintegrimin social-ekonomik të grave dhe vajzave viktimat/viktima të mundshme të trafikimit, miratuar në 2016⁶⁴ ka për qëllim mbulimin e ri/integritimit socio-ekonomik të

⁶⁴ VKM-ja nr. 115, datë 17.2.2016.

grave dhe vajzave viklima/viktima të mundshme trafikimi në fushat e fuqizimit ekonomik, punësimit dhe formimit profesional, strehimit, arsimit dhe kujdesit social⁶⁵.

173. Ligji 111/2018, “Për kadastrën”, rregullon çështjet e barazisë gjinore, lidhur me regjistrimin e pasurisë së bashkësisë ligjore. Nëse pasuria, objekt i kontratës së kalimit të pronësisë, është pasuri e fituar gjatë martesës, në përputhje me nenin 76, të Kodit të Familjes, regjistrimi në seksionin përkatës të kartelës së pasurisë bëhet në bashkëpronësi të të dy bashkëshortëve, për sa kohë ata nuk provojnë se i nënshtrohen një regjimi pasuror martesor të veçantë. Gjithashtu, ky ligj i jep të drejtë drejtorisë vendore të korrigjojë ose përditësojë të dhënat kadastrale për pasuritë e paluajtshme në bashkëpronësi të të dy bashkëshortëve, të fituara gjatë martesës përpara hyrjes në fuqi të këtij ligji, në rast se kjo kërkohej me shkrim nga bashkëshorti/bashkëshortja që nuk është i/e regjistruar. Kjo dispozitë zbatohet edhe për regjistrimin e pasurive të legalizuara, si dhe për regjistrimin e kontratës së sipërmarrjes, porosisë e të premtimit për shitje, kur këto të fundit synojnë kalimin e pronësisë së objektit në ndërtim, në të ardhmen.

174. KMD në vitin 2018, i ka dërguar rekomandim Agjencisë së Legalizimit, Urbanizimit dhe Integritetit të Zonave/Ndërtimeve Informale për marrjen e masave në lidhje me çështjen e regjistrimit të lejes së legalizimit në emër të të dy bashkëshortëve ose ish-bashkëshortëve.

Neni 14

175. Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural planifikon masa që adresojnë zvogëlimin e varfërisë dhe fuqizimin ekonomik, sidomos për gratë në zonat rurale. Udhëzimi për përdorimin e fondit për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural për Skemat Kombëtare parashikon 5 pikë (bonus) për aplikantët gra për Skemat e Investimeve. Lidhur me Skemat Kombëtare, Programi për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural, për vitin 2018 janë realizuar disa masa, si: i) mbështetje për investime në agroturizëm kundrejt planit të biznesit, në 50% të vlerës totale të faturave tatimore, por jo më shumë se 20 milion lekë – nga e cila kanë përfituar 5

aplikuese gra; ii) mbështetje për ngritjen e inkubatorëve të prodhimit të produkteve tradicionale të zonës, në 70% të vlerës totale të faturave tatimore, por jo më shumë 15 milion lekë kundrejt planit të biznesit – nga e cila kanë përfituar 5 aplikuese gra; iii) mbështetje për ngritjen ose rikonstrukcionin e ambienteve për veprimtari për turizmin rural nga 6 deri 10 dhoma, në 50% të vlerës të faturave tatimore por jo më shumë se një milion e pesëqind mijë lekë – nga e cila kanë përfituar 5 aplikuese gra.

176. Për vitin 2016 janë ofruar shërbime ekstensionit për 7100 fermerë gra (11%). Për fondin e programit të bujqësisë dhe zhvillimin rural kanë aplikuar 2,650 fermerë/fermerë, nga të cilat kanë përfituar 479 gra (18%). Për vitin 2017, janë ofruar shërbime ekstensionit për 7300 fermerë, (11%). Për fondin e programit të bujqësisë dhe zhvillimin rural kanë aplikuar 999 fermerë/fermerë, nga të cilat kanë përfituar 159 gra fermerë (16%). Për vitin 2018 janë ofruar shërbime ekstensionit për 7300 fermerë (11%). Numri i aplikueseve gra në Skemat Kombëtare të Mbështetjes për vitin 2018 është 779 gra, të ndara 734 gra në skemat direkte dhe 45 gra në skemat e investimeve. Numri i përfitueseve gra në këto skema është 627 gra, të ndara në 607 gra në skema direkte dhe 20 gra në skemat e investimeve. Për vitin 2019, nga skemat e subvencioneve Agjencia për Zhvillimin Bujqësor dhe Rural ka shpallur fitues 4009 aplikantë nga të cilët 571 gra (19%). Buxheti i disbursuar për gratë fermerë për vitin 2019 është afërsisht 99 milion lekë. Strukturat e ekstensionit në 4 Agjencitë Rajonale të Ekstensionit Bujqësor, kanë kontaktuar dhe ju kanë ofruar akses në informacion rreth 70,000 fermerëve nga të cilat 7,000 gra (ose 10%).

Neni 15

Gratë e moshuara

177. Në vijim të rekomandimit të dhënë pasi u analizuan ligjet sektoriale që rregullojnë çështjet e moshës së tretë (ligji për asistencën sociale, strehimin social, shërbimet e përkujdesjes shoqërore, etj.), si dhe reformat e deritanishme që i kushtojnë vëmendje kësaj kategorie (përfshirja sociale, reforma e pensioneve, reforma shëndetësore, etj), është dakordësuar që bërja e një ligji të veçantë për moshën e tretë është i panevojshëm.

⁶⁵ Shih aneksin mbi aktivitetet e zhvilluara në kuadër të fuqizimit ekonomik.

178. Është miratuar dokumenti politik kombëtar për moshimin, shoqëruar me plani e veprimit për periudhën 2020-2024 (VKM 864/2019). Ai trajton të drejtat e të moshuarave/moshuarve për shërbime shoqërore dhe shëndetsore, në përputhje me nevojat e tyre; përafrimin e shërbimit të klientit; garantimin e të drejtës së përfitimit dhe të zgjedhjes së alternativës së shërbimit; ofrimin e shërbimeve multidisiplinare, me synim ri/integrimin dhe/ose përmirësimin e cilësisë së jetës së të moshuarave/moshuarve; shpërndarjen e përgjegjësi ndërmjet aktorëve të ndryshëm të shoqërisë; fuqizimin e bashkive për të realizuar përgjegjësi të tyre; etj.

179. Gjatë vitit 2018, struktura e pensioneve urbane dhe rurale sipas llojit të pensionit është pothuajse e njëjtë. Mesatarisht, 78% e pensioneve urbane janë pensione të pleqërisë (gjithsej 394,744 persona, nga të cilët 190,663 gra); 13% pensione invaliditeti (63,045 persona nga të cilët 26,033 gra); dhe 9% pensione familjare (46,861 persona, nga të cilët 22,615 gra). Mesatarisht 89% e pensioneve rurale janë pensione të pleqërisë (113,763 persona nga të cilët 75,949 gra), 6% pensione invaliditeti (7,129 persona nga të cilët 3,171 gra) dhe 5 % pensione familjare (6,192 persona nga të cilët 3,082 gra). Në vitin 2018 krahasuar me vitin 2017 vlera e pensionit mesatar mujor urban u rrit me 2.2% (pra nga 15,527 lekë në 15,875 lekë) dhe vlera e pensionit mesatar mujor rural u ul me 0.1% (nga 8,808 lekë në 8,792 lekë).

180. Nga përfituesit(et) e pensioneve urbane, në vitin 2019, 47,1% janë gra. Raporti gjinor për përfituesit e pensioneve rurale ndryshon ndjeshëm, me 66,4% të të siguarve që janë gra. Moshë mesatare e daljes në pension është 65.1 vjeç për burrat dhe 61 vjeç për gratë, ndërsa për nënat me shumë fëmijë është 55.8 vjeç. Në këtë vit, numri i kontribuesve vullnetarë arrin në 5,453 persona të siguar, ndër të cilët 63,3 % janë gra.

181. Pensioni Social është një përfitim që i jepet çdo shtetaseje/shtetasi shqiptarë e/i cili: i) ka mbushur moshën 70 vjeç; ii) është me qëndrim të përhershëm në Shqipëri të paktën për pesë vitet e fundit; iii) nuk plotëson kushtet për asnjë lloj pensioni nga skema e detyrueshme; dhe iv) nuk ka të ardhura, ose të ardhurat që përfiton nga çdo burim tjetër, janë më të ulëta se të ardhurat që jep pensioni social. Pensioni social është një shumë bazë minimale dhe nga 6,750 lekë/muaj në vitin

2015 është rritur 7,283 lekë/muaj në 2018. Bëjnë përjashtim individët me të ardhura të pjesshme nga pronësia, interesa bankare, aksione, etj. Në këto raste, shuma e pensionit social që jepet është më e vogël se 7,262 lekë/muaj. Zbritja është në varësi të të ardhurave. Sipas të dhënave të Institutit të Sigurimeve Shoqërore, që nga hyrja në fuqi e këtij ligji (2015) janë rreth 2,173 gra që përfitojnë pension social.

Gratë rome dhe egjiptiane

182. Plan i Kombëtar i Veprimit për Integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve 2016 – 2020, synon rritjen e aksesit në shërbimet publike nëpërmjet heqjes së vazhdueshme të barrierave për dy komunitetet në shëndetësi arsimim më të plotë, punësim, etj. dhe integrimin, të plotë të tyre. Rritja e numrit të romëve dhe egjiptianëve që përdorin shërbimet bazë shëndetësore; më shumë djem dhe vajza rome dhe egjiptiane që përfundojnë të gjitha nivelet e arsimit; më shumë familje rome dhe egjiptiane të përfshira në programet e strehimit direkt dhe indirekt; përmirësimi i përfshirjes së anëtarëve të komunitetit Rom dhe Egjiptian në programet e mbrojtjes sociale, etj., janë disa nga objektivat kryesore të këtij plani veprimi.

183. MSHMS-ja po zbaton Planin Kombëtar të Veprimit për Integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve 2016 – 2020, një dokument kompleks për zgjidhjen e çështjeve të mprehta të minoritetit Rom dhe Egjiptian. Plan i përcakton qëllimet strategjike sipas fushave të regjistrimit civil, edukimit dhe promovimit të dialogut ndërkulturor, punësimit dhe arsimit profesional, kujdesit shëndetësor, strehimit, integrimin urban dhe mbrojtjes sociale.

184. Në kuadër të programit kombëtar të Kujdesit Shëndetësor në Komunitet miratuar në vitin 2018, MSHMS ofroi shërbimin e dedikuar, pa pagesë për gratë rome dhe egjiptiane, të cilat përfituan falas ekografitë obstetrikale dhe gjinekologjike, pap test, vizita dhe të gjitha shërbimet e nevojshme. Qëllimi i nismës ishte përmirësimi i cilësisë së jetës për çdo grua, me fokus të veçantë të gratë e marginalizuara, për marrjen e shërbimeve shëndetësore në kohë dhe me cilësi. Shërbimet gjinekologjike pranë Maternitetit “Mbretëresha Geraldinë” për gratë rome, egjiptiane dhe gratë në nevojë ofrohen në një orar të dedikuar.

185. Në VKM nr. 101/2015 “Për miratimin e paketës së shërbimeve shëndetësore, në kujdesin shëndetësor parësor publik, që financohet nga fondi i sigurimit të detyrueshëm të kujdesit shëndetësor”, theksohet se grave rome dhe egjiptiane u duhet kushtuar vëmendje e veçantë në identifikim, ndjekje dhe këshillim sipas një plani individual vizitash kontrolli dhe ndjekje nga personeli shëndetësor së bashku me specialisten/specialistin obstetër të konsultorit të gruas, apo të maternitetit në mungesë të tij.

186. Nga sistemi RomAlb rezulton se sigurimi i paketave të kujdesit për foshnjat dhe nënat për nënat rome dhe egjiptiane që lindin në një spital u zbatua me sukses, me rritje të numrit të nënave nga 1,961 në 2016 në 2,059 në 2017, 7,753 në 2018 dhe 11,797 në 2019.

187. Janë informuar mbi çështjet e shëndetit fizik, mendor dhe riprodhues, STDs, imunizimi i fëmijëve 0–14, përdorimi i drogës etj., 4,605 romë dhe egjiptianë në vitin 2016 (2,775 gra);

10,258 romë dhe egjiptianë në vitin 2017 (5,285 gra); 16,650 romë dhe egjiptianë në vitin 2018 (9,877 gra) dhe 30,003 romë dhe egjiptianë në vitin 2019 (17,850 gra).

188. Gratë rome dhe egjiptiane përfituese të Ndihmës Ekonomike janë përfshirë në programet e riintegrit. Për vitin 2016 kanë përfituar 112 romë dhe egjiptianë (89 gra), për vitin 2017 kanë përfituar 554 romë dhe egjiptianë (295 gra), për vitin 2018 kanë përfituar 729 romë dhe egjiptianë (336 gra) dhe për vitin 2019 kanë përfituar 1,785 romë dhe egjiptianë (846 gra).

189. Nga programi i mbrojtjes sociale kanë përfituar 4 viktima të trafikimit rome dhe egjiptiane në vitin 2016, 2 viktima të trafikimit rome dhe egjiptiane në vitin 2017, 1 viktimë e trafikimit në vitin 2018 dhe 3 viktima të trafikimit rome dhe egjiptiane në vitin 2019. Pranë Qendrës Kombëtare të Trajtimit të Viktimave të Dhunës në Familje, kanë marrë shërbim 9 egjiptianë (4 gra, 5 fëmijë) dhe 4 romë (2 gra, 2 fëmijë) për vitin 2016, 3 egjiptianë të mitur të pashoqëruar dhe 2 romë (1 grua, 1 fëmijë) për vitin 2017, 11 romë (4 gra, 7 fëmijë) për vitin 2018, 11 romë (3 gra, 8 fëmijë) dhe 2 egjiptianë (1 grua, 1 fëmijë) për vitin 2019 dhe 4 romë (1 grua, 3 fëmijë) për vitin 2020.

Gratë me AK

190. Plani i Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara 2016 – 2020, është hartuar në përputhje

të plotë me parimet themelore të Konventës Ndërkombëtare për të drejtat e Personave me AK dhe Strategjinë e Bashkimit Evropian për Personat me AK, në kuadër të procesit të integrit të Shqipërisë. Aksesueshmëria për shërbime dhe informacion; aksesit në sistemin e drejtësisë, pjesëmarrja në tregun e punës, arsimit cilësor dhe gjithëpërfshirës, kujdes shëndetësor i aksesueshëm, i përballueshëm dhe i barabartë, pjesëmarrja në jetën publike dhe politike, shërbimeve/përfitimeve të aksesueshme, të përballueshme financiarisht, etj., janë disa nga qëllimet strategjike të parashikuara në këtë plan veprimi, përfshirë dhe për gratë me AK. Është në proces hartimi i Planit Kombëtar vijues. Nga numri i përgjithshëm 55,235 PAK, 22,407 janë gra/vajza me AK.

191. Të regjistruar në zyrat e punësimit, si punëkërkuese/punëkërkues të papunë janë 542 PAK (281 gra) në vitin 2019 (krahasuar me 518 në 2018). Punësimi i grave me AK është shumë i vështirë, por ato janë pjesëmarrëse në proceset konsultuese, hartim politikash e legjislacioni, në tryeza ndërministrare e seanca dëgjimore në Parlament.

Gratë në emigracion

192. Gjatë punës së strukturave të Ministrisë së Brendshme janë respektuar gjithmonë të gjitha parimet ndërkombëtare në trajtimin e grave migrante, për mosdiskriminimin, barazisë së burrit dhe të gruas, bashkimit familjar dhe parimin e *Non-refoulement*.

193. Kuadri ligjor i viteve të fundit është harmonizuar me legjislacionin e BE dhe synon ndërtimin e një politike migratore sa më të fortë dhe koherente. Aktet normative janë përmirësuar në aspektin e procedurave, dokumenteve të udhëtimit, vizave, punësimit, qëndrimit, bashkimit familjar, mbrojtjes së të drejtave të të gjithë migrantëve dhe familjeve të tyre, me fokus të veçantë të respektimi i parimeve ndërkombëtare në trajtimin e grave migrante.

194. Strategjia Kombëtare për Migracionin dhe Plani i saj i Veprimit 2019 – 2022 (miratuar me VKM 400/2019), synon rritjen e ndërgjegjësimit të migrantëve për të drejtat e tyre dhe lehtësimin e aksesit në forma të ndryshme të mbështetjes / shërbimeve. Vëmendje e veçantë i kushtohet reduktimit të pengesave për gëzimin efektiv të të drejtave për emigrantet gra. Disa nga masat synojnë: hartimin brenda vitit 2020, të një plani të i

ri emergjence (kontigjence) që Shqipëria të menaxhojë flukset e përziera, duke marrë parasysh vulnerabilitetet e popullatave në lëvizje (të mitur të pashoqëruar, viktima trafikimi, azil kërkuar, individë me aftësi të kufizuara etj.); përmirësimin e infrastrukturës në pikat e kalimit kufitar për të përmbushur siç duhet nevojat specifike të migrantëve (fëmijë, të moshuar, persona me aftësi të kufizuara etj.); trajnimin e punonjësve të kufirit për identifikimin e kategorive vulnerabël në rastet e flukseve të përziera masive; zhvillimin e procedurave standarde të qarta për kthimin vullnetar të asistuar, përfshirë për kategoritë vulnerabël; promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të migrantëve; inkurajimin e pjesëmarrjes së grave në policinë kufitare, etj.

195. Gjatë vitit 2019, 11,890 imigrantë të parregullt (2,790 gra) janë kapur dhe trajtuar në vendin tonë, duke shënuar një rritje krahasuar me vitin e kaluar, kur janë kapur dhe trajtuar 6,893 imigrantë me qëndrim të parregullt (404 gra).

196. Gjatë vitit 2015, të huaj me leje qëndrimi në Shqipëri ishin 10,563 persona (3,877 gra), gjatë vitit 2016 ishin 12,519 persona (4,195 gra), gjatë vitit 2017 ishin 12,906 persona (4,511 gra), gjatë vitit 2018 ishin 14,162 persona (4,959 gra) gjatë vitit 2019 ishin 13,507 persona (5,001 gra)⁶⁶.

197. Gjatë vitit 2015, numri i aplikimeve të shtetasve shqiptarë të cilët kanë kërkuar azil ishte 67,100 aplikime⁶⁷, gjatë vitit 2016 ishte 29,645 aplikime, gjatë vitit 2017 ishte 22,735 aplikime, gjatë vitit 2018 ishte 19,825 aplikime, gjatë viti 2019 ishin 20,740 aplikime.

Gratë LGBTI

198. Policia e Shtetit ka përmirësuar sistemin kompjuterik të përpunimit të të dhënave statistikore mbi krimet e urrejtjes, ku për çdo vepër të Kodit Penal, gjenerohet e dhëna e motivit për shkak të orientimit seksual.

199. Për vitet 2016 dhe 2017 nuk janë evidentuar raste, për vitin 2018 janë 6 raste, për vitin 2019 janë 7 raste dhe për vitin 2020 nuk ka pasur raste të regjistruara për krimin me bazë urrejtjen, për shkak të orientimit seksual.

⁶⁶<http://www.instat.gov.al/al/temat/treguesit-demografik%C3%AB-dhe-social%C3%AB/migracioni-dhe-integrimi-i-migrant%C3%ABve/#tab2>.

⁶⁷

<https://caso.europa.eu/sites/default/files/Statistical-tables-2.pdf>.

200. Policia e Shtetit dhe Akademia e Policisë kanë rifreskuar modulet e trajnimit⁶⁸ për punonjësit e policisë mbi çështjet LGBTI.

Gratë në qendrat e vuajtjes së dënimit

201. Në Planin e Veprimit për Sistemin e Burgjeve 2019 – 2021 janë përfshirë masa konkrete mbi programet dhe aktivitetet rehabilituese për gratë e dënuara/të paraburgosura dhe trajnimin e stafit.

202. Për përmirësimin e trajtimit të grave në institucionet penale, ofrimin e shërbimeve mbështetëse dhe rritjen e aktiviteteve me karakter rehabilitues dhe riintegruar, Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve ka nënshkruar marrëveshje bashkëpunimi me 8 OJF që operojnë në fushën e të drejtave të njeriut, me fokus gratë e privuara nga liria. Ato ofrojnë shërbime psikologjike, ligjore dhe mjekësore, aktiviteteve ndërgjegjësuere me gratë e burgosura, etj. Janë zbatuar projekte⁶⁹ me fokus kryesisht riintegrimin dhe rritjen e ndërgjegjësimin të grave të paraburgosura dhe të dënuara për vepra të dhunës në familje.

203. Ofrohen programe trajtimi⁷⁰ për autorët e krimeve, me qëllim parandalimin e dhunës ndaj grave dhe vajzave. Në Institucionin për të mitur Kavajë prej tetorit 2017 po zhvillohet kursi i pirografisë⁷¹, që synon të zhvillojë te gratë kulturën dhe aftësitë për punë artizanale. Gjatë vitit 2019 për herë të parë është hapur *website* ‘Made in Prison’⁷², ku shiten produktet e punimeve artizanale të bëra nga gratë e dënuara dhe të paraburgosura.

204. Gratë e dënuara dhe të paraburgosura janë akomoduar në një Institucion të veçantë dhe mbahen nën mbikëqyrjen dhe kujdesin vetëm të personelit gra. Të dhënat statistikore për periudhën korrik 2016 – maj 2020:

⁶⁸ Mbështetur nga Këshilli i Evropës.

⁶⁹ Me mbështetjen e Agjencive të Kombeve të Bashkuara apo Delegacionit të Bashkimit Evropian.

⁷⁰ Në bashkëpunim me “Linjën e Këshillimit për Burra dhe Djem”.

⁷¹ Në bashkëpunim me CARITAS-in Shqiptar.

⁷² Kjo nismë është zbatuar në kuadër të një projekti të Organizatës ‘Orkidea’, financuar nga Ambasada Amerikane.

Mesatarja e grave në institucionet penale gjatë vitit 2016 – maj 2020

Vitet	Të dënuara	Të paraburgosura	Gjithsej
2016	56	47	103
2017	48	41	89
2018	63	39	102
2019	60	31	91
Maj 2020	30	19	49

205. Trajtimi i grave të dënuara dhe të paraburgosura bëhet në përshtatje me kapacitetin, arsimin, gjendjen social-ekonomike, prirjet dhe aftësitë që ato kanë. Staf i IEVP-ve mundëson përkrahjen morale, kualifikimin profesional, arsimimin, edukimin, zhvillimin e aftësive shoqërore, këshillimin, pjesëmarrjen në aktivitete të përbashkëta dhe nxitjen e kontakteve me jashtë, në mënyrë që të zgjerohet perspektiva e riintegritit shoqëror pas lirimit.

206. Personeli i kujdesit social bën vlerësimin e nevojave psikologjike e sociale, aftësitë dhe motivimin për punë e formim profesional dhe harton planin e vuajtjes së dënimit për çdo të burgosur dhe programin e individualizuar të trajtimit për grupe të veçanta, i cili përgatitet nga një grup specialistesh/specialistësh, i përbërë nga psikologe/psikologë, punonjëse/punonjës socialë dhe edukatore/edukatorë. Plani i dënimit përfshin këshillim, terapi, edukim, arsimim, formim profesional, punësim, shërbim bibliotekar, si dhe çdo shërbim tjetër të nevojshëm.

207. Përmes Terapisë së Sjelljes Konjitive që synon të ulë recidivizmin punohet me të gjitha gratë e burgosura për t'u dhënë mundësi të ndërtojnë aftësi dhe qëndrime prosociale, duke pakësuar sjelljet e natyrës penale; organizimit të kurseve profesionale⁷³ në kujdestari fëmijësh, sekretari, parukeri dhe rrobaqepësi; punësimit brenda burgut; përfshirjes në terapinë e artit përmes pikturës, pirografisë, art-craft etj.; përfshirjes në aktivitete edukative, kulturore, sportive e fetare.

208. Ekzaminimi psikologjik dhe terapitë e ndërhyrjes me medikamente antipsikotike

zhvillohen rregullisht për gratë e dënuara/të paraburgosura me probleme të shëndetit mendor, të cilat ndiqen nga mjekët psikiatër të spitalit të burgjeve. Ato trajtohen në një Seksion të Kujdesit të Veçantë në përputhje me kërkesat e ligjit për Shëndetin Mendor dhe protokollet e miratuara nga MSHMS për trajtimin personave me çrregullime të shëndetit mendor. Aktualisht trajtohen 3 gra me diagnoza të ndryshme të shëndetit mendor.

209. Për të gjitha gratë në prag lirimi, 6 muaj para lirimit hartohet programi prag-lirimi. Në tetor 2017 është nënshkruar një marrëveshje bashkëpunimi me bashkinë e Tiranës, për forcimin e rrjeteve mbështetëse për riintegrim në komunitet të të burgosurve, përmes mbështetjes së ndërsjellë të nismave për projekte të ndryshme sociale në ndihmë të kategorive në nevojë në sistemin e burgjeve, përfshirë edhe të miturit në konflikt me ligjin. Është iniciuar një proces koordinimi edhe me bashkitë e tjera për të ofruar shërbime konkrete riintegrimi për gratë (dhe të dënuarit e tjerë) që priten të rikthehen në jetën e lirë.

210. Kujdes i veçantë i kushtohet ruajtjes, përmirësimit ose rivendosjes së lidhjeve të grave dënuarave me familjen. Për gratë që kanë fëmijë të mitur, zhvillohet një program i posaçëm dhe favorizues për lidhjet me familjen, i quajtur “Prindërimi në distancë”. Gratë mund të takohen me të afërmit e tyre 4 herë në muaj dhe në raste festash apo ngjarje të veçanta, lejohen takime shtesë dhe rritje të orarit të takimit. Të dënuarave u lejohet të mbajnë me vete fëmijët deri në moshën 3 vjeç. Institucioni krijon mundësinë që e dënuara të jetojë me fëmijën në seksionin e posaçëm të grave me fëmijë. Për kujdesin dhe asistencën ndaj këtyre fëmijëve funksionojnë edhe çerdhe të posaçme.

211. Në shtator 2016, DPB realizoi vlerësimin e nevojave të të burgosurve për forcimin e aksesit në arsim dhe formim profesional. Në vlerësim u përfshinë 70 të burgosur ndër të cilët 20 të mitur dhe 10 gra të dënuara. Përfundimet u adresuan në takime pune me përfaqësues të institucioneve shtetërore që mbulojnë çështjet respektive.

212. Rekomandimet e Këshillit të Evropës për Sistemin e Burgjeve janë përkthyer në gjuhën shqipe me mbështetjen e Prezencës së OSBE-së në Shqipëri.

213. Çështjet gjinore dhe të riintegritit të grave të dënuara janë pjesë e moduleve të trajnimit të stafit. Gjatë vitit 2019 janë trajnuar rreth 40

⁷³ Mesatarisht 70 gra të burgosura ndjekin kurset profesionale gjatë një muaji. Kurset përzgjidhen sipas kërkesave dhe aftësive të grave.

punonjës të disiplinave të ndryshme që punojnë me kategorinë e grave të dënuara/të paraburgosura.

214. Të gjithë personat e paraburgosur dhe të dënuar me burgim përfshihen në kategorinë e personave ekonomikisht joaktivë, dhe përfitojnë, pa pagesë, të gjitha shërbimet që ofron skema e sigurimit shëndetësor. Analizat laboratorike zhvillohen brenda 72 orëve për çdo të burgosur grua që hyn në sistemin e burgjeve. Analizat kryhen pranë laboratorit në spitalin e burgjeve.

215. Në vitin 2016 u kryen 27 mamografi dhe 27 pap test, në vitin 2018 u kryen 40 *check-up*, 32 Mamografi dhe 50 pap test dhe gjatë vitit 2019 janë kryer 15 mamografi për gra të dënuara dhe të paraburgosura. Për të gjitha ekzaminimet mjekësore janë zhvilluar sesione informuese në bashkëpunim me MSHMS⁷⁴. Gjatë periudhës 2018 – 2019 janë realizuar ekzaminime vullnetare për Hepatit B, C, HIV/AIDS për 24 gra në vitin 2018 dhe 14 gra në vitin 2019.

Gratë azilkërkuese

216. Drejtoria e Azilit dhe Shtetësisë merr masa që azilkërkueses/azilkërkuesit t'i sigurojë përfaqësim ligjor falas dhe përkthyes në gjuhën që ai/ajo kupton dhe regjistron të gjitha të dhënat për çdo rast që kërkon azil në Shqipëri.

217. Azilkërkuesja/Azilkërkuesi ka të drejtë të qëndrojë në Qendrën Kombëtare Pritëse për Azilkërkues (QKPA) gjatë kohëzgjatjes së procedurës për dhënien e statusit të refugjatit / mbrojtjes ndërkombëtare. Nëse i është refuzuar aplikimi për azil i lejohet të qëndrojë në territor apo të akomodohet në qendër derisa të mbarojnë procedurat e ankimit apo afatet për ushtrimin e tyre. Në qoftë se azilkërkuesja/azilkërkuesi ka mundësi të qëndrojë jashtë qendrës pritëse dhe përballon kushtet minimale të jetesës, autoriteti përgjegjës për azilin dhe refugjatët vendos largimin e saj/tij brenda 30 ditëve nga Qendra. Azilkërkueset/Azilkërkuesit pajisen me leje qëndrimi dhe kartë shëndeti. Drejtoria vendos në mënyrë konsensuale dhe kolegjiale me shumicë të votave dhe vendimi paraqitet në formë të shkruar të arsyetuar.

218. Azilkërkuesja/Azilkërkuesi ka të drejtë të qëndrojë në territorin e RSH deri në përfundimin e procedurës së filluar prej saj/tij, gjithashtu dhe anëtarët e familjes së azilkërkueses/azilkërkuesit, të

cilët kanë ardhur në Shqipëri së bashku me të, kanë të drejtë të qëndrojnë. Azilkërkueses/Azilkërkuesit i garantohet e drejta e moskthimit, e drejta e strehimit, e ushqimit, e kujdesit shëndetësor dhe shërbimeve të tjera publike për nevoja ngushtësisht vetjake, të ofruara në QKPA. Azilkërkueset / Azilkërkuesit e mitur akomodohen së bashku me prindërit e tyre ose pjesëtarët madhorë të familjes, përgjegjës për ato/ata.

219. QKPA është institucion ku akomodohen dhe trajtohen persona të huaj apo pa shtetësi që kërkojnë mbrojtje ndërkombëtare në Shqipëri. Aty sigurohen nevojat jetike bazë, ofrohet kujdes shëndetësor në qendra shëndetësore shtetërore ose private, trajtim psikologjik dhe konsulencë juridike nga specialistët e fushës. Të gjitha apartamentet janë të pajisura me dushe dhe tualete, ujë i ngrohtë 24/24, sistem ngrohje-ftohje, *wi-fi*, menu ushqimore sipas nevojave (p.sh për diabetikët), etj. Drejtuesi i Qendrës merr të gjitha masat bashkë me Sektorin e Mbështetjes së Azilkërkuesve të shoqërojë dhe të lehtësojë aksesin e azilkërkueseve/azilkërkuesve pranë strukturave përkatëse shëndetësore.

220. QKPA ofron edhe shërbime sociale-integruese, asistencë psikosociale, respektim të diversiteteve (racore, etnike, fetare, kulturore, etj.), organizim të aktiviteteve e udhëtimeve të ndryshme dhe mbulon të gjitha shpenzimet e arsimimit të tyre. Sigurinë fizike, e ofron nëpërmjet kamerave, që rrethojnë të gjithë ambientet dhe janë funksionale 24 orë/ditë. Qendra ruhet nga shërbimi i ruajtjes dhe sigurisë fizike.

221. Qendra ofron shpërndarje të detergjenteve apo materialeve të ndryshme për përdorim vetjak. Në mënyrë periodike bëhet dezinfektimi i ambienteve të përbashkëta (mensa, biblioteka, sallë interneti, salla e lojërave për fëmijë, territori i qendrës), pastrimi dhe higjienizimi i gjithë territorit. Në shërbim të azilkërkueseve/azilkërkuesve është dhe lavanteria, salla e internetit, përdorimi i bibliotekës dhe dhoma e lodrave për fëmijë.

222. Për vitin 2017 janë akomoduar 21 gra/vajza, për vitin 2018, 246 gra/vajza, për vitin 2019, 829 gra/vajza, dhe për janar-prill 2020 janë akomoduar 295 gra/vajza në QKPA. Qendra ka marrëdhënie të mira bashkëpunimi me organizata

⁷⁴ Dhe organizatën *Stop Aids*.

ndërkombëtare që punojnë për azilkërkuesit dhe refugjatët⁷⁵

Neni 16

Bashkëpronësi për të dy bashkëshortët

223. Ligji 110/2018 për noterinë ka sjellë risi në çështjet e rregullimit të barazisë gjinore në aspektin e mbrojtjes së pasurive të grave dhe vajzave. Aktet noteriale që përmbajnë kalimin e pasurive të paluajtshme, duhet të përmbajnë detyrimsht edhe deklarin e regjimit pasuror martesor, duke cilësuar shprehimisht prezumimin e bashkëpronësisë ligjore, në rastet kur pasuria është e fituar përgjatë martesës dhe kur bashkëshortët nuk kanë përcaktuar me kontratë regjimin e pasurive të ndara. Dëshmia e trashëgimisë nuk mund të cenojë pjesën e bashkëshortes / bashkëshortit të prezumuar bashkëpronar për pasuritë e përfituara përgjatë martesës. Noterja / noteri(ja) duhet detyrimsht t'i bashkëlidhë aktit përkatës certifikatën martesore të bashkëshortes / bashkëshortit pasjetues.

224. Në rastet e tjetërsimit ose njohjes së pronësisë mbi sendet e paluajtshme ose të drejtave reale mbi to për personat fizikë, noterja/noteri i bashkëngjit aktit përkatës noterial certifikatën familjare dhe/ose martesore të palës blerëse dhe bën përshkrimin/shënimin përkatës në kontratë, duke cituar si blerës/bashkëpronar bashkëshorten / bashkëshorten jo prezent, *ipso jure*, për shkak të fitimit të të drejtave të pronësisë gjatë martesës, në regjimin pasuror martesor në bashkësi.

225. Kur noteri/noteri konstaton se pasuria e paluajtshme e përfitur përgjatë martesës, për të cilën kërkohet të kryhet akti noterial për tjetërsimin ose njohjen e pronësisë mbi sendet e paluajtshme, ose të drejtave reale mbi to, figuron e regjistruar vetëm në emrin e njërit prej bashkëshortëve dhe bashkëshortja/bashkëshorti i prezumuar bashkëpronar ka ndërruar jetë, noterja/noteri kërkon lëshimin e dëshmisë së trashëgimisë dhe regjistrimin e trashëgimtarëve në certifikatën e pronësisë së pasurisë për të cilën kërkohet të kryhet tjetërsimi ose njohja e pronësisë.

Martesa e fëmijëve

226. Informacioni është dhënë te neni 5 paragrafi 75, 76.

Gratë dhe vajzat e ngujuara

227. Drejtoria e Përgjithshme e Policisë Shtetit, ka hartuar Planin e Veprimit 2057/2018 për parandalimin, zbulimin, dokumentimin dhe goditjen e veprimtarisë kriminale ndaj veprave penale të vrasjeve të kryera për motive të gjakmarrjes dhe hakmarrjes⁷⁶. Është ngritur Shtabi i drejtimit kundër këtyre krimeve, i cili ka për detyrë të drejttojë, kontrollojë dhe koordinojë të gjithë veprimtarinë e strukturave vartëse për parandalimin dhe goditjen e veprimtarisë kriminale në këtë drejtim.

228. Në vendin tonë ka 75 familje me 159 persona të ngjuar (me vetëkufizim lirie), nga të cilët 25 fëmijë. Nga këto 15 familje me 56 persona janë larguar jashtë shtetit. Gratë nuk janë subjekte të vetëkufizimit të lirisë (ngujimit) për shkak të gjakmarrjes, por ato vuajnë pasojat e ngujimit të familjareve të tyre burra/djem.

Deklarata e Pekinit dhe Platforma për Veprim

229. Në të gjitha veprimet e përshkruara më sipër në zbatim të rekomandimeve të CEDAW, Shqipëria merr në konsideratë edhe Deklaratën dhe Platformën për Veprim të Pekinit, duke i reflektuar fushat kryesore të saj në politikat, strategjitë dhe planet kombëtare të veprimit.

Agjenda për Zhvillim të Qëndrueshëm

230. Parlamenti në dhjetor 2017 miratoi një rezolutë që angazhohej për promovimin, zbatimin dhe monitorimin e agjendës 2030 dhe OZHQ-ve, nëpërmjet proceseve zhvillimore gjithëpërfshirëse, në përputhje me prioritetet e zhvillimit të Shqipërisë dhe integrimin në BE. Një Raport Vullnetar Kombëtar (VNR) iu paraqit Forumit Politik të Nivelit të Lartë të OKB-së për Zhvillim të Qëndrueshëm në korrik 2018, ndërsa përgatitja e një analize buxhetore për koston e zbatimit të

⁷⁶ Objekti i këtij Plani Veprimi është: Goditja e fenomenit të gjakmarrjes dhe hakmarrjes duke bashkëpunuar ngushtë me pushtetin vendor dhe organizatat jo fitimprurëse për zgjidhjen me pajtim të konflikteve; Forcimi i bashkëpunimit me organin e prokurorisë për hetimin e shpejtë të këtyre veprave penale dhe vënien para drejtësisë të autorëve të tyre; Organizimi i masave të gjithanshme për kapjen e autorëve të vrasjeve në tërësi dhe të atyre për gjakmarrje në veçanti si një masë e madhe parandaluese për vazhdimin e gjakmarrjes; Forcimi i bashkëpunimit me drejtoritë arsimore e shkollat për edukimin e brezit të ri me frymën e tolerancës dhe parandalimin e krimit.

⁷⁵ UNHCR, RMSA, Kryqi i Kuq, Caritas, etj.

OZHQ-ve dhe një vlerësim i nevojave të INSTAT është në proces⁷⁷.

231. Mbështetja e Agjencive të OKB-së për zbatimin kombëtar të Agjendës 2030 ka filluar që gjatë përgatitjes së SKZHI II (2015 – 2020), si dhe në pilotimin e treguesve të qeverisjes në Shqipëri për OZHQ 16. Duke punuar me INSTAT, UNCT ka zhvilluar mjete dhe studime për hartimin e të dhënave zyrtare përkundrejt raportimit të treguesve të OZHQ-ve. Në vitin 2016 u krijua një grup i përbashkët i të dhënave të KB-INSTAT dhe në vitin 2017 u krijua një Task-Forcë e Qeverisë së Shqipërisë dhe KB-së për OZHQ-të, për të mbështetur përgatitjen e Raportit Vullnetar Kombëtar, ndërgjegjësimin e publikut dhe advokimin mbi OZHQ-të dhe agjendën 2030, si dhe për hartimin e metodologjisë së parashikimit të kostove për arritjet kombëtare të OZHQ-ve. Përpjekjet informuese të agjencive të KB-së sollën si rezultat edhe nënshkrimin e një deklarate të angazhimit në mbështetje të zbatimit të OZHQ-ve, nga rreth 25 universitete, në shtator 2017. Fondi i agjencive të KB-së për Përsheptimin e OZHQ-ve për Shqipërinë u lançua në prill të vitit 2018, në mbështetje të zbatimit të agjendës kombëtare 2030.

Shpërndarja e Vëzhgimeve Përfundimtare

232. Vëzhgimet Përfundimtare të CEDAW janë marrë në konsideratë dhe u janë shpërndarë të gjitha institucioneve dhe OJF-ve për të koordinuar veprimet për zbatimin e rekomandimeve të dhëna në to.

Mbështetja Teknike

233. Qeveria shqiptare ka pasur dhe vijon të ketë një mbështetje të vazhdueshme teknike nga organizatat ndërkombëtare, sidomos agjencitë e OKB për zbatimin e CEDAW dhe të detyrimeve që rrjedhin nga instrumentet ndërkombëtarë të ratifikuar.

234. Në vitin 2018, MEPJ me mbështetjen e UNFPA dhe UnWomen në Tiranë zbatoi projektin për monitorimin e konventave ndërkombëtare për të drejtat e njeriut. Kjo platformë e integruar në faqen zyrtare të MEPJ-së shërben si një mekanizëm monitorimi për të ndjekur zbatimin e

rekomandimeve në kuadrin e Konventës CEDAW dhe rekomandimet e Shqyrtimit Universal periodik (UPR). Gjithashtu, këto agjenci kanë mbështetur institucionet shqiptare me ekspertizë gjatë hartimit dhe shqyrtimit të Raportit kombëtar në kuadër të Mekanizmit Universal Periodik, gjatë vitit 2019. Një kontribut dhe mbështetje e rëndësishme është ofruar në kuadër të përgatitjes dhe konsultimit të këtij Raporti.

235. agjencitë e OKB-së në Tiranë kanë ofruar këto vite kontribut thelbësor në fusha prioritare që lidhen me zbatimin e Konventës si: mbështetje për zhvillimin dhe konsolidimin e kuadrit ligjor mbi të drejtat e grave dhe barazinë gjinore; forcimi i kapaciteteve kombëtare si buxhetimi gjinor, statistikat gjinore dhe dhunën ndaj grave.

Shtojcat pjesë përbërëse e Raportit

Tabela e përmbajtjes

Shtojca 1. Ndryshime ligjore

Shtojca 1.1.1 Aktet nënligjore në zbatim të ligjeve

Shtojca 1.1.2 Strategji të miratuara dhe planet e veprimit

Shtojca 2. Aktivitete trajnuese në kuadër të nxitjes së njohurive mbi Konventën dhe Protokollet e saj shtesë dhe mbi promovimin e barazisë gjinore

Shtojca 2.1.1 Aktivitete trajnuese të zhvilluara nga Shkolla e Magistraturës

Shtojca 2.1.2 Aktivitete trajnuese të zhvilluara nga Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit

Shtojca 2.1.3 Aktivitete trajnuese të zhvilluara nga Prokuroria e Përgjithshme

Shtojca 3. Të dhënat mbi ekzekutimin e vendimeve gjyqësore në lidhje me të drejtat e grave, duke përfshirë dhe ato për detyrimin për ushqim

Shtojca 4. Kuadri ligjor për barrën e provës në rastet e diskriminimit

Shtojca 5. Të drejtat e viktimës së veprës penale.

Shtojca 6. Kuadri ligjor kundër trafikimit të qenieve njerëzore

Shtojca 7. Të dhënat në lidhje me hetimin, ndjekjen penale dhe dënimin e trafikantëve të qenieve njerëzore

Shtojca 7.1.1 Të dhënat nga Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit

Shtojca 7.1.2 Të dhënat nga Prokuroria e Përgjithshme

⁷⁷ INSTAT Ka inventarizuar indikatorët lidhur me SDG; ka ndërtuar dashboardin e SDG (bashkëpunim me UNDP) ka përgatitur 2 publikime; ka shfrytëzuar burimet e brendshme (vrojtimet ekzistuese) duke shtuar module të reja për matjen e indikatorëve shtesë të SDG, etj.

Shtojca 7.1.3 Të dhënat nga Ministria e Drejtësisë

Shtojca 7.1.4 Të dhënat nga Gjykata e Shkallës së Parë për Krimet e Rënda

Shtojca 7.1.5 Të dhënat nga Gjykata e Posaçme e Shkallës së Parë për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar

Shtojca 7.1.6 Të dhënat nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda

Shtojca 7.1.7 Të dhënat nga Gjykata e Posaçme e Apelit për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar

Shtojca 7.1.8 Të dhënat nga Gjykata e Lartë

Shtojca 8. Të dhëna mbi trajnimet në fushën e trafikimit

Shtojca 9. Të dhëna mbi punësimin

Shtojca 1. Ndryshime ligjore

Shtojca 1.1.1 Aktet nënligjore në zbatim të ligjeve

- Ligji nr. 47/2018 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9669, datë 18.12.2006, ‘Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare’”.

- Udhëzimet e përbashkëta të ministrit të Brendshëm dhe të ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale:

- nr. 912, datë 27.12.2018, “Për miratimin e modelit dhe procedurave për urdhrin për Masat Paraprake të Mbrojtjes së Menjëhershme”;

- nr. 866, datë 20.12.2018, “Për miratimin e modelit dhe të procedurave për vlerësimin e riskut për rastet e dhunës në familje”, të cilat parashikojnë detyrime të posaçme për Policinë e Shtetit.

- *Ligji nr. 111/2017, “Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti”*

- VKM-ja nr. 110, datë 6.3.2019, “Për përcaktimin e procedurave dhe të rregullave të përzgjedhjes së organizatave jofitimprurëse, të autorizuar për ofrimin e ndihmës juridike parësore të garantuar nga shteti, që përfitojnë financime nga buxheti i shtetit dhe mënyra e financimit të tyre”;

- VKM-ja nr. 55, datë 6.2.2019, “Për përcaktimin e procedurave dhe dokumentacionit për autorizimin e organizatave jofitimprurëse, që ofrojnë ndihmë juridike parësore të garantuar nga shteti”;

- UKM-ja nr. 1, datë 6.3.2019, “Për disa ndryshime dhe shtesa në udhëzimin nr. 4, datë 12.12.2012, të Këshillit të Ministrave, ‘Për caktimin e masës së shpenzimeve dhe pagesave të

ekspertëve dhe dëshmitarëve gjatë procesit gjyqësor”;

- Udhëzimi nr. 1, datë 8.3.2019, i ministrit të Drejtësisë, “Për miratimin e rregullave dhe procedurave për mbledhjen, plotësimin dhe administrimin e të dhënave të regjistrave”;

- Udhëzimi nr. 2, datë 25.3.2019, i ministrit të Drejtësisë, “Për procedurat, periodicitetin dhe rregullat për verifikimin e rrethanave për kthimin e përfitimeve”;

- Udhëzimi nr. 6, datë 20.8.2019, i ministrit të Drejtësisë, “Për rregullat dhe procedurat e kryerjes së pagesave të shpenzimeve gjyqësore, për të cilat është vendosur përjashtimi në rastin e dhënies së ndihmës juridike”;

- Vendim nr. 231, datë 12.11.2019, i Këshillit të Lartë të Prokurorisë, “Për miratimin e rregullores për rregullat e garantimit të mbrojtjes së detyrueshme dhe caktimin mbi bazë të parimit të rotacionit të avokatit mbrojtës nga lista e avokatëve që ofrojnë shërbimet e ndihmës juridike dytësore në procesin penal”;

- Urdhri nr. 225, datë 25.3.2019, i ministrit të Drejtësisë, “Për miratimin e formularëve të ndihmës juridike të garantuar nga shteti”;

- Urdhri nr. 226, datë 25.3.2019, i ministrit të Drejtësisë, “Për miratimin e kontratave të ndihmës juridike të garantuar nga shteti”;

- Urdhri nr. 59, datë 25.3.2019, “Për miratimin e strukturës dhe organikës së Drejtorisë së Ndihmës Juridike Falas”.

- *Ligji nr. 18/2017, “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”*

- VKM-ja nr. 54, datë 31.1.2018, “Për rregullat e funksionimit të Këshillit Kombëtar për të Drejtat dhe Mbrojtjen e fëmijës”;

- VKM-ja nr. 91, datë 14.2.2018, “Për procedurat e kryerjes së kontrollit dhe të vendosjes së sanksioneve nga Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës”;

- VKM-ja nr. 148, datë 13.3.2018, “Për përcaktimin e rregullave të bashkëpunimit ndërmjet mekanizmave këshillimorë e koordinues institucionalë, strukturave për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës dhe organizatave jofitimprurëse, për realizimin e politikave kombëtare e vendore, si dhe për shërbimet e nevojshme për mbrojtjen e fëmijës”;

- VKM-ja nr. 353, datë 12.6.2018, “Për rregullat e funksionimit të grupit teknik ndërsektorial për

mbrojtjen e fëmijëve pranë bashkive dhe njësive administrative”;

- VKM-ja nr. 578, datë 3.10.2018, “Procedurat e referimit dhe të menaxhimit të rastit, hartimin dhe përmbajtjen e planit individual të mbrojtjes, financimin e shpenzimeve për zbatimin e tij, si dhe zbatimin e masave të mbrojtjes”;

- VKM-ja nr. 129, datë 13.3.2019, “Procedurat për identifikimin, ndihmën e menjëhershme dhe referimin e fëmijëve të shfrytëzuar ekonomikisht, përfshirë fëmijët në situatë rruge”;

- VKM-ja nr. 111, datë 6.3.2019, “Për procedurat dhe rregullat për kthimin e riatdhesimin e fëmijës”;

- Udhëzim nr. 651, datë 13.9.2019, “Për procedurat e raportimit të rasteve të fëmijëve në nevojë për mbrojtje” (Udhëzim i përbashkët i ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, i ministrit të Brendshëm dhe i ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë).

- *Ligji nr. 15/2019, “Për promovimin e punësimit”*

- VKM-ja nr. 554, datë 31.7.2019, “Për krijimin, mënyrën e organizimit dhe funksionimit të Agjencisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive”;

- Urdhri i Kryeministrit nr. 172, datë 24.12.2019, “Për miratimin e strukturës dhe së Agjencisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive (AKPA)”;

- VKM-ja nr. 17, datë 15.1.2020, “Për procedurat, kriteret dhe rregullat për zbatimin e programeve të promovimit të punësimit përmes punësimit, formimit dhe praktikave profesionale”;

- VKM-ja nr. 348, datë 29.4.2020, “Për procedurat, kriteret dhe rregullat për zbatimin e programit të promovimit të punësimit, përmes vetëpunësimit”.

Shtojca 1.1.2. Strategji të miratuara dhe planet e veprimit

- Strategjia e Luftës kundër Trafikimit të Personave dhe Planit i Veprimit 2014 – 2017;

- Strategjia Kombëtare për Barazinë Gjinore dhe Planin e saj të Veprimit 2016 – 2020;

- Strategjia Kombëtare e Shëndetësisë, 2016 – 2020;

- Strategjia Kombëtare për Punësim dhe Aftësi (SKPA) 2014 – 2020;

- Strategjia për Edukimin Ligjor të Publikut 2019 – 2023;

- Strategjia Kombëtare për Migracionin dhe Planit të saj të Veprimit (2019 – 2022);

- Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015 – 2020 (SKZHI);

- Planit Kombëtar i Veprimit për Integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve në Republikën e Shqipërisë 2016 – 2020;

- Planit Kombëtar i Veprimit për personat LGBTI në Republikën e Shqipërisë 2016 – 2020;

- Planit Kombëtar për Personat me Aftësi të Kufizuara, qershor 2016;

- Planit i Veprimit për Riintegrimin Social – Ekonomik të Grave dhe Vajzave Viktima/Viktima të Mundshme të Trafikimit;

- Planit Kombëtar i Veprimit për “Luftën Kundër Trafikimit të Personave 2018 – 2020”;

- Planit Kombëtar kundër Tumoreve 2011 – 2020;

- Planit i Veprimit për mbështetjen e gruas sipërmarrëse 2014 – 2020”;

- Planit Kombëtar të Veprimit mbi personat LGBTI në Republikën e Shqipëri 2016-2020;

- Planit i Veprimit për Sistemin e Burgjeve për periudhën 2019 – 2021;

- Planit i Veprimit për zbatimin e mekanizmit të OKB-së të Rishikimit Periodik Universal të të Drejtave të Njeriut (UPR);

- Agjenda Kombëtare për të Drejtat e Fëmijëve 2017 – 2020;

- Dokumenti politik kombëtar për moshimin, shoqëruar me planin e veprimit për periudhën 2020 – 2024;

- Dokumenti Politik për Përfshirjen Sociale, 2016 – 2020;

Shtojca 2: Aktiviteteve trajnuese në kuadër të nxitjes së njohurive mbi Konventën dhe Protokollet e saj shtesë dhe mbi promovimin e barazisë gjinore

Shtojca 2.1.1 Aktivitete trajnuese të zhvilluara nga Shkolla e Magjistraturës (periudha gusht 2016 – aktualisht)

29 – 30 shtator 2016	Retreat trajnuese: Hartimi i kurrikulave të reja mbi barazinë gjinore dhe mosdiskriminimin dhe praktikatat pozitive lidhur me vlerësimin e nevojave të gjyqtarëve dhe prokurorëve në çështjet e barazisë dhe mosdiskriminimit me bazë gjinore.	Vlorë Pjesëmarrës: 2 pedagogë të brendshëm të ShM, si edhe 10 staf administrative i ShM-së
24 tetor 2016	Zbatimi i drejtpërdrejtë i Konventës për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj grave (CEDAW). Roli i gjykatës dhe i sistemit të drejtësisë.	Trajnim rajonal Elbasan Hotel Skampini Pjesëmarrës: 3 gjyqtarë; 2 prokurorë; 1 OPGj; 4 inspektorë të KLD-së
25 tetor 2016	Zbatimi i drejtpërdrejtë i Konventës për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj grave (CEDAW). Roli i gjykatës dhe i sistemit të drejtësisë.	Trajnim rajonal Krujë Hotel Panorama Pjesëmarrës: 8 gjyqtarë; 4 prokurorë; 5 administrate; 5 inspektore
26-27 -28 tetor 2017	Standardet evropiane lidhur me barazinë dhe mosdiskriminimin – rëndësia e njohjes dhe zbatimit të tyre nga sistemi i drejtësisë. Terrenet e mbrojtura - Jurisprudenca e GjEDNj-së dhe GjED-së. Kudri ligjor vendas dhe praktika gjyqësore lidhur me barazinë dhe mosdiskriminimin. Kudri institucional lidhur me çështjet e barazisë dhe mosdiskriminimit	White Dream Hotel, Tiranë Pjesëmarrës 11 gjyqtarë
10 qershor 2019	Barazia gjinore dhe dhuna me bazë gjinore – me fokus ndryshimet ligjore, shërbimet ndaj viktimës dhe rehabilitimin/punën me dhunuesit.	Iliria Hotel Pjesëmarrës 10 kandidatë për magjistratë
19 shtator 2019	Teoria e gjinisë dhe salla e gjyqit: Nga përvojat personale deri në vendimet gjyqësore.	Hotel Hilton Tiranë Pjesëmarrës 11 gjyqtarë, 3 kandidatë për magjistrat, profili gjyqtar
20 shtator 2019	Teoria e gjinisë në sallën e gjyqit: Konteksti ndërkombëtar vs ligji dhe praktika shqiptare.	Hotel Hilton Tiranë Pjesëmarrës 12 Gjyqtarë, 3 kandidatë për magjistrat, profili gjyqtar
26 shtator 2019	Paragjykimi gjinor në sallën e gjyqit: Strategjitë individuale dhe organizative për të zvogëluar paragjykimin në vendimet gjyqësore.	Hotel Hilton, Tiranë Pjesëmarrës 10 gjyqtarë, 4 kandidatë për magjistrat profile gjyqtar
4 tetor 2019	Teoria e gjinisë në sallën e gjyqit: Vendimmarrja e bazuar në prova për çështjet e dhunës seksuale dhe të ngacmimit seksual.	Hotel Hilton Tiranë, Pjesëmarrës 7 gjyqtarë, 4 kandidatë për magjistrat profile gjyqtar
8 – 10 janar 2020	Zhvillimi i stafit akademik për çështjet gjinore	Hotel Hilton Tiranë, Pjesëmarrës 6 gjyqtarë, 2 kandidatë për magjistrat profile gjyqtar
29 korrik 2020	Teoritë gjinore dhe ngacmimet seksuale.	Online Pjesëmarrës 10 gjyqtare

Shtojca 2.1.2 Aktivitete trajnuese të zhvilluara nga Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit

Gjatë vitit 2016:

- Në zbatim të urdhrat të drejtorit të Policisë së Shtetit nr. 599, datë 16.6.2016 “Për një shtesë në Planin e Trajnimeve të Policisë së Shtetit për vitin 2016”, u zhvillua trajnimi “Dhuna në familje”, ofruar nga Këshilli i Evropës, në datat 28 dhe 29 qershor 2016. Në këtë trajnim morën pjesë 25 punonjës policie.

- Gjatë vitit 2016, me mbështetjen e OSCE-së, u zhvilluan trajnime të punonjësve të policisë, për dhunën në familje, në drejtoritë vendore të policisë Tirane, Durrës, Korçë, Vlorë, Gjirokastrë, Berat, Lezhë, Fier, Elbasan. Numri i pjesëmarrësve në çdo trajnim është 20 – 25 punonjës policie.

- Po gjatë vitit 2016, me mbështetjen e PNUD-it janë zhvilluar trajnime me temë: “Roli i Policisë së Shtetit në zbatim të ligjit ‘Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare’ dhe në mekanizmin e reagimit të koordinuar ndaj dhunës në familje”. Ky trajnim u realizua me pjesëmarrjen e rreth 100 punonjësve të komisariateve të policisë Krujë, Sarandë, Burrel, Kavajë, Ersekë dhe Përmet.

Gjatë vitit 2018:

- Janë zhvilluar 3 sesione trajnimi 2-ditore “Për hetimin e krimeve seksuale”, ku janë trajnuar 60 specialistë për dhunën në familje, të miturit dhe krimet seksuale, si dhe specialistë të krimeve në komisaritet e policisë.

Gjatë vitit 2019:

- Në bashkëpunim me Akademinë e Sigurisë dhe UNDP-në, si dhe bazuar në urdhrin nr. 1/646, datë 16.4.2019, “Për zhvillimin e trajnimeve për ndryshimet ligjore në adresimin e dhunës në familje”, u organizuan dhe realizuan trajnime në 12 drejtoritë vendore të policisë, në të cilat morën pjesë rreth 320 punonjës të policie.

- Me mbështetjen e Programit Suedez të Policimit në Komunitet, u organizua trajnimi për njohjen dhe zbatimin e ndryshimeve ligjore në adresimin e dhunës në familje, ku u trajnuan rreth 37 punonjës policie të DVP Kukës (dhjetor 2019).

Gjatë vitit 2020:

- Me mbështetjen e Programit Suedez të Policimit në Komunitet, u organizua trajnimi për njohjen dhe zbatimin e ndryshimeve ligjore në adresimin e dhunës në familje, ku u trajnuan rreth 70 punonjës policie të DVP Elbasan. Janar 2020.

- Në mbështetje të Strategjisë Kombëtare për Barazinë Gjinore, Policia e Shtetit ka hartuar Planin e Veprimit “Për integrimin e punonjësve të policisë femra”, në zbatim të të cilit janë zhvilluar trajnime për barazinë gjinore dhe nxitjen e njohurive mbi konventën dhe protokollet e saj mbi diskriminim ndaj grave dhe vajzave. Gjatë viteve 2016 – 2020 janë trajnuar 1507 gra dhe vajza në Policinë e Shtetit.

Trajnimet mbi barazinë gjinore dhe kundër diskriminimit janë mundësuar nga programet ICITAP, Këshilli i Evropës, OSBE, PAMECA V, UN WOMEN Albania, mbi “*Women Leadership*”.

- Gjatë vitit 2020 janë realizuar me Këshillin e Evropës dhe OSBE takime dhe trajnime mbi promovimin gjinor për t’u njohur me kuadrin ligjor ndërkombëtar për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj Grave CEDAW, Konventa e Stambollit, Protokollin Shtesë të Konventës CEDAW, Konventat e ILO-s për Diskriminimin (Punësimi dhe vendi i punës).

- Janë trajnuar në Akademinë e Sigurisë 500 studentë për të njohur me Manualin Kundër Krimeve të Urrejtjes dhe të drejtat e komunitetit LGBTI.

- Në kuadër të barazisë gjinore dhe ndalimit të diskriminimit, Policia e Shtetit ka miratuar me urdhrë të DPPSH-së nr. 96, datë 10.2.2015, “Politika mbi trajtimin e rasteve të ngacmimit dhe ngacmimit seksual në Policinë e Shtetit”. Aktualisht në kuadër të ndryshimeve ligjore është ngritur me urdhrë të DPPSH-së nr.86, datë 24.1.2020, një grup pune për rishikimin e kësaj politike. Në zbatim të saj janë trajnuar 700 punonjës policie në qarqet Tiranë, Durrës, Elbasan, Korçë, Gjirokastrë, Fier dhe Vlorë.

2.1.3 Aktivitete trajnuese të zhvilluara nga Prokuroria e Përgjithshme

Institucioni i Prokurorisë ka marrë pjesë në një sërë aktiviteteve ndërkombëtare si: trajnime, vizita, konferenca, takime operative etj., duke u përfaqësuar me prokurorë, OPGJ dhe ndihmës ligjorë. Ndër këto aktivitete përmendim:

- Trajnimin me temë “Dhuna në familje”, organizuar me mbështetjen e Ambasadës së Shteteve të Bashkuara Amerikës, zhvilluar më datë 7 – 11.11.2016, në Budapest;

- Trajnimi me temë “Mbi dhunën me bazë gjinore”, organizuar nga Autoriteti Suedez Policor në bashkëpunim me Fondacionin Kvinna till

Kvinna, zhvilluar më datë 12 – 22.11.2018, në Austri;

- Pjesëmarrës në Samitin Ndërkombëtar kundër “Trafikimit të personave, skllavërisë moderne, krimit të organizuar dhe shfrytëzimit për punë në Evropë”, zhvilluar më datë 21 – 23.2.2018, në Londër;

- Pjesëmarrës në vizitën zyrtarë në Mbretërinë e Holandës, me qëllim njohjen e sfidave të krimit të organizuar, azil kërkimit dhe trafikimit të qenieve njerëzore, si dhe bashkëpunimi i autoriteteve qendrore dhe lokale, zhvilluar më datë 7 – 8.2.2018, në Amsterdam, Rotterdam, Hagë;

- Pjesëmarrës në trajnime e vizita studimore të zhvilluara jashtë vendit, në vitet 2016 dhe 2018, në Budapest ku kanë marrë pjesë 3 prokurorë të shkallëve të para; në Austri, ku ka marrë pjesë 1 prokurorë e shkallës së parë; në Londër ku ka marrë pjesë 1 prokurorë e shkallës së parë në Prokurorinë për Krime të Rënda; në Amsterdam, Rotterdam dhe Hagë ku ka marrë pjesë 1 prokuror i Prokurorisë së Përgjithshme.

Shtojca 3. Të dhënat mbi ekzekutimin e vendimeve gjyqësore në lidhje me të drejtat e grave, duke përfshirë dhe ato për detyrimin për ushqim

- Për periudhën 1.7.2016 – 31.12.2016 rezulton një total çështjesh prej 6100 (gjashtëmijë e njëqind) çështje me objekt: “pensione ushqimore”, 719 (shtatëqind e nëntëmbëdhjetë) çështje me objekt: “takim me fëmijë”, dhe 4 (katër) çështje me objekt: “kujdestari fëmijë”. 5624 çështje “pensione ushqimore” janë në ekzekutim të vazhdueshëm, nga këto 1593 (njëmijë e pesëqind e nëntëdhjetë e tre) çështje me objekt: “pensione ushqimore” nuk shlyhet detyrimi për pamundësi paguese nga ana e debitorit dhe veprimet procedurale përsëriten në mënyrë të vazhdueshme për verifikim të pasurive të luajtshme dhe të paluajtshme të tij me qëllim ekzekutimin e detyrimit; për 219 (dyqind e nëntëmbëdhjetë) çështje detyrimi shlyhet pjesërisht dhe jo i plotë, gjithashtu për paaftësi paguese; 462 (katërqind e gjashtëdhjetë e dy) çështje janë ekzekutuar tërësisht dhe në zbatim të nenit 125, të ligjit nr. 7895, datë 27.1.1995, “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, janë aplikuar 70 kallëzime penale për mosdhënie të mjeteve për jetesë ndaj debitorëve.

- Për periudhën 1.1.2017 – 31.12.2017 rezulton një total çështjesh prej 6132 (gjashtëmijë e njëqind

e tridhjetë e dy) çështje me objekt: “pensione ushqimore”; 825 (tetëqind e njëzet e pesë) çështje me objekt: “takim me fëmijë”; dhe 12 (dymbëdhjetë) çështje me objekt: “Kujdestari fëmijë”. 6064 çështje “pensione ushqimore” janë në ekzekutim të vazhdueshëm, nga këto 1758 çështje, me objekt: “pensione ushqimore”, nuk shlyhet detyrimi për pamundësi paguese nga ana e debitorit dhe veprimet procedurale përsëriten në mënyrë të vazhdueshme për verifikim të pasurive të luajtshme dhe të paluajtshme të tij me qëllim ekzekutimin e detyrimit; për 231 çështje detyrimi shlyhet pjesërisht dhe jo i plotë, gjithashtu për paaftësi paguese; 65 çështje janë ekzekutuar tërësisht dhe në zbatim të nenit 125, të ligjit nr. 7895, datë 27.1.1995, “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, janë aplikuar 80 kallëzime penale për mosdhënie të mjeteve për jetesë ndaj debitorëve.

- Për periudhën 1.1.2018 – 31.12.2018 rezulton një total çështjesh prej 6547 (gjashtëmijë e pesëqind e dyzet e shtatë) çështje me objekt: “pensione ushqimore”; 966 (nëntëqind e gjashtëdhjetë e gjashtë) çështje me objekt: “takim me fëmijë”; dhe 11 (njëmbëdhjetë) çështje me objekt “kujdestari fëmijë”. 6477 çështje “pensione ushqimore” janë në ekzekutim të vazhdueshëm, nga këto, 2488 çështje me objekt: “pensione ushqimore” nuk shlyhet detyrimi për pamundësi paguese nga ana e debitorit dhe veprimet procedurale përsëriten në mënyrë të vazhdueshme për verifikim të pasurive të luajtshme dhe të paluajtshme të tij, me qëllim ekzekutimin e detyrimit; për 215 çështje detyrimi shlyhet pjesërisht dhe jo i plotë, gjithashtu për paaftësi paguese; 49 çështje janë ekzekutuar tërësisht dhe në zbatim të nenit 125, të ligjit nr. 7895, datë 27.1.1995, “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, janë aplikuar 65 kallëzime penale për mosdhënie të mjeteve për jetesë ndaj debitorëve.

- Për periudhën 1.1.2019 – 31.12.2019 rezulton një total çështjesh prej 7221 (shtatëmijë e dyqind e njëzet e një) çështje me objekt: “pensione ushqimore”; 1134 (njëmijë e njëqind e tridhjetë e katër) çështje me objekt: “takim me fëmijë”; dhe 13 (trembëdhjetë) çështje me objekt “kujdestari fëmijë”. 7129 çështje “pensione ushqimore” janë në ekzekutim të vazhdueshëm, nga këto, 2754 çështje me objekt: “pensione ushqimore” nuk shlyhet detyrimi për pamundësi paguese nga ana e

debitorit dhe veprimet procedurale përsëriten në mënyrë të vazhdueshme, për verifikim të pasurive të luajtshme dhe të paluajtshme të tij, me qëllim ekzekutimin e detyrimit; për 216 çështje detyrimi shlyhet pjesërisht dhe jo i plotë, gjithashtu për paafësi paguese; 67 çështje janë ekzekutuar tërësisht dhe në zbatim të nenit 125, të ligjit nr. 7895, datë 27.1.1995, “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, janë aplikuar 55 kallëzime penale për mosdhënie të mjeteve për jetesë ndaj debitorëve.

- Referuar të dhënave progresive janar 2020 – 30 prill 2020 rezultojnë një total çështjesh prej 7309 çështje me objekt: “pensione ushqimore”, 1115 çështje me objekt: “takim me fëmijë” dhe 10 (dhjetë) çështje me objekt: “kujdestari fëmijë”.

- Për periudhën 1.1.2020 – 30.9.2020 rezultojnë një total çështjesh prej: 7432 çështje me objekt “pensione ushqimore”, dhe 1203 çështje me objekt: “takim me fëmijë” dhe 14 çështje me objekt: “kujdestari fëmijë”. 7205 çështje “pensione ushqimore” janë në ekzekutim të vazhdueshëm, nga këto, 2932 çështje me objekt: “pensione ushqimore” nuk shlyhet detyrimi për pamundësi paguese nga ana e debitorit dhe veprimet procedurale përsëriten në mënyrë të vazhdueshme, për verifikim të pasurive të luajtshme dhe të paluajtshme të tij, me qëllim ekzekutimin e detyrimit; për 228 çështje detyrimi shlyhet pjesërisht dhe jo i plotë, gjithashtu për paafësi paguese; 222 çështje janë ekzekutuar tërësisht dhe në zbatim të nenit 125, të ligjit nr. 7895, datë 27.1.1995, “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, janë aplikuar 43 kallëzime penale për mosdhënie të mjeteve për jetesë ndaj debitorëve.

Shtojca 4. Kuadri ligjor për barrën e provës në rastet e diskriminimit

- Ligji nr. 10221/2010, “Për mbrojtjen nga diskriminimi”, parashikon shpërndarjen/zhvendosjen e barrës së provës në rastet e diskriminimit, në nenin 36, pika 6, ku përcaktohet se: “Pasi paditësi paraqet prova, mbi të cilat bazon pretendimin e tij dhe në bazë të të cilave gjykata mund të prezumoje sjelljen diskriminuese, i padituri detyrohet të provojë se faktet nuk përbëjnë diskriminim sipas këtij ligji.”

- Kodi i Procedurave Administrative, i miratuar me ligjin nr. 44/20151, parashikon një rregullim të posaçëm për barrën e provës për rastet e diskriminimit, në nenin 82, pika 2, ku përcaktohet

se: “Në rastet kur pala paraqet prova mbi të cilat bazon pretendimin për sjelljen diskriminuese dhe në bazë të të cilave mund të prezumohet se ka pasur diskriminim, pala tjetër dhe/ose organi publik detyrohet të provojë se faktet nuk përbëjnë diskriminim, pavarësisht nga detyrimi i organit publik për të vënë në dispozicion të palëve provat e zotëruara prej saj”.

- Kodi i Punës, me ndryshimet që i janë bërë me ligjin nr. 136/2015, datë 5.12.2015, parashikon rregullim të posaçëm për rastet e diskriminimit në punësim dhe profesion, në nenin 9, pika 10, ku përcaktohet se: “Në të gjitha procedurat e ankimit, që ndiqen sipas pikës 9, të këtij neni, nëse ankuesi ose paditësi paraqet fakte nga të cilat mund të pretendohet se është diskriminuar në ushtrimin e së drejtës për punësim dhe profesion, personi ndaj të cilit paraqitet ankesa ose i padituri detyrohet të provojë se nuk është shkelur parimi i trajtimit të barabartë”.

Shtojca 5. Të drejtat e viktimës së veprës penale

- Neni 58, i Kodit të procedurës Penale, shtuar pika 3, me ligjin nr. 8813, datë 13.6.2002, dhe ndryshuar me ligjin nr. 35/2017, datë 30.3.2017, parashikon se:

1. Viktima e veprës penale ka të drejtë:

a) të kërkojë ndjekjen penale të fajtorit;

b) të përfitojë kujdes mjekësor, ndihmë psikologjike, këshillim dhe shërbime të tjera të ofruara nga autoritetet, organizatat ose institucionet përgjegjëse për ndihmën ndaj viktimave të veprës penale;

c) të komunikojë në gjuhën e saj dhe të ndihmohet nga një përkthyes, interpretues i gjuhës së shenjave ose lehtësues i komunikimit për personat me aftësi të kufizuara, në të folur dhe në të dëgjuar;

ç) të zgjedhë mbrojtës dhe, kur është rasti, të përfitojë ndihmë juridike falas, sipas legjislacionit në fuqi;

d) të kërkojë në çdo kohë informacion për gjendjen e procedimit, si dhe të njihet me aktet e provat, pa cenuar parimin e sekretit hetimor;

dh) të kërkojë marrjen e provave, si dhe të parashtojë kërkesa të tjera përpara organit procedues;

e) të informohet për arrestimin e të akuzuarit dhe lirimin e tij, në kushtet e caktuara në këtë Kod;

ë) të njoftohet për mosfillimin e procedimit, pushimin e çështjes, fillimin dhe përfundimin e gjykimit;

f) të bëjë ankim në gjykatë kundër vendimit të prokurorit për të mos filluar procedimin dhe vendimit të prokurorit ose gjyqtarit të seancës paraprake për të pushuar akuzën ose çështjen;

g) të kërkojë shpërblimin e dëmit dhe të pranohet si paditës civil në procesin penal;

gj) të përjashtohet, në kushte të caktuara me ligj, nga pagimi i çdo shpenzimi për marrjen e akteve dhe tarife gjyqësore për paraqitjen e kërkesë-padisë që lidhen me statusin e viktimës së veprës penale;

h) të thirret në seancën paraprake dhe në seancën e parë gjyqësore;

i) të dëgjohet nga gjykata, edhe kur asnjëra nga palët nuk ka kërkuar thirrjen e saj si dëshmitar;

j) të ushtrojë të drejta të tjera të parashikuara nga ky Kod.

2. Organi procedues njofton menjëherë viktimën për të drejtat e përmendura në paragrafin 1, të këtij neni, dhe mban procesverbal për njoftimin e tyre.

3. Viktima që nuk ka zotësi për të vepruar i ushtron të drejtat e saj nëpërmjet përfaqësuesit ligjor ose kujdestarit të tij, përveçse kur kjo nuk është në interesin e viktimës. Kur vëren papajtueshmëri mes interesave të viktimës dhe atyre të përfaqësuesit ligjor ose kujdestarit, gjykata cakton një kujdestar të posaçëm, në përputhje me dispozitat e Kodit të Familjes.

4. Trashëgimtarët e viktimës kanë të drejtat e parashikuara në shkronjat “a”, “e”, “ë”, “f”, “g” dhe “j”, të paragrafit 1, të këtij neni. Nëse trashëgimtari i viktimës është i mitur, ai përfaqësohet nga kujdestari ligjor.

- Neni 58/a, i Kodit të Procedurës Penale, i shtuar me ligjin nr. 35/2017, datë 30.3.2017, parashikon se përveç të drejtave të parashikuara në nenin 58 dhe parashikimeve të tjera të këtij Kodi, si dhe legjislacionin e posaçëm për të miturit, viktima e mitur ka të drejtë:

a) të shoqërohet nga një person i besuar prej tij;

b) të ruajtjes së konfidencialitetit të të dhënave personale;

c) të kërkojë, nëpërmjet përfaqësuesit, që gjykimi të zhvillohet pa praninë e publikut.

2. Organi procedues duhet të trajtojë viktimën e mitur të veprës penale duke mbajtur parasysh moshën, personalitetin dhe rrethana të tjera, me

qëllim shmangien e pasojave të dëmshme për zhvillimin dhe edukimin e saj të ardhshëm.

3. Nëse ekziston mundësia që viktima është e mitur dhe mosha e viktimës nuk dihet, prezumohet se ajo është e mitur.

4. Viktima e mitur pyetet pa vonesë nga persona të specializuar për këtë qëllim. Kur është e mundur dhe e përshtatshme, biseda regjistrohet me mjete audiovizive, sipas parashikimeve të këtij Kodi. Ky regjistrim mund të përdoret si provë në procedimin penal dhe vlerësohet së bashku me provat e tjera, sipas kriterëve që parashikohen nga paragrafi 4, i nenit 361/a, të këtij Kodi. Kur viktima e mitur është nën 14 vjeç, biseda zhvillohet në mjedise të përshtatura për të.

- Neni 58/b, i Kodit të Procedurës Penale, i shtuar me ligjin nr. 35/2017, datë 30.3.2017, parashikon se veç të drejtave të parashikuara në nenet 58 dhe 58/a, të këtij Kodi, viktima e abuzuar seksualisht dhe viktima e trafikimit të qenieve njerëzore kanë gjithashtu të drejtë:

a) të pyeten pa vonesë nga një oficer i policisë gjyqësore ose prokuror i të njëjtës gjini;

b) të refuzojnë t'u përgjigjen pyetjeve në lidhje me jetën private, e cila qartësisht nuk ka lidhje me veprën penale;

c) të kërkojnë të dëgjohen nëpërmjet mjeteve audiovizive, sipas parashikimeve të këtij Kodi.

Shtojca 6: Kuadri ligjor kundër trafikimit të qenieve njerëzore

- Ligji nr. 13/2020, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 108/2013, ‘Për të Huajt’”, parashikon një mbrojtje më të mirë për viktimat e huaja të trafikimit. Neni 53/b (lëshimi i lejes së qëndrimit për arsye humanitare) dhe neni 54 (lëshimi i lejeve të qëndrimit për viktimat e trafikimit) përcaktojnë procedurat për lëshimin e lejes së qëndrimit për viktimat/viktimat e mundshme të trafikimit, qëllimet e reflektimit për një periudhë prej 3 muajsh (neni 54) dhe sigurimin e lejes së qëndrimit për mbrojtje afatgjatë.

- Ligji nr. 15/2019, “Për nxitjen e punësimit”, ka për qëllim rritjen e punësueshmërisë së forcave të punës, nëpërmjet ofrimit të shërbimeve dhe programeve publike të punësimit, të vetëpunësimit dhe të kualifikimit profesional. Ky ligj i përfshin viktimat e trafikimit apo viktimat e mundshme të trafikimit te grupet e veçanta të punëkërkuesve të disavantazhuar në tregun e punës (shkronja i), pika 4, neni 3. Kategoria e viktimave të trafikimit apo

viktimave të mundshme të trafikimit përfitojnë nga shërbimet e punësimit dhe programet e nxitjes së punësimit në zbatim të ligjit për nxitjen e punësimit. Në 15 janar 2020, u miratua vendimi i Këshillit të Ministrave “Për procedurat, kriteret dhe rregullat për zbatimin e programeve të nxitjes së punësimit nëpërmjet punësimit, formimit në punë dhe praktikave profesionale”. Sipas këtij vendimi, viktimat e trafikimit të regjistruar si punëkërkes të papunë përfitojnë nga programi i punësimit. Programi i punësimit është një program njëvjeçar punësimi (shkronja a) dhe c), seksioni III, VKM-ja dt. 15/2020).

- Ligji nr. 34/2019, “Për administrimin e pasurive të sekuestruara e të konfiskuara”, qëllimi i këtij ligji është miradministrimi dhe përdorimi sa më eficient, efektiv dhe ekonomik i pasurive të sekuestruara e të konfiskuara nga organet e drejtësisë dhe pasurive të sekuestruara me urdhër të ministrit përgjegjës për financat, rikthimi në komunitet i pasurive të fituara në mënyrë të paligjshme dhe kompensimi financiar i viktimave të krimit.

- Ligji nr. 57/2019, “Për asistencën sociale në Republikën e Shqipërisë” (i cili ka hyr në fuqi në 18.7.2019) ka për qëllim të përcaktojë ndihmën ekonomike dhe përfitimet për shkak të aftësisë së kufizuar për individët dhe familjet në nevojë, të cilët nuk mund të sigurojnë plotësimin e nevojave bazë jetike, zhvillimin e aftësive e të mundësive personale, ruajtjen e integritetit dhe përfshirjen shoqërore për shkak të aftësive dhe mundësive të kufizuara ekonomike, fizike, psikologjike e shoqërore; në nenin 4, germa “x”, dhe në nenin 7, “Përfituesit e ndihmës ekonomike”, germa “ç” viktimat e trafikimit, pas daljes nga institucionet e përkujdesjes shoqërore, deri në çastin e punësimit të tyre përfitojnë ndihmë ekonomike.

- Ligji nr. 22/2018, “Për strehimin social”, i cili, ndër të tjera parashikon me përparësi kushtet për strehimin e viktimave/viktimave të mundshme të trafikimit (neni 16 “Kriteret e përzgjedhjes së përfituesve”), subvencionimin e qirasë për VT/VMT (neni 34 “Rregullat e përgjithshme mbi subvencionimin e qirasë”) dhe përparësi në përmirësimin e kushteve të banimit (neni 43 “Përfituesit nga programi i përmirësimit të kushteve të banimit”); dhe te kreu X “Programi i banesave të specializuara ka një nen të veçantë, neni 60 “Banesat e specializuara për viktimat e

trafikimit/viktimat e mundshme të trafikimit dhe viktimat e dhunës në familje”, ku parashikohet që: Banesat e specializuara për viktimat e trafikimit/viktimat e mundshme të trafikimit dhe viktimat e dhunës në familje pajisen me shërbimin e punonjësve të specializuar socialë dhe u garantohet mbrojtje nga punonjësit e Policisë së Shtetit në rastet e rrezikut për jetën dhe shëndetin; duhet të pajisen me infrastrukturën e nevojshme për njoftimin e policisë, në raste rreziqesh ose emergjencash; jepen me qira, duke iu nënshtuar respektimit të kushteve, të drejtave dhe detyrimeve që burojnë nga programi i banesave sociale me qira, i parashikuar në këtë ligj.

- Ligji nr. 35/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7905, datë 21.3.1995, “Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (i miratuar në datën 30.3.2017 dhe hyrë në fuqi në datën 1 gusht 2017). Ndryshimet e bëra, e sjellin KPP-në në pajtim me standardet më të mira ndërkombëtare të parashikuara nga instrumentet ndërkombëtare, në të cilët Shqipëria bën pjesë dhe nëpërmjet këtyre ndryshimeve janë përmirësuar ndjeshëm të drejtat dhe pozita e viktimës së veprave penale, duke përfshirë edhe parashikime të posaçme për viktimën e trafikimit të qenieve njerëzore. Më konkretisht, është prezantuar detyrimi për pjesëmarrjen si palë në proces të viktimës së veprës penale, duke garantuar aksesin e saj në procesin penal, janë shtuar nene të tjera, specifikisht për viktimat e trafikimit, në të cilat janë parashikuar si figura të posaçme viktime e mitur dhe viktime e abuzuar seksualisht apo subjekt i trafikimit përkatësisht neni 58, 58/a dhe 58/b, 59, 60 dhe 61 i KPP-së.

- Në nenin 75/a, të Kodit të Procedurës Penale, parashikohet se Gjykata e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar gjykon ndër të tjera, çdo veprë penale të kryer nga grupi i strukturuar kriminal, organizata kriminale, organizata terroriste dhe banda e armatosur, sipas përcaktimeve të Kodit Penal. Pra, trafikimi i qenieve njerëzore përfshihet në kompetencat e kësaj gjykate, vetëm në rast se vepra penale ka qenë produkt i veprimtarisë së grupit të strukturuar kriminal, organizatave terroriste, apo banda e armatosur. Në të kundërt, këto lloj veprash vijojnë të gjykojnë nga gjykatat e rretheve gjyqësore, në varësi të kompetencës së tyre tokësore dhe lëndore. Kjo gjykatë ka juridiksion në të gjithë territorin e

Republikës së Shqipërisë për gjykimin e çështjeve të mësipërme.

- Ligji nr. 37/2017, “Kodi i Drejtësisë Penale për të mitur” (i miratuar në datën 30.3.2017, hyri në fuqi më 1 janar 2018). Qëllimi i këtij Kodi është të garantojë një kornizë ligjore për drejtësinë penale për fëmijët, të promovojë riintegrimin e fëmijës në konflikt me ligjin penal dhe marrjen nga ana e fëmijës me një rol konstruktiv në shoqëri, mbrojtjen e të drejtave të fëmijës viktimë dhe/ose dëshmitar i veprës penale dhe të parandalojë riviktimizimin dhe viktimizimin dytësor të fëmijës që ka qenë më parë viktimë e një veprë penale.

- Ligji nr. 18/2017, “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës”, përcakton qartë se çfarë do të thotë mbrojtje e fëmijës, duke qartësuar se cilat janë “masat e mbrojtjes” që mund të aplikojnë punonjësit kur konstatojnë raste të fëmijëve që janë në situatë të pasigurt për shkak të dhunës, abuzimit, neglizhimit apo shfrytëzimit. Ligji për herë të parë parashikon mbrojtjen e fëmijëve në situatë rruge në kuadër të mbrojtjes që i garantohej fëmijëve që punojnë dhe shfrytëzohen për punë, adresimin e formave të ndryshme të dhunës ndaj fëmijëve siç është bulizmi, dhuna në shkollë, dhuna në familje, abuzimi seksual, shfrytëzimi ekonomik dhe fëmijët në situatë rruge, siguria e fëmijëve në mjedisin digjital, fëmijët e pashoqëruar ose viktima të trafikimit, etj.

- Ligji nr. 70/2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10192, datë 3.12.2009, ‘Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar dhe trafikimit nëpërmjet masave parandaluese ndaj pronës’”, parashikon se dispozitat e tij zbatohen për pasuritë e personave që zotërohen plotësisht ose pjesërisht, në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë, mbi të cilët ekziston dyshimi i arsyeshëm, për kryerjen e krimeve të parashikuara në nenet e Kodit Penal të “Trafikimit të personave të rritur” dhe “Trafikimit të të miturve”. Ky ligj ofron një mjet tjetër me të cilin VT-të mund të fitojë kthimin nëpërmjet Skemës së Kompensimit të Shtetit dhe përcakton krijimin e një fondi të posaçëm për parandalimin e krimit të organizuar. Ky fond përdor si burim, pasuritë e sekuestruara dhe të konfiskuara (pasuritë konfiskohen dhe konfiskohen me vendimin e Gjykatës). Fondi i veçantë është caktuar për qëllime sociale, duke përfshirë rehabilitimin dhe integrimin e viktimave të trafikimit (neni 37/2-c). Neni 37/3-b parashikon

që nga ky fond përfitojnë edhe OJQ-të, duke përfshirë edhe strehëzat.

- Ligji nr. 32/2017, datë 30.3.2017, “Për mbrojtjen e dëshmitarëve dhe të bashkëpunëtorëve të drejtësisë”.

- Ligji nr. 111/2017, “Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti”, parashikon ndihmë juridike për viktimat e trafikimit dhe viktimat e mundshme të trafikimit, i përjashton nga taksat gjyqësore viktimat e trafikimit dhe dhunës në familje dhe krijon zyra lokale të ndihmës juridike. Qëllimi kryesor i ligjit është që kategoritë në nevojë, të cilët janë më të diskriminuarit në lidhje me qasjen në drejtësi, do të përfitojnë nga shërbimet falas të ndihmës juridike të ofruar nga shteti. Gjithashtu, një tjetër qëllim shumë i rëndësishëm i ligjit është që të bëjë shërbimin profesional dhe të specializuar. Eliminimi i korrupsionit në mes të avokatëve.

- Ligji nr. 518, datë 4.9.2018, “Për shërbimet e kujdesit shoqëror, komunitar e rezidencial, kriteret, procedurat për përfitimin e tyre dhe masën e shumës për shpenzimet personale për përfituesit e shërbimit të organizuar”.

- VKM-ja nr. 499, datë 29.8.2018, “Për miratimin e procedurave standarde të veprimit për mbrojtjen e viktimave dhe viktimave të mundshme të trafikimit”, me të cilën u miratuan Procedurat Standarde të Veprimit (PSV) për mbrojtjen e viktimave dhe viktimave të mundshme të trafikimit. PSV-të janë dokumenti bazë për identifikimin, referimin, mbrojtjen dhe asistencën e viktimave/viktimave të mundshme të trafikimit. Qëllimi i miratimit të PSV-ve është mbrojtja, përfshirë identifikimin në kohën dhe mënyrën e duhur të viktimave/viktimave të mundshme të trafikimit, të rritur apo të mitur, shqiptarë, të huaj apo persona pa shtetësi, për të gjithë llojet e shfrytëzimit, të trafikimit të brendshëm apo ndërkombëtar, të lidhur apo jo me krimin e organizuar.

- VKM-ja nr. 770, datë 26.12.2018, “Për miratimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Luftën kundër Trafikimit të Personave 2018 – 2020”, me të cilën u miratua Plani Kombëtar i Veprimit për Luftën kundër trafikimit të personave 2018 – 2020. Plani Kombëtar i Veprimit për Luftën kundër Trafikimit të Personave shpreh përkushtimin e shtetit dhe qeverisë shqiptare, të institucioneve shtetërore dhe joshtetërore, të aktorëve antitrafikim që punojnë në strukturat

publike dhe jopublike, për të minimizuar fenomenin e trafikimit të personave. Aktivitetet e parashikuara në PKV 2018 – 2020 kanë si synim të përmirësojnë funksionimin e një sistemi gjithëpërfshirës nëpërmjet forcimit të mekanizmit të identifikimit, mbrojtjes dhe riintegritetit të viktimave të trafikimit. Aktivitetet parandaluese në këtë Plan Veprimi adresojnë rritjen e ndërgjegjësimit dhe informimit publik lidhur me legjislacionin kombëtar e Konventat Ndërkombëtare antitrafikim, me të gjitha format e trafikimit të personave (trafikimi i brendshëm, shfrytëzimi për punë të detyruar të fëmijëve dhe të rriturve, lypja nga fëmijët, fëmijët në situatë rruge etj.), si dhe pasojat e tij.

Shtojca 7. Të dhënat në lidhje me hetimin, ndjekjen penale dhe dënimin e trafikantëve të qenieve njerëzore

Shtojca 7.1.1 Të dhënat nga Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit

Viti 2016

- Policia e Shtetit ka identifikuar gjithsej 69 raste të veprave penale të trafikimit në persona, si dhe 103 raste të veprave penale që kanë lidhje me fushën e Trafikimit në Persona, nga këto:

- 22 raste për “Trafikimi i të miturve” neni 128/b i Kodit Penal;
- 47 raste për “Trafikimi i personave të rritur” neni 110/a i Kodit Penal;
- 81 raste për “Shfrytëzim prostitucioni” neni 114/a i Kodit Penal;
- 22 raste për “Mbajtje të ambienteve për prostitucion” neni 115, i Kodit Penal.

- Operacionet policore të kryera gjatë vitit 2016:

Gjatë periudhës janar – dhjetor 2016, lidhur me veprat penale të trafikimit të personave dhe vepra penale që kanë lidhje me fushën e trafikimit të personave, Policia e Shtetit ka realizuar 22 operacione policore me 222 autorë nga të cilët 41 të arrestuar, 17 janë shpallur në kërkim, 33 të ndaluar, 130 ndiqen në gjendje të lirë. Të ndara sipas veprave penale janë:

- “Trafikim të miturish” - 2 operacione policore;
- “Trafikim personash” - 6 operacione policore;
- “Shfrytëzim prostitucioni” dhe “Mbajtja e ambienteve për prostitucion” - 14 operacione policore.

- *Operacionet ndërkombëtare:*

Gjatë kësaj periudhe raportimi, nga Policia e Shtetit, janë kryer 2 operacione policore në bashkëpunim me partnerët ndërkombëtarë si: SELEC, INTERFORCE, INTERPOL etj., si më poshtë:

- Operacioni policor “TEMPESTA II”, gjatë të cilit u arrestuan 7 persona në kërkim ndërkombëtar si pjesë e një organizate kriminale, për veprat penale “Shfrytëzim femrash për prostitucion”, si dhe “Trafikim lëndësh narkotike”;

- Nga Europol është zhvilluar në Aachen, Gjermani, operacioni i përbashkët policor “CICCONIA AL.

Viti 2017:

- Gjatë vitit 2017, nga Strukturat për Hetimin e Trafiqueve të Paligjshme janë referuar në Prokurori 115 procedime penale, të cilat ndiqen me metoda speciale të hetimit, nga të cilat, 94 procedime penale janë për veprat penale “Trafikimi i personave”, “Trafikimi i të miturve”, “Shfrytëzim prostitucioni”, “Kontrabandim të personave”.

- Është rritur shkëmbimi i informacionit me partnerët ndërkombëtarë nëpërmjet zyrës së INTERPOL, EUROPOL, SELEC etj., me qëllim zhvillimin e hetimeve dhe operacioneve të përbashkëta për goditjen e aktivitetit kriminal në drejtim të trafiqueve të paligjshme, kryesisht ndaj personave të dyshuar se trafikojnë persona të rritur dhe të mitur për qëllime shfrytëzim për prostitucion, lypje apo punë të detyruar.

- Një bashkëpunim shumë të mirë me partnerët ndërkombëtarë ka pasur në drejtim të shkëmbimit të informacioneve, si edhe në drejtim të zhvillimit të operacioneve të përbashkëta dhe hetimeve paralele. Kështu, gjatë vitit 2017, janë ndjekur 2 hetime të përbashkëta me homologët spanjollë, për veprat penale “Trafikim i personave të rritur”, në ngarkim të një grupi prej 18 shtetasish shqiptarë. Janë evidentuar gjithsej 202 vepra penale për trafikim të personave, nga të cilat 154 zbuluar ose 76.3 %, me 260 autorë. Nga këto, janë identifikuar gjithsej 80 raste të veprave penale të trafikimit të personave, si dhe 122 raste të veprave penale që kanë lidhje me fushën e trafikimit të personave, konkretisht:

- 22 raste për “Trafikimi i të miturve”, neni 128/b, i Kodit Penal;
- 58 raste për “Trafikimi i personave të rritur”, neni 110/a, i Kodit Penal;

- 93 raste për “Shfrytëzim prostitucioni”, neni 114/a, i Kodit Penal;

- 24 raste për “Mbajtje të ambienteve për prostitucion”, neni 115, i Kodit Penal.

- Gjatë periudhës analizuese janë goditur 7 grupe kriminale me 92 persona të implikuar, për veprat penale “Shfrytëzim prostitucioni”, “Ushtim prostitucioni”, “Mbajtje e ambienteve për prostitucion”, parashikuar nga nenet 113, 114, 115 të Kodit Penal, me 69 autorë, nga të cilët 37 arrestuar, 8 ndaluar, 19 proceduar në gjendje të lirë dhe 5 janë shpallur në kërkim. Ka pasur një rritje në drejtim të evidentimit të veprave penale të trafikimit të personave, e cila përfshin trafikimin e personave të rritur dhe të të miturve, shfrytëzimin për prostitucion, si dhe një ulje të veprave penale të kontrabandimit të personave në 3 vepra. Mbështetur në të dhënat statistikore, si dhe në analizën e situatës kriminale, Shqipëria mbetet një vend origjine për trafikimin e shtetasve shqiptarë drejt vendeve të BE-së, por jo vetëm për qëllime prostitucioni dhe lypje.

Viti 2018

- Për sa i përket veprave penale që kanë lidhje me trafikimin e personave janë identifikuar gjithsej 93 raste, ku 77 janë për nenin 114 të Kodit Penal “Shfrytëzim prostitucioni” dhe 16 janë për nenin 115, të Kodit Penal “Mbajtja e lokaleve për prostitucion”.

- Gjatë periudhës së raportimit, janë finalizuar vetëm 3 operacione në drejtim të veprat penale “Mbajtje e ambienteve për prostitucion”, “Shfrytëzim prostitucioni”, “Ushtim prostitucioni”, Nenet 114, 115, 113 dhe 283 të K. Penal me 25 autorë, 7 autorë të arrestuar në flagrancë, 16 ndiqen në gjendje të lirë dhe 4 në kërkim.

- Nga ana e Departamentit për Kufirin dhe Migracionin, për vitin 2018 janë evidentuar 4 viktima të mundshme trafikimi, të gjitha femra me shtetësi shqiptare:

- 3 VMT janë për shfrytëzim prostitucioni – 3 femra – 3 shqiptare;

- 1 VMT është viktimë e dhunës në familje me elemente të trafikimit;

- 2 nga 4 VMT janë minorene.

Viti 2019:

- Për periudhën janar – dhjetor 2019, janë evidentuar gjithsej 134 vepra penale në fushën e trafikeve të paligjshme: neni 110/a “Trafikimi i

personave” – 34 vepra penale, neni 128/b “Trafikimi i të miturve” – 7 vepra penale dhe vepra penale që lidhen me trafikimin e personave neni 114 “Shfrytëzim prostitucioni” – 71 vepra penale, neni 115 “Mbajtja e lokaleve për prostitucion” – 20 vepra penale dhe “Përdorimi i shërbimeve nga persona të trafikuar” – 2 vepra penale,

Gjatë periudhës 1 janar – 30 prill 2020:

- Janë evidentuar, referuar gjithsej 107 vepra penale, 105 zbuluar, me 176 autorë të implikuar, nga të cilat: 67 të arrestuar, 2 ndaluar, 98 në gjykim të lirë, 11 larguar. Të ndarë sipas drejtimeve kemi:

- “Trafikim personash”, evidentuar 6 V.P, me 10 autorë;

- “Trafikim të miturish”, evidentuar 4 V.P, me 4 autorë;

- “Përdorimi shërbimeve nga persona të trafikuar”, evidentuar 1-V.P, me 1 autorë;

- “Veprime që lehtësojnë trafikimin” evidentuar 1-V.P, me 1 autorë;

- “Ndihmë për kalim të paligjshëm” 66-V.P evidentuar me 132 autorë;

- “Shfrytëzim prostitucioni”, evidentuar 20 V.P, me 20 autorë;

- “Mbajtje lokaleve për prostitucion”, evidentuar 6-V.P, me 6 autorë

Shtojca 7.1.2 Të dhënat nga Prokuroria e Përgjithshme

Viti 2016

- Nga të dhënat statistikore të ardhura nga Prokuroria e Përgjithshme, për periudhën janar-dhjetor 2016 rezulton se, prokuroria ka regjistruar 19 procedime penale me 4 të pandehur dhe persona nën hetim për veprën penale të “Trafikimit të personave të rritur”, ndërkohë që gjithsej në hetim në këtë periudhë kanë qenë 55 procedime dhe 24 të pandehur dhe persona nën hetim, ndërsa 5 procedime penale me 9 të pandehur janë dërguar për gjykim. Nga gjykata është vendosur deklarimi fajtor dhe dënimi për 13 të pandehur.

- Lidhur me “Trafikimin e të miturve”, janë regjistruar 8 procedime penale, gjithsej në hetim në këtë periudhë kanë qenë 16 procedime dhe 13 të pandehur dhe persona nën hetim. Ndërsa 3 procedime penale me 9 të pandehur janë dërguar për gjykim dhe nga gjykata është vendosur deklarimi fajtor dhe dënimi për 9 të pandehur.

Viti 2017

- Për periudhën janar – dhjetor 2017 rezulton se, Prokuroria ka regjistruar 24 procedime penale me 6 të pandehur dhe persona nën hetim për veprën penale të “Trafikimit të personave të rritur”, ndërkohë që, gjithsej në hetim në këtë periudhë kanë qenë 55 procedime dhe 16 të pandehur dhe persona nën hetim, ndërkaq 1 procedim penal me 1 të pandehur është dërguar për gjykim.

- Lidhur me “Trafikimin e të miturve”, janë regjistruar 6 procedime penale me 4 të pandehur dhe persona nën hetim, gjithsej në hetim në këtë periudhë kanë qenë 15 procedime me 7 të pandehur dhe persona nën hetim. Ndërkaq 3 procedime penale me 3 të pandehur janë dërguar për gjykim.

- Gjatë vitit 2017 është arrestuar në Greqi 1 shtetas shqiptar, me qëllim ekstradimi në Shqipëri, për të cilin autoritetet shqiptare kanë paraqitur kërkesa ekstradimi. Ky subjekt është shpallur në kërkim ndërkombëtar për kryerjen e veprës penale të “Trafikimit të personave të rritur”.

- Në lidhje me letërporositë që autoritetet gjyqësore të huaja kanë dërguar në Shqipëri rezulton se janë dërguar 3 letërporosi nga Kosova, Holanda dhe Bosnjë-Hercegovina për veprën penale të “Trafikimit të personave”.

- Ndërsa në lidhje me letërporositë që Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë (për shkak të kompetencës lëndore të ushtrimit të ndjekjes penale në çështjet e trafikimit të personave) ka dërguar për autoritetet gjyqësore të huaja rezulton se: janë dërguar 9 letërporosi për autoritetet e huaja për veprat penale të trafikimi të personave, përkatësisht 7 letërporosi për veprën penale të “Trafikimit të personave të rritur” drejtuar Belgjikës, Spanjës, Francës, Kosovës, 2 Italisë e Norvegjisë dhe 2 letërporosi për veprën penale të “Trafikimit të të miturve”, drejtuar Spanjës.

Viti 2018

- Nga të dhënat statistikore të 9-të mujorit 2018 rezulton se, prokuroria ka regjistruar 16 procedime penale me 3 të pandehur/persona nën hetim për veprën penale të “Trafikimit të personave të rritur”, që i përkasin trafikimit seksual, si dhe ka dërguar për gjykim 1 procedim penal me 3 të pandehur, me një viktimë të rritur.

- Për veprën penale “Trafikimi i të miturve”, prokuroria ka regjistruar 3 procedime penale dhe 1

të pandehur, që i përkasin trafikimit seksual. Ndërkaq, 1 procedim penal me 3 të pandehur, me dy viktimë të mitura është dërguar për gjykim dhe nga gjykata është vendosur deklarimi fajtor dhe dënimi i 3 të pandehurve, duke caktuar për secilin masa dënimi nga 10 vjet gjer në 18 vjet burgim.

Viti 2019

- Për veprën penale “Trafikimi i personave të rritur” të dhënat statistikore evidentojnë se, prokuroria nga viti 2018 ka mbartur 41 procedime penale, me 8 të pandehur apo persona nën hetim, prej të cilëve 3 persona me masë sigurimi “arrest në burg”. Në 9 mujorin 2019 ka regjistruar 10 procedime penale me 4 të pandehur apo persona nën hetim, prej të cilëve 3 persona me masë sigurimi “arrest në burg”, si dhe dërguar për gjykim 1 procedim penal me 1 të pandehur. Nga gjykata është vendosur deklarimi fajtor dhe dënimi për 2 të pandehur, shifër në të cilën përfshihen dhe persona të mbartur në gjykim.

- Për veprën penale “Trafikimi i të miturve”, nga viti 2018 janë mbartur 11 procedime penale, me 2 të pandehur apo persona nën hetim, prej të cilëve 2 persona me masë sigurimi “arrest në burg”. Në 9 mujorin 2019 janë regjistruar 2 procedime penale, me 2 të pandehur me masë sigurimi “arrest në burg” dhe janë dërguar për gjykim, 1 procedim penal me 2 të pandehur me masës sigurimi “arrest në burg”. Gjykata ka vendosur deklarimi fajtor dhe dënimin e 4 të pandehurve, shifër në të cilën përfshihen dhe personat e mbartur në gjykim.

Shtojca 7.1.3 Të dhënat nga Ministria e Drejtësisë

Për periudhën janar – dhjetor 2016, Ministria e Drejtësisë rezulton të ketë statistikat e mëposhtme:

- Kërkesa për ekstradime të shteteve të huaja drejtuar Shqipërisë:

- 3 kërkesa për veprën penale “Trafikim i qenieve njerëzore”.

Kërkesa për ndihmë juridike të shteteve të huaja drejtuar Shqipërisë

- 12 kërkesa për veprën penale “Trafikim i qenieve njerëzore”.

Kërkesa për ekstradime të Shqipërisë drejtuar shteteve të tjera:

- 4 kërkesa për veprën penale “Trafikim i qenieve njerëzore”.

Kërkesa për ndihmë juridike nga Shqipëria drejt shteteve të tjera:

- 30 letërporosi për veprën penale “Trafikim i qenieve njerëzore”.

- Për periudhën janar – dhjetor 2017, Ministria e Drejtësisë rezulton të ketë statistikë të mëposhtme lidhur me veprat penale të “Trafikimit të personave të rritur”, neni 110/a, “Trafikimit të femrave”, neni 114/b dhe “Trafikimit i të miturve”, neni 128/b dhe konkretisht:

Kërkesa për ekstradime të shteteve të huaja drejtuar Shqipërisë:

- 2 kërkesa për veprën penale “Trafikim i personave të rritur”, neni 110/a.

Kërkesa për ndihmë juridike të shteteve të huaja drejtuar Shqipërisë:

- 2 kërkesa për veprën penale “Trafikim i personave të rritur”, neni 110/a.

Kërkesa për ndihmë juridike nga Shqipëria drejt shteteve të tjera:

- 5 kërkesa për veprën penale “Trafikim i personave të rritur”, neni 110/a;

- 1 kërkesë për veprën penale “Trafikim i femrave”, neni 114/b;

- 3 kërkesa për veprën penale “Trafikim i të miturve”, neni 128/b.

Për vitin 2018, Ministria e Drejtësisë rezulton të ketë statistikë të mëposhtme:

“Trafikimit të personave të rritur”, neni 110/a:

- Letërporosi për Itali 3, për Belgjikë 1 dhe për Greqi 1;

- Ekstradim nga Italia 1 dhe nga Greqia 1.

“Trafikimi i të miturve”, neni 128/b:

- Letërporosi për Kosovë 1;

- Ekstradim nga Italia 1.

Neni 114/a:

- Ekstradime nga Greqia 5;

- Ekstradim për Kosovë 1;

- Letërporosi për Greqi 3, për Itali 2, për Gjermani 1 dhe për Holandë 2.

Shtojca 7.1.4 Të dhënat e Gjykatës së Shkallës së Parë për Krimet e Rënda

Viti 2016

- Numri i personave të dënuar për veprat e trafikimit në njerëz, është 20 (njëzet), ku:

- 13 për “Trafikimi i personave të rritur” neni 110/a i Kodit Penal; dhe

- 7 për “Trafikimi i të miturve” neni 128/b i Kodit Penal.

Pra, gjatë kësaj periudhe raportimi, ka përfunduar gjykimi për 13 çështje penale, që i

përkasin veprave penale të parashikuar nga nenet: 110/a/1/2/4, të Kodit Penal, dhe nenet 128/b/1/3, të Kodit Penal.

Numri i të pandehurve për të cilët është përfunduar gjykimi me vendim përfundimtar për vitin 2016, është 20 persona nga të cilët janë të dënuar me vendim fajësie si më poshtë:

Për veprën penale të parashikuar nga neni 110/a, i Kodit Penal:

- 1 i dënuar me 16 vjet burgim.

Për veprën penale të parashikuar nga neni 110/a/2, i Kodit Penal:

- 1 dënuar me 6 vjet e 8 muaj burgim;

- 1 dënuar me 8 vjet burgim;

- 1 dënuar me 11 vjet burgim.

Për veprën penale të parashikuar nga neni 110/a/4 të K. Penal:

- 1 dënuar me 16 vjet burgim;

- 1 dënuar me 13 vjet burgim;

- 1 dënuar me 12 vjet burgim;

- 1 dënuar me 10 vjet burgim;

- 1 dënuar me 8 vjet burgim;

- 1 dënuar me 5 vjet burgim;

- 1 dënuar me 4 vjet burgim;

- 2 dënuar me 15 vjet burgim.

Për veprën penale të parashikuar nga neni 128/b/1, i Kodit Penal:

- 2 të dënuar 6 vjet e 8 muaj vjet burg.

Për veprën penale të parashikuar nga neni 128/b/3, i Kodit Penal:

- 3 të dënuar me 15 vjet burg secili;

- 1 i dënuar me 15 vjet e 6 muaj burgim;

- 1 i dënuar me 10 vjet burgim.

Viti 2017

Për periudhën raportuese, numri i personave të dënuar për veprat e trafikimit të personave, është 7 (shtatë), ku:

- 6 persona për “Trafikimi i personave të rritur”, neni 110/a i Kodit Penal; dhe

- 1 person për “Trafikimi i të miturve”, neni 128/b i Kodit Penal.

Konkretisht:

- Për veprën penale të parashikuar nga neni 110/a/2, i Kodit Penal: 1 i dënuar me 8 vjet e 8 muaj burgim;

- Për veprën penale të parashikuar nga neni 110/a/3, i Kodit Penal: 1 i dënuar me 17 vjet;

- Për veprën penale të parashikuar nga neni 110/a/4, i Kodit Penal: 4 të dënuar me nga 15 vjet secili;

- Për veprën penale të parashikuar nga neni 128/b/3, i Kodit Penal: 1 i dënuar me 16 vjet burgim.

Viti 2018

Gjykata ka përfunduar gjykimin për 4 çështje penale, që i përkasin veprave penale të parashikuar nga nenet: 128/b/1/3 dhe 114/b/1, të K. Penal. Aktualisht (në janar të vitit 2019), janë në gjykim 5 çështje penale, të cilat janë mbartur nga vitit 2018.

Numri i të pandehurve për të cilët është përfunduar gjykimi me vendim përfundimtar të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda për vitin 2018, është 4 persona, si më poshtë vijon:

Për veprën penale të parashikuar nga neni 128/b/1, i Kodit Penal:

- 1 (një) i dënuar me 7 (shtatë) vjet e 4 (katër) burgim;
- 1 (një) i dënuar me 11 (njëmbëdhjetë) vjet burgim;
- 1 (një) i dënuar me 18 (tetëmbëdhjetë) vjet burgim;
- 1 (një) i dënuar me 6 (gjashtë) vjet e 8 (tetë) muaj burgim;

Shtojca 7.1.5 Të dhënat nga Gjykata e Posaçme e Shkallës së Parë për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar⁷⁸

Viti 2019

Numri i të dënuarve për trafikim të qenieve njerëzore, si dhe masat e dënimit të dhënë për ta nga gjykata, janë si më poshtë vijon:

- ka përfunduar gjykimi për 3 çështje penale, që i përkasin veprave penale të parashikuar nga nenet: 110/a/4 dhe 128/b/3, të K. Penal.

- numri i të pandehurve për të cilët është përfunduar gjykimi me vendim përfundimtar për vitin 2019, është 5 (pesë) persona:

Për veprën penale të parashikuar nga neni 110/a/4 të K. Penal:

- 1 i dënuar me 10 vjet burgim, në aplikim të nenit 406/1 të Kodit të Procedurës Penale;
- 1 i dënuar me 17 vjet burgim;

Për veprën penale të parashikuar nga neni 128/b/3 i K. Penal:

- 2 të dënuar me 15 vjet burgim;

Për veprën penale të parashikuar nga neni 114/2 i K. Penal:

- 1 i dënuar me 7 vjet e 6 muaj burgim.

Shtojca 7.1.6 Të dhënat nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda

Viti 2016

Numri i personave të dënuar për veprat e trafikimit në njerëz, është 16 (gjashtëmbëdhjetë), ku 4 për “Trafikimi i personave të rritur”, neni 110/a i Kodit Penal dhe 10, për “Trafikimi i të miturve” neni 128/b i Kodit Penal. Për 2 prej tyre, është ndryshuar akuza nga neni 110/a i Kodit Penal, në nenin 124/b, të Kodit Penal.

Pra, për veprën penale të “Trafikimi i personave të rritur”, parashikuar nga neni 110/a/4 i Kodit Penal, nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, janë dënuar gjithsej 7 (shtatë) persona, nga të cilët:

- 1 (një) person i dënuar me 13 (trembëdhjetë) vjet burgim;
- 1 (një) person i dënuar 12 (dymbëdhjetë) vjet burgim;
- 1 (një) person i dënuar me 10 (dhjetë) vjet e 8 (tetë) muaj burgim;
- 1 (një) person i dënuar me 10 (dhjetë) vjet burgim;
- 2 (dy) persona i dënuar me 15 (pesëmbëdhjetë) vjet burgim;
- 1 (një) person i dënuar me 6 (gjashtë) vjet e 8 (tetë) muaj burgim.

Për veprën penale të “Trafikim i të miturve”, në bashkëpunim, parashikuar nga neni 128/b/3 i Kodit Penal, nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, janë dënuar gjithsej 6 (gjashtë) persona, nga të cilët:

- 1 (një) person i dënuar me 10 (dhjetë) vjet burgim;
- 1 (një) person i dënuar me 10 (dhjetë) e 4 (katër) muaj burgim;
- 2 (dy) persona të dënuar me 16 (gjashtëmbëdhjetë) vjet burgim;

⁷⁸Referuar vendimit nr. 286, datë 18.12.2019, “Për fillimin e funksionimit të Gjykatave të Posaçme për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar” të Këshillit të Lartë Gjyqësor, ku sipas të cilit është vendosur: “Fillimi i funksionimit të Gjykatave të Posaçme për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar më datë 19.12.2019”, Gjykata e Apelit për Krime të Rënda emërtohet Gjykata e Posaçme e Apelit për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar. Nisur nga ky fakt statistikisht janë të ndara në dy periudha kohore përkatësisht nga data 1 janar 2019 deri më 18 dhjetor 2019, si Gjykatë e Apelit për Krime të Rënda dhe nga data 19 dhjetor 2019 deri më 31 dhjetor 2019, si Gjykatë e Posaçme e Apelit për Korrupsion dhe Krimin e Organizuar.

- 2 (dy) persona të dënuar me 15 (pesëmbëdhjetë) vjet burgim.

Për veprën penale të “Trafikim i të miturve”, parashikuar nga neni 128/b/1 i Kodit Penal, nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda Tiranë, është dënuar 1 (një) person me 6 (gjashtë) vjet e 8 (tetë) muaj burgim.

Viti 2017

- Numri i personave të dënuar me vendim të formës së prerë, për veprën penale të “Trafikimit të personave” është 9 dhe 1 është shpallur i pafajshëm: 8 të dënuar për veprën penale të parashikuar nga neni 110/a i Kodit Penal dhe 1 i dënuar për veprën penale të parashikuar nga neni 128/b i Kodit Penal.

Viti 2018

- Për veprën penale të “Trafikimit të personave” parashikuar nga neni 110/a/2 i Kodit Penal, janë gjykuar tre persona, nga të cilët 2 janë dënuar me nga 15 vjet burgim dhe 1 është dënuar me 8 vjet burgim.

- Për veprën penale të “Trafikimit të të miturve” në bashkëpunim, parashikuar nga neni 128/b/1 i Kodit Penal, janë gjykuar dy persona, nga të cilët 1 është dënuar me 7 vjet e 4 muaj burgim dhe 1 është dënuar me 11 vjet burgim.

Shtojca 7.1.7 Të dhënat nga Gjykata e Posaçme e Apelit për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar

Viti 2019

- Për periudhën nga data 1.1.2019 deri më 18.12.2019 në Gjykatën e Apelit për Krime të Rënda janë gjykuar 3 çështje penale që i përkasin veprave penale të parashikuara nga nenet 110/a/4 dhe 128/b/1 të Kodit Penal. Numri i të pandehurve për “Trafikim të qenieve njerëzore” për të cilët është përfunduar gjykimi me vendim përfundimtar është 3 çështje penale që i përkasim veprave penale të parashikuara nga nenet 110/a/4 dhe 128/b/1 të Kodit Penal, si më poshtë vijon:

Për veprën penale të parashikuar nga neni 110/a/4 i Kodit Penal:

- 1 i dënuar me 10 vjet burgim.

Për veprën penale të parashikuar nga neni 128/b/1 të Kodit Penal:

- 1 i dënuar me 10 vjet burgim;

- 1 i dënuar me 6 vjet e 8 muaj burgim.

Për veprën penale të parashikuar nga neni 114/1 i Kodit Penal.

- 1 i dënuar me 2 vjet e 8 muaj burgim.

Për periudhën nga data 19.12.2019 deri më 31.12.2019 në Gjykatën e Posaçme për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar janë gjykuar 2 çështje penale që i përkasim veprave penale të parashikuara nga nenet 110/a/4 dhe 128/b/1 të Kodit Penal.

Për veprën penale “Trafikim i personave të rritur” të parashikuar nga neni 110/a/4 i Kodit Penal dhe për veprën penale “Shfrytëzimi i prostitucionit” parashikuar nga neni 114/1 i Kodit Penal:

- 2 (dy) person në gjykim për të cilin është shpallur moskompetencë lëndore e Gjykatës së Posaçme të Apelit për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar dhe dërgimi i çështjes penale në Gjykatën e Apelit Durrës.

- Për veprën penale “Trafikim i të miturve” të parashikuar nga neni 128/b/3 i Kodit Penal:

- 2 (dy) person në gjykim për të cilin është shpallur moskompetencë lëndore e Gjykatës së Posaçme të Apelit për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar dhe dërgimi i çështjes penale në Gjykatën e Apelit Tiranë.

Shtojca 7.1.8 Të dhënat nga Gjykata e Lartë

Viti 2016

- Numri i personave të dënuar për veprën penale të trafikimit të personave, është 5 (pesë), ku 2 për “Trafikimi i personave të rritur” neni 110/a i Kodit Penal dhe 3 për “Trafikimi i të miturve” neni 128/b i Kodit Penal.

Për sa i përket masës së dënimit, rezultojnë 1 (një) i dënuar me 14 vjet burgim dhe 1 (një) i dënuar me 11 vjet burgim për nenin 110/a të Kodit Penal “Trafikimi i personave të rritur”. Lidhur me nenin 128/b të Kodit Penal “Trafikimi i të miturve” rezultojnë 1 (një) i dënuar me 15 vjet burgim dhe 2 (dy) të dënuar me nga 17 vjet burgim.

Viti 2017

- Nga të dhënat statistikore të Gjykatës së Lartë për Krime të Rënda rezultojnë se, numri i personave të dënuar për veprën penale të trafikimit të personave, është 6 (gjashtë), ku 5 prej tyre për “Trafikim i personave të rritur” neni 110/a i Kodit Penal dhe 1 për “Trafikim i të miturve”, neni 128/b i Kodit Penal.

Viti 2018

- Për këtë periudhë raportimi, në Gjykatën e Lartë janë regjistruar 2 çështje me objekt trafikimin

e të miturve, 2 çështje me objekt trafikimin e të rriturve, por kjo gjykatë nuk ka marrë asnjë vendim për këto çështje.

Viti 2019

- Gjatë periudhës raportuese, Gjykata e Lartë nuk ka shqyrtuar çështje gjyqësore, si rezultat i pamundësisë objektive në krijimin e trupave gjyqës me numër të mjaftueshëm gjyqtarësh për zhvillimin e proceseve gjyqësore përgjatë vitit 2019.

Shtojca 8. Të dhëna mbi trajnimet në fushën e trafikimit

Viti 2016:

- Me qëllim forcimin e kapaciteteve të strukturave shtetërore për zbatimin me rigorozitet të Procedurave Standarde të Veprimit për identifikimin dhe referimin e viktimave/viktimave të 15 mundshme të Trafikimit, Drejtoria e Antitrafikut në bashkëpunim me IOM zhvilluan trajnime në 12 qarqe dhe, konkretisht në datat: 23 – 24 shkurt Lezhë, Shkodër, 1 mars Elbasan; 2 mars Korçë; 9 mars Durrës, 11 mars Tiranë, 16 mars në Fier dhe 17 mars në Vlorë, 30 mars në Kukës, 31 mars në Dibër, 6 prill në Berat dhe 13 prill në Gjirokastrë, ku morën pjesë 388 persona nga këto 173 punonjës të strukturave të Drejtorive Vendore të Policisë, komisarateve dhe drejtorive të kufirit dhe migracionit.

- Gjatë këtij viti, Drejtoria e Përgjithshme për Kufirin dhe Migracionin, me qëllim forcimin e mekanizmave për mbrojtjen e viktimave në të gjithë zinxhirin e drejtësisë penale dhe rritjen e aftësive dhe kapaciteteve profesionale, ka realizuar trajnimin e 4 (katër) punonjësve të policisë kufitare femra dhe 3 (tre) punonjësve të policisë kufitare së bashku me prokurorinë dhe gjykatën.

- Për identifikimin e imigrantëve të parregullt që hyjnë/dalin në/nga Shqipëria, të cilët mund të jenë VT/VTM, 134 punonjës të policisë kufitare janë trajnuar nga Caritas Shqiptar. Për marrjen e të dhënave biometrike të imigrantëve janë instaluar 15 *lanie scanner* në Pikat kryesore të Kalimit Kufitar dhe në Drejtoritë Vendore për Kufirin dhe Migracionin.

- Gjithashtu, EVA është duke bashkëpunuar me TdH në zbatimin e një projekti me titull “Përmirësimi i kushteve të jetesës dhe riintegrimi i fëmijëve migrantë në Shqipëri”, i cili është zbatuar përgjatë periudhës tetor 2016 – shtator 2017 në Bashkinë Lezhë, me synim përmirësimin e

qëndrueshëm të kushteve të jetesës së mbi 160 familjeve dhe fëmijëve vulnerabël për të parandaluar migracionin e pasigurt dhe për të ndihmuar riintegrimin e migrantëve të kthyer nëpërmjet qasjes në shërbime cilësore sociale, përfshirë, arsimin, trajnime profesionale apo ofrimin e mundësive që gjenerojnë të ardhura. Grupet e synuara nga kjo ndërhyrje në bashkinë Lezhë janë: 160 familje, fëmijë dhe të rinj vulnerabël ndaj migrimit të pasigurt dhe të rrezikshëm (duke synuar vajza dhe djem), 50 profesionistë nga Shërbimi Social Rajonal, NJMF-të, ofruesit e shërbimeve publike përfshirë institucionet arsimore, qendrat shëndetësore, qendrat e trajnimit profesional, qendrat komunitare, OJF-të që ofrojnë shërbime, grupe komunitare, KRAT-et, policia e kufirit dhe migracionit dhe seksioni i trafikeve të paligjshme.

- Zyra e Koordinatorit Kombëtar dhe IOM me mbështetjen e organizatës së Kombeve të Bashkuara organizuan në datën 13 prill 2016 trajnimin ndërsektorial “Identifikimi, referimi dhe ndihma për viktimat e trafikimit”.

- Gjatë muajit tetor 2016, në ambientet e Drejtorisë Vendore të Policisë së Qarkut u zhvillua takimi informues për përmirësimin e zbatimit të MKR-së lidhur me luftën kundër trafikimit të personave, organizuar nga ZKKA, Policia e Shtetit dhe OSCE. Në këtë takim morën pjesë specialistët e trafikeve pranë Drejtorisë Vendore të Policisë Qarkut Gjirokastrë. specialistë të Drejtorisë së Kufirit dhe Migracionit të Qarkut Gjirokastrë, si dhe specialistë rendit pranë Komisarariatit të Policisë Gjirokastrë.

Viti 2017

- Masat për identifikimin, referimin dhe mbrojtjen e viktimave të mundshme të trafikimit dhe fëmijëve të pashoqëruar në situatë migrimi ka qenë një fushë tjetër e rëndësishme e trajtuar nga Prezenca e OSBE-së gjatë vitit 2017. Prezenca hartoi një analizë të nevojave të punonjësve të kufirit dhe migracionit për të zbatuar procedurat e përzgjedhjes së migrantëve të parregullt. Kjo analizë u prezantua në takimin e përbashkët UNHCR/OSBE mbi “Forcimin e identifikimit dhe referimit të migrantëve dhe refugjatëve në Shqipëri”, ku bashkë me strukturat përgjegjëse të Ministrisë së Brendshme dhe Policisë së Shtetit u diskutuan hapat e mëtejshëm për përmirësimin e aftësive të strukturave ligjzbatuese në lidhje me

trajtimin e migrantëve të parregullt. Prezenca gjithashtu bashkëpunoi me organizatën Terre des Hommes për hartimin e aktit nënligjor “Për kthimin dhe riatdhesimin e fëmijëve të pashoqëruar”, në zbatim të ligjit “Për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijës”.

- Organizata Ndërkombëtare për Migracionin në Shqipëri (IOM) në bashkëpunim me Ministrinë e Brendshme/Zyrën e Koordinatorit Kombëtar Antitrafikim/Departamentin për Kufirin dhe Migracionin, Ministrinë e Arsimit, Sportit dhe Rinisë, Ministrinë e Financës dhe Ekonomisë, Komitetet Rajonale Antitrafik, Drejtoritë Rajonale Arsimore, dhe aktorë të tjerë, në muajt tetor 2017 – mars 2018 zhvilluan një fushatë informimi dhe ndërgjegjësimi për të parandaluar migracionin e parregullt nga Shqipëria në Bashkimin Evropian me temë “Zgjidhni Mundësitë, Jo Migracionin e Parregullt”. Fushata iu përgjigj edhe prioriteteve të Qeverisë Shqiptare për të siguruar një përgjigje efektive ndaj menaxhimit të migracionit nga Shqipëria, nëpërmjet respektimit të regjimit të liberalizimit të vizave midis Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian (zona Shengen) dhe veçanërisht Holandës dhe Belgjikës.

- Gjatë periudhës raportuese, Akademia e Sigurisë në bashkëpunim me Organizatën Ndërkombëtare të Migracionit (IOM) dhe Departamentin e Kufirit dhe Migracionit kanë zhvilluar trajnime me temë “Lufta kundër trafikimit të qenieve njerëzore” dhe “Vlerësimi për të miturit e pashoqëruar në flukset migratore”. Në trajnime morën pjesë mbi 40 punonjës të Policisë së Kufirit dhe Migracionit.

- Caritas Shqiptar në bashkëpunim me Departamentin për Kufirin dhe Migracionin gjatë periudhës qershor-korrik 2017 në zbatim të projektit “Strehim dhe akses për fuqizimin e grave migrante të rrezikuara nga trafikimi” ka organizuar 5 trajnime për mbrojtjen e personave të rrezikuar në qarqet Tiranë, Gjirokastrë, Shkodër, Kukës dhe Korçë. Në trajnime morën pjesë punonjës të Drejtorive Vendore të Policisë, Drejtorive të Kufirit dhe Migracionit, Prefekturat, Shërbimi Social Shtetëror, Zyrat e Punës, organizatat kombëtare dhe ndërkombëtare, Kryqi i Kuq, Observatori për të Drejtat e Fëmijëve, Shërbimi Informativ, “Drejtoritë Rajonale të Arsimit Parauniversitar”, Drejtoritë e Shëndetit Publik, Bashkia dhe Këshilli i Qarkut, etj.

- Trajnimet u zhvilluan mbi mënyrën e përmirësimit të sistemit të mbrojtjes për gratë refugjate të rrezikuara, ku morën pjesë 206 punonjës, si dhe informuan mbi hapat konkretë që duhen ndërmarrë nga autoritetet vendase për ofrimin e shërbimeve mbrojtëse. Trajnimet synuan në fuqizimin e kapaciteteve të përfaqësuesve të institucioneve lokale me qëllim përmirësimin e procesit të identifikimit, referimit dhe mbrojtjes së grupeve të rrezikuara migratore, koordinimit të aktorëve kyç lokalë të përfshirë në ofrimin e shërbimeve mbrojtëse, si dhe forcimin e bashkëpunimit ndërmjet strukturave përgjegjëse për identifikimin dhe referimin me ato përgjegjëse për mbrojtjen dhe integrimin¹.

Viti 2018

- Gjatë periudhës 2018–2019, organizata “Të Ndryshëm dhe të Barabartë” ka organizuar 6 trajnime njëditore në qarqet Tiranë, Fier, Elbasan, Dibër, Kukës dhe Korçë, për rritjen e njohurive dhe aftësive të agjencive të zbatimit të ligjit në lidhje me legjislacionin kundër trafikimit, veçanërisht ligjet e reja të miratuara gjatë zbatimit të reformës në drejtësisë me pjesëmarrjen e rreth 194 personave: përfaqësues të institucioneve dhe agjencive të zbatimit të ligjit, Prokurorisë, Gjykatës, Policisë, Përmbarrimit, Institucioni i Prefektit (KRAT), Avokatë, Media, si dhe përfaqësues të organizatave jofitimprurëse që ofrojnë shërbime dhe ndihmë ligjore për viktimat e veprës penale. Këto aktivitete u përqendruan në aspektet praktike të veprimeve dhe rolit të secilit aktor në ofrimin e ndihmës për viktimat e trafikimit, përfshirë procedurat e aplikuara, pozicionin e viktimave në gjykata dhe të gjitha mjetet dhe standardet ligjore të zbatueshme në favor të viktimave të veprave penale, veçanërisht për viktimat e trafikimit.

- Në kuadër të projektit “Respektimi dhe mbrojtja e viktimave të trafikimit njerëzor nga agjencitë lokale të zbatimit të ligjit”, financuar nga Ambasada e SHBA-së/Zyra e Marrëdhënieve me Publikun, Zyra e Koordinatorit Kombëtar për Çështje të Luftës kundër Trafikimit të Personave në bashkëpunim me Qendrën psikosociale “Vatra” realizoi gjatë muajve janar-mars 2018, 5 trajnime me strukturat e policisë së shtetit dhe prokurorë të 5 qarqeve: Kukës, Fier, Durrës, Shkodër dhe Vlorë. Pjesëmarrës në trajnime ishin rreth 80 punonjës të agjencive lokale të zbatimit të ligjit, si: punonjës nga Sektori për Hetimin e Trafikeve të Paligjshme,

Policisë Kufitare dhe Migracionit, strukturat e Rendit Publik, oficerë të Policisë Gjyqësore dhe prokurorë të Qarqeve.

- Zyra e Koordinatorit Kombëtar për Çështje të Luftës kundër Trafikimit të Personave në bashkëpunim me OSBE-në, më datë 17 – 18 shtator 2018, në Akademinë e Sigurisë zhvilluan trajnimin me temë “Përdorimi i teknologjisë së informacionit në luftën kundër trafikimit të personave”, me pjesëmarrjen e 20 efektivëve të policisë.

- Për vitin 2018, nga Departamenti për Kufirin dhe Migracionin në total janë trajnuar 41 punonjës për çështjet kundër trafikimit të qenieve njerëzore e konkretisht; 23 punonjës kanë marrë pjesë në trajnimet me temë “Lufta Kundër Trafikimit të Qenieve njerëzore”, organizuar nga FRONTEX dhe Akademia e Sigurisë dhe 18 punonjës kanë marrë pjesë në trajnimin me temë “Identifikimi i grupeve vulnerabël në flukset migratore mikse”, organizuar në bashkëpunim me IOM.

- Gjatë periudhës raportuese janë zhvilluar trajnime me temë “Përmirësimi i zbatimit të MKR-së për identifikimin dhe referimin e VT/VTM dhe Procedurat Standarde të Veprimit, dhe “Hetimet proaktive, trendi i trafikimit të qenieve njerëzore”, ku kanë marrë pjesë 132 punonjës nga Strukturat e Hetimit të Trafikeve të Paligjshme në DVP dhe Sektori për Hetimin e Trafikeve të Paligjshme, si edhe përfaqësues nga Prokuroria për Krimet e Rënda.

- Për vitin 2018, janë zhvilluar rreth 70 trajnime ku kanë marrë pjesë punonjës nga Strukturat e Hetimit të Trafikeve të Paligjshme në DVP, Sektori për Hetimin e Trafikeve të Paligjshme, Departamenti për Kufirin dhe Migracionin si edhe përfaqësues nga Prokuroria për Krimet e Rënda, Prokurorisë, Gjykatës, Përmbarrimit, Institucionit të Prefektit, PMF, punonjësve të shëndetësisë, arsimit, psikologët e shkollave, punonjësit e policisë, zyrat e punës, ISHP, si dhe përfaqësues të organizatave jofitimprurëse që ofrojnë shërbime për viktimat e veprës penale ku janë trajnuar rreth 173 punonjës.

- Për vitin 2018, në bashkëpunim me partnerët shtetërorë dhe joshetërorë janë zhvilluar gjithsej rreth 236 takime dhe aktivitete informuese me nxënës, me të rinj dhe me komunitetin në kuadër të punës ndërgjegjëse mbi fenomenin e trafikimit të qenieve njerëzore dhe skllavërisë moderne.

- Në bashkëpunim me partnerët shtetërorë dhe joshetërorë janë zhvilluar gjithsej 156 takime dhe aktivitete informuese me nxënës, me të rinj dhe me komunitetin në kuadër të punës ndërgjegjëse mbi fenomenin e trafikimit të qenieve njerëzore dhe skllavërisë moderne.

Viti 2019

- Është hartuar urdhri nr. 413, datë 5.4.2019, i Drejtorit të PSH për zbatim në të gjitha Drejtoritë Vendore të Policisë “Procedurat Standarde të Veprimit të Strukturave për Identifikimin, Mbrojtjen dhe Referimin e VMT-ve”.

- Gjatë periudhës raportuese janë zhvilluar trajnime me temë “Përmirësimi i zbatimit të MKR-së për identifikimin dhe referimin e VT/VTM dhe Procedurat Standarde të Veprimit, dhe “Hetimet proaktive, trendi i trafikimit të qenieve njerëzore”, ku kanë marrë pjesë 132 punonjës nga Strukturat e Hetimit të Trafikeve të Paligjshme në DVP dhe Sektori për Hetimin e Trafikeve të Paligjshme, si edhe përfaqësues nga Prokuroria për Krimet e Rënda.

- Nga Departamenti për Kufirin dhe Migracionin në total janë trajnuar 41 punonjës për çështjet kundër trafikimit të qenieve njerëzore e konkretisht; 23 punonjës kanë marrë pjesë në trajnimet me temë Lufta Kundër Trafikimit të Qenieve njerëzore”, organizuar nga FRONTEX dhe Akademia e Sigurisë dhe 18 punonjës kanë marrë pjesë në trajnimin me temë “Identifikimi i grupeve vulnerabël në flukset migratore mikse”, organizuar në bashkëpunim me IOM.

- Vetëm në vitin 2019, nga strukturat e policisë janë zhvilluar 32 trajnime në të gjithë vendin, me pjesëmarrjen e 2036 punonjësve të policisë, sipas urdhrit nr. 413, datë 5. 4.2019, të Drejtorit të Policisë së Shtetit.

- Gjithashtu nga Ambasada Amerikane në Tiranë, në bashkëpunim me Policinë Shqiptare, është zhvilluar një numër i konsiderueshëm trajnimesh në ILEA Budapest/Hungari me temë Lufta kundër “Trafikimit të Qenieve njerëzore”, me pjesëmarrjen e 24 punonjësve të policisë nga struktura të Seksioneve të trafikeve të paligjshme. Departamenti i Policisë Kriminale në bashkëpunim me OSBE, CEPOL, FRONTEKX, IOM, Ambasadën Austriake në Tiranë dhe Akademinë e Policisë kanë trajnuar 115 punonjës policie.

- Gjatë vitit 2019, shkolla e Magjistraturës në datat 6 – 7 shkurt, ka zhvilluar: aktivitetin trajnues

me temë “Trafikimi i qenieve njerëzore; Ndjekja dhe gjykimi penal i veprave të trafikimit të qenieve njerëzore në përputhje me risitë në Kodin e Procedurës Penale; Të drejtat e viktimës së trafikimit gjatë procesit penal”, me pjesëmarrës 1 prokuror, si dhe në datën 12 mars 2019 dhe 10 prill 2019 ka zhvilluar dy aktivitete trajnuese me temë “Viktima dhe procesi penal”; ndryshimet dhe shtesat e ligjit nr. 35/2017 dhe standardet ndërkombëtare; Mbrojtja nga riviktimizimi; Probleme të padisë civile në procesin penal; Dëshmipërblimi i viktimave; me pjesëmarrës 23 prokurorë.

- ZKKA në bashkëpunim me Drejtorinë e Përgjithshme të Policisë së Shtetit (Departamenti për Kufirin dhe Migracionin), Drejtorinë e Azilit dhe Shtetësisë dhe Organizatën Ndërkombëtare për Migracionin (IOM), në datën 8 maj 2019, zhvilluan në Korçë trajnimin kombëtar në zbatim të projektit “Lufta kundër kontrabandimit të migrantëve përgjatë rrugës bregdetare të Ballkanit Perëndimor”.

- ZKKA në bashkëpunim me Prokurorinë e Tiranës, Gjykatën për Krimet e Rënda, Drejtorinë e Përgjithshme të Policisë së Shtetit (Departamenti për Kufirin dhe Migracionin), Agjencinë Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijëve, Koalicionin Kombëtar të Strehëzave Antitrafikim dhe Organizatën Ndërkombëtare për Migracionin (IOM), në datën 21 maj, në Tiranë zhvilluan trajnimin me temë “Përfaqja multidisiplinare dhe e orientuar drejt viktimës e ndërmarrë nga agjencitë e zbatimit të ligjit në hetimet për krimet lidhur me migracionin”, në zbatim të projektit “Ngritja e kapaciteteve dhe mekanizmat për identifikimin dhe mbrojtjen e grupeve vulnerabël migrantë në Ballkanin Perëndimor - FAZA III”. Në trajnim kanë marrë pjesë mbi 30 persona.

- Nga Ambasada Amerikane në Tiranë, në bashkëpunim me Policinë Shqiptare, është zhvilluar një numër i konsiderueshëm trajnimesh në ILEA Budapest/Hungari me temë Lufta kundër

“Trafikimit të Qenieve njerëzore”, me pjesëmarrjen e 24 punonjësve të policisë nga struktura të Seksioneve të trafikeve të paligjshme. Departamenti i Policisë Kriminale në bashkëpunim me OSBE, CEPOL, FRONTEX, IOM, Ambasadën Austriake në Tiranë dhe Akademinë e Policisë kanë trajnuar 115-punonjës policie. Për vitin 2019, nga ASHMDF është identifikuar rasti i 1 fëmije në kufi. Rasti është referuar dhe menaxhuar nga strukturat përgjegjëse.

- Në vitin 2019, u zhvillua trajnimi me temë “Identifikimi dhe referimi i kategorive të cenueshme në flukset migratore”, në bashkëpunim me IOM dhe Zyrën e Koordinatorit Kombëtar për Çështje të Luftës kundër Trafikimit të Personave. Në trajnim morën pjesë rreth 44 persona.

- Qendra Kombëtare Pritëse e Viktimave të Trafikimit, ka realizuar sesione ndërgjegjëse me qëllim rritjen e shërbimeve cilësore dhe treguesve për identifikimin e VT/VMT; Sesionet informuese janë realizuar në 6-të Komisariate e Tiranës, ku fokusi ka qenë me policimin në komunitet.

- Takime informuese në pikat kufitare Moriçan, Hani I Hotit me qëllim identifikimin dhe referimin e rasteve VT/VMT.

- Në periudhën shkurt- mars 2019, organizata Terre des hommes në bashkëpunim me Drejtorinë e Përgjithshme të Policisë së Shtetit (Departamenti për Kufirin dhe Migracionin dhe ZKKA ka realizuar dy trajnime një ditore në Elbasan dhe Shkodër (me 30 pjesëmarrës) mbi zbatimin e Procedurave Standarde të Unifikuara të Veprimit (PSUV) për profesionistët e fushës. Pjesëmarrës në trajnim kanë qenë punonjës të policisë, punonjës social dhe psikologë të bashkive përkatëse.

- Në bashkëpunim me DPPSH (Departamenti për Kufirin dhe Migracionin), Drejtorinë e Azilit dhe Shtetësisë, si dhe IOM ka zhvilluar 9 trajnime, në Tiranë, Kukës, Korçë dhe Gjirokastrë në zbatim të projektit “Lufta kundër kontrabandimit të migrantëve përgjatë rrugës bregdetare të Ballkanit Perëndimor”.

Shtojca 9. Të dhëna mbi punësimin

Të dhëna administrative nga Shërbimi Kombëtar i Punësimit në vite

	2015	2016	2017	2018	2019
Totali i punëkërkuësve të papunë	145,147	93,889	83,497	64,781	68,589
Punëkërkuëse të papunë femra	73,208	49,735	44,220	34,172	36,523
Të papunë që mbështeten me të ardhura (Përfitues të ndihmës ekonomike dhe pagesës së papunësisë)	65,458	45,738	41,251	22,345	24,651
Femra	33,061	23,960	21,181	11,225	12,454
Punëkërkuës të papunë afatgjatë	68,885	54,323	42,594	32,473	35,194
Femra	33,721	28,007	21,622	17,850	19,221
Punëkërkuës të papunë nga grupet e veçanta	13,470	7,600	7,162	6,557	7,919
Femra	6,164	3,778	3,602	3,168	3,835
Totali i punësimeve të realizuara nga zyrat e punësimit	1,222	25,170	23,136	32,846	30,391
Femra	53%	53,5%	50,5%	50,4%	49%
Të papunë të përfshirë në programet e nxitjes së punësimit	5,805	5,211	5,264	4,808	5,338
Femra	70%	56%	62%	55%	50%
Punëkërkuës të papunë që ndjekin falas kurse profesionale në qendrat publike	13,887	12,710	9,461	8,470	8,714
Femra	5,672	5,678	4,454	4,779	4,832

Shkalla e punësimit sipas gjinisë dhe grup-moshës

Employment rate sex and age group

Grup-mosha Age-group	%					
	Burra - Men		Gra- Women		Gjithsej - Total	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Total (15 +)	59,0	60,1	45,3	46,9	52,1	53,4
15-64	66,7	68,2	52,4	54,4	59,5	61,2
20-64	73,9	74,7	57,4	59,7	65,6	67,1
15-24	30,6	31,2	20,4	22,2	25,7	26,7
25-29	73,4	74,6	54,1	61,7	63,9	68,3
25-54	80,7	80,9	67,0	69,2	73,7	75,0
55-64	71,4	73,7	45,2	46,9	58,2	60,4
65+	18,7	19,6	10,3	11,5	14,4	15,4

Burimi: Anketa e Forcave të Punës

Source: Labour Force Survey

VENDIM**Nr. 1085, datë 24.12.2020**

**PËR PËRCAKTIMIN E RREGULLAVE
PËR LIDHJEN E KONTRATAVE PËR
BLERJEN E PAJISJEVE/MJETEVE TË
PROJEKTUARA POSAÇËRISHT OSE TË
PËRSHTATURA PËR QËLLIME
USHTARAKE, SI DHE ARMËT,
MUNICIONET APO MATERIALET
LUFTARAKE PËR QËLLIME
OPERACIONALE, PËRFSHIRË
TEKNOLOGJINË DHE *SOFTWARE*-t E
LIDHURA ME KËTO MALLRA, SI DHE
PËR PËRBËRJEN, MËNYRËN E
ORGANIZIMIT E TË FUNKSIONIMIT
TË KOMISIONIT TË VEÇANTË TË
KLASIFIKIMIT TË KËTYRE
KONTRATAVE**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikave 1, shkronjat “dh” e “i”, dhe 2, të nenit 5, të ligjit nr. 36/2020, “Për prokurimet në fushën e mbrojtjes dhe të sigurisë”, me propozimin e ministrit të Mbrojtjes, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:**PJESA I**

**PËRCAKTIMI I RREGULLAVE PËR
LIDHJEN E KONTRATAVE**

KREU I**DISPOZITA TË PËRGJITHSHME****Neni 1****Objekti dhe qëllimi**

1. Objekt i këtij vendimi është:

a) përcaktimi i rregullave që zbatohen nga Ministria e Mbrojtjes për blerjen e pajisjeve / mjeteve të projektuara posaçërisht ose të përshtatura për qëllime ushtarake, si dhe armët, municionet apo materialet luftarake për qëllime operationale, përfshirë teknologjinë dhe *software*-t e lidhura me këto mallra, të përjashtuara nga procedurat e prokurimit, sipas legjislacionit në fuqi për prokurimet në fushën e mbrojtjes e të sigurisë;

b) përcaktimi i përbërjes, mënyrës së organizimit dhe të funksionimit të Komisionit të Veçantë të

Klasifikimit të këtyre procedurave të përcaktuara në shkronjën “a”, të pikës 1, të këtij neni.

2. Qëllimi i këtij vendimi është që t’u sigurojë Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë furnizimin me pajisje/mjete të projektuara posaçërisht ose të përshtatura për qëllime ushtarake, armë, municione apo materiale luftarake për qëllime operationale, përfshirë teknologjinë dhe *software*-t e lidhura me këto mallra, në mënyrë të tillë që në asnjë moment të mos cenohet operacionaliteti dhe gatishmëria e Forcave të Armatosura.

Neni 2**Përkufizime**

Për qëllim të këtij vendimi, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

1. “Autoritet kontraktor”, Ministria e Mbrojtjes.

2. “Dokumentet e tenderit”, dokumentet që autoriteti kontraktor vë në dispozicion të kandidatëve dhe ofertuesve të mundshëm për përgatitjen e ofertave, sipas përcaktimeve të bëra në këtë vendim.

3. “E drejta ekskluzive”, e drejta e një operatori ekonomik të vetëm, agjencie të Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut (në vijim “NATO”) ose një vendi anëtar të NATO-s, për të ofruar një mall ose shërbim, objekt të këtij vendimi.

4. “Fondet publike” (në vijim, fonde) janë:

a) çdo vlerë monetare e buxhetit të shtetit, e përcaktuar për përdorim në prokurimet sipas këtij vendimi;

b) fonde ndihmë ose kredi, të dhëna nga donatorë të huaj, sipas një marrëveshjeje ndërkombëtare;

c) të ardhura nga shteti, ndërmarrjet ushtarake, strukturat e tjera të Ministrisë së Mbrojtjes.

5. “Grupi i punës për hartimin e projektit”, një strukturë e përkohshme, e ngritur rast pas rasti, me urdhër të ministrit të Mbrojtjes, pranë strukturës përkatëse të modernizimit, me qëllim hartimin e projektit.

6. “Kandidat”, operatori ekonomik vendës ose i huaj, që ftohet në një nga procedurat e përcaktuara në këtë vendim.

7. “Kërkesa për disponueshmëri dhe çmim”, dokumenti me anë të të cilit autoriteti kontraktor kërkon, nëpërmjet vendeve anëtare të NATO-s, agjencive të NATO-s dhe/ose operatorëve

ekonomikë vendës e të huaj, që operojnë me to, disponueshmërinë, si dhe ofertën me çmim të përcaktuar prej tyre.

8. “Kërkesë e veçantë”, kërkesa që i dërgohet një vendi të NATO-s ose agjencie të NATO-s nga autoriteti kontraktor, për realizimin e procedurës së prokurimit “shtet me shtet”, në rastin kur nuk ka një marrëveshje të bashkëpunimit në fushën ushtarake apo marrëveshje teknike.

9. “Kërkesë operacionale”, dokumenti i përgatitur nga struktura përgjegjëse, në të cilin përshkruhen kërkesat operacionale dhe teknike kryesore të mallit ose shërbimit. Kërkesa operacionale nuk përmban vlera financiare të mallrave apo të shërbimeve.

10. “Komunikimi me shkrim”, çdo shprehje që përbëhet nga fjalë ose shifra, të cilat mund të lexohen, kopjohen e komunikohen, përfshirë edhe informacionet, që transmetohen ose ruhen në mënyrë elektronike.

11. “Kontraktues”, operatori ekonomik, i cili furnizon mallrat ose siguron shërbimet, i cili mund të jete një subjekt vendës ose i huaj, agjenci e NATO-s ose një shtet.

12. “Kontratat me ndikim të veçantë në çështjet e mbrojtjes dhe të sigurisë kombëtare”, ato kontrata, nëpërmjet të cilave sigurohet prokurimi i mallrave dhe/ose shërbimeve që lidhen me mjete fluturuese dhe lundruese, të cilat, për shkak të ndikimit në çështjen e sigurisë, duhet të miratohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

13. “Kontratë mallrash”, kontrata që ka objekt furnizimin me pajisje/mjete të projektuara posaçërisht ose të përshtatura për qëllime ushtarake, armë, municione apo materiale luftarake për qëllime operacionale, përfshirë teknologjinë dhe *software*-t e lidhura me këto mallra, si dhe pjesët e tyre të këmbimit.

14. “Kontratë shërbimi”, kontrata që ka objekt kryerjen e shërbimeve për pajisjet/mjetet e projektuara posaçërisht ose të përshtatura për qëllime ushtarake, armë, municione apo materialet luftarake për qëllime operacionale, përfshirë teknologjinë dhe *software*-t e lidhura me këto mallra.

Kontrata, që ka si objekt mallra dhe shërbime, vlerësohet si “kontratë shërbimi”, nëse vlera e shërbimeve në kontratë tejkalon atë të mallrave në të njëjtën kontratë.

15. “Mall”, çdo gjë materiale që ka vlerë ekonomike, si: pajisjet/mjetet e projektuara

posaçërisht ose të përshtatura për qëllime ushtarake, armë, komponentët përbërës të tyre, municionet, komponentët përbërës të tyre, materialet luftarake, mbështetëse apo të luftimit, përfshirë teknologjinë dhe *software*-t e lidhura me to.

16. “Marrëveshje kuadër”, një marrëveshje ndërmjet autoritetit kontraktor dhe një apo më shumë operatorëve ekonomikë, qëllimi i së cilës është të vendosë kushtet e kontratave që do të prokurohen gjatë një periudhe të caktuar kohore, veçanërisht ato që kanë lidhje me çmimin.

17. “Mënyrë pagese”, pagesa që mund të kryhet nëpërmjet transfertës bankare ose letërkredisë dokumentare, e përcaktuar në kontratat e lidhura sipas këtij vendimi.

18. “Ofertues”, operatori ekonomik vendës ose i huaj ose një strukturë shtetërore e vendeve anëtare të NATO-s, agjenci e NATO-s që paraqet një ofertë në një prokurim të kategorizuar sipas procedurës së përshkruar në këtë vendim.

19. “Procedura ‘shtet me shtet’”, procedura përmes së cilës Ministria e Mbrojtjes blen direkt mallra dhe shërbime nga një vend anëtar i NATO-s ose nga një agjenci e NATO-s.

Do të konsiderohet procedurë prokurimi “shtet me shtet” dhe në rastet kur Ministria e Mbrojtjes autorizon vendin anëtar të NATO-s ose agjencinë e NATO-s për të kryer procedurat e prokurimit në interes të saj, nëpërmjet marrëveshjeve teknike ose nëpërmjet një kërkesë të veçantë për prokurim.

20. “Procedurë konkurruese”, procedura përmes së cilës mund të marrin pjesë vetëm operatorët ekonomikë të përzgjedhur nga autoriteti kontraktor.

21. “Procedurë me negociim të drejtpërdrejtë”, procedura përmes së cilës autoriteti kontraktor e përzgjedh vetë operatorin ekonomik dhe negocion me të kushtet e kontratës.

22. “Proces i prokurimeve ushtarake”, procesi, i cili përfshin gjenerimin e kërkesës operacionale, hartimin e projektit, realizimin e procedurës së prokurimit, negociimin e kontratës, lidhjen dhe zbatimin e kontratës.

23. “Projekti”, dokumenti i përgatitur nga grupi i punës për hartimin e projektit, bazuar në kërkesën operacionale të miratuar nga Komisioni i Veçantë i Klasifikimit, i cili përfshin qëllimin, referencat ligjore, mënyrën e implementimit, analizën e kostos dhe vlerën e projektit, procedurën e përzgjedhur të prokurimit, konkluzionet, specifikimet teknike të

mallrave dhe të shërbimeve, aspektet logjistike, aspektet e mirëmbajtjes dhe trajnimit, operatorët e përzgjedhur dhe elemente të tjera teknike në varësi të projektit.

24. “Prokurim për mallrat dhe/ose shërbime”, prokurimi që realizohet nëpërmjet njërës prej procedurave të përcaktuara në këtë vendim.

25. “Shpallje e fituesit”, komunikimi me shkrim i autoritetit kontraktor me operatorin ekonomik të vlerësuar të suksesshëm në përfundim të procedurave të prokurimit sipas këtyre rregullave.

26. “Titullari i autoritetit kontraktor”, ministri i Mbrojtjes ose një person i autorizuar prej tij;

27. “Vend anëtar i NATO-s”, Ministria e Mbrojtjes e vendit anëtar të NATO-s ose strukturat e varësisë së tij.

KREU II STRUKTURAT PËRGJEGJËSE

Neni 3

Strukturat përgjegjëse të procesit të prokurimeve

1. Strukturat përgjegjëse për realizimin e procesit të prokurimit, sipas objektit të këtij vendimi, që përjashtohen nga rregullat e prokurimeve, sipas legjislacionit në fuqi të fushës së mbrojtjes dhe sigurisë, janë:

- a) titullari i autoritetit kontraktor;
- b) strukturat e gjenerimit të kërkesave operacionale;
- c) Komisioni i Veçantë i Klasifikimit;
- ç) struktura përkatëse për modernizimin;
- d) grupi i punës për hartimin e projektit;
- dh) njësia e prokurimit;
- e) komisioni i vlerësimit të ofertave;
- ë) komisioni i negocimit të kontratës.

Neni 4

Titullari i autoritetit kontraktor

Titullari i autoritetit kontraktor është subjekti kryesor përgjegjës për realizimin e procedurave të prokurimit, sipas përcaktimeve të këtij vendimi.

Neni 5

Struktura e gjenerimit të kërkesës operacionale

1. Struktura e gjenerimit të kërkesës operacionale është struktura ushtarake, sipas zinxhirit të komandim-drejtim, si dhe strukturat e Ministrisë së Mbrojtjes dhe të varësisë, që, pas studimit, gjenerojnë kërkesën operacionale për mallra e shërbime, në mbështetje të plotësisë së misionit dhe detyrave të tyre funksionale.

2. Struktura gjeneruese e kërkesës operacionale merr në shqyrtim propozimin për ndryshimet e kërkesës operacionale, e cila i është përcjellë nga kryetari i Komisionit të Veçantë të Klasifikimit dhe, pas shqyrtimit e analizimit të saj, bën ndryshimet e nevojshme në kërkesat operacionale.

Kërkesa e ndryshuar operacionale i ridërgohet Komisionit të Veçantë të Klasifikimit për miratim.

Neni 6

Komisioni i Veçantë i Klasifikimit

Komisioni i Veçantë i Klasifikimit është strukturë e ngritur pranë Ministrisë së Mbrojtjes, i cili funksionon sipas përcaktimeve të pjesës së dytë të këtij vendimi dhe ka për qëllim klasifikimin ose jo të kërkesave operacionale, të hartuara nga strukturat gjeneruese, si kërkesa për kontrata për blerjen e pajisjeve/mjeteve të projektuara posaçërisht ose të përshtatura për qëllime ushtarake, si dhe armët, municionet apo materialet luftarake për qëllime operacionale, përfshirë teknologjinë dhe *software*-t e lidhura me këto mallra.

Neni 7

Struktura përgjegjëse për modernizimin

1. Struktura përgjegjëse për modernizimin është struktura që përgjigjet për realizimin dhe administrimin e procesit të hartimit të projektit, hartimit të kontratës, ndjekjes dhe zbatimit të saj.

2. Struktura përgjegjëse për modernizimin, pas miratimit të projektit nga titullari i autoritetit kontraktor, e dërgon atë pranë strukturës përkatëse të prokurimit për vijimin e procedurave. Kërkesa për prokurim duhet të përmbajë:

- a) objektin e prokurimit;
- b) vlerën limit të përlogaritur rast pas rasti;

c) llojin e procedurës së prokurimit të përzgjedhur dhe operatorët ekonomikë të përzgjedhur;

ç) afatin e livrimit të mallrave/realizimit të shërbimit;

d) kushtet e dorëzimit të mallrave/realizimit të shërbimit; dhe

dh) elemente të tjera që konsiderohen të nevojshme, në përputhje me specifikën e objektit të prokurimit.

Neni 8

Grupi i punës për hartimin e projektit

1. Grupi i punës për hartimin e projektit ngrihet me urdhër të titullarit të autoritetit kontraktor, përbëhet nga jo më pak se 3 (tre) persona dhe ka në përbërje ekspertë të fushës, përfaqësues të strukturës përkatëse për modernizmin dhe të strukturës gjeneruese të kërkesës operationale.

2. Grupi i punës për hartimin e projektit mund të thërrasë për ekspertizë përfaqësues të strukturave të tjera të Ministrisë së Mbrojtjes dhe të Forcave të Armatosura.

3. Grupi i punës është e vetmja strukturë përgjegjëse për përzgjedhjen e operatorëve që do të ftohen dhe përcaktimin e numrit të tyre, duke gjykuar nga domosdoshmëria e sigurimit të mallrave dhe shërbimeve, kompleksitetit dhe/ose konfidencialitetit të projektit.

4. Grupi i punës për hartimin e projektit harton “Kërkesat për disponueshmëri dhe çmim” dhe, pas miratimit nga titullari i autoritetit kontraktor, ua dërgon operatorëve ekonomikë të përzgjedhur në mënyrë elektronike dhe shkresore.

5. Grupi i punës për hartimin e projektit vlerëson çmimet dhe disponueshmërinë e ardhur nga subjektet e interesuara, me qëllim analizën e kostos dhe nxjerrjen e vlerës së projektit.

6. Grupi i punës ka dhe detyrimin e përgjegjësinë e përcaktimit të:

a) procedurës së prokurimit, bazuar në përgjigjet e ardhura nga kërkesat e dërguara për çmim dhe disponueshmëri;

b) rekomandimit për fazat dhe lotet, bazuar në fondet e vëna në dispozicion;

c) mënyrës së implementimit të projektit;

ç) vlerës së projektit, duke përfshirë këtu edhe taksat e aplikueshme, në veçanti, tatimin mbi vlerën e shtuar.

Neni 9

Njësia e prokurimit

1. Njësia e prokurimit është strukturë e përkohshme që ngrihet me urdhër të ministrit të Mbrojtjes, rast pas rasti, dhe përbëhet nga jo më pak se 3 (tre) persona, ku, të paktën, njëri është specialist i fushës.

2. Njësia e prokurimit përgjigjet për administrimin e procesit të prokurimit të mallrave dhe të shërbimeve në përputhje me rregullat e përcaktuara në këtë vendim.

Neni 10

Komisioni i vlerësimit të ofertave

1. Komisioni i vlerësimit të ofertave është strukturë e përkohshme që ngrihet me urdhër të ministrit të Mbrojtjes, rast pas rasti, dhe përbëhet nga jo më pak se 3 (tre) persona, ku, të paktën, njëri është specialist i fushës.

2. Komisioni i vlerësimit të ofertave është përgjegjës vetëm për shqyrtimin dhe vlerësimin e ofertave. Në komisionin e vlerësimit të ofertave nuk mund të caktohen anëtarët e njësive së prokurimit, e grupit të punës për hartimin e projektit dhe personat që kanë përgatitur kërkesën operationale.

3. Kryetari i komisionit duhet të përzgjidhet ndërmjet zyrtarëve të lartë drejtues të autoritetit kontraktor dhe është përgjegjës për fillimin e punës menjëherë pas krijimit të komisionit. Në çdo rast, numri i anëtarëve duhet të jetë numër tek.

4. Në rastin e mungesës së personelit të specializuar për objektin e prokurimit, autoriteti kontraktor mund të punësojë me kontratë specialistë të jashtëm, si anëtarë të komisionit të vlerësimit të ofertave. Komisioni kryen detyrat në pavarësi të plotë dhe, nëse kërkon sqarime për dokumentet e tenderit, i merr këto nga njësia e prokurimit.

Neni 11

Komisioni i Negocimit të Kontratës

1. Komisioni i Negocimit të Kontratës është strukturë që ngrihet rast pas rasti, me urdhër të ministrit të Mbrojtjes, dhe përbëhet nga jo më pak se 3 (tre) persona, ku, të paktën, njëri është specialist i fushës dhe përgjigjet për hartimin e

projektkontratës, negocimin e kushteve të saj me operatorin ekonomik të shpallur fitues dhe ndjekjen e të gjitha procedurave ligjore deri në nënshkrimin e saj.

2. Në Komisionin e Negocimit të Kontratës nuk mund të caktohen anëtarët e komisionit të vlerësimit të ofertave.

KREU III RREGULLAT E PËRGJITHSHME PËR LIDHJEN E KONTRATAVE

Neni 12

Klasifikimi i kontratave

1. Kontratat për prokurimin e mallrave dhe të shërbimeve, sipas përcaktimit të bërë në këtë vendim, klasifikohen si kontrata të një rëndësie të veçantë, në kontrata shumëvjeçare dhe në kontrata njëvjeçare.

2. Kontratat me ndikim të veçantë në çështjet e mbrojtjes dhe të sigurisë kombëtare, kur autoriteti kontraktor e gjykon të arsyeshme, dërgohen për miratim në Këshillin e Ministrave.

3. Kontratat shumëvjeçare janë kontratat, financimi i të cilave shtrihet në më shumë se 1 (një) vit financiar. Ato mund të jenë:

a) kontrata shumëvjeçare që nënshkruhen nga autoriteti kontraktor;

b) kontrata shumëvjeçare me kohështirje më të gjatë së planifikimi i buxhetit afatmesëm që nënshkruhen nga autoriteti kontraktor dhe miratohen nga Këshilli i Ministrave.

4. Kontrata njëvjeçare janë kontratat, të cilat kërkojnë financim vetëm në 1 (një) vit financiar dhe miratohen nga autoriteti kontraktor.

Neni 13

Llogaritja e vlerës së projektit dhe e vlerës limit të kontratës

1. Vlera e projektit përfshin vlerën e mallit apo të shërbimit që parashikohet të blihet dhe kostot e parashikueshme që lidhen me të.

2. Vlera limit e kontratës është shuma totale, e pagueshme në lekë ose në valutë të huaj, pa tatimin mbi vlerën e shtuar.

3. Vlera e tatimit mbi vlerën e shtuar llogaritet si zë më vete dhe, kur është e zbatueshme, i shtohet

vlerës së ofertës fituese për llogaritjen e vlerës totale të kontratës që do të lidhet.

4. Për kontratat shumëvjeçare ose kontratat me mundësi ripërtëritjeje, autoriteti kontraktor duhet të parashikojë rishikimin e vlerës, në përputhje me inflacionin e publikuar.

5. Në rastet e kontratave të mallrave dhe shërbimeve, përmes qirasë, vlera limit e kontratës llogaritet, duke përfshirë qiranë apo këstin mujor, shumëzuar me numrin e muajve, gjatë të cilave do të zgjasë kontrata.

6. Në përlllogaritjen e vlerës limit të kontratës, autoriteti kontraktor duhet të ketë parasysh:

a) krahasueshmërinë me çmimet e kontratave të mëparshme, të realizuara nga vetë autoriteti kontraktor dhe strukturat vartëse të tij;

b) çmimet e kontratave aktuale, të realizuara nga ministratë homologe dhe strukturat e tyre të varësisë të vendeve anëtare të NATO-s, agjenci të NATO-s, për mallra dhe shërbime të tilla apo të ngjashme;

c) deklaratimet në faqet zyrtare të NATO-s, të vendeve anëtare të NATO-s, agjenci të NATO-s ose të subjekteve që operojnë me këto vende;

ç) koston dhe disponueshmërinë e ministrive homologe, strukturave vartëse të tyre, agjenci të NATO-s dhe/ose subjekteve e operatorëve ekonomikë vendës ose të huaj, që operojnë me to, të ofruara prej tyre.

7. Çmimet merren në formë krahasimore ose si një mesatare e ofertave të mbledhura, duke bërë llogaritjet e nevojshme në përshtatshmëri me objektin e prokurimit.

8. Analiza e koston bëhet në bazë të konceptit kosto-efektivitet.

Neni 14

Kriteret për vlerësimin e ofertës

1. Për mallrat apo shërbimet që kanë specifikime të thjeshta ose standarde teknike të mirënjohura, kriter vlerësimi do të jetë oferta me çmimin më të ulët.

2. Për kontrata komplekse dhe të një natyre të veçantë që, përveç çmimit për mallin/shërbimin, objekt i kontratës, përmbajnë dhe elemente të tjera, që kanë vlerë ekonomike dhe i ngarkojnë autoritetin kontraktor shpenzime të tilla, si kostot e shërbimeve pas shitjes, pjesët e këmbimit, zgjidhjet më të favorshme teknike, mbështetjen teknike në të

ardhmen apo ato që ndotin më pak mjedisin, mund të përdoret kriteri i ofertës ekonomike më të favorshme.

3. Të gjitha kriteret e vendosura për vlerësimin e ofertave duhet të jenë sa më objektive dhe të shprehen në shifra. Në çdo rast, kur kriteret janë më shumë se 1 (një), pesha e kriterit të çmimit nuk do të jetë më pak se 50 (pesëdhjetë) pikë. Pikët maksimale që do të marrë një ofertë do të jenë 100 (njëqind) pikë. Për kriteret vlerësuese duhen përcaktuar pikët që do të ketë çdo kriter dhe mënyra e llogaritjes së pikëve për ofertuesit e njëpasnjëshëm. Formula që zbatohet në këtë rast parashikohet në dokumentet e tenderit.

Neni 15

Dokumentet e tenderit

1. Njësia e prokurimit harton dokumentet e tenderit, sipas llojit të procedurës së prokurimit. Dokumentet e tenderit minimalisht duhet të përfshijnë:

- a) informacion të përgjithshëm;
- b) informacion specifik, që ka lidhje me objektin e kontratës dhe llojin e procedurës, i cili plotësohet, në çdo rast, nga autoriteti kontraktor.

Dokumentet duhet të jenë gjithmonë në dispozicion të çdo operatori, të cilit i është ofruar kërkesa për pjesëmarrje në tender.

2. Informacioni i përgjithshëm përfshin:

- a) njoftimin e kontratës dhe të ftesës për ofertë;
- b) udhëzimet për kandidatët/ofertuesit;
- c) formularin e ofertës;
- ç) kriteret e përgjithshme të kualifikimit / pjesëmarrjes;
- d) formularin e sigurimit të ofertës;
- dh) formularin e sigurimit të kontratës;
- e) formularin e njoftimit të klasifikimit;
- ë) formularin e njoftimit të fituesit;
- f) formularin e skualifikimit të ofertuesve / kandidatëve;
- g) formularin e ankesës;
- gj) kushtet e përgjithshme dhe kushtet e veçanta të kontratës.

Dokumentet e mësipërme nuk aplikohen në rastin e procedurës së prokurimit “shtet me shtet”.

3. Informacioni specifik përfshin:

- a) Për kontratat e mallrave:
 - i. specifikimet teknike;
 - ii. grafikun e livrimit;

iii. kualifikimet e veçanta dhe kriteret e shpalljes së fituesit.

b) Për kontratat e shërbimeve:

- i. termat e referencës;
- ii. grafikun e realizimit;
- iii. kërkesat e veçanta për kualifikim dhe kriteret e shpalljes së fituesit.

4. Krahas dokumentacionit të mësipërm, subjekteve pjesëmarrëse mund t'u vihet në dispozicion edhe ndonjë informacion tjetër që gjykohet i nevojshëm, në përshtatshmëri me objektin e kontratës. Në çdo rast, informacioni që u jepet operatorëve ekonomikë duhet të jetë i njëjtë për të gjithë.

Neni 16

Informacioni i përgjithshëm

1. Njoftimi i kontratës dhe ftesës për ofertë

a) Njoftimi i kontratës dhe ftesa për ofertë u bëhet operatorëve ekonomikë të përzgjedhur, në mënyrë direkte ose nëpërmjet përfaqësuesve të akredituar në Republikën e Shqipërisë dhe përmban të gjithë informacionin e nevojshëm, në mënyrë që t'i lejojë kandidatët e përzgjedhur të dorëzojnë ofertat e tyre.

b) Njoftimi i kontratës për mallrat dhe shërbimet që prokurohen, sipas këtij vendimi, nuk u nënshtrohet njoftimeve publike.

c) Njoftimi i kontratës përmban të gjithë informacionin e nevojshëm për t'i lejuar operatorët ekonomikë të vendosin nëse do të marrin pjesë ose jo në procedurat e prokurimit.

ç) Ky informacion përfshin:

- i. emrin dhe adresën e autoritetit kontraktor dhe të personit/ave përgjegjës për procedurën;
- ii. objektin;
- iii. referencën e njoftimit;
- iv. procedurën e prokurimit;
- v. fondin e përllogarit;
- vi. kohëzgjatjen e kontratës;
- vii. një përshkrim të shkurtër të kontratës dhe/ose lotet, nëse ato përdoren;
- viii. kriteret e shpalljes së fituesit;
- ix. vendin, datën dhe orën për dorëzimin e ofertave;
- x. vendin, datën dhe orën për hapjen e ofertave;
- xi. gjuhën/gjuhët e ofertave dhe të dokumenteve;

xii. informacion të mëtejshëm që është konsideruar si i dobishëm nga autoriteti kontraktor.

d) Në procedurat e prokurimit me disa operatorë ekonomikë dërgohen dhe kërkesat për kualifikim, në lidhje me:

i. kapacitetet ligjore, ekonomiko-financiare dhe teknike;

ii. kriteret e shpalljes së fituesit;

iii. vendin, datën dhe orën për dorëzimin e ofertave dhe hapjen e tyre;

iv. gjuhën/gjuhët e ofertave dhe të dokumenteve;

v. informacione të mëtejshme, të vlerësuara të dobishme nga autoriteti kontraktor.

2. Udhëzimet për kandidatët/ofertuesit

a) Udhëzimet duhet të përmbajnë të gjithë informacionin e duhur për përgatitjen e ofertës, duke përfshirë dhe shpjegimet se:

i. pjesëmarrësit në procedurën e prokurimit duhet të përdorin dokumentet e tenderit, pa bërë asnjë ndryshim;

ii. nëse parashikohet një vizitë në terren/objekt, atëherë të gjithë pjesëmarrësit në tender duhet të kenë mundësi të barabarta për të vëzhguar terrenin e punës/ekzekutimit;

iii. mund të organizohet edhe një konsultë paraprake, ku të gjithë kandidatët të mund të kërkojnë sqarime, për ndonjë paqartësi që u lind gjatë përgatitjes së dokumenteve;

iv. kërkesat për sqarime duhet të paraqiten me shkrim ose *email* dhe përgjigjet përkatëse të autoritetit kontraktor duhet t'u dërgohen, pa përjashtim, të gjithë operatorëve ekonomikë, që janë përcaktuar nga autoriteti kontraktor;

v. çdo ndryshim në dokumentet e tenderit duhet t'i bëhet i njohur çdo operatori ekonomik kandidat;

vi. gjatë përgatitjes së ofertave, kandidatët/ofertuesit duhet të përfshijnë të gjitha detyrimet fiskale, që janë në fuqi 28 (njëzet e tetë) ditë para hapjes së ofertave, me përjashtim të tatimit mbi vlerën e shtuar, e cila do të llogaritet mbi vlerën e ofertës, nëse është e aplikueshme.

3. Formulari i ofertës

a) Formulari i ofertës përmban vlerën e ofertës dhe konfirmimin e ofertuesit, se:

i. e ka shqyrtuar dhe pranuar përmbajtjen e dokumenteve të tenderit;

ii. autorizon autoritetin kontraktor të verifikojë informacionin/dokumentet që i bashkëlidhen ofertës;

iii. do të përmbushë kontratën, pa asnjë rezervë ose kufizim, në përputhje me projektin, specifikimet teknike apo termat e referencës, si dhe me vlerën e deklaruar në ofertë.

b) Formularit të ofertës i bashkëlidhet lista e çmimeve e detajuar për elementet përbërëse që argumentojnë çmimin e plotë, kur është e aplikueshme. Ofertuesi duhet të deklarojë se oferta mbetet e vlefshme dhe e pandryshuar, deri në 150 (njëqind e pesëdhjetë) ditë nga data e fundit e dorëzimit.

4. Kriteret e përgjithshme të pjesëmarrjes

Ky dokument përmban listën e dokumentacionit ligjor dhe administrativ të kandidatëve/ofertuesve, të kërkuar nga autoriteti kontraktor, me të drejtën për të marrë pjesë në procesin e prokurimit.

5. Formulari i sigurimit të ofertës

a) Ky formular shërben si masë mbrojtëse për autoritetin kontraktor, në rastet e ofertave të papërgjegjshme apo të tërheqjes së ofertave në mënyrë të njëanshme, pas hapjes së tyre, apo refuzimit të nënshkrimit të kontratës;

b) Sigurimi i ofertës ka formën e një depozite apo garancie, të lëshuar nga një bankë ose një shoqëri sigurimi, e licencuar nga shteti për të ushtruar këtë veprimtari;

c) Ofertuesit ose kandidatët e kualifikuar duhet të paraqesin sigurimin e ofertës, në vlerën 2 (dy) % të vlerës limit, të përcaktuar në dokumentet e tenderit;

ç) Sigurimi i ofertës duhet të jetë i vlefshëm deri në 150 (njëqind e pesëdhjetë) ditë nga afati përfundimtar për dorëzimin e ofertave; megjithatë, në dokumentet e tenderit mund të parashikohet një periudhë e ndryshme vlefshmërie, bazuar në kohëzgjatjen e mundshme të procedurës;

d) Lëshuesi i sigurimit të ofertës duhet të mos vendosë asnjë kusht për pagimin dhe duhet të paguajë shumën, brenda 15 (pesëmbëdhjetë) ditëve nga marrja e kërkesës zyrtare të autoritetit kontraktor;

dh) Autoriteti kontraktor duhet t'ua kthejë apo t'ua lirojë ofertuesve sigurimin e ofertës, jo më vonë se 15 (pesëmbëdhjetë) ditë nga data e nënshkrimit të kontratës.

6. Formulari i njoftimit të fituesit

a) Pas miratimit të raportit përmbledhës për procedurën nga titullari i autoritetit kontraktor,

ofertuesi i suksesshëm njoftohet me shkrim për pranimin e ofertës dhe për lidhjen e kontratës;

b) Njoftimi duhet të përmbajë:

i. referencën e procedurës;

ii. emrin dhe adresën e saktë të ofertuesit të shpallur fitues;

iii. përshkrimin e mallrave dhe/ose shërbimeve që do blihen;

iv. kohëzgjatjen e kontratës dhe çmimin/vlerën e kontratës;

v. emrat dhe çmimet/vlerën e ofertuesve të tjerë;

vi. kërkesën që kontrata të nënshkruhet brenda 45 (dyzet e pesë) ditëve, në rastin kur është zhvilluar tender konkurrues ose i drejtpërdrejtë me subjektin ekonomik, me kusht që të jetë bërë sigurimi i saj.

7. Formulari i njoftimit të klasifikimit

Në bazë të ofertave të pranura, komisioni i vlerësimit të ofertave harton klasifikimin përfundimtar, i cili u komunikohet ofertuesve me shkrim ose në rrugë elektronike;

b) Njoftimi duhet të përmbajë:

i. referencën e procedurës;

ii. emrin e saktë të ofertuesve të kualifikuar;

iii. përshkrimin e mallrave dhe/ose shërbimeve që do të blihen;

iv. ofertat ekonomike të kualifikuara dhe klasifikimin e tyre.

8. Formulari i skualifikimit të ofertuesve

Ofertuesi/t e skualifikuar njoftohen me shkrim për arsyet e skualifikimit të ofertës/ofertave të paraqitura, bazuar në kërkesat e këtij vendimi.

9. Formulari i sigurimit të kontratës

a) Sigurimi i kontratës garanton autoritetin kontraktor në rastet e shkeljes së kontratës;

b) Ofertuesi i përzgjedhur si fitues duhet t'i dorëzojë autoritetit kontraktor një sigurim kontrate prej 10 (dhjetë) % të vlerës së saj;

c) Sigurimi i kontratës ka formën e një depozite apo garancie, të lëshuar nga një bankë ose një shoqëri sigurimi, e licencuar nga shteti për të ushtruar këtë veprimtari;

ç) Gjatë ekzekutimit, nëse janë parashikuar pagesa periodike, sipas grafikut të zbatimit të kontratës, kontraktori mund të kërkojë reduktimin e përqindjes së vlerës së sigurimit në mënyrë përpjesëtimore, por jo më pak se 25 (njëzet e pesë) % të vlerës korresponduese të kontratës;

d) Nëse ofertuesi i përzgjedhur nuk dorëzon sigurimin e kontratës brenda afatit të përcaktuar nga palët, atëherë autoriteti kontraktor konfiskon sigurimin e ofertës dhe lidh kontratën me ofertuesin e renditur të dytën në klasifikimin përfundimtar.

10. Formulari i ankesës

Formulari i ankesës u shërben operatorëve të interesuar ekonomikë për dorëzimin e ankesës administrative, për veprimet apo mosveprimet e autoritetit kontraktor. Ky formular përmban udhëzimet e nevojshme për plotësimin dhe nënshkrimin e tij.

11. Kushtet e përgjithshme dhe të veçanta të kontratës

Ky dokument përkufizon tërësinë e furnizimeve që do të kryhen për mallrat apo shërbimet, të drejtat dhe detyrimet ndërmjet autoritetit kontraktor dhe kontraktorit, si dhe detyrimet që lidhen me ekzekutimin, mbikëqyrjen dhe administrimin e kontratës.

Kushtet përfundimtare të kontratës do të negocohen me operatorin e shpallur fitues, në fazën e negociimit të kontratës.

Neni 17

Informacion specifik

1. Kontratat e mallrave

a) Kontratat e mallrave duhet të pasqyrojnë specifikimet teknike, sasinë e mallrave, që do të lëvrohen për të plotësuar nevojat e autoritetit kontraktor dhe grafikun e livrimit, në të cilin përcaktohet qartë mënyra dhe afatet përfundimtare për livrimin e mallrave;

b) Specifikimet teknike duhet të përshkruajnë minimumin ose tërësinë e elementeve më të rëndësishme përbërëse, që garantojnë cilësinë e kërkuar, si më poshtë vijon:

i. specifikimet teknike që përcaktojnë karakteristikat e mallrave që do të prokurohen. Ato duhet të përgatiten për të përshkruar sa më saktë dhe në mënyrë të plotë objektin e prokurimit;

ii. specifikimet teknike duhet të mundësojnë trajtim të njëjtë për të gjithë kandidatët pjesëmarrës;

iii. specifikimet teknike duhet të përshkruajnë qartë kërkesat e autoritetit kontraktor, duke iu referuar standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare.

c) Për t'u garantuar për cilësinë, autoriteti kontraktor mund t'i kërkojë operatorit ekonomik dëshmi të origjinalitetit të mallit, testet përkatëse dhe ndonjë element tjetër, të cilin ai e vlerëson të nevojshëm. Në raste të veçanta, ai mund të kërkojë dhe mostra të mallit, të cilat trajtohen në konfidencialitet.

2. Kontratat e shërbimeve

Natyra e shërbimeve që prokurohen sipas këtij vendimi duhet të shprehet qartë në termat e referencës, ku përfshihen objekti, qëllimi, specifikimet teknike dhe afatet kohore të shërbimit që do të kryhet.

3. Kërkesa të veçanta për kualifikim për furnizimin e mallrave dhe shërbimeve

a) Autoriteti kontraktor mund të kërkojë dëshmi të furnizimeve me mallra/shërbime të mëparshme, të ngjashme, të kryera gjatë 3 (tri) viteve të fundit financiare.

Dëshmia e realizimit të suksesshëm të furnizimeve duhet të provohet me anë të certifikatave/dëshmimeve ose të dokumenteve të tjera, të lëshuara nga përfituesi i mallrave / shërbimeve, certifikime speciale, sipas rëndësisë dhe specifikës së kontratës, të cilat mund të jenë të NATO-s dhe organizmave të tjerë kombëtarë ose ndërkombëtarë.

b) Për kapacitetet financiare dhe ekonomike mund të kërkojen kopje të certifikuara të një ose më shumë bilanceve, të paraqitura në autoritetet përkatëse, kopje të deklaratave të xhiros vjetore dhe raportet e menaxhimit, të certifikuara nga një auditues ligjor i licencuar.

c) Kërkesat e mësipërme duhet të jenë në përpjesëtim dhe të lidhura ngushtë me objektin e kontratës dhe llojet e procedurave. Ato aplikohen veçanërisht në kushtet e zhvillimit të një procedure konkurruese.

4. Kriteret për vlerësimin e ofertës

a) Kriteret për vlerësimin e ofertës janë:

i. çmimi më i ulët i ofertës së kualifikuar. Kontrata do t'i akordohet atij ofertuesi që ka ofruar çmimin më ulët të ofertës;

ii. oferta ekonomikisht më e favorshme.

b) Për kriteret vlerësuese në rastin e dytë, në dokumentet e tenderit duhen përcaktuar qartë elementet, formula që do të zbatohet dhe çdo detaj i nevojshëm për vlerësimin e ofertave.

KREU IV

LLOJET DHE PËRZGJEDHJA E PROCEDURËS SË PROKURIMIT

Neni 18

Llojet e procedurave të prokurimit

Autoriteti kontraktor, në përcaktimin e fituesve të kontratave për mallra dhe shërbime, sipas këtij vendimi, zbaton procedurat e mëposhtme:

1. Procedura konkurruese;
2. Procedura me negociim të drejtpërdrejtë;
3. Procedura "shtet me shtet".

Neni 19

Procedura konkurruese

1. Procedura konkurruese mund të përdoret për të gjitha kontratat për blerjen e pajisjeve/mjeteve të projektuara posaçërisht ose të përshtatura për qëllime ushtarake, si dhe armët, municionet apo materialet luftarake për qëllime operacionale, përfshirë teknologjinë dhe *software*-t e lidhura me këto mallra.

2. Në këtë procedurë marrin pjesë vetëm operatorët ekonomikë të përzgjedhur nga autoriteti kontraktor. Përzgjedhja e operatorëve ekonomikë bëhet në bazë të natyrës së kontratës.

3. Njoftimi i kontratës u dërgohet subjekteve që janë studiuar si kandidatë të mundshëm dhe operatorëve të tjerë, kur gjykohej e nevojshme nga titullari i autoritetit kontraktor. Ky njoftim përmban informacionin e nevojshëm, sipas përcaktimit të bërë për këtë fazë të procesit.

4. Për caktimin e afateve për dorëzimin e ofertave, autoriteti kontraktor merr në konsideratë kompleksitetin e objektit të prokurimit dhe kohën e nevojshme për hartimin e ofertave.

Afati kohor për dorëzimin e kërkesave për pjesëmarrje do të jetë jo më pak se 30 (tridhjetë) ditë kalendarike, nga data e dërgimit të njoftimit të kontratës.

5. Autoriteti kontraktor duhet të ftojë jo më pak se 2 (dy) operatorë ekonomikë, në çdo rast, pa penguar konkurrencën e lirë.

6. Pas dorëzimit të ofertës nga operatorët ekonomikë, të cilët janë përzgjedhur për të marrë pjesë në procedurën konkurruese, autoriteti kontraktor bën vlerësimin e ofertave, duke

përcaktuar ofertën më të leverdishme, sipas kriterit të përcaktuar për vlerësim.

7. Në rast se një ose disa oferta konsiderohen të pavlefshme/skualifikuara dhe mbetet vetëm një ofertë e vlefshme ose oferta e vlefshme është dorëzuar e vetme, autoriteti kontraktor e analizon atë dhe në rast se e konsideron ofertë të arsyeshme e shpall fitues dhe urdhëron fillimin e procesit të negocimit.

8. Në rast se asnjë nga subjektet pjesëmarrëse në tender nuk plotësojnë kërkesat dhe ofertat konsiderohen të pavlefshme, procedura anulohet dhe rihapet.

Neni 20

Procedura me negociim të drejtpërdrejtë

1. Procedura me negociim të drejtpërdrejtë është procedura përmes së cilës autoriteti kontraktor ka arsye të përzgjedhë vetëm një operator ekonomik dhe të negociojë me të kushtet e kontratës.

2. Autoriteti kontraktor mund të realizojë procedurat e prokurimit me negociim të drejtpërdrejtë për të gjitha llojet e kontratave në rastet kur ekziston të paktën një nga kushtet e mëposhtme:

a) Kur, për arsye që lidhen me të drejtat ekskluzive ose të drejtat e autorit, kontrata nuk mund të ekzekutohet, përveçse nga një operator i vetëm ekonomik, i cili mund të jetë dhe subjekti i autorizuar/licencuar nga prodhuesi/autori, për realizimin e objektit të prokurimit. Në këtë rast, do të kërkohej autorizimi/licenca përkatëse;

b) Kur, në përgjigje të kërkesës për çmim dhe disponueshmëri, adresuar të paktën 2 (dy) operatorëve ekonomikë që operojnë në fushën objekt të prokurimit, rezulton vetëm një subjekt i konsideruar si kandidat i mundshëm;

c) Kur, për shkaqe jashtë kontrollit apo të parashikimit të autoritetit kontraktor, që kanë të bëjnë me fatkeqësi natyrore ose fatkeqësi të tjera, ka një nevojë urgjente për sigurim mallrash e shërbimesh të nevojshme dhe afati kohor limit për procedurën konkurruese nuk mund të realizohet. Rrethanat e krijuara, në asnjë rast, nuk duhet të përdoren për investimet komplekse, të cilat zgjasin më shumë se 1 (një) vit buxhetor;

ç) Në rast se mallrat e kërkuara janë vijim i investimeve të mëparshme të pajisjeve/mjeteve të projektuara posaçërisht ose të përshtatura për

qëllime ushtarake, si dhe armëve, municioneve apo materialeve luftarake për qëllime operationale, përfshirë teknologjinë dhe *software*-t e lidhura me këto mallra. Në këtë rast, afati i përdorimit të mallrave ekzistuese nuk duhet të ketë kaluar 50 (pesëdhjetë) % të jetëgjatësisë së tij, të përcaktuar sipas legjislacionit në fuqi;

d) Në rast se blerja e mallrave është e njëjtë me ato ekzistuese të Forcave të Armatosura dhe ndryshimi i furnizimit me tipa të ndryshëm do të rezultojë me mallra me karakteristika të ndryshme teknike, që çojnë në vështirësi operationale, teknike, mirëmbajtjeje dhe trajnimi kompleks të personelit, duke cenuar në këtë mënyrë unifikimin e standardizimin e mallrave ushtarake;

dh) në rastin e shtesës së kontratave të prokurimit të mallrave ose shërbimeve, nëse nevoja për mallra/shërbime shtesë është shkaktuar nga rrethana të paparashikuara, që nuk varen nga autoriteti kontraktor dhe që nuk mund të ndahen teknikisht ose ekonomikisht, nga kontrata fillestare, pa sjellë ndikime negative ose kosto të mëtejshme për autoritetin kontraktor, por që janë të nevojshme për përfundimin e kontratës fillestare. Shtesa e kontratës nuk mund të tejkalojë 20 (njëzet) % të vlerës së kontratës fillestare;

e) në raste urgjencash, kur cenohet niveli i gatishmërisë dhe operacionalitetit të strukturave të Forcave të Armatosura.

3. Për caktimin e afateve për dorëzimin e ofertës, autoriteti kontraktor merr në konsideratë kompleksitetin e objektit të prokurimit dhe kohën e nevojshme për realizimin e kontratës.

Neni 21

Procedura “shtet me shtet”

1. Procedura “shtet me shtet” realizohet, për:

i. furnizimin me pajisje ushtarake ose pajisje të klasifikuara;

ii. punë dhe shërbime, që lidhen drejtpërdrejt me këto pajisje;

iii. punë dhe shërbime të posaçme për qëllime ushtarake ose punë dhe shërbime, që, për arsye sigurie përfshijnë, kërkojnë dhe/ose përmbajnë informacion të klasifikuar.

2. Procedurat “shtet me shtet” mund të realizohen në një nga format e mëposhtme:

a) drejtpërdrejt me një vend anëtar të NATO-s ose me një agjenci të NATO-s;

b) nëpërmjet dhënies së autorizimit një vendi anëtar të NATO-s ose agjencie të NATO-s për të kryer procedurat e prokurimit, nëpërmjet marrëveshjeve teknike ose nëpërmjet një kërkesë të veçantë për prokurim.

3. Procedura e drejtpërdrejtë me vendin anëtar ose agjencinë e NATO-s është procedura, përmes së cilës autoriteti kontraktor prokuron mallra dhe shërbime te një ministri homologe ose struktura vartëse të saj ose agjenci e NATO-s, me kushtet, çmimet e standardet që ato zbatojnë për forcat e tyre të armatosura.

4. Procedura me dhënie autorizimi një vendi/agjencie të NATO-s është procedura përmes së cilës autoriteti kontraktor autorizon një ministri homologe ose strukturë vartëse të saj apo dhe një agjencie të NATO-s, për të realizuar prokurimin në interes të Forcave të Armatosura, me procedurën, kushtet, çmimet e standardet, që ato zbatojnë për forcat e tyre të armatosura. Në këtë rast, autoriteti kontraktor transferon paraprakisht fondin financiar te shteti përkatës ose agjencia e NATO-s, pas autorizimit të marrë nga ministria përgjegjëse për financat.

5. Procedurat “shtet me shtet” mund të bëhen me kontrata njëvjeçare ose kontrata disavjeçare.

6. Procedura e prokurimit “shtet me shtet” përfshin nënshkrimin e marrëveshjes teknike ose, në mungesë të saj, dërgimin e kërkesës së veçantë vendit/agjencisë së NATO-s, të cilave u delegohet realizimi i procedurës së prokurimit, sipas sistemit të tyre të prokurimit. Ky lloj prokurimi mund të realizohet në këto raste:

a) kur testimi i mallit të caktuar kërkon analizë teknike komplekse dhe Forcat e Armatosura nuk kanë mundësi ta kryejnë atë;

b) në rastet e mospasjes së një ekspertize të mjaftueshme/nevojshme për objektin e prokurimit;

c) kur një formë tjetër prokurimi, e përcaktuar në këtë vendim ka dështuar ose ka argumente të qëndrueshme që dëshmojnë për mungesë leverdie, për shkak të çmimit ose të cilësisë së dobët së mallit;

ç) kur ekzistojnë kontrata të mëparshme të kësaj kategorie, prokurime “shtet me shtet” dhe ajo vlerësohet më e leverdishme se sa blerja e drejtpërdrejtë te një subjekt ekonomik, që operon me këtë shtet ose me shtete të tjera;

d) kur ka një nevojë urgjente, për shkaqe jashtë kontrollit apo parashikimit të autoritetit kontraktor,

që kanë të bëjnë me fatkeqësi natyrore ose fatkeqësi të tjera, dhe kur afati kohor limit për procedura të konkurrimit nuk mund të realizohet dhe ekzistojnë rrethana të besueshme. Rrethanat e krijuara, në asnjë rast nuk duhet të përdoren për investimet komplekse, të cilat zgjasin më shumë se një vit buxhetor;

dh) në raste urgjencash, kur cenohet niveli i gatishmërisë dhe operacionalitetit të strukturave të Forcave të Armatosura;

e) kur nuk mund të gjenden operatorë ekonomikë në treg;

ë) kur shteti/agjencia e NATO-s përballon një pjesë të mallit ose shërbimit në vlerë monetare ose në natyrë, por jo më pak se 15% e vlerës totale të mallit ose shërbimit që kërkohet të prokurohet.

7. Në procedurën “shtet me shtet” autoriteti kontraktor ndjek këta hapa:

a) Pas hartimit të kërkesës operacionale nga struktura gjeneruese dhe klasifikimit të saj nga Komisioni i Veçantë i Klasifikimit, struktura përgjegjëse e modernizimit, nëpërmjet grupit të punës për hartimin e projektit, harton projektin teknik me të gjithë informacionin e mundshëm, duke përcaktuar kërkesa sa më të plota e të sakta tekniko-operacionale;

b) Projekti teknik dhe rekomandimi për llojin e procedurës “shtet me shtet” i dërgohen titullarit të autoritetit kontraktor për miratim;

c) Me miratimin nga titullari, struktura përgjegjëse për modernizimin i drejtohet vendit anëtar të NATO-s ose agjencisë së saj e negocion me të kushtet e projektit, në të cilën përcaktohen edhe afatet e dërgimit nga kjo e fundit të ofertës teknike dhe ekonomike;

ç) Autoriteti kontraktor e vlerëson këtë ofertë dhe vendos nëse do të vijojë apo jo me nënshkrimin e saj.

KREU V MARRËVESHJA KUADËR

Neni 22 Rregulla të përgjithshme

1. Marrëveshja kuadër përdoret kur autoriteti kontraktor e di me siguri objektin që do të prokuronjë, por nuk di sasinë, kohën e livrimit të mallit/ofrimit të shërbimit ose kushte të tjera të kontratës.

2. Marrëveshja kuadër përmban listën e mallrave/shërbimeve, si dhe termat dhe kushtet e marrëveshjes dhe është e detyrueshme për zbatim nga palët.

3. Autoriteti kontraktor nuk është i detyruar të prokurojë një sasi të caktuar mallrash/shërbimesh të përfshira në marrëveshje, por, në çdo rast, gjatë kohëzgjatjes së saj, nuk lejohet të blejë nga asnjë operator ekonomik tjetër të njëjtat mallra/shërbime të mbuluara nga marrëveshja kuadër.

4. Marrëveshja kuadër mund të lidhet vetëm pasi autoriteti kontraktor të ketë kryer një nga procedurat e prokurimit të parashikuara në këtë vendim.

5. Operatorët ekonomikë përzgjidhen si palë të marrëveshjes kuadër, duke zbatuar kriteret e përcaktimit të ofertës fituese, sipas përcaktimeve të këtij vendimi.

6. Në rastin kur autoriteti kontraktor e ka të pamundur të përcaktojë sasinë e mallit ose të shërbimit, mund të vendosë të vlerësojë ofertën/ofertat fituese, duke u bazuar në çmimin për njësi.

Në çdo rast, autoriteti kontraktor planifikon me përafërsi sasinë dhe vlerën e pritshme të kontratave që mund të lidhen gjatë marrëveshjes kuadër, bazuar në eksperiencat e mëparshme, me qëllim jo vetëm orientimin e operatorëve ekonomikë, por edhe hartimin e kriterëve për kualifikimin apo kërkesave të tjera, të cilat lidhen përpjesëtimisht me fondin limit.

7. Fondi limit, me të cilin autoriteti kontraktor do të shpallë procedurën e prokurimit, është vlera e pritshme e kontratave që mund të lidhen gjatë marrëveshjes kuadër. Hartimi i kriterëve të veçanta për kualifikim, si kapacitetet teknike ekonomike apo kriteret të tjera, të cilat lidhen me fondin, do të përlogariten mbi vlerën e pritshme të kontratave që mund të lidhen.

8. Në rastin kur autoriteti kontraktor vendos të vlerësojë me “çmim për njësi”, atëherë, përveç vlerës së pritshme të kontratave, do të përlogarisë edhe shumatoren e çmimeve për njësi, e cila duhet të publikohet së bashku me vlerën e pritshme të kontratave, fondi limit, në njoftimin e kontratës.

Në këtë rast, ofertimi nga operatorët ekonomikë do të bëhet me shumatoren e çmimeve për njësi. Për efekt krahasimi, vlerësimi i ofertave të paraqitura do të bëhet mbi bazën e shumatores së

çmimeve për njësi të përlogaritur për çdo artikull apo shërbim, nga autoriteti kontraktor.

9. Kontratat e bazuara në marrëveshjet kuadër akordohen brenda kufijve dhe kushteve të parashikuara në marrëveshjen kuadër.

10. Në kontratat e bazuara në marrëveshjen kuadër nuk mund të bëhen ndryshime të kushteve për të cilat është lidhur marrëveshja.

11. Nëse nevojat e autoritetit kontraktor për karakteristikat e mallit ose shërbimit ndryshojnë, atëherë autoriteti kontraktor duhet të prokurojë një marrëveshje kuadër të re.

Neni 23

Kohëzgjatja e marrëveshjes kuadër

Kohëzgjatja e një marrëveshjeje kuadër nuk mund të jetë më shumë se 4 (katër) vjet.

Neni 24

Llojet e marrëveshjeve kuadër

1. Marrëveshja kuadër mund të lidhet me një ose disa operatorë ekonomikë.

2. Në marrëveshjet kuadër me një operator ekonomik, gjatë zbatimit të saj, këtij të fundit i kërkohet të përgatisë ofertën e tij vetëm në lidhje me kushtet për të cilat është rënë dakord paraprakisht në marrëveshjen kuadër.

3. Në çdo rast, dhënia e kontratave do të bëhet pa rihapur konkurrimin, duke u bazuar në kushtet e përcaktuara në marrëveshjen kuadër.

4. Në kontratat e bazuara në marrëveshjet kuadër, të lidhura me disa operatorë ekonomikë, autoriteti kontraktor duhet të përcaktojë në dokumentet e tenderit, kushtet që do të zbatohen për dhënien e kontratave brenda marrëveshjes kuadër.

5. Marrëveshjet kuadër me disa operatorë ekonomikë duhet të lidhen me të paktën 3 (tre) operatorë ekonomikë, nëse ato i kanë përmbushur të gjitha kriteret e përzgjedhjes. Në rast të kundërt, autoriteti kontraktor mund të lidhë marrëveshje kuadër me ato operatorë ekonomikë që i kanë përmbushur të gjitha kriteret, me kusht që të jenë të paktën dy.

6. Në rast të përdorimit të marrëveshjeve kuadër me disa operatorë ekonomikë, autoriteti kontraktor, për të lidhur kontratë brenda marrëveshjes kuadër, duhet të rihapë konkurrimin.

7. Autoriteti kontraktor përgatit një ftesë për ofertë dhe ia dërgon vetëm operatorëve ekonomikë, palë të marrëveshjes kuadër.

8. Ftesa për ofertë drejtuar operatorëve ekonomikë duhet të përcaktojë afatin kohor për dorëzimin e ofertave, kriteret e përcaktimit të ofertës fituese për kontratën e bazuar në marrëveshjen kuadër dhe çdo informacion të nevojshëm për përgatitjen e ofertave.

9. Kriteret e përcaktimit të ofertës fituese gjatë rihapjes së konkurrimit mund të jenë të njëjta si ato të marrëveshjes kuadër ose autoriteti kontraktor mund të përdorë kriteret e tjera, me kusht që ato të jenë të përcaktuara në dokumentet fillestare të marrëveshjes kuadër.

KREU VI ZHVILLIMI I PROCEDURAVE TË PROKURIMIT

Neni 25

Njësia e prokurimit dhe urdhri për prokurim

1. Titullari i autoritetit kontraktor ose personi i autorizuar prej tij është përgjegjës për organizimin dhe realizimin e procedurave të prokurimit, si dhe për ndarjen e qartë ndërmjet detyrave të zyrtarëve/nëpunësve të përfshirë në hartimin e dokumenteve të tenderit dhe të atyre të përfshirë në procesin e vlerësimit e të përzgjedhjes së fituesit.

2. Përpara emërimit të një nëpunësi prokurimi, duhet të mbahen parasysh kërkesat ligjore për parandalimin e konfliktit të interesit, sipas legjislacionit në fuqi.

Çdo nëpunës, që merr pjesë në procesin e prokurimit nënshkruan një deklaratë përmes së cilës deklaron se nuk ndodhet në kushtet e konfliktit të interesit.

3. Nuk lejohet që titullari i autoritetit kontraktor apo personi i autorizuar prej tij, të drejtojë një komision ose të marrë pjesë në fazën e procedurës së përzgjedhjes.

4. Njësia e prokurimit ka dhe përgjegjësinë për mbledhjen e të gjitha materialeve të nevojshme që u bashkëlidhen dokumenteve të tenderit, si:

- a) kërkesat operacionale;
- b) vendimi i Komisionit të Veçantë të Klasifikimit;
- c) miratimi i autoritetit kontraktor;

ç) standardet e NATO-s, kombëtare e ndërkombëtare; dhe

d) dokumente të tjera në përshtatshmëri me veçorinë e procedurës së prokurimit, duke përfshirë edhe procesverbalet e mbledhjeve.

5. Kur sigurohen fondet dhe ka nevojë për mallra dhe shërbime, titullari i autoritetit kontraktor apo personi i autorizuar prej tij, miraton urdhrin e prokurimit, i cili duhet të përmbajë të paktën:

- a) objektin e prokurimit;
- b) përbërjen e njësies së prokurimit;
- c) vlerën limit të kontratës;
- ç) llojin e procedurës së prokurimit dhe arsyet e përdorimit të saj.

Neni 26

Hartimi i dokumenteve të tenderit

1. Njësia e prokurimit është përgjegjëse për hartimin e dokumenteve të tenderit për të cilat mbahet procesverbal. Dokumentet e tenderit dhe procesverbali i mbajtur për hartimin e tyre nënshkruhen nga të gjithë anëtarët e njësies së prokurimit.

2. Në rastet e kontratave komplekse ose të kontratave që kërkojnë njohuri të veçanta, teknike a juridike, autoriteti kontraktor mund të punësojë specialistë të jashtëm ose kontraktorë, për të ndihmuar njësinë e prokurimit në hartimin e dokumenteve të tenderit.

3. Në hartimin e dokumenteve të tenderit, autoriteti kontraktor përdor dokumentet standarde të tenderit që përdoren në procedurat e prokurimit publik, duke i përshtatur me kërkesat e këtij vendimi.

4. Pas hartimit të dokumenteve të tenderit, titullari i autoritetit kontraktor apo personi i autorizuar, në përshtatshmëri me tipin e procedurës së prokurimit, miraton njoftimin e kontratës.

5. Njësia e prokurimit është përgjegjëse për lëshimin e një kopjeje të dokumenteve të tenderit për çdo operator ekonomik të miratuar nga autoriteti kontraktor. Nëse një operator ekonomik kërkon ndonjë sqarim, njësia e prokurimit ia komunikon këtë me shkrim.

6. Nëse, pas njohjes me dokumentet e tenderit, ndonjë ofertues i mundshëm kërkon sqarime për dokumentet e tenderit, autoriteti kontraktor duhet t'i përgjigjet çdo kërkesë për sqarim, të bërë nga çdo operator ekonomik, me kusht që kërkesa të

jetë marrë jo më vonë se 5 (pesë) ditë para afatit përfundimtar të dorëzimit të ofertave. Autoriteti kontraktor duhet të përgjigjet brenda 3 (tri) ditëve nga depozitimi i kërkesës, në mënyrë që të bëjë të mundur dorëzimin e ofertës në kohë nga operatori ekonomik dhe pa identifikuar burimin e kërkesës, duhet t'ua komunikojë sqarimin përkatës të gjithë operatorëve ekonomikë, që kanë tërhequr dokumentet e tenderit.

7. Autoriteti kontraktor, në çdo kohë, përpara mbarimit të afatit të fundit për dorëzimin e ofertave dhe për çfarëdo lloj arsyeje, me nismën e vet ose me kërkesë për sqarim nga një operator ekonomik, mund të bëjë ndryshime në dokumentet e tenderit, përmes hartimit të një shtojce. Çdo shtojcë u komunikohet menjëherë të gjithë operatorëve ekonomikë, që kanë tërhequr dokumentet e tenderit dhe bëhet detyruese për ta. Shtojca vihet në dispozicion edhe në rrugë elektronike.

8. Në çdo rast, kur ndryshohen dokumentet e tenderit, autoriteti kontraktor zgjat afatin kohor për dorëzimin e ofertës nga 5 (pesë) deri në 15 (pesëmbëdhjetë) ditë.

Neni 27

Dorëzimi i ofertave

1. Ofertat duhet të dorëzohen në adresën e përcaktuar në dokumentet e tenderit brenda afatit kohor të përcaktuar në këto dokumente si afati i fundit për dorëzimin e ofertave.

2. Çdo ofertë, e dorëzuar pas afatit të përcaktuar në njoftimin e autoritetit kontraktor, nuk shqyrtohet nga komisioni dhe i kthehet e pahapur kandidatit/ofertuesit. Operatori ekonomik duhet të paraqesë një zarf të mbyllur dhe të vulosur, i cili duhet të përmbajë kualifikimet ligjore të kandidatit/ofertuesit, ofertën teknike dhe ofertën ekonomike.

3. Oferta paraqitet sipas përcaktimit në dokumentet e tenderit. Mosparaqitja, sipas përcaktimit apo mungesa e çdo elementi në dokumentet e tenderit e bën ofertën të pavlefshme. Në këtë rast, oferta skualifikohet, por zarfi nuk i kthehet ofertuesit.

4. Dokumentet e tenderit mund të dorëzohen nga operatorët ekonomikë në formë shkresore ose elektronike. Dorëzimi në formë elektronike aplikohet në rastet kur dokumentet e tenderit nuk

përmbajnë informacion të klasifikuar, sipas legjislacionit në fuqi.

5. Ofertat në rrugë elektronike dorëzohen në një adresë elektronike të posaçme të krijuar nga autoriteti kontraktor vetëm për këtë qëllim.

Ofertat elektronike hapen njëkohësisht me ofertat e dorëzuara me shkrim në vendin, datën dhe orën e përcaktuar në dokumentet e tenderit.

Neni 28

Hapja dhe vlerësimi i ofertave

1. Komisioni i vlerësimit të ofertave hap dhe lexon ofertat, në përputhje me përcaktimet e këtij vendimi.

2. Anëtarët e njësisë së prokurimit, që kanë marrë pjesë në hartimin e dokumenteve të tenderit, janë të pranishëm gjatë fazës së hapjes dhe të vlerësimit, por nuk kanë të drejtë të votojnë ose të ndikojnë në procesin e shqyrtimit. Ata mund të japin mendime vetëm kur u kërkohet, si dhe kryejnë funksione të karakterit ndihmës, si mbajtja e procesverbalit, sistemimi e ruajtja e dokumenteve.

3. Në procedurën konkurruese, komisioni i vlerësimit të ofertave ndjek këta hapa:

a) lexon emrin dhe adresën e ofertuesve dhe hap zarfet përkatëse;

b) lexon dhe verifikon listën e dokumenteve të paraqitura nga ofertuesit ose personat e autorizuar prej tyre;

c) hap ofertat teknike dhe ofertat ekonomike;

ç) u komunikon përfaqësuesve ditën, vendin dhe orën për klasifikimin përfundimtar të ofertave dhe më pas vazhdon, pa praninë e ofertuesve, punën për shqyrtimin e ofertave;

d) shqyrton dokumentacionin ligjor e kualifikues;

dh) vlerëson ofertat teknike të kandidatëve të kualifikuar;

e) vlerëson ofertën ekonomike;

ë) kërkon sqarime nga ofertuesit, nëse e gjykon të nevojshme. Komunikimi kryhet me shkrim ose në rrugë elektronike dhe pasqyrohet në procesverbalin e prokurimit;

f) nëse e gjykon të nevojshme, kryen për kontrata komplekse testimin e mallit ose të shërbimit, por duke i njoftuar paraprakisht ofertuesit. Në rast se ofertuesi nuk pranon testimin, oferta e tij skualifikohet. Testimi bëhet në mënyrë të njëjtë për të gjitha subjektet ekonomike, sipas

planit të testimit të miratuar. Koha e testimit negociohet me ofertuesit dhe nuk mund të fillojë para dorëzimit të ofertës dhe duhet të përfundojë para shpalljes së fituesit;

g) harton renditjen përfundimtare, në bazë të ofertave të pranuar, e cila duhet të komunikohet në kohën e njoftuar, por, në çdo rast, jo më vonë se 20 (njëzet) ditë nga data e dorëzimit të ofertave;

gj) shtyn kohën e vlerësimit të ofertës, në rast se afati i caktuar nuk është i mjaftueshëm për marrjen e një vendimi. Afati i ri u njoftohet ofertuesve.

4. Në procedurën e drejtpërdrejtë komisioni i vlerësimit të ofertave ndjek hapat, si më poshtë vijon:

a) lexon emrin dhe adresën e ofertuesit dhe hap zarfin përkatës;

b) lexon dhe verifikon listën e dokumenteve të paraqitura nga ofertuesi ose personi i autorizuar i tij;

c) hap ofertën teknike dhe ofertën ekonomike;

ç) i komunikon përfaqësuesit ditën, vendin dhe orën për rezultatin e vlerësimit të ofertës dhe vijon punën për shqyrtimin e saj;

d) shqyrton dokumentacionin ligjor dhe kualifikues;

dh) vlerëson ofertën teknike dhe ekonomike;

e) kërkon sqarime nga ofertuesi, nëse e gjykon të nevojshme. Komunikimi kryhet drejtpërdrejt, me shkrim ose në rrugë elektronike dhe pasqyrohet në procesverbalin e prokurimit;

ë) nëse e gjykon të nevojshme, kryen për kontrata komplekse testimin e mallit ose shërbimit, por duke e njoftuar paraprakisht ofertuesin. Në rast se ofertuesi nuk pranon testimin, oferta e tij skualifikohet. Koha e testimit negociohet me ofertuesin dhe nuk mund të fillojë para dorëzimit të ofertës dhe duhet të përfundojë para shpalljes së fituesit;

f) merr vendim për ofertën e paraqitur dhe ia komunikon ofertuesit, jo më vonë se 20 (njëzet) ditë nga data e dorëzimit të ofertës;

g) shtyn kohën e vlerësimit të ofertës, në rast se afati i caktuar nuk është i mjaftueshëm për marrjen e një vendimi. Afati i ri i njoftohet ofertuesit.

5. Në procedurën “shtet me shtet”, nëpërmjet dhënies së autorizimit një vendi anëtar të NATO-s ose agjencie të NATO-s, për të kryer procedurat e prokurimit, autoriteti kontraktor ndjek këta hapa:

a) kërkesën operacionale;

b) negocion marrëveshjeve teknike ose kërkesën e veçantë për prokurim, ku duhet të përfshihen minimalisht:

i. palët;

ii. delegimi i autoritetit për të prokuruar në emër të Ministrisë së Mbrojtjes;

iii. objekti i prokurimit;

iv. të dhënat teknike bashkë me vlerën e mallit ose shërbimit që kërkohet të prokurohet;

v. afati, vendi dhe mënyra e dorëzimit të mallit ose shërbimit.

c) nënshkruan marrëveshjen ose kërkesën e veçantë për prokurim;

ç) pret mallin ose shërbimin nga pala.

6. Çdo hap i procedurës së prokurimit duhet të regjistrohet dhe të pasqyrohet në procesverbalin e prokurimit.

7. Njëri nga anëtarët e njësisë së prokurimit është gjithmonë përgjegjës për regjistrimin e çdo faze të procesit dhe tekstit përfundimtar të procesverbalit, i cili nënshkruhet nga të gjithë anëtarët e komisionit të vlerësimit të ofertave.

8. Nëse anëtarët e komisionit të vlerësimit të ofertave kanë mendime të ndryshme ose nëse komisioni vendos me votim, kjo gjë duhet të pasqyrohet në procesverbal, duke dhënë dhe argumentet përkatëse. Dokumentet që shoqërojnë ofertën, nuk u kthehen ofertuesve, por mbeten pjesë e dosjes së procedurës dhe administrohen prej tij.

9. Komisioni i vlerësimit të ofertave, pas përfundimit të vlerësimit të ofertave, përgatit një raport përmbledhës dhe i propozon fituesin titullarit të autoritetit kontraktor.

10. Me përfundimin e afateve/procedurave të ankimit, autoriteti kontraktor njofton operatorin ekonomik të shpallur fitues.

Me përfundimin e afateve/procedurave të ankimit autoritetit kontraktor bën shpalljen e fituesit. Shpallja bëhet në Ministrinë e Mbrojtjes dhe i njoftohet me shkrim operatorit ekonomik të suksesshëm.

11. Autoriteti kontraktor, pas dërgimit të njoftimit të fituesit, fton operatorin ekonomik për negocimin e kontratës.

Neni 29

Negocimi i kontratës

1. Pas miratimit të fituesit, titullari i autoritetit kontraktor urdhëron krijimin e Komisionit të Negocimit të Kontratës për negocimin e kushteve të saj.

2. Ky komision ka në përbërje përfaqësues të strukturës përgjegjëse për hartimin e kontratave, specialistë të fushave të tjera, në varësi të specifikës së objektit të kontratës, si dhe në çdo rast përfaqësues të strukturës ushtarake përfituese të mallit ose shërbimit.

3. Kontrata hartohet në gjuhën shqipe. Në rastin kur operatori i shpallur fitues është i huaj, kontrata hartohet edhe në gjuhën angleze.

4. Pas përfundimit të negocimit, titullari i autoritetit kontraktor ose personi i autorizuar prej tij, nënshkruan kontratën.

5. Komisioni i Negocimit të Kontratës mund të thërrasë anëtarët e grupit të punës për hartimin e projektit për saktësimin e elementeve teknike të kontratës. Personat e thirrur nga komisioni janë këshillues dhe jo vendimmarrës në përcaktimin e kushteve të kontratës.

6. Në çdo rast mbahet procesverbal i veçantë që nënshkruhet nga anëtarët e Komisionit të Negocimit të Kontratës dhe personit të thirrur për këshillim.

Neni 30

Anulimi i një procedure prokurimi

1. Autoriteti kontraktor anulon procedurën e prokurimit vetëm:

a) për shkaqe që dalin jashtë kontrollit të autoritetit kontraktor dhe të paparashikueshme në kohën e fillimit të procedurës së prokurimit;

b) nëse nuk është paraqitur asnjë ofertë brenda afateve kohore;

c) nëse asnjë nga ofertat e paraqitura nuk përputhet me kriteret e përcaktuara në dokumentet e tenderit;

ç) nëse të gjitha ofertat e paraqitura përmbajnë çmime që e tejkalojnë buxhetin e autoritetit kontraktor.

2. Autoriteti kontraktor nuk mban asnjë përgjegjësi ndaj ofertuesve që kanë paraqitur oferta për vendimin e marrë në bazë të shkronjës “a”, të pikës 1, të këtij neni.

3. Autoriteti kontraktor njofton operatorët ekonomikë pjesëmarrës në prokurim, për anulimin e procedurës së prokurimit, së bashku me arsyet e anulimit, brenda 5 (pesë) ditëve nga marrja e vendimit për anulim.

KREU VII

SHQYRTIMI I ANKESAVE

Neni 31

Procedura e shqyrtimit të ankesave

1. Çdo operator ekonomik, pjesëmarrës në një procedurë prokurimi që rrezikohet të dëmtohet nga një vendim i autoritetit kontraktor, mund ta kundërshtojë këtë vendim.

2. Ankesat, si për dokumentet e tenderit, ashtu edhe për vendimet e komisionit të vlerësimit të ofertave, duhet të dorëzohen pranë autoritetit kontraktor, brenda 5 (pesë) ditëve punë nga data kur ankimesi është vënë në dijeni të dokumenteve ose vendimmarrjes që konteston.

3. Ankimesi përdor formularin e ankesës, pjesë e dokumenteve të tenderit, që përmban emrin dhe adresën e ankimesit, objektin e procedurës konkrete, bazën ligjore, si dhe një përshkrim të shkeljes së pretenduar.

4. Me marrjen e ankesës me shkrim nga ankimesi, titullari i autoritetit kontraktor urdhëron njësinë e prokurimit dhe komisionin e vlerësimit të ofertave të pezullojnë vazhdimin e procedurës, derisa ankesa të shqyrtohet plotësisht.

5. Titullari i autoritetit kontraktor ia ngarkon çështjen një komisioni të përbërë nga 3 (tre) persona, ku të paktën njëri është ekspert i fushës për të shqyrtuar ankesën dhe për të dhënë një vendim. Përfshijmish, në rast të mungesës së personelit, titullari i autoritetit kontraktor ia ngarkon çështjen për shqyrtim 1 (një) zyrtari të vetëm, i cili duhet të jetë ekspert fushë. Komisioni/zyrtari i ngarkuar është përgjegjës për shqyrtimin e ankesës dhe marrjen e vendimit lidhur me të.

6. Njësia e prokurimit mbledh të gjithë informacionin e nevojshëm për të shqyrtuar ankesën dhe për të ndihmuar komisionin/zyrtarin e ngarkuar për shqyrtimin e saj.

Në rast se ankimi lidhet me dokumentet e tenderit, titullari mund t'ia ngarkojë shqyrtimin e ankesës komisionit të vlerësimit të ofertës.

7. Vendimi për ankesën duhet të merret brenda 10 (dhjetë) ditëve punë nga marrja e saj.

8. Nëse kërkohet informacion tjetër nga ankimuesi, atëherë afati kohor i sipërpërmendur ndërpritet dhe fillon përsëri, pasi komisioni/zyrtari i ngarkuar me shqyrtimin e ankesës ta sigurojë këtë informacion.

9. Autoriteti kontraktor duhet të informojë ankimuesin për vendimin dhe arsyet për këtë vendim të marrë, jo më vonë se 24 (njëzet e katër) orë pas marrjes së vendimit.

10. Autoriteti kontraktor, nëse nevojitet, duhet të zgjasë afatin kohor të procedurës së prokurimit aq sa zgjat periudha e pezullimit.

11. Në rastet kur afatet kohore të procedurës së prokurimit, për të cilat janë njoftuar ofertuesit, ndryshojnë për shkak të marrjes parasysh të ankesës, autoriteti kontraktor u shpërndan ofertuesve një njoftim të posaçëm, ku jepen arsyet për zgjatjen e këtyre afateve.

12. Në përfundim të shqyrtimit të ankesës, komisioni/zyrtari i ngarkuar për shqyrtimin e saj mund të marrë vendim për refuzimin ose pranimin e ankesës, i cili i komunikohet menjëherë titullarit të autoritetit kontraktor.

13. Në rastin kur ankesa është pranuar, komisioni/zyrtari i ngarkuar për shqyrtimin e ankesës i dërgon vendimin për zbatim njësisë së prokurimit ose komisionit të vlerësimit të ofertave, duke njoftuar dhe titullarin e autoritetit kontraktor.

14. Vendimi i komisionit/zyrtarit të ngarkuar për shqyrtimin e ankesës është përfundimtar dhe, në çdo rast, i komunikohet me shkrim ankimuesit. Komunikimi i vendimit mund të bëhet edhe në adresën elektronike të përcaktuar prej operatorit ekonomik në formularin e ankesës. Autoriteti kontraktor duhet të informojë ankimuesin për vendimin dhe arsyet për këtë vendim të marrë, jo më vonë se 24 (njëzet e katër) orë pas marrjes së vendimit.

KREU VIII ZBATIMI I KONTRATËS

Neni 32 Nënkontraktimi

1. Autoriteti kontraktor mund të lejojë nënkontraktimin për realizimin e një pjese të kontratës. Në asnjë rast, kontraktorët nuk mund të

nënkontraktojnë mbi 40 (dyzet) % të kontratës në palë të treta.

2. Në dokumentet e tenderit duhet të përcaktohet qartë nëse lejohet ose jo nënkontraktimi. Në rastet kur mund të ketë nënkontraktor, autoriteti kontraktor të shprehet qartë që nuk do të bëjë pagesa të drejtpërdrejta te nënkontraktorët.

3. Me dorëzimin e ofertave, ofertuesit duhet të deklarojnë pjesën e kontratës, që ata kanë qëllim të nënkontraktojnë, në rast se shpallen fitues. Për kontratat që lidhen me çështje të informacionit, ekspozimi i të cilit është në kundërshtim me interesat e sigurisë kombëtare, autoriteti kontraktor duhet që të jetë shprehur më parë për kushtëzimet që ekzistojnë për nënkontraktorët.

4. Një kopje e noterizuar e kontratës së nënkontraktimit i dorëzohet autoritetit kontraktor, brenda 5 (pesë) ditëve nga nënshkrimi i saj, bashkë me dëshmitë e kualifikimeve dhe të kërkesave teknike të nënkontraktorit. Autoriteti kontraktor, pasi e shqyrton atë, ka të drejtë ta pranojë ose refuzojë, brenda 10 (dhjetë) ditëve, duke dhënë arsyet përkatëse.

Neni 33

Zbatimi dhe mbikëqyrja e kontratës

1. Gjatë zbatimit të kontratës, autoriteti kontraktor dhe organe të tjera shtetërore të autorizuar me ligj mund të mbikëqyrin veprimtarinë e kontraktorit apo të nënkontraktorit, vendin e zbatimit, afatet, si dhe cilësinë e mallrave apo të shërbimeve, në përputhje me kushtet e kontratës, si dhe legjislacionin në fuqi.

2. Zbatimi dhe mbikëqyrja e kontratës realizohet nga struktura përgjegjëse për modernizimin, e cila vlerëson realizimin e detyrimeve kontraktuale, sipas fazave të realizimit të kontratës dhe përgatit raportin përkatës për fazën në të cilën është zbatimi i kontratës.

3. Në përfundim të kontratës, struktura përgjegjëse për modernizimin përgatit një raport përmbledhës për titullarin e autoritetit kontraktor për korrektësinë dhe cilësinë e zbatimit të kontratës. Një kopje e këtij raporti i jepet edhe kontraktorit, me kërkesë të tij.

PJESA II KOMISIONI I VEÇANTË I KLASIFIKIMIT

KREU IX PËRBËRJA, MËNYRA E ORGANIZIMIT DHE FUNKSIONIMIT TË KVK-së

Neni 34

Organizimi dhe funksionimi i KVK-së

Komisioni i Veçantë i Klasifikimit (në vijim “KVK”) organizohet dhe funksionon si një strukturë e posaçme në Ministrinë e Mbrojtjes, me qëllim klasifikimin e kontratave si kontrata për blerjen e pajisjeve/mjeteve të projektuara posaçërisht ose të përshtatura për qëllime ushtarake, si dhe armët, municionet apo materialet luftarake për qëllime operacionale, përfshirë teknologjinë dhe *software*-t e lidhura me këto mallra.

Neni 35

Detyrat e KVK-së

1. KVK-ja, në zbatim të përcaktimeve të nenit 34, të këtij vendimi, ka për detyrë:

a) të analizojë kërkesat operacionale të hartuara nga strukturat e gjenerimit të tyre;

b) të klasifikojë natyrën e mallrave apo të shërbimeve të kërkuara nga strukturat gjeneruese, si mallra ose shërbime që çojnë në lidhjen e kontratave për blerjen e pajisjeve/mjeteve të projektuara posaçërisht ose të përshtatura për qëllime ushtarake, si dhe armët, municionet apo materialet luftarake për qëllime operacionale, përfshirë teknologjinë dhe *software*-t e lidhura me këto mallra;

c) të vlerësojë dhe miratojë nga ana operacionale e funksionale kërkesat operacionale të hartuara nga strukturat e gjenerimit të tyre.

2. Klasifikimi i një malli ose shërbimi, sipas pikës 1, të këtij neni, bëhet 1 (një) herë për çdo tipologji malli dhe shërbimi.

Neni 36

Përbërja e KVK-së

1. Përbërja e KVK-së është, si më poshtë vijon:

- a) Zëvendëseshfi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura (kryetar);
b) Drejtori i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura (anëtar);

- c) Komandanti i Komandës së Forcës Tokësore (anëtar);
ç) Komandanti i Komandës së Forcës Detare (anëtar);
d) Komandanti i Komandës së Forcës Ajrore (anëtar);
dh) Komandanti i Komandës Mbështetëse (anëtar);
e) Drejtori i Drejtorisë së Logjistikës J-4 në Shtabin e Përgjithshëm të Forcave të Armatosura (anëtar);
ë) Drejtori i Drejtorisë së Operacioneve J-3 në Shtabin e Përgjithshëm të Forcave të Armatosura (anëtar);
f) Drejtori i Drejtorisë së Zbulimit J-2 në Shtabin e Përgjithshëm të Forcave të Armatosura (anëtar);
g) Drejtori i Drejtorisë së Ndërlidhjes J-6 në Shtabin e Përgjithshëm të Forcave të Armatosura (anëtar);
gj) Drejtori i Drejtorisë së Planifikimit dhe Monitorimit të Mbrojtjes J-5/8 në Shtabin e Përgjithshëm të Forcave të Armatosura (anëtar).

2. Në rast se nuk ka funksionar të emëruar në pozicionin e anëtarit, atëherë përfaqësimi do të kryhet nga zëvendësi i tij.

Neni 37

Mënyra e funksionimit të KVK-së

1. KVK-ja i zhvillon takimet sipas planit vjetor të punës, i cili hartohet dhe miratohet nga kryetari i tij, si dhe sa herë kërkohet nga kryetari ose ministri i Mbrojtjes.

2. Mbledhjet e KVK-së janë të vlefshme kur në to marrin pjesë jo më pak se 2/3 e numrit të anëtarëve të tij. Ato bëhen të mbyllura dhe për to mbahet procesverbal, i cili nënshkruhet nga të gjithë anëtarët pjesëmarrës në mbledhje dhe nga sekretari i KVK-së.

3. Rendi i ditës për mbledhjen e radhës së KVK-së hartohet nga sekretari i KVK-së dhe miratohet nga kryetari i këtij komisioni, i cili cakton afatin dhe vendin e mbledhjes. Sekretari njofton anëtarët e KVK-së dhe u vë në dispozicion dosjen përkatëse.

4. Materialet që do të analizohen në takim u shpërndahen anëtarëve të KVK-së nga sekretari i komisionit, jo më vonë se 2 (dy) ditë para ditës së takimit. Kur materialet që do të analizohen kërkojnë më shumë kohë për t'u përpunuar, kryetari mund të shtyjë afatin e takimit të KVK-së.

5. Për çështje që do të analizohen dhe që mund të kenë nevojë për verifikime e informacione të mëtejshme, kryetari i KVK-së ka të drejtë të kërkojë ekspertë të fushës.

6. Relatimi, prezantimi i materialit në KVK bëhet nga titullari i strukturës gjeneruese.

7. Vendimet e KVK-së merren me shumicën e të gjitha votave të anëtarëve të KVK-së, pjesëmarrës. Votimet në KVK bëhen të hapura.

8. Në rastet kur rezultati i votimit është i barabartë, vota e kryetarit është vendimtare.

9. Secili anëtar që voton kundër është i detyruar të shpjegojë kundërshtinë e tij, të cilat pasqyrohen në procesverbalin e mbledhjes. Nuk lejohet e drejta e abstenimit.

10. Vendimi duhet të jetë i argumentuar dhe i bazuar, duke përmendur në detaje referencat që kanë shërbyer si bazë për marrjen e këtij vendimi.

11. Vendimet e KVK-së, së bashku me procesverbalin e mbledhjes, i përcillen drejtpërdrejt ministrit të Mbrojtjes, i cili vendos kalimin ose jo për vijimin e procedurave të mëtejshme nga struktura përgjegjëse për modernizimin.

12. Kërkesat që nuk klasifikohen si “kontrata për blerjen e pajisjeve/mjeteve të projektuara posaçërisht ose të përshtatura për qëllime ushtarake, si dhe armët, municionet apo materialet luftarake për qëllime operationale, përfshirë teknologjinë dhe *software*-t e lidhura me këto mallra”, i rikthehen strukturës gjeneruese të kërkesës operationale.

13. Kryetari i Komisionit të Veçantë të Klasifikimit u dërgon për rishikim strukturave gjeneruese kërkesat operationale të pamundura teknikisht. Komisioni i Veçantë i Klasifikimit vlerëson dhe miraton kërkesën e rishikuar operationale.

Neni 38

Detyrat e kryetarit të KVK-së

Kryetari i KVK-së ushtron detyrat, si më poshtë vijon:

1. Drejton mbledhjet e KVK-së;
2. Siguron zbatimin e akteve ligjore e nënligjore në marrjen e vendimeve;
3. Vendos për rendin e ditës për çdo takim, si dhe për datën e kohën e mbledhjes së radhës;
4. Thërret mbledhje të zakonshme dhe të jashtëzakonshme të KVK-së, sipas nevojave;
5. Voton i fundit për miratimin e çdo kërkesë apo projekti;
6. Nënshkruan vendimin dhe procesverbalin e mbledhjes;

7. Paraqet drejtpërdrejt te ministri i Mbrojtjes të gjitha vendimet që merren nga KVK-ja dhe procesverbalet e mbledhjeve.

Neni 39

Detyrat e zëvendëskryetarit të KVK-së

Zëvendëskryetari i KVK-së zëvendëson kryetarin e KVK-së në ushtrimin e të gjitha kompetencave të tij të përcaktuara në këtë vendim, në rastet e mungesave, të pamundësisë apo të pa aftësisë fizike për të vepruar ose për shkak të një pengese ligjore që has gjatë veprimtarisë së tij.

Neni 40

Detyrat e anëtarëve të KVK-së

Anëtarët e KVK-së ushtrojnë detyrat, si më poshtë vijon:

1. Marrin pjesë në mbledhje dhe diskutojnë për çështjet që lidhen me miratimin e kërkesave operationale;
2. Marrin pjesë në votim;
3. Përgatiten për diskutim, propozojnë dhe japin mendime të argumentuara në lidhje me çështjet përkatëse;
4. Nënshkruajnë vendimin dhe procesverbalin e mbledhjes.

Neni 41

Detyrat e sekretarit të KVK-së

Sekretari i KVK-së caktohet nga kryetari, një përfaqësues i drejtorisë së J-5/8 dhe ushtron detyrat, si më poshtë vijon:

1. Administron e protokollon gjithë dokumentacionin e punës së KVK-së;
2. Cakton agjendën e punës dhe organizon takimet e KVK-së, pasi ka marrë miratimin nga kryetari;
3. Merr pjesë në mbledhjet e KVK-së, ku diskutohen çështje që lidhen me miratimin e kërkesave operationale dhe propozimeve teknike, pa të drejtë vote;
4. Mban procesverbalin e mbledhjeve të KVK-së;
5. Transkripton vendimin e marrë nga kryetari dhe anëtarët e KVK-së;

6. Merr nënshkrimin e të gjithë anëtarëve të KVK-së në vendimin dhe procesverbalin e mbledhjes;

7. Nënshkruan procesverbalin e mbledhjes, pas nënshkrimit nga të gjithë anëtarët e KVK-së.

KREU X DISPOZITA TË FUNDIT

Neni 42

Shfuqizime dhe dispozita fundore

1. Vendimi nr. 521, datë 8.8.2007, i Këshillit të Ministrave, “Për procedurat e blerjes nga Ministria e Mbrojtjes të disa mallrave të përjashtuara nga rregullat e përgjithshme të prokurimit publik”, i ndryshuar, shfuqizohet.

2. Ngarkohet Ministria e Mbrojtjes për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

VENDIM Nr. 1095, datë 24.12.2020

PËR MIRATIMIN E KËRKESAVE THELBËSORE NË FUSHËN E AVIACIONIT CIVIL⁷⁹

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të neneve 34, pika 2, 37, pika 3, 50, pika 2, 54, pika 2, 84, pika 2, 91, pika 3, të ligjit nr. 96/2020, “Kodi Ajrë i Republikës së Shqipërisë”, me propozimin e ministrit të Infrastrukturës dhe Energjisë, Këshilli i Ministrave

⁷⁹ Ky vendim është përafshuar plotësisht me rregulloren (BE) nr. 2018/1139, datë 4.7.2018, për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil dhe krijimin e një agjencie të sigurisë së aviacionit të Bashkimit Evropian dhe ndryshimin e rregulloreve (KE) nr. 2111/2005, (KE) nr. 1008/2008, (BE) nr. 996/2010, (BE) nr. 376/2014 dhe direktivat 2014/30/BE dhe 2014/53/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, dhe shfuqizimin e rregulloreve (KE) nr. 552/2004 dhe (KE) nr. 216/2008 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe të Rregullores së Këshillit (KEE) nr. 3922/91. Numri CELEX: 32018R1139, Fletorja Zyrtare e Bashkimit Evropian, seria L, nr. 212, datë 22.8.2018, faqe 1–122.

VENDOSI:

1. Miratimin e kërkesave thelbësore në fushën e aviacionit civil, sipas tekstit bashkëlidhur këtij vendimi.

2. Ngarkohen Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë dhe Autoriteti i Aviacionit Civil për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

KËRKESAT THELBËSORE NË FUSHËN E AVIACIONIT CIVIL

KAPITULLI I

PARIMET

Neni 1
Qëllimi dhe objektivat

1. Objektivi kryesor i kësaj Rregulloreje është krijimi dhe ruajtja e një niveli të lartë, të njëtrajtshëm të sigurisë në operim (*safety*) në aviacionin civil në Republikën e Shqipërisë.

2. Kjo Rregullore ka për qëllim dhe:

a) të kontribuojë në politikën e përgjithshme të aviacionit të Republikës së Shqipërisë dhe në përmirësimin e performancës së përgjithshme të sektorit të aviacionit civil;

b) të lehtësojë lëvizjen e lirë të mallrave, personave, shërbimeve dhe kapitalit, në fushat e mbuluara nga kjo rregullore, duke siguruar një mjedis të barabartë për të gjithë aktorët në tregun e aviacionit dhe për të përmirësuar aftësinë konkurruese të industrisë së aviacionit;

c) të kontribuojë për një nivel të lartë, të njëtrajtshëm, të mbrojtjes së mjedisit;

d) të lehtësojë lëvizjen e mallrave, shërbimeve dhe personelit, në fushat e mbuluara nga kjo rregullore, nëpërmjet një bashkëpunimi të përshtatshëm me vendet dhe autoritetet përkatëse të aviacionit, dhe duke promovuar pranimin reciprok të certifikatave dhe dokumenteve të tjera përkatëse;

e) të promovojë, ndër të tjera, kosto-eficiencën, duke shmangur dyfishimin dhe promovimin e efektivitetit në proceset rregullatore, certifikuese dhe mbikëqyrëse, si dhe përdorimin efikas të burimeve përkatëse në nivel kombëtar

f) të kontribuojë për krijimin dhe mbajtjen e një niveli të lartë, të njëtrajtshëm të sigurisë së aviacionit civil (*security*), në fushat e mbuluara nga kjo rregullore;

g) të ndihmojë autoritetin kombëtar në fushat e mbuluara nga kjo rregullore, për ushtrimin e të drejtave dhe përmbushjen e detyrimeve shtetërore sipas Konventës së Çikagos, duke siguruar një interpretim të përbashkët dhe një zbatim të njëtrajtshëm dhe në kohë të dispozitave të saj, sipas rastit;

h) të promovojë, pikëpamjet kombëtare lidhur me standardet dhe rregullat e aviacionit civil, duke themeluar një bashkëpunim të përshtatshëm me vendet e treta dhe organizatat ndërkombëtare;

i) të promovojë, ndër të tjera, kërkimet dhe risitë, në proceset rregullatore, të certifikimit dhe mbikëqyrjes;

j) të promovojë, në fushat e mbuluara nga kjo rregullore, ndëreveprimin teknik dhe operacional dhe të ndajë praktikat më të mira administrative;

k) të rrisë besimin e pasagjerit për një aviacion civil të sigurt.

3. Objektivat e përcaktuar në paragrafët 1 dhe 2 arrihen, ndër të tjera:

a) nga përgatitja, miratimi dhe zbatimi i njëtrajtshëm i të gjitha akteve të nevojshme;

b) nga marrja e masave për të përmirësuar standardet e sigurisë;

c) duke siguruar që deklaratat dhe certifikatat e lëshuara në përputhje me këtë rregullore, dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të tyre, të jenë të vlefshme dhe të njohura në të gjithë Zonën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, pa ndonjë kërkesë shtesë;

d) nga zhvillimi, me përfshirjen e standardizimit dhe organeve të tjera të industrisë, i standardeve teknike të detajuara që do të përdoren si mjet për përputhshmërinë me këtë rregullore dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara mbi bazën e tyre, kur është e përshtatshme;

e) nëpërmjet veprimtarisë së pavarur të Agjencisë së Bashkimit Evropian për Sigurinë e Aviacionit (EASA);

f) nga zbatimi i njëtrajtshëm i të gjitha akteve të nevojshme nga autoritet kompetente kombëtare dhe EASA; në fushat e tyre përkatëse të përgjegjësisë;

g) nga mbledhja, analiza dhe shkëmbimi i informacionit për të mbështetur vendimmarrjen në bazë të provave;

h) nga ndërmarrja e nismave të ndërgjegjësimi dhe promovimit, duke përfshirë trajnimin, komunikimin dhe shpërndarjen e informacionit përkatës.

Neni 2

Fusha e zbatimit

1. Kjo rregullore zbatohet, për:

a) projektimin dhe prodhimin e produkteve, pjesëve dhe pajisjeve për kontrollin e avionit në distancë nga një person fizik ose juridik nën mbikëqyrjen e EASA-së ose të autoritetit kombëtar kompetent, për aq sa nuk mbulohet nga pika (b);

b) projektimin, prodhimin, mirëmbajtjen dhe operimin e avionit, si edhe të motorit, helikave, pjesëve dhe pajisjeve të pënstaluar në tyre dhe pajisjeve për kontrollin e avionit në distancë, kur avioni është ose do të jetë:

i. i regjistruar në Republikën e Shqipërisë, përveç dhe deri në atë masë që Republika e Shqipërisë i ka transferuar përgjegjësitë e saj në përputhje me nenin 33 të “ligjit” dhe Konventën e Çikagos;

ii. i regjistruar në një vend të tretë, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, dhe që operohet nga një operator avioni i caktuar, banues ose me një seli veprimtarie në territorin e RSH-së, ose në territorin në të cilin zbatohen Traktatet e Bashkimit Evropian, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe;

iii. avionët pa pilot, që nuk janë regjistruar as në Republikën e Shqipërisë, as në vendet e treta sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe që operojnë brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, ose ku zbatohen Traktatet e BE-së, nga një operator avioni i caktuar, banues ose me një seli veprimtarie brenda territorit të RSH-së;

c) operimin e avionëve në, brenda ose jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë, nga një operator i avionëve të një vendi tjetër, ose vendi të tretë sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe;

d) krijimin, prodhimin, mirëmbajtjen dhe operimin e pajisjeve të sigurisë në operime të aerodromit të përdorura ose që synohen të përdoren në aerodromet e përmendura në pikën (e) dhe ofrimin e shërbimeve në tokë dhe të menaxhimit të vendqëndrimit të avionit/AMS, në ato aerodrome;

e) krijimin, mirëmbajtjen dhe operimin e aerodromeve, duke përfshirë pajisjet e sigurisë në operime të përdorura në aerodromet e ndodhura në territorin e Republikës së Shqipërisë, të cilat:

i. janë të hapura për përdorim nga publiku;

ii. shërbejnë për transportin ajror tregtar; dhe

iii. kanë një pistë me instrumente të shtruara me gjatësi prej 800 metra ose më shumë ose që u shërbejnë ekskluzivisht helikopterëve duke përdorur procedurat e afrimit ose largimit me instrumente;

f) pa cenuar ligjin kombëtar për mjedisin dhe planifikimin e përdorimit të territorit, ruajtjen e mjedisit rrethues të aerodromeve të përmendur në pikën (e);

g) ofrimin e menaxhimit të trafikut ajror dhe shërbimet e lundrimit ajror MTA/SHLA në hapësirën ajrore të Qiellit të Vetëm Evropian, dhe për krijimin, prodhimin, mirëmbajtjen dhe operimin e sistemeve dhe përbërësve të përdorura në ofrimin e tyre (MTA/SHLA);

h) pa cenuar rregullat e përcaktuara mbi organizimin dhe përdorimin e hapësirës ajrore brenda Qiellit të Vetëm Evropian dhe përgjegjësitë e Republikës së Shqipërisë në lidhje me hapësirën ajrore nën juridiksionin e saj, projektimin e strukturave të hapësirës ajrore në hapësirën ajrore të Qiellit të Vetëm Evropian.

2. Kjo rregullore zbatohet, gjithashtu, për personelin dhe organizatat e përfshira në aktivitetet e përmendura në paragrafin 1.

3. Kjo rregullore nuk zbatohet për:

a) avionët dhe motorët e tyre, helikat, pjesët, pajisjet e pënstaluar të tyre dhe pajisjet për kontrollin e avionit në distancë, që ushtrojnë veprimtari dhe shërbime ushtarake, doganore, policore, kërkimore dhe shpëtimi, për fikjen e zjarreve, kontrollin kufitar dhe rojet bregdetare ose veprimtari të ngjashme nën kontrollin dhe përgjegjësinë e Republikës së Shqipërisë, të ndërmarra për interesin publik nga ose në emër të një organi të ngarkuar me kompetencat e një autoriteti publik dhe personeli dhe organizatat e

përfshira në veprimtari të dhe shërbimet e kryera nga këta avionë;

b) aerodromet ose pjesët e tyre, si dhe pajisjet, personelin dhe organizatat, të cilat kontrollohen dhe operohen nga ushtria;

c) MTA/SHLA, duke përfshirë sisteme dhe përbërësit, personelin dhe organizatat, që ofrojnë ose vihen në dispozicion nga ushtria;

d) projektimin, prodhimin, mirëmbajtjen dhe operimin e avionëve, operimi i të cilëve përfshin rrezik të ulët për sigurinë e operimit në aviacion, siç renditen te shtojca 1 dhe për personelin dhe organizatat të përfshira atje, përveç nëse avionit i është lëshuar ose konsiderohet të jetë lëshuar, një certifikatë në përputhje me legjislacionin në fuqi për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil.

Për sa i përket pikës (a), veprimtari të dhe shërbimet e kryera nga avionët e përmendur në atë pikë, do të kryhen në përputhje me objektivat e sigurisë të kësaj rregulloreje. Gjithashtu, aty ku është e përshtatshme, këta avionë duhet të jenë të ndarë në mënyrë të sigurt nga avionët e tjerë.

Pa cenuar detyrimet e Republikës së Shqipërisë sipas Konventës së Çikagos, avionët e mbuluar nga shtojca 1 e kësaj rregulloreje dhe të regjistruar në Republikën e Shqipërisë mund të operojnë në Shtetet e tjera të ZPEA-së, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, në varësi të dakordësisë së shtetit, në territorin e të cilit ndodh operimi. Këta avionë mund të mirëmbahen, dhe projektimi i tyre mund të ndryshojë në Shtetet e tjera të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, me kusht që këto ndryshime të projektimit dhe veprimtari të mirëmbajtjes të kryhen nën mbikëqyrjen e Shtetit ku është i regjistruar avioni dhe në përputhje me procedurat e përcaktuara në ligjin kombëtar të atij Shteti.

4. Me përjashtim të pikës (d) e nënparagrafit të parë të paragrafit 3, kjo rregullore dhe aktet nënligjore në zbatim të saj, zbatohen për projektimin, prodhimin dhe mirëmbajtjen e një tipi të avionit që përfshihet në objektin e pikave (e), (f), (g), (h) ose (i) të pikës 1 të shtojcës I dhe për personelin dhe organizatat e përfshira në ato aktivitete, kur:

a) organizata përgjegjëse për projektimin e tipit të avionit ka aplikuar për një certifikatë tipi tek EASA, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes

Shumëpalëshe ose në RSH në përputhje me nenin 11 ose, nëse është e zbatueshme, i ka bërë një deklaratë EASA-s, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe/ose AAC-së, në përputhje me pikën (a) të nenit 18, paragrafi 1 në lidhje me atë tip avioni;

b) ai tip avioni përdoret për prodhim serie; dhe

c) projekti i atij tip avioni nuk është miratuar paraprakisht në përputhje me ligjet kombëtare.

Kjo rregullore, si dhe aktet nënligjore në bazë të saj, zbatohen në lidhje me tipin e avionit në fjalë nga data kur është lëshuar certifikata tip ose, nëse është e zbatueshme, nga data kur është bërë deklarata. Megjithatë, dispozitat lidhur me vlerësimin e kërkesës për certifikatën tip dhe lëshimin e certifikatës tip nga EASA, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe/ose AAC, zbatohen nga data në të cilën është pranuar kërkesa.

5. Pa cenuar kërkesat e sigurisë kombëtare dhe mbrojtjes, Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të sigurohet që:

a) fasilitetet e referuara në pikën (b) të nënparagrafit të parë, të paragrafit 3 të këtij neni, të cilat janë të hapura për përdorim publik; dhe

b) MTA/SHLA e përmendura në pikën (c) të nënparagrafit të parë të paragrafit 3 të këtij neni, që sigurohen për trafikun ajror për të cilin zbatohen rregullat mbi krijimin e strukturës së Qiellit të Vetëm Evropian, të ofrojnë një nivel sigurie dhe ndërveprimi me sistemet civile, që është po aq efektiv sa ai që rezulton nga zbatimi i kërkesave thelbësore të përcaktuara në shtojcat VII dhe VIII të kësaj Rregulloreje.

6. Autoriteti i Aviacionit Civil mund të vendosë të zbatojë ndonjë, ose ndonjë kombinim, të seksioneve I, II, III ose VII të kapitullit III, në disa ose në të gjitha aktivitetet e përmendura në pikën (a) të nënparagrafit të parë të paragrafit 3 dhe personelit dhe organizatave të përfshira në këto aktivitete, kur konsideron se, sipas karakteristikave të aktiviteteve, personelit dhe organizatave në fjalë, si dhe qëllimin dhe përmbajtjen e dispozitave në fjalë, këto dispozita mund të zbatohen në mënyrë efektive.

Nga data e përcaktuar në atë vendim, aktivitetet, personeli dhe organizatat përkatëse rregullohen vetëm nga parashikimet e seksionit ose seksioneve të interesuara dhe nga parashikimet e kësaj

rregulloreje në lidhje me zbatimin e këtyre seksioneve.

Autoriteti i Aviacionit Civil njofton pa vonesa Ministrin dhe merr masa për vënien në dijeni të Komitetit të Përbashkët të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe EASA-n për vendimet e tij dhe siguron të gjitha informacionet e përkatëse, në veçanti:

a) seksionin ose seksionet në fjalë;

b) aktivitetet, personelin dhe organizatat në fjalë;

c) arsyet për vendimin e tyre; dhe

d) datën nga e cila zbatohet ky vendim.

Kur Ministri konsideron, pas konsultimit, që kushtet e specifikuara në nënparagrafin e parë nuk janë përmbushur, ai miraton aktet zbatuese që përcaktojnë vendimin e tij për këtë qëllim. Pas njoftimit të këtyre akteve zbatuese në lidhje me AAC, AAC merr një vendim pa vonesë për të ndryshuar ose revokuar vendimin e mëparshëm të përmendur në nënparagrafin e parë të këtij paragrafi dhe njofton Ministrin e më pas Komisionin dhe EASA-ën për këtë.

Në zbatim të një Marrëveshjeje Pune me EASA-n dhe sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, EASA mund të gjykojë dhe rekomandojë në lidhje me vendimarrjen e AAC-së.

Pa cenuar nënparagrafin e katërt, Autoriteti i Aviacionit Civil mundet, gjithashtu, në çdo kohë të vendosë për të ndryshuar ose revokuar vendimin e mëparshëm të përmendur në nënparagrafin e parë të këtij paragrafi. Në këtë rast, informohet pa vonesë Ministri, dhe informohet Komiteti i Përbashkët i Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe EASA për këtë.

EASA përfshin në bazën e të dhënave të përmendur në nenin 74, të gjitha vendimet e Komisionit dhe të Shteteve Anëtare që janë njoftuar në përputhje me këtë paragraf. Autoriteti i Aviacionit Civil do të bashkëpunojë me Komisionin dhe EASA-n me qëllim zbatimin e këtij paragrafi.

7. Autoriteti i Aviacionit Civil mund të vendosë të përjashtojë nga kjo rregullore projektimin, mirëmbajtjen dhe funksionimin e një aerodromi dhe pajisjet e lidhura me sigurinë në operim, që përdoren në atë aerodrom, kur ky aerodrom nuk përballon më shumë se 10 000 pasagjerë të transportit ajror tregtar në vit dhe jo më shumë se 850 lëvizje në vit që lidhen me operimet e

ngarkesave dhe me kusht që Autoriteti i Aviacionit Civil të sigurojë që përjashtimi i tillë të mos rrezikojë përputhjen me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 33.

Nga data e përcaktuar në atë vendim përjashtimi, projektimi, mirëmbajtja dhe operimi i aerodromit në fjalë dhe pajisjet që lidhen me sigurinë e operimeve, shërbimet në tokë dhe AMS-në, në atë aerodrom nuk rregullohen më me këtë rregullore dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të saj.

Autoriteti i Aviacionit Civil, njofton pa vonesa ministrin dhe merr masa për vënien në dijeni të Komitetit të Përbashkët të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe EASA-n për vendimin e përjashtimit të tij dhe arsyet për miratimin e tij.

Kur Ministri vlerëson, që kushtet e specifikuara në nënparagrafin e parë nuk janë përmbushur, ai merr vendimin e tij për këtë qëllim. Pas njoftimit, AAC merr një vendim pa vonesë për të ndryshuar ose revokuar vendimin e mëparshëm dhe njofton Ministrin e më pas Komisionin dhe EASA-n për këtë.

Në zbatim të një Marrëveshjeje Pune me EASA-n dhe sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, EASA mund të gjykojë dhe rekomandojë në lidhje me vendimmarrjen e AAC-së.

Në rastin kur Shqipëria nuk është më një vend i tretë sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, dhe kur Komisioni, pas konsultimit me EASA-n, vlerëson se një përjashtim i tillë nuk i plotëson kushtet e përcaktuara në nënparagrafin e parë, Komisioni do të miratojë akte zbatuese që përcaktojnë vendimin e tij për këtë qëllim. Pas njoftimit të këtyre akteve zbatuese për Republikën e Shqipërisë, Autoriteti i Aviacionit Civil, pa vonesë modifikon ose revokon vendimin e përjashtimit të tij dhe informon Komisionin dhe EASA-n për të.

Autoriteti i Aviacionit Civil njofton, gjithashtu, ministrin, Komisionin dhe EASA-n, sipas rastit për përjashtimet që ato kanë dhënë në përputhje me legjislacionin përkatës për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil.

Çdo vit, Autoriteti i Aviacionit Civil do të shqyrtojë shifrat e trafikut të aerodromeve që ka përjashtuar në përputhje me këtë paragraf ose me aktet nënligjore për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil. Kur ekzaminimi tregon se, për tre vjet rresht, një nga këto aerodrome

përballon më shumë se 10 000 pasagjerë të transportit tregtar ajror për vit dhe më shumë se 850 lëvizje që lidhen me operimet e ngarkesave në vit, Autoriteti i Aviacionit Civil revokon përjashtimin e atij aerodromi. Në këtë rast, informohet sipas rastit Ministri, Komisioni dhe EASA në përputhje me rrethanat.

EASA përfshin në bazën e të dhënave të përmendur në nenin 74, të gjitha vendimet e Komisionit dhe të Shteteve Anëtare që janë njoftuar në përputhje me këtë paragraf.

8. Autoriteti i Aviacionit Civil mund të vendosë që të përjashtojë nga kjo rregullore aktivitetet e projektimit, prodhimit, mirëmbajtjes dhe operimit në lidhje me një ose më shumë nga kategoritë e mëposhtme të avionëve:

a) aeroplanët, përveç aeroplanëve pa pilot, të cilët nuk kanë më shumë se dy vende, shpejtësi më të ulët kritike të fluturimit të matshme ose shpejtësi minimale të fluturimit të qëndrueshëm gjatë konfigurimit të uljes që nuk tejkalon 45 nje kalibruar me shpejtësinë e ajrit dhe një peshë maksimale të ngritjes (MTOM), siç është regjistruar nga Autoriteti i Aviacionit Civil, jo më shumë se 600 kg për aeroplanët që nuk janë menduar të operojnë në ujë ose 650 kg për aeroplanët që janë menduar të operojnë në ujë;

b) helikopterët, përveç helikopterëve pa pilot, të cilët nuk kanë më shumë se 2 vende dhe një MTOM, të regjistruar nga Autoriteti i Aviacionit Civil, prej jo më shumë se 600 kg për helikopterët që nuk kanë për qëllim të operojnë në ujë ose 650 kg për helikopterët që synojnë të operojnë në ujë;

c) deltaplanet, përveç deltaplaneve pa pilot, dhe deltaplanet me motor, përveç delta planeve me motor pa pilot të cilat nuk kanë më shumë se dy vende dhe një MTOM, siç është regjistruar nga Autoriteti i Aviacionit Civil, dhe jo më shumë se 600 kg.

Megjithatë, për sa u përket kategorive të avionëve të përmendur në nënparagrafin e parë, Autoriteti i Aviacionit Civil nuk mund të marrë këtë vendim në lidhje me avionin për të cilin është lëshuar ose është konsideruar se është lëshuar një certifikatë në përputhje me aktet nënligjore për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil ose në lidhje me të cilin është bërë një deklaratë në përputhje me këtë rregullore.

9. Një vendim përjashtimi i marrë nga Autoriteti i Aviacionit Civil në përputhje me paragrafin 8 nuk

e pengon një organizatë me një seli kryesore të veprimtarisë në territorin e Republikës së Shqipërisë, që të vendosë të kryejë veprimtari projektuese dhe prodhuese në lidhje me avionët e përfshirë në atë vendim në përputhje me këtë rregullore dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese që janë miratuar në bazë të saj. Kur kjo organizatë merr këto vendime ajo njofton Autoritetin e Aviacionit Civil. Në këto raste, vendimi i përjashtimit i marrë nga Autoriteti i Aviacionit Civil në përputhje me paragrafin 8 nuk zbatohet për ato aktivitete të projektimit dhe prodhimit ose për avionin e projektuar dhe prodhuar si rezultat i këtyre aktivitete.

10. Pa cenuar detyrimet sipas Konventës së Çikagos, avioni për të cilin zbatohet vendimi i përjashtimit i marrë sipas paragrafit 8 dhe i cili është i regjistruar në Republikën e Shqipërisë, ku është marrë ky vendim, mund të operohet në Shtetet e tjera Anëtare të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, në bazë të dakordësisë së atij shteti, në territorin e të cilit kryhet operimi. Këta avionë, gjithashtu, mund të mirëmbahen ose projektimi i tyre mund të modifikohet në Shtetet e tjera Anëtare të ZPEA-se sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, me kusht që këto aktivitete të mirëmbajtjes dhe këto modifikime të projektimit të kryhen nën mbikëqyrjen e Shtetit ku avioni është i regjistruar dhe në përputhje me procedurat e përcaktuara në ligjin kombëtar të atij Shteti.

Çdo certifikatë që lëshohet në lidhje me avionët për të cilët zbatohet një vendim përjashtimi sipas paragrafit 8 tregon qartësisht se certifikata është lëshuar jo sipas kësaj rregulloreje, por sipas ligjit kombëtar të Shtetit i cili lëshon certifikatën. Shtetet e tjera Anëtare të ZPEA-së, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, mund t'i pranojnë këto certifikata kombëtare, nëse vetë ata kanë marrë një vendim korrespondent sipas paragrafit 8.

11. Çdo dispozitë e legjislacionit shqiptar, kur AAC-ja ka marrë një vendim përjashtimi në përputhje me paragrafin 8 që rregullon projektimin, prodhimin, mirëmbajtjen dhe veprimtarinë e operimit të avionit, për të cilin zbatohet ky vendim është proporcional me natyrën dhe rrezikun e aktivitetit në fjalë dhe merr parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuara, përkatësisht në nenet 1 dhe 4.

Kur Autoriteti i Aviacionit Civil ka marrë një vendim përjashtimi, në përputhje me paragrafin 8,

njofton pa vonesë ministrin dhe merr masa për vënien në dijeni të Komitetit të Përbashkët të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe EASA-n për atë vendimi dhe iu siguron të gjithë informacionin e duhur, dhe në veçanti datën nga e cila zbatohet vendimi dhe kategorinë e avionit për të cilin bëhet fjalë.

Autoriteti i Aviacionit Civil mund të vendosë të modifikojë ose revokojë një vendim përjashtimi i cili është marrë në përputhje me paragrafin 8. Në këto raste, njoftohet pa vonesë Ministri dhe merren masa për vënien në dijeni të Komitetit të Përbashkët të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe Agjencisë sipas rastit.

EASA përfshin në bazën e të dhënave të përmendura në nenin 74, të gjitha vendimet e Shteteve Anëtare, që janë njoftuar në përputhje me këtë paragraf.

Një vendim përjashtimi i marrë në përputhje me paragrafin 8, zbatohet, gjithashtu, për organizatat dhe personelin e përfshirë në projektimin, prodhimin, mirëmbajtjen dhe veprimtarinë e operimit në të cilat zbatohet ky vendim.

Neni 3 Përkufizime

Të gjithë termat e përcaktuar në ligjin nr. 96/2020, “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë” (më poshtë ‘ligji’), kanë të njëjtin kuptim edhe në këtë vendim, ndërsa me termat e mëposhtëm nënkuptojmë:

1. “Autoriteti kombëtar kompetent” nënkupton një ose më shumë subjekte të përcaktuara nga Republika e Shqipërisë dhe që kanë kompetencat e nevojshme dhe përgjegjësitë e ndara për të kryer detyrat në lidhje me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me këtë rregullore dhe me aktet nënligjore;

2. “Avion pa pilot” nënkupton çdo avion që vepron ose është projektuar të veprojë në mënyrë autonome ose të pilotohet në distancë pa një pilot në bord;

3. “Certifikatë” nënkupton çdo certifikatë, miratim, licencë, autorizim, vërtetim ose çdo dokument tjetër të lëshuar si rezultat i një certifikimi që dëshmon përputhje me kërkesat e zbatueshme;

4. “Certifikim” nënkupton çdo formë njohjeje në përputhje me këtë rregullore, bazuar në një

vlerësim të përshtatshëm, që përcakton se një person fizik ose juridik, produkte, pjesë, pajisje të përmunduara, pajisjet e përmunduara të tyre dhe pajisjet për kontrollin e avionit në distancë pa pilot, aerodrom, pajisje të aerodromit që lidhen me sigurinë në operim, sistemet MTA/SHLA, përbërësit MTA/SHLA ose pajisjet e trajnimit për simulimin e fluturimeve përmunden me kërkesat e kësaj rregulloreje dhe aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj, përmes lëshimit të certifikatës që dëshmon këtë përmundshmëri;

5. “Deklaratë” nënkupton çdo deklaratë me shkrim në përmundje me këtë rregullore nën përmjegjësinë e vetme të një personi juridik ose fizik që është objekt i kësaj rregulloreje dhe që konfirmon përmbundshjen e kërkesave të zbatueshme të kësaj rregulloreje dhe të akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj të personit fizik ose juridik, produktit, pjesës, pajisjeve të përmunduara, pajisjeve për kontrollin e avionit pa pilot në distancë, pajisjeve të aerodromit që lidhen me sigurinë në operim, sistemin MTA/SHLA, përbërësit e MTA/SHLA-së ose pajisjet e trajnimit që simulojnë fluturimin;

6. “EASA” nënkupton Agjencinë e Bashkimit Evropian për Sigurinë në operim të Aviacionit;

7. “Hapësira Ajrore në Qiellin e Vetëm Evropian” nënkupton hapësirën ajrore mbi territorin në të cilën zbatohet traktati, si edhe në hapësirën ajrore ku Shtetet Anëtare zbatojnë rregulloren (KE) nr. 551/2004 në përmundje me nenin 1, paragrafi 3 të kësaj rregulloreje;

8. “Komisioni” është institucion i Bashkimit Evropian, përmjegjës për propozimin e legjislacionit, zbatimin e vendimeve, që mbështesin Traktatet e Bashkimit Evropian dhe trajtimin e punëve të përmduar me Bashkimit Evropian.

9. “Masterplan MTA” nënkupton planin e miratuar me vendimin e Këshillit 2009/320/KE;

10. “Mbikëqyrje” nënkupton verifikimin, nga ose në emër të autoriteteve kompetente në mënyrë të vazhdueshme që kërkesat e kësaj rregulloreje dhe të akteve nënligjore, në bazë të cilave është lëshuar një certifikatë ose është bërë një deklaratë, vazhdojnë të respektohen;

11. “Ministri” nënkupton ministrin përmjegjës për çështjet e transportit ajror;

12. “MTA/SHLA” nënkupton menaxhimin e trafikut ajror dhe shërbimet e lundrimit ajror dhe

mbulon të gjitha si më poshtë: funksionet dhe shërbimet e menaxhimit të trafikut ajror; shërbimet e lundrimit në ajër, duke përmfshirë funksionet dhe shërbimet e menaxhimit të rrjetit, si dhe shërbimet që shtojnë sinjalet e emetuara nga satelitët e konstelacioneve kryesore të GNSS për qëllime të lundrimit ajror; hartimi i procedurave të fluturimit dhe shërbimet që përmbehen nga dhënia e të dhënave dhe përmpunimi i të dhënave dhe formatimi dhe dërgimi i të dhënave në trafikun e përmgjithshëm ajror me qëllim lundrimin ajror;

13. “Objektivat e performancës së sigurisë në operime” nënkupton një objektiv të planifikuar ose të synuar për të përmbundshur treguesit e performancës së sigurisë në operime gjatë një periudhe të caktuar kohore;

14. “Pajisje trajnimi që simulon fluturimin” nënkupton çdo lloj pajisjeje në të cilën simulohen kushtet e fluturimit në tokë, duke përmfshirë simulues fluturimi, pajisje për trajnimin në fluturim, trajnerë për procedurat e fluturimit dhe lundrimit dhe instrumente bazë për pajisjet e trajnimit;

15. “Pajisje të aerodromit që lidhen me sigurinë në operim” nënkupton çdo instrument, pajisje, mekanizëm, aparat, pajisje, *software* apo aksesori që është përmduar ose ka për qëllim të përmduar për të kontribuar në operimin e sigurt të avionit në një aerodrom;

16. “Pajisje të përmunduara” nënkupton çdo instrument, pajisje, mekanizëm, aparaturë, pajisje, softuer apo aksesori që mbahen në bordin e një avioni nga operatori i avionëve, që nuk është pjesë dhe që përmduar ose synon të përmduar në operimin ose kontrollin e një avioni, mbështet mbijetesën e banorëve, ose që mund të ndikojë në funksionimin e sigurt të avionit;

17. “Pajisjet për të kontrolluar avionët pa pilot në distancë” nënkupton çdo instrument, pajisje, mekanizëm, aparaturë, pjesë, *software* ose aksesori të nevojshëm për operimin e sigurt të një avioni pa pilot, i cili nuk është pjesë dhe nuk ndodhet në Bordin e atij avioni pa pilot;

18. “Performanca e sigurisë në operime” nënkupton arritjen e sigurisë së operimeve të Bashkimit Evropian, të Republikës së Shqipërisë ose të një organizate, siç përmktohet nga objektivat e saj të performancës së sigurisë në operime dhe treguesit e performancës së sigurisë në operime;

19. “Përmberësi i MTA/SHLA-së” nënkupton objekte të përmkshme, të tilla si objekte të

harduerëve dhe jomateriale, siç është softueri mbi të cilin varet ndërveprimi i Rrjetit Evropian të Menaxhimit të Trafikut Ajror;

20. “Pilot në distancë” nënkupton personin fizik përgjegjës për drejtimin e sigurt të fluturimit të një avioni pa pilot duke operuar kontrollet e tij të fluturimit në mënyrë manuale ose, kur avioni pa pilot fluturon automatikisht, duke monitoruar kursin e tij dhe duke pasur mundësi të ndërhyjë dhe të ndryshojë kursin në çdo kohë;

21. “Pjesë” nënkupton çdo element të një produkti, siç përcaktohet nga projektimi i tipit të atij produkti;

22. “Produkt” nënkupton një avion, motor ose helikë;

23. “Sistemi i MTA/SHLA-së” nënkupton grumbullimin e përbërësve ajrorë dhe të bazuar në tokë, si dhe pajisjet hapësinore, që ofrojnë mbështetje për shërbimet e lundrimit ajror për të gjitha fazat e fluturimit;

24. “Standardet ndërkombëtare dhe praktikat e rekomanduara” nënkupton standardet ndërkombëtare dhe praktikat e rekomanduara të miratuara nga ICAO në përputhje me nenin 37 të Konventës së Çikagos;

25. “Shërbimi i informacionit për fluturimin” nënkupton një shërbim të ofruar me qëllim dhënien e këshillave dhe informacioneve të dobishme për kryerjen e sigurt dhe efikas të fluturimeve;

26. “Shërbimi i menaxhimit të vendqëndrimit (AMS)” nënkupton një shërbim të ofruar për të rregulluar aktivitetet dhe lëvizjet e avionëve dhe të automjeteve në vendqëndrim;

27. “Shërbime në tokë” nënkupton çdo shërbim të ofruar në aerodromet që përmbajnë aktivitete të lidhura me sigurinë në fushat e mbikëqyrjes tokësore, dërgimit të fluturimit dhe kontrollit të ngarkesës, trajtimit të pasagjerëve, trajtimit të bagazheve, trajtimit të mallrave dhe postës, trajtimin e vendqëndrimit të avionëve, shërbimet e avionëve, karburantit dhe trajtimit të naftës, dhe ; duke përfshirë edhe rastin kur operatorët e avionëve u ofrojnë këto shërbime të menaxhimit të tokës (vetëtrajtimi);

28. “Subjekt i kualifikuar” nënkupton një person juridik ose fizik të akredituar që mund të ngarkohet me disa detyra të certifikimit ose mbikëqyrjes sipas kësaj rregulloreje nga dhe nën

kontrollin dhe përgjegjësinë e EASA-s ose të autoritetit kompetent kombëtar;

29. “Trafik i përgjithshëm ajror” nënkupton të gjitha lëvizjet e avionit civil dhe avionëve shtetërorë, të kryera në përputhje me procedurat e Organizatës Ndërkombëtare të Aviacionit Civil (ICAO);

30. “Traktate” janë Traktati i Bashkimit Evropian dhe Traktati mbi Funksionimin e Bashkimit Evropian.

31. “Transporti ajror tregtar” nënkupton një operacion avioni për të transportuar pasagjerë, ngarkesa ose postë për shpërblim ose për një konsideratë tjetër të vlefshme;

32. “Tregues i performancës së sigurisë në operime” nënkupton një parametër të përdorur për monitorimin dhe vlerësimin e performancës së sigurisë në operime;

33. “Vendqëndrimi” nënkupton një zonë të përcaktuar të aerodromit që synon të akomodojë avionë, me qëllim ngarkimin dhe shkarkimin e udhëtarëve, bagazheve, postës ose ngarkesave, karburantit, parkimin dhe mirëmbajtjen;

Neni 4

Parimet për marrjen e masave sipas kësaj rregulloreje

1. Kur merren masa në zbatim të kësaj rregulloreje, përkatësisht ministri përgjegjës për çështjet e transportit dhe/ose Autoriteti i Aviacionit Civil do të:

a) pasqyrojnë praktikën më të arrira dhe më të mira në fushën e aviacionit dhe marrin parasysh përvojën e aviacionit në mbarë botën dhe përparimin shkencor dhe teknik në fushat përkatëse;

b) bazohen te provat dhe analizat më të mira të disponueshme;

c) lejojnë reagim të menjëhershëm ndaj shkaqeve të përcaktuara të aksidenteve, incidenteve të rënda dhe shkeljeve të qëllimshme të sigurisë;

d) marrin parasysh ndërvarësitë midis fushave të ndryshme të sigurisë së aviacionit, dhe midis sigurisë së aviacionit, sigurisë kibernetike dhe fushave të tjera teknike të rregullores së aviacionit;

e) atje ku është e mundur, përcaktojnë kërkesat dhe procedurat në një mënyrë që bazohet në performancën dhe fokusohet në objektivat që duhet të arrihen, duke lejuar mjete të ndryshme për

arritjen e pajtueshmërisë me ata objektiva të bazuar në performancë;

f) promovojnë bashkëpunimin dhe përdorimin efikas të burimeve midis autoriteteve në nivelin e Bashkimit Evropian dhe Shteteve Anëtare të ZPEA-së, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe;

g) marrin masa jodetyruese, duke përfshirë veprimet për promovimin e sigurisë, aty ku është e mundur;

h) marrin parasysh të drejtat dhe detyrimet ndërkombëtare në fushën e aviacionit civil të Bashkimit Evropian dhe Shteteve Anëtare, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, duke përfshirë edhe ato të Konventës së Çikagos;

2. Masat e marra sipas kësaj rregulloreje korrespondojnë dhe janë proporcionale me natyrën dhe rrezikun e çdo aktivitetit të veçantë me të cilën ato kanë lidhje. Në përgatitjen dhe miratimin e këtyre masave përkatësisht ministri përgjegjës për transportin dhe/ose AAC marrin parasysh, sipas veprimtarisë përkatëse:

a) nëse persona të tjerë përveç ekuipazhit ndodhen në bord dhe, në veçanti nëse operacioni është i hapur për publikun;

b) deri në çfarë mase palët e treta ose pronat në terren mund të rrezikohen nga aktiviteti;

c) kompleksitetin, karakteristikat e performancës operationale të avionit të përfshirë;

d) qëllimi i fluturimit, lloji i avionit dhe lloji i hapësirës ajrore të përdorur;

e) lloji, shkalla dhe kompleksiteti i operimit ose aktivitetit, duke përfshirë, atje ku është e rëndësishme, madhësinë dhe llojin e trafikut të trajtuar nga organizata apo personi përgjegjës;

f) deri në çfarë mase personat e prekur nga rreziqet që janë pjesë e operacionit janë në gjendje të vlerësojnë dhe ushtrojnë kontroll mbi ato rreziqe;

g) rezultatet e aktivitetëve të certifikimit dhe mbikëqyrjes së kaluar.

KAPITULLI II

MENAXHIMI I SIGURISË SË AVIACIONIT

Neni 5

Programi Evropian për Sigurinë në Operim të Aviacionit

Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të konsiderojë se:

1. Komisioni, pasi konsultohet me EASA-n dhe Shtetet Anëtare, miraton, publikon dhe përditëson sipas kërkesës një dokument që përshkruan funksionimin e sistemit evropian të sigurisë së aviacionit, që përmban rregullat, aktivitetet dhe proceset të cilat përdoren për të menaxhuar sigurinë e aviacionit civil në Bashkimin Evropian në përputhje me rregulloren përkatëse evropiane (Programi Evropian “Për sigurinë e aviacionit”).

2. Programi Evropian “Për sigurinë e aviacionit” përfshin të paktën elementet që lidhen me përgjegjësitë e menaxhimit të sigurisë së Shtetit të përshkruara në standardet ndërkombëtare dhe praktikatat e rekomanduara.

Programi Evropian “Për sigurinë e aviacionit”, gjithashtu, përshkruan procesin për zhvillimin, miratimin, përditësimin dhe zbatimin e Planit Evropian për Sigurinë e Aviacionit të përmendur në nenin 6, i cili do të përfshijë nga afër Shtetet Anëtare dhe palët e interesuara.

Neni 6

Plani Evropian për Sigurinë në Operim të Aviacionit

Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të konsiderojë se:

1. EASA, në bashkëpunim të ngushtë me Shtet Anëtare dhe palët e interesuara siç parashikohet në nënparagrafin e dytë të nenit 5, paragrafi 2, zhvillon, miraton, publikon dhe më pas përditëson së paku një herë në vit Planin Evropian për Sigurinë në operime të Aviacionit. Bazuar në vlerësimin e informacionit përkatës të sigurisë, Plani Evropian për Sigurinë në Operime të Aviacionit identifikon rreziqet kryesore të sigurisë që prekin sistemin e sigurisë së aviacionit Evropian dhe përcakton masat e nevojshme për të zbutur këto rreziqe.

2. EASA, në bashkëpunim të ngushtë me Shtetet Anëtare dhe palët e interesuara siç

parashikohet në nënparagrafin e dytë të nenit 5, paragrafi 2, dokumenton në një portofol të dedikuar për rrezikun e sigurisë, të gjitha rreziqet e sigurisë të përmendura në paragrafin 1 të këtij neni dhe monitoron zbatimin e masave zbutëse përkatëse nga palët e interesit, duke përfshirë, aty ku është e përshtatshme, përcaktimin e treguesve të performancës së sigurisë.

3. Plani Evropian për Sigurinë në Operim të Aviacionit specifikon, duke pasur parasysh objektivat e përcaktuar në nenin 1, nivelin e performancës së sigurisë në Bashkimin Evropian. Komisioni, EASA dhe Shtetet Anëtare së bashku synojnë të arrijnë atë nivel të performancës së sigurisë.

Neni 7

Programi Shtetëror i Sigurisë në Operim

1. Autoriteti i Aviacionit Civil në konsultimin me palët e interesuara, krijon dhe mirëmban një Program Shtetëror të Sigurisë në Operim për menaxhimin e sigurisë së operimeve të aviacionit civil në lidhje me aktivitetet e aviacionit nën përgjegjësinë e tij sipas përcaktimit të nenit 10 të ligjit 96/2020. Programi është në përpjesëtim me madhësinë dhe kompleksitetin e atyre veprimtarive dhe duhet të jetë në përputhje me Programin Evropian të Sigurisë në Operim të Aviacionit.

2. Programi Shtetëror i Sigurisë në operim përfshin të paktën elementet e lidhura me përgjegjësitë e menaxhimit shtetëror të sigurisë në operime të përshkruara në standardet ndërkombëtare dhe praktikat e rekomanduara.

3. Programi shtetëror i Sigurisë në operim specifikon, duke pasur parasysh objektivat e përcaktuar në nenin 1 dhe nivelin e performancës së sigurisë në operime të përmendur në nenin 6, paragrafi 3, nivelin e performancës së sigurisë në operime që do të arrihet në nivel kombëtar për veprimtaritë e aviacionit nën përgjegjësinë e Republikës së Shqipërisë.

Neni 8

Plani Kombëtar për Sigurinë në Operim të Aviacionit

1. Programi Shtetëror i Sigurisë në Operim përfshin ose shoqërohet nga Plani Kombëtar për Sigurinë në operim të aviacionit, i cili hartohet nga

Autoriteti i Aviacionit Civil sipas përcaktimit të pikës 5 të nenit 10 të ligjit. Bazuar në vlerësimin e informacionit përkatës të sigurisë së operimeve, Autoriteti i Aviacionit Civil dhe palët e interesuara, identifikojnë në atë plan rreziqet kryesore që prekin sistemin evropian të sigurisë në operim të aviacionit dhe përcaktojnë masat e nevojshme për të zbutur këto rreziqe.

2. Plani Kombëtar për Sigurinë e Operimit të Aviacionit përfshin rreziqet dhe veprimet e identifikuar në Planin Evropian për Sigurinë e Aviacionit që kanë lidhje edhe me Republikën e Shqipërisë. EASA vihet në dijeni për rreziqet dhe veprimtaritë e identifikuar në Planin Evropian për Sigurinë e operimeve të Aviacionit që konsiderohet të mos kenë lidhje me sistemin kombëtar të sigurisë së operimeve të aviacionit dhe arsyet e tyre.

KAPITULLI III

KËRKESA THELBËSORE

SEKSIONI I

VLEFSHMËRIA AJRORE DHE MBROJTJA E MJEDISIT

Neni 9

Kërkesat thelbësore

1. Avionët e përmendur në pikat (a) dhe (b) të nenit 2, paragrafi 1, pa përfshirë avionët pa pilotë dhe motorët, helikat, pjesët dhe pajisjet e përmunduara duhet të jenë në përputhje me kërkesat thelbësore për vlefshmërinë ajrore të përcaktuara në shtojcën II të kësaj rregulloreje.

2. Për sa u përket zhurmës dhe shkarkimeve, ata avionë dhe motorët, helikat, pjesët dhe pajisjet e përmunduara të tyre duhet të jenë në përputhje me kërkesat e mbrojtjes së mjedisit të përfshira në ndryshimin 12 të vëllimit I, në ndryshimin 9 të vëllimit II dhe në publikimin fillestar të vëllimit III, të gjitha hyrë në fuqi nga 1 janari 2018, të aneksit 16 të Konventës së Çikagos.

Kërkesat thelbësore për pajtueshmërinë mjedisore të përcaktuar në shtojcën III të kësaj rregulloreje zbatohen për produktet, pjesët dhe pajisjet e përmunduara deri në nivelin që dispozitat e Konventës së Çikagos të përmendura në nënparagrafin e parë të këtij paragrafi nuk përmbajnë kërkesa për mbrojtjen e mjedisit.

Organizatat e përfshira në projektimin, prodhimin dhe mirëmbajtjen e produkteve të përmendura në pikat (a) dhe (b) të nenit 2, paragrafi 1, duhet të jenë në përputhje me pikën 8 të shtojcës III të kësaj rregulloreje.

Neni 10

Përputhshmëria

1. Për sa u përket avionëve të përmendur në pikën (a) të nenit 2, paragrafi 1, pa përfshirë avionët pa pilotë dhe motorët e tyre, helikat dhe pjesët, përputhshmëria me nenin 9 duhet të garantohet në përputhje me nenet 11 dhe 12 dhe nenin 15, paragrafi 1.

2. Për sa u përket avionëve të përmendur në pikën (b)(i) të nenit 2, paragrafi 1, pa përfshirë avionët pa pilotë dhe motorët e tyre, helikat, pjesët dhe pajisjet e painstaluara, përputhshmëria me nenin 9 duhet të garantohet, sipas neneve 11 deri në 16.

Neni 11

Projektimi i produktit

Projektimi i produktit është objekt i certifikimit dhe shoqërohet me lëshimin e një certifikate tip. Gjithashtu, ndryshimet e këtij projektimi janë objekt i certifikimit dhe rezultojnë në lëshimin e certifikatës së ndryshimeve, duke përfshirë certifikatat tip shtesë. Projektimi i riparimit i nënshtrohet certifikimit dhe kryhet me lëshimin e një miratimi.

Miratimi lëshohet në bazë të të dhënave të përshtatshmërisë operationale që lidhen me një projektim tip. Miratimi përfshihet në certifikatën tip ose në certifikatën e kufizuar tip të përmendura në pikën (b) të nenit 18, paragrafi 1, sipas rastit.

Certifikata tip, certifikata e ndryshimeve, miratimi i projekteve për riparimin dhe miratimi i të dhënave të përshtatshmërisë operationale, lëshohen pas aplikimit kur aplikanti ka dëshmuar se projektimi i produktit përputhet me bazën e certifikimit të përcaktuar në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në pikën (b)(i) dhe (ii) të nenit 19, paragrafi 1, sipas rastit dhe se projektimi i produktit nuk ka asnjë tipar ose karakteristikë që e bën atë të papërputhshëm për mjedisin ose të pasigurt për operimin.

Certifikata tip, certifikata e ndryshimeve, miratimi i projekteve për riparimin dhe miratimi i të dhënave të përshtatshmërisë operationale mund të lëshohet edhe pa këtë aplikim, nga një organizatë e miratuar në përputhje me nenin 15, të cilës i është dhënë privilegji të lëshojë këto certifikata ose miratime në përputhje me aktin e deleguar të përmendur në pikën (k) të nenit 19, paragrafi 1, kur ajo organizatë ka përcaktuar se projektimi i produktit është në përputhje me kushtet e vendosura në nënparagrafin e tretë të këtij paragrafi.

Për projektimin e motorëve dhe helikave, që janë certifikuar si pjesë e projektimit të një avioni në përputhje me këtë nen, nuk kërkohen certifikata të veçanta të tipit.

Neni 12

Projektimi i pjesëve

Përveçse kur përcaktohet ndryshe me akte të deleguara të përmendura në nenin 19, projektimi i pjesëve duhet të jetë objekt i certifikimit dhe shoqërohet me lëshimin e një certifikate.

Kjo certifikatë lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se projektimi i pjesës është në përputhje me bazën e certifikimit të përcaktuar në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në pikën (b) (iii) të nenit 19, paragrafi 1.

Kjo certifikatë mund të lëshohet edhe pa këtë aplikim, nga një organizatë e miratuar në përputhje me nenin 15, e cila ka privilegjin të lëshojë këto certifikata në përputhje me aktin e deleguar të përmendur në pikën (k) të nenit 19, paragrafi 1, kur kjo organizatë ka përcaktuar se projektimi i asaj pjese përputhet me bazën e certifikimit të përcaktuar në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në pikën (b) (iii) të nenit 19, paragrafi 1.

Për projektimin e pjesëve që janë certifikuar si pjesë e projektimit të një produkti në përputhje me nenin 11, nuk kërkohen certifikata të veçanta të tipit.

Neni 13

Projektimi i pajisjeve të painstaluara

Kur parashikohet në aktet e deleguara të përmendura në nenin 19, projektimi i pajisjeve të

painstaluara bëhet objekt i certifikimit dhe shoqërohet me pajisjen me certifikatë.

Kjo certifikatë lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se projektimi i pajisjes së pa instaluar është në përputhje me bazën e certifikimit të përcaktuar në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në pikën (b) (iii) të nenit 19, paragrafi 1.

Kjo certifikatë mund të lëshohet edhe pa këtë aplikim, nga një organizatë e miratuar në përputhje me nenin 15, e cila ka privilegjin të lëshojë këto certifikata në përputhje me aktin e deleguar të përmendur në pikën (k) të nenit 19, paragrafi 1, kur ajo organizatë ka përcaktuar se projektimi i kësaj pajisjeje të painstaluuar përputhet me bazën e certifikimit të përcaktuar në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në pikën (b) (iii) të nenit 19, paragrafi 1.

Neni 14 Avionët individualë

1. Avionët individualë janë objekt certifikimi dhe pajisen me një certifikatë të vlefshmërie ajrore dhe kur aktet e deleguara të përmendura në nenin 19 e parashikojnë, ata pajisen me një certifikatë të zhurmës.

Këto certifikata lëshohen pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se avioni është në përputhje me projektimin e certifikuar në përputhje me nenin 11 dhe se avioni është në gjendje të operojë në mënyrë të sigurt dhe të pajtueshme me mjedisin.

2. Certifikatat e përmendura në paragrafin 1 të këtij neni mbeten të vlefshme për atë kohë sa avioni dhe motorët, helikat, pjesët dhe pajisjet e painstaluara të tij mirëmbahen në përputhje me aktet zbatuese që lidhen me vlefshmërinë e vazhdueshme për fluturim të përmendur në nenin 17 dhe janë në gjendje të operojnë në mënyrë të sigurt dhe të pajtueshme me mjedisin.

Neni 15 Organizatat

1. Përveç kur përcaktohet ndryshe me aktet e deleguara të përmendura në nenin 19, organizatat përgjegjëse për projektimin dhe prodhimin e produkteve, pjesëve dhe pajisjeve të painstaluara i nënshtrohen certifikimit dhe shoqërohen me një miratim. Miratimi lëshohet pas aplikimit, kur

aplikanti ka dëshmuar se përputhet me rregullat e përcaktuara nga aktet e deleguara të përmendura në nenin 19 për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 9. Ky miratim specifikon privilegjet që i janë dhënë organizatës dhe qëllimin e miratimit.

2. Gjithashtu, kërkohet një miratim në lidhje me:

a) organizatat përgjegjëse për mirëmbajtjen dhe menaxhimin e vlefshmërisë së vazhdueshme ajrore të produkteve, pjesëve dhe pajisjeve të painstaluara; dhe

b) organizatat e përfshira në trajnimin e personelit përgjegjës për lëshimin e një produkti, një pjesë ose pajisje të painstaluuar pas mirëmbajtjes.

Megjithatë, nënparagrafi i parë nuk zbatohet për situatat në të cilat, si rezultat i miratimit të akteve zbatuese të përmendura në pikën (b) të nenit 17, paragrafi 1, duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4 dhe, në veçanti, natyrën dhe rrezikun e aktivitetit në fjalë, ky miratim nuk kërkohet.

Miratimet e përmendura në këtë paragraf lëshohen me kërkesë, kur aplikanti ka treguar se është në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 17 të miratuara për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 9.

3. Miratimet e përmendura në paragrafin 2 të këtij neni specifikojnë privilegjet që i jepen organizatës. Këto miratime mund të ndryshohen për të shtuar ose hequr privilegje, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (b) të nenit 17, paragrafi 1.

4. Miratimet e përmendura në paragrafin 2 të këtij neni mund të kufizohen, pezullohen ose revokohen kur mbajtësi nuk i përmbahet rregullave dhe procedurave për lëshimin dhe mbajtjen e këtij miratimi, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (b) të nenit 17, paragrafi 1.

5. Kur, si rezultat i miratimit të akteve zbatuese të përmendura në pikën (b) të nenit 17, paragrafi 1, duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4 dhe, në veçanti natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë, miratimi i përmendur në paragrafin 2 të këtij neni nuk është i nevojshëm, aktet zbatuese të përmendura në nenin 17 mund t'i kërkojnë organizatës në fjalë të deklarojë aftësitë e saj dhe disponueshmërinë e mjeteve për të

përmbushur përgjegjësitë e saj lidhur me aktivitetet që kryen në përputhje me ato akte zbatuese.

Neni 16 Personeli

1. Personelit përgjegjës për nxjerrjen e një produkti, një pjese ose pajisjeje të përmendur pas mirëmbajtjes, i kërkohet të ketë një licencë, me përjashtim të situatave në të cilat, si rezultat i miratimit të akteve zbatuese të përmendura në pikën (d) të nenit 17, paragrafi 1 duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4 dhe në veçanti natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, këto licenca nuk kërkohen.

Licenca lëshohet me kërkesë, kur aplikanti ka dëshmuar se është në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 17, të miratuara për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 9.

2. Licenca e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni specifikon privilegjet që i jepen personelit. Licenca mund të ndryshohet për të shtuar ose hequr privilegje, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (d) të nenit 17, paragrafi 1.

3. Licenca e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni mund të kufizohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i përmbahet rregullave dhe procedurave për lëshimin dhe mbajtjen e kësaj licence, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (d) të nenit 17, paragrafi 1.

Neni 17 Aktet nënligjore në lidhje me vlefshmërinë ajrore

1. Pa përfshirë avionët pa pilotë, në mënyrë që të sigurohet zbatimi i njëtrajtshëm dhe përputhshmëria me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 9, për avionët e përmendur në pikën (a) dhe (b) të nenit 2, paragrafi 1 dhe motorët, helikat, pjesët dhe pajisjet e përmendura, Ministri, në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim arritjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1, në përputhje me nenin 38 të “ligjit”, miraton aktet që parashikojnë dispozita të detajuara lidhur me:

a) rregullat dhe procedurat për mirëmbajtjen e certifikatës të përmendur në nenin 14 dhe në pikën (a) të nënparagrafit të parë të nenit 18, paragrafi 2;

b) rregullat dhe procedurat për lëshimin, ruajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e miratimeve të përmendura në nenin 15, paragrafi 2 dhe për situatat në të cilat këto aprovime nuk kërkohen;

c) rregullat dhe procedurat për deklaratat e përmendura në nenin 15, paragrafi 5, dhe për situatat në të cilat këto deklarata kërkohen;

d) rregullat dhe procedurat për lëshimin, ruajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e licencave të përmendura në nenin 16 dhe për situatën në të cilën këto aprovime nuk kërkohen;

e) privilegjet dhe përgjegjësitë për mbajtësit e miratimeve ose licencave të lëshuara në përputhje me nenin 15, paragrafi 2 dhe nenin 16 dhe organizatat që japin deklaratat në përputhje me nenin 15, paragrafi 2;

f) rregullat dhe procedurat për ruajtjen e produkteve, pjesëve dhe pajisjeve të përmendura;

g) rregullat dhe procedurat për menaxhimin e vlefshmërisë së vazhdueshme ajrore të avionit;

h) kërkesat shtesë për vlefshmërinë ajrore për produktet, pjesët dhe pajisjet e përmendura, projektimi i të cilave është certifikuar më parë, i nevojshëm për të mbështetur përshtatshmërinë e vazhdueshme për fluturim dhe përmirësimin e sigurisë.

Këto akte miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

2. Gjatë miratimit të këtyre akteve zbatuese, Ministri siguron përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 9 dhe merr në konsideratë standardet ndërkombëtare dhe praktikën e rekomanduar, në veçanti, ato të përcaktuara në shtojcën 1,6 dhe 8 të Konventës së Çikagos dhe të akteve të Komunitetit.

Neni 18 Përjashtimet

1. Me përjashtim të neneve 9 deri në 13, sipas rastit:

a) pajtueshmëria me kërkesat thelbësore të zbatueshme të përmendura në nenin 9 të projektimit të produkteve, pjesëve dhe pajisjeve të përmendura mund të vlerësohet pa lëshimin e një certifikate, kur parashikohet në aktet e deleguara të përmendura në pikën (d) (i) të nenit 19, paragrafi 1. Në këtë rast, aktet e deleguara të përmendura në

pikën (j) të nenit 19, paragrafi 1 përkufizojnë kushtet dhe procedurat për këto vlerësime. Aktet e deleguara të përmendura në pikën (d) (i) të nenit 19, paragrafi 1 mund të parashikojnë që organizata përgjegjëse për projektimin dhe prodhimin e këtyre produkteve, pjesëve dhe pajisjeve të përmendura të lejohet të deklarojë pajtueshmërinë e projektimit të tyre me ato kërkesa thelbësore dhe me specifikimet e detajuara të përcaktuara në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në pikën (i) të nenit 19, paragrafi 1, të miratuara për të siguruar përputhshmërinë e këtyre projekteve me ato kërkesa thelbësore;

b) kur projektimi i një avioni nuk përputhet me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 9, mund të lëshohet një certifikatë e kufizuar tip. Në këtë rast, certifikata lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se projektimi i avionit përputhet me bazën e certifikimit të përcaktuar në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në pikat (b)(i) dhe (ii) të nenit 19, paragrafi 1 dhe se projektimi i avionit është i përshtatshëm për sa i përket përshtatshmërisë për fluturim dhe asaj mjedisore, sipas përdorimit të synuar të avionit.

2. Me përjashtim të neneve 9, 10 dhe 14, sipas rastit:

a) Në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në nenin 19, lëshohet një certifikatë e kufizuar e përshtatshmërisë për fluturim ose një certifikatë kufizuese për zhurmat për avionët projektimi i të cilëve ka qenë objekt i një deklarate në përputhje me pikën (a) të paragrafit 1 ose për të cilin është lëshuar një certifikatë e kufizuar tip në përputhje me pikën (b) të paragrafit të parë. Në këtë rast, këto certifikata lëshohen pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se avioni është në përputhje me atë projektim dhe se avioni është në gjendje të operojë në mënyrë të sigurt dhe të pajtueshme me mjedisin;

b) në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në nenin 19, mund të lëshohet një leje për fluturim për të lejuar operimin e një avioni i cili nuk ka një certifikatë të vlefshme për përshtatshmërinë për fluturim ose një certifikatë të kufizuar të vlefshme për përshtatshmërinë për fluturim. Në këtë rast, kjo leje fluturimi lëshohet, pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se avioni është në gjendje të operojë një fluturim të thjeshtë të sigurt.

Leja për të fluturuar mund të lëshohet edhe pa këtë aplikim, nga një organizatë e miratuar në përputhje me nenin 15, të cilës i është dhënë privilegji për lëshimin e lejeve për të fluturuar në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në pikën (k) të nenit 19, paragrafi 1 ose aktin zbatues të përmendur në pikën (e) të nenit 17, paragrafi 1, me kusht që organizata të konstatojë që avioni është në gjendje të operojë në mënyrë të sigurt, thjeshtë një fluturim.

Leja për të fluturuar i nënshtrohet kufizimeve të përshtatshme, të parashikuara në aktet e deleguara të përmendura në pikën (f) të nenit 19, paragrafi 1, dhe në veçanti, në kufizimet për të mbrojtur sigurinë e palëve të treta.

Neni 19

Kompetencat e deleguara

1. Pa përfshirë avionët pa pilotë, për avionët e përmendur në pikat (a) dhe (b) të nenit 2, paragrafi 1 dhe motorët, helikat, pjesët dhe pajisjet e përmendura të tyre, ministri, duke konsideruar aktet e deleguara të nxjerra përkatësisht nga Komisioni, në përputhje me “ligjin” dhe aktet nënligjore në zbatim të tij, përcakton rregullat e detajuara në lidhje me:

a) kërkesat e detajuara të mbrojtjes së mjedisit për produktet, pjesët dhe pajisjet e përmendura, në situatat e përmendura në nënparagrafin e dytë të nenit 9, paragrafi 2;

b) kushtet për vendosjen dhe njoftimin e një aplikanti nga Autoriteti i Aviacionit Civil ose EASA, sipas rastit, në përputhje me nenin 77;

i. bazën e zbatueshme për certifikimin e tipit për një produkt për qëllimet e certifikimit tip të përmendura në nenin 11 dhe pikën (b) të nenit 18, paragrafi 1;

ii. bazën e certifikimit të zbatueshme për një produkt për qëllimet e miratimit të të dhënave të përshtatshmërisë operationale të përmendura në nenin 11 duke përfshirë:

- programin minimal për klasifikimin e llojit të trajnimit të stafit të certifikuar për mirëmbajtje;

- programin minimal për klasifikimin e llojit të pilotit dhe të dhënave të referencës për kualifikimin objektiv të simuluesve të lidhur;

- masterlistën minimale të pajisjeve, sipas rastit;

- të dhënat e tipit të avionëve që lidhen me ekuipazhin e kabinës;

- specifikat shtesë për garantimin e përputhshmërisë me seksionin III;

iii. bazën e certifikimit të zbatueshme për një pjesë ose pajisje të pënstaluar, duke përfshirë pajisjet dhe instrumentet në lidhje me sigurinë të përmendura në nenin 30, paragrafi 7, për qëllim të certifikimit të përmendur në nenet 12 dhe 13;

c) kushtet specifike për përputhshmërinë e avionëve të përmendur në pikën (b) (ii) të nenit 2, paragrafi 1 me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 9;

d) kushtet për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e certifikatave të përmendura në nenet 11, 12, 13 dhe në pikën (b) të nenit 18, paragrafi 1, duke përfshirë:

i. kushtet për situatat në të cilat, me qëllim arritjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1 dhe duke pasur parasysh natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë së veçantë në fjalë, këto certifikata kërkohen ose nuk kërkohen, ose këto deklarata lejohen, sipas rastit;

ii. kushtet lidhur me kohëzgjatjen e këtyre certifikatave dhe me rinovimin e tyre kur kohëzgjatja e tyre është e kufizuar;

e) kushtet për lëshimin, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e certifikatave të vlefshmërisë për fluturim dhe certifikatave për kufizimin e zhurmave të përmendura në nenin 14, paragrafi 1, si dhe certifikatat e kufizuara të vlefshmërisë për fluturim dhe certifikatat për kufizimin e zhurmave të përmendura në pikën (a) të nënparagrafit të parë të nenit 18, paragrafi 2;

f) kushtet për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin, revokimin dhe përdorimin e lejeve për fluturim të përmendura në pikën (b) të nënparagrafit të parë të nenit 18, paragrafi 2;

g) kushtet për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e miratimeve të përmendura në nenin 15, paragrafi 1, dhe për situatat kur, me qëllim arritjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1 dhe duke pasur parasysh natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë së veçantë në fjalë, këto miratime kërkohen ose nuk kërkohen, ose këto deklarata lejohen, sipas rastit;

h) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të certifikatave të lëshuara sipas neneve 11, 12, 13, neneve 14, paragrafi 1, 15, paragrafi 1, pika b) e nenit 18, paragrafi 1 dhe nenit 18, paragrafi 2 dhe të organizatave që kanë bërë deklarata në përputhje

me pikën (a) të nenit 18, paragrafi 1 dhe pikën (g) të këtij paragrafi;

i) kushtet për vendosjen e specifikimeve të detajuara të zbatueshme për projektimin e produkteve, projektimin e pjesëve dhe projektimin e pajisjeve të pënstaluar të cilat janë objekt i një deklarate në përputhje me pikën (a) të nenit 18, paragrafi 1;

j) kushtet dhe procedurat për të vlerësuar, në përputhje me pikën (a) të nenit 18, paragrafi 1, përshtatshmërisë për fluturim dhe atë mjedisore të projektimit të produkteve, projektimit të pjesëve dhe projektimit të pajisjeve të pënstaluar pa qenë nevoja të lëshohet një certifikatë, duke përfshirë kushtet dhe kufizimet për operacionet;

k) kushtet për organizatat që kanë marrë një miratim në përputhje me nenin 15, paragrafi 1, do të kenë privilegjin të lëshojnë certifikatat e përmendura në nenet 11, 12, 13 dhe pikën (b) të nënparagrafit të parë të nenit 18, paragrafi 2.

2. Për sa i përket përshtatshmërisë për fluturim dhe asaj mjedisore të avionëve të përmendur në pikat (a) dhe (b) të nenit 2, paragrafi 1, përveç avionëve pa pilot, dhe motorëve, helikave, pjesëve dhe pajisjeve të pënstaluar, ministri, në përputhje me aktet e deleguara të nxjerra përkatësisht nga Komisioni, mund të miratojë ndryshime në shtojcat II dhe III, kur është e nevojshme për arsye të zhvillimeve teknike, operacionale ose shkencore ose të provave në fushën e përshtatshmërisë për fluturim ose asaj mjedisore, në mënyrë që dhe deri në masën e nevojshme për arritjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1.

3. Për sa i përket përputhshmërisë mjedisore të avionëve të përmendur në pikat (a) dhe (b) të nenit 2, paragrafi 1, përveç avionëve pa pilot, dhe motorëve, helikave, pjesëve dhe pajisjeve të pënstaluar, ministri në përputhje me aktet e deleguara të miratuara nga Komisioni, mund të miratojë ndryshime në referencat e dispozitave përkatëse të Konventës së Çikagos të përmendura në nënparagrafin e parë të paragrafit 2, të nenit 9, dhe të cilat bëhen të zbatueshme në Republikën e Shqipërisë, për aq sa këto përshtatje nuk dalin jashtë qëllimit të kësaj rregulloreje.

SEKSIONI II
EQUIPAZHI I AVIONIT

Neni 20

Kërkesat thelbësore

Duke përfshirë avionët pa pilot, piloti dhe ekuipazhi i avionit të përfshirë në operimin e avionit të përmendur në pikën (b) të nenit 2, paragrafi 1, si edhe pajisjet e trajnimit për simulimin e fluturimeve, personat dhe organizatat e përfshira në trajnimin, testimin, kontrollin ose ndihmën mjekësore të pilotëve dhe ekuipazhit të avionit, duhet të jenë në përputhje me kërkesat kryesore të përcaktuara në shtojcën IV.

Neni 21

Pilotët

1. Pilotëve iu kërkohet të kenë një licencë piloti dhe një certifikatë mjekësore piloti të përshtatshme për operimin që duhet të kryhet, me përjashtim të situatave në të cilat, si rezultat i miratimit të akteve zbatuese të përmendura në (c) (i) të nenit 23, paragrafi 1 duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuara në nenet 1 dhe 4, dhe në veçanti natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, këto licenca ose certifikata mjekësore nuk kërkojnë.

Licenca e pilotit e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se ai ose ajo përputhet me aktet zbatuese të përmendura në nenin 23 të miratuara për të siguruar përputhshmëri me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20.

2. Certifikata mjekësore e pilotit e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se ai ose ajo përputhet me aktet zbatuese të përmendura në nenin 23 të miratuara për të siguruar përputhshmëri me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20.

3. Licenca e pilotit dhe certifikata mjekësore e pilotit e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni specifikon privilegjet që i jepen pilotit.

4. Licenca e pilotit ose certifikata mjekësore e pilotit mund të ndryshohet për të shtuar ose hequr privilegje, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (c) të nenit 23, paragrafi 1.

5. Licenca e pilotit ose certifikata mjekësore e pilotit e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni

mund të kufizohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i përmbahet rregullave dhe procedurave për lëshimin dhe mbajtjen e kësaj licence ose certifikate mjekësore, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (c) të nenit 23, paragrafi 1.

6. Trajnimi dhe përvoja në avionët që nuk i nënshtrohen kësaj rregulloreje mund të njihen për qëllim të marrjes së licencës së pilotit të përmendur në paragrafin 1 i këtij neni, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (c) (iv) të nenit 23(1).

Neni 22

Ekuipazhi i kabinës

1. Ekuipazhit të kabinës të përfshirë në operimet e transportit ajror tregtar i kërkohet të jetë i pajisur me një vërtetim/atestim/dëshmi.

2. Duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuara në nenet 1 dhe 4 dhe në veçanti natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, ekuipazhit të kabinës të përfshirë në operime, përveç operimeve ajrore të transportit tregtar, mund t'iu kërkohet, gjithashtu, të mbajnë një vërtetim/atestim/dëshmi, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (a) të nenit 23, paragrafi 2:

3. Vërtetimi/atestimi/dëshmia i përmendur në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni lëshohen pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se ai ose ajo është në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 23, të miratuara për të siguruar përputhshmëri me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20.

4. Vërtetimi/atestimi/dëshmia i përmendur në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, specifikon privilegjet që i jepen ekuipazhit të kabinës. Vërtetimi mund të ndryshohet për të shtuar ose hequr privilegje, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (a) të nenit 23, paragrafi 2.

5. Vërtetimi/atestimi/dëshmia i përmendur në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni mund të kufizohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i përmbahet rregullave dhe procedurave për lëshimin ose mbajtjen e kësaj licence, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (a) të nenit 23, paragrafi 2.

6. Para ushtrimit të privilegjeve të tyre dhe në intervale të rregullta pas kësaj, ekuipazhi i kabinës i

nënshtrohet një vlerësimi të përshtatshmërisë mjekësore për të siguruar pajtimin me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20 për përshtatshmërinë mjekësore, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (b) të nenit 23, paragrafi 2.

Neni 23

Aktet nënligjore për pilotët dhe ekuipazhin e kabinës

1. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm dhe përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20, në lidhje me pilotët e përfshirë në operimin e avionëve të përmendur në pikën (b) të nenit 2, paragrafi 1, përveç avionëve pa pilot, ministri, në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1, miraton sipas përcaktimeve të “ligjit”, dispozita të hollësishme lidhur me:

a) kategoritë e ndryshme të licencave të pilotit dhe certifikatat mjekësore të pilotit të përmendura në nenin 21, si dhe kategorizimet e ndryshme për këto licenca për pilotë të përshtatshme për llojet e ndryshme të aktiviteteve të kryera;

b) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të licencës së pilotit, kategorizimeve dhe certifikatat mjekësore të pilotit;

c) rregullat dhe procedurat për lëshimin, mirëmbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin dhe revokimin e licencës së pilotit, kategorizimin dhe certifikatat mjekësore të pilotit, duke përfshirë:

i. rregullat dhe procedurat për situata në të cilat këto licenca, kategorizime dhe certifikata mjekësore nuk kërkohen;

ii. rregullat dhe procedurat për konvertimin e licencës kombëtare të pilotit dhe certifikatës mjekësore kombëtare të pilotit në licencë piloti dhe certifikatë mjekësore të pilotit të përmendur në nenin 21, paragrafi 1;

iii. rregullat dhe procedurat për konvertimin e licencave të inxhinierit kombëtar të fluturimit në licenca për pilot të përmendura në nenin 21, paragrafi 1;

iv. rregullat dhe procedurat për njohjen e trajnimit dhe përvojës për avionët që nuk i nënshtrohen kësaj rregulloreje me qëllim marrjen e licencës së pilotit të përmendur në nenin 21, paragrafi 1.

Këto akte nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

Gjatë miratimit të këtyre akteve nënligjore, ministri siguron përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20 të kësaj rregulloreje dhe merr në konsideratë standardet ndërkombëtare dhe praktikatat e rekomanduara, në veçanti, ato të përcaktuara në shtojcën 1 të Konventës së Çikagos dhe ato të Komunitetit.

Këto akte zbatuese përfshijnë, kur është e përshtatshme, dispozita për lëshimin e të gjitha llojeve të licencave për pilotë dhe kategorizimeve të kërkuara sipas shtojcës 1 të Konventës së Çikagos. Këto akte zbatuese mund të përfshijnë, gjithashtu, dispozita për lëshimin e llojeve të tjera të licencave dhe kategorizimeve për pilotë.

2. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm dhe përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20, në lidhje me ekuipazhin e kabinës të përfshirë në operimin e avionëve të përmendur në pikën (b) të nenit 2, paragrafi 1, duke përfshirë avionët pa pilot, ministri, në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1, miraton akte zbatuese që përcaktojnë dispozita të detajuara në lidhje me:

a) rregullat dhe procedurat për lëshimin, mirëmbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e vërtetimit të ekuipazhit të kabinës dhe për situatat kur këto vërtetime kërkohen për ekuipazhit të kabinës të përfshirë në operime të ndryshme nga transporti ajror tregtar;

b) rregullat dhe procedurat për vlerësimin e përshtatshmërisë mjekësore të ekuipazhit të kabinës të përmendur në nenin 22;

c) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të vërtetimeve të ekuipazhit të kabinës të përmendur në nenin 22.

Këto akte nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

Neni 24

Organizatat e trajnimit dhe qendrat aeromjekësore

1. Për qendrat aeromjekësore kërkohet një miratim.

2. Në lidhje me organizatat e trajnimit të pilotëve dhe organizatat e trajnimit të ekuipazhit të kabinës kërkohet një miratim, me përjashtim të

situatave ku, si rezultat i miratimit të akteve zbatuese të përmendura në pikat (a) të nenit 27, paragrafi 1, duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4, dhe në veçanti natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, këto miratime nuk kërkohen.

3. Miratimet e përmendura në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni lëshohen pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se është në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 27 të miratuara për të siguruar përputhshmëri me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20.

4. Miratimet e përmendura në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni specifikojnë privilegjet që i jepen organizatës. Këto miratime mund të ndryshohen për të shtuar ose hequr privilegje, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (a) të nenit 27, paragrafi 1.

5. Miratimi i përmendur në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni mund të kufizohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i përmbahet rregullave dhe procedurave për lëshimin ose mbajtjen e këtij miratimi, në përputhje me aktet nënligjore të përmendura në pikën (a) të nenit 27, paragrafi 1.

6. Kur, si rezultat i miratimit të akteve nënligjore të përmendura në pikën (a) të nenit 27, paragrafi 1, duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4, dhe në veçanti natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, miratimi i përmendur në paragrafin 2 të këtij neni nuk është i nevojshëm në lidhje me një organizatë trajnimi për pilotët ose një organizatë për trajnimin e ekuipazhit të kabinës, aktet e përmendura në pikën (b) të nenit 27, paragrafi 1 mund t'i kërkojnë organizatës në fjalë të deklarojë aftësitë e saj dhe disponueshmërinë e mjeteve për të përmbushur përgjegjësitë e saj lidhur me aktivitetet që kryen në përputhje me ato akte zbatuese.

Neni 25

Pajisjet e trajnimit që simulojnë fluturimin

1. Në lidhje me çdo pajisje trajnimi që simulon fluturimin që përdoret për trajnimin e pilotëve, kërkohet një certifikatë, me përjashtim të situatave në të cilat, si rezultat i miratimit të akteve nënligjore të përmendura në pikat (a) të nenit 27, paragrafi 1 duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4, dhe në veçanti natyrën

dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, këto certifikata nuk kërkohen.

2. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se është në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 27 të miratuara për të siguruar përputhshmëri me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20.

3. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni specifikon funksionalitetet e kësaj pajisjeje. Certifikata mund të ndryshohet për të reflektuar ndryshimet e këtyre funksionaliteteve, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (a) të nenit 27, paragrafi 1.

4. Certifikata e përmendur në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni mund të kufizohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i përmbahet rregullave dhe procedurave për lëshimin ose mbajtjen e kësaj certifikate, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (a) të nenit 27, paragrafi 1.

5. Kur parashikohet tek aktet nënligjore të përmendura në nenin 27, organizata përgjegjëse për operimin e pajisjes së trajnimit që simulon fluturimin deklarojnë përputhjen e pajisjes me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20 dhe me specifikimet e detajuara të përcaktuara në përputhje me aktet e përmendura në pikën (b) të nenit 27, paragrafi 1.

Neni 26

Instruktorët dhe ekzaminuesi

1. Personat përgjegjës për ofrimin e trajnimeve të fluturimit, trajnimeve të simulimit të fluturimit, ose për vlerësimin e aftësive të pilotëve, si dhe ekzaminuesit aeromjekësor duhet të mbajnë një certifikatë, me përjashtim të situatave kur, si rezultat i miratimit të akteve zbatuese të përmendura në pikën (a) të nenit 27, paragrafi 1, duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4, dhe në veçanti natyrën dhe rrezikun e aktivitetit në fjalë, kjo certifikatë nuk kërkohet.

2. Duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4 dhe, në veçanti, natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, personave përgjegjës për trajnimin e stafit të kabinës ose për vlerësimin e aftësive të stafit të kabinës mund t'ju kërkojë të mbajnë një

certifikatë, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (a) të nenit 27, paragrafi 1.

3. Certifikatat e përmendura në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni lëshohen pas aplikimit, kur aplikanti ka treguar që ai ose ajo është në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 27 të miratuara për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20.

4. Certifikatat e përmendura në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni specifikojnë privilegjet e dhëna.

Këto certifikata mund të ndryshohen për të shtuar ose hequr privilegjet, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (a) të nenit 27, paragrafi 1.

5. Certifikatat e përmendura në paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni mund të jenë të kufizuara, të pezulluara ose të revokuara kur mbajtësi nuk i përmbahet rregullave dhe procedurave për lëshimin ose mbajtjen e kësaj certifikate, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (a) të nenit 27, paragrafi 1.

Neni 27

Aktet nënligjore në lidhje me trajnimin, testimin, kontrollin dhe vlerësimet mjekësore

1. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm dhe përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20, për pajisjet e trajnimit për simulimin e fluturimeve dhe për personat dhe organizatat e përfshira në trajnimin, testimin, kontrollin dhe vlerësimin mjekësor të pilotit dhe ekuipazhit të kabinës, ministri, në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1, miraton në përputhje me nenin 46 të “ligjit”, rregullat e detajuara lidhur me:

a) rregullat dhe procedurat për lëshimin, ruajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e miratimeve dhe certifikatave të përmendura në nenin 24, 25, 26, për situatat në të cilën këto aprovime apo certifikata kërkohen ose jo;

b) rregullat dhe procedurat për deklaratat nga organizatat e trajnimit të pilotëve dhe organizatat për trajnimin e stafit të kabinës të përmendura në nenin 24, paragrafi 6 dhe nga operatorë të pajisjeve të trajnimit që simulojnë fluturimin të përmendura në nenin 25, paragrafi 5, për situatat kur kërkohen këto deklarata;

c) privilegjet dhe përgjegjësitë për mbajtësit të miratimeve ose certifikatave të përmendura në nenin 24, 25, 26 dhe organizatat që bëjnë deklaratat në përputhje me nenin 24, paragrafi 6 dhe 25, paragrafi 5.

Këto akte nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

2. Rregullat e detajuara sipas pikës 1 të këtij neni përcaktohen në përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 20 duke marrë në konsideratë standardet ndërkombëtare dhe praktikatat e rekomanduara, në veçanti, ato të përcaktuara në shtojcën 1 dhe 6 të Konventës së Çikagos dhe aktet e Komunitetit.

Neni 28

Kompetenca propozuese

1. Duke përjashtuar avionët pa pilotë, për sa iu përket pilotëve dhe ekuipazhit të kabinës të përfshirë në operimin e avionit të përmendur në pikën (b) të nenit 2, paragrafi 1, si edhe pajisjeve e trajnimit për simulimin e fluturimeve, personat dhe organizatat e përfshira në trajnimin, testimin, kontrollin ose vlerësimin mjekësor të pilotëve dhe ekuipazhit të kabinës, ministri, duke konsideruar ndryshimet e kryera nga Komisioni, propozon në përputhje me nenin 46 të “ligjit”, ndryshimin e shtojcës IV, aty ku është e nevojshme për arsye të zhvillimeve teknike, operacionale ose shkencore ose provave të sigurisë lidhur me ekuipazhin e avionit, në mënyrë dhe në masën e kërkuar për përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1.

2. Rregullat e përmendura në paragrafin 1 përfshijnë, kur është e përshtatshme, dispozita për lëshimin e të gjitha llojeve të licencave pilot dhe vlerësimeve të kërkuara sipas shtojcës 1 të Konventës së Çikagos. Këto rregulla mund të përfshijnë, gjithashtu, dispozita për lëshimin e llojeve të tjera të licencave dhe kategorizimeve.

SEKSIONI III OPERIMET AJRORE

Neni 29

Kërkesat thelbësore

Operimi i avionëve të përmendur në pikat (b) të nenit 2, paragrafi 1, përveç avionëve pa pilot, duhet

të përputhet me kërkesat thelbësore të përcaktuara në shtojcën V, dhe nëse është e zbatueshme në shtojcat VII dhe VIII.

Neni 30

Operatorët e avionëve

1. Për të garantuar përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 29, dhe duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4, dhe në veçanti natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, operatorëve të avionëve të themeluar, banues ose me vend kryesor të veprimtarisë në territorin e Republikës së Shqipërisë, në përputhje me aktet nënligjore të përmendura në pikat (b) dhe (c) të nënparagrafit të parë të nenit 31, paragrafi 1 mund t'iu kërkohej:

a) të deklarojnë aftësitë dhe disponueshmërinë e mjeteve, për të përmbushur përgjegjësitë që lidhen me operimin e avionit në përputhje me ato aktet zbatuese; ose

b) zotërimi i një certifikate.

2. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka treguar është në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 31, të miratuar për të siguruar përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 29.

3. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni specifikon privilegjet që i jepen operatorit të avionit. Certifikata mund të ndryshohet për të shtuar ose hequr privilegje, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (b) të nënparagrafit të parë të nenit 31, paragrafi 1.

4. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni mund të kufizohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i përmbush më rregullat dhe procedurat për lëshimin dhe mbajtjen e kësaj certifikate, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (b) të nënparagrafit të parë të nenit 31, paragrafi 1.

5. Duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4 dhe, në veçanti, natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, operatorëve të avionëve të përmendur në paragrafin 1 të këtij neni mund t'iu kërkohej, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 31:

a) të plotësojnë kërkesa specifike, kur arrijnë në marrëveshje të ndarjes së kodit ose marrëveshje të qirasë;

b) të plotësojnë kërkesa specifike kur operojnë një avion i cili është i regjistruar në një vend tjetër sipas rastit;

c) të përcaktojnë një Listë Minimale të Pajisjeve (MEL) ose një dokument të barasvlershëm për operimin e avionit, sipas kushteve të specifikuara, me disa instrumente, artikuj të pajisjeve ose funksione jooperative, në fillim të fluturimit.

6. Autoriteti i Aviacionit Civil siguron që, operimi i avionëve në, brenda ose jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë, nga një operator avioni i caktuar, banues ose me një seli të biznesit jashtë Republikës së Shqipërisë, por për të cilin Republika e Shqipërisë kryen funksionet dhe detyrat e shtetit të operatorit në bazë të Konventës së Çikagos, si edhe personeli dhe organizatat e përfshira në këto operime, përmbushin një nivel sigurie të barasvlershëm me atë të vendosur nga kjo rregullore.

7. Kur parashikohet në aktet zbatuese të përmendura në pikën (g) të nënparagrafit të parë të nenit 31, paragrafi 1, avioni pajiset me pajisjet dhe instrumentet e nevojshme të lidhura me sigurinë për operimin, të certifikuara kur kërkohej, në përputhje me aktin e deleguar të përmendur në pikën (b)(iii) të nenit 19, paragrafi 1, duke përfshirë disa ose të gjitha pikat më poshtë:

a) të dhënat e fluturimit;

b) mjete për të gjurmuar pozicionin e avionit;

c) mjete për të rikuperuar të dhënat e regjistruarit të fluturimit në kohën e duhur në rast të një avioni në rrezik duke u mbështetur në komunikimin elektronik në kohë reale ose zgjidhje të tjera teknike të përshtatshme.

Neni 31

Aktet nënligjore në lidhje me operimet ajrore

1. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm dhe përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 29, për operimin e avionëve të përmendur në pikën (b) të nenit 2, paragrafi 1, përveç avionëve pa pilot, ministri, në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1, përcakton dispozita të detajuara në lidhje me:

a) rregullat dhe procedurat specifike për operimin e avionëve në përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 29;

b) rregullat dhe procedurat për lëshimin, ruajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e certifikatave të përmendura në pikën (b) nën 30, paragrafi 1 dhe për situatat në të cilën këto aprovime kërkohen;

c) rregullat dhe procedurat për deklaratat nga operatorët e avionëve të përmendur në pikën (a) të nenit 30, paragrafi 1 dhe për situatat në të cilat kërkohen këto deklarata;

d) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të certifikatave të përmendura në pikën (b) të nenit 30, paragrafi 1 dhe të operatorëve që bëjnë deklarata të përmendura në pikën (a) të nenit 30, paragrafi 1;

e) kërkesat shtesë të nevojshme për të siguruar përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 29 të zbatueshme për operatorët e avionit të caktuar, banuese ose me seli biznesi në territorin e Republikës së Shqipërisë, kur këta operatorë arrijnë në marrëveshje për ndarjen e kodit ose qirasë ose kur operojnë një avion të regjistruar në një vend tjetër;

f) rregullat dhe procedurat për operatorët e avionëve të përmendur në nenin 30, paragrafi 1 për sa i përket vendosjes së një MEL-i ose një dokument të njëjtë, ose për situatat në të cilat kërkohet;

g) rregullave dhe procedurave në përputhje me të cilat një avion duhet të pajiset me pajisjet dhe instrumentet e nevojshme në lidhje me sigurinë, duke përfshirë regjistruesit dhe/ose mjetet e fluturimit të përmendura në nenin 30, paragrafi 7, dhe rregullat dhe procedurat për ruajtjen, mbrojtjen, përdorimin dhe, atje ku është e zbatueshme, transmetimin e sigurt të të dhënave në fjalë.

Këto akte nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

2. Rregullat e detajuara sipas pikës 1 të këtij neni përcaktohen në përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 29 të kësaj rregulloreje, aktet e nxjerra nga Komisioni dhe marrin në konsideratë standardet ndërkombëtare dhe praktikat e rekomanduara, në veçanti, ato të përcaktuara në shtojcën 6 të Konventës së Çikagos dhe aktet e Komisionit.

Neni 32

Kompetencat e deleguara

1. Për operimet e avionit të përmendura në pikën (b) të nenit 2, paragrafi 1, përveç avionëve pa pilot, ministri, duke konsideruar aktet e deleguara të nxjerra përkatësisht nga Komisioni, në përputhje me në përputhje me kapitullin II të "ligjit", përcakton rregullat e detajuara në lidhje me:

a) kushtet që duhet të plotësohen nga operatorët e përmendur në nenin 30, paragrafi 1 dhe anëtarët e ekuipazhit të tyre në lidhje me kufizimet e orarit të fluturimit ose në detyrë, si dhe kërkesat e tjera për kohën e pushimit për anëtarët e ekuipazhit;

b) kushtet dhe procedurat e nevojshme për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 29 në lidhje me miratimin nga autoritetet kombëtare kompetente të skemave specifike të specifikimit të kohës së fluturimit dhe dhënien e mendimeve të EASA-s mbi ato skema në përputhje me nenin 76, paragrafi 7.

2. Për sa i përket operimit të avionëve të përmendur në pikën (b) të nenit 2, paragrafi 1, përveç avionëve pa pilot, ministri në përputhje me aktet e deleguara të nxjerra nga Komisioni, miraton ndryshime të shtojcës V dhe nëse është e zbatueshme, shtojcat VII dhe VIII, aty ku është e nevojshme për arsye të zhvillimeve teknike, operacionale ose shkencore, ose dëshmi të sigurisë lidhur me operimet ajrore, në mënyrë dhe në masën e kërkuar për arritjen e objektivave të përcaktuara në nenin 1.

SEKSIONI IV AERODROMET

Neni 33

Kërkesat thelbësore

Aerodromet, pajisjet e aerodromit, në lidhje me sigurinë në operim, operimi i aerodromeve dhe dispozitat për shërbimet në tokë dhe shërbimet e menaxhimit të vendqëndrimit të avionit, AMS-të në aerodromet e përmendura në pikën (i) të nenit 2, paragrafi 1, do të përputhen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në shtojcën VII dhe, nëse është e zbatueshme në shtojcën VIII.

Neni 34

Certifikimi i aerodromeve

1. Aerodromet pajisen me certifikatë. Kjo certifikatë mbulon aerodromet dhe pajisjet e lidhura me sigurinë në operim, përveç rasteve kur pajisjet në lidhje me sigurinë në operim mbulohen nga një deklaratë ose certifikatë e përmendur përkatësisht në pikat (a) dhe (b) të nenit 35, paragrafi 1.

2. Certifikatat e përmendura në paragrafin 1 të këtij neni lëshohen pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se aerodromi:

a) përputhet me aktet zbatuese të përmendura në nenin 36 dhe me bazën e certifikimit të aerodromit të përcaktuar në paragrafin 5 të këtij neni; dhe

b) nuk ka asnjë veçori ose karakteristikë që e bën atë të pasigurt për operim.

3. Certifikatat e përmendura në paragrafin 1 të këtij neni mund të ndryshohet për të përfshirë ndryshimet e aerodromit ose pajisjeve në lidhje me sigurinë, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (c) të nenit 36, paragrafi 1.

4. Certifikatat e përmendura në paragrafin 1 të këtij neni mund të kufizohen, pezullohen ose revokohen kur aerodromi ose pajisjet në lidhje me sigurinë në operim nuk i përmbushin më rregullat dhe procedurat për lëshimin dhe mbajtjen e kësaj certifikate, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (c) të nenit 31, paragrafi 1.

5. Baza e certifikimit për një aerodrom përbëhet nga pikat më poshtë:

a) specifikimet e zbatueshme të certifikimit që lidhen me llojin e aerodromit;

b) dispozitat e specifikimeve të zbatueshme të certifikimit, për të cilat është pranuar një nivel i barasvlershëm sigurie;

c) specifikimet teknike të detajuara, të veçanta, të nevojshme, kur elementet e projektimit të një aerodromi të veçantë ose përvoja në operim e bëjnë ndonjë nga specifikimet e certifikimit të përmendura në pikën (a) të këtij paragrafi, të papërshtatshme ose jo të duhura për të siguruar përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 33.

Neni 35

Pajisjet e aerodromit në lidhje me sigurinë

1. Duke pasur parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4, dhe në veçanti natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, aktet zbatuese të përmendura në nenin 36 mund t'iu kërkojnë organizatave të përfshira në projektimin, prodhimin dhe ruajtjen e pajisjeve të aerodromit në lidhje me sigurinë të përdorura ose që synohen të përdoren në aerodromet objekt i kësaj rregulloreje të:

a) deklarojnë se kjo pajisje është në përputhje me specifikimet e detajuara të përcaktuara në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 36; ose

b) mbajnë një certifikatë në lidhje me pajisjet e aerodromit për sigurinë e opereve.

2. Certifikatat e përmendura në pikën (b) të paragrafit 1 të këtij neni lëshohen pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se pajisjet janë në përputhje me specifikat e detajuara të përcaktuara në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 36, të miratuara për të siguruar përputhshmërinë me kërkesat thelbësore, të përmendura në nenin 33.

3. Certifikata e përmendur në pikën (b) të paragrafit 1 të këtij neni, specifikon funksionalitetet e pajisjeve. Kjo certifikatë mund të ndryshohet për të reflektuar ndryshimet në këto funksionalitete, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (d) të nenit 36, paragrafi 1.

4. Certifikatat e përmendura në pikën (b) të paragrafit 1 të këtij neni mund të kufizohet, pezullohet ose revokohet kur pajisjet nuk i përmbushin më rregullat dhe procedurat për lëshimin dhe mbajtjen e kësaj certifikate, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (d) të nenit 36, paragrafi 1.

Neni 36

Aktet nënligjore në lidhje me aerodromet dhe pajisjet e aerodromit në lidhje me sigurinë

1. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm dhe përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 33, për aerodromet dhe pajisjet e aerodromeve që lidhen me sigurinë, ministri, duke konsideruar aktet e deleguara të nxjerra përkatësisht nga Komisioni, në përputhje

me “ligjin”, në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1, miraton dispozita të detajuara në lidhje me:

a) rregullat dhe procedurat për përcaktimin dhe dërgimin e njoftimit tek aplikanti, në bazë të nenit 34, paragrafi 5, të bazës për certifikimin që vlen për një aerodrom për qëllime të certifikimit në përputhje me nenin 34, paragrafi 1;

b) rregullat dhe procedurat për përcaktimin dhe dërgimin e njoftimit tek aplikanti për specifikimet e detajuara që vlejné për pajisjet e aerodromit që lidhen me sigurinë për qëllime të certifikimit, në përputhje me nenin 35, paragrafi 1;

c) rregullat dhe procedurat për lëshimin, ruajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e certifikatave të aerodromeve të përmendura në nenin 34 duke përfshirë operime të kufizuara të projektimit të veçantë të aerodromit;

d) rregullat dhe procedurat për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e certifikatave për pajisjet e aerodromeve që lidhet me sigurinë të përmendura në nenin 35, paragrafi 1 dhe për situatat ku kërkohen këto certifikata;

e) Rregullat dhe procedurat për përcaktimin e specifikimeve të detajuara që vlejné për pajisjen e aerodromeve që lidhen me sigurinë që është objekt i deklaratës në përputhje me nenin 35, paragrafi 1;

f) rregullat dhe procedurat për deklaratat në përputhje me nenin 35, paragrafi 1, në lidhje me pajisjet e aerodromit në lidhje me sigurinë dhe për situatat në të cilat këto deklarata kërkohen;

g) privilegjet dhe përgjegjësitë për mbajtësit e certifikatave të përmendura në nenin 34 dhe 35, paragrafi 1 dhe organizatave që bëjnë deklaratat në përputhje me nenin 35, paragrafi 1;

h) rregullat dhe procedurat për pranimin dhe konvertimin e certifikatave kombëtare të aerodromit të lëshuara në bazë të ligjit kombëtar në certifikata aerodromi të përmendura në nenin 34 të kësaj rregulloreje, duke përfshirë masat të cilat janë autorizuar më parë nga AAC në bazë të njoftimit të ndryshimeve në shtojcën 14 të Konventës së Çikagos.

Këto akte nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

2. Rregullat e detajuara sipas pikës 1 të këtij neni përcaktohen në përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 33 të kësaj rregulloreje dhe

merren në konsideratë standardet ndërkombëtare dhe praktikat e rekomanduara, në veçanti, ato të përcaktuara në shtojcën 14 të Konventës së Çikagos dhe aktet e Komunitetit.

Neni 37

Organizatat

1. Organizatat përgjegjëse për operimin e aerodromeve janë objekt i certifikimit dhe pajisen me një certifikatë. Certifikata lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se është në përputhje me aktet nënligjore të përmendura në nenin 39, të miratuara për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 33.

Certifikata specifikon privilegjet që i janë dhënë organizatës dhe fushën e zbatimit të miratimit.

2. Organizatat përgjegjëse për dispozitat e shërbimeve në tokë dhe AMS-të në aerodrome objekt të kësaj rregulloreje deklarojné aftësitë e tyre, dhe disponueshmërinë e mjeteve për të përmbushur përgjegjësitë lidhur me shërbimet e siguruar në përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 33.

Neni 38

Mbrojtja e mjediseve rrethuese të aerodromeve

1. Ministri dhe Autoriteti i Aviacionit Civil marrin masat e nevojshme për të siguruar që aerodromet që ndodhen në territorin e tyre të mbrohen kundër aktiviteteve dhe zhvillimeve në mjedisin e tyre rrethues, e cila mund të shkaktojë rreziqe të papranueshme për avionët që përdorin aerodromin.

2. Organizatat e përmendura në nenin 37, paragrafi 1 duhet të monitorojné aktivitetet dhe zhvillimet që mund të shkaktojné rreziqe të papranueshme të sigurisë së aviacionit në mjediset rrethuese të aerodromit për operimet që janë përgjegjës. Organizatat duhet të marrin masat e nevojshme për të zbutur këto rreziqe, deri në masën që kjo është nën kontrollin e tyre dhe kur kjo të mos jetë e mundur, t'i sjellin ato rreziqe në vëmendjen e ministrit dhe AAC-së.

3. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm të këtij neni, ministri, në përputhje me procedurat përkatëse të Komisionit, përcakton rregulla të detajuara, në bazë të parimeve të përcaktuara në

nenin 4 dhe me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1.

Neni 39

Kompetencat e deleguara

1. Për të gjitha operimet e aerodromeve dhe dispozitat e shërbimeve në tokë dhe AMS-të në aerodrome, ministri, duke konsideruar aktet e deleguara të nxjerra përkatësisht nga Komisioni, në përputhje me “ligjin” dhe aktet nënligjore në zbatim të tij, përcakton rregullat e detajuara në lidhje me:

a) rregullat specifike për operimin e aerodromeve në përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 33;

b) kushtet për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e certifikatave të përmendura në nenin 37, paragrafi 1;

c) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të certifikatave të përmendura në nenin 37, paragrafi 1;

d) kushtet dhe procedurat për deklaratat nga organizatat që sigurojnë shërbime në tokë dhe nga organizatat që sigurojnë AMS-të në përputhje me nenin 37, paragrafi 2, duke përfshirë njohjen e këtyre certifikatave nga operatorët, pa verifikime të mëtejshme;

e) privilegjet dhe përgjegjësitë e organizatave që sigurojnë shërbime në tokë dhe organizatave që sigurojnë AMS-të që kanë dhënë deklaratat në përputhje me nenin 37, paragrafi 2.

2. Për sa iu përket aerodromeve, pajisjeve të aerodromeve në lidhje me sigurinë në operimin e aerodromeve dhe shërbimeve në tokë dhe AMS-të, ministri në përputhje me ndryshimet përkatëse të Komisionit, ndryshon shtojcën VII dhe nëse është e zbatueshme, shtojcën VIII, aty ku është e nevojshme për arsye të zhvillimeve teknike, operacionale ose shkencore, ose dëshmime të sigurisë lidhur me aerodromet, në mënyrë dhe në masën e kërkuar për arritjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1.

SEKSIONI V MTA/SHLA

Neni 40

Kërkesat thelbësore

1. Ofrimi i MTA/SHLA-së të përmendur në pikën (g) të nenit 2, paragrafi 1, duhet të përputhet me kërkesat thelbësore të përcaktuara në shtojcën VIII, dhe nëse është e zbatueshme në shtojcën VII.

2. Avionët që operojnë në hapësirën ajrore të Republikës së Shqipërisë dhe në atë të Qiellit të Vetëm Evropian, me përjashtim të atyre që merren me aktivitetet e përmendura në pikën (a) të nenit 2, paragrafi 3, duhet të jenë në përputhje me kërkesat thelbësore të përcaktuara në pikën 1 të shtojcës VIII.

Neni 41

Ofruesit e MTA/SHLA-së

1. Ofruesit e MTA/SHLA-së duhet të pajisen me një certifikatë.

2. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka treguar se është në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 43 të miratuar për të siguruar përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 40.

3. Certifikatat e përmendura në paragrafin 1 të këtij neni specifikojnë privilegjet e dhëna. Kjo certifikatë mund të ndryshohet për të shtuar ose hequr privilegje, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (b) të nënparagrafit të parë të nenit 43, paragrafi 1.

4. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni mund të kufizohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i përmbush më rregullat dhe procedurat për lëshimin dhe mbajtjen e kësaj certifikate, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (b) të nënparagrafit të parë të nenit 43, paragrafi 1.

5. Me përjashtim të paragrafit 1 i këtij neni, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 43, Autoriteti i Aviacionit Civil mund të vendosë që ofruesit e shërbimeve të informacionit për fluturimet, të lejohen të deklarojnë kapacitetet e tyre dhe mjetet që kanë në dispozicion për të përmbushur përgjegjësitë që lidhen me shërbimet e ofruara në përputhje me kërkesat thelbësore të

përmendura në nenin 40. Në këtë rast, Autoriteti i Aviacionit Civil informon për vendimin e tij, ministrin dhe merr masa për të informuar Komitetin e Përbashkët të Marrëveshjes Shumëpalëshe sipas përcaktimeve të kësaj marrëveshjeje dhe EASA-n.

6. Me përjashtim të paragrafit 1, Autoriteti i Aviacionit Civil mund të bëjë përjashtime nga kërkesa për mbajtjen e një certifikate, për ofruesit e MTA/SHLA-së, kur plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) ofruesi ka selinë kryesore të biznesit jashtë territorit, për të cilin Republika e Shqipërisë është përgjegjëse sipas Konventës së Çikagos;

b) sigurimi i MTA/SHLA-së nga ky ofrues ka të bëjë me trafik ajror në vëllime të ulëta në një pjesë të kufizuar të hapësirës ajrore, për të cilën është përgjegjës Republika e Shqipërisë dhe kur ajo pjesë e hapësirës ajrore kufizohet me një hapësirë ajrore nën përgjegjësinë e një vendi tjetër;

c) kur ofruesit i kërkohet të dëshmojë përputhshmërinë me rregullat e përmendura në paragrafin 1 dhe kur kjo do të përbënte një përpjekje të padrejtë nga ai ofrues duke marrë parasysh natyrën dhe rrezikun të aktivitetit së veçantë që kryen brenda asaj hapësire ajrore;

d) Në Republikën e Shqipërisë janë vendosur rregulla dhe procedura të zbatueshme për ofrimin e MTA/SHLA-së nga ofruesi, për të garantuar, në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe praktikën e rekomanduar dhe duke marrë parasysh rrethanat specifike të rastit në fjalë, një nivel të pranueshëm të sigurisë dhe respektimin e kërkesave thelbësore të përmendura në nenin 40 dhe kur ky ofrues ka përcaktuar mjete dhe rregullime të përshtatshme dhe efektive për mbikëqyrjen dhe zbatimin e tyre, për të qenë në përputhje me këto rregulla dhe procedura;

e) Kur fusha e përjashtimit është e përcaktuar qartë dhe përjashtimi mbetet i kufizuar në atë që është rigorozit e nevojshme; kur kohëzgjatja tejkalon pesë vjet, përjashtimi është objekt rishikimi të rregullt në intervale të përshtatshme; dhe përjashtimi zbatohet në mënyrë jodiskriminuese.

Kur Autoriteti i Aviacionit Civil synon të japë këtë përjashtim, njofton ministrin, dhe merr masa për të njoftuar Komitetin e Përbashkët të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe EASA-n për qëllimin e tij, duke përcaktuar të gjithë informacionin përkatës.

Kur ministri vlerëson, që kushtet e specifikuar në nënparagrafin e parë janë përmbushur, ai merr vendimin e tij për këtë qëllim. Pas njoftimit, AAC merr një vendim pa vonesë për të ndryshuar ose revokuar vendimin e mëparshëm të përmendur në nënparagrafin e parë të këtij paragrafi dhe njofton ministrin e më pas Komisionin dhe EASA-n për këtë.

Në zbatim të një Marrëveshjeje Pune me EASA-n dhe sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, EASA mund të gjykojë dhe rekomandojë në lidhje me vendimmarrjen e AAC-së.

Në rastin kur Shqipëria nuk është më një vend i tretë sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, dhe kur Komisioni pas konsultimit me EASA-n, vlerëson se një përjashtim i tillë nuk i plotëson kushtet e përcaktuara në nënparagrafin e parë, Komisioni do të miratojë aktet zbatuese që përcaktojnë vendimin e tij, për këtë qëllim dhe i përfshijn këto akte zbatuese në bazën e të dhënave të përmendur në nenin 74.

Autoriteti i Aviacionit Civil duhet ta japë këtë përjashtim vetëm nëse aktet zbatuese të përmendura në nënparagrafin e tretë, katërt e të pestë, përmbajnë një vendim pozitiv. Ai duhet ta tërheqë përjashtimin kur vihet në dijeni, veçanërisht përmes rishikimit të rregullt të përmendur në pikën (e) të nënparagrafit të parë, se kushtet e përcaktuara në nënparagrafin e parë nuk përmbushen më. Ai duhet të informojë menjëherë ministrin, Komitetin e Përbashkët, Komisionin dhe EASA-n, sipas rastit, për dhënien e çdo përjashtimi dhe, sipas rastit, rezultatit e këtyre rishikimeve dhe çdo tërheqje.

Neni 42

**Organizatat e përfshira në projektimin,
prodhimin ose mirëmbajtjen e sistemeve
MTA/SHLA-së dhe përbërësve të
MTA/SHLA-së**

1. Duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuar në nenet 1 dhe 4 dhe, në veçanti, natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, organizatat e përfshira në projektimin, prodhimin dhe mirëmbajtjen e sistemeve MTA/SHLA-së dhe përbërësve MTA/SHLA-së, mund t'iu kërkohet në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 43 të:

a) të deklarojnë aftësitë dhe disponueshmërinë e mjeteve, për të përmbushur përgjegjësitë që lidhen aktivitetet e kryera në përputhje me këto aktet zbatuese; ose

b) zotërojnë një certifikatë.

2. Certifikatat e përmendura në pikën (b) të paragrafit 1 të këtij neni lëshohen pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se është në përputhje me rregullat e vendosura nga aktet zbatuese të përmendura në nenin 43 të miratuara për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 40.

3. Certifikatat e përmendura në pikën (b) të paragrafit 1 të këtij neni specifikojnë privilegjet e dhëna. Certifikata mund të ndryshohet për të shtuar ose hequr privilegje, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (d) të nënparagrafit të parë të nenit 43, paragrafi 1.

4. Certifikata e përmendur në pikën (b) në paragrafin 1 të këtij neni mund të kufizohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i respekton më rregullat dhe procedurat për lëshimin dhe mbajtjen e kësaj certifikate, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (d) të nënparagrafit të parë të nenit 43, paragrafi 1.

Neni 43

Aktet nënligjore në lidhje me ofruesit e MTA/SHLA-së dhe organizatat e përfshira në projektimin, prodhimin ose mirëmbajtjen e sistemeve MTA/SHLA-së dhe përbërësve të MTA/SHLA-së

1. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm dhe përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 40, për ofrimin e MTA/SHLA-së të përmendur në pikën (g) të nenit 2, paragrafi 1, ministri, në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1, miraton aktet nënligjore që përcaktojnë dispozita të detajuara, në lidhje me:

a) rregullat specifike dhe procedurat për ofrimin e MTA/SHLA-së në përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 40, duke përfshirë hartimin dhe zbatimin e planit të emergjencave në përputhje me pikën 5.1(f) të shtojcës VIII;

b) rregullat dhe për procedurat për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose

revokimin e certifikatave të përmendura në nenin 41, paragrafi 1;

c) rregullat dhe procedurat për deklarimin nga ana e ofruesve të shërbimeve të informacionit për fluturimet të përmendura në pikën (a) të nenit 41, paragrafi 5 dhe për situatat kur lejohen këto deklarata;

d) rregullat dhe procedurat për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e certifikatave të përmendura në pikën (b) neni 42, paragrafi 1 dhe për situatat kur kërkohen këto certifikata;

e) rregullat dhe procedurat për deklarimin nga ana e organizatave të përmendura në pikën (a) të nenit 42, paragrafi 1 dhe për situatat kur kërkohen këto deklarata;

f) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të certifikatave të përmendura në nenin 41, paragrafi 1 dhe në pikën (b) të nenit 42, paragrafi 1 dhe organizatave që bëjnë deklarata në përputhje me nenin 41, paragrafi 5 dhe pikën (a) të nenit 42, paragrafi 1.

Këto akte nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

2. Rregullat e përmendura në paragrafin 1 duhet të marrin parasysh masterplanin e MTA-së.

3. Gjatë miratimit të këtyre akteve zbatuese, ministri siguron përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 40 të kësaj rregulloreje dhe merr në konsideratë standardet ndërkombëtare dhe praktikatat e rekomanduara, në veçanti, ato të përcaktuara në shtojcën 2 deri në 4, 10, 11 dhe 15 të Konventës së Çikagos dhe aktet e Komunitetit.

Neni 44

Aktet nënligjore në lidhje me përdorimin e hapësirës ajrore dhe projektimin e strukturave të hapësirës ajrore

1. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm dhe përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 40, për ofrimin e MTA/SHLA-së të përmendur në pikën (g) të nenit 2, paragrafi 1, si për projektimin e strukturave të hapësirës ajrore, ministri në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe, me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1, miraton përcakton rregulla të detajuara, në lidhje me:

a) rregullat operuese në lidhje me përdorimin e hapësirës ajrore, pajisjet e avionit dhe sistemet MTA/SHLA dhe përbërësit e MTA/SHLA-së të kërkuar për përdorimin e hapësirës ajrore;

b) rregullat dhe procedurat për projektimin e strukturave të hapësirave ajrore në mënyrë që të garantohet përputhshmëria me nenin 46.

Këto akte miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

2. Rregullat e përmendura në paragrafin 1 duhet të marrin parasysh masterplanin e MTA-së.

3. Rregullat e detajuara sipas këtij neni përcaktohen në përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 40 të kësaj rregulloreje, duke marrë në konsideratë standardet ndërkombëtare dhe praktikën e rekomanduar, në veçanti, ato të përcaktuara në shtojcat 2, 3, 10, 11 dhe 15 të Konventës së Çikagos.

Neni 45

Sistemet MTA/SHLA dhe përbërësit e MTA/SHLA-së

1. Kur parashikohet në aktet nënligjore të përmendura në nenin 47, ofruesve të MTA/SHLA-së të përmendur në nenin 41, iu kërkohej të deklarojnë se sistemet MTA/SHLA dhe përbërësit e MTA/SHLA-së që do të operohen nga ofruesit e shërbimeve të jenë në përputhje me specifikat e detajuara të përcaktuara në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 47 të miratuara për të garantuar përputhshmëri me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 40.

2. Kur parashikohet tek aktet nënligjore të përmendura në nenin 47, sistemet MTA/SHLA dhe përbërësit e MTA/SHLA-së bëhen objekt i certifikimit dhe iu lëshohet një certifikatë.

Kjo certifikatë lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se këto sisteme dhe përbërës janë në përputhje me specifikat e hollësishme të vendosura në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 47 të miratuara për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 40.

Me përjashtim të nënparagrafit i parë, kur aktet e deleguara të përmendura në nenin 47 e parashikojnë një gjë të tillë, organizata e përfshirë në projektimin, prodhimin ose mirëmbajtjen e sistemeve MTA/SHLA-së dhe përbërësve të

MTA/SHLA-së duhet të lejohet të deklarojë se ato sisteme dhe përbërësit e tyre janë në përputhje me specifikimet e detajuara të përcaktuara në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në nenin 47 të miratuara për të garantuar respektimin e kërkesave thelbësore të përmendura në nenin 40 dhe që ato sisteme dhe përbërësit e tyre janë të përshtatshëm për përdorim.

Neni 46

Projektimi i strukturave të hapësirës ajrore

Ministri dhe Autoriteti i Aviacionit Civil sigurojnë që strukturat e hapësirës ajrore të jenë të projektuara, të mbikëqyrura dhe të vlerësuara, siç duhet përpara se ato të vendosen dhe të përdoren nga avionët, në përputhje me rregullat e detajuara të miratuara nga ministri, në përputhje me pikën (b) të nenit 44, paragrafi 1.

Neni 47

Kompetencat e deleguara

1. Për sistemet MTA/SHLA dhe përbërësit e MTA/SHLA-së, ministri, duke konsideruar aktet e deleguara të nxjerra përkatësisht nga Komisioni, në përputhje me “ligjin” dhe aktet nënligjore në zbatim të tij, përcakton rregullat e detajuara në lidhje me:

a) kushtet për përcaktimin dhe njoftimin e aplikantit për specifikimet e detajuara të zbatueshme për sistemet MTA/SHLA dhe përbërësit MTA/SHLA për qëllime të certifikimit në përputhje me nenin 45, paragrafi 2;

b) kushtet për lëshimin, ruajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e certifikatave të përmendura në nenin 45, paragrafi 2, dhe për situatat kur, me qëllim arritjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1 dhe, duke pasur parasysh natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë së veçantë në fjalë, këto certifikata kërkojnë ose këto deklarata lejohen, sipas rastit;

c) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të certifikatave të përmendura në nenin 45, paragrafi 2;

d) privilegjet dhe përgjegjësitë e organizatave që lëshojnë deklarata në përputhje me nenin 45, paragrafi 1 dhe, paragrafi 2;

e) kushtet dhe procedurat për deklaratat nga ofruesit e MTA/SHLA-së, në përputhje me nenin

45, paragrafi 1, dhe për situatat në të cilat, me qëllim arritjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1 duke pasur parasysh natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë të veçantë në fjalë këto deklarata kërkojnë;

f) kushtet për vendosjen e specifikave të detajuara të zbatueshme të sistemeve MTA/SHLA-së dhe përbërësve të MTA/SHLA-së që janë objekt i deklaratave në përputhje me nenet 45, paragrafi 1 dhe 2.

2. Sa i përket ofrimit të MTA/SHLA-së, ministri në përputhje me ndryshimet përkatëse të Komisionit, miraton ndryshime të shtojcës VIII dhe, nëse është e zbatueshme, edhe të shtojcës VII, aty ku është e nevojshme për arsye të zhvillimeve teknike, operationale ose shkencore ose provave të sigurisë lidhur me MTA/SHLA-së, në mënyrën dhe në masën e nevojshme për të përmbushur objektivat e përcaktuar në nenin 1.

SEKSIONI VI

KONTROLLUESIT E TRAFIKUT AJROR

Neni 48

Kërkesat thelbësore

Kontrolluesit e trafikut ajror të përfshirë në sigurimin e MTA/SHLA-së të përmendur në pikën g të nenit 2, paragrafi 1, si dhe personat, organizatat dhe pajisjet e trajnimit sintetik të përfshirë në trajnimin, testimin, kontrollin ose vlerësimin mjekësor të atyre kontrolluesve të trafikut ajror duhet të përmbushin kërkesat thelbësore të përcaktuara në shtojcën VIII.

Neni 49

Kontrolluesit e trafikut ajror

1. Kontrolluesve të trafikut ajror iu kërkohet të mbajnë një licencë të kontrolluesit të trafikut ajror dhe një certifikatë mjekësore të kontrolluesit të trafikut ajror të përshtatshme për shërbimin e siguruar.

2. Licenca e kontrolluesit të trafikut ajror e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se ai ose ajo përputhet me aktet zbatuese të përmendura në nenin 50 të miratuara për të siguruar përputhshmëri me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 48.

3. Licenca mjekësore e kontrolluesit të trafikut ajror e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni lëshohet pas aplikimit, kur kontrolluesi i trafikut ajror ka dëshmuar se ai ose ajo përputhet me aktet zbatuese të përmendura në nenin 50 të miratuara për të siguruar përputhshmëri me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 48.

4. Licenca e kontrolluesit të trafikut ajror dhe certifikata mjekësore e kontrolluesit të trafikut ajror e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni specifikon privilegjet që i jepen kontrolluesit të trafikut ajror. Licenca e kontrolluesit të trafikut ajror ose certifikata mjekësore e kontrolluesit të trafikut ajror mund të ndryshohet për të shtuar ose hequr privilegje, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (c) të nënparagrafit të parë të nenit 50, paragrafi 1.

5. Licenca e kontrolluesit të trafikut ajror ose certifikata mjekësore e kontrolluesit të trafikut ajror e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni mund të kufizohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i përmbahet rregullave dhe procedurave për lëshimin dhe mbajtjen e kësaj licence ose certifikate mjekësore, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (c) të nënparagrafit të parë të nenit 50, paragrafi 1.

Neni 50

Aktet nënligjore në lidhje me kontrolluesit e trafikut ajror

1. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm dhe përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 48, për kontrolluesit të trafikut ajror, ministri në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1, miraton rregulla të detajuara në lidhje me:

a) kategoritë, vlerësimet dhe vërtetimet e ndryshme për licencën e kontrollorëve të trafikut ajror të përmendur në nenin 49;

b) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të licencave të kontrollorit të trafikut ajror, vlerësimet dhe vërtetimet për licencat dhe certifikatat mjekësore të përmendura në nenin 49;

c) rregullat dhe procedurat për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e licencave, vlerësimeve dhe vërtetimeve për licencat e kontrollorit të trafikut ajror dhe licencat mjekësore të kontrollorit të trafikut ajror të

përmendura në nenin 49, duke përfshirë rregullat dhe procedurat për konvertimin e licencës së kontrollorit të trafikut ajror kombëtar dhe certifikatës mjekësore kombëtare të kontrollorit të trafikut ajror në licencën e kontrollorit të trafikut ajror dhe certifikatën mjekësore të përmendur në nenin 49;

d) rregullat dhe procedurat për kontrollorët e trafikut ajror në lidhje me kufizimet kohore të punës dhe kërkesat e pushimit; këto rregulla dhe procedura duhet të gjenerojnë një nivel të lartë të sigurisë duke garantuar mbrojtje nga efektet e lodhjes, dhe në të njëjtën kohë duke lejuar fleksibilitet të mjaftueshëm në programim.

Këto akte nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

2. Rregullat e detajuara sipas pikës 1 të këtij neni përcaktohen në përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 48 të kësaj rregulloreje dhe merr në konsideratë standardet ndërkombëtare dhe praktikën e rekomanduar, në veçanti, ato të përcaktuara në shtojcën 1 të Konventës së Çikagos dhe aktet e Komunitetit.

Neni 51

Organizatat e trajnimit të kontrolluesve të trafikut ajror dhe qendrat aeromjekësore

1. Një miratim do të kërkohej për organizatat e trajnimit të kontrolluesve të trafikut ajror dhe qendrat aeromjekësore.

2. Ky miratim i përmendur në paragrafin 1 të këtij neni lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka treguar se është në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 53 të miratuar për të siguruar përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 48.

3. Miratimi i përmendur në paragrafin 1 të këtij neni specifikon privilegjet që i jepen organizatës. Miratimi mund të ndryshohet për të shtuar ose hequr privilegje, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (b) të nënparagrafit të parë të nenit 53, paragrafi 1.

4. Miratimi i përmendur në paragrafin 1 të këtij neni mund të kufizohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i përmbush më rregullat dhe procedurat për lëshimin dhe mbajtjen e këtij miratimi, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (b) të nënparagrafit të parë të nenit 53, paragrafi 1.

Neni 52

Instruktorët, vlerësuesit dhe mjekët aeromjekësorë

1. Personave përgjegjës për sigurimin e trajnimit praktik, vlerësimin e aftësive praktike të kontrolluesve të trafikut ajror, si edhe ekzaminuesit aeromjekësorë, iu kërkohej të mbajnë një certifikatë.

2. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se ai ose ajo përputhet me aktet zbatuese të përmendura në nenin 53 të miratuara për të siguruar përputhshmëri me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 48.

3. Certifikatat e përmendura në paragrafin 1 të këtij neni specifikojnë privilegjet e dhëna. Kjo certifikatë mund të ndryshohet për të shtuar ose hequr privilegje, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën (a) të nënparagrafit të parë të nenit 53, paragrafi 1.

4. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni mund të limitohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i përmbush më rregullat dhe procedurat për lëshimin dhe mbajtjen e kësaj certifikate, në përputhje me aktet e përmendura në pikën (a) të nënparagrafit të parë të nenit 53, paragrafi 1.

Neni 53

Aktet nënligjore në lidhje me trajnimin, testimin, kontrollin dhe vlerësimet mjekësore

1. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm dhe përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 48, për personat dhe organizatat e përfshira për trajnimin, testimin, kontrollin dhe vlerësimin mjekësor të kontrolluesve të trafikut ajror, ministri, në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1, miraton rregulla të detajuara në lidhje me:

a) rregullat dhe procedurat për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e certifikatave të përmendura në nenet 51 dhe 52;

b) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të certifikatave të përmendura në nenin 51 dhe 52.

Këto akte nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

2. Rregullat e detajuara sipas pikës 1 të këtij neni përcaktohen në përputhje me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 48 të kësaj rregulloreje dhe merr në konsideratë standardet ndërkombëtare dhe praktikën e rekomanduar, në veçanti, ato të përcaktuara në shtojcën 1 të Konventës së Çikagos dhe aktet e Komunitetit.

Neni 54

Kompetencat e deleguara

Për sa iu përket kontrolluesve të trafikut ajror, personave dhe organizatave të përfshira në trajnimin, testimin, kontrollin ose vlerësimin mjekësor si edhe pajisjet e trajnimit sintetik, ministri në përputhje me ndryshimet përkatëse të Komisionit, miraton ndryshime të shtojcës VIII, aty ku është e nevojshme për arsye të zhvillimeve teknike, operacionale ose shkencore ose dëshmime të sigurisë lidhur me organizatat e trajnimit dhe kontrolluesit të trafikut ajror, në mënyrë dhe në masën e nevojshme për arritjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1.

SEKSIONI VII AVIONËT PA PILOT

Neni 55

Kërkesat thelbësore për avionët pa pilot

Projektimi, prodhimi, mirëmbajtja dhe operimi i avionëve të përmendur në pikat (a) dhe (b) të nenit 2, paragrafi 1, në rastin e avionëve pa pilot dhe motorëve, helikave, pjesëve, pajisjeve të përmunduara dhe pajisjet për kontrollin e avionit në distancë, si edhe personelin, duke përfshirë pilotët në distancë dhe organizata e përfshira në këto veprimtari, duhet të përputhen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në shtojcën IX, dhe atje ku parashikohet nga aktet e deleguara të përmendura në nenin 58 dhe aktet nënligjore të përmendura në nenin 57, me kërkesat thelbësore të përcaktuara në shtojcën II, IV dhe V.

Neni 56

Përputhshmëria e avionëve pa pilot

1. Duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuara në nenet 1 dhe 4 dhe në veçanti natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë,

karakteristikat operacionale të avionëve pa pilot në fjalë dhe karakteristikat e zonës së operimit, në lidhje me këta avionë mund të kërkohej një certifikatë për projektimin, prodhimin, mirëmbajtjen dhe operimin e avionëve pa pilot dhe motorët, helikat, pjesët, pajisjet e përmunduara dhe pajisjet për kontrollin e avionit në distancë, si edhe personelin, duke përfshirë pilotët në distancë dhe organizata e përfshira në këto veprimtari, në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në nenin 58 dhe aktet nënligjore të përmendura në nenin 57.

2. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar se është në përputhje me akte të deleguara të përmendura në nenin 58 dhe aktet nënligjore të përmendura në nenin 57.

3. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni specifikon kufizimet në lidhje me sigurinë, kushtet e operimit dhe privilegjet. Certifikata mund të ndryshohet për të shtuar ose hequr kufizimet, kushtet dhe privilegjet, në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në nenin 58 dhe aktet nënligjore të përmendura në nenin 57.

4. Certifikata e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni mund të limitohet, pezullohet ose revokohet kur mbajtësi nuk i përmbush më kushtet, rregullat dhe procedurat për lëshimin dhe ruajtjen e kësaj certifikate, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në pikën neni 58 dhe aktet nënligjore të përmendura në nenin 57.

5. Duke marrë parasysh objektivat dhe parimet e përcaktuara në nenet 1 dhe 4 dhe në veçanti natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë në fjalë, karakteristikat operacionale të avionëve pa pilot në fjalë dhe karakteristikat e zonës së operimit, aktet e deleguara të përmendura në nenin 58 dhe aktet nënligjore të përmendura në nenin 57 mund të kërkojnë, në lidhje me projektimin, prodhimin, mirëmbajtjen dhe operimin e avionëve pa pilot dhe motorët, helikat, pjesët, pajisjet e përmunduara dhe pajisjet për kontrollin e avionit në distancë, si edhe personelin, duke përfshirë pilotët në distancë dhe organizata e përfshira në këto veprimtari, një deklaratë e cila siguron përputhshmërinë me aktet zbatuese dhe të deleguara.

6. Në rastet kur përmbushen objektivat dhe parimet e përcaktuara në nenin 1 dhe 4 pa zbatimin e kapitullit IV dhe V të kësaj rregulloreje, aktet e

deleguara të përmendura në pikën (c) të nenit 58, paragrafi 1, mund të parashikojnë se këta kapituj nuk zbatohen as për kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 55, as për rregullat përkatëse të detajuara të përcaktuara në përputhje me nenin 58. Në këto raste, këto kërkesa thelbësore dhe këto rregulla të detajuara përbëjnë “Legjislacionin e për Harmonizimin” brenda kuptimit të legjislacionit për akreditimin dhe mbikëqyrjen e tregut lidhur me tregtimin e produkteve).

7. Autoriteti i Aviacionit Civil siguron që informacionet në lidhje me regjistrimin e avionëve pa pilot dhe të operatorëve të avionëve pa pilot, të cilët janë objekt i një kërkesë për regjistrim në përputhje me aktet nënligjore të përmendura në nenin 57 dhe në pikën 4 të shtojcës IX, ruhen në sisteme kombëtare regjistrimi digjital, të harmonizuara dhe ndërvepruese. Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të marrë masa për të pasur mundësi të aksesojë dhe shkëmbejë informacionin përmes bazës së të dhënave të përmendur në nenin 74.

8. Ky seksion nuk cenon mundësinë e parashikimit të rregullave të tjera kombëtare që vendosin operimet e avionëve pa pilot si subjekt i zbatimit të kushteve të caktuara, për arsye që bien jashtë fushës së zbatimit të kësaj rregulloreje, duke përfshirë sigurinë publike ose mbrojtjen e privatësisë dhe të dhënave personale në përputhje me ligjin në fuqi.

Neni 57

Aktet nënligjore në lidhje me avionët pa pilot

Në mënyrë që të sigurohet zbatimi i njëtrajtshëm dhe përputhshmëria me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 55, për operimin e avionëve të përmendur në pikat (a) dhe (b) të nenit 2, paragrafi 2, në rastin e avionëve pa pilot, si edhe për personelin, duke përfshirë pilotët në distancë dhe organizata e përfshira në këto veprimtari, në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim arritjen e objektivave të përcaktuara në nenin 1, ministri në përputhje me “ligjin” dhe aktet zbatuese të miratuara përkatësisht nga Komisioni, miraton rregulla të detajuara lidhur me:

a) rregullat dhe procedurat specifike për operimin e avionëve pa pilot si edhe për personelin,

duke përfshirë pilotët në distancë dhe organizata e përfshira në këto veprimtari;

b) rregullat dhe procedurat për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e certifikatave ose për dhënien e deklaratave, për operimin e avionëve pa pilot si edhe për personelin, duke përfshirë pilotët në distancë dhe organizata e përfshira në këto veprimtari, dhe për situatat në të cilat këto certifikata dhe deklaratat kërkojnë; rregullat dhe procedurat për lëshimin e këtyre certifikatave dhe dhënien e këtyre deklaratave mund të bazohet ose të përbëhet nga kërkesa të detajuara të përmendura në seksionin I, II dhe III;

c) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të certifikatave dhe të personave fizikë dhe juridikë që japin deklaratat;

d) rregullat dhe procedurat për regjistrimin dhe shënimin e avionëve pa pilot dhe për regjistrimin e operatorëve të avionëve pa pilot, të përmendur në seksionin 4 të shtojcës IX;

e) rregullat dhe procedurat për vendosjen e sistemeve kombëtare regjistrimi digjital, të harmonizuara, ndërvepruese të përmendura në nenin 56, paragrafi 7;

f) rregullat dhe procedurat për konvertimin e certifikatave kombëtare në certifikatat e kërkuara sipas nenit 56, paragrafi 1.

Këto akte nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

Neni 58

Kompetencat e deleguara

1. Për projektimin, prodhimin, mbajtjen dhe operimin e avionëve të përmendur në pikat (a) dhe (b) të nenit 2, paragrafi 1, në rastin e avionëve pa pilot dhe motorëve, helikave, pjesëve, pajisjeve të përcaktuara dhe pajisjeve për kontrollin e avionit në distancë, si edhe personelin, duke përfshirë pilotët në distancë dhe organizatat e përfshira në këto veprimtari, ministri në përputhje me “ligjin” dhe aktet e deleguara të Komisionit, përcakton rregullat e detajuara në lidhje me:

a) Kushtet specifike për projektimin, prodhimin, mirëmbajtjen dhe operimin e avionëve të përmendur në pikat (a) dhe (b) të nenit 2, paragrafi 1, në rastin e avionëve pa pilot dhe motorëve, helikave, pjesëve, pajisjeve të përcaktuara dhe pajisjeve për kontrollin e avionit në distancë, si

edhe personelin, duke përfshirë pilotët në distancë dhe organizatat e përfshira në këto veprimtari, të nevojshme për të siguruar përputhshmërinë me kërkesat thelbësore të përmendura në nenin 55, që mund të përfshijnë kushtet në të cilat avionët pa pilotë duhet të pajisen me karakteristika dhe funksione të domosdoshme, të lidhura në mënyrë të veçantë me distancat maksimale operative dhe kufizimet në lartësi, komunikimin e pozicionit, zonave gjeografike me kufizim hyrjeje, shmangien e përplasjeve, stabilizimin e fluturimit dhe uljen automatike;

b) kushtet dhe procedurat për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e certifikatave ose dhënies së deklaratave, për projektimin, prodhimin dhe mirëmbajtjen e avionëve pa pilot, dhe motorëve, helikave, pjesëve, pajisjeve të përmunduara dhe pajisjeve për kontrollin e avionit në distancë, si edhe për personelin, duke përfshirë pilotët në distancë dhe organizatat e përfshira në këto veprimtari, të përmendura në nenin 56, paragrafi 1 dhe 5 dhe për situatat kur kërkohen këto certifikata ose deklarata; kushtet dhe procedurat për lëshimin e këtyre certifikatave dhe dhënia e këtyre deklaratave mund të bazohet ose përbëhet nga kërkesat e detajuara të përmendura në seksionin I, II dhe III;

c) kushtet sipas të cilave kërkesat për projektimin, prodhimin dhe mirëmbajtjen e avionëve pa pilot dhe motorëve e tyre, helikave, pjesëve, pajisjeve të përmunduara dhe pajisjeve për kontrollin e avionit në distancë, nuk janë objekt i kapitujve IV dhe V për qëllimin e nenit 56, paragrafi 6;

d) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të certifikatave dhe të personave fizikë dhe juridikë që japin deklarata;

e) kushtet për konvertimin e certifikatave kombëtare në certifikatat e kërkuara sipas nenit 56, paragrafi 1.

2. Për sa u përket projektimit, prodhimit, mirëmbajtjes dhe operimit të avionit të përmendur në pikat (a) dhe (b) të nenit 2, paragrafi 1, në rastin e avionëve pa pilot dhe motorëve, helikave, pjesëve, pajisjeve të përmunduara dhe pajisjeve për kontrollin e avionit në distancë, si edhe personelin, duke përfshirë pilotët në distancë dhe organizatat e përfshira në këto veprimtari, ministri në përputhje me ndryshimet përkatëse të

Komisionit, miraton ndryshime të shtojcës IX, dhe nëse është e zbatueshme, shtojcën VIII, aty ku është e nevojshme për arsye të zhvillimeve teknike, operacionale ose shkencore ose provave të sigurisë lidhur me operacionet e avionit, me qëllim dhe në masën e nevojshme për përmbushjen e objektivave të përcaktuara në nenin 1.

SEKSIONI VIII
AVION I PËRDORUR NGA NJË OPERATOR
I VENDIT TJETËR NË, BRENDA OSE
JASHTË RSH-së DHE/OSE BASHKIMIT
EVROPIAN, KUR ËSHTË E ZBATUESHME
SIPAS PËRCAKTIMEVE TË
MARRËVESHJES SHUMËPALËSHE

Neni 59

Rregullat e zbatueshme

Pa cenuar pikën 1 të shtojcës VIII dhe rregullat e miratuara në bazë të pikës (a) të nenit 44, paragrafi 1, avionët e përmendur në pikën (c) të nenit 2, paragrafi 1, si dhe stafin e avionit dhe operacionet e tyre, janë në përputhje me standardet e zbatueshme të ICAO-s.

Në masën që nuk ka standarde të tilla, ata avionë, ekuipazhi i tyre dhe veprimet e tyre duhet të jenë, në përputhje me:

a) kërkesat thelbësore të përcaktuara në shtojcat II, IV dhe V, për sa u përket avionëve, përveç avionëve pa pilot;

b) kërkesat thelbësore të përcaktuara në shtojcën IX dhe, kur parashikohet nga aktet e deleguara të përmendura në nenin 61, kërkesat thelbësore të përcaktuara në shtojcat II, IV dhe V, për sa u përket avionëve pa pilot,

megjithatë, nënparagrafi i dytë nuk zbatohet kur këto kërkesa thelbësore janë në kundërshtim me të drejtat e vendeve të treta sipas konventave ndërkombëtare.

Neni 60

Përputhshmëria

1. Operimi i avionit të përmendur në pikën (c) të nenit 2, paragrafi 1 për transportin ajror tregtar është objekt i certifikimit dhe shoqërohet me lëshimin e një autorizimi.

Ky autorizim lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar aftësitë e tij dhe

disponueshmërinë e mjeteve, për të përmbushur përgjegjësitë që lidhen me funksionimin e atij avioni në përputhje me kërkesat e përcaktuara në nenin 59. Autorizimi specifikon privilegjet e dhëna operatorit dhe fushën e zbatimit të operacionit.

2. Kur parashikohet nga aktet e deleguara të përmendura në nenin 61, operimi i avionit të përmendur në pikën (c) të nenit 2, paragrafi 1 përveç transportit ajror tregtar është objekt i certifikimit dhe shoqërohet me lëshimin e një autorizimi.

Ky autorizim lëshohet pas aplikimit, kur aplikanti ka dëshmuar aftësitë e tij dhe disponueshmërinë e mjeteve, për të përmbushur përgjegjësitë që lidhen me funksionimin e atij avioni në përputhje me kërkesat e përcaktuara në nenin 59.

Autorizimi specifikon privilegjet e dhëna operatorit dhe fushën e zbatimit të operacionit.

Me përjashtim të nënparagrafit të parë të këtij paragrafi, kur aktet e deleguara të përmendura në nenin 61 e parashikojnë një gjë të tillë, operatorët e avionit të përmendur në pikën (c) të nenit 2, paragrafi 1 të angazhuar në operacione të ndryshme përveç transportit ajror tregtar, do të lejohen të deklarojnë aftësinë e tyre dhe disponueshmërinë e mjeteve për të përmbushur përgjegjësitë që lidhen me funksionimin e atij avioni në përputhje me kërkesat e përcaktuara në nenin 59.

3. Me përjashtim të operimit të avionëve pa pilot, autorizimet dhe deklaratat e përmendura në paragrafët 1 dhe 2 nuk do të kërkojnë në lidhje me operimin e avionëve që fluturojnë vetëm në territorin e Republikës së Shqipërisë, për sa kohë Republika e Shqipërisë nuk është anëtar i BE-së, ose ku aplikohen Traktatet, kur Shqipëria të jetë vend anëtar.

Neni 61

Kompetencat e deleguara

1. Për avionët e përmendur në pikën (c) të nenit 2, paragrafi 1, si edhe për ekuipazhin e avionit dhe operatorët e tij, ministri në përputhje me “ligjin” dhe aktet e deleguara të Komisionit, përcakton rregullat e detajuara në lidhje me:

a) autorizimi i avionit, për të cilin nuk ka një certifikatë standarde të përshtatshmërisë për fluturim të ICAO-s ose autorizim të pilotëve që

nuk kanë një licencë standarde të ICAO-s, për të operuar në, brenda, ose jashtë territorit në të cilin zbatohen traktatet;

b) kushtet specifike për të operuar një avion në përputhje me nenin 59;

c) kushte alternative për rastet kur pajtueshmëria me standardet dhe kërkesat e përmendura në nenin 59 nuk është e mundur ose nuk përfshin një përpjekje disproporcionale nga operatori, duke siguruar që objektivat e standardeve dhe kërkesave në fjalë janë plotësuar;

d) kushtet për lëshimin, mbajtjen, ndryshimin, kufizimin, pezullimin ose revokimin e autorizimeve të përmendura në nenin 60, dhe për situatat kur, me qëllim arrijen e objektivave të përcaktuara në nenin 1 dhe duke pasur parasysh natyrën dhe rrezikun e veprimtarisë së veçantë në fjalë, këto autorizime kërkojnë ose këto deklaratat lejohen, sipas rastit; këto kushte duhet të marrin parasysh certifikatat e lëshuara nga shteti i regjistrimit, shteti i operatorit dhe, në rastin e avionëve pa pilot, nga Shteti ku ndodhet pajisja për të kontrolluar avionin pa pilot në distancë dhe të mos cenojnë “ligjin” dhe aktet nënligjore në zbatim të tij;

e) privilegjet dhe përgjegjësitë e mbajtësve të autorizimeve të përmendura në nenin 60, paragrafi 1 dhe 2 dhe sipas rastit, operatorët e avionëve që kanë bërë deklaratat në përputhje me nenin 60, paragrafi 2.

2. Kur miratohen rregullat e përmendura në paragrafin 1, ministri siguron, në veçanti se:

a) janë përdorur praktikatat e rekomanduara dhe dokumentet udhëzuese të ICAO-s sipas rastit;

b) asnjë kërkesë nuk e tejkalon atë që kërkojnë sipas kësaj rregulloreje nga avionët e përmendur në pikën (b) (i) të nenit 2, paragrafi 1 dhe nga ekuipazhi i avionit dhe operatorët e këtyre avionëve;

c) procesi përmes të cilit merren autorizimet e përmendura në nenin 60, paragrafi 1 dhe 2 është i thjeshtë, proporcional, efektiv dhe me kosto efikase dhe lejon dëshmi të pajtueshmërisë të cilat janë proporcionale me kompleksitetin e operacionit dhe rrezikun e përfshirë në atë operacion. Në veçanti, ministri siguron që të merren parasysh:

i. rezultatet e Programit të Auditit të ICAO-s për Mbikëqyrjen Universale të Sigurisë së Operimeve;

ii. informacionet e mbledhura gjatë programeve të inspektimit në terren të përcaktuara në përputhje

me aktet e deleguara të përmendura në nenin 62, paragrafi 13 dhe aktet zbatuese të përmendura në nenin 62, paragrafi 14;

iii. informacione të tjera të njohura për aspektet e sigurisë në lidhje me operatorin në fjalë;

iv. certifikatat e lëshuara në përputhje me ligjet e vendeve të tjera;

d) aspektet që lidhen me MTA/SHLA-në.

KAPITULLI IV

CERTIFIKIMI I PËRBASHKËT, MBIKËQYRJA DHE SISTEMI I ZBATIMIT

Neni 62

Certifikimi, mbikëqyrja dhe zbatimi

1. Ministri dhe Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të marrin masa të bashkëpunojnë me Komisionin, EASA-n dhe Shtetet Anëtare të Marrëveshjes Shumëpalëshe, sipas përcaktimeve të kësaj marrëveshjeje, brenda një sistemi të vetëm sigurie të operimeve të aviacionit Evropian, për të garantuar përkatësisht përputhshmërinë me këtë rregullore, rregulloren e BE-së për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara.

2. Për të garantuar përputhshmërinë me këtë rregullore, rregulloren e BE-së për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil, “ligjin” dhe aktet nënligjore në zbatim, Autoriteti i Aviacionit Civil duhet të:

a) marrë dhe vlerësojë aplikimet e kryera dhe, sipas rastit, lëshojë dhe rinovojë certifikatat dhe marrë deklaratat e mbajtësve të tyre, në përputhje me kapitullin III;

b) kryejë mbikëqyrjen e mbajtësve të certifikatave, të personave fizikë dhe juridikë të cilët kanë kryer deklaratat, dhe të produkteve, pjesëve, pajisjeve, sistemeve MTA/SHLA-së dhe përbërësve të MTA/SHLA-së, pajisjeve të trajnimit për simulimin e fluturimeve dhe aerodromet që janë objekt i kësaj rregulloreje.

c) të kryejë hetimet e nevojshme, inspektimet, përfshirë inspektimet në terren, auditimet dhe aktivitete të tjera monitoruese për të identifikuar shkelje të mundshme nga persona fizikë dhe juridikë që janë objekt i kësaj rregulloreje sipas kërkesave të specifikuara në këtë rregullore dhe në aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të kësaj rregulloreje.

d) të marrë të gjitha masat e nevojshme zbatuese, përfshirë ndryshimin, kufizimin, pezullimin dhe revokimin e certifikatave të lëshuara nga ai, uljen në tokë të avionit dhe vendosjen e gjobave, në mënyrë që të eliminohen shkeljet e identifikuar.

e) të ndalojë, kufizojë ose të vendosë si objekt të disa kushteve të caktuara veprimtaritë e përmendura në kapitullin III të kësaj rregulloreje në interes të sigurisë së operimeve;

f) të sigurojë një nivel të përshtatshëm të kualifikimit të stafit të tij të përfshirë në detyrat e certifikimit, mbikëqyrjes dhe zbatimit, duke përfshirë trajnimin e duhur.

3. Autoriteti i Aviacionit Civil është i pavarur në marrjen e vendimeve teknike mbi certifikimet, mbikëqyrjen, zbatimin dhe ushtrimin e paanshëm dhe në mënyrë transparente të detyrave të tij dhe është organizuar, pajisur me personel dhe administruar siç duhet. Ministri, gjithashtu, do të sigurojë që Autoriteti i Aviacionit Civil të ketë burimet e nevojshme dhe aftësitë për të zbatuar detyrat e deleguara sipas kësaj rregulloreje në një mënyrë eficiente dhe në kohë reale.

4. Përgjegjësitë për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin e parashikuar në paragrafin 2 do të përcaktohen në përputhje me këtë paragraf.

Kur Republika e Shqipërisë të jetë vend anëtar i Bashkimit Evropian dhe/ose EASA, EASA do të jetë përgjegjëse, kur këto detyra i janë atribuuar asaj në përputhje me nenet 77 deri në 82 dhe kur këto detyra i janë caktuar asaj në përputhje me nenet 64 dhe 65.

Megjithatë, kur Autoriteti i Aviacionit Civil jep një përjashtim në përputhje me nenin 41, paragrafi 6, pika (a) e nenit 80, paragrafi 1 nuk do të aplikohet më dhe Autoriteti i Aviacionit Civil do të jetë përgjegjës për mbikëqyrjen dhe zbatimin në lidhje me ofruesit e MTA/SHLA-së në fjalë siç parashikohet në këtë përjashtim.

Autoriteti i Aviacionit Civil, si autoriteti kombëtar kompetent i shtetit ku ndodhet aerodromi është përgjegjës për ato detyra që lidhen me certifikatën e aerodromit të përmendur në nenin 34, paragrafi 1 dhe certifikatën për një operator aerodromi të përmendur në nenin 37, paragrafi 1.

Autoriteti i Aviacionit Civil është, gjithashtu, përgjegjës për detyrat e mbikëqyrjes dhe zbatimit

lidhur me organizatat përgjegjëse për ofrimin e shërbimeve në tokë ose të shërbimeve AMS në atë aerodrom.

Në raste të tjera, Autoriteti i Aviacionit Civil, si autoriteti kompetent i vendit ku personat fizikë dhe juridikë që aplikojnë për këtë certifikatë apo që kryejnë këtë deklaratë kanë selinë kryesore të biznesit, ose nëse ky person nuk ka seli kryesore të biznesit, Shqipëria është vendi ku ka rezidencën apo vendin e themelimit, do të jetë përgjegjës për ato detyra, me përjashtim të rastit kur kryerja efektive e detyrave lidhur me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin kërkon alokimin e tyre në një autoritet kompetent kombëtar të një Shteti tjetër Anëtar të Bashkimit Evropian apo ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, në përputhje me rregullat e detajuara të përmendura në pikën (d) të paragrafit 14.

Megjithatë, kur aktet të përmendura në paragrafin 15, e parashikojnë këtë gjë:

a) ekzaminuesit aeromjekësorë, qendrat aeromjekësore dhe mjekët e përgjithshëm janë përgjegjës për lëshimin e certifikatave mjekësore për pilotët të përmendura në nenin 21, paragrafi 1 dhe certifikatat mjekësore për kontrolluesit e trafikut ajror të përmendura në nenin 49, paragrafi 1;

b) organizatat për trajnimin e ekuipazhit të kabinës që kanë marrë një miratim në përputhje me nenin 24 dhe operatorët e avionëve që kanë marrë një certifikatë në përputhje me nenin 30, janë përgjegjës për lëshimin e vërtetimeve për ekuipazhin e kabinës të përmendura në nenin 22.

5. Autoriteti i Aviacionit Civil dhe autoritetet e vendeve anëtare të Bashkimit Evropian apo ZPEA-së, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, mund të vendosin që, me përjashtim të paragrafit 4, autoritetet e tyre kombëtare kompetente të jenë bashkërisht përgjegjëse për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në lidhje me një operator avioni të përfshirë në transportin ajror tregtar nëse përmbushen të dyja kushtet e mëposhtme:

a) kur kjo përgjegjësi e përbashkët është parashikuar në një marrëveshje të nënshkruar ndërmjet shteteve para datës 1 janar 1992.

b) Kur garantohet që autoritetet kompetente kombëtare të kenë kryer në mënyrë efektive këto detyra, në përputhje me kërkesat e kësaj rregulloreje

dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të kërkesave të kësaj rregulloreje.

Deri në një vit pas hyrjes në fuqi të këtij vendimi, si afat përfundimtar, AAC duhet të njoftojë ministrin, Komitetin e Përbashkët / Komisionin dhe EASA-n për këtë vendim të përgjegjësive të përbashkëta dhe t'u vendosë në dispozicion të gjithë informacionin përkatës, në veçanti marrëveshjen e përmendur në pikën (a) dhe masat e ndërmarra për të garantuar që këto detyra do të zbatohen në mënyrë efektive në përputhje me pikën (b).

Kur ministri konsideron, që kushtet e specifikuar në nënparagrafin e parë janë përmbushur, ai miraton aktet zbatuese që përcaktojnë vendimin e tij për këtë qëllim. Pas njoftimit të këtyre akteve zbatuese në lidhje me AAC-në, AAC-ja merr një vendim pa vonesë për të ndryshuar ose revokuar vendimin e mëparshëm të përmendur në nënparagrafin e parë të këtij paragrafi dhe njofton ministrin e më pas Komisionin dhe EASA-n për këtë.

Në zbatim të një Marrëveshjeje Pune me EASA-n dhe sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, EASA mund të gjykojë dhe rekomandojë në lidhje me vendimarrjen e AAC-së.

Kur Shqipëria të jetë një vend anëtar i BE-së, Komisioni, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, pas konsultimit me EASA-n, gjykon se kushtet e specifikuar në nënparagrafin e parë nuk janë përmbushur, miraton aktet që përcaktojnë vendimin e tij për këtë qëllim. Sapo Komisioni t'u ketë dërguar Shteteve Anëtare njoftimin për këto akte zbatuese, Shtetet Anëtare duhet të modifikojnë pa asnjë vonesë ose të revokojnë vendimin e tyre të përgjegjësisë së përbashkët dhe duhet të informojnë Komisionin dhe EASA-n për këto veprime.

EASA përfshin në bazën e të dhënave të përmendur në nenin 74, të gjitha vendimet e Komisionit dhe të Shteteve Anëtare që janë njoftuar në përputhje me këtë paragraf.

6. Mbikëqyrja e kryer nga EASA, në rastin kur Shqipëria është e lidhur me EASA-n në bazë të një marrëveshjeje asociimit, dhe nga autoritetet kombëtare kompetente duhet të jetë e vazhdueshme dhe e bazuar në prioritetet e përcaktuara sipas rreziqeve për aviacionin civil.

7. Kur është e zbatueshme, gjatë kryerjes së inspektimeve në terren të përmendura në pikën (c) të paragrafit 2, EASA bashkëpunon me Autoritetin e Aviacionit Civil, si autoriteti kompetent në territorin e të cilit kryhet inspektimi i devijimit.

8. EASA menaxhon dhe operon mjetet dhe procedurat e nevojshme për grumbullimin, shkëmbimin dhe analizën e informacionit që lidhet me sigurinë të përfutur nga inspektimet në terren të përmendura në pikën (c) të paragrafit 2.

9. Për të lehtësuar ushtrimin efektiv të detyrave të tyre në lidhje me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin, Komisioni, EASA dhe autoritetet kombëtare kompetente shkëmbejnë informacionin përkatës, duke përfshirë shkeljet e mundshme ose të identifikuar.

10. EASA promovon një kuptueshmëri të përbashkët dhe zbatimin e kërkesave që përmban kjo rregullore dhe aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj, ndër të tjera, duke hartuar materialet udhëzuese të përmendura në nenin 76, paragrafi 3, në konsultim me autoritetet kombëtare kompetente.

11. Kur është e zbatueshme, çdo person juridik ose fizik që është objekt i kësaj rregulloreje mund të sjellë në vëmendje të EASA-s çdo ndryshim të supozuar në zbatimin e rregullave midis Shteteve Anëtare dhe shteteve të lidhura me EASA-n me anë të një Marrëveshjeje Pune. Kur këto ndryshime pengojnë seriozisht aktivitetet e këtyre personave, ose sjellin vështirësi thelbësore, EASA dhe autoritetet kombëtare kompetente të shteteve në fjalë bashkëpunojnë për të trajtuar dhe eliminuar menjëherë këto ndryshime, kur kjo është e nevojshme. Kur këto ndryshime nuk mund të eliminohen, EASA e paraqet çështjen përpara Komisionit.

EASA dhe autoritetet kombëtare kompetente ndërmarrin masat e nevojshme dhe efektive për të promovuar dhe rritur ndërgjegjësimin për sigurinë e aviacionit civil dhe për të shpërndarë informacione për sigurinë që lidhen me parandalimin e aksidenteve dhe incidenteve.

Për sa u përket detyrave të EASA-s në lidhje me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin sipas kësaj rregulloreje, Komisioni miraton akte të deleguara, në përputhje me legjislacionin në fuqi në Bashkimin Evropian, që përcaktojnë rregullat e detajuara në lidhje me:

a) kushtet për kryerjen e certifikimit dhe kryerjen e hetimeve, inspektimeve, auditimeve dhe aktiviteteve të tjera monitoruese të nevojshme për të garantuar mbikëqyrjen efektive nga ana e EASA-s të personave fizikë dhe juridikë, produkteve, pjesëve, pajisjeve, sistemeve MTA/SHLA-së dhe përbërësve të MTA/SHLA-së, pajisjeve të trajnimit për simulimin e fluturimeve dhe aerodromet;

b) kushtet për kryerjen e inspektimeve në terren nga ana e EASA-s dhe për uljen e avionit kur avioni, operatori i tij ose ekuipazhi nuk respektojnë kërkesat e kësaj rregulloreje ose aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara.

c) kushtet në përputhje me të cilat aktivitetet e rregulluara edhe në kapitullin III mund të ndalohen, kufizohen ose të bëhen objekt i disa kushteve të caktuara në interes të sigurisë;

d) kushtet për dhënien dhe shpërndarjen e informacionit të detyrueshëm dhe rekomandimeve nga ana e EASA-s, siç përshkruhet në nenin 76, paragrafi 6, me qëllim garantimin e sigurisë së aktiviteteve të rregulluara në kapitullin III;

e) kushtet për lëshimin dhe shpërndarjen e informacionit të detyrueshëm nga ana e EASA-s, siç përshkruhet në nenin 77, për të garantuar përshtatshmëri të vazhdueshme për fluturim dhe përputhshmëri mjedisore të produkteve, pjesëve, pajisjeve të pënstaluar dhe pajisjeve për kontrollin e avionit në distancë, si dhe kushtet për miratimin e mjeteve alternative të përputhshmërisë me atë informacion të detyrueshëm;

f) kushtet dhe procedurat për akreditimin nga ana e EASA-s të një subjekti të kualifikuar për qëllimin e nenit 69.

14. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm dhe përputhshmërinë me paragrafët 2 deri në 9 të këtij neni, në lidhje me detyrat e AAC-së lidhur me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin sipas kësaj rregulloreje, ministri, në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuara në nenin 1, miraton akte zbatuese që përcaktojnë dispozita të detajuara në lidhje me:

a) rregullat dhe procedurat për kryerjen e certifikimit dhe kryerjen e hetimeve, inspektimeve, auditimeve dhe aktiviteteve të tjera monitoruese të nevojshme për të garantuar mbikëqyrjen efektive nga ana e autoritetit kombëtar kompetent të personave fizikë dhe juridikë, produkteve, pjesëve, pajisjeve, sistemeve MTA/SHLA-së dhe

përbërësve të MTA/SHLA-së, pajisjeve të trajnimit për simulimin e fluturimeve dhe aerodromeve që janë objekt i kësaj rregulloreje;

b) rregullat dhe procedurat për kryerjen e inspektimeve në terren nga ana e autoriteti kombëtar kompetent dhe për uljen e avionit kur avioni, operatori i tij ose ekuipazhi nuk respektojnë kërkesat e kësaj rregulloreje ose aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të kësaj rregulloreje.

c) rregullat dhe procedurat në përputhje me të cilat aktivitetet e rregulluara në kapitullin III mund të ndalohen, kufizohen ose të bëhen objekt i disa kushteve të caktuara në interes të sigurisë;

d) në lidhje me paragrafin 4, rregullat dhe procedurat për alokimin e përgjegjësive midis autoriteteve kompetente kombëtare, me synim garantimin e performancës efektive të detyrave lidhur me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin;

e) rregullat dhe procedurat për akreditimin nga ana e autoritetit kombëtar kompetent të një subjekti të kualifikuar për qëllimin e nenit 69.

Këto akte nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

15. Për të garantuar zbatimin e njëtrajtshëm dhe përputhshmërinë me paragrafët 2 deri në 9 të këtij neni, në lidhje me detyrat e EASA-s dhe autoriteteve kompetente kombëtare lidhur me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin sipas kësaj rregulloreje, ashtu si Komisioni për EASA-n, edhe ministri për Autoritetin e Aviacionit Civil, në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4 dhe me qëllim përmbushjen e objektivave të përcaktuara në nenin 1, miratojnë përkatësisht akte nënligjore që përcaktojnë dispozita të detajuara në lidhje me:

a) rregullat dhe procedurat për mbledhjen, shkëmbimin dhe shpërndarjen e informacionit përkatës midis Komisionit, EASA-s dhe Autoritetit të Aviacionit Civil për kryerjen në mënyrë efektive të detyrave të tyre lidhur me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin, përfshirë informacionin në lidhje me shkelje të mundshme ose të identifikuar;

b) rregullat dhe procedurat për kualifikimet e stafit të autoriteteve kombëtare kompetente të përfshirë në detyrat e certifikimit, mbikëqyrjes dhe zbatimit dhe të organizatave të përfshira në trajnimin e tyre;

c) rregullat dhe procedurat për sistemet e administrimit dhe menaxhimit të EASA-s dhe/ose

Autoritetit të Aviacionit Civil lidhur me ushtrimin e detyrave të certifikimit, mbikëqyrjes dhe zbatimit;

d) në lidhje me paragrafin 4 të këtij neni, rregullat dhe procedurat për alokimin e përgjegjësive ndaj ekzaminuesve aeromjekësorë dhe qendrave aeromjekësore me qëllim lëshimin e certifikatave mjekësore të pilotëve dhe të kontrollorëve të trafikut ajror, si dhe të kushteve sipas të cilave mjekët e përgjithshëm janë objekt i këtyre përgjegjësive, me synim sigurimin e një performace efektive të detyrave lidhur me certifikimin mjekësor të pilotëve dhe të kontrollorëve të trafikut ajror.

e) në lidhje me paragrafin 4 të këtij neni, rregullat dhe procedurat për alokimin e përgjegjësive ndaj organizatave trajnuese të ekuipazhit të kabinës dhe të operatorëve të aviacionit, me qëllim lëshimin e dëshmimeve për ekuipazhin e kabinës, me synim garantimin e performancës efektive të detyrave lidhur me certifikimin e këtij ekuipazhi.

Aktet nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

Neni 63

Grupimi i Inspektoreve Evropiane të Aviacionit

(ky nen do të zbatohet kur Shqipëria të jetë asociuar në EASA, sipas parashikimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe)

1. EASA krijon, në bashkëpunim me autoritetet kombëtare kompetente, një mekanizëm për grupimin dhe shpërndarjen vullnetare të inspektorëve dhe personelit tjetër me ekspertizë të konsiderueshme për ushtrimin e detyrave të certifikimit dhe mbikëqyrjes siç përshkruhen edhe në këtë rregullore.

Për këtë qëllim, EASA, në bashkëpunim me autoritetet kombëtare kompetente, përcakton kualifikimet e nevojshme dhe profilet e eksperiencës në bazë të cilave këto autoritete dhe EASA emërojnë, sipas disponueshmërisë, kandidatët që do të marrin pjesë në këtë mekanizmin të grupimit dhe shpërndarjes, në rolin e inspektorëve të aviacionit Evropian.

2. EASA dhe çdo autoritet kombëtar kompetent mund të kërkojë asistencë nga ky grupim i inspektorëve të aviacionit Evropian, për kryerjen e aktivitetëve të mbikëqyrjes dhe

certifikimit. EASA duhet të koordinojë të gjitha përgjigjet për këto kërkesa dhe të zhvillojë procedurat e përshtatshme për këtë qëllim, në konsultim me autoritetet kombëtare kompetente.

3. Inspektorët e aviacionit Evropian kryejnë aktivitetet e tyre mbikëqyrëse dhe të certifikimit nën kontrollin, udhëzimin dhe përgjegjësinë e EASA-s ose të autoritetit kombëtar kompetent që ka kërkuar asistencën e tyre.

4. Kur Autoriteti i Aviacionit Civil kërkon asistencë nga grupimi i inspektorëve Evropianë të Aviacionit, kostot e asistencës së ofruar nga inspektorët e aviacionit Evropian mbulohen nga Autoriteti i Aviacionit Civil si autoriteti që ka kërkuar asistencën.

Ky autoritet mund të vendosë të financojë këtë asistencë nëpërmjet tarifave të faturuara dhe të mbledhura në bazë të rregullave të përcaktuara në përputhje me pikën (c) të paragrafit 6, nga personi fizik apo juridik që është objekt i aktiviteteve të mbikëqyrjes dhe certifikimit të kryer nga inspektorët Evropian të aviacionit.

Në këtë rast, ky autoritet duhet të transferojë shumën e mbledhur tek autoriteti që ka ofruar asistencën.

5. Çdo deklaratë, regjistrim dhe raportim nga inspektorët e aviacionit evropian, që kanë kryer aktivitetet e tyre në përputhje me këtë nen, do të trajtohet në të gjitha aspektet si e barasvlershme me ato të inspektorëve kombëtarë dhe do të përbëjë provë të pranueshme në çdo proces administrativ dhe gjyqësor.

6. Për sa i përket mekanizmit të grupimit dhe shpërndarjes së përmendur në paragrafin 1 të këtij neni, Komisioni mund të miratojë aktet zbatuese të cilat përcaktojnë rregulla të detajuara në lidhje me:

a) rregullat dhe procedurat në përputhje me të cilat EASA dhe autoritetet kompetente kombëtare kërkojnë, marrin apo sigurojnë asistencë nëpërmjet atij mekanizmi.

b) rregullat dhe procedurat për autorizim dhe rregullat e detajuara që aplikohen nga inspektorët e aviacionit Evropian kur ofrojnë këtë asistencë.

c) rregullat dhe procedurat për vendosjen dhe mbledhjen e tarifave të përmendura në paragrafin 4 të këtij neni.

Këto akte zbatuese të Komisionit miratohen në përputhje me procedurat përkatëse.

Neni 64

Riallokimi i përgjegjësisë me kërkesë të Autoritetit të Aviacionit Civil

(ky nen do të zbatohet kur Shqipëria të jetë asociuar në EASA, sipas parashikimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe)

1. Autoriteti i Aviacionit Civil, kur Shqipëria të jetë asociuar në EASA, mund të kërkojë që EASA të kryejë detyrat në lidhje me certifikimin, mbikëqyrjen, zbatimin e përmendur në nenin 62, paragrafi 2 në lidhje me çdo apo të gjithë personat fizikë ose juridikë, avionët, pajisjet e aerodromeve që lidhen me sigurinë, sistemet MTA/SHLA dhe përbërësit e MTA/SHLA-së, pajisjet e trajnimit për simulimin e fluturimeve dhe aerodromet për të cilët Autoriteti i Aviacionit Civil është përgjegjës sipas kësaj rregulloreje dhe akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të kësaj rregulloreje.

Kur EASA miraton një kërkesë të tillë, ajo bëhet autoriteti kompetent përgjegjës për detyrat që mbulon kjo kërkesë dhe Autoriteti i Aviacionit Civil si autoriteti kërkuar do të lirohet nga përgjegjësia për këto detyra.

Në lidhje me ushtrimin e përgjegjësisë për ato detyra nga ana e EASA-s, do të zbatohen Kapitujt IV dhe V.

2. Autoriteti i Aviacionit Civil, në zbatim të parashikimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, mund të kërkojë që një tjetër Shtet Anëtar i ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, të kryejë detyrat në lidhje me certifikimin, mbikëqyrjen, zbatimin e përmendur në nenin 62, paragrafi 2 në lidhje me çdo apo të gjithë personat fizikë ose juridikë, avionët, pajisjet e aerodromeve që lidhen me sigurinë, sistemet MTA/SHLA dhe përbërësit e MTA/SHLA-së, pajisjet e trajnimit për simulimin e fluturimeve dhe aerodromet për të cilët Autoriteti i Aviacionit Civil është përgjegjës sipas kësaj rregulloreje dhe akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të kësaj rregulloreje.

Kur Shteti Anëtar miraton një kërkesë të tillë, ky Shtet Anëtar do të jetë përgjegjës për detyrat që mbulon kjo kërkesë dhe Autoriteti i Aviacionit Civil, si autoriteti kërkuar do të lirohet nga përgjegjësia për këto detyra.

Në lidhje me ushtrimin e përgjegjësisë për detyrat e rialokuara në përputhje me këtë paragraf, do të zbatohen kapitujt II dhe IV dhe nenet 131

dhe 132, si dhe dispozitat e zbatueshme të ligjit kombëtar të Shtetit Anëtar pranues.

3. Për sa i përket zbatimit, Shtetet Anëtare që kanë pranuar kërkesën ose EASA, janë përgjegjëse vetëm për çështjet që lidhen me procedurat që sjellin marrjen e vendimeve nga autoriteti kombëtar kompetent i atij Shteti Anëtar ose të EASA-s, dhe që lidhen me detyrat e certifikimit dhe mbikëqyrjes që u janë rialokuar atyre në përputhje me këtë nen, si dhe me zbatimin e atyre vendimeve. Për të gjitha çështjet e tjera që kanë të bëjnë me zbatimin, alokimi i përgjegjësisë të parashikuara në këtë rregullore dhe në aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj do të mbeten të paprekura.

4. EASA ose një Shtet Anëtar, sipas rastit, do të pranojë kërkesën e përmendur në paragrafin 1 ose 2, kur EASA ose autoriteti kombëtar kompetent i Shtetit Anëtar në fjalë gjykon se disponon burimet e nevojshme dhe mund të ushtrojë në mënyrë efektive përgjegjësinë për detyrat në fjalë.

5. Kur Autoriteti i Aviacionit Civil dëshiron të zbatojë paragrafët 1 dhe 2, ai duhet të bjerë dakord me EASA-n ose me një tjetër Shtet Anëtar, sipas rastit, për rregullime të detajuara lidhur me rialokimin e përgjegjësisë për detyrat në fjalë. Personat fizikë dhe juridikë që lidhen me këtë rialokim dhe EASA, në rastin e rialokimit të përmendur në paragrafin 2, duhet të konsultohen me njëri-tjetrin për këto rregullime të detajuara përpara se ato të finalizohen. Këto rregullime të detajuara duhet të paktën të identifikojnë qartë detyrat e rialokuara dhe duhet të përfshijnë rregullimet ligjore, praktike dhe administrative të nevojshme për të siguruar një transfertë të rregullt dhe vazhdimin efektiv dhe të pandërprerë të kryerjes së detyrave në fjalë në përputhje me këtë rregullore dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj, si dhe një vazhdimësi të pandërprerë të aktiviteteve të ndërmarra nga personi fizik dhe juridik në fjalë. Rregullimet e detajuara, gjithashtu, duhet të përfshijnë dispozita mbi transfertat e të dhënave dhe dokumentacionit teknik përkatës.

6. EASA dhe Shteti Anëtar ose Shtetet Anëtare në fjalë, sipas rastit, duhet të sigurohen që rialokimi i përgjegjësisë për këto detyra të kryhet në përputhje me rregullimet e detajuara.

7. EASA vendos në dispozicion, përmes bazës së të dhënave të përcaktuar në nenin 74, një listë të Shteteve të lidhura me EASA-n, të cilat kanë

vendosur në zbatim paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni. Kjo listë duhet të identifikojë qartë detyrat e rialokuara dhe autoritetin kompetent përgjegjës për detyrat pas rialokimit të tyre.

EASA do të marrë në konsideratë rialokimin e përgjegjësisë për detyrat gjatë kryerjes së inspektimeve dhe gjatë veprimtarive të tjera monitoruese në përputhje me nenin 85.

Rialokimi i përgjegjësisë sipas këtij neni nuk duhet të cenojë të drejtat dhe detyrat e shteteve sipas Konventës së Çikagos.

Kur Autoriteti i Aviacionit Civil rialokon, në përputhje me këtë nen, përgjegjësinë për detyrat që i janë caktuar sipas Konventës së Çikagos, ai njofton ICAO-n për faktin që EASA ose një tjetër Shtet Anëtar kryen në emër të tij funksionet dhe detyrat që i janë caktuar Shqipërisë sipas Konventës së Çikagos.

8. Autoriteti i Aviacionit Civil që i ka rialokuar përgjegjësinë për këto detyra EASA-s ose një tjetër Shtet Anëtar sipas paragrafit 1 dhe 2, në çdo kohë mund të vendosë të revokojë këtë rialokim.

Në këtë rast, paragrafët 4, 5, 6 dhe nënparagrafi i dytë i paragrafit 7 do të zbatohen *mutatis mutandis*.

Neni 65

Rialokimi i përgjegjësisë me kërkesë të organizatave që operojnë në më shumë se një Shtet Anëtar

(ky nen do të zbatohet kur Shqipëria të jetë asociuar në EASA, sipas parashikimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe)

1. Një organizatë mund të kërkojë që EASA të veprojë si autoriteti kompetent përgjegjës për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin për atë organizatë, me përjashtim të nenit 62, paragrafi 4, kur kjo organizatë disponon një certifikatë ose kualifikohet për të aplikuar për një certifikatë, në përputhje me kapitullin III, tek Autoriteti i Aviacionit Civil, por disponon ose synon të disponojë një raport thelbësor të ambienteve dhe të personelit që mbulohet nga ajo certifikatë me vendndodhje në një ose më shumë Shtete Anëtare të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe.

Gjithashtu, kjo kërkesë mund të bëhet nga një ose më shumë organizata që janë pjesë e një grupi të vetëm biznesi, kur secila prej tyre ka selinë kryesore të biznesit në një Shtet Anëtar të

ndryshëm, të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe kur secila prej tyre disponon një certifikatë ose kualifikohet të aplikojë për certifikatë në përputhje me kapitullin III për të njëjtën natyrë aktiviteti të aviacionit.

2. Organizatat në fjalë duhet t'u dërgojnë EASA-s, AAC-së ose autoriteteve kombëtare kompetente të Shteteve Anëtare, të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, ku kanë selinë kryesore të biznesit, kërkesën e përmendur në paragrafin 1.

Me marrjen e kërkesës, EASA dhe autoritetet kombëtare kompetente në fjalë duhet të konsultohen pa vonesë me njëri-tjetrin dhe nëse është e nevojshme, të kërkojnë pikëpamje plotësuese nga organizatat të cilat kanë bërë kërkesën. Gjatë këtyre konsultimeve, EASA dhe autoritetet kombëtare kompetente duhet të marrin në konsideratë shfrytëzimin e inspektoreve dhe të personelit të disponueshëm për autoritetin kombëtar kompetent në fjalë në rast se do të bëhet një marrëveshje për këtë rialokim.

Nëse, pas këtyre konsultimeve, EASA ose autoriteti kombëtar kompetent në fjalë gjykon se kjo kërkesë do të kishte një efekt negativ në kapacitetet e tyre për të ushtruar në mënyrë efektive detyrat e certifikimit, mbikëqyrjes dhe zbatimit sipas kësaj rregulloreje dhe akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj, ose do të ndikonte negativisht funksionimin efektiv të autoritetit, brenda një periudhë maksimale prej 180 ditësh nga data e marrjes së kërkesës, EASA ose autoriteti kombëtar kompetent në fjalë duhet të informojnë organizatat në fjalë se gjykojnë se kjo kërkesë do të kishte këtë efekt negativ, duke bashkëlidhur justifikimin përkatës. Gjithashtu, shkresa me këtë informacion duhet t'i komunikohet palës tjetër. Në këtë rast, kërkesa do të konsiderohet e përfunduar.

3. Me përjashtim të rastit kur kërkesa ka përfunduar në përputhje me paragrafin 2, EASA dhe autoriteti kombëtar kompetent në fjalë duhet të bien dakord për rregullimet e detajuara lidhur me rialokimin e përgjegjësisë për detyrat në fjalë. Organizatat që i kanë kërkuar EASA-s të veprojnë sipas autoritetit të tyre kompetent duhet të konsultohen për këto rregullime të detajuara përpara se ato të finalizohen. Këto rregullime të detajuara duhet të paktën të identifikojë qartë detyrat që do të rialokohen dhe duhet të përfshijnë

rregullimet ligjore, praktike dhe administrative të nevojshme për të garantuar një transfertë të rregullt dhe një vijimësi efektive dhe të pandërprerë të kryerjes së detyrave në fjalë, në përputhje me këtë rregullore dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të kësaj rregulloreje, sikurse edhe vijimësinë e aktiviteteve të ndërmarra nga organizatat në fjalë. Rregullimet e detajuara, gjithashtu, duhet të përfshijnë dispozita mbi transfertat e të dhënave dhe dokumentacionit teknik përkatës.

EASA dhe AAC dhe/ose Shteti Anëtar ose Shtetet Anëtare të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe në fjalë, sipas rastit, duhet të sigurohen që rialokimi i përgjegjësisë për këto detyra të kryhet në përputhje me rregullimet e detajuara. Gjatë zbatimit të këtyre rregullimeve, EASA duhet të shfrytëzojë për aq sa është e mundur inspektorët dhe personelin e disponueshëm në Shtetet Anëtare të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe.

4. Me kryerjen e rregullimeve të detajuara sipas paragrafit 3, EASA do të bëhet autoriteti kompetent përgjegjës për detyrat që përfshihen në kërkesë dhe AAC ose Shteti Anëtar ose Shtetet Anëtare të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, në fjalë do të lirohen nga përgjegjësia për këto detyra. Në lidhje me ushtrimin e përgjegjësisë për këto detyra të rialokuara nga EASA, do të zbatohen Kapitujt IV dhe V.

5. Neni 64, paragrafi 3, 6 dhe 7 do të aplikohen *mutatis mutandis* për çdo rialokim të detyrave sipas këtij neni.

Organizatat në lidhje me të cilat EASA vepron si autoritet kompetent në përputhje me këtë nen mund të kërkojnë që AAC ose Shtetet Anëtare të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe ku këto organizata kanë selitë e tyre kryesore të biznesit të marrin përgjegjësitë për detyrat lidhur me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në lidhje me ato organizata. Në këtë rast, nenet 64, paragrafët 4 deri në 7 do të zbatohen *mutatis mutandis*.

Neni 66

Mekanizmi i mbështetjes së mbikëqyrjes

(ky nen do të zbatohet kur Shqipëria të jetë asociuar në EASA, sipas parashikimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe)

1. Atje ku janë përmbushur të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) Rezultatet e të gjitha inspektimeve dhe aktiviteteve të tjera monitoruese të udhëhequra nga EASA në përputhje me Nenin 85 tregojnë një paaftësi serioze dhe vijuese të një Shteti Anëtar apo shteti të lidhur me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje, për të zbatuar me efektivitet disa ose të gjitha detyrat e tyre të certifikimit, mbikëqyrjes dhe zbatimit sipas kësaj rregulloreje;

b) Komisioni ka kërkuar që Shtetet Anëtare në fjalë, apo shteti i lidhur me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje, të rregullojnë të gjitha mungesat e identifikuar në përputhje me pikën (a);

c) Shteti Anëtar, apo shteti i lidhur me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje, nuk ka rregulluar mungesat në një mënyrë të kënaqshme dhe situata rezultuese rrezikon sigurinë e aviacionit civil,

Shteti Anëtar në fjalë dhe EASA sipas kërkesës së Komisionit, mund të themelojnë bashkërisht një program asistence teknike provizore me synim rregullimin e mungesave të identifikuar dhe do të asistojnë Shtetet Anëtare në fjalë, ose shtetin e lidhur me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje, për të rifituar aftësinë e tyre për kryerjen e detyrave të certifikimit mbikëqyrjes dhe zbatimit, të mbuluar nga kjo rregullore, në fund të fazës mbështetëse. Programi i asistencës teknike do të përfshijë në veçanti kohëzgjatjen e programit, planifikimin, ushtrimin e detyrave të certifikimit, mbikëqyrjen dhe zbatimin në rastet kur janë identifikuar mungesat, trajnimet dhe kualifikimet e inspektorëve përkatës dhe personelit, si dhe organizata e punës e autoritetit kompetent kombëtar dhe Shtetit Anëtar në fjalë, apo shtetit të lidhur me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje.

2. Shteti Anëtar në fjalë do të jetë përgjegjës për zbatimin e programit të asistencës teknike për të rregulluar mungesat e identifikuar. Për këtë qëllim, Shteti Anëtar, apo shteti i lidhur me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje, do të bashkëpunojë me EASA-n gjatë zbatimit të programit të asistencës teknike duke përfshirë dhënien e të gjitha udhëzimeve të nevojshme për autoritetin

kompetent kombëtar dhe sigurimin e të gjitha materialeve të nevojshme për një udhëheqje të suksesshme të programit të asistencës.

Gjatë zbatimit të programit të asistencës teknike Shteti Anëtar në fjalë, apo shteti i lidhur me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje, do të mbetet përgjegjës për detyrat e certifikimit, mbikëqyrjes dhe zbatimit në përputhje me Nenin 62, paragrafi 2. EASA duhet të mbulojë kostot e veta gjatë dhënies së asistencës ndaj Shtetit Anëtar në fjalë, apo shtetit të lidhur me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje.

Gjatë zbatimit të programit të asistencës teknike, Shteti Anëtar në fjalë, apo shteti i lidhur me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje, nëse është e përshtatshme dhe sipas natyrës së mangësive, duhet të shfrytëzojë këtë grupim të inspektorëve të aviacionit Evropian, të krijuar sipas nenit 63, subjektet e kualifikuara sipas nenit 69, dhe mundësitë për trajnim të parashikuara në nenin 92.

3. EASA duhet t'u sigurojë Komisionit dhe Shteteve të tjera Anëtare përditësime për progresin e bërë në zbatimin e programit të asistencës teknike.

4. Shtetet Anëtare në fjalë, apo shteti i lidhur me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje, duhet të bëjnë të gjitha përpjekjet e mundshme për të rifituar aftësitë e tyre, për të kryer detyrat e certifikimit, mbikëqyrjes dhe zbatimit sipas kësaj rregulloreje. Nëse Shteti Anëtar në fjalë, apo shteti i lidhur me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje, pranon se programi i asistencës teknike nuk mund të zbatohet sipas planit, ky shtet duhet të informojë Komisionin për këtë fakt dhe duhet t'ia rialokojë përgjegjësitë e tij për detyrat e certifikimit, mbikëqyrjes dhe zbatimit, EASA-s ose një tjetër Shteti Anëtar, në përputhje me nenin 64 ose të marrë masa të tjera për të zgjidhur këto mungesa. Objekti i rialokimit kufizohet brenda asaj çka është rigorozisht e nevojshme për të trajtuar mungesat e identifikuar. EASA përfshin në bazën e të dhënave të përmendur në nenin 74, informacionin rreth detyrave që janë rialokuar dhe e vendos këtë informacion në dispozicion të publikut.

5. Ky nen nuk cenon zbatimin e masave të tjera, duke përfshirë nenin 67 të kësaj rregulloreje dhe të rregullores (KE) nr. 2111/2005.

Neni 67

Vlefshmëria dhe njohja e certifikatave dhe deklaratave

(ky nen do të zbatohet kur Shqipëria të jetë asociuar në EASA, sipas parashikimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe)

1. Certifikatat e lëshuara nga EASA apo autoriteti kompetent kombëtar, dhe deklaratat e bëra nga persona fizikë dhe juridikë, në përputhje me rregulloren e BE-së “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil” dhe me aktet zbatuese dhe të deleguara të cilat janë miratuar në bazë të saj, duhet t’u nënshtrohen ekskluzivisht rregullave, kushteve dhe procedurave të parashtruara në këtë rregullore dhe kërkesave kombëtare administrative dhe do të jenë të vlefshme dhe të njohura në të gjitha Shtetet Anëtare të ZPEA-së, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, pa kërkesa të mëtejshme apo vlerësime.

2. Nëse Komisioni gjykon se një person juridik ose fizik që ka marrë një certifikatë ose që ka bërë një deklaratë nuk përmbush më kërkesat e zbatueshme të rregullores së BE-së “Për kërkesat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil” ose aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj, Komisioni, bazuar në rekomandimin e EASA-s, i kërkon Shtetit Anëtar të ZPEA-së, përgjegjës për mbikëqyrjen e atij personi, që të ndërmarrë masa korrigjuese të përshtatshme dhe masa mbrojtëse, duke përfshirë kufizimin ose pezullimin e certifikatës. Komisioni miraton akte zbatuese që përmbajnë këtë vendim. Këto akte zbatuese do të miratohen në përputhje me procedurën këshilluese. Në rrethana të domosdoshme urgjence të justifikuara siç duhet lidhur me sigurinë e aviacionit, Komisioni miraton menjëherë aktet zbatuese në fuqi në përputhje me këtë procedurë.

Nga data kur akti i zbatuar hyn në fuqi, certifikata ose deklarata në fjalë, me përjashtim të paragrafit 1, nuk do të vijojë të jetë e vlefshme apo e njohur nga Shtetet Anëtare të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe.

3. Kur Komisioni merr në konsideratë se Shtetet Anëtare të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, me referencë në paragrafin 2, kanë marrë veprimet e duhura korrigjuese dhe masat e sigurisë, ajo do të vendosë në bazë të rekomandimit nga EASA se certifikata ose deklarata në fjalë do të jetë sërish e vlefshme

dhe e njohur në të gjitha Shtetet Anëtare, të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe në përputhje me paragrafin 1.

Komisioni miraton akte zbatuese që përmbajnë këtë vendim. Në rrethana të domosdoshme urgjence të justifikuara siç duhet lidhur me sigurinë e aviacionit, Komisioni miraton menjëherë aktet zbatuese në fuqi.

4. Ky nen nuk cenon rregulloren (KE) nr. 2111/2005.

Neni 68

Pranimi i certifikatave të vendeve të tjera

1. Autoriteti i Aviacionit Civil mund të lëshojë certifikatat e parashikuara sipas kësaj rregulloreje, dhe në aktet e miratuara në bazë të saj, mbështetur në certifikatat e lëshuara në përputhje me legjislacionin e një vendi tjetër, ose të pranojë certifikata dhe dokumente të tjera përkatëse që dëshmojnë përputhshmërinë me rregullat e aviacionit civil, të cilat janë lëshuar në përputhje me legjislacionin e atij vendi, dhe kur këto mundësi parashikohen në:

a) marrëveshjet ndërkombëtare ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe një vendi tjetër lidhur me njohjen e certifikatave;

b) aktet e miratuara në bazë të paragrafit 3; ose

c) në mungesë të një marrëveshjeje ndërkombëtare dhe të një akti përkatës, siç përmendet në pikat (a) dhe (b) të këtij paragrafi, dhe pa cenuar nenin 140, paragrafi 6, të kësaj rregulloreje, një marrëveshje të lidhur midis Republikës së Shqipërisë dhe një vendi tjetër në lidhje me njohjen e certifikatave të dhëna para vitit 2002 dhe për të cilat është njoftuar Komisioni.

2. Për vendet e asociuara në EASA, për të arritur dhe ruajtur besimin në sistemin rregullator të vendeve të treta, EASA është e autorizuar të kryejë vlerësimin e duhur teknik dhe vlerësimin e ligjeve të vendeve të treta dhe të autoriteteve të huaja të aviacionit. Për qëllimin e kryerjes së këtyre vlerësimeve dhe parashikimeve, EASA mund të nënshkruajë marrëveshje pune në përputhje me nenin 90, paragrafi 2.

3. Ministri miraton aktet nënligjore në përputhje me aktet përkatëse të Komisionit, ku përcakton rregullat e detajuara lidhur me pranimin e certifikatave dhe dokumenteve të tjera që vërtetojnë përputhshmërinë me rregullat e

aviacionit civil, të publikuara në përputhje me ligjet e vendeve të tjera dhe që garantojnë një nivel të barabartë sigurie me atë të parashikuar në këtë rregullore, duke përfshirë kushtet dhe procedurat për arritjen dhe ruajtjen e besimit të nevojshëm në sistemet rregullatore të vendeve të tjera.

Neni 69

Subjektet e kualifikuara

1. EASA për sa është e zbatueshme sipas parashikimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe Autoriteti i Aviacionit Civil mund të alokojnë detyrat lidhur me certifikimin dhe mbikëqyrjen sipas kësaj rregulloreje, në subjektet e kualifikuara të cilat janë akredituar në përputhje me aktet e deleguara të përmendura në pikën (f) të nenit 62, paragrafi 13 ose aktet zbatuese të përmendura në pikën (e) të paragrafit të parë të nenit 62, paragrafi 14, në përputhje me kriteret e paraqitura në shtojcën VI.

Pa cenuar paragrafin 4, Autoriteti i Aviacionit Civil që përdor këto subjekte të kualifikuara do të ndërtojë një sistem për këtë akreditim dhe për vlerësimin e përputhshmërisë së subjekteve të kualifikuara me këto kriteret, si në momentin e akreditimit dhe më pas në vijim.

Një subjekt i kualifikuar mund të akreditohet si individualisht nga EASA, ose nga autoriteti kompetent kombëtar, ose bashkërisht nga dy ose me shumë autoritete kompetente kombëtare ose nga EASA dhe nga një ose me shumë autoritete kompetente kombëtare.

2. EASA ose autoriteti kombëtar kompetent ose autoritetet, sipas rastit, ndryshojnë, kufizojnë, pezullojnë apo revokojnë akreditimin e dhënë për një subjekt të kualifikuar, kur subjekti nuk është më në përputhje me kriteret e përcaktuara në shtojcën VI.

3. EASA ose autoriteti kompetent kombëtar ose autoritetet akredituese të një subjekti të kualifikuar mund të japin një privilegj për të lëshuar, rinovuar, ndryshuar, kufizuar, pezulluar dhe revokuar certifikatat ose për të marrë deklarata, përmes EASA-s ose autoritetit kompetent kombëtar. Privilegji do të përfshihet në gamën e akreditimit.

4. EASA dhe autoriteti kompetent kombëtar duhet të njohin, pa kërkesa teknike apo vlerësime të tjera, akreditimet e subjekteve të kualifikuara të dhëna nga EASA dhe nga autoritetet e tjera

kombëtare kompetente në përputhje me paragrafin 1.

Megjithatë, EASA dhe autoritetet kompetente kombëtare nuk do jenë të detyruara të përdorin gamën e plotë të akreditimit nga një tjetër autoritet kompetent kombëtar ose EASA, as të përdorin gamën e plotë të privilegjeve dhënë atij subjekti të kualifikuar nga një tjetër autoritet kompetent kombëtar ose EASA në përputhje me paragrafin 3.

5. EASA dhe autoritetet kompetente kombëtare shkëmbejnë informacionin rreth akreditimeve të dhëna, kufizuara, pezulluara, dhe revokuara, përfshirë informacionin rreth gamës së akreditimit dhe privilegjeve të dhëna. EASA duhet të vendosë këtë informacion në dispozicion përmes bazës së të dhënave të përmendur në nenin 74.

Neni 70

Dispozita mbrojtëse

(ky nen do të zbatohet kur Shqipëria të jetë asociuar në EASA, sipas parashikimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe)

1. Kjo rregullore dhe aktet e deleguara dhe zbatuese të cilat miratohen në bazë të saj, nuk do të ndalojnë Autoritetin e Aviacionit Civil, nga reagimi i menjëhershëm ndaj një problemi lidhur me sigurinë në operime, kur të gjitha kriteret në vijim përmbushen:

a) Problemi përfshin një rrezik serioz për sigurinë e aviacionit dhe kërkohet t'i adresohet veprimi i menjëhershëm nga Autoriteti i Aviacionit Civil.

b) Nuk është e mundur nga Autoriteti i Aviacionit Civil të adresojë problemin në mënyrë të përshtatshme, në përputhje me këtë rregullore dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të cilat janë miratuar në bazën e saj;

c) Veprimi ndërmerret në raport me rëndësinë e problemit.

Në këtë rast, Autoriteti i Aviacionit Civil njofton menjëherë ministrin, dhe merr masa për njoftimin e Komisionit, EASA-s dhe Shteteve e tjera Anëtare, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, përmes bazës së të dhënave të përcaktuar në nenin 74, për masat e ndërmarra, kohëzgjatjen e tyre dhe arsyet e marrjes së këtyre masave.

2. Kur RSH-ja të jetë asociuar në EASA, sapo EASA merr njoftimin, sipas referencës në paragrafin 1 të nenit, pa vonesë do të vlerësojë nëse

kushtet e përcaktuara në paragrafin 1 të këtij neni janë përmbushur. Rezultatet e këtij vlerësimi duhet të përfshihen nga EASA në bazën e të dhënave të përcaktuar në nenin 74.

Kur Republika e Shqipërisë të jetë asociuar në EASA, nëse EASA vlerëson se kushtet janë përmbushur, vlerëson, pa vonesë, nëse do të mund të adresojë problemin e identifikuar nga Autoriteti i Aviacionit Civil, nëpërmjet vendimeve siç referohet në nënparagrafin e parë të nenit 76, paragrafi 4, pra duke evidentuar nevojën për masat e ndërmarra nga Autoriteti. Kur EASA gjykon se mund të trajtojë problemin në atë mënyrë, ajo merr vendimin e duhur sipas këtij gjykimi dhe informon Shtetet Anëtare për këtë vendim përmes bazës së të dhënave të përcaktuar në nenin 74. Kur konsiderohet se problemi nuk mund të adresohet në atë mënyrë, do të rekomandojë Komisionin që ndryshon çdo akt të deleguar ose të zbatuar i cili është miratuar në bazë të kësaj rregulloreje në mënyrë që të konsiderohet e nevojshme sipas aplikimit në paragrafin 1 të nenit.

Në rastet kur EASA konstaton se këto kritere nuk janë të përmbushura, do t'i lëshojë pa vonesë një rekomandim Komisionit lidhur me rezultatin e vlerësimit. EASA përfshin këto rekomandime në bazën e të dhënave të përcaktuar në nenin 74.

3. Komisioni vlerëson duke marrë në konsideratë rekomandime të EASA-s sipas referencës në nënparagrafin e tretë të paragrafit 2 nëse kriteret e vendosura në paragrafin 1 janë plotësuar.

4. Nëse sipas konsideratës këto kritere nuk janë zbatuar ose nëse nisur nga rezultati i kësaj analize të bërë nga EASA, Komisioni përshtat pa vonesa zbatimin e akteve, të cilat përmbajnë këtë vendim dhe paraqitjen e gjetjeve. Këto akte zbatuese publikohen në Fletoren Zyrtare të Bashkimit Evropian dhe regjistrohen nga EASA në bazën e të dhënave të përcaktuar në nenin 74.

Me njoftimin e një akti zbatues i cili konfirmon se këto kritere nuk janë përmbushur, Autoriteti i Aviacionit Civil menjëherë do të revokojnë masën e marrë në përputhje me paragrafin 1.

Për sa kohë Republika e Shqipëria nuk është asociuar në EASA, AAC-ja, gjithsesi, do të njoftojë EASA-n dhe nëse EASA zgjedh të kryejë veprimet e nevojshme sipas këtij neni duke pasuar me një rekomandim, AAC-ja do të konsiderojë rekomandimin në fjalë.

Neni 71

Dispozitat e fleksibilitetit

1. Autoriteti i Aviacionit Civil mund të japë përjashtime nga kërkesat e zbatueshme për çdo person juridik apo fizikë që është objekt i kësaj rregulloreje, sipas kapitullit III, përveç kërkesave thelbësore të parashtruara në këtë kapitull, ose të akteve të deleguara ose zbatuese të miratuara në bazë të këtij kapitulli në rastin e rrethanave urgjente të paparashikuara të cilat ndikojnë ata persona ose nevojat urgjente operationale të këtyre personave, ku të gjitha kriteret e mëposhtme janë përmbushur:

a) Nuk është e mundur të adresosh në mënyrë të përshtatshme rrethanat dhe nevojat në përputhje me kërkesat e aplikuara;

b) Siguria, mbrojtja mjedisore dhe përputhja me kërkesat thelbësore të aplikueshme janë siguruar, ku është e nevojshme përmes aplikimit të masave zbutëse;

c) Janë marrë masat që të zbutet/mitigohet çdo çrregullim i mundshëm i kushteve të tregut si pasojë e dhënies së përjashtimit, sa më shumë të jetë e mundur; dhe

d) Përjashtimi është kufizuar në qëllim dhe kohëzgjatje, në masën që nevojitet dhe është aplikuar në një mënyrë jodiskriminuese.

Në këtë rast, Autoriteti i Aviacionit Civil njofton menjëherë ministrin dhe kur është e aplikueshme merr masa për të njoftuar Komisionin, EASA-n dhe Shtetet e tjera Anëtare, përmes bazës së të dhënave të përcaktuar në nenin 74, për përjashtimin e dhënë, arsyen e dhënies së këtij përjashtimi dhe, sipas rastit, masat e nevojshme zbutëse të zbatuara.

2. Ku përjashtimi sipas referencës në paragrafin 1 të këtij Neni është dhënë për një kohëzgjatje që tejkalon tetë muaj të njëpasnjëshëm ose kur Autoriteti i Aviacionit Civil ka dhënë të njëjtin përjashtim në mënyrë të përsëritur dhe kohëzgjatja totale tejkalon tetë muaj, kur RSH-ja të jetë shtet i asociuar në EUASA, EASA do të vlerësojë nëse kushtet e vendosura në paragrafin 1 të këtij Neni janë përmbushur dhe një rekomandim i Komisionit lidhur me rezultatin e analizës do të lëshohet brenda 3 muajve nga data e marrjes së njoftimit të fundit sipas referencës në paragrafin 1 të këtij neni, EASA duhet të përfshijë këtë rekomandim në bazën e të dhënave të përcaktuar në nenin 74.

Në këtë rast, duke marrë parasysh rekomandimin, Komisioni do të vlerësojë ato kritere të cilat janë plotësuar. Nëse sipas konsideratës këto kritere nuk janë zbatuar ose nëse nisur nga rezultati i kësaj analize të bërë nga EASA, Komisioni do të përshtatë pa vonesa zbatimin e akteve, të cilat përmbajnë këtë vendim dhe paraqitjen e gjetjeve për efekt. Këto akte zbatuese publikohen në Fletoren Zyrtare të Bashkimit Evropian dhe regjistrohen nga EASA në bazën e të dhënave të përcaktuar në nenin 74.

Me njoftimin e një akti zbatues i cili konfirmon se këto kritere nuk janë përmbushur, Shtetet Anëtare në fjalë menjëherë do të revokojnë përjashtimin e dhënë sipas paragrafit 1 të këtij Neni.

3. Në kushtet kur Republika e Shqipëria të jetë asociuar në EASA, kur Autoriteti i Aviacionit Civil gjykon se përmbushja e kërkesave thelbësore të zbatueshme të përcaktuara në shtojcat mund të dëshmohej në mënyra të tjera, ndryshe nga ato të përcaktuara në aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të kësaj rregulloreje, dhe kur këto mënyra paraqesin avantazhe të konsiderueshme në lidhje me sigurinë e aviacionit civil ose të eficiencës për personat që janë objekt i kësaj rregulloreje ose për autoritetet në fjalë, Autoriteti i Aviacionit Civil mund t'i dërgojë Komisionit ose EASA-s, përmes bazës së të dhënave të përcaktuar në nenin 74, një kërkesë të arsyetuar për ndryshimin e akteve të deleguara ose zbatuese në fjalë në mënyrë që të lejohet përdorimi i këtyre mjeteve të tjera.

Në këto raste, EASA pa vonesa, lëshon një rekomandim për Komisionin, mbi faktin nëse kërkesa përmbush kriteret e përcaktuara në paragrafin e parë. Nëse është e nevojshme, si rezultat i zbatimit të këtij paragrafi, Komisioni do të konsiderojë ndryshimin e akteve të deleguara dhe të zbatuara në fjalë, pa vonesa dhe duke marrë parasysh rekomandimet.

Për sa kohë RSH-ja nuk është asociuar në EUASA, ajo përsëri mund të marrë masa për të kryer propozimet përkatëse siç parashikohen në paragrafin 3, pavarësisht se kjo nuk detyron EASA-n të veprojë.

Neni 72

Mbledhja e informacionit, shkëmbimi dhe analiza

1. Autoriteti i Aviacionit Civil merr masa të shkëmbejë me Komisionin, EASA-n dhe autoritetet e tjera kompetente të vendeve të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, çdo informacion të disponueshëm në kontekstin e aplikimit të kësaj rregulloreje dhe të akteve të deleguara dhe zbatuese në bazë të saj, që ndërlidhet me palët e tjera për kryerjen e detyrave nën këtë rregullore. Autoritetet kompetente të cilave u është besuar hetimi i incidenteve dhe aksidenteve të aviacionit civil ose analiza e ngjarjeve, do të jenë, gjithashtu, subjekt i aksesit mbi informacionin, për kryerjen e detyrave të tyre. Informacioni, gjithashtu, do të shpërndahet për palët e interesuara, në përputhje me aktet e deleguara dhe të zbatuara sipas referencës në paragrafin 5.

2. Pa cenuar rregullat mbi investigimin dhe parandalimin e aksidenteve dhe incidenteve në aviacionin civil dhe rregullat mbi raportimin, analizimin dhe ndjekjen e ngjarjeve në aviacionin civil, EASA koordinon në nivel të Bashkimit Evropian mbledhjen, shkëmbimin dhe analizën e informacionit mbi çështjet që përfshihen në fushën e veprimit të kësaj rregulloreje, duke përfshirë të dhënat mbi fluturimet operationale. Për këtë qëllim, EASA mund të hyjë në marrëveshje për mbledhjen e informacionit, shkëmbimin dhe analizën e personave fizikë dhe juridikë, që janë objekt i kësaj rregulloreje ose me shoqata të këtyre personave. Gjatë mbledhjes, shkëmbimit, analizës së informacionit, hyrjes dhe dhënies efekt këtyre marrëveshjeve, EASA kufizon barrën administrative mbi personat në fjalë, aq sa është e mundur dhe siguron mbrojtjen e duhur të informacionit duke përfshirë çdo të dhënë personale të përmbajtur në përputhje me paragrafin 6 të Nenit dhe me nenet 73(1), 123 dhe 132 të kësaj rregulloreje.

3. EASA, me marrjen e një kërkesë të tillë, asiston Komisionin në menaxhimin e Bazës së të Dhënave Qendrore Evropiane të përmendur në nenin 8 të rregullores (BE) nr. 376/2014 mbi raportimin, analizimin dhe ndjekjen e ngjarjeve në aviacionin civil.

4. Me kërkesë të Komisionit, EASA analizon çështje të rëndësishme dhe urgjente të cilat përfshihen në gamën e rregullores. Aty ku është e nevojshme dhe e aplikueshme, Autoriteti i Aviacionit Civil do të koordinohet me EASA-n për kryerjen e këtyre analizave.

5. Ministri, në përputhje me aktet e nxjerra nga Komisioni do të miratojë aktet nënligjore që përcaktojnë rregulla të detajuara për shkëmbimin e informacionit siç përmendet në paragrafin 1 të këtij neni, midis Komisionit, EASA-s dhe Autoritetit të Aviacionit Civil, si dhe shpërndarjen e këtij informacioni te palët e interesuara. Këto akte nënligjore miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

Rregullat e detajuara të përmendura në nënparagrafin e parë të këtij paragrafi duhet të marrin parasysh nevojën për:

a) t'u siguruar personave fizikë dhe juridikë që janë objekt i kësaj rregulloreje, informacionin që u duhet për të garantuar përputhshmërinë me objektivat e mëtejshëm të përcaktuar në nenin 1.

b) të kufizuar shpërndarjen dhe përdorimin e informacionit për atë çka është rigorozisht e nevojshme për përmbushjen e objektivave të përcaktuar në nenin 1.

c) të parandalojë vendosjen në dispozicion të informacionit ose të parandalojë përdorimin e informacionit në mënyrë për të përcaktuar fajin ose detyrimin, pa cenuar ligjet kombëtare të zbatueshme penale.

6. Autoriteti i Aviacionit Civil, si dhe personat fizikë dhe juridikë dhe shoqatat e këtyre personave, siç përmendet në paragrafin 2 të këtij neni, në përputhje me ligjin kombëtar, duhet të marrin masat e nevojshme për të siguruar konfidencialitetin e duhur të informacionit të marrë prej tyre sipas këtij neni. Ky paragraf nuk cenon kërkesat rigorozë të konfidencialitetit të parashikuara në rregullat mbi investigimin dhe parandalimin e aksidenteve dhe incidenteve në aviacionin civil dhe rregullat mbi raportimin, analizimin dhe ndjekjen e ngjarjeve në aviacionin civil, ose në ndonjë tjetër legjislacion kombëtar.

7. Për të informuar publikun e gjerë për nivelin e përgjithshëm të sigurisë së aviacionit civil në Bashkimin Evropian, EASA publikon një rishikim vjetor të sigurisë, kur aplikohen rrethana të veçanta. Ky rishikim përmban një analizë me shkrim të situatës së përgjithshme të sigurisë e cila do të jetë e

thjeshtë dhe e lehtë për t'u kuptuar dhe do të tregojë nëse ka rreziqe të tjera të sigurisë.

Neni 73

Mbrojtja e burimit të informacionit

1. Kur informacioni i përmendur në nenin 72, paragrafi 1 dhe 2 i është përcjellë Autoritetit të Aviacionit Civil, burimi i këtij informacioni duhet të mbrohet në përputhje me ligjin e zbatueshëm kombëtar mbi mbrojtjen e burimit të informacionit lidhur me sigurinë e aviacionit civil. Kur këto informacione i jepen Komisionit ose EASA-s nga një person fizik, burimi i këtij informacioni nuk publikohet dhe detajet personale të atij burimi nuk regjistrohen bashkë me informacionin e dhënë.

2. Pa cenuar ligjin kombëtar penal të zbatueshëm, duhet evituar përcjellja për ndjekje penale, në lidhje me shkeljet e paparamenduara dhe të paqëllimshme të ligjit, për të cilat autoritetet që veprojnë në aviacionin civil marrin informacioni për shkak të kësaj rregulloreje dhe akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të kësaj rregulloreje.

Nen paragrafi i parë nuk do të zbatohet në raste të sjelljes së pahijshme vullnetare ose në rastet kur është manifestuar një rrezik evident serioz dhe i rëndësishëm dhe ku ka mungesë të thellë të përgjegjshmërisë profesionale për të treguar kujdesin e duhur, siç mund të kërkohej dukshëm nga këto rrethana, duke shkaktuar një dëm të parashikuar ndaj personit ose pronës ose që komprometon seriozisht nivelin e sigurisë së aviacionit civil.

3. Autoriteti i Aviacionit Civil mund të mbajë ose të miratojë masa për të përforcuar mbrojtjen e burimeve të informacionit siç përmendet në paragrafin 1.

4. Punonjësit dhe personeli i kontraktuar që siguron informacionin për zbatimin e kësaj rregulloreje dhe të akteve të deleguara dhe zbatuese në bazë të saj, nuk do të jenë objekt cenimi nga punonjësit e tyre ose nga organizata të cilës i ofrojnë shërbime në bazë të informacionit të siguruar.

5. Nënparagrafi i parë nuk do të zbatohet në raste të sjelljes së pahijshme vullnetare ose në rastet kur është manifestuar një rrezik evident serioz dhe i rëndësishëm dhe ku ka mungesë të thellë të përgjegjshmërisë profesionale për të treguar

kujdesin e duhur siç mund të kërkohej dukshëm nga këto rrethana, duke shkaktuar një dëm të parashikuar ndaj personit ose pronës ose që komprometon seriozisht aviacionin civil.

6. Ky nen nuk e ndalon Autoritetin e Aviacionit Civil të ndërmarrë masa të nevojshme për mbajtjen ose përmirësimin e sigurisë së aviacionit civil.

7. Ky nen nuk cenon rregullat për mbrojtjen e burimit të informacionit të përcaktuara në rregullat mbi investigimin dhe parandalimin e aksidenteve dhe incidenteve në aviacionin civil dhe rregullat mbi raportimin, analizimin dhe ndjekjen e ngjarjeve në aviacionin civil.

Neni 74

Baza e informacionit

(ky nen do të zbatohet kur Republika e Shqipëria të jetë asociuar në EASA, sipas parashikimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe)

1. EASA, në bashkëpunim me Komisionin dhe autoritetet kombëtare kompetente, përcakton dhe menaxhon një bazë të dhënash për informacionet e nevojshme për të garantuar një bashkëpunim efektiv midis EASA-s dhe autoritetit kombëtar kompetent lidhur me ushtrimin e detyrave në lidhje me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin sipas kësaj rregulloreje.

Kjo bazë të dhënash duhet të përfshijë informacionin lidhur me:

a) certifikatat e lëshuara dhe deklaratat e marra nga EASA dhe autoriteti kombëtar kompetent në përputhje me kapitullin III dhe nenet 64 dhe 65 dhe nenet 77 dhe 82, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

b) certifikatat e lëshuara dhe deklaratat e marra nga subjekte të kualifikuara në emër të EASA-s dhe autoriteteve kombëtare kompetente në përputhje me nenin 69, paragrafi 3, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

c) akreditimet e dhëna nga EASA dhe nga autoritetet kombëtare kompetente për subjektet e kualifikuara në përputhje me nenin 69, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”, duke përfshirë informacionin mbi objektin e akreditimit dhe privilegjet e dhëna;

d) masat e ndërmarra nga Shtetet Anëtare sipas nenit 2, paragrafët 6 dhe 7, si dhe sipas vendimeve përkatëse të Komisionit, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

e) vendimet e Shteteve Anëtare sipas nenit 2, paragrafi 8, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

f) vendimet e Shteteve Anëtare sipas nenit 41, paragrafi 5, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

g) rialokimin nga ana e Shteteve Anëtare të përgjegjësisë për detyrat ndaj EASA-s ose ndonjë tjetër Shteti Anëtar në përputhje me nenet 64 dhe 65, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”, dhe duke përfshirë detajet rreth rialokimit të këtyre detyrave;

h) vendimet e Komisionit të marra në përputhje me nenin 67, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

i) njoftimet nga autoritetet kombëtare kompetente lidhur me skemat për specifikimin individual të kohës së fluturimit që i janë dorëzuar EASA-s në bazë të akteve të deleguara të miratuara në përputhje me pikat (b) të nenit 32, paragrafi 1 të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil” dhe opinioneve përkatëse të EASA-s të dhëna në përputhje me nenin 76, paragrafi 7 të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

j) njoftimet nga Shtetet Anëtare lidhur me masat e ndërmarra për të reaguar menjëherë ndaj një problemi të lidhur me sigurinë e aviacionit civil, dhënien e përjashtimeve dhe rekomandimeve përkatëse të EASA-s, si dhe vendimet e Komisionit sipas nenit 70, paragrafi 1 dhe 71, paragrafi 1 të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

k) kërkesat nga Shtetet Anëtare lidhur me mjetet e tjera të përputhshmërisë me kërkesat thelbësore, dhe rekomandimet përkatëse të EASA-s sipas nenit 71, paragrafi 3, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

l) njoftimet e EASA-s dhe vendimet përkatëse të Komisionit sipas nenit 76, paragrafi 4, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

m) informacionin e disponueshëm për autoritetet kombëtare kompetente dhe që lidhet me aktivitetet e avionëve të përfshirë në operacionet e tjera përveç transportit ajror tregtar;

n) informacioni që ka të bëjë me zbatimin e standardeve ndërkombëtare dhe praktikave të rekomanduara, të përmendura në nenin 90,

paragrafi 4, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

o) vendimet e Shteteve Anëtare dhe të Komisionit që janë komunikuar sipas nenit 62, paragrafi 5, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”, duke përfshirë informacion rreth detyrave që janë ushtruar bashkërisht;

p) përjashtimet e dhëna nga Shtetet Anëtare sipas nenit 41, paragrafi 6, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”, dhe vendimet përkatëse të Komisionit;

q) masat e EASA-s që kanë të bëjnë me fluturimet mbi zonat e konfliktit të aplikuara në përputhje me nenin 88, paragrafi 3, të rregullores së BE-së “Për rregullat e përbashkëta të aviacionit civil”;

r) informacionet e tjera që mund të jenë të nevojshme për sigurimin e bashkëpunimit efektiv midis EASA-s dhe autoriteteve kombëtare kompetente lidhur me ushtrimin e detyrave të tyre që kanë të bëjnë me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin sipas kësaj rregulloreje.

2. Autoritetet kombëtare kompetente, ekzaminuesit aeromjekësorë dhe qendrat aeromjekësore shkëmbejnë informacion përmes informacionit të vendosur në dispozicion nga kjo bazë të dhënash lidhur me përshtatshmërinë fizike të pilotëve. Çdo informacion i tillë që përbën të dhëna personale, duke përfshirë të dhënat shëndetësore, duhet të kufizohet për çka është rënë dakord rigorozisht për sigurimin e certifikimit efektiv dhe mbikëqyrjen e pilotëve në përputhje me nenin 21.

3. Çdo e dhënë personale, duke përfshirë të dhënat shëndetësore të përfshira në bazën e të dhënave, duhet të ruhet për jo më gjatë se sa është e nevojshme për qëllimet pse janë mbledhur fillimisht këto të dhëna dhe pse janë përpunuar më tej.

4. Shtetet Anëtare dhe EASA garantojnë që subjektet e të dhënave, të dhënat personale të cilëve janë përpunuar në bazën e të dhënave, të njoftohen paraprakisht për këtë veprim.

5. Shtetet Anëtare dhe EASA mund të kufizojnë objektin e të drejtës së subjektit të të dhënave për të aksesuar, ratifikuar dhe fshirë të dhënat e përfshira në bazën e të dhënave në masën që është rigorozisht e nevojshme për ruajtjen e sigurisë së aviacionit civil në përputhje me nenin 23 të

rregullores (BE) 2016/679 dhe nenin 20 të rregullores (BE) nr. 45/2001.

6. Pa cenuar paragrafin 7, Komisioni, EASA, autoriteti kombëtar kompetent dhe çdo autoritet tjetër kompetent i Shteteve Anëtare të ZPEA-së, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, të cilëve u është besuar hetimi i aksidenteve dhe incidenteve të aviacionit civil, për ushtrimin e detyrave të tyre, duhet të gëzojnë akses *online* dhe të sigurt të gjithë informacionit të përfshirë në bazën e të dhënave.

Kur është e përshtatshme, Komisioni dhe EASA mund të shpërndajnë disa informacione të caktuara të përfshira në bazën e të dhënave, përveç informacionit të përmendur në paragrafin 2, te palët e interesuara ose ta vendosin këtë informacion në dispozicion të publikut.

EASA në çdo rast do të bëjë publike informacionin në lidhje me:

a) çdo certifikatë të lëshuar dhe çdo deklaratë të marrë në përputhje me Nenin 2, paragrafi 4;

b) çdo vendim të Komisionit ose të një Shteti Anëtar që i është njoftuar sipas nenit 2, paragrafi 6 dhe 7;

c) çdo vendim të një Shteti Anëtar që i është njoftuar sipas nënparagrafit të dytë të nenit 2, paragrafi 11.

7. Informacioni i përfshirë në bazën e të dhënave duhet të mbrohet nga aksesimi i paautorizuar me mjetet dhe protokollat e duhura. Aksesimi dhe zbulimi i informacionit të përmendur në paragrafin 2 do të kufizohet te personat që janë përgjegjës për certifikimin dhe mbikëqyrjen e përshtatshmërisë mjekësore të pilotëve, me qëllim përmbushjen e detyrave të tyre sipas kësaj rregulloreje. Aksesimi i kufizuar në informacion mund t’u jepet edhe personave të tjerë të autorizuar me qëllim sigurimin e funksionimit të duhur të bazës së të dhënave, në veçanti për mirëmbajtjen teknike të saj. Personat e autorizuar për të pasur akses në informacione që përmbajnë të dhëna personale do të marrin trajnim paraprak për legjislacionin e mbrojtjes së të dhënave personale dhe mbrojtjen e lidhur me të.

8. Komisioni miraton akte zbatuese që përcaktojnë rregullat e nevojshme për funksionimin dhe menaxhimin e bazës së të dhënave dhe kërkesat e detajuara në lidhje me:

a) aspektet teknike të krijimit dhe mirëmbajtjes së bazës së të dhënave;

b) klasifikimin e informacionit që do të transmetohet nga Komisioni, EASA dhe autoritetet kombëtare kompetente për t'u përfshirë në bazën e të dhënave, duke përfshirë formën dhe mënyrën e përcjelljes së këtij informacionit;

c) përditësimet e rregullta dhe të standardizuara të informacionit të përfshirë në bazën e të dhënave;

d) rregullimet e detajuara për shpërndarjen dhe publikimin e informacionit të caktuar të përfshirë në bazën e të dhënave, në përputhje me paragrafin 6 të këtij neni;

e) klasifikimin e informacionit lidhur me përshtatshmërinë mjekësore të pilotëve që do të transmetohet nga autoritetet kombëtare kompetente, ekzaminuesit aeromjekësorë dhe qendrat aeromjekësore për t'u përfshirë në bazën e të dhënave, duke përfshirë formën dhe mënyrën e transmetimit të këtij informacioni;

f) rregullimet e detajuara për mbrojtjen e informacionit të përfshirë në bazën e të dhënave nga aksesimi i paautorizuar, kufizimin e aksesit në informacion dhe mbrojtjen e të dhënave personale të përfshira në bazën e të dhënave në përputhje me ligjin e zbatueshëm të Bashkimit Evropian për mbrojtjen e të dhënave personale, veçanërisht kundër shkatërrimit aksidental ose të paligjshëm, humbjes, ndryshimit ose publikimit;

g) periudhën maksimale të ruajtjes së lejuar në lidhje me të dhënat personale të përfshira në bazën e të dhënave, duke përfshirë informacionin në lidhje me përshtatshmërinë mjekësore të pilotëve çka përbën të dhëna personale;

h) kushtet e detajuara sipas të cilave Shtetet Anëtare dhe EASA mund të kufizojnë të drejtat e subjektit të të dhënave për të aksesuar, korrigjuar dhe fshirë të dhënat personale të përfshira në bazën e të dhënave, për qëllimin e paragrafit 5 të këtij neni.

Këto akte miratohen në përputhje me procedurat përkatëse të nxjerra nga Komisioni.

KAPITULLI V

AGJENCIA E SIGURISË SË AVIACIONIT TË BASHKIMIT EVROPIAN

(Ky kapitull, nenet 75–126, është i zbatueshëm kur Republika e Shqipëria të jetë asociuar në EASA, sipas parashikimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe)

SEKSIONI I

Detyrat

Neni 75

Funksionet e EASA-s

1. Agjencia e Bashkimit Evropian për Sigurinë e Aviacionit është agjencia e krijuar me rregulloren Evropiane (BE) nr. 1139/2018.

2. Për qëllimet e sigurimit të funksionimit dhe zhvillimit të duhur të aviacionit civil në Bashkimin Evropian në përputhje me objektivat e përcaktuar në nenin 1, EASA:

a) ndërmerr çdo detyrë dhe formulon opinione për të gjitha çështjet që mbulohen nga rregullorja (BE) nr. 2018/1139;

b) asiston Komisionin duke përgatitur masat që duhen ndërmarrë sipas rregullores (BE) nr. 2018/1139. Kur ato masa përmbajnë rregullat teknike, Komisioni nuk modifikon përmbajtjen e tyre pa u koordinuar paraprakisht me EASA-n;

c) t'i sigurojë Komisionit mbështetjen e nevojshme teknike, shkencore dhe administrative për të kryer detyrat e tij;

d) merr masat e nevojshme brenda kompetencave që i janë dhënë nga rregullorja (BE) nr. 2018/1139 ose legjislacion tjetër i Bashkimit Evropian;

e) kryen inspekte, aktivitete të tjera monitoruese dhe hetime të nevojshme për të përmbushur detyrat e saj sipas rregullores (BE) nr. 2018/1139 ose sipas kërkesës së Komisionit;

f) brenda fushës së kompetencës, kryen, në emër të Shteteve Anëtare, funksionet dhe detyrat që u janë dhënë atyre nga konventat ndërkombëtare të zbatueshme, në veçanti në Konventën e Çikagos;

g) asiston autoritetet kombëtare kompetente në kryerjen e detyrave të tyre, në veçanti duke siguruar një forum për shkëmbimin e informacionit dhe ekspertizës;

h) kontribuon, për çështjet që mbulon Rregullorja Evropiane (BE) 2018/1139, me kërkesë të Komisionit, për hartimin, matjen, raportimin dhe analizën e treguesve të performancës, ku ligji i Bashkimit Evropian përcakton skemat e performancës në lidhje me aviacionin civil;

i) promovon standardet dhe rregullat e aviacionit të Bashkimit Evropian në nivel ndërkombëtar duke krijuar bashkëpunim të duhur me autoritetet kompetente të vendeve të tjera dhe organizatave ndërkombëtare;

j) bashkëpunon me institucionet, organet, zyrat dhe Agjencitë e tjera të Bashkimit Evropian në fushat ku aktivitetet e tyre lidhen me aspektet teknike të aviacionit civil.

Neni 76

Masat e EASA-s

1. EASA, sipas kërkesës, asiston Komisionin në përgatitjen e propozimeve për modifikime në Rregulloren Evropiane (BE) 2018/1139 dhe të akteve të deleguara dhe zbatuese që do të miratohen në bazë të Rregullores Evropiane (BE) 2018/1139, në përputhje me parimet e përcaktuara në nenin 4. Dokumentet që EASA ia dorëzon Komisionit për këto qëllime duhet të marrin formën e opinionëve.

2. EASA do të japë rekomandime drejtuar Komisionit për zbatimin e neneve 70 dhe 71 të Rregullores Evropiane (BE) 2018/1139.

3. EASA, në përputhje me nenin 115 dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të Rregullorja Evropiane (BE) 2018/1139, lëshon specifikimet e certifikimit dhe specifikimet e tjera të detajuara, mjetet e pranueshme të përputhshmërisë dhe materialet udhëzuese për zbatimin e Rregullores Evropiane (BE) 2018/1139 dhe të akteve zbatuese dhe të deleguara të miratuara në bazë të saj.

4. EASA merr vendimet e duhura për zbatimin e paragrafit 6 të këtij neni, nenet 77 deri në 83, 85 dhe 126 dhe kur detyrat i janë caktuar asaj sipas neneve 64 dhe 65, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

5. EASA mund të japë përjashtime për çdo person juridik ose fizik, të cilit i ka lëshuar një certifikatë në situata dhe sipas kushteve të

përcaktuara në nenin 71, paragrafi 1, të Rregullores Evropiane (BE) 2018/1139.

6. Në këtë rast, EASA njofton menjëherë Komisionin dhe Shtetet Anëtare të BE-së, nëpërmjet bazës së të dhënave të krijuar sipas nenit 74, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, për përjashtimet e dhëna, arsyet për dhënien e tyre dhe, sipas rastit, masat e nevojshme zbutëse të aplikuar.

Kur një përjashtim është dhënë për një kohëzgjatje që tejkalon tetë muaj të njëpasnjëshëm ose kur EASA ka dhënë të njëjtin përjashtim përsëritës dhe kohëzgjatja e përgjithshme e tij tejkalon tetë muaj, Komisioni vlerëson nëse janë plotësuar kushtet e përcaktuara në nenin 71, paragrafi 1, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

Nëse gjykohet se nuk kemi të bëjmë me një rast të tillë, Komisioni miraton akte zbatuese që përmbajnë vendimin e tij për këtë qëllim. Këto akte zbatuese publikohen në Fletoren Zyrtare të Bashkimit Evropian dhe regjistrohen nga EASA në bazën e të dhënave të përcaktuar në nenin 74, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

EASA revokon menjëherë përjashtimin me njoftimin e atij akti zbatues.

7. EASA lëshon raporte mbi inspektimet dhe aktivitetet e tjera të monitorimit të kryera në përputhje me nenin 85, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

8. EASA reagon pa vonesa të panevojshme për një problem urgjent të sigurisë brenda fushës së Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 duke:

a) përcaktuar masat korrigjuese që duhet të ndërmerren nga personat fizikë dhe juridikë në lidhje me të cilët vepron si autoriteti kompetent dhe duke i shpërndarë informacionet përkatëse këtyre personave, përfshirë direktivat ose rekomandimet, kur kjo është e nevojshme për të mbrojtur objektivat e përcaktuar në nenin 1; EASA, gjithashtu, mund të lëshojë buletin e sigurisë që përmban informacione jo të detyrueshme ose rekomandime të adresuara personave të tjerë fizikë dhe juridikë të përfshirë në aktivitetet e aviacionit;

b) përcaktuar objektivat e sigurisë që duhet të arrihen dhe rekomandimin e veprimeve korrigjuese që duhet të ndërmerren nga autoritetet kombëtare kompetente dhe shpërndarjen e informacionit të lidhur me autoritetet kombëtare kompetente kur

kjo është e nevojshme për të mbrojtur objektivat e përcaktuar në nenin 1.

Në lidhje me pikën (b), autoritetet kombëtare kompetente duhet të informojnë EASA-n pa vonesa të panevojshme për masat e marra për të arritur objektivat e sigurisë të përcaktuar nga EASA. Përpos kësaj, aty ku problemi prek më shumë se një Shtet Anëtar, autoritetet kombëtare kompetente bashkëpunojnë me EASA-n për të siguruar që masat e nevojshme për arritjen e këtyre objektivave të sigurisë të merren në mënyrë të koordinuar.

9. EASA jep opinione për skemat individuale të specifikimit individual të kohës së fluturimit të propozuara nga Shtetet Anëtare në përputhje me aktet e deleguara të miratuara në përputhje me pikën (b) të nenit 32, paragrafi 1, të cilat devijojnë nga specifikimet e certifikimeve të miratuara nga EASA.

10. Autoriteti i Aviacionit Civil merr masa për të bërë publike masat e EASA-s dhe kur është e nevojshme dhe e zbatueshme për kryerjen e veprimeve që drejtohen nga këto masa.

Neni 77

Vlefshmëria ajrore dhe mbrojtja e mjedisit

1. Në lidhje me produktet, pjesët, pajisjet e përmunduara dhe pajisjet për kontrollin e avionëve të pilotimit në distancë, të përmendura në pikat (a) dhe (b)(i) të nenit 2, paragrafi 1, EASA, aty ku është e zbatueshme dhe siç specifikohet në Konventën e Çikagos ose në shtojcat e saj, kur Shqipëria të jetë asociuar në EASA sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, kryen në emër të Shteteve Anëtare të ZPEA-së, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, funksionet dhe detyrat e Shtetit të projektimit, prodhimit ose regjistrimit, kur këto funksione dhe detyra lidhen me certifikimin e projektimit dhe informacionin e detyrueshëm të përshtatshmërisë për fluturim.

Për sa kohë Shqipëria nuk është asociuar në EASA, në lidhje me produktet, pjesët, pajisjet e përmunduara dhe pajisjet për kontrollin e avionëve të pilotimit në distancë, të përmendura në pikat (a) dhe (b)(i) të nenit 2, paragrafi 1, AAC, kryen funksionet dhe detyrat e shtetit të projektimit, prodhimit ose regjistrimit, kur këto funksione dhe detyra lidhen me certifikimin e projektimit dhe

informacionin e detyrueshëm të përshtatshmërisë për fluturim.

Për këtë qëllim, përkatësisht EASA apo AAC-ja, sipas rastit, në veçanti:

a) për secilin projektim të produktit dhe pajisjes për kontrollin e avionëve të pilotimit në distancë për të cilin është aplikuar në përputhje me nenin 11 ose nenin 56, paragrafi 1 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje, për një certifikatë tip, një certifikatë e tipit të kufizuar, një modifikim në certifikatën e tipit ose në një certifikatë të tipit të kufizuar, duke përfshirë një certifikatë shtesë të tipit, një miratim i projektimit të riparimit ose aprovimi i të dhënave të përshtatshmërisë operationale, do të përcaktojnë dhe do të njoftojë aplikantin për bazën e certifikimit;

b) për çdo projektim të një pjese ose të pajisjeve të përmunduara për të cilat është aplikuar për një certifikatë në përputhje me nenin 12, nenin 13 ose nenin 56, paragrafi 1, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje, përkatësisht do të përcaktojnë dhe njoftojnë aplikantin për bazën e certifikimit;

c) për avionët për të cilët është kërkuar leja për të fluturuar në përputhje me pikën (b) të nënparagrafit të parë të nenit 18, paragrafi 2 ose nenit 56, paragrafi 1, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje, lëshojnë miratimin për kushtet e fluturimit të lidhur me projektimin;

d) do të vendosë dhe vërë në dispozicion specifikimet e vlefshmërisë ajrore dhe të përshtatshmërisë mjedisore të zbatueshme për projektimin e produkteve, pjesëve, dhe pajisjeve të përmunduara për kontrollin e avionëve pa pilot në distancë, të cilat janë objekt i një deklarate në përputhje me pikën (a) të nenit 18, paragrafi 1 ose nenit 56, paragrafi 5, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje;

e) do të jetë përgjegjës për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2 në lidhje me certifikatat tip, certifikatat e tipit të kufizuar, certifikatat e modifikimeve, duke përfshirë certifikatat e tipit plotësues dhe miratimet e projekteve të riparimit dhe miratimet e përshtatshmërisë operationale të dhënat për hartimin e produkteve në përputhje me nenin 11, pika (b) të nenit 18, paragrafi 1 ose nenin 56,

paragrafi 1, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje;

f) do të jetë përgjegjëse për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2 lidhur me certifikatat për projektimin e pjesëve, pajisjeve të përmunduara dhe pajisjeve për kontrollin e avionëve pa pilot në distancë në përputhje me nenet 12, 13 dhe 56, paragrafi 1, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje,

g) lëshon fletët e të dhënave të duhura të mjedisit për hartimin e produkteve të cilat certifikohen në përputhje me nenet 11 dhe 56, paragrafi 1, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje;

h) do të sigurojnë funksionet e vlefshmërisë së vazhdueshme për fluturim që lidhet me projektimin e produkteve, projektimin e pjesëve, pajisjet e përmunduara dhe pajisjet për kontrollin e avionëve pa pilot në distancë që ka certifikuar dhe në lidhje me të cilat kryen mbikëqyrje, duke përfshirë reagimin pa vonesa të panevojshme për një problem sigurie dhe lëshimin dhe shpërndarjen e informacionit të detyrueshëm të zbatueshëm.

2. EASA ose AAC është përgjegjëse për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje, lidhur me:

a) miratimet dhe deklaratat e bëra nga organizatat përgjegjëse për projektimin e produkteve, pjesëve, pajisjeve të përmunduara për kontrollin e avionëve pa pilot në distancë, në përputhje me nenin 15, paragrafi 1, pikën (g) të nenit 19, paragrafi 1 dhe nenin 56, paragrafët 1 dhe 5, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje;

b) miratimet dhe deklaratat e organizatave përgjegjëse për prodhimin, mirëmbajtjen dhe menaxhimin përshtatshmërisë së vazhdueshme për fluturim të produkteve, pjesëve, pajisjeve të përmunduara për kontrollin e avionëve pa pilot në distancë dhe nga organizatat e përfshira në trajnimin e personelit përgjegjës për prezantimin e një produkti, pjese, pajisje të përmunduara ose pajisje për kontrollin e avionëve pa pilot në distancë pas mirëmbajtjes në përputhje me nenin 15, pikën (g) të nenit 19, paragrafi 1 dhe nenin 56, paragrafi 1 dhe 5, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje, kur ato

organizata kanë selinë e tyre të biznesit përkatësisht jashtë territoreve për të cilat Shtetet Anëtare, ose RSH janë përgjegjëse sipas Konventës së Çikagos.

3. EASA është përgjegjëse për detyrat që lidhen me mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje, në lidhje me deklaratat e organizatave, në përputhje me pikën (a) të nenit 18, paragrafi 1 dhe nenin 56, pika 5, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje, dhe në lidhje me përputhshmërinë e projektimit të një produkti, pjesë, pajisje të përmunduara ose pajisje për kontrollin e avionëve pa pilot në distancë me specifikime teknike të detajuara.

Neni 78

Certifikimi i ekuipazhit të avionit

1. EASA është përgjegjëse për detyrat që kanë të bëjnë me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, në lidhje me miratimet dhe deklaratat e organizatave të trajnimit për pilotë dhe organizatat e trajnimit të ekuipazhit të kabinës dhe qendrat aeromjekësore të përmendura në nenet 24 dhe 56, paragrafët 1 dhe 5, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, kur ato organizata dhe qendra kanë selinë kryesore të biznesit jashtë territoreve për të cilat Shtetet Anëtare janë përgjegjëse sipas Konventës së Çikagos. Ky parashikim nuk kufizon kompetencat e Autoritetit të Aviacionit Civil për të njohur një organizatë të huaj të certifikuar jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë.

Për sa kohë Shqipëria nuk është asociuar në EUASA, AAC është përgjegjëse për detyrat që kanë të bëjnë me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2, të kësaj rregulloreje, në lidhje me miratimet dhe deklaratat e organizatave të trajnimit për pilotë dhe organizatat e trajnimit të ekuipazhit të kabinës dhe qendrat aeromjekësore të përmendura në nenet 24 dhe 56, paragrafët 1 dhe 5, të kësaj rregulloreje, kur ato organizata dhe qendra kanë selinë kryesore të biznesit jashtë territorit për të cilat RSH-ja është përgjegjëse sipas Konventës së Çikagos.

2. EASA ose AAC-ja është përgjegjëse për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2, të

Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje, në lidhje me certifikatat dhe deklaratat për pajisjet e trajnimit të simulimit të fluturimit në përputhje me nenin 25 dhe nenin 56, paragrafi 1 dhe 5, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ose të kësaj rregulloreje, në secilin rast të mëposhtëm:

a) Pajisja është përdorur nga një organizatë me seli biznesi të vendosur përkatësisht jashtë territoreve në përgjegjësi të Shteteve Anëtare, ose territorit në përgjegjësi të RSH-së, sipas Konventës së Çikagos;

b) Pajisja ndodhet jashtë i selinë e biznesit të vendosur përkatësisht jashtë territoreve në përgjegjësi të Shteteve Anëtare, ose territorit në përgjegjësi të RSH-së, sipas Konventës së Çikagos;

Ky parashikim nuk kufizon kompetencat e Autoritetit të Aviacionit Civil për të njohur pajisjet e trajnimit të simulimit të fluturimit të certifikuara jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë.

Neni 79

Certifikimi i pajisjeve të sigurisë në operim të aerodromit

Për sa u përket pajisjeve të sigurisë në operim të aerodromit përmendur në nenin 35, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, EASA:

a) do të përcaktojë dhe njofton aplikantin për specifikimet e detajuara për pajisjen e aerodromit që lidhet me sigurinë që është objekt certifikimi në përputhje me nenin 35, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139;

b) do të përcaktojë dhe do të vendosë në dispozicion specifikimet e detajuara për pajisjen e aerodromit që lidhet me sigurinë që është objekt i deklaratës në përputhje me nenin 35, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139;

c) do të jetë përgjegjëse për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2 lidhur me certifikatat dhe deklaratimet e bëra në lidhje me pajisjet e aerodromit që lidhen me sigurinë në operim në përputhje me nenin 35, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

Për sa kohë Shqipëria nuk është asociuar në EUASA, funksionet e përcaktuara në këtë nen do të kryhen nga AAC, në përputhje me nenin 35 të kësaj rregulloreje.

Neni 80

MTA/SHLA

1. EASA do të jetë përgjegjëse për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, lidhur me:

a) certifikatat për ofruesit e MTA/SHLA-së të përmendura në nenin 41, ku ofruesit e tyre kanë selinë e biznesit të vendosur jashtë territoreve në përgjegjësinë e Shteteve Anëtare sipas Konventës së Çikagos dhe ata janë përgjegjës për sigurimin e MTA/SHLA-së në hapësirën ajrore mbi territorin ku zbatohen Traktatet;

b) certifikatat për ofruesit e MTA/SHLA-së të përmendura në nenin 41, ku ofruesit ofrojnë MTA/SHLA panevropiane;

c) certifikatat dhe deklaratat e organizatave të përmendura në nenin 42, kur këto organizata janë të përfshira në projektimin, prodhimin ose mirëmbajtjen e sistemeve MTA/SHLA-së dhe përbërësve të MTA/SHLA-së, duke përfshirë, kur ato kontribuojnë në kërkimin e MTA-së të Qiellit të Vetëm Evropian (SESAR), e përdorur në ofrimin e shërbimeve të përmendura në pikën (b) të këtij paragrafi;

d) deklaratat e ofruesve të MTA/SHLA-së për të cilat EASA ka lëshuar një certifikatë në përputhje me pikat (a) dhe (b) të këtij paragrafi, në lidhje me sistemet MTA/SHLA dhe përbërësit MTA/SHLA të cilat janë vënë në përdorim nga ofruesit në përputhje me nenin 45, paragrafi 1. Ky parashikim nuk cenon përgjegjësinë e Autoritetit të Aviacionit Civil për certifikimet e mësipërme, mbikëqyrjen dhe zbatimin.

2. Lidhur me sistemet e MTA/SHLA-së dhe përbërësve të MTA/SHLA-së të përmendura në nenin 45, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, duke përfshirë ato ku ato kontribuojnë në zbatimin e SESAR-it, kur aktet e deleguara të përmendura në nenin 47, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, parashikojnë, EASA,:

a) Vendors dhe njofton aplikuesit, për specifikat e hollësishme të sistemeve MTA/SHLA-së dhe përbërësve të MTA/SHLA-së, të cilat janë objekt i certifikimit në përputhje me nenin 45, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139;

b) Vendors dhe vë në dispozicion specifika të hollësishme të sistemeve MTA/SHLA-së dhe

përbërësve të MTA/SHLA-së, të cilat janë objekt i deklarimit në përputhje me nenet 45, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139; është përgjegjëse për detyrat lidhur me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me Nenin 62, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, në lidhje me certifikatat dhe deklarimet e bëra në lidhje me sistemet e MTA/SHLA-së dhe përbërësve të MTA/SHLA-së në përputhje me nenin 45 (2), të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

Për sa kohë RSH nuk është asociuar në EASA, funksionet e parashikuara në këtë nen do të kryhen nga AAC-ja, në përputhje me nenet 41, 42, 45 dhe 62 të kësaj rregulloreje.

Neni 81

Certifikimi i organizatave trajnuese të kontrollorëve të trafikut ajror

EASA do të jetë përgjegjëse për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, në lidhje me certifikatat për organizatat e trajnimit të kontrolluesve të trafikut ajror të përmendura në nenin 51, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, ku ato organizata e kanë selinë e biznesit jashtë territoreve në përgjegjësinë e Shteteve Anëtare sipas Konventës së Çikagos dhe, ku është relevante, stafin e tyre.

Për sa kohë RSH nuk është asociuar në EASA, këto funksione do të kryhen nga AAC-ja, sipas parashikimeve përkatëse të kësaj rregulloreje.

Neni 82

Operatorët e avionëve të vendeve të tjera dhe mbikëqyrja ndërkombëtare e sigurisë

1. EASA do të jetë përgjegjëse për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, lidhur me autorizimet dhe deklaratat për veprimtarinë e avionëve dhe për operatorët e mjeteve fluturuese të përmendura në nenin 60, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, përveç rastit kur një Shtet Anëtar kryen funksionet dhe detyrat e shtetit të operatorit në lidhje me operatorët e mjeteve fluturuese në fjalë.

2. EASA do të jetë përgjegjëse për detyrat që lidhen me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, në lidhje me autorizimet për mjetet fluturuese dhe pilotët e përmendur në pikën (a) të nenit 61, paragrafi 1, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

3. EASA, sipas kërkesës, asiston Komisionin në zbatimin e Rregullores (KE) nr. 2111/2005 duke kryer të gjitha vlerësimet e nevojshme të sigurisë, duke përfshirë vizitat në terren, të operatorëve të vendeve të tjera dhe autoriteteve përgjegjëse për mbikëqyrjen e tyre. Ai do të sigurojë rezultatet e këtyre vlerësimeve, me rekomandimet e duhura, në Komision.

Për sa kohë RSH-ja nuk është asociar në EUASA, funksionet e përcaktuara në pikat 1 dhe 2 të këtij neni do të kryhen nga AAC-ja, në përputhje me nenin 62 të kësaj rregulloreje.

Neni 83

Investigimet nga EASA

1. EASA do të kryejë vetë ose nëpërmjet autoriteteve kombëtare kompetente ose subjekteve të kualifikuara, hetimet e nevojshme për kryerjen e detyrave të saj në lidhje me certifikimin, mbikëqyrjen dhe zbatimin në përputhje me nenin 62, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

2. Me qëllim kryerjen e hetimeve të përmendura në paragrafin 1, EASA ka fuqinë:

a) të kërkojë nga personat fizikë apo juridikë, të cilët janë pajisur me certifikatë ose kanë bërë deklaratë, t'i sigurojnë EASA-s të gjithë informacionin e nevojshëm;

b) të kërkojë shpjegime verbale nga këta persona për çdo fakt, dokument, objekt, procedurë ose çështje të tjera relevante për të përcaktuar nëse personi është në përputhje me këtë Rregullore dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të tyre;

c) të hyjnë në mjediset përkatëse, tokat dhe mjetet e transportit të atyre personave;

d) të shqyrtojnë, të kopjojnë ose të formulojnë ekstrakte nga çdo dokument relevant, regjistrim apo të dhëna përkatëse që mbahen ose janë të aksesueshëm nga personat, pavarësisht mënyrës së ruajtjes së informacionit në fjalë.

Gjithashtu, EASA, kur kërkohet për të përcaktuar nëse personi i pajisur me certifikatë ose që ka dhënë një deklaratë, është në përputhje me këtë rregullore dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj, autorizohet të ushtrojë kompetencat e përcaktuara në nënparagrafin e parë, në lidhje me cilindo person tjetër juridik ose fizik i cili pritet të gëzojë ose të ketë akses në informacionin përkatës për ato qëllime. Kompetencat e këtij paragrafi do të ushtrohen në përputhje me ligjin kombëtar të Shtetit Anëtar ose të vendit jashtë EU-së ku zhvillohet hetimi, duke marrë parasysh të drejtat dhe interesat legjitimë të personave të interesuar dhe në përputhje me parimin e proporcionalitetit.

Kur në përputhje me legjislacionin e zbatueshëm kombëtar kërkohet autorizimi paraprak i autoritetit gjyqësor ose administrativ të Shtetit Anëtar ose vendit jashtë EU-së përkatës për të hyrë në mjediset, tokën dhe mjetet e transportit të përmendura në pikën (c) të nënparagrafit të parë, ato kompetenca ushtrohen vetëm pas marrjes së autorizimit të tillë paraprak.

3. EASA do të sigurojë që anëtarët e stafit të saj dhe, ku është relevante, çdo ekspert tjetër pjesëmarrës në hetim, të jenë mjaft të kualifikuar, të udhëzuar në mënyrë të përshtatshme dhe të autorizuar në mënyrën e duhur. Këta persona do të ushtrojnë kompetencat e tyre pas marrjes së autorizimit me shkrim.

4. Zyrtarët e autoriteteve kompetente, në territorin e të cilit do të zhvillohen hetimet me kërkesën e EASA-s, asistojnë atë në kryerjen e hetimeve. Me kërkesën e kësaj asistence, EASA, në kohën e duhur përpara hetimit, njofton Shtetin në territorin e të cilit do të zhvillohet hetimi lidhur me hetimin dhe asistencën e kërkuar.

Neni 84

Gjobat dhe pagesat periodike të penalteteve

1. Komisioni mund të vendosë me kërkesë të EASA-s për një person juridik ose fizik të cilit EASA i ka lëshuar një certifikatë ose që i ka dhënë një deklaratë në përputhje me Rregulloren Evropiane (BE) nr. 2018/1139, një ose dy nga të mëposhtmet:

a) gjobë, kur ai person ka shkelur me dashje ose me neglizhencë një nga dispozitat e kësaj

Rregulloreje ose të akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj;

b) një pagesë gjobe periodike, kur personi vazhdon të shkelë një nga këto dispozita, me qëllim që ta detyrojë atë person të veprojë në përputhje me këto dispozita.

2. Gjobat dhe pagesat periodike të penalteteve të përmendura në paragrafin 1 do të jenë efektive, proporcionale dhe bindëse. Ato do të vendosen duke konsideruar rëndësinë e rastit, dhe në veçanti shkallën në të cilën është dëmtuar siguria ose mbrojtja e mjedisit, veprimtaria në të cilën ka shkelje dhe kapaciteti ekonomik i personit juridik ose fizik në fjalë.

3. Shuma e gjobave nuk duhet të tejkalojë 4% të të ardhurave ose qarkullimit vjetor të personit juridik ose fizik në fjalë. Shuma e penalteteve periodike nuk duhet të tejkalojë 2,5 % të të ardhurave ose qarkullimit vjetor të personit juridik ose fizik në fjalë.

4. Komisioni vendos gjoba dhe pagesa penaltetesh periodike vetëm në përputhje me paragrafin 1, kur masat e tjera të parashikuara në Rregulloren Evropiane (BE) nr. 2018/1139 dhe në aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj për të adresuar këto shkelje janë të papërshtatshme ose joproporcionale.

Lidhur me vendosjen e gjobave dhe pagesave periodike të penalteteve në përputhje me këtë nen, Komisioni miraton akte të deleguara në përputhje me nenin 128, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, duke përcaktuar:

a) kriteret e detajuara dhe një metodologji të detajuar për përcaktimin e shumave të gjobave dhe pagesave periodike të penalteteve;

b) rregullat e detajuara për hetimet, masat e ndërlikdhura dhe raportimet, si dhe vendimmarrjen, duke përfshirë dispozitat për të drejtat e mbrojtjes, aksesin në dosje, përfaqësimin ligjor, konfidencialitetin dhe dispozitat e përkohshme; dhe

c) procedurat për mbledhjen e gjobave dhe pagesave periodike të penalteteve.

5. Gjykata e Drejtësisë do të ketë pushtet të pakufizuar për të shqyrtuar vendimet e Komisionit të marra sipas paragrafit 1 Ajo mund të anulojë, zvogëlojë ose të rrisë pagesën e gjobës ose pagesën periodike të penalteteve.

6. Vendimet e Komisionit të marra sipas paragrafit 1 nuk do të jenë me natyrë ligjore penale.

Neni 85

**Monitorimi i Shteteve Anëtare të BE/ZPEA-së
sipas përcaktimeve të Marrëveshjes
Shumëpalëshe**

1. EASA asiston Komisionin në monitorimin e aplikimit nga Shtetet Anëtare të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 dhe akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj, duke kryer inspektime dhe aktivitete të tjera monitoruese. Këto inspektime dhe aktivitete të tjera monitoruese, gjithashtu, synojnë të asistojnë Shtetet Anëtare të ZPEA-së, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe në sigurimin e zbatimit të njëtrajtshëm të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 dhe të akteve të deleguara dhe të zbatuara, të miratuara në bazë të tyre dhe në ndarjen e praktikave më të mira.

EASA do të raportojë në Komision mbi inspektimet dhe aktivitetet e tjera të monitorimit të kryera në përputhje me këtë paragraf.

2. Me qëllim kryerjen e inspektimeve dhe aktiviteteve të tjera monitoruese të përmendura në paragrafin 1, EASA ka fuqinë:

a) të kërkojë nga çdo autoritet kombëtar kompetent dhe çdo person fizik dhe juridik objekt të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 t'i sigurojë EASA-s të gjitha informacionet e nevojshme;

b) të kërkojë shpjegime verbale nga këta persona për çdo fakt, dokument, objekt, procedurë ose çështje të tjera relevante për të përcaktuar nëse Shteti anëtar është në përputhje me këtë Rregullore dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të tyre;

c) të hyjnë në mjediset përkatëse, tokat dhe mjetet e transportit të atyre autoriteteve dhe personave;

d) të shqyrtojë, të kopjojë ose të formulojë ekstrakte nga çdo dokument relevant, regjistrim apo të dhëna përkatëse që mbahen ose janë të aksesueshme nga autoritetet dhe personat, pavarësisht mënyrës së ruajtjes së informacionit në fjalë.

Gjithashtu, EASA, kur kërkohet për të përcaktuar nëse një Shtet Anëtar i ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe është në përputhje me Rregulloren Evropiane (BE) nr. 2018/1139 dhe me aktet e deleguara dhe zbatuese

të miratuara në bazë të saj, autorizohet të ushtrojë kompetencat e përcaktuara në nënparagrafin e parë në lidhje me cilindo person tjetër juridik ose fizik i cili pritet të gëzojë ose të ketë akses në informacionin përkatës për ato qëllime.

Kompetencat e këtij paragrafi do të ushtrohen në përputhje me ligjin kombëtar të Shtetit Anëtar të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe ose të vendit të tretë ku zhvillohen inspektimi dhe aktivitete të tjera monitoruese, duke marrë parasysh të drejtat dhe interesat legjitimë të personave dhe autoriteteve në fjalë dhe në përputhje me parimin e proporcionalitetit. Kur, në përputhje me legjislacionin e zbatueshëm kombëtar kërkohet autorizimi paraprak i autoritetit gjyqësor ose administrativ të Shtetit Anëtar të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe ose vendit të tretë përkatës për të hyrë në mjediset, tokën dhe mjetet e transportit të përmendura në pikën (c) të nënparagrafit të parë, ato kompetenca ushtrohen vetëm pas marrjes së autorizimit të tillë paraprak.

3. EASA do të sigurojë që anëtarët e stafit të saj dhe, ku është relevante, çdo ekspert tjetër pjesëmarrës në hetim ose aktivitete të tjera monitoruese, të jenë mjaft të kualifikuar dhe të udhëzuar në mënyrë të përshtatshme. Në raste inspektimi, këta persona do të ushtrojnë kompetencat e tyre pas marrjes së autorizimit me shkrim.

Në kohën e duhur para inspektimit, EASA do të informojë Shtetin Anëtar të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe përkatës për lëndën, qëllimin e veprimtarisë, datën në të cilën duhet të fillojë dhe identitetin e anëtarëve të stafit të saj dhe çdo eksperti tjetër që e kryen atë veprimtari.

4. Shteti Anëtar i ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe përkatës do të lehtësojë inspektimin ose aktivitetin tjetër monitorues. Ai do të sigurojë që autoritetet dhe personat në fjalë bashkëpunojnë me EASA-n.

Kur një person juridik ose fizik nuk bashkëpunon me EASA-n, autoritetet kompetente të Shtetit Anëtar të ZPEA-së sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, në fjalë do të sigurojnë asistencën e nevojshme për EASA-n për të mundur kryerjen e inspektimit ose veprimtarive të tjera monitoruese.

5. Kur një inspektim ose një aktivitet tjetër monitorues i kryer në përputhje me këtë nen nënkupton një inspektim ose një aktivitet tjetër monitorues në lidhje me personin juridik ose fizik objekt të kësaj Rregulloreje, do të zbatohen nenet 83, paragrafët 2, 3 dhe 4, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

6. Me kërkesë të Shtetit Anëtar të ZPEA-së, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe, raportet e hartuara nga EASA, sipas paragrafit 1, duhet t'u vihen në dispozicion në gjuhën zyrtare të Bashkimit Evropian ose gjuhët e Shtetit Anëtar ku është kryer inspektimi.

7. EASA do të publikojë një përmbledhje të informacionit në lidhje me aplikimin nga secili Shtet Anëtar i ZPEA-së, i kësaj rregulloreje dhe akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të tyre. Ajo do të përfshijë atë informacion në rishikimin vjetor të sigurisë të përmendur në nenin 72, paragrafi 7, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

8. EASA kontribuon në vlerësimin e ndikimit të zbatimit të kësaj Rregulloreje dhe akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të tyre, pa cenuar vlerësimin e Komisionit, sipas nenit 124, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, duke pasur parasysh objektivat e përcaktuara në nenin 1 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

9. Komisioni miraton akte zbatuese për përcaktimin e rregullave të detajuara për metodat e punës së EASA-s për kryerjen e detyrave sipas këtij neni. Këto akte zbatuese miratohen në përputhje me procedurën përkatëse të Komisionit.

Neni 86

Studime dhe inovacione

1. EASA do të asistojë Komisionin dhe Shtetet Anëtare në identifikimin e temave kyçe të hulumtimit në fushën e aviacionit civil për të kontribuar në sigurimin e përputhshmërisë dhe koordinimit ndërmjet punës kërkimore dhe zhvilluese të financuar nga Shteti dhe politikave në kuadër të kësaj rregulloreje.

2. EASA do të mbështesë Komisionin në përcaktimin dhe përmblidhjen e programeve strukturore relevante të Bashkimit Evropian për aktivitetet e kërkimit dhe inovacionit dhe të programeve vjetore dhe shumëvjeçare të punës, përfshirë në kryerjen e procedurave të vlerësimit,

në shqyrtimin e projekteve të financuara dhe në shfrytëzimin e rezultateve të projekteve të kërkimit dhe inovacionit.

3. EASA zbaton pjesët e lidhura me aviacionin civil të programit strukturor për Studim dhe Inovacion, ku Komisioni ka deleguar kompetencat përkatëse për të.

4. EASA mund të zhvillojë dhe financojë kërkimet për sa kohë lidhet ngushtë me përmirësimin e aktiviteteve në fushën e saj të kompetencës. Nevojat dhe aktivitetet kërkimore të EASA-s do të përfshihen në programin e saj vjetor të punës.

5. Rezultatet e kërkimit të financuar nga EASA do të publikohen, përveç rasteve kur rregullat e aplikuara të së drejtës së pronësisë intelektuale ose rregullat e sigurisë së EASA-s të përmendura në nenin 123 e parandalojnë këtë publikim.

6. Përpos detyrave të përcaktuara në paragrafët 1 deri 4 të këtij neni dhe në nenin 75, EASA mund të angazhohet, gjithashtu, në aktivitete kërkimore *ad hoc*, me kusht që këto aktivitete të jenë në përputhje me detyrat e EASA-s dhe objektivat e Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

Neni 87

Mbrojtja mjedisore

1. Masat e marra nga EASA në lidhje me emetimin e gazrave dhe zhurmën, me qëllim certifikimin e projektimit të produkteve në përputhje me nenin 11, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, synojnë parandalimin e efekteve të dëmshme evidente në klimën, mjedisin dhe shëndetin e njeriut të shkaktuara nga produktet e aviacionit civil, duke i kushtuar vëmendjen e duhur standardeve ndërkombëtare dhe praktikave të rekomanduara, përfitimeve mjedisore, realizueshmërisë teknologjike dhe ndikimit ekonomik.

2. Komisioni, EASA, institucionet e tjera të Bashkimit Evropian, organet, zyrat dhe Agjencitë, Shtetet Anëtare dhe shtetet e lidhura me BE-në me anë të marrëveshjeve të caktuara, brenda fushave të tyre përkatëse, bashkëpunojnë për çështjet mjedisore, përfshirë ato të trajtuara në Direktivën 2003/87/KE të Parlamentit Evropian dhe Direktivën 1907/2006/KE të Parlamentit Evropian me synim sigurimin e ndërvarësisë mes klimës dhe mbrojtjes së mjedisit, shëndetit të

njeriut dhe të fushave të tjera teknike të aviacionit civil, duke i kushtuar vëmendjen e duhur standardeve ndërkombëtare dhe praktikave të rekomanduara, përfitimeve mjedisore, realizueshmërisë teknologjike dhe ndikimit ekonomik.

3. EASA, kur ka ekspertizën përkatëse, asiston Komisionin me përcaktimin dhe koordinimin e politikave dhe veprimeve të mbrojtjes së mjedisit të aviacionit civil, në veçanti duke kryer studime, simulime dhe duke ofruar këshilla teknike, duke marrë parasysh ndërvarësitë midis klimës dhe mbrojtjes së mjedisit, shëndetit të njeriut me fusha të tjera, teknike, të aviacionit civil.

4. Për të informuar palët e interesuara dhe publikun e gjerë, EASA, të paktën çdo tre vjet, publikon një rishikim mjedisor, i cili do të japë një llogari objektive të gjendjes së mbrojtjes së mjedisit në lidhje me aviacionin civil në Bashkimin Evropian.

Gjatë përgatitjes së këtij shqyrtimi, EASA do të mbështetet kryesisht në informacione që tashmë janë në dispozicion të institucioneve dhe organeve të Bashkimit Evropian, si dhe në informacionin në dispozicion të publikut të gjerë.

EASA lidhet me Shtetet Anëtare të ZPEA-së, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe dhe konsulton palët e interesuara dhe organizatat relevante për zhvillimin e këtij rishikimi.

Ky rishikim, gjithashtu, përmban rekomandime që synojnë të përmirësojnë nivelin e mbrojtjes së mjedisit në fushën e aviacionit civil në Bashkimin Evropian.

Neni 88

Ndërvarësitë ndërmjet sigurisë së operimeve dhe sigurisë së aviacionit civil

1. Komisioni, EASA dhe Shtetet Anëtare të ZPEA-së, sipas përcaktimeve të Marrëveshjes Shumëpalëshe apo ato të lidhura me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje do të bashkëpunojnë për çështjet e sigurisë së aviacionit civil, duke përfshirë sigurinë kibernetike, ku ekzistojnë ndërvarësi midis sigurisë në operime dhe sigurisë së aviacionit civil.

2. Kur ekzistojnë ndërvarësi midis sigurisë në operime dhe sigurisë së aviacionit civil, EASA, sipas kërkesës, siguron asistencë teknike për Komisionin, ku EASA ka ekspertizën përkatëse për

sigurinë në operime, për zbatimin e rregullores (EC) nr. 300/2008 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit Evropian (1) dhe dispozitat e tjera relevante të legjislacionit të Bashkimit Evropian.

3. Për të kontribuar në mbrojtjen e aviacionit civil ndaj veprimeve të ndërhyrjes së paligjshme, kur ekzistojnë ndërvarësi ndërmjet sigurisë në operime dhe sigurisë së aviacionit civil, EASA, kur është e nevojshme, reagon pa vonesa të panevojshme për ndonjë problem urgjent, i cili është i një rëndësie të përbashkët për Shtetet Anëtare të ZPEA-së dhe që përfshihet në Rregulloren Evropiane (BE) nr. 2018/1139 duke:

a) marrë masat e parashikuara nga pika (h) e nenit 77, paragrafi 1 për të adresuar dobësitë në projektimin e mjeteve fluturuese;

b) rekomanduar veprime korrigjuese që duhet të ndërmerren nga autoritetet kombëtare kompetente ose personat fizikë dhe juridikë objekt të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 dhe/ose shpërndarjen e informacionit përkatës këtyre autoriteteve dhe personave, në rast se problemi ndikon në funksionimin e mjeteve fluturuese, duke përfshirë rreziqet e aviacionit civil që gjenerohen nga zonat e konfliktit.

Para marrjes së masave të përmendura në pikat (a) dhe (b) të nënparagrafit të parë, EASA merr miratimin e Komisionit dhe konsultohet me Shtetet Anëtare. EASA i bazon këto masa, kur është e mundur, në vlerësimet e përbashkëta të rreziqut të Bashkimit Evropian dhe merr parasysh nevojën për reagim të shpejtë në raste emergjence.

Neni 89

Ndërvarësitë ndërmjet sigurisë në operimet e aviacionit civil dhe faktorëve social-ekonomikë

1. Komisioni, EASA, organet e tjera të institucioneve të Bashkimit Evropian, zyrat dhe Agjencitë dhe Shtetet Anëtare apo ato të lidhura me EASA-n nëpërmjet një marrëveshjeje, në kuadër të fushave të tyre përkatëse, bashkëpunojnë me synimin për të siguruar që ndërvarësitë midis sigurisë së operimeve të aviacionit civil dhe faktorëve të lidhur social-ekonomikë të merren parasysh duke përfshirë edhe procedurat rregullatore, mbikëqyrjen dhe zbatimin e kulturës së drejtë siç përcaktohet në nenin 2 të rregullores

(BE) nr. 376/2014, për të adresuar rreziqet sociale-ekonomike për sigurinë e aviacionit.

2. EASA konsultohet me palët e interesuara relevante gjatë adresimit të ndërvarësive të tilla.

3. EASA, çdo tre vjet, publikon një rishikim, i cili do të japë një llogari objektive të veprimeve dhe masave të ndërmarra, veçanërisht ato që adresojnë ndërvarësitë midis sigurisë së aviacionit civil dhe faktorëve social-ekonomikë.

Neni 90

Bashkëpunimi ndërkombëtar

1. EASA, sipas kërkesës, asiston Komisionin në menaxhimin e marrëdhënieve me vendet e treta dhe organizatat ndërkombëtare në lidhje me çështjet e mbuluara nga Rregullorja Evropiane (BE) nr. 2018/1139. Kjo asistencë në veçanti do të kontribuojë në harmonizimin e rregullave, njohjen reciproke të certifikatave, në interes të industrisë evropiane dhe në promovimin e standardeve evropiane të sigurisë së aviacionit.

2. EASA mund të bashkëpunojë me autoritetet kompetente të vendeve të treta dhe me organizatat ndërkombëtare kompetente në çështjet e mbuluara nga Rregullorja Evropiane (BE) nr. 2018/1139. Për këtë qëllim, EASA, në konsultim paraprak me Komisionin, mund të lidhë marrëveshje pune me ato autoritete dhe organizata ndërkombëtare. Këto marrëveshje pune nuk do të krijojnë detyrime ligjore që kanë të bëjnë me Bashkimin Evropian dhe Shtetet Anëtare të tij.

3. EASA ndihmon Shtetet Anëtare në ushtrimin e të drejtave dhe përmbushjen e detyrimeve të tyre sipas marrëveshjeve ndërkombëtare që kanë të bëjnë me çështjet e mbuluara nga kjo rregullore, në veçanti të drejtat dhe detyrimet e tyre sipas Konventës së Çikagos.

EASA mund të veprojë si një Organizatë Rajonale e Mbikëqyrjes së Sigurisë në kuadër të ICAO-s.

4. EASA, në bashkëpunim me Komisionin dhe Shtetet Anëtare, përfshin dhe përditëson ku është e nevojshme, informacionin e mëposhtëm në bazën e të dhënave përmendur në nenin 74:

a) informacione mbi përputhshmërinë e Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 dhe të akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të tyre dhe masave të marra nga EASA sipas

kësaj rregulloreje me standardet ndërkombëtare dhe praktikatat e rekomanduara;

b) informacione të tjera lidhur me zbatimin e Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, e cila është e përbashkët për të gjitha Shtetet Anëtare dhe që është e rëndësishme për monitorimin nga ICAO për përputhshmërinë e Shteteve Anëtare me Konventën e Çikagos dhe standardet ndërkombëtare dhe praktikatat e rekomanduara.

Shtetet e përdorin informacionin kur zbatojnë detyrimet e tyre sipas nenit 38 të Konventës së Çikagos dhe kur japin informacionin e ICAO-s nënprogramin e Auditimit të Përgjithshëm të Sigurisë të ICAO-s.

5. Pa cenuar dispozitat përkatëse të Traktatit, Komisioni, EASA dhe autoritetet kombëtare kompetente që janë të përfshira në aktivitetet e ICAO-s, duhet të bashkëpunojnë, përmes një rrjeti ekspertësh, për çështjet teknike brenda objektivit të kësaj rregulloreje dhe që lidhen me punën e ICAO-s. EASA do të sigurojë këtë rrjet me mbështetjen e nevojshme administrative, duke përfshirë asistencën për përgatitjen dhe organizimin e mbledhjeve të tij.

6. Përpos detyrave të përcaktuara në paragrafët 1 deri 5 të këtij neni dhe në nenin 75, EASA mund të angazhohet, gjithashtu, në aktivitete kërkimore dhe bashkëpunime teknike e projekte asistence *ad hoc* me vende të treta dhe organizata ndërkombëtare, me kusht që këto aktivitete të jenë në përputhje me detyrat e EASA-s dhe objektivat e vendosur në nenin 1.

Neni 91

Menaxhimi i sigurisë në operime në aviacion

1. EASA, në kuadër të fushës së saj të kompetencës, kontribuon në reagimin në kohë dhe në zbutjen e krizave të aviacionit, në koordinim, me palë të tjerë të interesuar të përshtatshëm.

2. EASA merr pjesë në Qelizën Evropiane të Koordinimit të Krizave të Aviacionit (EACCC) e themeluar në përputhje me nenin 18 të Rregullores së Komisionit (BE) nr. 677/2011.

Neni 92

Trajnimi i aviacionit

1. Me qëllim promovimin e praktikave më të mira dhe të njëtrajtshmërisë në zbatimin e kësaj

Rregulloret dhe të akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj, EASA, me kërkesë të ofruesit të trajnimit të aviacionit, mund të vlerësojë pajtueshmërinë e ofruesit dhe kurseve trajnuese të tij me kërkesat e përcaktuara nga EASA dhe të publikuara në botimin e tij zyrtar. Pas vendosjes së një pajtueshmërie të tillë, ofruesi ka të drejtë të ofrojë kurse trajnimi të miratuara nga EASA.

2. EASA mund të ofrojë trajnim kryesisht për stafin e autoriteteve kombëtare kompetente, por edhe për autoritetet kompetente të vendeve të treta, organizatat ndërkombëtare, personat fizikë dhe juridikë që janë objekt i Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 dhe palët e tjera të interesuara, qoftë përmes burimeve të veta të trajnimit ose, kur është e nevojshme, duke u mbështetur në ofruesit e jashtëm të trajnimit.

Neni 93

Zbatimi i Qiellit të Vetëm Evropian

EASA, kur ka ekspertizën e duhur dhe me paraqitjen e një kërkesë, siguron asistencë teknike për Komisionin, për zbatimin e Qiellit të Vetëm Evropian, në veçanti përmes:

a) kryerjes së inspektimeve teknike, investimeve teknike dhe studimeve;

b) dhënies së kontributit në çështjet e mbuluara nga kjo rregullore, në bashkëpunim me Organin e Rishikimit të Performancës të parashikuar në nenin 11 të Rregullores (KE) nr. 549/2004, për zbatimin e skemës së performancës për shërbimet e lundrimit ajror dhe funksionet e rrjetit;

c) dhënies së kontributit në zbatimin e masterplanit të MTA-ve, duke përfshirë zhvillimin dhe përdorimin e programit SESAR.

SEKSIONI II

STRUKTURA E BRENDSHME

Neni 94

Statusi juridik, postet dhe zyrat lokale

1. EASA është organ i Bashkimit Evropian. Ajo ka personalitet juridik.

2. Në çdo shtet anëtar, EASA gëzon kapacitetin juridik më të gjerë të mundshëm, që mund t'u akordohet personave juridikë që u nënshtrohen ligjeve të atyre shteteve. Në veçanti, mund të blejë

dhe shesë pronën e luajtshme dhe të paluajtshme dhe mund të jetë pjesë e procedimeve ligjore.

3. Selia e EASA-s është Këln, Republika Federale e Gjermanisë.

4. EASA mund të themelojë zyra lokale në Shtetet Anëtare ose bashkë-lokalizojë stafin në delegacionet e Bashkimit Evropian të vendeve të treta.

5. EASA përfaqësohet ligjërisht nga Drejtori Ekzekutiv.

Neni 95

Stafi

1. Rregulloret e Personelit të Zyrtarëve të Bashkimit Evropian, Kushtet e Punësimit të Funkcionareve të tjerë të Bashkimit Evropian (1) dhe rregullat e miratuara nga marrëveshje midis institucioneve të Bashkimit Evropian për t'u dhënë efekt Rregullores të Personelit dhe Kushteve të Punësimit do të aplikohen nga stafi i punësuar nga EASA.

2. EASA mund të përdorë ekspertë kombëtarë të deleguar ose staf tjetër të papunësuar nga EASA. Bordi i menaxhimit miraton një vendim që përcakton rregullat për delegimin e ekspertëve kombëtarë të EASA-s.

Neni 96

Privilegjet dhe imunitetet

Protokolli nr. 7 mbi privilegjet dhe imunitetet e Bashkimit Evropian, shtuar të TEU dhe TFEU, do të zbatohen nga EASA dhe stafi i saj.

Neni 97

Detyrimet

1. Detyrimi kontraktor i EASA-s rregullohet nga ligji që vlen për kontratën në fjalë.

2. Gjykata ka të drejtë të japë gjykim për çdo klauzolë arbitrazhi të përfshirë në një kontratë të lidhur nga EASA.

3. Në rastet e një detyrimi jokontraktor, EASA, në përputhje me parimet e përgjithshme të pranuar nga ligjet e Shteteve Anëtare, përmirëson çdo dëm të shkaktuar nga ajo apo stafi i saj në kryerjen e detyrave të tyre.

4. Gjykata e Drejtësisë gëzon juridiksion në mosmarrëveshjet për kompensimin e dëmeve të përmendura në paragrafin 3.

5. Përgjegjësia personale e stafit të saj ndaj EASA-s rregullohet nga dispozitat e përcaktuara në Rregulloret e Stafit ose Kushtet e Punësimit që zbatohen për to.

Neni 98

Funksionet e Bordit Drejtues

1. EASA duhet të ketë një Bord Drejtues.

2. Bordi Drejtues:

a) cakton Drejtorin Ekzekutiv dhe, kur është e përshtatshme, kohëzgjatjen e mandatit të tij ose shkarkimin nga detyra, në përputhje me nenin 103 të Rregullores Evropiane (EU) nr. 2018/1139;

b) miraton një raport të konsoliduar të veprimtarisë vjetore mbi aktivitetet e EASA-s dhe e dërgon këtë raport deri në 1 korrik të çdo viti të Parlamentit Evropian, Këshilli, Komisioni dhe Gjykata e Audituesve. Raporti i konsoliduar i veprimtarisë vjetore vendoset në dispozicion të publikut;

c) miraton çdo vit dokumentin e programimit të EASA-s me shumicën e dy të tretave të anëtarëve me të drejtë vote dhe në përputhje me nenin 117, të Rregullores së BE-së 2018/1139;

d) miraton buxhetin vjetor të EASA-s me shumicën e dy të tretave të anëtarëve me të drejtë vote dhe në përputhje me nenin 120, paragrafi 11, të Rregullores së BE-së 2018/1139;

e) përcakton procedurat për marrjen e vendimeve nga Drejtori Ekzekutiv, siç përmendet në nenet 115 dhe 116;

f) kryen funksionet e tij në lidhje me buxhetin e EASA-s, në përputhje me nenet 120, 121 dhe 125, të Rregullores së BE-së 2018/1139;

g) cakton anëtarët e Bordit të Apelimit në përputhje me nenin 106 të Rregullores së BE-së 2018/1139;

h) ushtron autoritetin disiplinor mbi Drejtorin Ekzekutiv;

i) jep opinionin e tij për rregullat në lidhje me tarifatat dhe pagesat e përmendura në nenin 126;

j) miraton Rregullat e Procedurave;

k) vendos mbi rregullimet gjuhësore për EASA-n;

l) merr vendime për ngritjen e strukturave të brendshme të EASA-s në nivel drejtorësh dhe, sipas nevojës, ndryshimet e tyre;

m) në përputhje me paragrafin 6 dhe në lidhje me stafin e EASA-s, ushtron kompetencat e dhëna nga Rregullorja e Stafit mbi Autoritetin Emërues dhe nga Kushtet e Punësimit të nëpunësve të tjerë në Autoritetin e Përcaktuar për të lidhur një Kontratë Pune (kompetencat e autoritetit emërues);

n) miraton rregulla të përshtatshme zbatuese për vendosjen në zbatim të Rregullores së Stafit dhe të Kushteve të Punësimit të nëpunësve të tjerë në përputhje me nenin 110 të Rregullores së Stafit;

o) miraton rregulla për parandalimin dhe menaxhimin e konfliktit të interesit në lidhje me anëtarët e saj, si dhe me anëtarët e Bordit të Apelimit;

p) siguron ndjekjen e duhur të gjetjeve dhe rekomandimeve që rrjedhin nga raportet dhe vlerësimet e auditimit të brendshëm ose të jashtëm, si dhe nga investigimet e Zyrës Evropiane kundër Mashtrimit (OLAF) (1);

q) miraton rregullat financiare të zbatueshme për EASA-n në përputhje me nenin 125 të Rregullores së BE-së 2018/1139;

r) cakton një Ekspert Kontabël, i cili është objekt i Rregullores së Stafit dhe Kushteve të Punësimit të nëpunësve të tjerë, të cilët janë tërësisht të pavarur gjatë kryerjes së detyrave të tij;

s) miraton një strategji kundër mashtrimit, në proporcion me rreziqet e mashtrimit duke marrë parasysh kostot dhe përfitimet e masave që do të zbatohen;

t) jep mendimin e tij mbi draftin e Programit të Sigurisë së Aviacionit Evropian në përputhje me nenin 5 të Rregullores së BE-së 2018/1139;

u) miraton Planin Evropian për Sigurinë e Aviacionit në përputhje me nenin 6, të Rregullores BE-së 2018/1139;

v) merr vendime të arsyetuara siç duhet në lidhje me heqjen dorë nga imuniteti në përputhje me nenin 17 të protokollit nr. 7 “Për privilegjet dhe imunitetet e Bashkimit Evropian, bashkëngjitur si shtojcë në TEU dhe TFEU;

w) vendos procedurat për bashkëpunimin e përshtatshëm të EASA-s me autoritetet gjyqësore kombëtare, pa cenuar Rregulloret (BE) nr. 996/2010 dhe (BE) nr. 376/2014.

3. Bordi Drejtues mund të këshillojë Drejtorin Ekzekutiv për çdo çështje që lidhet me fushat që mbulon kjo rregullore.

4. Bordi Drejtues krijon një organ këshillues që përfaqëson gamën e plotë të palëve të interesit të prekura nga puna e EASA-s, e cila konsultohet para se të marrë vendime në fushat e përmendura në pikat (c), (e), (f) dhe (i) të paragrafit 2. Bordi Drejtues mund të vendosë, gjithashtu, që të konsultohet me organin këshillues për çështje të tjera të përmendura në paragrafët 2 dhe 3. Bordi Drejtues nuk duhet në asnjë rast të jetë i lidhur me opinionin e organit këshillues.

5. Bordi Drejtues mund të krijojë organe pune për të ndihmuar në përmbushjen e detyrave të tij, duke përfshirë përgatitjen e vendimeve të tij dhe monitorimin dhe zbatimin të tyre.

6. Bordi Drejtues miraton, në përputhje me nenin 110 të Rregullores së Stafit, një vendim bazuar në nenin 2, paragrafi 1 të Rregullores së Stafit dhe në nenin 6 të Kushteve të Punësimit të nëpunësve të tjerë, duke deleguar kompetencat përkatëse të autoritetit të emërimit të Drejtorit Ekzekutiv dhe duke përcaktuar kushtet sipas të cilave mund të pezullohet ky delegim i kompetencave. Drejtori Ekzekutiv është i autorizuar të nëndelegojë këto kompetenca.

Kur kërkohet në rrethana të jashtëzakonshme, Bordi Drejtues, me anë të një vendimi, mund të pezullojë përkohësisht delegimin e kompetencave të autoritetit emërues të Drejtorit Ekzekutiv dhe kompetencat e nëndeleguara nga ky i fundit dhe t'i ushtrojë vetë këto kompetenca ose t'i delegojë ato te një prej anëtarëve të tij ose te një tjetër anëtar i stafit, përveç Drejtorit Ekzekutiv.

Neni 99

Përbërja e Bordit Drejtues

1. Bordi Drejtues përbëhet nga përfaqësues nga Shtetet Anëtare dhe nga Komisioni, të gjithë me të drejtë vote. Secili Shtet Anëtar emëron një anëtar të Bordit Drejtues dhe dy zëvendës. Një zëvendës përfaqëson anëtarin vetëm në mungesë të tij. Komisioni cakton dy përfaqësues dhe zëvendësit e tyre. Mandati i anëtarëve dhe zëvendësve të tyre është katër vjet. Ky mandat mund të zgjatet.

2. Anëtarët e Këshillit Drejtues dhe zëvendësit e tyre emërohen në saj të njohurive, përvojës dhe angazhimit të tyre të njohur në fushën e aviacionit

civil, duke marrë parasysh ekspertizën përkatëse Drejtuese, administrative dhe buxhetore, të cilat do të përdoren për të përmbushur objektivat e kësaj rregulloreje. Anëtarët kanë përgjegjësi të përgjithshme të paktën për politikën e sigurisë së aviacionit civil në Shtetet e tyre Anëtare.

3. Të gjitha palët e përfaqësuara në Bordin Drejtues duhet të bëjnë përpjekje për të kufizuar qarkullimin e përfaqësuesve të tyre, në mënyrë që të sigurohet vazhdimësia e punës së Bordit Drejtues. Të gjitha palët duhet të synojnë të arrijnë një përfaqësim të balancuar midis meshkujve dhe femrave në Bordin Drejtues.

4. Kur është e përshtatshme, pjesëmarrja e përfaqësuesve të vendeve të treta Evropiane në Bordin Drejtues me statusin e vëzhguesit dhe kushtet për këtë pjesëmarrje do të vendosen në marrëveshjet e përmendura në nenin 129.

5. Organi këshillues i përmendur në nenin 98, paragrafi 4 emëron katër nga anëtarët e tij për të marrë pjesë me statusin e vëzhguesit në Bordin Drejtues. Ata përfaqësojnë, sa më gjerë të jetë e mundur, pikëpamjet e ndryshme të përfaqësuara në organin këshillues. Afati fillestar i mandatit është 48 muaj me të drejtë zgjatjeje.

Neni 100

Kryetari i Bordit Drejtues

1. Bordi Drejtues zgjedh një kryetar dhe një zëvendëskryetar mes anëtarëve të tij me të drejtë vote. Zëvendëskryetari zëvendëson *ex-officio* kryetarin në rast se kryetari nuk ka mundësi të ushtrojë detyrat e tij/saj.

2. Mandati i kryetarit dhe zëvendëskryetarit është katër vjet me të drejtë rinovimi vetëm një herë për katër vjet të tjera. Nëse anëtarësia e tyre në Bordin Drejtues ndërpritet në çdo kohë gjatë mandatit të tyre, mandati i tyre automatikisht skadon atë datë.

Neni 101

Mbledhjet e Bordit Drejtues

1. Mbledhjet e Bordit Drejtues thirren nga kryetari i tij.

2. Bordi Drejtues mban të paktën dy mbledhje të zakonshme në vit. Përveç kësaj, këto mbledhje zhvillohen me kërkesën e kryetarit, të Komisionit ose të paktën një të tretës së anëtarëve të tij.

3. Drejtori Ekzekutiv i EASA-s merr pjesë në diskutime, pa të drejtë vote.

4. Anëtarët e Bordit Drejtues, sipas Rregullave të Procedurave, mund të asistohen nga këshilltarët ose ekspertët e tyre.

5. Bordi Drejtues mund të ftojë çdo person, mendimi i të cilit mund të jetë me interes për të marrë pjesë në mbledhjet e tij me statusin e vëzhguesit.

6. EASA i siguron Bordit Drejtues sekretariatën.

Neni 102

Rregullat e votimit të Bordit Drejtues

1. Pa cenuar pikat (c) dhe (d) të nenit 98, paragrafi 2 dhe nenit 103, paragrafi 7, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, Bordi Drejtues merr vendime me shumicën e anëtarëve të tij me të drejtë vote. Me kërkesën e një anëtari të Bordit Drejtues, vendimi i përmendur në pikën (k) të nenit 98, paragrafi 2 merret në mënyrë unanime.

2. Çdo anëtar i emëruar sipas nenit 99, paragrafi 1 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 ka një votë. Në mungesë të një anëtari, zëvendësi i tij/saj ka të drejtë të ushtrojë të drejtën e tij/saj për të votuar. As vëzhguesit dhe as Drejtori Ekzekutiv i EASA-s nuk kanë të drejtë të votës.

3. Rregullat e Procedurave së Bordit Drejtues përcaktojnë marrëveshje më të detajuara të votimit, në veçanti kushtet sipas të cilave një anëtar mund të veprojë në emër të një anëtari tjetër, si dhe çdo kërkesë kuorumi, kur është e përshtatshme.

4. Në mënyrë që ato të miratohen, vendimet për çështjet buxhetore ose të burimeve njerëzore, në veçanti çështjet e përmendura në pikat (d), (f), (h), (m), (n), (o) dhe (q) të nenit 98, paragrafi 2, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 kërkojnë një votim pozitiv nga Komisioni.

Neni 103

Drejtori i Ekzekutiv

1. Drejtori Ekzekutiv angazhohet si agjent i përkohshëm i EASA-s sipas pikës (a) të nenit 2 të Kushteve të Punësimit të punonjësve të tjerë.

2. Drejtori Ekzekutiv emërohet nga Bordi Drejtues në bazë të meritës dhe të kompetencës së dokumentuar dhe eksperiencës përkatëse për aviacionin civil, nga një listë e kandidatëve të

propozuar nga Komisioni, pas një procedure të hapur dhe transparente të përzgjedhjes.

EASA përfaqësohet nga kryetari i Bordit Drejtues me qëllim lidhjen e kontratës me Drejtorin Ekzekutiv.

Para emërimit, kandidati i zgjedhur nga Bordi Drejtues ftohet që të bëjë një deklaratë para Komisionit kompetent të Parlamentit Evropian dhe t'u përgjigjet pyetjeve të parashtruara nga anëtarët e tij.

3. Mandati i Drejtorit Ekzekutiv është pesë vjet. Në fund të asaj periudhe Komisioni ndërmerr një analizë që merr parasysh vlerësimin e performancës së Drejtorit Ekzekutiv dhe detyrat dhe sfidat e ardhshme të EASA-s. Në gjysmën e mandatit, Drejtori Ekzekutiv mund të ftohet që të bëjë një deklaratë në Komisionin kompetent të Parlamentit Evropian dhe t'u përgjigjet pyetjeve nga anëtarët e tij lidhur me performancën e Drejtorit Ekzekutiv.

4. Bordi Drejtues, duke vepruar në bazë të një propozimi nga Komisioni që merr parasysh analizën e përmendur në paragrafin 3, mund të zgjasë mandatin e Drejtorit Ekzekutiv një herë, jo më shumë se pesë vjet. Para zgjatjes së mandatit të Drejtorit Ekzekutiv, Bordi Drejtues informon Parlamentin Evropian se synon të zgjasë mandatin e Drejtorit Ekzekutiv. Brenda një muaji para kësaj zgjatje, Drejtori Ekzekutiv mund të ftohet që të bëjë një deklaratë para Komisionit kompetent të Parlamentit dhe t'u përgjigjet pyetjeve të anëtarëve të tij.

5. Drejtori Ekzekutiv të cilit i është zgjidhur mandati i tij nuk mund të marrë pjesë në një procedurë tjetër përzgjedhjeje për postin e njëjtë në fund të periudhës së përgjithshme.

6. Drejtori Ekzekutiv mund të shkarkohet nga detyra vetëm me vendim të Bordit Drejtues duke vepruar me propozim të Komisionit.

7. Bordi Drejtues merr vendime për emërimin, shtyrjen e mandatit ose shkarkimin nga detyra të Drejtorit Ekzekutiv në bazë të shumicës së dy të tretave të anëtarëve të tij me të drejtë vote.

8. Drejtori Ekzekutiv mund të ndihmohet nga një ose më shumë drejtorë. Nëse drejtori Ekzekutiv mungon ose është i padisponueshëm, një prej drejtorëve do të zërë vendin e tij/saj.

Neni 104

Përgjegjësitë e Drejtorit Ekzekutiv

1. Drejtori Ekzekutiv është përgjegjës për menaxhimin e EASA-s. Drejtori Ekzekutiv është përgjegjës ndaj Bordit Drejtues. Pa cenuar kompetencat e Komisionit dhe të Bordit Drejtues, Drejtori Ekzekutiv është i pavarur në kryerjen e detyrave të tij/të saj dhe nuk do të kërkojë as të marrë udhëzime nga asnjë qeveri ose nga ndonjë organ tjetër.

2. Drejtori Ekzekutiv i raporton parlamentit evropian për kryerjen e detyrave të tij ose të saj kur është i ftuar për ta bërë këtë. Këshilli mund të ftojë Drejtorin Ekzekutiv të raportojë për kryerjen e këtyre detyrave.

3. Drejtori Ekzekutiv është përgjegjës për zbatimin e detyrave që i janë caktuar EASA-s nga kjo rregullore ose akte të tjera të Bashkimit Evropian. Në veçanti, Drejtori Ekzekutiv është përgjegjës për:

a) miratimin e masave të EASA-s, siç përcaktohet në nenin 76 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, brenda kufijve të përcaktuar në këtë rregullore dhe akteve të deleguara dhe zbatuese të miratuara në bazë të saj;

b) vendimmarrjen për hetimet, inspektimet dhe aktivitetet e tjera të monitorimit siç parashikohet në nenet 83 dhe 85 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139;

c) vendimmarrjen për alokimin e detyrave për subjektet e kualifikuara në përputhje me nenet 69, paragrafi 1 dhe për kryerjen e hetimeve në emër të EASA-s nga autoritetet kombëtare kompetente ose subjektet e kualifikuara në përputhje me nenin 83, paragrafi 1 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139;

d) marrjen e masave të nevojshme në lidhje me aktivitetet e EASA-s në lidhje me bashkëpunimin ndërkombëtar, në përputhje me nenin 90 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139;

e) marrjen e të gjitha hapave të nevojshëm, përfshirë miratimin e udhëzimeve të brendshme administrative dhe publikimin e njoftimeve, për të siguruar funksionimin e duhur të EASA-s në përputhje me këtë rregullore;

f) zbatimin e vendimeve të miratuara nga Bordi Drejtues;

g) përgatitjen e raportit vjetor të konsoliduar mbi aktivitetet e EASA-s dhe dorëzimin e tij në Bordin Drejtues për miratim;

h) përgatitjen e draftdeklaratës së EASA-s për parashikimet e të ardhurave dhe shpenzimet në përputhje me nenin 120 dhe zbatimin e buxhetit të saj, në përputhje me nenin 121 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139;

i) delegimin e kompetencave të Drejtorit Ekzekutiv tek anëtarët e tjerë të stafit të EASA-s. Komisioni miraton akte zbatuese që përcaktojnë rregullat e zbatueshme për këto delegime. Këto akte zbatuese miratohen në përputhje me procedurën këshilluese të përmendur në nenin 127, paragrafi 2 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139;

j) përgatitjen e dokumentit të programimit të përmendur në nenin 117, paragrafi 1, të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 dhe dorëzimin e tij në Bordin Drejtues për miratim, pasi merret edhe mendimi i Komisionit;

k) zbatimin e dokumentit të programimit të përmendur në nenin 117, paragrafi 1 dhe raportimin te Bordi Drejtues për zbatimin e tij;

l) përgatitjen e një plani veprimi pas konkluzioneve të raporteve dhe vlerësimeve të auditimit të brendshëm ose të jashtëm, si dhe hetimet nga OLAF dhe raportimin dy herë në vit mbi progresin te Komisioni dhe rregullisht te Bordi Drejtues;

m) mbrojtjen e interesave financiarë të Bashkimit Evropian, duke zbatuar masat parandaluese kundër mashtrimit, korrupsionit dhe çdo aktiviteti tjetër të paligjshëm, nëpërmjet kontrolleve efektive dhe, nëse zbulohen parregullsi, duke mbuluar shumat e paguara gabimisht dhe, kur është e përshtatshme, duke vendosur masa administrative, efektive, proporcionale dhe bindëse dhe ndëshkimet financiare;

n) përgatitjen e një strategjie kundër mashtrimit për EASA-n dhe ta paraqesë atë në Bordin Drejtues për miratim;

o) përgatitjen e draftit të rregullave financiare të zbatueshme për EASA-n;

p) përgatitjen e Planit Evropian për Sigurinë e Aviacionit dhe përditësimet e tij të mëvonshme, dhe dorëzimin e tyre në Bordin Drejtues për miratim;

q) raportimin e Bordit Drejtues mbi zbatimin e Planit Evropian për Sigurinë e Aviacionit;

r) përgjigjen ndaj kërkesave për ndihmë nga Komisioni të bëra në përputhje me këtë rregullore;

s) pranimin e rialokimit të përgjegjësiave tek EASA në përputhje me nenet 64 dhe 65 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139;

t) administrimin e përditshëm të EASA-s;

u) marrjen e të gjitha vendimeve për themelimin e strukturave të brendshme të EASA-s dhe, kur është e nevojshme, për çdo ndryshim, përveç atyre në nivel drejtorësh, të cilat do të miratohen nga Bordi Drejtues;

v) miratimin e rregullave për parandalimin dhe menaxhimin e konfliktit të interesave, në lidhje me pjesëmarrësit e grupeve të punës dhe grupet e ekspertëve dhe anëtarëve të tjerë të stafit që nuk mbulohen nga rregullorja e stafit, të cilat përfshijnë dispozita mbi deklaratat e interesit dhe, sipas rastit, aktivitetet profesionale të punësimit.

4. Drejtori Ekzekutiv, gjithashtu, është përgjegjës për të vendosur nëse është e nevojshme për përmbushjen e detyrave të EASA-s në mënyrë efikase dhe efektive të ngrejë një ose më shumë zyra lokale në një ose më shumë Shtete Anëtare ose të gjejë bashkërisht stafin për delegacionet e Bashkimit Evropian në vende të treta, sipas marrëveshjeve të përshtatshme me Shërbimin Evropian të Veprimeve për Jashtë. Ky vendim kërkon pëlqimin paraprak të Komisionit, të Bordit Drejtues dhe, kur është e zbatueshme, Shtetit anëtar ku duhet të themelohet zyra vendore. Ky vendim specifikon fushën e zbatimit të aktiviteteve që do të kryhen në atë zyrë vendore ose nga stafi i bashkë-vendosur në mënyrë që të shmangë shpenzimet e panevojshme dhe dyfishimin e funksioneve administrative të EASA-s.

Neni 105

Kompetencat e Bordit të Apelimit

1. Bordi i Apelimit krijohet si pjesë e strukturës administrative të EASA-s. Komisioni është i autorizuar të miratojë akte të deleguara, në përputhje me nenin 128 të Rregullores Evropiane (BE) 2018/1139, për të përcaktuar organizimin dhe përbërjen e Bordit të Apelimit.

2. Bordi i Apelimit është përgjegjës për të marrë vendime mbi apelimet kundër vendimeve të përmendura në nenin 108 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139. Bordi i Apelimit mbledhet sipas nevojës.

Neni 106

Anëtarët e Bordit të Apelimit

1. Anëtarët dhe zëvendësit e tyre emërohen nga Bordi Drejtues nga një listë e kandidatëve të kualifikuar të vendosur nga Komisioni.

2. Mandati i anëtarëve të Bordit të Apelimit, duke përfshirë kryetarin dhe çdo zëvendës, zgjat pesë vjet dhe mund të zgjatet për pesë vjet të tjera.

3. Anëtarët e Bordit të Apelimit janë të pavarur. Në marrjen e vendimeve të tyre ata nuk kërkojnë as nuk marrin udhëzime nga asnjë qeveri ose nga ndonjë organ tjetër.

4. Anëtarët e Bordit të Apelimit nuk kryejnë detyra të tjera brenda EASA-s. Anëtarët e Bordit të Apelimit mund të punojnë me kohë të pjesshme.

5. Anëtarët e Bordit të Apelimit nuk largohen nga detyra ose të hiqen nga lista e kandidatëve të kualifikuar gjatë mandatit të tyre, përveçse kur ka baza të forta për një largim të tillë dhe Komisioni, pas marrjes së mendimit të Bordit Drejtues, ka marrë një vendim për këtë qëllim.

6. Komisioni është i autorizuar të miratojë akte të deleguara, në përputhje me nenin 128 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, për të përcaktuar kualifikimet e kërkuara për anëtarët e Bordit të Apelimit, statusin e tyre dhe marrëdhëniet kontraktuale me EASA-n, kompetencat e anëtarëve individualë në fazën përgatitore të vendimeve dhe rregullat dhe procedurat për votimin.

Neni 107

Përfundime dhe kundërshtime

1. Anëtarët e Bordit të Apelimit nuk marrin pjesë në asnjë procedurë apelimi nëse ata kanë interesa personale në to, nëse ata kanë qenë më parë të përfshirë si përfaqësues të njërës nga palët në procedurë ose nëse kanë marrë pjesë në miratimin e vendimit që po apelohej.

2. Nëse, për një nga arsyet e renditura në paragrafin 1 ose për ndonjë arsye tjetër, një anëtar i Bordit të Apelimit gjykon se ai ose ajo nuk duhet të marrë pjesë në ndonjë procedurë apelimi, ai ose ajo do të informojë përkatësisht Bordin e Apelimit.

3. Çdo palë në procedurën e apelimit mund të kundërshtojë çdo anëtar të Bordit të Apelimit për cilëndo nga arsyet e dhëna në paragrafin 1, ose nëse anëtari dyshohet për anësi. Çdo kundërshtim i tillë

nuk do të pranohet nëse, duke ditur arsyen për kundërshtimin, pala në këtë procedurë të apelimt ka ndërmarrë një hap procedural. Asnjë kundërshtim nuk mund të bazohet në kombësinë e anëtarëve.

4. Bordi i Apelimt vendos për masat që duhet të merren në rastet e përcaktuara në paragrafët 2 dhe 3 pa pjesëmarrjen e anëtarit përkatës. Për qëllime marrjen e këtij vendimi, anëtari në fjalë zëvendësohet në Bordin e Apelimt me anë të zëvendësit të tij/saj.

Neni 108

Vendimet që janë objekt apelimt

1. Mund të depozitohet një apelim kundër vendimeve të marra nga EASA në përputhje me nenet 64, 65, nenin 76, paragrafi 6, nenet 77 deri në 83, 85 ose 126 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

2. Apelimi i paraqitur në përputhje me paragrafin 1 nuk ka efekt pezullues. Kur Drejtori Ekzekutiv gjykon se rrethanat e lejojnë, ai ose ajo mund të pezullojë zbatimin e vendimit të apeluar.

3. Apelimi kundër një vendimi që nuk e ndërpret procedurën për një nga palët mund të bëhet vetëm në lidhje me apelimin kundër vendimit përfundimtar, përveç kur vendimi parashikon apelim të veçantë.

Neni 109

Personat që kanë të drejtë apelimt

Çdo person fizik ose juridik mund të apelojë kundër një vendimi drejtuar atij personi ose kundër një vendimi, i cili, edhe pse në formën e një vendimi drejtuar një personi tjetër, e prek të drejtpërdrejt dhe individualisht. Palët në procedurë mund të jenë palë në procedurën e apelimt.

Neni 110

Afati kohor dhe forma

Apelimi, së bashku me një deklaratë të arsyetuar të tij, duhet të depozitohet me shkrim në sekretariatin e Bordit të Apelimt brenda dy muajve nga njoftimi i masës ndaj personit në fjalë ose, në mungesë të këtij njoftimi, nga dita kur ka marrë dijeni për këtë deklaratë, sipas rastit.

Neni 111

Rishikimi i përkohshëm

1. Para shqyrtimit të apelimt, Bordi i Apelimt i jep EASA-s mundësinë për të shqyrtuar vendimin e saj. Nëse Drejtori Ekzekutiv vlerëson se apelimi është i bazuar ka arsye të forta, ai ose ajo korrigjon vendimin brenda dy muajve nga njoftimi i tij nga Bordi i Apelimt. Kjo nuk zbatohet kur apeluasi është kundër një pale tjetër në procedurën e apelimt.

2. Nëse vendimi nuk korrigjohet, EASA vendos menjëherë të pezullojë ose jo zbatimin e vendimit në përputhje me nenin 108, paragrafi 2 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

Neni 112

Ekzaminimi i apelimëve

1. Bordi i Apelimt vlerëson nëse apelimi është i pranueshëm dhe me arsye të forta.

2. Kur shqyrton apelin sipas paragrafit 1, Bordi i Apelimt vepron në mënyrë të menjëhershme. Ai, sa herë që të jetë e nevojshme, fton palët në procedurën e apelimt, brenda afatit të përcaktuar kohor, për të depozituar vërejtjet me shkrim mbi njoftimet e lëshuara nga ai vetë ose për komunikimet nga palët e tjera në procedurën e apelimt. Bordi i Apelimt mund të vendosë të zhvillojë një seancë dëgjimore, qoftë me propozim të vet ose me kërkesë të arsyetuar të një prej palëve të apelimt.

Neni 113

Vendimet e apelimt

Kur Bordi i Apelimt konstaton se apelimi nuk është i pranueshëm ose se arsyet për apelim nuk janë të forta, apelimi refuzohet. Kur Bordi i Apelimt konstaton se apelimi është i pranueshëm ose se arsyet për apelim janë të forta, çështja i dorëzohet EASA-s. EASA merr një vendim të ri të arsyetuar duke marrë parasysh vendimin e Bordit të Apelimt.

Neni 114

Veprimet e mara përpara Gjykatës së Drejtësisë

1. Mund të merren masa para Gjykatës së Drejtësisë për anulimin e akteve të EASA-s që kanë për qëllim të gjenerojnë efekte juridike ndaj palëve të treta, për mosveprim dhe në përputhje me nenin 97 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 për përgjegjësinë jokontraktuale dhe, në përputhje me një klauzolë arbitrazhi, përgjegjësinë kontraktuale për dëmet e shkaktuara nga veprimet e EASA-s.

2. Masat për anulimin e vendimeve të EASA-s të marra në përputhje me nenet 64, 65, 76, paragrafi 6, 77 deri në 83, 85 ose 126 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 mund të paraqiten përpara Gjykatës së Drejtësisë vetëm pasi të jenë përdorur të gjitha procedurat e apelimit brenda EASA-s.

3. Institucionet e Bashkimit Evropian dhe Shtetet Anëtare mund të ndërmarrin veprime kundër vendimeve të EASA-s drejtpërsëdrejti përpara Gjykatës së Drejtësisë, pa u kërkuar që të përdorin procedurat e apelimit brenda EASA-s.

4. EASA merr të gjitha masat e nevojshme për të përmbushur vendimin e Gjykatës së Drejtësisë.

**SEKSIONI III
METODAT E PUNËS**

Neni 115

Procedurat për zhvillimin e opinioneve, specifikimeve të certifikimit dhe specifikimeve të tjera të hollësishme, mjeteve të pranueshme të pajtueshmërisë dhe materialeve udhëzuese

1. Bordi Drejtues vendos procedura transparente për lëshimin e opinioneve, specifikimeve të certifikimit dhe specifikimeve të tjera të hollësishme, mjeteve të pranueshme të pajtueshmërisë dhe materialeve udhëzuese të përmendura në nenin 76, paragrafi 1 dhe 3 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139. Këto procedura:

a) mbështeten në ekspertizën e autoriteteve civile dhe, kur është e përshtatshme, të aviacionit ushtarak të Shteteve Anëtare;

b) përfshijnë, kurdo që të jetë e nevojshme, ekspertë nga palët përkatëse të interesuara ose

mbështeten në ekspertizën e organeve përkatëse evropiane të standardizimit ose organeve të tjera të specializuara;

c) sigurojnë që EASA të publikojë dokumente dhe të konsultojë gjerësisht palët e interesuara, në përputhje me një afat kohor dhe një procedurë që përfshin detyrimin e EASA për të dhënë një përgjigje me shkrim në procesin e konsultimit.

2. Kur EASA, në bazë të nenit 76, paragrafi 1 dhe 3 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, zhvillon mendime, specifikime të certifikimit dhe specifikime të tjera të hollësishme, mjete të pranueshme të pajtueshmërisë dhe material udhëzues, vendos një procedurë për një konsultimin paraprak të Shteteve Anëtare. Për këtë qëllim, ajo mund të krijojë një grup pune në të cilin çdo shtet anëtar ka të drejtë të caktojë një ekspert. Kur kërkohet konsultimi në lidhje me aspektet ushtarake, EASA, përveç Shteteve Anëtare, duhet të konsultohet, gjithashtu, me EASA-n Evropiane të Mbrojtjes dhe ekspertë të tjerë ushtarakë të caktuar nga Shtetet Anëtare. Kur kërkohet konsultimi në lidhje me ndikimin e mundshëm social të këtyre masave të EASA-s, EASA përfshin partnerët socialë të Bashkimit Evropian dhe palët e interesuara.

3. EASA publikon mendimet, specifikimet e certifikimit dhe specifikimet e tjera të hollësishme, mjetet e pranueshme të pajtueshmërisë dhe materialet udhëzuese të zhvilluara në përputhje me nenin 76, paragrafi 1 dhe 3 dhe procedurat e përcaktuara në përputhje me paragrafin 1 të këtij neni në botimin zyrtar të EASA-s.

Neni 116

Procedurat për marrjen e vendimeve

1. Bordi Drejtues vendos procedura transparente për marrjen e vendimeve të veçanta siç parashikohet në nenin 76, paragrafi 4 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

Këto procedura në veçanti:

a) sigurojnë kryerjen e një seance dëgjimore të një personi juridik ose fizik që do të trajtohet në vendim dhe të çdo pale tjetër me lidhje të drejtpërdrejta dhe individuale;

b) sigurojnë njoftimin e vendimit këtyre personave fizikë ose juridikë dhe publikimin e tij, në përputhje me kërkesat e neneve 123 dhe 132,

paragrafi 2 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139;

c) sigurojnë që personi fizik ose juridik të cilit i është drejtuar vendimi dhe çdo palë tjetër në procedurë, të informohet për zgjidhjet ligjore në dispozicion të tyre sipas kësaj rregulloreje;

d) sigurojnë që vendimi të përmbajë një arsyetim.

2. Bordi Drejtues përcakton procedurat që specifikojnë kushtet sipas të cilave vendimet u njoftohen personave të përfshirë, duke përfshirë informacionin mbi procedurat e disponueshme të apelimit, siç parashikohet në këtë rregullore.

Neni 117

Programimi vjetor dhe shumëvjeçar

1. Çdo vit deri më 31 dhjetor, në përputhje me pikën (c) të nenit 98, paragrafi 2 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, Bordi Drejtues miraton një dokument programor që përmban programimin shumëvjeçar dhe vjetor, bazuar në një draft të paraqitur nga Drejtori Ekzekutiv gjashtë javë para miratimit të saj, duke marrë parasysh mendimin e Komisionit dhe në lidhje me programimin shumëvjeçar pas konsultimit me Parlamentin Evropian. Bordi Drejtues e përcjell atë në Parlamentin Evropian, këshillin dhe Komisionin. Dokumenti i programimit bëhet përfundimtar pas miratimit përfundimtar të buxhetit të përgjithshëm dhe rregullohet në përputhje me rrethanat, në rastet kur është e nevojshme.

2. Programi vjetor i punës përfshin objektiva të hollësishme dhe rezultatet e pritshme duke përfshirë treguesit e performancës dhe merr parasysh objektivat e Planit Evropian për Sigurinë e Aviacionit. Ai përmban, gjithashtu, një përshkrim të veprimeve që do të financohen dhe një tregues të burimeve financiare dhe njerëzore të alokuara për çdo veprim, në përputhje me parimet e buxhetit dhe menaxhimit të bazuar në veprimtari, duke treguar se cilat aktivitete do të financohen përmes buxhetit rregullator dhe cilat aktivitete do të financohen përmes tarifave dhe pagesave të marra nga EASA. Programi vjetor i punës është koherent me programin shumëvjeçar të punës të përmendur në paragrafin 4 të këtij neni. Ai duhet të tregojë qartë detyrat që janë shtuar, ndryshuar ose fshirë në krahasim me vitin financiar paraprak. Programimi

vjetor përfshin strategjinë e EASA-s për sa u përket aktiviteteve të saj në lidhje me bashkëpunimin ndërkombëtar në përputhje me nenin 90 dhe veprimet e EASA-s të lidhura me atë strategji.

3. Bordi Drejtues ndryshon programin vjetor të punës të miratuar kur EASA-s i jepet një detyrë e re. Çdo ndryshim substancial i programit vjetor të punës miratohet nga e njëjta procedurë si programi fillestar vjetor i punës. Bordi Drejtues mund t'i delegojë Drejtorit Ekzekutiv fuqinë për të bërë ndryshime josubstanciale në programin vjetor të punës.

4. Programi shumëvjeçar i punës përcakton programin e përgjithshëm strategjik, duke përfshirë objektivat, rezultatet e pritshme dhe treguesit e performancës. Ai përcakton, gjithashtu, programimin e burimeve duke përfshirë buxhetin shumëvjeçar dhe stafin.

Programimi i burimeve përditësohet çdo vit. Programimi strategjik përditësohet kur është e përshtatshme, dhe në veçanti për të trajtuar rezultatin e vlerësimit të përmendur në nenin 124 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

Neni 118

Raporti vjetor i konsoliduar i veprimtarisë

1. Raporti vjetor i konsoliduar i veprimtarisë përshkruan mënyrën në të cilën EASA ka zbatuar programin vjetor të punës, buxhetin dhe burimet e stafit. Ai duhet të tregojë se cilat nga mandatet dhe detyrat e EASA-s janë shtuar, ndryshuar ose fshirë në krahasim me vitin paraprak.

2. Raporti përshkruan aktivitetet e EASA-s dhe vlerëson rezultatet e tyre në lidhje me objektivat, treguesit e performancës dhe afatet kohore, rreziqet që lidhen me ato aktivitete, përdorimin e burimeve dhe operacionet e përgjithshme të EASA-s dhe efikasitetin dhe suksesin e sistemeve të kontrollit të brendshëm. Gjithashtu tregon se cilat aktivitete janë financuar nga buxheti rregullator dhe cilat aktivitete janë financuar përmes tarifave dhe pagesave të marra nga EASA.

Neni 119

Transparenca dhe komunikimi

1. Rregullorja (KE) nr. 1049/2001 zbatohet për dokumentet që mbahen nga EASA. Kjo nuk cenon rregullat për akses në të dhënat dhe informacionet

e përcaktuara në rregulloren (BE) nr. 376/2014 dhe në aktet zbatuese të miratuara në bazë të nenëve 72, paragrafi 5 dhe 74, paragrafi 8 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

2. EASA mund të angazhohet në aktivitetet e komunikimit me iniciativën e vet brenda fushës së saj të kompetencës. Ajo duhet të sigurojë në veçanti që përveç publikimit të specifikuar në nenin 115, paragrafi 3 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, publikut të gjerë dhe çdo pale të interesuar i jepet me shpejtësi informacione objektive, të besueshme dhe lehtësisht të kuptueshme në lidhje me punën e tij. EASA siguron që alokimi i burimeve të saj në aktivitetet e komunikimit nuk është i dëmshëm për ushtrimin efektiv të detyrave të përmendura në nenin 75 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

3. EASA përkthen materialin për promovimin e sigurisë në gjuhët zyrtare të Bashkimit Evropian, sipas rastit.

4. Autoritetet kombëtare kompetente asistojnë EASA-n duke komunikuar në mënyrë efektive informacionet përkatëse të sigurisë brenda juridiksioneve të tyre përkatëse.

5. Çdo person fizik ose juridik ka të drejtë t'i drejtohet EASA-s me shkrim në cilëndo nga gjuhët zyrtare të Bashkimit Evropian dhe ka të drejtë të marrë një përgjigje po në të njëjtën gjuhë.

6. Shërbimet e përkthimit të kërkuara për funksionimin e EASA-s ofrohen nga Qendra e Përkthimeve për Organet e Bashkimit Evropian.

SEKSIONI IV Kërkesat financiare

Neni 120 Buxheti

1. Pa cenuar të ardhurat e tjera, të ardhurat e EASA-s përfshijnë:

a) një kontribut nga Bashkimi Evropian;

b) një kontribut nga çdo vend i tretë evropian me të cilin Bashkimi Evropian ka lidhur një marrëveshje ndërkombëtare siç përmendet në nenin 129 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 dhe në këtë rregullore;

c) tarifatat e paguara nga aplikantët dhe mbajtësit e certifikatave të lëshuara nga EASA dhe nga personat që kanë regjistruar deklarata në Agjenci;

d) pagesat për botime, trajnime dhe shërbime të tjera të ofruara dhe për përpunimin e apeliemeve nga ana e EASA-s;

e) çdo kontribut vullnetar financiar nga Shtetet Anëtare, vende të treta ose subjekte të tjera, me kusht që ky kontribut të mos kompromentojë pavarësinë dhe paanësinë e EASA-s;

f) grantet.

2. Shpenzimet e EASA-s përfshijnë shpenzimet për personelin, administrative, infrastrukturore dhe operacionale. Në lidhje me shpenzimet operacionale, angazhimet buxhetore për veprimet që zgjasin më shumë se një vit financiar mund të ndahen përgjatë disa viteve në kështu vjetore, sipas nevojës.

3. Të ardhurat dhe shpenzimet duhet të jenë të balancuara.

4. Buxhetet rregullatore, tarifatat e vendosura dhe të mbledhura për aktivitetet e certifikimit dhe pagesat e vendosura nga EASA trajtohen veçmas në llogaritë e EASA-s.

5. EASA, gjatë vitit financiar, miraton planifikimin dhe menaxhimin e veprimtarive të stafit të financuara nga burimet që lidhen me tarifatat dhe pagesat në një mënyrë që i mundëson asaj që të reagojë me shpejtësi në ngarkesën e punës dhe luhatjet e këtyre të ardhurave.

6. Çdo vit, Drejtori Ekzekutiv harton një draftdeklaratë të vlerësimeve të të ardhurave dhe shpenzimeve të EASA-s për vitin financiar pasues, duke përfshirë draftplanin e vendosjes, dhe ta dërgojë atë në Bordin Drejtues së bashku me materialin shpjegues për gjendjen e buxhetit. Ky draftplan i krijuar, në lidhje me postet e financuara të tarifave dhe pagesave, bazohet në një grup të kufizuar treguesish të miratuar nga Komisioni për të matur ngarkesën dhe efikasitetin e EASA-s dhe përcakton burimet e nevojshme për të përmbushur kërkesat për certifikim dhe veprimtarive të tjera të EASA-s në mënyrë efikase dhe në kohë, duke përfshirë ato që rezultojnë nga rialokimet e përgjegjësisë në përputhje me nenet 64 dhe 65 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

Bordi Drejtues, në bazë të atij drafti, miraton një draft vlerësimi paraprak të të ardhurave dhe shpenzimeve të EASA-s për vitin financiar në vijim. Drafti i përkohshëm i vlerësimit të ardhurave dhe shpenzimeve të EASA-s i dërgohet Komisionit deri në 31 janar të çdo viti.

7. Bordi Drejtues dërgon draftin përfundimtar të vlerësimit të të ardhurave dhe shpenzimeve të EASA-s, i cili duhet të përfshijë draftin e planit të krijimit së bashku me programin e përkohshëm të punës, më së voni deri më 31 mars, Komisionit dhe vendeve të treta evropiane me të cilat Bashkimi Evropian ka lidhur marrëveshje ndërkombëtare siç përmendet në nenin 129 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139.

8. Komisioni i dërgon deklaratën e vlerësimeve së bashku me draftin e buxhetit të përgjithshëm të Bashkimit Evropian, Parlamentit Evropian dhe Këshillit.

9. Në bazë të deklaratës së parashikimit, Komisioni përfshin në projekt buxhetin e përgjithshëm paraprak të Bashkimit Evropian parashikimet që i quan të nevojshme për planin organizativ dhe shumën e kontributit që do të paguhet në buxhetin e përgjithshëm, të cilin ia paraqet Parlamentit Evropian dhe Këshillit, në përputhje me nenin 313 dhe 314 të TFBE-së.

10. Parlamenti Evropian dhe këshilli autorizojnë ndarjet për kontributin në Agjenci dhe miratojnë planin e krijimit të EASA-s, duke marrë parasysh treguesit që lidhen me ngarkesën e punës dhe efikasitetin e EASA-s të përmendur në paragrafin 6.

11. Buxheti miratohet nga Bordi Drejtues. Ai bëhet përfundimtar pas miratimit përfundimtar të buxhetit të përgjithshëm të Bashkimit Evropian. Atje ku është e mundur, duhet të bëhen rregullimet përkatëse.

12. Bordi Drejtues njofton, sa më shpejt të jetë e mundur, Parlamentin Evropian dhe Këshillin për qëllimin e tij për të zbatuar çdo projekt që mund të ketë implikime të mëdha financiare për financimin e buxhetit, në veçanti për çdo projektet në lidhje me prona, si p.sh., marrja me qira ose blerja e ndërtesave dhe, gjithashtu, informon edhe Komisionin për këtë fakt. Për çdo projekt ndërtimi që mund të ketë implikime të rëndësishme për buxhetin e EASA-s, zbatohet Rregullorja e Deleguar e Komisionit (BE) nr. 1271/2013 (1).

Kur Parlamenti Evropian ose Këshilli ka njoftuar qëllimin e tij për të dhënë një opinion, opinionin e tij i përcillet Bordit Drejtues brenda një periudhe prej gjashtë javësh nga data e njoftimit të projektimit.

Neni 121

Zbatimi dhe kontrolli i buxhetit

1. Drejtori Ekzekutiv zbaton buxhetin e EASA-s:

2. Deri në 1 mars pas çdo viti financiar, financieri i EASA-s i komunikon llogaritë e përkohshme financierit të Komisionit dhe Gjykatës së Audituesve. Financieri i EASA-s, gjithashtu, dërgon gjithashtu një raport mbi menaxhimin buxhetor dhe financiar për atë vit financiar te financieri i Komisionit deri në 1 mars pas çdo viti financiar. Financieri i Komisionit konsolidon llogaritë e përkohshme të institucioneve dhe organeve të decentralizuara në përputhje me nenin 147 të rregullores (BE, Euratom) nr. 966/2012 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit.

3. Deri në 1 mars pas çdo viti financiar, Drejtori Ekzekutiv e përcjell raportin për menaxhimin buxhetor dhe financiar për atë vit financiar në Parlamentin Evropian, Këshillin, Komisionin dhe Gjykatën e Audituesve.

4. Në bazë të nenit 148 të Rregullores (BE, Euratom) nr. 966/2012, lidhur me konstatimet e marra nga Gjykata e Audituesve për llogaritë e përkohshme të EASA-s, financieri harton llogaritë përfundimtare të EASA-s nën përgjegjësinë e tij ose të saj dhe Drejtori Ekzekutiv i paraqet ato në këshillin Drejtues për një opinion.

5. Bordi Drejtues duhet të japë një opinion për llogaritë përfundimtare të EASA-s.

6. Financieri i EASA-s, deri më 1 korrik pas çdo viti financiar, i transmeton llogaritë përfundimtare Parlamentit Evropian, Këshillit, Komisionit dhe Gjykatës së Audituesve, të shoqëruara me opinionin e Bordit Drejtues.

7. Llogaritë përfundimtare publikohen në Fletoren Zyrtare të Bashkimit Evropian deri më 15 nëntor pas çdo viti financiar.

8. Drejtori Ekzekutiv i dërgon Gjykatës së Audituesve një përgjigje për konstatimet e saj, nga 30 shtatori pas çdo viti financiar. Ai/ajo ia dërgon këtë përgjigje Bordit Drejtues dhe Komisionit.

9. Drejtori Ekzekutivi i dorëzon Parlamentit Evropian, me kërkesë të këtij të fundit, të gjitha informacionet e nevojshme për zbatimin gradual të procedurës së lejes për vitin financiar në fjalë, siç përcaktohet në nenin 165, paragrafi 3 të rregullores (BE, Euratom) nr. 966/2012.

10. Parlamenti Evropian, me një rekomandim nga Këshilli, duke vepruar me një shumicë të cilësuar, përpara datës 15 maj të vitit N + 2, i jep leje drejtorit, në lidhje me zbatimin e buxhetit për vitin.

Neni 122

Lufta kundër mashtrimit

1. Me qëllim që të luftohet mashtrimi, korrupsioni dhe veprimtari të tjera të paligjshme, Rregullorja (BE, Euratom) nr. 883/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit (1) zbatohet pa kufizime.

2. EASA aderon në Marrëveshjen Ndërinstitucionale të datës 25 maj 1999 midis Parlamentit Evropian dhe Këshillit të Bashkimit Evropian dhe Komisionit të Komuniteteve Evropiane në lidhje me hetimet e brendshme nga Zyra Evropiane Kundër Mashtrimit (OLAF) (2) brenda gjashtë muajve nga 11 shtatori 2018 dhe miraton dispozitat e përshtatshme të zbatueshme për stafin e saj duke përdorur formatin e përcaktuar në shtojcën e asaj marrëveshjeje.

3. Gjykata e Audituesve ka kompetenca auditimi, në bazë të dokumenteve dhe të inspektimeve në vend, mbi të gjithë përfituesit e granteve, kontraktorëve dhe nënkontraktorëve që kanë marrë fonde të Bashkimi Evropian nga EASA.

4. OLAF mund të kryejë hetimet, duke përfshirë kontrollet dhe inspektimet në terren, në përputhje me dispozitat dhe procedurat e përcaktuara në rregulloren (BE, Euratom) nr. 883/2013 dhe në Rregulloren e Këshillit (Euratom, KE) nr. 2185/96, paragrafi 3 me qëllimin për të përcaktuar nëse ka pasur mashtrim, korrupsion apo ndonjë veprim tjetër të paligjshëm që prek interesat financiare të Bashkimit Evropian, në lidhje me një grant ose një kontratë të financuar nga EASA.

5. Pa cenuar paragrafët nga 1 deri në 4, marrëveshjet e bashkëpunimit me vendet e treta dhe me organizatat ndërkombëtare, kontratat, marrëveshjet për grantet dhe vendimet për grantet e EASA-s përmbajnë dispozita të caktuara, që i japin shprehimisht Gjykatës së Audituesve dhe OLAF-it kompetencat për të kryer këto kontrolle dhe investigime, sipas përgjegjësi të tyre përkatëse.

Neni 123

Rregullat e sigurisë për mbrojtjen e informacionit sensitiv të paklasifikuar

EASA miraton rregullat e saj të sigurisë të barasvlershme me rregullat e sigurisë së Komisionit për mbrojtjen e Informacionit të Klasifikuar të Bashkimit Evropian (EUCI) dhe informacioneve sensitive të paklasifikuar, siç përcaktohet në vendimet e Komisionit (BE, Euratom) 2015/443 (4) dhe (BE, Euratom) 2015/444 (5). Rregullat e sigurisë së EASA-s mbulojnë, ndër të tjera, dispozitat për shkëmbimin, përpunimin dhe ruajtjen e këtij informacioni.

Neni 124

Vlerësimi

1. Jo më vonë se data 12 shtator 2023, dhe çdo pesë vjet pas kësaj, Komisioni kryen një vlerësim në përputhje me udhëzimet e Komisionit për të vlerësuar performancën e EASA-s në lidhje me objektivat, mandatin dhe detyrat e tij. Ky vlerësim do të vlerësojë ndikimin e kësaj Rregulloreje, të EASA-s dhe të praktikave të saj të punës në krijimin e një niveli të lartë të sigurisë së aviacionit civil. Vlerësimi trajton, gjithashtu, nevojën e mundshme për të modifikuar mandatin e EASA-s dhe implikimet financiare të këtyre modifikimeve. Vlerësimi merr në konsideratë pikëpamjet e Bordit Drejtues dhe të palëve të interesuara si në nivel të Bashkimit Evropian ashtu edhe në nivel kombëtar.

2. Kur Komisioni konsideron se vazhdimësia e EASA-s nuk është më e justifikuar në lidhje me objektivat, mandatin dhe detyrat e caktuara, mund të propozojë që kjo rregullore të ndryshohet në përputhje me rrethanat ose të shfuqizohet.

3. Komisioni përcjell rezultatet e vlerësimit, së bashku me përfundimet e tij, te Parlamenti Evropian, Këshilli dhe Bordi Drejtues. Nëse është e përshtatshme përfshihet një plan veprimi me një afat kohor. Rezultatet e vlerësimit dhe rekomandimet bëhen publik.

Neni 125

Rregullat financiare

Rregullat financiare që vlejnë për EASA-n miratohen nga Bordi Drejtues pas konsultimit me Komisionin. Ato nuk rrjedhin nga Rregullorja e

Deleguar (BE) nr. 1271/2013, përveç nëse kjo kërkohet posaçërisht për funksionimin e EASA-s dhe Komisioni ka dhënë pëlqimin paraprak.

Neni 126

Tarifat dhe pagesat

1. Tarifat dhe pagesat vendosen për:

a) lëshimin dhe rinovimin e certifikatave dhe regjistrimin e deklaratave nga EASA sipas kësaj rregulloreje, si dhe aktivitetet e saj të mbikëqyrjes në lidhje me aktivitetet për të cilat lidhen këto certifikata dhe deklarata;

b) botimet, trajnimet dhe ofrimin e çdo shërbimi tjetër nga EASA, të cilat reflektojnë koston aktuale të çdo shërbimi individual të ofruar;

c) përpunimin e apeliemeve.

Të gjitha tarifat dhe pagesat duhet të shprehen dhe paguhen në euro.

2. Shuma e tarifave dhe pagesave caktohet në këtë nivel që të sigurojë që të ardhurat në lidhje me to mbulojnë koston e plotë të aktiviteteve që lidhen me shërbimet e ofruara dhe për të shmangur një akumulim të konsiderueshëm të tepcës. Të gjitha shpenzimet e EASA-s që i atribuohen stafit të përfshirë në aktivitetet e përmendura në paragrafin 1, në veçanti kontributit proporcional të punëdhënësit në skemën e pensioneve, pasqyrohen në atë kosto. Tarifat dhe pagesat caktohen si të ardhura për EASA-n për veprimtari që lidhen me shërbimet për të cilat janë paguar tarifat dhe pagesat.

3. Tepërcat buxhetore të krijuara nga tarifat dhe pagesat financojnë aktivitetet e ardhshme në lidhje me tarifat dhe pagesat ose kompensimin e humbjeve. Kur një rezultat i rëndësishëm pozitiv ose negativ i buxhetit bëhet i përsëritur, niveli i tarifave dhe pagesave rishikohen.

4. Pas konsultimit me EASA-n në përputhje me pikën (i) të nenit 98, paragrafi 2, Komisioni miraton akte zbatuese që përcaktojnë rregullat e detajuara në lidhje me tarifat dhe pagesat e vendosura nga EASA, duke specifikuar në veçanti çështjet për të cilat tarifat dhe pagesat sipas pikat (c) dhe (d) të nenit 120, paragrafi 1 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139 janë të detyrueshme, si dhe shumën e tarifave dhe pagesave dhe mënyrën në të cilën ato paguhen. Këto akte zbatuese miratohen në përputhje me procedurën e shqyrtimit të

përmendur në nenin 127 të Rregullores Evropiane (BE) nr. 2018/1139, paragrafi 3.

KAPITULLI VI

DISPOZITA PËRFUNDIMTARE

Neni 127

Ushtrimi i delegimit nga ministri përgjegjës për transportin

1. Ministri në përputhje me aktet deleguese të Komisionit, pas konsultimit me AAC-në, miraton delegimin përkatës sipas kushteve të përcaktuara në këtë nen.

2. Kompetenca për të miratuar akte të deleguara të referuara në nenet 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58, 61, 62 (13), 68 (3), 84 (4), 105 dhe 106 do të jepet për një periudhë 3 vjeçare nga hyrja në fuqi e këtij vendimi. Ministri i paraqet Këshillit të Ministrave një raport në lidhje me delegimin e kompetencave jo më vonë se 9 muaj përpara përfundimit të periudhës 3 vjeçare. Delegimi i kompetencave shtyhet në heshtje për periudha me kohëzgjatje të njëjtë, nëse Këshilli i Ministrave nuk e kundërshton këtë shtyrje jo më vonë se katër muaj përpara përfundimit të secilës periudhë.

3. Delegimi i kompetencave, i përmendur në nenet 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58, 61, 62, paragrafi 13, 68, paragrafi 3 të kësaj rregulloreje, mund të revokohet në çdo kohë nga Këshilli i Ministrave.

Vendimi për të revokuar i jep fund delegimit të kompetencave të specifikuar në këtë vendim. Ai hyn në fuqi një ditë pas botimit të vendimit në Fletoren Zyrtare ose në një datë të mëvonshme që specifikohet në vendim. Kjo nuk ndikon vlefshmërinë e akteve të deleguara që kanë qenë më parë në fuqi.

4. Një akt i deleguar i përmendur në nenet 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58, 61, 62, paragrafi 13, 68, paragrafi 3, të kësaj rregulloreje hyn në fuqi vetëm nëse nuk është shprehur asnjë kundërshtim nga Këshilli i Ministrave brenda një periudhe dymujore pasi Këshilli është njoftuar për këtë akt, ose nëse, përpara përfundimit të kësaj periudhe, Këshilli ka njoftuar ministrin, se nuk do të kundërshtojnë. Kjo periudhë zgjatet me dy muaj me iniciativën e Këshillit të Ministrave.

Neni 128

Pjesëmarrja e vendeve të treta Evropiane

EASA është e hapur për pjesëmarrjen e vendeve të treta Evropiane që janë palë kontraktore në Konventën e Çikagos dhe që kanë lidhur marrëveshje ndërkombëtare me Bashkimin Evropian në bazë të së cilave ata kanë miratuar dhe zbatojnë ligjin e Bashkimit Evropian në fushat që mbulon kjo rregullore.

Këto marrëveshje ndërkombëtare mund të përfshijnë dispozita që specifikojnë, në veçanti, natyrën dhe shtrirjen e pjesëmarrjes nga vendi i tretë Evropian i përfshirë në punën e EASA-s, duke përfshirë dispozitat për kontributet financiare dhe stafin. EASA, në përputhje me nenin 90 (paragrafi 2), të rregullores të BE-së 2018/1139 mund të vendosë marrëveshje pune me autoritetin kompetent të vendit të tretë evropian të interesuar, me qëllim që të zbatojë këto dispozita.

Neni 129

Marrëveshja e Selisë dhe kushtet e punës

1. Marrëveshjet e nevojshme në lidhje me akomodimin që duhet të sigurohen për EASA-n në Shtetin Anëtar pritës dhe lehtësitë që do të vihen në dispozicion nga ai Shtet Anëtar së bashku me rregullat specifike të zbatueshme në Shtetin Anëtar pritës për Drejtorin Ekzekutiv, anëtarët e Bordit Drejtues, stafi i EASA-s dhe anëtarët e familjeve të tyre do të përcaktohen në një Marrëveshje të Selisë ndërmjet EASA-s dhe Shtetit Anëtar ku është vendosur selia.

2. Shteti Anëtar pritës i EASA-s siguron kushtet e nevojshme për të siguruar funksionimin normal të EASA-s, duke përfshirë shkollimin adekuat shumëgjuhësh dhe lidhjet e përshtatshme të transportit.

Neni 130

Penalitetet

Rregullat për sanksionet e zbatueshme për shkeljen e kësaj rregulloreje dhe të akteve të deleguara dhe të zbatuara në bazë të saj përcaktohen në një rregullore të miratuar nga ministri dhe Autoriteti i Aviacionit Civil merr të gjitha masat e nevojshme për të garantuar zbatimin

e tyre. Sanksionet e parashikuara duhet të jenë efikase, proporcionale dhe shtrënguese.

Neni 131

Përpunimi i të dhënave personale

Përpunimi i të dhënave personale, për qëllim të zbatimit të këtij vendimi, bëhet sipas dispozitave të kuadrit ligjor në fuqi për mbrojtjen e të dhënave personale.

Neni 132

Aktet nënligjore

Aktet nënligjore në fuqi, të cilat nuk bien në kundërshtim me dispozitat e këtij vendimi, vazhdojnë të mbeten në fuqi deri në daljen e akteve nënligjore në zbatim të këtij vendimi.

Neni 133

Dispozita kalimtare

1. Certifikatat dhe specifikimet e veçanta të vlefshmërisë ajrore të lëshuara ose të njohura dhe deklaratat e bëra ose të njohura në përputhje me udhëzimin e ministrit nr. 3, datë 7.2.2011, “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil”, i ndryshuar dhe rregullat në zbatim të tij vazhdojnë të jenë të vlefshme dhe do të konsiderohen se janë lëshuar, bërë dhe njohur në përputhje me dispozitat përkatëse të kësaj rregulloreje, përfshirë këtu edhe qëllimet e zbatimit të nenit 67.

2. Jo më vonë se 12 shtatori 2023, rregullat në zbatim të udhëzimit të ministrit nr. 3, datë 7.2.2011 dhe udhëzimit nr. 8, datë 3.6.2010, “Për ndërveprimin në rrjetin evropian të menaxhimit të trafikut ajror (rregullore për ndërveprimin) do të përshtaten me këtë rregullore. Deri në momentin e miratimit, çdo referencë në këto rregulla zbatuese për:

a) “operime tregtare” nënkuptohet si referencë në pikën (i) të nenit 3 të udhëzimit të ministrit nr. 3, datë 7.2.2011;

b) “avionë kompleksë me motor” nënkuptohet si referencë në pikën (j) të nenit 3 të udhëzimit të ministrit nr. 3, datë 7.2.2011;

c) “pajisje” nënkuptohet si referencë në pikën (29) të nenit 3 të kësaj rregulloreje;

d) “licenca e pilotit për kohën e lirë” nënkuptohet si referencë për licencën e përmendur

në nenin 7, paragrafi 7 të udhëzimit të ministrit nr. 3, datë 7.2.2011.

3. Duke deroguar nga nenet 55 dhe 56, dispozitat përkatëse të udhëzimit të ministrit nr. 3, datë 7.2.2011, i ndryshuar do të vazhdojnë të zbatohen derisa të hyjnë në fuqi aktet e përmendura në nenet 57 dhe 58, të kësaj rregulloreje.

SHTOJCA I

AVIONËT E PËRMENDUR NË PIKËN (D) TË NENIT 2, PARAGRAFI 3

1. Kategoritë e avionëve me pilot për të cilët nuk zbatohet kjo rregullore:

a) avion historik që plotësojnë kriteret e mëposhtme:

i. avioni të cilët:

- projektimi fillestar u krye para 1 janarit 1955; dhe

- prodhimi është ndaluar para 1 janarit 1975; ose

ii. avionë të cilët kanë rëndësi historike, lidhur me:

- një pjesëmarrje në një ngjarje historike të vlefshme;

- një hap të madh në zhvillimin e aviacionit; ose

- një rol të madh në forcat e armatosura të një Shteti Anëtar; ose

b) avionë të projektuar ose modifikuar në mënyrë specifike për qëllime kërkimore, eksperimentale ose shkencore dhe që mund të prodhohen në numër shumë të kufizuar;

c) avionë, duke përfshirë ato të ofruar në formë paketash, ku të paktën 51% e detyrave të fabrikimit dhe montimit kryhen nga një amator ose nga një shoqatë jofitimprurëse e amatorëve, për qëllimet e tyre dhe pa ndonjë qëllim tregtar;

d) avionë që kanë qenë në shërbim të forcave ushtarake, përveç nëse avioni është i një lloji për të cilin standardi i projektimit është miratuar nga EASA;

e) aeroplanë me shpejtësi më të ulët kritike të matshme të fluturimit ose shpejtësi minimale fluturimi të qëndrueshëm gjatë konfigurimit të uljes që nuk tejkalon 35 nyje të kalibruar me shpejtësinë e ajrit (CAS), helikopterë, parashuta me motor, sailplane dhe sailplane me motor të fuqishëm, që nuk kanë më shumë se dy vende dhe një masë maksimale të ngritjes (MTOM), siç janë regjistruar, jo më shumë se:

	Aeroplanë/ helikopterë/ parashuta me motor/ sailplane me motor	Sailplane	Amfib ose hidroplan/helikopter	Parashutë shpëtimi plotësisht e montuar te korpusi i aeroplanit
Avion njëvendësh	300 kg MTOM	250 kg MTOM	30 kg MTOM shtesë	15 kg MTOM shtesë
Avion dyvendësh	450 kg MTOM	400 kg MTOM	45 kg MTOM shtesë	25 kg MTOM shtesë

Kur një amfib ose një hidroplan/helikopter operohet si një hidroplan/helikopter dhe si një aeroplan toke/helikopter, ai duhet të përfshihet jashtë kufirit të zbatueshëm të MTOM.

f) Giroplan një dhe dyvendësh me një MTOM që nuk tejkalon 600 kg;

g) kopje të avionëve që përmbushin kriteret e pikave (a) ose (d), për të cilat projektimi strukturor është i ngjashëm me avionin origjinal;

h) balonat dhe anijet ajrore që kanë një përdorim të vetëm ose të dyfishtë dhe një vëllim projektimi maksimal, në rastin e ajrit të nxehtë jo më shumë se 1 200 m³, dhe në rastin e gazit tjetër ngritës jo më shumë se 400 m³;

i) çdo avion tjetër me masë maksimale bosh, duke përfshirë karburantin, prej jo më shumë se 70 kg.

2. Për më tepër, kjo rregullore nuk zbatohet, për:

a) avionët e lidhur pa sistem shtytës, ku gjatësia maksimale e litarit është 50 m, dhe ku:

i. MTOM i avionit, duke përfshirë ngarkesën e tij, është më pak se 25 kg; ose

ii. në rastin e një avioni më të lehtë sesa ajri, vëllimi i projektimit maksimal të avionit është më i vogël se 40 m³;

b) avionë të lidhur me një MTOM prej jo më shumë se 1 kg.

SHTOJCA II

KËRKESAT THELBËSORE PËR VLEFSHMËRINË AJRORE

1. INTEGRITETI I PRODUKTEVE

Integriteti i produktit, duke përfshirë mbrojtjen kundër kërcënimeve ndaj sigurisë së informacionit, duhet të garantohet për të gjitha kushtet e parashikuara të fluturimit për jetëgjatësinë operacionale të avionit. Pajtueshmëria me të gjitha kërkesat duhet të tregohet nga vlerësimi ose analiza, të mbështetura, kur është e nevojshme, nga testet.

1.1 Strukturat dhe materialet

1.1.1 Integriteti i strukturës duhet të sigurohet si i tere dhe mjaftueshëm përtej zarfit për operimin e avionit, duke përfshirë sistemin e tij të shtytjes, dhe duhet të mirëmbahet për jetën operationale të avionit.

1.1.2 Të gjitha pjesët e avionit, dështimi i të cilave mund të zvogëlojë integritetin strukturor, duhet të përputhet me kushtet e mëposhtme pa deformime të dëmshme ose dështime. Kjo përfshin të gjitha sendet me masë të konsiderueshme dhe mjetet e tyre të përmbajtjes.

a) Duhet të merren parasysh të gjitha kombinimet e ngarkesës që pritet të ndodhin brenda dhe mjaftueshëm përtej, peshave, qendrës së gravitetit, zarfit operativ dhe jetës së avionit. Kjo përfshin ngarkesat për shkak të shpërthimeve, manovrave, presionit, sipërfaqeve të luajtshme, sistemeve të kontrollit dhe shtytës si në fluturim dhe në terren.

b) Duhet t'u kushtohet vëmendje ngarkesave dhe dështimeve të mundshme të shkaktuara nga uljet emergjente qoftë në tokë ose në ujë.

c) Në varësi të llojit të operationit, efektet dinamike mbulohen në përgjigjen strukturor ndaj atyre ngarkesave, duke marrë parasysh madhësinë dhe konfigurimin e avionit.

1.1.3 Avioni duhet të jetë i lirë nga çdo paqëndrueshmëri aeroelastike dhe dridhje e tepruar.

1.1.4 Proceset e prodhimit dhe materialet e përdorura në ndërtimin e avionit duhet të rezultojnë në pronat strukturor të njohura dhe të riprodhueshme. Duhet të llogaritet çdo ndryshim në performancën materiale lidhur me mjedisin operational.

1.1.5 Duhet të sigurohet, në masën që është e mundur, që efektet e ngarkimit ciklik, degradimi mjedisor, dëmtimi i rastësishëm dhe me burim diskret nuk e zvogëlojnë integritetin strukturor poshtë një niveli të pranueshëm të fuqisë së mbetur. Duhet të nxirren të gjitha udhëzimet e nevojshme për sigurimin e vlefshmërisë së vazhdueshme ajrore në këtë drejtim.

1.2 Shtytja

1.2.1 Integriteti i sistemit të shtytjes (p.sh., motori dhe, sipas rastit, helika) duhet të demonstron në të gjithë dhe mjaftueshëm përtej kufirit operativ të sistemit të shtytjes dhe duhet të mbahen për jetën operationale të sistemit të

shtytjes, duke marrë parasysh rolin e sistemi i shtytjes në konceptin e përgjithshëm të sigurisë në operim të avionit.

1.2.2 Sistemi i shtytjes duhet të prodhojë, brenda kufijve të deklaruar, shtytjen ose fuqinë e kërkuar prej saj në të gjitha kushtet e kërkuara të fluturimit, duke marrë parasysh efektet dhe kushtet mjedisore.

1.2.3 Proceset e prodhimit dhe materialet e përdorura në ndërtimin e sistemit shtytës duhet të rezultojnë në sjellje strukturor të njohur dhe të riprodhueshme. Duhet të llogaritet çdo ndryshim në performancën materiale lidhur me mjedisin operational.

1.2.4 Efektet e ngarkimit ciklik, degradimi mjedisor dhe operational dhe dështimet e mundshme pasuese të pjesëve nuk duhet të zvogëlojnë integritetin e sistemit shtytës nën nivelet e pranueshme. Duhet të nxirren të gjitha udhëzimet e nevojshme për sigurimin e vlefshmërisë së vazhdueshme ajrore në këtë drejtim.

1.2.5 Duhet të nxirren të gjitha udhëzimet e nevojshme, informacionet dhe kërkesat për ndërfaqen e sigurt dhe korrekte midis sistemit të shtytjes dhe avionit.

1.3 Sistemet dhe pajisjet (përveç pajisjeve të pënstaluar):

1.3.1 Avioni nuk duhet të ketë karakteristika të projektimit ose detaje që përvoja ka treguar se janë të rrezikshme.

1.3.2 Avionët, duke përfshirë sistemet e tyre dhe pajisjet e nevojshme për vlerësimin e llojit të projektimit, ose me rregullat operuese, duhet të funksionojnë ashtu siç është parashikuar në çdo kusht të parashikueshëm të operimit, për të gjithë dhe mjaftueshëm përtej, zarfit operativ të avionit, duke marrë parasysh sistemin ose mjedisin operativ të pajisjeve. Sistemet ose pajisjet e tjera që nuk janë të nevojshme për certifikimin e tipit ose nga rregullat e përdorimit, nëse funksionojnë siç duhet ose jo, nuk duhet të zvogëlojnë sigurinë dhe nuk duhet të ndikojnë negativisht në funksionimin e duhur të ndonjë sistemi apo pajisje tjetër. Sistemet dhe pajisjet duhet të jenë të përdorshme pa qenë të nevojshme për ndonjë aftësi ose fuqi të jashtëzakonshme.

1.3.3 Sistemet dhe pajisjet e avionëve, të konsideruara veçmas dhe në lidhje me njëri-tjetrin, duhet të jenë të projektuar në mënyrë të tillë që çdo rast dështimi katastrofal të mos dalë nga një

dështim i vetëm që nuk ka treguar se të ketë qenë i pamundur dhe duhet të ekzistojë një marrëdhënie e kundërt midis probabilitetit të një gjendjeje të dështimit dhe ashpërsisë së efektit të saj tek avioni dhe njerëzit në bordin e tij. Në lidhje me kriterin e dështimit të vetëm më sipër, pranohet që duhet të bëhet kompensimi për madhësinë dhe konfigurimin e gjerë të avionit dhe se kjo mund të parandalojë që ky kriter i dështimit të vetme të plotësohet për disa pjesë dhe disa sisteme në helikopterë dhe aeroplanë të vegjël.

1.3.4 Informacioni i nevojshëm për kryerjen e sigurt të fluturimit dhe informacioni në lidhje me kushtet e pasigurta duhet t'i ofrohet ekuipazhit ose personelit të mirëmbajtjes, sipas rastit, në mënyrë të qartë, të qëndrueshme dhe pa dy kuptime. Sistemet, pajisjet dhe kontrollet, duke përfshirë shenja dhe njoftime duhet të projektohen dhe të vendosen për të minimizuar gabimet që mund të kontribuojnë në krijimin e rreziqeve.

1.3.5 Duhet të merren masa paraprake për të minimizuar rreziqet ndaj avionëve dhe banorëve nga kërcënimet e mundshme, duke përfshirë kërcënimet e sigurisë së informacionit, si brenda dhe jashtë avionit, duke përfshirë mbrojtjen nga mundësia e një dështimi të konsiderueshëm në, ose përçarje të çfarëdo pajisjeje të përmenduar.

1.4 Pajisjet e përmenduar

1.4.1 Pajisja e përmenduar duhet të kryejë funksionin e saj të sigurisë ose funksionin përkatës për sigurinë siç është parashikuar në çdo kusht të parashikueshëm të operimit, përveç nëse ky funksion mund të kryhet edhe me mjete të tjera.

1.4.2 Pajisjet e përmenduar duhet të jenë të përdorshme pa qenë të nevojshme aftësi ose fuqi të jashtëzakonshme.

1.4.3 Pajisjet e përmenduar, nëse funksionojnë siç duhet ose jo, nuk duhet të zvogëlojnë sigurinë në operim dhe nuk duhet të ndikojnë negativisht në funksionimin e duhur të ndonjë sistemi apo pajisjeje tjetër.

1.5 Vlefshmëria e vazhdueshme ajrore

1.5.1 Të gjitha dokumentet e nevojshme, përfshirë udhëzimet për vlefshmërinë e vazhdueshme ajrore, duhet të krijohen dhe të vihen në dispozicion për të siguruar që standardi i vlefshmërisë ajrore në lidhje me llojin e avionit dhe çdo pjesë shoqëruese të mbahet gjatë gjithë jetës operacionale të avionit.

1.5.2 Mjetet duhet të sigurohen për të lejuar inspektimin, përshtatjen, lubrifikimin, largimin ose zëvendësimin e pjesëve dhe pajisjeve të përmenduar, sipas nevojës për vazhdimin e vlefshmërisë ajrore.

1.5.3 Udhëzimet për vlefshmërinë e vazhdueshme ajrore duhet të jenë në formë të një manuali ose manualeve, sipas rastit, për sasinë e të dhënave që duhet të sigurohen. Manualët duhet të mbulojnë udhëzimet e mirëmbajtjes dhe riparimit, informacionet e shërbimit, procedurat të regjistrimit të problemeve dhe procedurat të inspektimit, në një format që ofron një marrëveshje praktike.

1.5.4 Udhëzimet për vlefshmërinë e vazhdueshme ajrore duhet të përmbajnë kufizime për aftësinë e fluturimit që përcaktojnë çdo kohë të detyrueshme zëvendësimi, intervalin e inspektimit dhe procedurën përkatëse të inspektimit.

2. ASPEKTET E VLEFSHMËRISË AJRORE TË OPERIMIT TË PRODUKTT

2.1 Çështjet në vijim duhet të vërtetohet se janë adresuar, për të siguruar mbrojtjen për ata që janë në bord ose në tokë gjatë operimit të produktit:

a) llojet e operimeve për të cilat avioni është i miratuar duhet të vendosen edhe kufizime dhe duhet të vendosen informacione të nevojshme për operimin e sigurt, duke përfshirë kufizimet mjedisore dhe detyrën;

b) avioni duhet të jetë i kontrollueshëm dhe i manovrueshëm në të gjitha kushtet e pritshme të operimit, duke përfshirë edhe dështimin e një ose, nëse është e përshtatshme, i më shumë sistemeve të shtytjes, duke marrë parasysh madhësinë dhe konfigurimin e avionit. Duhet të merren parasysh fuqia e pilotit, mjedisi i kuvertës së fluturimit, ngarkesa e punës së pilotit dhe konsideratat e tjera të faktorit njerëzor dhe faza e fluturimit dhe kohëzgjatja e tij;

c) duhet të jetë e mundur të bëhet një kalim i lehtë nga një fluturim në tjetrin pa kërkuar aftësi të jashtëzakonshme piloti, vigjilencë, force ose ngarkese pune nën kushte të mundshme operative;

d) avioni duhet të ketë një stabilitet të tillë që të sigurojë që kërkesat e bëra te piloti nuk janë të tepërta duke marrë parasysh fazën e fluturimit dhe kohëzgjatjen e tij;

e) duhet të vendosen procedurat për operacione normale, dështimet dhe kushtet emergjente;

f) paralajmërimet ose pengesat e tjera që synojnë të parandalojnë kapërcimin e rrugës të fluturimit normal, duhet të sigurohen, sipas rastit, të lloji i avionit;

g) karakteristikat e avionit dhe sistemet e tij duhet të lejojnë një kthim të sigurt nga ekstremet që mund të hasen në rrugët e fluturimit.

2.2 Kufizimet e operimit dhe informacione të tjera të nevojshme për operim të sigurt duhet të vihen në dispozicion të anëtarëve të ekuipazhit.

2.3 Operimet e produktit duhet të mbrohen nga rreziqet si rezultat i kushteve të kundërta të jashtme dhe të brendshme, duke përfshirë kushtet mjedisore.

a) Në veçanti, dhe sipas rastit të llojit të operacionit, nuk duhet të ketë kushte të pasigurta nga ekspozimi ndaj dukurive të tilla si, por jo të kufizuar nga, moti i keq, rrufeja, goditja e zogjve, fushat e rrezatimit me frekuencë të lartë, ozoni etj. Që ndodhin gjatë operimit të produktit, duke marrë parasysh madhësinë dhe konfigurimin e avionit;

b) Pjesët e kabinës, sipas rastit të llojit të operimeve, duhet të sigurojnë pasagjerët me kushtet e përshtatshme të transportit dhe mbrojtjes së përshtatshme nga çdo rrezik i pritshëm që del në operimet e fluturimit ose që rezulton në situata emergjente, përfshirë zjarrin, tymin, gazrat toksike dhe rreziqet e shpejta ripërpunimi, duke marrë parasysh madhësinë dhe konfigurimin e avionit. Udhëzimet përkatëse duhet të përgatiten për t'u dhënë pasagjerëve çdo shans të arsyeshëm për të shmangur dëmtimet serioze dhe evakuimin e shpejtë të avionit dhe për t'i mbrojtur ata nga efektet e forcave ngadalësuese në rast të një uljeje urgjente në tokë ose ujë. Duhet të ofrohen shenja të qarta dhe sqaruese ose njoftime, sipas nevojës, për të udhëzuar pasagjerët në sjelljen e duhur të sigurt dhe vendndodhjen dhe përdorimin e saktë të pajisjeve të sigurisë. Pajisjet e nevojshme të sigurisë duhet të jenë lehtësisht të aksesueshme;

c) Ndarjet e ekuipazhit, sipas rastit për llojin e operimeve, duhet të rregullohen me qëllim që të lehtësojnë operimet e fluturimit, duke përfshirë mjetet që sigurojnë sensibilizimin për situatën dhe menaxhimin e çfarëdo situatë të pritshme dhe emergjente. Ambienti i ndarjeve të ekuipazhit nuk duhet të rrezikojë aftësinë e ekuipazhit për të kryer detyrat e tyre dhe projekti i tij duhet të jetë i tillë që

të shmangë ndërhyrjet gjatë operimit dhe keqpërdorimit të kontroleve.

3. ORGANIZATAT (PËRFSHIRË PERSONAT FIZIKË QË NDËRMARRIN DISENJIMIN, PRODHIMIN, MENAXHIMIN E VAZHUESHËM TË VLEFSHMËRISË AJRORE, OSE MIRËMBAJTJE)

3.1 Sipas rasteve për llojin e aktivitetit, miratimet e organizatës duhet të lëshohen kur plotësohen kushtet e mëposhtme:

a) organizata duhet të ketë të gjitha mjetet e nevojshme për qëllimin e punës. Këto mjete përbëhen, por nuk kufizohen vetëm në: materiale, personel, pajisje, mjete dhe materiale, dokumentim detyrues, përgjegjësi dhe procedura, qasje në të dhënat e rëndësishme dhe mbajtje e të dhënave;

b) sipas rastit për llojin e aktivitetit të ndërmarrë dhe madhësinë e organizatës, organizata duhet të mbajë një sistem menaxhimi për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë, të menaxhojë rreziqet e sigurisë dhe të synojë përmirësimin e vazhdueshëm të këtij sistemi;

c) organizata duhet të krijojë marrëveshje me organizatat e tjera përkatëse, sipas nevojës, për të siguruar përputhshmërinë e vazhdueshme me kërkesat thelbësore për vlefshmërinë ajrore të përcaktuar në këtë shtojcë;

d) organizata do të krijojë një sistem të raportimit të dukurive si pjesë e sistemit të menaxhimit sipas pikës (b) dhe marrëveshjeve sipas pikës (c), me qëllim që të kontribuojë në qëllimin e përmirësimit të vazhdueshëm të sigurisë në operim. Sistemi i raportimit të ngjarjeve duhet të jetë në përputhje me ligjin e aplikueshëm.

3.2 Në rastin e organizatave të trajnimit të mirëmbajtjes, kushtet sipas pikës 3.1 (c) dhe 3.1 (d) nuk zbatohen.

3.3 Personat fizikë që kryejnë mirëmbajtje duhet të kenë dhe mbajnë një nivel të njohurive teorike, aftësive praktike dhe përvojës të përshtatshme për llojin e aktivitetit.

SHTOJCA III

KËRKESAT THELBËSORE PËR PËRSHTATSHMËRINË E MJEDISIT QË LIDHET ME PRODUKTET

1. Produktet duhet të projektohen për të minimizuar zhurmën sa më shumë të jetë e mundur duke marrë parasysh pikën 4.

2. Produktet duhet të projektohen për të minimizuar emetimet sa më shumë që të jetë e mundur duke marrë parasysh pikën 4.

3. Produktet duhet të jenë të projektuara për të minimizuar emetimet që dalin nga avullimi ose shkarkimi i lëngjeve, duke marrë parasysh pikën 4.

4. Duhet të merret parasysh çdo ndërhyrje ndërmjet masave të synuara për të minimizuar zhurmën, përhapjen e specieve të ndryshme dhe shkarkimin e lëngjeve.

5. Gama e përgjithshme e kushteve normale të operimit dhe zonat gjeografike ku zhurmat e avionit dhe emetimet e tij janë shqetësuese duhet të merren parasysh kur minimizohet zhurma dhe emetimet.

6. Sistemet e avionëve dhe pajisjet e kërkuara për arsye të mbrojtjes së mjedisit duhet të projektohen, prodhohen dhe mirëmbahen për të funksionuar ashtu siç është paraparë në cilëndo gjendje të parashikueshme operative. Besueshmëria e tyre duhet të jetë e përshtatshme në lidhje me efektin e tyre të synuar në përputhshmërinë mjedisore të produktit.

7. Udhëzimet, procedurat, mjetet, manualët, kufizimet dhe inspektimet e nevojshme për të siguruar përputhjen e vazhdueshme të një produkti të aviacionit me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë duhet të përcaktohen dhe t'u ofrohen përdoruesve të synuar në mënyrë të qartë.

8. Organizatat e përfshira në projektimin, prodhimin dhe mirëmbajtjen e produkteve të aviacionit duhet:

a) të kenë të gjitha mjetet e nevojshme për të siguruar përputhjen e një produkti të aviacionit me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë; dhe

b) të krijojnë marrëveshje me organizata të tjera kryesore, sipas nevojës për të siguruar përputhjen e një produkti të aviacionit me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë.

SHTOJCA IV

KËRKESAT KRYESORE PËR EKUIPAZHIN E AVIONIT

1. TRAJNIMI I PILOTTIT

1.1 Të përgjithshme

Një person që ndërmerr trajnime për të fluturuar një avion duhet të jetë mjaft i pjekur në arsim, fizikisht dhe mendërisht për të marrë, mbajtur dhe treguar njohuritë teorike dhe aftësitë praktike përkatëse.

1.2 Njohuri teorike

Një pilot duhet të marrë dhe mbajë një nivel njohurish të përshtatshme për funksionet e ushtruara në avion dhe në proporcion me rreziqet që lidhen me llojin e aktivitetit. Njohuri të tilla duhet të përfshijnë të paktën si më poshtë:

- a) ligjin ajror;
- b) njohurinë e përgjithshme të avionëve;
- c) çështjet teknike që lidhen me kategorinë e avionit;
- d) zhvillimin dhe planifikimin e fluturimit;
- e) zhvillimin njerëzor dhe kufizimet;
- f) meteorologjinë;
- g) lundrimin;
- h) procedurat operacionale, duke përfshirë menaxhimin e burimeve;
- i) parimet e fluturimit;
- j) komunikimit; dhe
- k) aftësitë joteknike, duke përfshirë njohjen dhe menaxhimin e kërcënimeve dhe gabimeve.

1.3 Demonstrimi dhe mirëmbajtja e njohurive teorike

1.3.1 Ndërmarrja dhe mbajtja e njohurive teorike duhet të demonstron me vlerësim të vazhdueshëm gjatë trajnimit dhe, kur është e nevojshme, nga kontrollet.

1.3.2 Duhet të mbahet një nivel i duhur i kompetencës në njohuritë teorike. Pajteshmëria duhet të tregohet me vlerësime, kontrolle, teste ose kontrolle të rregullta. Shpeshësia e kontrolleve, testeve ose verifikimeve duhet të jetë proporcionale me nivelin e rrezikut të lidhur me aktivitetin.

1.4 Aftësitë praktike

Një pilot duhet të marrë dhe të mbajë aftësitë praktike sipas nevojës për të ushtruar funksionet e tij ose të saj në avion. Aftësitë e tilla duhet të jenë në proporcion me rreziqet që lidhen me llojin e aktivitetit dhe duhet të mbulojnë, nëse është e

përshtatshme për funksionet e ushtruara në avion, si në vijim:

a) aktivitetet e para dhe gjatë fluturimit, përfshirë performancën e avionëve, ngritja dhe përcaktimi i balancës, kontrolli dhe shërbimi i avionit, planifikimi i karburantit/energjisë, vlerësimi i motit, planifikimin e rrugëve, kufizimet në hapësirën ajrore dhe disponueshmërinë e pistës;

b) operacionet e aerodromit dhe trafikut;

c) ngritja dhe procedurat për shmangien e përplasjes;

d) kontrollin e avionit me anë të referencës së jashtme vizuale;

e) manovrat e fluturimit, duke përfshirë situatat kritike, dhe manovrat shqetësuese dhe manovrat lëvizëse të luhatshme, siç janë teknikisht të arritshme;

f) ngritje dhe ulje normale dhe të erërave;

g) fluturimi duke iu referuar vetëm instrumenteve, sipas rastit për llojin e veprimtarisë;

h) procedurat operacionale, duke përfshirë aftësitë e ekipit dhe menaxhimin e burimeve, sipas rastit për llojin e operimit, qoftë ekuipazh i vetëm apo shumë vetë;

i) lundrimi dhe zbatimi i rregullave të ajrit dhe procedurat përkatëse, duke përdorur sipas rastit, referencat vizuale ose ndihmat e lundrimit;

j) operacioneve jonormale dhe emergjente, duke përfshirë keq funksionimet e simuluar të pajisjeve të avionëve;

k) pajtueshmërinë me shërbimet e trafikut ajror dhe procedurat e komunikimit;

l) llojin e avionit ose aspektet specifike të klasës;

m) trajnim praktik shtesë që mund të kërkohej për të zbutur rreziqet që lidhen me aktivitetet specifike; dhe

n) Aftësi joteknike, duke përfshirë njohjen dhe menaxhimin e kërcënimeve dhe gabimeve, duke përdorur një metodologji të përshtatshme të vlerësimit në lidhje me vlerësimin e aftësive teknike.

1.5 Demonstrimi dhe mirëmbajtja e aftësive praktike

1.5.1 Një pilot duhet të tregojë aftësinë për të kryer procedurat dhe manovrat me një shkallë kompetence të përshtatshme për funksionet e ushtruara në avion, duke:

a) operuar me avionin brenda kufizimeve të tij;

b) duke ushtruar gjykimin e mirë dhe aftësinë ajrore;

c) aplikuar njohuri aeronautike;

d) mbajtur kontrollin e avionit në çdo kohë në mënyrë të tillë që të sigurohet suksesi i një procedure ose manovrimi; dhe

e) shfaqur aftësitë joteknike, duke përfshirë njohjen dhe menaxhimin e kërcënimeve dhe gabimeve, duke përdorur një metodologji të përshtatshme të vlerësimit në lidhje me vlerësimin e aftësive teknike.

1.5.2 Duhet mbajtur një nivel i duhur i kompetencës në aftësitë praktike. Pajtueshmëria duhet të tregohet me vlerësime, kontrole, teste ose verifikime të rregullta. Shpeshësia e kontroleve, testeve ose verifikimeve duhet të jetë proporcionale me nivelin e rrezikut të lidhur me aktivitetin.

1.6 Aftësitë gjuhësore

Një pilot duhet të ketë aftësi gjuhësore në një shkallë të përshtatshme për funksionet e ushtruara në avion. Kjo aftësi do të përfshijë:

a) aftësinë për të kuptuar dokumentet e informacionit mbi motin;

b) përdorimin e tabelave aeronautike të rrugëtimit, të nisjes dhe të grafikëve të lidhur me informacionin aeronautik; dhe

c) aftësinë për të komunikuar me ekuipazhin e fluturimit dhe shërbimet e lundrimit ajror gjatë të gjitha fazave të fluturimit, përfshirë përgatitjen e fluturimit, në gjuhën e përdorur për komunikimet radio të përfshira në fluturim.

1.7 Pajisje trajnimi që simulon fluturimin

Kur përdoret një pajisje trajnimi për simulim të fluturimit (FSTD) për trajnim ose për të treguar se aftësia praktike është fituar ose mirëmbahet, ky FSTD duhet të përmbushë një nivel të caktuar të detyrës në ato fusha, të cilat janë kryesore për kompletimin e detyrës përkatëse. Në veçanti, përsëritja e konfigurimit, cilësia të trajnimit, performanca e avionit dhe sjellja e sistemeve duhet të përfaqësojë në mënyrë adekuate avionin.

1.8 Kurs trajnimi

1.8.1 Trajnimi duhet të bëhet përmes kursit të trajnimit.

1.8.2 Një kurs trajnimi duhet të plotësojë kushtet e mëposhtme:

a) duhet të zhvillohet një përmbledhje për secilin lloj kursi; dhe

b) kursi i trajnimit duhet të përfshijë një zbrëthim të njohurive teorike dhe udhëzimeve

praktike të fluturimit (përfshirë trajnimin sintetik), nëse është e aplikueshme.

1.9 Instruktorët

1.9.1 Udhëzime teorike

Udhëzimet teorike duhet të jepen nga instruktorë të kualifikuar. Ata duhet:

- a) të kenë njohuri të përshtatshme në fushën ku duhet të jepet udhëzimi; dhe
- b) të jenë në gjendje të përdorin teknika të përshtatshme mësimore.

1.9.2 Fluturimi dhe instruksionet për udhëzimin për simulimin e fluturimit

Fluturimi dhe udhëzimi i simulimit të fluturimit duhet të jepet nga instruktorë përkatës të kualifikuar, të cilët kanë këto kualifikime:

- a) plotësojnë njohuritë teorike dhe kërkesat e përshtatshme të përvojës për udhëzimin që po japin;
- b) të jenë në gjendje të përdorin teknika të përshtatshme mësimore;
- c) kanë praktikuar teknika mësimore në ato manovra fluturimi dhe procedura në të cilat ka për qëllim të ofrojnë udhëzime fluturimi;
- d) kanë treguar aftësinë për të udhëzuar në ato zona në të cilat duhet të jepet instruksioni i fluturimit, duke përfshirë udhëzimet para fluturimit, pas fluturimit dhe udhëzimet e terrenit; dhe
- e) kanë marrë trajnim të rregullt të rifreskimit për të siguruar që standardet mësimore të mbahen deri tani.

Instruktorët e fluturimit që kryejnë trajnime në avion duhet, gjithashtu, të kenë të drejtë të veprojnë si pilot në komandë në avionin për të cilin është dhënë udhëzimi, përveç trajnimit për llojet e reja të avionëve.

1.10 Kontrollorët

Personat përgjegjës për vlerësimin e aftësive të pilotëve duhet:

- a) të plotësojnë kërkesat për instruktorët e fluturimit ose të simulimit të fluturimit; dhe
- b) të jenë në gjendje të vlerësojnë detyrën e pilotit dhe kryerjen e testeve dhe kontrolleve të fluturimit.

2. KËRKESAT E EKSPERIENCËS - PILOTËT

Një person që vepron si anëtar i ekuipazhit të fluturimit, instruktor ose kontrollor duhet të marrë dhe të mbajë përvojë të mjaftueshme për funksionet që ushtron, përveç nëse aktet zbatuese

të miratuara në bazë të kësaj rregulloreje sigurojnë që kompetenca të tregohet në përputhje me pikën 1.5.

3. AFTËSIMI MJEKËSOR - PILOTËT

3.1 Kriteret mjekësore

3.1.1 Të gjithë pilotët duhet të tregojnë periodikisht aftësinë mjekësore për të kryer në mënyrë të kënaqshme funksionet e tyre, duke marrë parasysh llojin e aktivitetit. Pajtueshmëria duhet të tregohet me vlerësimin e duhur bazuar në praktikën më të mirë aeromjekësore, duke marrë parasysh llojin e aktivitetit dhe degradimin e mundshëm mendor dhe fizik për shkak të moshës.

Aftësimi mjekësor, që përfshin palestër fizike dhe mendore, do të thotë që nuk vuan nga ndonjë sëmundje ose paaftësi, gjë që e bën pilotin të paaftë:

- a) të kryejë detyrat e nevojshme për të operuar një avion;
- b) të kryejë detyrat e caktuara në çdo kohë; ose
- c) për të kuptuar saktë mjedisin e tij ose të saj.

3.1.2 Kur aftësimi mjekësor nuk është plotësisht i treguar, mund të zbatohen masa zbutëse që ofrojnë siguri të përshtatshme të fluturimit.

3.2 Kontrollorët aeromjekësore

Një kontrollor aeromjekësor duhet:

- a) të jetë i kualifikuar dhe i licencuar në fushën e mjekësisë;
- b) të ketë marrë trajnim në mjekësinë e aviacionit dhe trajnim të vazhdueshëm të rifreskimit në mjekësinë e aviacionit për të siguruar që standardet e vlerësimit të mirëmbahen deri tani; dhe
- c) të ketë fituar njohuri dhe përvojë praktike në lidhje me kushtet në të cilat pilotët kryejnë detyrat e tyre.

3.3 Qendrat aeromjekësore

Qendrat aeromjekësore duhet të plotësojnë kushtet e mëposhtme:

- a) të kenë të gjitha mjetet e nevojshme për fushëveprimin e përgjegjësive që lidhen me privilegjet e tyre. Këto mjete duhet të përfshijnë, por nuk kufizohen në mjete, lehtësi, personel, pajisje dhe materiale, dokumentime të detyrave, përgjegjësi dhe procedura, qasje në të dhënat kryesore dhe mbajtjen e të dhënave;
- b) të jenë të përshtatshme për llojin e aktivitetit të ndërmarrë dhe madhësinë e organizatës, të zbatojë dhe mbajë një sistem menaxhimi për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të

përcaktuara në këtë shtojcë, të menaxhojë rreziqet e sigurisë dhe të synojë përmirësimin e vazhdueshëm të këtij sistemi; dhe

c) të krijojnë marrëveshje me organizata të tjera kryesore, sipas nevojës, për të siguruar përputhjen e vazhdueshme me këto kërkesa.

4. ANËTARËT E EKUIPAZHIT TË KABINËS

4.1 Të përgjithshme

Anëtarët e ekuipazhit të kabinës duhet:

a) të trajnohen dhe të kontrollohen rregullisht për të arritur dhe mbajtur një nivel të përshtatshëm kompetence për të kryer detyrat e tyre të caktuara të sigurisë; dhe

b) të vlerësohen periodikisht për aftësim mjekësor për të ushtruar në mënyrë të sigurt detyrat e tyre të caktuara të sigurisë. Pajtueshmëria duhet të tregohet me vlerësimin e duhur bazuar në praktikën më të mira në aeromjekësi.

4.2 Kursi i trajnimit

4.2.1 Kur është e përshtatshme për llojin e operacioneve ose privilegjeve, trajnimi duhet të kryhet përmes kursit të trajnimit.

4.2.2 Një kurs trajnimi duhet të plotësojë kushtet e mëposhtme:

a) duhet të zhvillohet një përmbledhje për secilin lloj kursi; dhe

b) kursi i trajnimit duhet të përbëjë një zbërthim të njohurive teorike dhe të udhëzimeve praktike (përfshirë trajnimin sintetik), nëse është e aplikueshme.

4.3 Instruktorët e ekuipazhit të kabinës

Udhëzimi duhet të jepet nga instruktorë të kualifikuar. Ata instruktorë duhet:

a) të kenë njohuri të përshtatshme në fushën ku duhet të jepet udhëzimi;

b) të jenë në gjendje të përdorin teknika të përshtatshme mësimore; dhe

c) të marrin trajnim të rregullt të rifreskimit për të siguruar që standardet mësimore të mbahen deri tani.

4.4 Kontrollorët e ekuipazhit të kabinës

Personat përgjegjës për ekzaminimin e ekuipazhit të kabinës duhet:

a) plotësojnë kërkesat për instruktorët e ekuipazhit të kabinës; dhe

b) të jenë në gjendje të vlerësojnë detyrën e ekuipazhit të kabinës dhe të kryejnë kontrole.

5. ORGANIZATAT E TRAJNIMIT

Një organizatë trajnuese, që siguron pilotë ose trajnim të ekuipazhit të kabinës duhet të plotësojë kërkesat e mëposhtme:

a) të ketë të gjitha mjetet e nevojshme për fushën e përgjegjësisë që lidhen me veprimtarinë e tyre. Këto mjete duhet të përfshijnë, por nuk kufizohen në mjete, lehtësi, personel, pajisje dhe materiale, dokumentime të detyrave, përgjegjësi dhe procedura, qasje në të dhënat kryesore dhe mbajtjen e të dhënave;

b) të jetë e përshtatshme për trajnimin e ofruar dhe madhësinë e organizatës, organizata duhet të zbatojë dhe mbajë një sistem menaxhimi për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë, të menaxhojë rreziqet e sigurisë, duke përfshirë rreziqet që lidhen me përkeqësimin e standardit të trajnimit, dhe synojnë përmirësimin e vazhdueshëm të këtij sistemi; dhe

c) të krijojnë marrëveshje me organizata të tjera kryesore, sipas nevojës, për të siguruar përputhjen e vazhdueshme me këto kërkesa.

SHTOJCA V

KËRKESAT KRYESORE TË OPERIMEVE AJRORE

1. TË PËRGJITHSHME

1.1 Një fluturim nuk duhet të kryhet nëse anëtarët e ekuipazhit dhe sipas rastit, i gjithë personeli i operacioneve i përfshirë në përgatitjen dhe ekzekutimin e tij nuk janë të familjarizuar me ligjet, rregulloret dhe procedurat, që lidhen me kryerjen e detyrave të tyre, të përshkruara për zonat që do të kalohen, aerodromet e planifikuara për t'u përdorur dhe objektet e fluturimit ajror që lidhje me to.

1.2 Fluturimi duhet të kryhet në mënyrë të tillë që të ndiqen procedurat operative të theksuara në Manualin e Fluturimit ose, kur kërkohet nga Manuali i Operimit, të ndiqen përgatitjet dhe ekzekutimi i fluturimit.

1.3 Përpara çdo fluturimi, duhet të përcaktohen rolet dhe detyrat e çdo anëtari të ekuipazhit. Piloti në komandë duhet të jetë përgjegjës për funksionimin dhe sigurinë e avionit dhe për sigurinë e të gjithë anëtarëve të ekuipazhit, udhëtarëve dhe ngarkesave në Bord.

1.4 Lëndët ose substancat, të cilat janë të afta të paraqesin një rrezik të konsiderueshëm për

shëndetin, sigurinë, pronën ose mjedisin, siç janë mallrat e rrezikshme, armët dhe municionet, nuk duhet të mbahen në asnjë mjet fluturues, përveç nëse zbatohen procedura dhe udhëzime specifike për të zbutur sigurinë në lidhje me rreziqet.

1.5 Të gjitha të dhënat, dokumentet, shënimet dhe informacionet e nevojshme për të ruajtur respektimin e kushteve të specifikuara në pikën 5.3 duhet të mbahen për çdo fluturim dhe të jenë të disponueshme dhe të mbrojtura kundrejt modifikimeve të paautorizuara për një periudhë minimale kohore të përputhshme me llojin e operacionit.

2. PËRGATITJA E FLUTURIMIT

Një fluturim nuk duhet të fillojë nëse nuk është konstatuar, me mjete të arsyeshme në dispozicion, që të gjitha kushtet e mëposhtme janë në përputhje:

a) materiale të nevojshme të kërkuara drejtpërdrejtë për fluturimin dhe për operimin e sigurt të avionit, duke përfshirë materialet e komunikimit dhe nevojat e fluturimit, që janë të disponueshme për kryerjen e fluturimit, duke marrë parasysh disponueshmërinë e dokumenteve të Shërbimit Informues të Aeronautikës;

b) ekuipazhi duhet të jetë i familjarizuar dhe pasagjerët duhet të informohen për vendndodhjen dhe përdorimin e pajisjeve përkatëse të emergjencës. Informacioni i mjaftueshëm, lidhur me funksionimin dhe specifikat e pajisjeve të instaluar, lidhur me procedurat e emergjencës dhe përdorimin e pajisjeve të sigurisë së kabinës duhet të vihet në dispozicion të ekuipazhit dhe të pasagjerëve;

c) piloti në komandë duhet të bindet se:

i. avioni është i përshtatshëm për fluturim siç specifikohet në pikën 6;

ii. nëse kërkohet, avioni është i regjistruar në mënyrë të rregullt dhe se certifikatat përkatëse në lidhje me të janë në Bordin e avionit;

iii. instrumentet dhe pajisjet siç përcaktohet në pikën 5, të kërkuara për ekzekutimin e fluturimit, janë të instaluar në avion dhe janë operative, përveç nëse lirohen nga MEL ose nga dokumenti ekuivalent;

iv. pesha e avionit dhe qendrës së vendndodhjes së gravitetit janë të tilla që fluturimi mund të kryhet brenda kufijve të përshkruar në dokumentacionin e përshtatshmërisë për fluturim;

v. të gjitha bagazhet e kabinës, mbajtësja e bagazheve dhe ngarkesa është vendosur dhe siguruar siç duhet; dhe

vi. kufizimet e veprimeve të avionit siç specifikohet në pikën 4 nuk do të tejkalohen në asnjë kohë gjatë fluturimit;

d) informacioni në lidhje me kushtet meteorologjike për nisjen, destinacionin dhe, aty ku është e mundur, aerodromet alternative, si dhe kushtet gjatë rrugëtimit, duhet të jenë në dispozicion të ekuipazhit të fluturimit. Vëmendje e veçantë duhet t'u kushtohet kushteve atmosferike potencialisht të rrezikshme;

e) masat e përshtatshme zbutëse ose planet e paparashikuara duhet të jenë të gatshme të merren me kushtet atmosferike potencialisht të rrezikshme që priten të hasen gjatë fluturimit;

f) për një fluturim të bazuar në rregullat vizuale të fluturimit, kushtet meteorologjike përgjatë rrugëtimit që do të ndiqet duhet të jenë të tilla që të bëjnë të mundur përputhjen me këto rregulla fluturimi. Për një fluturim të bazuar në rregullat e mjeteve të fluturimit, duhet të përzgjidhet një vendndodhje dhe aty ku është e përshtatshme aerodromi/et alternativ/e ku avioni mund të zbresë, duke marrë parasysh në veçanti kushtet e paparashikuara meteorologjike, disponueshmërinë e shërbimeve të lundrimit ajror, disponueshmërinë e objekteve tokësore dhe procedurat e fluturimit të mjeteve të miratuara nga Shteti në të cilin është vendosur destinacioni dhe/ose aerodromi alternativ;

g) sasia e karburantit/energjisë për shtytje dhe harxhimi në Bord duhet të jetë i mjaftueshëm për të siguruar që fluturimi i synuar të mund të përfundojë në mënyrë të sigurt, duke marrë parasysh kushtet meteorologjike, çdo element që ndikon në performancën e avionit dhe çdo vonesë që pritet gjatë fluturimit. Përveç kësaj, një rezervë karburantit/energjie duhet të kryhet për të siguruar rastet e papritura. Procedurat për menaxhimin e karburantit/energjisë gjatë fluturimit duhet të krijohen kur është e përshtatshme.

3. OPERIMET E FLUTURIMEVE

Për sa u përket operimeve të fluturimit duhet të plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) sipas rastit për llojin e avionit, gjatë ngritjes dhe uljes dhe kurdoherë që gjykohet e nevojshme nga pilotët në komandë në interes të sigurisë, secili anëtar i ekuipazhit duhet të ulet në vendin e tyre të

ekuipezhit dhe duhet të përdorë sistemet e sigurimit të parashikuara;

b) sipas rastit për llojin e avionit, të gjithë anëtarët e ekuipezhit të fluturimit që kërkohen të jenë në detyrë në kuvertën e fluturimit duhet të jenë dhe të qëndrojnë në vendin e tyre, me rripin e tyre të sigurisë të vendosur, përveç rrugëtimeve për nevoja fiziologjike ose operacionale;

c) sipas rastit për llojin e avionit dhe llojin e operimit, para ngritjes dhe uljes, gjatë manovrimit dhe kurdo që konsiderohet e nevojshme në interes të sigurisë, pilotët në komandë duhet të sigurojnë që secili pasagjer është ulur në rregull dhe i siguruar;

d) një fluturim duhet të kryhet në mënyrë të tillë që të mbahen ndarjet përkatëse nga avionët e tjerë dhe të sigurohet pastrimi i përshtatshëm i pengesave gjatë të gjitha fazave të fluturimit. Një ndarje e tillë duhet të jetë së paku ato që kërkohen nga rregullat e aplikueshme të ajrit, sipas rastit nga lloji i operimit;

e) një fluturim nuk duhet të vazhdohet nëse kushtet e njohura vazhdojnë të jenë të paktën ekuivalente me ato të pikës 2. Për më tepër, për një fluturim të bazuar në rregullat e mjeteve të fluturimit, një afrim ndaj një aerodromi nuk duhet të vazhdojë nën disa lartësi të caktuara ose përtej një pozite të caktuar, nëse kriteret e përcaktuara të shikimit nuk plotësohen;

f) në raste urgjente, pilotët në komandë duhet të sigurojnë që të gjithë pasagjerët janë të udhëzuar për të tilla veprime emergjence që mund të jenë të përshtatshme për rrethanat;

g) një pilot në komandë duhet të marrë të gjitha masat e nevojshme në mënyrë që të minimizojë pasojat në fluturim të sjelljes shkatërruese të një pasagjeri;

h) një avion nuk duhet të manovrohet në zonën e lëvizjes të një aerodromi, ose helika e tij nuk duhet të kthehet kur është me fuqi, përveç nëse personi nën kontroll është kompetent;

i) kur është e përshtatshme duhet të përdoren procedurat e menaxhimit furnizues përkatës me karburant/energji.

4. PERFORMANCA E AVIONIT DHE KUFIZIMET OPERATIVE

4.1 Një avion duhet të operojë në përputhje me dokumentacionin e tij të përshtatshëm për fluturim dhe sipas të gjitha procedurave përkatëse operative dhe kufizuese sipas rastit siç janë

shprehur në manualin e miratuar të fluturimit ose në dokumentacionin përkatës. Manuali i fluturimit ose dokumentacioni ekuivalent duhet të jetë në dispozicion të ekuipezhit dhe të jetë i përditësuar për secilin avion.

4.2 Pavarësisht nga pika 4.1, për operimet me helikopterë, mund të lejohet një fluturim i menjëhershëm përmes lejimit të shpejtësisë së lartësisë kufizuese, me kusht që siguria të jetë e përcaktuar.

4.3 Avioni duhet të operojë në përputhje me dokumentacionin e zbatueshëm mjedisor.

4.4 Një fluturim nuk duhet të nisë ose të vazhdojë pa performancën e planifikuar e avionit, marrjen parasysh të të gjithë faktorëve që ndikojnë ndjeshëm në nivelin e performancës së tij, lejimin e të gjitha fazave të fluturimit që ekzekutohen brenda distancave/zonave të aplikueshme dhe heqjen e pengesave në peshën operative të planifikuar. Faktorët e performancës që ndikojnë ndjeshëm në ngritjen, në rrugëtimin dhe në afrimin/uljen janë, veçanërisht:

a) procedurat operative;

b) lartësia e presionit të aerodromit;

c) kushtet e motit (temperatura, era, reshjet dhe shtrirja e qartësisë);

d) madhësia, pjerrësia dhe gjendja e zonës së ngritjes/uljes; dhe

e) kushtet e kuadrit ajror, kuadri i energjisë ose sistemet, duke marrë parasysh përkeqësimin e tij të mundshëm.

4.5 Faktorë të tillë duhet të merren parasysh drejtpërsëdrejti si parametra operacional ose indirekt me anë të mjeteve të lejimit ose distancave, të cilat mund të sigurohen në caktimin e të dhënave të performancës, sipas rastit për llojin e operacionit.

5. MJETET, TË DHËNAT DHE PAJISJET

5.1 Një avion duhet të pajiset me të gjitha mjetet e lundrimit, komunikimit dhe pajisje të tjera të nevojshme për fluturimin e synuar, duke marrë parasysh rregulloret e trafikut ajror dhe rregullat e ajrit të zbatueshme gjatë çdo faze të fluturimit.

5.2 Sipas rastit, një avion duhet të pajiset me të gjitha pajisjet e nevojshme të sigurisë, mjekësisë, evakuimit dhe mjetet e mbijetesës, duke marrë parasysh rreziqet që lidhen me zonat e operimit, rrugët ajrore që do të fluturohet, lartësinë e fluturimit dhe kohëzgjatjen e fluturimit.

5.3 Të gjitha të dhënat e nevojshme për kryerjen e fluturimit nga ekuipezi duhet të përditësohen

dhe të jenë në dispozicion në Bordin e avionit duke marrë parasysh rregulloret e zbatueshme të trafikut ajror, rregullat e ajrit, lartësitë e fluturimit dhe zonat e operimit.

6. VLEFSHMËRIA E VAZHDUESHME AJRORE DHE PAJTUESHMËRIA MJEDISORE E PRODUKTEVE

6.1 Avioni operon vetëm nëse:

a) avioni është i përshtatshëm për fluturim dhe në kushte të një operimi të sigurt dhe të përshtatshëm për mjedisin;

b) pajisjet operationale dhe emergjente të nevojshme janë të dobishëm për fluturimin e synuar;

c) dokumenti i vlefshmërisë ajrore dhe, nëse është e aplikueshme, certifikata e zhurmës së avionit është i vlefshëm; dhe

d) mirëmbajtja e avionit kryhet në përputhje me kërkesat e zbatueshme.

6.2 Përpara çdo fluturimi ose të një serie fluturimesh të njëpasnjëshme, avioni duhet të kontrollohet, përmes një kontrolli përpara fluturimit, për të përcaktuar nëse ai është i përshtatshëm për fluturimin e synuar.

6.3 Avioni nuk duhet të operohet nëse nuk lejohet për shërbim nga persona apo organizata të kualifikuara, pas mirëmbajtjes. Lejimi për shërbim i nënshkruar duhet të përmbajë në veçanti detajet themelore të mirëmbajtjes së kryer.

6.4 Regjistrat e nevojshëm për të treguar gjendjen e vlefshmërisë ajrore dhe gjendjen e përputhshmërisë mjedisore të mjetit fluturues duhet të mbahen dhe të mbrohen kundër modifikimit të paautorizuar për periudhën kohore që u përket kërkesave vlefshmërisë së vazhdueshme për fluturim, deri sa informacioni i përmbajtur të jetë zëvendësuar nga informacioni i ri ekuivalent në këtë fushë dhe me detaje por në çdo rast jo më pak se 24 muaj.

6.5 Të gjitha modifikimet dhe riparimet duhet të jenë në përputhje me kërkesat thelbësore për vlefshmërisë ajrore dhe, nëse është e zbatueshme, me pajtueshmërinë mjedisore të produkteve. Të dhënat mbështetëse që mbështesin pajtueshmërinë me kërkesat e vlefshmërisë ajrore dhe kërkesat për përputhshmërinë mjedisore të produkteve duhet të mbahen dhe të mbrohen nga modifikimi i paautorizuar.

6.6 Është përgjegjësi e operatorit të avionëve të sigurojë që një palë e tretë që kryen mirëmbajtjen të

përputhet me kërkesat e sigurisë në operim dhe sigurisë në aviacion të operatorit.

7. ANËTARËT E EKIUPAZHIT

7.1 Numri dhe përbërja e ekuipazhit duhet të përcaktohet duke marrë parasysh:

a) kufizimet e certifikimit të avionit, duke përfshirë nëse është e zbatueshme, treguesin përkatës të evakuimit emergjent;

b) konfigurimin e avionëve; dhe

c) llojin dhe kohëzgjatjen e operacioneve.

7.2 Piloti në komandë duhet të ketë autoritetin për të dhënë të gjitha komandat dhe për të ndërmarrë veprime të duhura me qëllim sigurimin e operimit dhe sigurisë së mjetit fluturues dhe të pasagjerëve dhe/ose mallrave të që mbahen në të.

7.3 Në një situatë emergjente, e cila rrezikon operimin ose sigurinë e avionit dhe/ose personave në Bord, piloti në komandë duhet të ndërmarrë çdo veprim që ai/ajo e konsideron të nevojshëm në interes të sigurisë. Kur një veprim i tillë përfshin një shkelje të rregulloreve ose procedurave lokale, piloti në komandë duhet të jetë përgjegjës për njoftimin pa vonesë të autoritetit lokal.

7.4 Pa cenuar pikën 8.12, kur ka persona në Bord, situatat emergjente ose jonormale mund të simulohen vetëm nëse këta persona janë njoftuar në mënyrë të rregullt dhe janë të vetëdijshëm për rreziqet përkatëse përpara se të hipin në fluturim.

7.5 Asnjë anëtar ekuipazhi nuk duhet të lejojë që arritjet/vendimet e ndërmarra prej tyre të përkeqësojnë masën që siguria e fluturimit të jetë e rrezikuar për shkak të efekteve të lodhjes, duke marrë parasysh, ndër të tjera, akumulimin e lodhjes, privimin e gjumit, numrin e fluturimeve, turnet e natës ose ndryshimin e orarit. Periudhat e pushimit duhet të sigurojnë kohë të mjaftueshme për t'u mundësuar anëtarëve të ekuipazhit të kapërcejnë efektet e detyrave të mëparshme dhe të kenë pushuar mirë në fillim të periudhës së fluturimit në vijim.

7.6 Një anëtar i ekuipazhit nuk duhet të kryejë detyra të ndara në Bordin e një avionit kur është nën ndikimin e substancave psikoaktive ose të alkoolit ose kur është i papërshtatshëm për shkak të lëndimit, lodhjes, mjekimit, sëmundjes ose shkaqeve të tjera të ngjashme.

8. KËRKESAT SHITESË PËR TRANSPORTIN TREGTAR AJROR DHE OPERIME TË TJERA, SUBJEKT I NJË CERTIFIKIMI OSE DEKLARIMI, TË KRYERA ME AEROPLANË, HELIKOPTERË OSE MJET FLUTURIMI ME HELIKË

8.1 Operimi nuk duhet të ndërmerret nëse nuk plotësohen kushtet e mëposhtme:

a) operatori i avionëve duhet të ketë direkt ose përmes marrëveshjeve me palët e treta mjetet e nevojshme për shkallën dhe qëllimin e operimeve. Këto mjete përfshijnë, por nuk kufizohen vetëm në: avionë, materiale, struktura drejtuese, personeli, pajisje, dokumentim detyrash, përgjegjësi dhe procedura, hyrje në të dhënat të rëndësishme dhe mbajtje e të dhënave;

b) operatori i mjetit fluturues duhet të përdorë vetëm personel të kualifikuar dhe të trajnuar dhe të zbatojë dhe mbajë programet e trajnimit dhe kontrollit për anëtarët e ekuipazhit dhe personelin tjetër përkatës që janë të nevojshëm për të siguruar vlerën certifikatave të tyre, vlerësimet dhe kualifikimet;

c) sipas rastit për llojin e aktivitetit të ndërmarrë dhe madhësinë e organizatës, operatori i mjeteve fluturuese duhet të zbatojë dhe të mbajë një sistem menaxhimi për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë, të menaxhojë rreziqet e sigurisë dhe të synojë përmirësimin e vazhdueshëm të këtij sistemi;

d) operatori i mjeteve fluturuese duhet të krijojë një sistem të raportimit të ngjarjeve, si pjesë e sistemit të menaxhimit sipas pikës (c), me qëllim që të kontribuojë në synimin e përmirësimit të vazhdueshëm të sigurisë. Sistemi i raportimit të ngjarjeve duhet të jetë në përputhje me ligjin e aplikueshëm.

8.2 Operimi duhet të ndërmerret vetëm në përputhje me manualin e operimit të operatorit të një mjeti fluturues. Ky manual duhet të përmbajë të gjitha udhëzimet, informacionin dhe procedurat e nevojshme për të gjitha mjetet fluturues që operojnë dhe për personelin e operacioneve për të kryer detyrat e tyre. Duhet të theksohen kufizimet e aplikuar për kohën e fluturimit, periudhat e punës së fluturimit dhe periudhat e pushimit për anëtarët e ekuipazhit. Manuali i operimeve dhe rishikimet e tij duhet të jenë në përputhje me manualin e miratuar të fluturimit dhe të ndryshohet sipas nevojës.

8.3 Operatori i avionit duhet të krijojë procedura, sipas rastit, në mënyrë që të minimizojë pasojat për operacionet e sigurta të fluturimit të sjelljes shkatërruese të pasagjerëve.

8.4 Operatori i avionit duhet të zhvillojë dhe mbajë programet e sigurisë në aviacion të përshtatura me mjetin e fluturimit dhe llojin e operacionit duke përfshirë veçanërisht:

a) sigurinë në aviacion e të pjesës së ekuipazhit të fluturimit;

b) listën e kontrollit të procedurës së kërkimit-kontrollit të avionit;

c) programet e trajnimit; dhe

d) mbrojtjen e sistemeve elektronike dhe kompjuterike për të parandaluar ndërhyrjen e qëllimshme dhe jo të qëllimshme të sistemit dhe korrupsionin.

8.5 Kur masat e sigurisë në aviacion mund të ndikojnë negativisht në sigurinë e operimeve, duhet të vlerësohen rreziqet dhe të zhvillohen procedura të përshtatshme për të zbutur rreziqet e sigurisë në operim. Kjo mund të kërkojë përdorimin e pajisjeve të specializuara.

8.6 Operatori i avionëve duhet të caktojë një pilot nga ekuipazhi i fluturimit, si pilot në komandë.

8.7 Parandalimi i lodhjes duhet të menaxhohet përmes një sistemi të menaxhimit të lodhjes. Për një fluturim ose seri fluturimesh, ky sistem i tillë duhet të adresojë kohën e fluturimit, periudhat e fluturimit, detyrat dhe periudhat e përshtatura të pushimit. Kufizimet e vendosura brenda sistemit të menaxhimit të lodhjes duhet të marrin parasysh të gjithë faktorët kryesorë që kontribuojnë në lodhje të tilla si, në veçanti, numrin i fluturimeve, kalimi i zonës së fluturimit, privimin ndaj gjumit, ndërprerja e cikleve qarkulluese, orët e natës, pozicioni, akumulimi i kohëzgjatjes në detyrë për kohë të caktuara, ndarjen e detyrave midis anëtarëve të ekuipazhit, si dhe sigurimin e ekuipazheve të shtuara.

8.8 Operatori i avionit duhet të sigurojë që detyrat e specifikuar në pikën 6.1 dhe ato të përshkruara në pikat 6.4 dhe 6.5 janë të kontrolluara nga një organizatë përgjegjëse për menaxhimin përshtatshmërisë së vazhdueshme për fluturim që duhet të plotësojë kërkesat e shtojcës II, pika 3.1 dhe shtojca III, pika 7 dhe 8.

8.9 Operatori i mjeteve fluturuese duhet të sigurojë që lëshimi për shërbim i kërkuar nga pika

6.3 të lëshohet nga një organizatë e kualifikuar për mirëmbajtjen e produkteve, pjesëve dhe pajisjeve jo të instaluar. Kjo organizatë duhet të plotësojë kërkesat e shtojcës II, pika 3.1.

8.10 Organizata e përmendur në 8.8 duhet të krijojë një manual organizimi që siguron, përdorimin dhe udhëzimin e personelit në fjalë, një përshkrim të gjitha procedurave të përshtatshmërisë së vazhdueshme për fluturim të organizatës.

8.11 Një sistem kontrolli duhet të jetë i disponueshëm për përdorim, sipas rastit, nga anëtarët e ekuipazhit në të gjitha fazat e operimit të mjetit fluturues në kushte gjendjesh normale, anormale dhe emergjente. Procedurat duhet të vendosen për çdo situatë emergjente të arsyeshme të parashikueshme.

8.12 Situatat emergjente ose anormale nuk duhet të simulohen kur pasagjerët ose ngarkesa janë të akomoduar.

SHTOJCA VI KËRKESAT THELBËSORE PËR ENTITETET E KUALIFIKUARA

1. Subjekti i kualifikuar, drejtori i tij dhe stafi përgjegjës për kryerjen e detyrave të certifikimit dhe mbikëqyrjes, mund të mos jenë të përfshirë, direkt ose si përfaqësues të autorizuar, në projektimin, prodhimin, marketingun ose mirëmbajtjen e produkteve, pjesëve, pajisjeve të përshtatshme, përbërësve ose sistemet ose në operacionet e tyre, ofrimin e shërbimeve ose përdorimin. Kjo nuk përjashton mundësinë e shkëmbimit të informacionit teknik ndërmjet organizatave të përfshira dhe entitetit të kualifikuar.

Nënparagrafi i parë nuk do të parandalojë një organizatë të krijuar me qëllim promovimin e sportit ajror ose aviacionit për joprofesionistë, nga të qenit i përshtatshëm për akreditim si një entitet i kualifikuar, me kusht që të tregojë përmbushjen e kritereve të autoritetit akreditues që ka vendosur marrëveshje përkatëse për parandalimin e konfliktit të interesit.

2. Enti i kualifikuar dhe personeli përgjegjës për certifikim dhe detyrues për mbikëqyrje duhet të kryejnë detyrat e tyre me integritetin më të madh profesional dhe kompetencën më të madhe teknike të mundshme dhe duhet të jenë të lirë nga presioni dhe nxitja e çdo lloji, veçanërisht të një lloji

financiar, të cilat mund të ndikojnë në gjykimin e tyre dhe në vendimet e rezultateve të certifikimit dhe në detyrat e mbikëqyrjes, në veçanti nga personat ose grupet e personave të prekur nga këto rezultate.

3. Njësia e kualifikuar duhet të punësojë stafin dhe të posedojë mjetet e nevojshme për të kryer në mënyrë adekuate detyrat teknike dhe administrative të lidhura me procesin e certifikimit dhe të mbikëqyrjes; gjithashtu duhet të ketë qasje në pajisjet e nevojshme për kontrole të jashtëzakonshme.

4. Enti i kualifikuar dhe personeli i tij përgjegjës për hetime duhet të kenë:

a) trajnim të duhur teknik dhe profesional, ose ekspertizë të mjaftueshme të përfutur përmes eksperiencës të aktiviteteve kryesore;

b) njohuri të kënaqshme të kërkesave për certifikim dhe mbikëqyrje të detyrave të kryera dhe përvojë të përshtatshme të këtyre proceseve;

c) aftësia e kërkuar për të hartuar deklarata, shënime dhe raporte për të treguar se janë kryer certifikimi dhe mbikëqyrja e detyrave.

5. Duhet të garantohet paanshmëria e personelit përgjegjës për certifikimin dhe mbikëqyrjen e detyrave. Shpërblimi i tyre nuk duhet të varet nga numri i hetimeve të kryera ose nga rezultatet e hetimeve të tilla.

6. Entiteti i kualifikuar duhet të ndërmarrë sigurimin e përgjegjësisë nëse përgjegjësia e tij nuk supozohet nga një Shtet anëtar në përputhje me ligjin e tij kombëtar.

7. Personeli i kualifikuar i subjektit duhet të vëzhgojë sekretin profesional ndaj të gjitha informacioneve të përfutura gjatë kryerjes së detyrave të tyre sipas kësaj rregulloreje.

SHTOJCA VII KËRKESAT KRYESORE PËR AERODROMET

1. KARAKTERISTIKAT FIZIKE, INFRASTRUKTURA DHE PAJISJET

1.1 Zona e lëvizjes

1.1.1 Aerodromet do të kenë një zonë të caktuar për uljen dhe ngritjen e avionit, i cili plotëson kushtet e mëposhtme:

a) zona e uljes dhe e ngritjes duhet të ketë përmasa dhe karakteristika të përshtatshme për avionin që ka për qëllim përdorimin e objektit;

b) zona e uljes dhe e ngritjes, aty ku është e zbatueshme, do të ketë fuqi të mjaftueshme për të mbështetur operimet e përsëritura të avionit të synuar. Ato zona që nuk janë të destinuara për operacione të përsëritura duhet të jenë në gjendje vetëm të ndihmojnë avionin;

c) zona e uljes dhe e ngritjes duhet të projektohet të përpunojë ujin dhe të parandalojë që uji i ndenjur të bëhet një rrezik i papranueshëm për operimet e avionëve;

d) pjerrësia në ndryshimet e pjerrësisë së uljes dhe ngritjes nuk do të krijojë një rrezik të papranueshëm për operimet e avionëve;

e) karakteristikat sipërfaqësore të tokës së uljes dhe të ngritjes duhet të jenë të përshtatshme për përdorim nga avioni i synuar; dhe

f) zona e uljes dhe ngritjes duhet të jetë e lirë nga objektet të cilat mund të krijojnë një rrezik të papranueshëm për operacionet e avionëve.

1.1.2 Kur ka disa zona të caktuara të uljes dhe të ngritjes, ato duhet të jenë të tilla që të mos krijojnë një rrezik të papranueshëm për operacionet e avionëve.

1.1.3 Zona e caktuar e uljes dhe ngritjes duhet të jetë e rrethuar nga zona të përcaktuara. Këto zona synojnë të mbrojnë avionët që fluturojnë mbi to gjatë veprimeve të ngritjes ose uljes ose për të zbutur pasojat e gjuajtjes, zhvendosjes në njërën anë ose të mbingarkimit të zonës së ngritjes dhe uljes dhe duhet të plotësojnë kushtet e mëposhtme:

a) ato zona duhet të kenë madhësi të përshtatshme për operacionet e parashikuara të avionëve;

b) pjerrësia dhe ndryshimet e pjerrësisë të atyre zonave nuk do të krijojnë një rrezik të papranueshëm për operacionet e avionëve;

c) ato zona duhet të jenë të lira nga objektet të cilat mund të krijojnë një rrezik të papranueshëm për operacionet e avionëve. Kjo nuk do të parandalojë që pajisjet e prishura të jenë të vendosura në ato zona, nëse kërkohet për të ndihmuar operacionet e avionëve; dhe

d) secila prej këtyre zonave do të ketë fuqi të mjaftueshme për t'i shërbyer qëllimit të saj.

1.1.4 Ato zona të një aerodromi, me mjedisin e tyre rrethues në afërsi, që do të përdoren për manovrimin ose parkimin e avionëve, duhet të projektohen në mënyrë të tillë që të lejojnë operimin e sigurt të avionit që pritet të përdorë objektin në fjalë në të gjitha kushtet e planifikuara

për përdorim, dhe duhet të përmbushë kushtet e mëposhtme:

a) ato zona do të kenë kapacitet të mjaftueshëm për të mbështetur operimet e përsëritura e avionit të planifikuar, me përjashtim të zonave që janë vetëm për përdorim të rastit të cilat duhet të jenë vetëm në gjendje të mbështesin avionin;

b) ato zona duhet të projektohen për të përpunuar ujin dhe për të parandaluar që uji të përqendrohet dhe të bëhet një rrezik i papranueshëm për operacionet e avionëve;

c) pjerrësia dhe ndryshimet e pjerrësisë të atyre zonave nuk do të krijojnë një rrezik të papranueshëm për operacionet e avionëve;

d) karakteristikat e sipërfaqes të atyre zonave duhet të jenë të përshtatshme për përdorim nga avioni përkatës; dhe

e) ato zona duhet të jenë të lira nga objektet të cilat mund të krijojnë një rrezik të papranueshëm për avionët. Kjo nuk do të pengojë parkimin e pajisjeve të kërkuara për atë zonë në pozicionet ose zonat e identifikuara posaçërisht.

1.1.5 Infrastruktura tjetër që ka si synim përdorimin nga avioni duhet të projektohet në mënyrë të tillë që përdorimi i kësaj infrastrukture të mos krijojë një rrezik të papranueshëm për avionët që e përdorin atë.

1.1.6 Ndërtimet, ndërtesat, pajisjet ose zonat e magazinimit duhet të vendosen dhe të projektohen në mënyrë që të mos krijojnë një rrezik të papranueshëm për operacionet e avionëve;

1.1.7 Duhet të parashikohen mjetet e përshtatshme për të parandaluar hyrjen në zonën e lëvizjes të personave të paautorizuar, mjeteve të paautorizuara ose kafshëve që janë mjaftueshëm të mëdha sa të krijojnë rrezik të papranueshëm për operacionet e avionëve, pa cenuar dispozitat kombëtare dhe ndërkombëtare të mbrojtjes së kafshëve.

1.2 Heqja e pengesave

1.2.1 Për të mbrojtur avionët që kalojnë te një aerodrom për ulje ose për nisjen e tyre nga një aerodrom, duhet të përcaktohen rrugët ajrore apo zona për ardhje apo nisje. Këto rrugë ajrore ose zona të tilla duhet t'i sigurojnë avionit heqjen e nevojshme të pengesave që ndodhen në mjedisin rrethues të aerodromit, duke marrë parasysh karakteristikat fizike të vendndodhjes.

1.2.2 Heqja e pengesave duhet të jetë e përshtatshme për fazën e fluturimit dhe llojin e

operimit që po kryhet. Gjithashtu duhen marrë parasysh pajisjet që përdoren për të përcaktuar vendndodhjen e avionit.

1.3 Pajisjet e aerodromit të lidhura me sigurinë në operim, duke përfshirë ndihmat vizuale dhe jovizuale

1.3.1 Ndhimat duhet të jenë të përshtatshme për qëllimin, të njohura dhe të ofrojnë informacionet pa ambiguitet të përdoruesit në të gjitha kushtet e synuara operacionale.

1.3.2 Pajisjet e aerodromit të lidhura me sigurinë në operim duhet të funksionojnë sipas qëllimit të parashikuar në kushtet e parashikuara të operimit. Nën kushtet e punës ose në rast të dështimit, pajisjet e sigurisë të aerodromit nuk duhet të shkaktojnë një rrezik të papranueshëm për sigurinë e aviacionit.

1.3.3 Ndhimat dhe sistemi i tyre i furnizimit me energji elektrike duhet të projektohen që dështimet të mos jenë informacione të papërshtatshme, mashtruese ose të pamjaftueshme që u jepen përdoruesve ose një ndërprerje e një shërbimi thelbësor.

1.3.4 Mjetet e përshtatshme të mbrojtjes duhet të sigurohen për të shmangur dëmtimin ose pengimin e këtyre ndihmave.

1.3.5 Burimet e rrezatimit ose prania e objekteve të lëvizshme ose të fiksuara nuk duhet të ndërhyjnë ose të ndikojnë negativisht në performancën e komunikimeve aeronautike, sistemeve të lundrimit dhe mbikëqyrjes.

1.3.6 Informacioni mbi operimin dhe përdorimin e pajisjeve të aerodromit të lidhura me sigurinë në operim do të vihen në dispozicion të personelit përkatës, duke përfshirë tregues të qartë të kushteve që mund të krijojnë rreziqe të papranueshme për sigurinë në operim në aviacion.

1.4 Të dhënat e aerodromit

1.4.1 Të dhënat kryesore për aerodromin dhe shërbimet e disponueshme do të krijohen dhe mbahen të përditësuara.

1.4.2 Të dhënat duhet të jenë të sakta, të lexueshme, të plota dhe të qarta. Do të mbahet vërtetësia dhe nivelet e duhura të integritetit.

1.4.3 Të dhënat do të vihen në dispozicion të përdoruesve dhe ofruesve përkatës SHLA në kohën e caktuar, duke përdorur një metodë mjaft të sigurt dhe të shpejtë komunikimi.

2. OPERIMET DHE MENAXHIMI

2.1 Përgjegjësitë e operatorit të aerodromit

Operatori i aerodromit është përgjegjës për funksionimin e aerodromit. Përgjegjësitë e operatorit të aerodromit janë si më poshtë:

a) operatori i aerodromit do të ketë, drejtpërdrejtë ose përmes marrëveshjeve me palët e treta, të gjitha mjetet e nevojshme për të siguruar një operim të sigurt në aerodrom. Këto mjete duhet të përfshijnë, por nuk kufizohen në, lehtësi, personel, pajisje dhe materiale, dokumentime të detyrave, përgjegjësi dhe procedura, qasje në të dhënat kryesore dhe mbajtjen e të dhënave;

b) operatori i aerodromit duhet të kontrollojë që kërkesat e pikës 1 përmbushen gjatë gjithë kohës ose merr masat e duhura për të zbutur rreziqet që lidhen me mospërputhjen. Procedurat duhet të krijohen dhe të aplikohen për të bërë të vetëdijshëm të gjithë përdoruesit për të tilla masa në kohë reale;

c) operatori i aerodromit duhet të krijojë dhe zbatojë një program të përshtatshëm menaxhimi të rrezikut të kafshëve të egra të aerodromit drejtpërsëdrejti ose përmes marrëveshjeve me palët e treta;

d) operatori i aerodromit do të sigurojë, drejtpërdrejtë ose përmes marrëveshjeve me palët e treta, që lëvizjet e mjeteve dhe të personave në zonën e lëvizjes dhe zonat e tjera operative të jenë të koordinuara me lëvizjet e avionëve me qëllim që të shmangen përplasjet dhe dëmtimet e avionëve;

e) operatori i aerodromit duhet të sigurojë që procedurat për zbutjen e rreziqeve që lidhen me operacionet e aerodromit gjatë operimit në dimër, kundrejt kushteve të motit, dukshmërinë e zvogëluar ose natën, nëse është e zbatueshme, të mund të përcaktohen dhe të zbatohen;

f) operatori i aerodromit duhet të krijojë marrëveshje me organizatat e tjera përkatëse për të siguruar përputhjen e vazhdueshme me kërkesat thelbësore për aerodromet të përcaktuara në këtë shtojcë. Këto organizata përfshijnë, por nuk kufizohen vetëm në, operatorët e avionëve, ofruesit e SHLA, ofruesit e shërbimeve të tokës, ofruesit e AMS-së dhe organizatat e tjera aktivitetet ose produktet e të cilëve mund të kenë ndikim në sigurinë e avionëve;

g) operatori i aerodromit duhet të verifikojë që organizatat e përfshira në ruajtjen dhe shpërndarjen e karburantit/energjisë për shtytjen e avionit ka procedura për të pajisur me karburant/energji për

shtytje e cila është e pandotur dhe me specifikimet korrekte;

h) manualët për operim dhe mirëmbajtje të pajisjeve të aerodromit do të jenë në dispozicion, do të zbatohen në praktikë dhe do të mbulojnë mirëmbajtjen dhe udhëzimet e riparimit, informacionet e dhënies së shërbimit, procedurat e zgjidhjes së problemeve dhe të inspektimit;

i) operatori i aerodromit duhet të përcaktojë, drejtpërsëdrejti ose përmes marrëveshjeve me palët e treta, dhe të zbatojë një plan emergjence të aerodromit, duke mbuluar skenarët e emergjencës që mund të ndodhin në aerodrom ose në mjediset rrethuese të tij. Ky plan duhet të koordinohet, sipas rastit, me planin e emergjencës të komunitetit;

j) operatori i aerodromit duhet të sigurojë, drejtpërsëdrejti ose nëpërmjet marrëveshjeve me palët e treta, që jepet shërbimi i përshtatshëm i shpëtimit të aerodromit dhe kundër zjarrit. Shërbimet e tilla duhet t'i përgjigjen një incidenti ose aksidenti me urgjencën e duhur dhe duhet të përfshijnë së paku pajisjet, mjetet që shuajnë zjarrin dhe një numër të mjaftueshëm të personelit;

k) operatori i aerodromit duhet të përdorë vetëm personel të trajnuar dhe të kualifikuar për operimet dhe mirëmbajtjen e aerodromit dhe duhet, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose përmes marrëveshjeve me palët e treta, të zbatojë dhe mbajë trajnime dhe programe kontrolli për të siguruar kompetencën e vazhdueshme të gjithë personelit përkatës;

l) operatori i aerodromit duhet të sigurojë që çdo person i cili ka lejen e hyrjes si i pashoqëruar në zonën e lëvizjes ose fusha të tjera operationale është i trajnuar dhe i kualifikuar në mënyrë të përshtatshme për një hyrje të tillë;

m) personeli i shpëtimit dhe i zjarrfikësve duhet të jetë i trajnuar dhe i kualifikuar për të operuar në mjedisin e aerodromit. Operatori i aerodromit, drejtpërsëdrejti ose nëpërmjet marrëveshjeve me palët e treta, do të zbatojë dhe mbajë trajnime dhe programe kontrolli për të siguruar aftësimin e vazhdueshëm të këtij personeli; dhe

n) i gjithë personeli i shpëtimit dhe i zjarrfikësve, potencialisht i nevojshëm për të vepruar në emergjencat e aviacionit, duhet të tregojë periodikisht aftësinë e tyre fizike për të kryer funksionet e tyre në mënyrë të kënaqshme, duke marrë parasysh llojin e aktivitetit. Në këtë kontekst, aftësimi fizik, që përfshin aftësinë fizike dhe

mendore, do të thotë që nuk vuan nga ndonjë sëmundje apo paaftësi që mund ta bënte këtë personel të paaftë:

- për të kryer detyrat e nevojshme për të vepruar në emergjencat e aviacionit;

- për të kryer detyrat e tyre të caktuara në çdo kohë; ose

- për ta perceptuar saktë mjedisin e tyre.

2.2 Sistemet e menaxhimit

2.2.1 Sipas rastit për llojin e aktivitetit të ndërmarrë dhe madhësinë e organizatës, operatori i aerodromit duhet të zbatojë dhe të mbajë një sistem menaxhimi për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë, të menaxhojë rreziqet e sigurisë dhe të synojë përmirësimin e vazhdueshëm të këtij sistemi.

2.2.2 Operatori i aerodromit duhet të krijojë një sistem raportimi të ngjarjeve si pjesë e sistemit të menaxhimit sipas pikës 2.2.1, me qëllim që të kontribuojë në qëllimin e përmirësimit të vazhdueshëm të sigurisë. Analiza e informacionit nga ky sistem i raportimi të ngjarjeve duhet të përfshijë palët e renditura në pikën 2.1 (f), sipas rastit. Sistemi i raportimit të ngjarjeve duhet të jetë në përputhje me ligjin e aplikueshëm.

2.2.3 Operatori i aerodromit duhet të zhvillojë një manual aerodromi dhe të veprojë në përputhje me atë manual. Këto manualë përmbajnë të gjitha udhëzimet e nevojshme, informacionin dhe procedurat për aerodromin, sistemin e menaxhimit për operacionet dhe mirëmbajtjen e personelit për të kryer detyrat e tyre.

3. MJEDISËT RRETHUESE TË AERODROMIT

3.1.1 Hapësira ajrore rreth zonave të lëvizjes së aerodromit duhet të ruhet nga pengesat në mënyrë që të lejojë operacionet e planifikuara të avionëve në aerodromet pa krijuar një rrezik të papranueshëm të shkaktuar nga zhvillimi i pengesave përreth aerodromit. Pengesat e sipërfaqes së monitorimit duhet të zhvillohen, zbatohen dhe monitorohen vazhdimisht për të identifikuar ndonjë cenim të saj.

3.1.2 Çdo cenim e këtyre sipërfaqeve do të kërkojë një vlerësim për të identifikuar nëse objekti krijon apo nuk krijon një rrezik të papranueshëm. Çdo objekt që paraqet një rrezik të papranueshëm duhet të hiqet ose të ndërmerren veprime të përshtatshme lehtësuese për të mbrojtur avionët duke përdorur aerodromin.

3.1.3 Çdo pengesë e mbetur do të publikohet dhe, në varësi të nevojës, do të shënohet dhe, aty ku është e nevojshme, do të bëhet e dukshme me anë të dritave.

3.2 Rreziqet që lidhen me aktivitetet njerëzore dhe në përdorimin të pronës, të tilla si, por pa u kufizuar në artikujt në listën e mëposhtme, do të monitorohen. Rreziku i shkaktuar prej tyre do të vlerësohet dhe zvogëlohet sipas nevojës:

a) çdo zhvillim ose ndryshim në përdorimin e pronësisë në zonën e aerodromit;

b) mundësia e turbulencës së shkaktuar nga pengesa;

c) përdorimi i dritave të rrezikshme, konfuze dhe mashtruese;

d) verbimi i shkaktuar nga sipërfaqet e mëdha dhe shumë reflektuese;

e) krijimi i zonave që mund të nxisin aktivitetin e kafshëve të egra në mjediset rrethuese të zonës së lëvizjes së aerodromit; ose

f) burimet e rrezatimit jo të dukshëm ose prania e objekteve të lëvizshme ose të palëvizshme të cilat mund të ndërhyjnë ose ndikojnë negativisht në performancën e komunikimeve aeronautike, sistemeve të lundrimit dhe mbikëqyrjes.

3.3 Ministri dhe AAC-ja duhet të marrin masa që të sigurojnë krijimin e një plani emergjence për situatat emergjente të aviacionit që ndodhin në zonën lokale të aerodromit.

4. SHËRBIMET NË TOKË

4.1 Përgjegjësitë e ofruesit të shërbimeve në tokë

Ofruesi i shërbimeve në tokë është përgjegjës për funksionimin e sigurt të aktiviteteve të tij në aerodrom. Përgjegjësitë e ofruesit janë si më poshtë:

a) ofruesi duhet të ketë të gjitha mjetet e nevojshme për të siguruar ofrimin e sigurt të shërbimit në aerodrom. Këto mjete duhet të përfshijnë, por nuk janë të kufizuara në, objekte, personel, pajisje dhe material;

b) ofruesi duhet të jetë në përputhje me procedurat e parashikuara në manualin e aerodromit, duke përfshirë ato në lidhje me lëvizjet e automjeteve, pajisjeve dhe personelit të tij dhe rrezikun që lidhet me operacionet e aerodromit në dimër, natën dhe në kushte të pafavorshme atmosferike;

c) ofruesi duhet të ofrojë shërbime në tokë në përputhje me procedurat dhe udhëzimet e operatorit të avionëve, të cili i shërben;

d) ofruesi duhet të sigurojë që manualet për operimin dhe mirëmbajtjen e pajisjeve të tokës janë të disponueshme, të zbatuara në praktikë dhe mbulojnë operimet, mirëmbajtjen dhe riparimin, informacionet e shërbimit, problemin dhe procedurat e inspektimit;

e) ofruesi do të përdorë vetëm personelin e trajnuar dhe të kualifikuar dhe do të sigurojë zbatimin dhe mirëmbajtjen e programeve të trajnimit dhe kontrollit për të siguruar kompetencën e vazhdueshme të të gjithë personelit përkatës;

f) ofruesi duhet të sigurojë që personeli i tij të jetë fizikisht dhe i aftë mendërisht për të kryer funksionet e tij mjaftueshme, duke marrë parasysh llojin e veprimtarisë dhe potencialin e tij mbrojtës dhe që lidhet me sigurinë.

4.2 Sistemet e menaxhimit

4.2.1 Sipas rastit për llojin e aktivitetit të ndërmarrë dhe madhësinë e organizatës, ofruesi duhet të zbatojë dhe të mbajë një sistem menaxhimi për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë, menaxhimin e rreziqeve të sigurisë dhe synimin për përmirësimin e vazhdueshëm të këtij sistemi. Ky sistem duhet të koordinohet me sistemin e menaxhimit të operatorit të aerodromit.

4.2.2 Ofruesi duhet të krijojë një sistem të raportimit të ngjarjeve si pjesë e sistemit të menaxhimit sipas pikës 4.2.1, me qëllim që të kontribuojë në qëllimin e përmirësimit të vazhdueshëm të sigurisë. Pa cenuar detyrimet e tjera të raportimit, ofruesi duhet t'i transmetojë të gjitha ngjarjet në sistemin e raportimit të operatorit të aerodromit, operatorit të avionëve dhe, nëse është e nevojshme, tek ofruesi i shërbimit të trafikut ajror. Sistemi i raportimit të ngjarjeve duhet të jetë në përputhje me ligjin e aplikueshëm.

4.2.3 Ofruesi duhet të zhvillojë një manual të shërbimit në tokë dhe të veprojë në përputhje me atë manual. Ky manual duhet të përmbajë të gjitha udhëzimet, informacionin dhe procedurat për shërbimin, sistemin e menaxhimit dhe shërbimin e personelit i cili kryen detyrat përkatëse.

5. SHËRBIMET E MENAXHIMIT NË VENDQËNDRIMIN E AVIONIT (AMS)

5.1 Ofruesi AMS do të ofrojë shërbimet e tij në përputhje me procedurat operative të përfshira në manualin e aerodromit.

5.2 Sipas rastit për llojin e aktivitetit të ndërmarrë dhe madhësinë e organizatës, ofruesi i AMS duhet të zbatojë dhe të mbajë një sistem menaxhimi, duke përfshirë menaxhimin e sigurisë, për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë.

5.3 Ofruesi i AMS-së duhet të krijojë marrëveshje formale me operatorin e aerodromit dhe ofruesin e shërbimeve të trafikut ajror duke përshtatur fushën e shërbimeve që do të ofrohen.

5.4 Ofruesi AMS do të krijojë një sistem të raportimit të ngjarjeve si pjesë e sistemit të menaxhimit sipas pikës 5.2 në mënyrë që të kontribuojë në qëllimin e përmirësimit të vazhdueshëm të sigurisë. Pa cenuar detyrimet e tjera të raportimit, ofruesi duhet t'i transmetojë të gjitha ngjarjet në sistemin e raportimit të operatorit të aerodromit dhe, nëse është e nevojshme, te ofruesi i shërbimeve të trafikut ajror.

5.5 Ofruesi AMS do të marrë pjesë në programet e sigurisë të vendosura nga operatori i aerodromit.

6. TË TJERA

Pa cenuar përgjegjësitë e operatorit të avionëve, operatori i aerodromit duhet të sigurojë që, përveç situatave emergjente të avionëve, kur devijohet në një aerodrom alternativ, ose në kushte të tjera të specifikuar në secilin rast, një aerodrom ose pjesë të tij nuk do të përdoren nga avionët për të cilët nuk ka procedura të dedikuara të projektimit dhe operimit.

SHTOJCA VIII

KËRKESAT THELBËSORE PËR MTA/ANS- në DHE KONTROLLORËT E TRAFIKUT AJROR

1. PËRDORIMI I HAPËSIRËS AJRORE

1.1 Të gjithë avionët, duke përfshirë ato të angazhuar në aktivitetet e përmendura në nenin 2, paragrafi 3 (a), në të gjitha fazat e fluturimit ose në zonën e lëvizjes së një aerodromi, duhet të veprojnë në përputhje me rregullat e zakonshme të përgjithshme të përdorimit dhe çdo procedurë të

zbatueshme të specifikuar për përdorimin e hapësirës ajrore.

1.2 Të gjithë avionët, duke përfshirë ato të angazhuar në aktivitetet e përmendura në nenin 2, paragrafi 3 (a), duhet të pajisen me përbërësit e kërkuar dhe të operojnë në përputhje me rrethanat. Gjithashtu, përbërësit e përdorur në sistemin MTA/SHLA duhet të jenë në përputhje me kërkesat e pikës 3.

2. SHËRBIMET

2.1 Informacioni i aeronautikës dhe të dhënat për përdoruesit e hapësirës ajrore për qëllimi të lundrimit ajror.

2.1.1 Të dhënat e përdorura si një burim për informacionin ajror duhet të jenë të cilësisë të mjaftueshme, të plotë, aktuale dhe të siguruar në kohën reale.

2.1.2 Informacioni aeronautik duhet të jetë i saktë, i plotë, aktual, i qartë, nga një burim i ligjshëm dhe me integritet të përshtatshëm, si dhe në një format të përshtatshëm për përdoruesit.

2.1.3 Shpërndarja e informacionit të tillë aeronautik për përdoruesit e hapësirës ajrore duhet të jetë në kohë reale dhe të përdorë mjete të mjaftueshme të besueshme dhe të shpejta të komunikimi të mbrojtura nga ndërhyrja e qëllimshme dhe pa qëllim dhe nga korrupsioni.

2.2 Informacion meteorologjik

2.2.1 Të dhënat e përdorura si një burim për informacionin meteorologjik dhe ajror duhet të jenë të cilësisë të mjaftueshme, të plotë, tashme dhe të siguruar në kohën reale.

2.2.2 Për aq sa është e mundur, informacionet meteorologjike aeronautike duhet të jenë të sakta, të plota, aktuale, të integritetit adekuat dhe të qartë për të përmbushur nevojat e përdoruesve të hapësirës ajrore. Informacioni meteorologjik i aeronautikës duhet të jetë nga një burim i ligjshëm.

2.2.3 Shpërndarja e këtij informacionit aeronautik për përdoruesit e hapësirës ajrore duhet të jetë në kohë reale dhe të përdorë mjete të mjaftueshme të besueshme dhe të shpejta të komunikimi të mbrojtura nga ndërhyrja e qëllimshme dhe korruptive.

2.3 Shërbimet e trafikut ajror

2.3.1 Të dhënat e përdorura si burim për ofrimin e shërbimeve të trafikut ajror duhet të jenë të sakta, të plota dhe aktuale.

2.3.2 Sigurimi i shërbimeve të trafikut ajror duhet të jetë mjaft i saktë, i plotë, i tanishëm dhe i

qartë për të përmbushur nevojat e sigurisë të përdoruesve.

2.3.3 Mjetet e automatizuara që ofrojnë informata ose këshilla për përdoruesit duhet të jenë të hartuara, prodhuara dhe të mirëmbajtura, siç duhet për të siguruar se ato janë të përshtatshme për qëllimin e tyre.

2.3.4 Shërbimet e kontrollit të trafikut ajror dhe proceset e ndërldhura duhet të sigurojnë ndarje të përshtatshme ndërmjet avionëve dhe në zonën e manovrimit të aerodromit, të parandalojnë goditjet ndërmjet avionëve dhe pengesave dhe, aty ku është e përshtatshme, të ndihmojnë në mbrojtjen nga rreziqet e tjera në ajër dhe të sigurojnë koordinim të shpejtë dhe në kohë me të gjithë përdoruesit dhe vëllimet ngjitur të hapësirës ajrore.

2.3.5 Komunikimi ndërmjet shërbimeve të trafikut ajror dhe avionit dhe ndërmjet njërive të shërbimeve përkatëse të trafikut ajror duhet të jetë në kohë reale, i qartë, i saktë dhe i mbrojtur nga ndërhyrja dhe të kuptohet zakonisht dhe, nëse është e aplikueshme, të pranohet nga të gjithë aktorët e përfshirë.

2.3.6 Mjetet duhet të jenë në vend për të zbuluar emergjencat e mundshme dhe, kur është e përshtatshme, të fillojnë veprime efektive të kërkimit dhe shpëtimit. Mjete të tilla duhet të përfshijnë së paku mekanizmat e duhur të alarmimit, masat dhe procedurat e koordinimit, mjetet dhe personelin për të mbuluar në mënyrë efikase zonën e përgjegjësisë.

2.4 Shërbimet e komunikimit

Shërbimet e komunikimit duhet të arrijnë dhe të mbajnë detyrën e mjaftueshme në lidhje me disponueshmërinë, integritetin, vazhdimësinë dhe afatet kohore. Ato duhet të jenë të shpejta dhe të mbrojtura nga korrupsioni dhe ndërhyrja.

2.5 Shërbimet e lundrimit

Shërbimet e lundrimit duhet të arrijnë dhe të mbajnë një nivel të mjaftueshëm të detyrës në lidhje me udhëzimin, pozicionimin dhe, kur sigurohet, informacionin në kohën e duhur. Kriteret e detyrës përfshijnë saktësinë, integritetin, legjitimitetin e burimit, disponueshmërinë dhe vazhdimësinë e shërbimit.

2.6 Shërbimet e mbikëqyrjes

Shërbimet e mbikëqyrjes përcaktojnë pozicionin përkatës të avionit në ajër dhe të mjeteve të tjera të avionëve dhe mjeteve tokësore në sipërfaqen e aerodromit, me detyrë të mjaftueshme në lidhje me

saktësinë, integritetin, legjitimitetin e burimit, vazhdimësinë dhe probabilitetin e zbulimit.

2.7 Menaxhimi i fluksit të trafikut ajror

Menaxhimi taktik i fluksit të trafikut ajror në nivel kombëtar, në harmoni me nivelin e Bashkimit Evropian, duhet të përdorë dhe të sigurojë informacion të mjaftueshëm dhe të saktë të vëllimit dhe natyrës së trafikut ajror të planifikuar që ndikon në ofrimin e shërbimeve dhe do të koordinojë dhe negociojë rivendosjen ose vonimin e flukseve të trafikut në mënyrë që të zvogëlojë rrezikun e situatave të mbingarkesës që ndodhin në ajër ose në aerodrome. Menaxhimi i fluksit do të kryhet me qëllim të përmirësimit të kapacitetit në dispozicion të përdorimit të hapësirës ajrore dhe përmirësimit të proceseve të menaxhimit të fluksit të trafikut ajror. Ai do të bazohet në siguri, transparencë dhe efikasitet, duke siguruar që kapaciteti të sigurohet në mënyrë të përshtatshme dhe në kohë, në përputhje me Planin Evropian të Lundrimit Ajror.

Masat e përmendura në nenin 43, që kanë të bëjnë me menaxhimin e fluksit, duhet të mbështesin vendimet operationale të ofruesve të shërbimeve të lundrimit ajror, operatorëve të aerodromit dhe shfrytëzuesve të hapësirës ajrore dhe do të mbulojnë fushat në vijim:

a) planifikimi i fluturimit;

b) përdorimin e kapacitetit hapësinor në dispozicion gjatë të gjitha fazave të fluturimit, përfshirë caktimin e vendeve të rrugës;

c) Përdorimin e kalimeve me trafik të përgjithshëm ajror, duke përfshirë:

- krijimin e një publikimi të vetëm për rrugën dhe orientimin e trafikut,

- mundësitë për devijim të trafikut ajror të përgjithshëm nga zonat e mbipopulluara, dhe

- rregullat kryesore lidhur me aksesin në hapësirën ajrore për trafikun ajror të përgjithshëm, veçanërisht gjatë periudhave të mbingarkesës dhe krizës; dhe

d) konsistencën midis planeve të fluturimit dhe vendeve të lira të aeroportit dhe koordinimit të nevojshëm me rajonet e afërta, sipas rastit.

2.8 Menaxhimi i hapësirës ajrore

Përcaktimi i vëllimeve specifike të hapësirës ajrore për një përdorim të caktuar do të monitorohet, koordinohet dhe shpallet në kohën e duhur në mënyrë që të zvogëlohet rreziku i humbjes së ndarjes midis avionëve në të gjitha

rrethanat. Duke marrë parasysh organizimin e aktiviteteve ushtarake dhe aspektet e ndërlidhura nën përgjegjësinë e Shteteve Anëtare, menaxhimi i hapësirës ajrore, gjithashtu, duhet të mbështesë zbatimin e njëtrajtshëm të konceptit të përdorimit të përshtatshëm të hapësirës ajrore siç përshkruhet nga ICAO dhe të zbatohet sipas udhëzimit të MPPT-së nr. 7, datë 3.6.2010, “Mbi organizimin dhe përdorimin e hapësirës ajrore brenda Qiellit të Vetëm Evropian (rregullore për hapësirën ajrore)”, të ndryshuar, me qëllim lehtësimin e menaxhimit të hapësirës ajrore dhe menaxhimit të trafikut ajror në kontekstin e politikës së përbashkët të transportit.

2.9 Hartimi i procedurës së fluturimit

Procedurat e fluturimit duhet të jenë të hartuara, të anketuara dhe të vërtetuara siç duhet, para se të mund të vendosen dhe përdoren nga avionët.

3. SISTEMET DHE PËRBËRËSIT

3.1 Të përgjithshme

Sistemet MTA/SHLA dhe përbërësit e MTA/SHLA-së që ofrojnë informata lidhur me dhe nga avioni dhe në tokë duhet të hartohen, prodhohen, instalohen, mbahen, mbrohen nga ndërhyrjet e paautorizuara dhe të operojnë për të siguruar se ato janë të përshtatshme për qëllimin e tyre.

Sistemet dhe procedurat duhet të përfshijnë në veçanti këto kërkesa për të mbështetur funksionet dhe shërbimet e mëposhtme:

- a) menaxhimi i hapësirës ajrore;
- b) menaxhimi i fluksit të trafikut ajror;
- c) shërbimet e trafikut ajror, në veçanti sistemet e përpunimit të të dhënave të fluturimit, sistemet e përpunimit të të dhënave të mbikëqyrjes dhe sistemet e ndërfaqes njerëzore-makinë;
- d) komunikimet që përfshijnë tokën më tokë/hapësirën, komunikimin ajror në tokë dhe ajrin me ajrin/hapësirën;
- e) lundrimi;
- f) mbikëqyrja;
- g) shërbimi i informacionit të aeronautikës; dhe
- h) shërbimi meteorologjik.

3.2 Sistemi dhe integriteti përbërës, detyra dhe besueshmëria

Detyra e integritetit dhe e sigurisë së sistemeve dhe përbërësve qoftë në avion, në tokë ose në hapësirë, duhet të jetë e përshtatshme për qëllimin e synuar. Ata duhet të përmbushin nivelin e kërkuar të detyrës operacionale për të gjitha kushtet

e tyre të parashikueshme të punës dhe për tërë jetën e tyre operacionale.

Sistemet MTA/SHLA dhe përbërësit e MTA/SHLA-së duhet të projektohen, ndërtohen, mirëmbahen dhe operohen duke përdorur procedurat e duhura dhe të vlefshme, në mënyrë të tillë që të sigurojnë funksionimin pa ndërprerje të Rrjetit Evropian të Menaxhimit të Trafikut Ajror në të gjitha fazat e fluturimit. Funksionimi pa ndërprerje i operacionit, mund të shprehet në veçanti, në drejtim të shkëmbimit të informacionit, duke përfshirë informacionin e gjendjes operacionale përkatëse, mirëkuptimin e përbashkët të informacionit, detyrat e krahasueshme të përpunimit dhe procedurat përkatëse që mundësojnë shfaqje të përbashkëta operacionale të miratuara për të gjithë ose pjesë të Rrjetit Evropian të Menaxhimit të Trafikut Ajror.

Rrjeti, sistemet e tij dhe përbërësit e tyre do të mbështesin, në një mënyrë të koordinuar, konceptet e reja të saktësuara dhe të vlefshme të operimit që përmirësojnë cilësinë, qëndrueshmërinë dhe efektivitetin e shërbimeve të lundrimit ajror, veçanërisht në aspektin e sigurisë dhe kapacitetit.

Rrjeti, sistemet dhe përbërësit e tij do të mbështesin zbatimin progresiv të koordinimit civil/ushtarak, deri në masën e nevojshme për menaxhimin e rrjedhjes së ajrit efektiv dhe të përdorimit të sigurt dhe efikas të hapësirës ajrore nga të gjithë përdoruesit, nëpërmjet zbatimit të konceptit të përdorimit të përshtatshëm të hapësirës ajrore.

Për përmbushjen e këtyre objektivave, Rrjeti, sistemet dhe përbërësit e tij duhet të mbështesin shkëmbimin në kohë të informacionit korrekt dhe konsistent, duke mbuluar të gjitha fazat e fluturimit, midis palëve civile dhe ushtarake, pa cenuar interesat e sigurisë ose të mbrojtjes, duke përfshirë kërkesat për konfidencialitetin.

3.3 Hartimi i sistemeve dhe i përbërësve

3.3.1 Sistemet dhe përbërësit duhet të jenë të hartuar për të përmbushur kërkesat e zbatueshme të sigurisë në aviacion dhe sigurisë në operim.

3.3.2 Sistemet dhe përbërësit të konsideruar kolektivisht, veçmas dhe në raport me njëri-tjetrin, duhet të projektohen në mënyrë të tillë që një marrëdhënie e kundërpërgjigjeje të ekzistojë midis probabilitetit që çdo dështim të mund të rezultojë në një dështim të përgjithshëm të sistemit dhe të

shkallës së rrezikut të efektit të tij në sigurinë e shërbimeve.

3.3.3 Sistemet dhe përbërësit, që konsiderohen individualisht dhe në kombinim me njëri-tjetrin, duhet të hartohen duke marrë parasysh kufizimet që lidhen me aftësitë dhe detyrën njerëzore.

3.3.4 Sistemet dhe përbërësit duhet të hartohen në një mënyrë që i mbron ato dhe të dhënat që ato përcjellin nga shkëmbimet e dëmshme me elemente të brendshme dhe të jashtme.

3.3.5 Informacioni i nevojshëm për prodhimin, instalimin, funksionimin dhe mirëmbajtjen e sistemeve dhe përbërësve, si dhe informacionet në lidhje me kushtet e pasigurta duhet t'i ofrohen personelit në mënyrë të qartë, të qëndrueshme dhe të qenësishme.

3.4 Niveli i vazhdueshëm i shërbimit

Nivelet e sigurisë së sistemeve dhe përbërësve duhet të ruhen gjatë shërbimit dhe gjate çdo ndryshimi në shërbim.

4. KUALIFIKIMI I KONTROLLORËVE TË TRAFIKUT AJROR

4.1 Të përgjithshme

Një person që zhvillon trajnim si kontrollor i trafikut ajror ose si kontrollor- student i trafikut ajror, duhet të jetë mjaftueshëm i maturuar në arsim, fizikisht dhe mendërisht për të qenë i aftë për të marrë, mbajtur dhe treguar njohuritë teorike dhe aftësitë praktike përkatëse.

4.2 Njohuri teorike

4.2.1 Një kontrollor duhet të marrë dhe mbajë një nivel njohurish të përshtatshme për funksionet e ushtruara në avion dhe në proporcion me rreziqet që lidhen me llojin e aktivitetit.

4.2.2 Ndërmarrja dhe mbajtja e njohurive teorike duhet të tregohet me vlerësim të vazhdueshëm gjatë trajnimit dhe, kur është e nevojshme, nga kontrollet.

4.2.3 Duhet të mbahet një nivel i duhur i kompetencës në njohuritë teorike. Pajtueshmëria duhet të tregohet me vlerësime ose kontrolle. Shpeshtësia e kontrolleve, testeve ose verifikimeve duhet të jetë proporcionale me nivelin e rrezikut të lidhur me llojin e shërbimit.

4.3 Aftësitë praktike

4.3.1 Një kontrollor trafikut ajror duhet të marrë dhe të përmbajë aftësitë praktike për të ushtruar detyrën e tij ose të saj. Këto aftësi duhet të jenë në proporcion me rreziqet që lidhen me llojin e aktivitetit dhe duhet të mbulojnë, nëse është e

përshtatshme për funksionet e ushtruara në avion, çështjet vijuese:

- a) procedurat operacionale
- b) aspektet e veçanta të detyrave;
- c) situatat jonormale të emergjencës; dhe
- d) Faktorët njerëzorë.

4.3.2 Një kontrollor i trafikut ajror duhet të tregojë aftësinë për të kryer procedurat dhe detyrat e lidhura me një nivel kompetence të përshtatshme për funksionet e ushtruara.

4.3.3 Duhet mbajtur një nivel i duhur i kompetencës në aftësitë praktike. Pajtueshmëria duhet të tregohet me vlerësime të shpeshta. Shpeshtësia e kontrolleve, testeve ose verifikimeve duhet të jetë proporcionale me kompleksitetin e nivelit të rrezikut të lidhur me llojin e shërbimit dhe detyrës që do të kryhet.

4.4 Aftësitë gjuhësore

4.4.1 Një kontrollor i trafikut ajror duhet të tregojë aftësi për të folur dhe kuptuar gjuhën angleze deri në masën që ai/ajo është në gjendje të komunikojë në mënyrë efektive vetëm me zë (telefon/radio telefon) dhe në situata ballë për ballë për tema konkrete dhe të lidhura me punën, duke përfshirë situatat emergjente.

4.4.2 Kurdoherë që është e nevojshme në një vëllim të përcaktuar të hapësirës ajrore për qëllime të ofrimit të Shërbimit të Trafikut Ajror (ATS), një kontrollues i trafikut ajror duhet, gjithashtu, të ketë aftësi për të folur dhe kuptuar gjuhën/gjuhët kombëtare në masën e përshkruar më lart.

4.5 Pajisjet e trajnimit sintetik (STD)

Kur një STD përdoret për trajnim praktik mbi ndërgjegjësimin e situatës dhe faktorët njerëzorë ose për të treguar se aftësitë janë fituar ose mbajtur, ai duhet të ketë një nivel të detyrës që lejon simulimin adekuat të mjedisit të punës dhe situatave operacionale të përshtatshme për trajnimin e ofruar.

4.6 Kurs trajnimi

4.6.1 Trajnimi do të jepet nga një kurs trajnimi, i cili mund të përfshijë mësimet teorike dhe praktike, duke përfshirë trajnimin për STD, nëse është e aplikueshme.

4.6.2 Një kurs duhet të përcaktohet dhe të miratohet për çdo lloj trajnimi.

4.7 Instruktorët

4.7.1 Udhëzimet teorike duhet të jepen nga instruktorë të kualifikuar. Ata duhet:

a) të kenë njohuri të përshtatshme në fushën ku duhet të jepet udhëzimi; dhe

b) ka treguar aftësinë për të përdorur teknikat e përshtatshme të udhëzimit.

4.7.2 Udhëzimi për aftësitë praktike duhet të jepet nga instruktorë të kualifikuar, të cilët kanë këto kualifikime:

a) plotësojnë njohuritë teorike dhe kërkesat e përshtatshme të përvojës për udhëzimin që po jepen;

b) ka treguar aftësinë për të përdorur teknikat e përshtatshme të udhëzimit;

c) kanë praktikuar teknika mësimore në ato procedura në të cilat ka për qëllim të ofrohet udhëzime; dhe

d) marrin trajnim të vazhdueshëm për rifreskimin për të siguruar që kompetencat mësimore të mbahen deri më tani.

4.7.3 Instruktorët për aftësitë praktike, gjithashtu, kanë ose kanë pasur të drejtë të veprojnë si kontrollor të trafikut ajror.

4.8 Ekspertët

4.8.1 Personat përgjegjës për vlerësimin e aftësive të kontrollorëve të trafikut ajror duhet:

a) të kenë treguar aftësinë për të vlerësuar detyrën dhe kryerjen e testeve dhe kontroleve të kontrollorëve të trafikut ajror; dhe

b) të marrin trajnim të rregullt të rifreskimit për të siguruar që standardet e vlerësimit të mbahen deri tani.

4.8.2 Vlerësuesit e aftësive praktike, gjithashtu, kanë ose kanë pasur të drejtë të veprojnë si kontrollorë të trafikut ajror në ato zona ku vlerësimi duhet të bëhet.

4.9 Aftësim mjekësor të kontrollorit të trafikut ajror

4.9.1 Të gjithë kontrollorët e trafikut ajror duhet të tregojnë periodikisht aftësimin mjekësor për të kryer në mënyrë të kënaqshme funksionet e tyre. Pajtueshmëria duhet të tregohet me vlerësimin e duhur duke marrë parasysh degradimin e mundshëm mendor dhe fizik për shkak të moshës.

4.9.2 Treguesi i aftësimin mjekësor, që përfshin aftësimin fizike dhe mendor, duhet të përfshijë mungesën e treguar të ndonjë sëmundjeje ose paaftësie, gjë që e bën personin që ofron shërbimin e kontrollit të trafikut ajror (ATC) të paafte:

a) të kryejë siç duhet detyrat e nevojshme për të siguruar një shërbim ATC;

b) të kryejë detyrat e caktuara në çdo kohë; ose

c) të kuptojë saktë mjedisin e tij/të saj.

4.9.3 Kur aftësimi mjekësor nuk është plotësisht i treguar, mund të zbatohen masa zbutëse që ofrojnë siguri të përshtatshme të fluturimit.

5. OFRUESIT E SHËRBIMEVE DHE ORGANIZATAT E TRAJNIMIT

5.1 Sigurimi i shërbimeve nuk do të kryhet nëse nuk plotësohen kushtet e mëposhtme:

a) ofruesi i shërbimit duhet të ketë në mënyrë të drejtpërdrejtë ose nëpërmjet marrëveshjeve me palët e treta mjetet e nevojshme për shkallën dhe fushëveprimin e shërbimit. Këto mjete duhet të përfshijnë, por nuk kufizohen vetëm në: sistemet, pajisjet, duke përfshirë furnizimin me energji elektrike, strukturën e menaxhimit, personelin, pajisjet dhe mirëmbajtjen e tij, dokumentimin e detyrave, përgjegjësitë dhe procedurat, qasjen në të dhënat kryesore dhe mbajtjen e shënimeve;

b) ofruesi i shërbimeve duhet të zhvillojë dhe të mbajë udhëzime të përditësuara të menaxhimit dhe operacioneve në lidhje me ofrimin e shërbimeve të tij dhe të veprojnë në përputhje me ato manuale. Manualët e tilla duhet të përmbajnë të gjitha udhëzimet, informacionin dhe procedurat e nevojshme për operacionet, sistemin e menaxhimit dhe për personelin e operacioneve për të kryer detyrat e tyre;

c) si e përshtatshme për llojin e veprimtarisë së ndërmarrë dhe madhësinë e organizatës, ofruesi i shërbimeve duhet të zbatojë dhe të mbajë një sistem menaxhimi për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë, menaxhimin e rrezeve të sigurisë dhe synimin për përmirësimin e vazhdueshëm të këtij sistemi;

d) ofruesi i shërbimit duhet të përdorë vetëm personel të kualifikuar dhe të trajnuar mirë dhe të zbatojë dhe mbajë trajnime dhe programe kontrolli për personelin;

e) ofruesi i shërbimeve do të krijojë ndërfaqe formale me të gjitha palët e interesuara të cilat mund të ndikojnë drejtpërdrejtë në sigurinë e shërbimeve të tyre për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë;

f) ofruesi i shërbimeve duhet të krijojë dhe zbatojë një plan emergjence që mbulon situatat emergjente dhe jonormale që mund të ndodhin në lidhje me shërbimet e saj, duke përfshirë edhe rastin e ngjarjeve që rezultojnë në degradim të ndjeshëm ose ndërprerje të veprimtarisë përkatëse;

g) ofruesi i shërbimit duhet të krijojë një sistem të raportimit të dukurive si pjesë e sistemit të menaxhimit sipas pikës (c) me qëllim që të kontribuojë në qëllimin e përmirësimit të vazhdueshëm të sigurisë. Sistemi i raportimit të ngjarjeve duhet të jetë në përputhje me ligjin e aplikueshëm të Bashkimit Evropian; dhe

h) ofruesi i shërbimeve duhet të bëjë rregullime për të verifikuar që kërkesat e detyrës së sigurisë të çdo sistemi dhe përbërësit që veprojnë përmbushen në çdo kohë.

5.2 Ofrimi i shërbimit të ATC (Kontrollit të Trafikut Ajror) nuk do të ndërmerret nëse nuk plotësohen kushtet e mëposhtme:

a) parandalimi i lodhjes së personelit që siguron një shërbim ATC do të menaxhohet nëpërmjet një sistemi shpërndarjeje. Një sistem i tillë me përzgjedhje duhet të trajtojë me përshtatje periudhat e punës, kohën e punës dhe periudhat e pushimit. Kufizimet e vendosura brenda sistemit të matjes duhet të marrin parasysh faktorët kryesorë që kontribuojnë në lodhje të tilla si në veçanti privimi i gjumit, ndërprerja e cikleve qarkulluese, orët e natës, koha e akumuluar e punës për periudha të caktuara kohore dhe ndarja e detyrave të ndara midis personelit;

b) parandalimi i stresit të personelit që ofron shërbimin e ATC do të menaxhohet nëpërmjet programeve të edukimit dhe parandalimit;

c) ofruesi i shërbimit të ATC duhet të ketë procedura të vendosura për të verifikuar që gjykimi njohës i personelit që ofron shërbime të ATC nuk është i dëmtuar ose aftësi mjekësor i pamjaftueshëm; dhe

d) ofruesi i shërbimit të ATC do të marrë parasysh kufizimet operationale dhe teknike, si dhe parimet e faktorit njerëzor në planifikimin dhe operationet e tij.

5.3 Komunikimi, lundrimi dhe/ose ofrimi i shërbimit të mbikëqyrjes nuk do të ndërmerret nëse nuk plotësohen kushtet e mëposhtme:

Ofruesi i shërbimit duhet t'i informojë përdoruesit përkatës të hapësirës ajrore dhe njërive të Shërbimeve të Trafikut Ajror (SHTA) në kohën e duhur për gjendjen operationale (dhe ndryshimet e tyre) të shërbimeve të tyre të ofruara për qëllimet SHTA.

5.4 Organizatat e trajnimit

Një organizatë trajnimi që jep trajnim për personelin ofrues në shërbimin e Kontrollit të

Trafikut Ajror duhet të përkojë me kërkesat në vijim;

a) kanë të gjitha mjetet e nevojshme për fushën e përgjegjësi që lidhen me veprimtarinë e tyre. Këto mjete duhet të përfshijnë, por nuk kufizohen në mjete, lehtësi, personel, pajisje Metodologjia, dokumentime të detyrave, përgjegjësi dhe procedura, qasje në të dhënat kryesore dhe mbajtjen e të dhënave;

b) si e përshtatshme për trajnimin e ofruar dhe madhësinë e organizatës, organizata duhet të zbatojë dhe mbajë një sistem menaxhimi për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë, të menaxhojë rreziqet e sigurisë, duke përfshirë rreziqet që lidhen me përkeqësimin e standardit të trajnimit dhe synojnë përmirësimin e vazhdueshëm të këtij sistemi; dhe

c) të krijojë marrëveshje me organizata të tjera kryesore, sipas nevojës për të siguruar përputhjen e një produkti të aviacionit me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë.

6. EKZAMINUESIT AEROMJEKËSORË DHE QENDRAT AEROMJEKËSORE

6.1 Ekzaminuesit aeromjekësorë

Një ekzaminues aeromjekësor duhet:

a) të jetë i kualifikuar dhe i licencuar në fushën e mjekësisë;

b) të ketë marrë trajnim në mjekësinë e aviacionit dhe trajnim të vazhdueshëm të rifreskimit në mjekësinë e aviacionit për të siguruar që standardet e vlerësimit të mirëmbahen deri tani; dhe

c) të ketë fituar njohuri dhe përvojë praktike në lidhje me kushtet në të cilat Kontrolluesit e trafikut ajror kryejnë detyrat e tyre.

6.2 Qendrat aeromjekësore

Qendrat aeromjekësore duhet të plotësojnë kushtet e mëposhtme:

a) të kenë të gjitha mjetet e nevojshme për fushëveprimin e përgjegjësi që lidhen me privilegjet e tyre. Këto mjete duhet të përfshijnë, por nuk kufizohen në mjete, lehtësi, personel, pajisje dhe materiale, dokumentime të detyrave, përgjegjësi dhe procedura, qasje në të dhënat kryesore dhe mbajtjen e të dhënave;

b) si të përshtatshme për llojin e aktivitetit të ndërmarrë dhe madhësinë e organizatës, të zbatojë dhe mbajë një sistem menaxhimi për të siguruar përputhjen me kërkesat thelbësore të përcaktuara në këtë shtojcë, të menaxhojë rreziqet e sigurisë

dhe të synojë përmirësimin e vazhdueshëm të këtij sistemi; dhe

c) të krijojë marrëveshje me organizata të tjera përkatëse, sipas nevojës, për të garantuar përputhshmërinë e vazhdueshme me kërkesat të përcaktuara në këtë shtojcë.

SHTOJCA IX KËRKESAT THELBËSORE PËR AVIONËT PA PILOT

1. KËRKESAT THEMELORE PËR PROJEKTIMIN, PRODHIMIN, MIRËMBAJ- TJEN DHE FUNKSIONIN E AVIONËVE PA PILOT

1.1 Operatori dhe piloti në distancë i një avioni pa pilot duhet të jetë në dijeni të rregullave të Bashkimit Evropian dhe të rregullave kombëtare në lidhje me operimet e synuara, veçanërisht në lidhje me sigurinë në operim, privatësinë, mbrojtjen e të dhënave, përgjegjësinë, sigurimin, sigurinë në aviacion dhe mbrojtjen e mjedisit. Operatori dhe piloti në distancë duhet të jenë në gjendje të sigurojnë parametrat e sigurisë së funksionimit dhe ngritjen e sigurt të avionit pa pilot nga njerëzit në terren dhe nga përdoruesit e tjerë të hapësirës ajrore. Kjo përfshin njohjen e mirë të udhëzimeve operative të ofruara nga prodhuesi, përdorimin e sigurt dhe ekologjik të avionëve pa pilot në hapësirën ajrore dhe të të gjitha funksioneve përkatëse të avionit pa pilot dhe rregullave të zbatueshme të hapësirës ajrore dhe të procedurave MTA/SHLA-së.

1.2 Një avion pa pilot duhet të projektohet dhe ndërtohet në mënyrë që të jetë i përshtatshëm për funksionin e synuar dhe mund të operohet, përshtatet dhe mirëmbahet pa vënë në rrezik sigurinë e personave.

1.3 Nëse është e nevojshme për të lehtësuar rreziqet që lidhen me sigurinë, privatësinë, mbrojtjen e të dhënave personale, sigurinë ose mjedisin, që rrjedhin nga funksionimi, avioni pa pilot duhet të ketë karakteristikat dhe funksionet përkatëse që marrin parasysh parimet e privatësisë dhe mbrojtjen e të dhënave sipas projektimit dhe sipas parazgjedhjes. Sipas nevojave këto karakteristika dhe funksione duhet të sigurojnë identifikimin e lehtë të avionit dhe të natyrës dhe qëllimit të operacionit; dhe duhet të sigurojnë që kufizimet, ndalimet ose kushtet e zbatueshme të

respektohen, veçanërisht në lidhje me funksionimin në zona të veçanta gjeografike, përtej distancave të caktuara nga operatori ose në lartësi të caktuara.

1.4 Organizata përgjegjëse për prodhimin ose tregtimin e avionëve pa pilot duhet të sigurojë informacion për operatorin e një avioni pa pilot dhe, kur është e nevojshme, organizatës mirëmbajtëse për llojin e operacioneve për të cilat avioni pa pilot është projektuar së bashku me kufizimet dhe informacionin e nevojshëm për funksionimin e tij të sigurt, duke përfshirë performancën operationale dhe mjedisore, kufizimet e përshtatshmërisë për fluturim dhe procedurat e emergjencës. Ky informacion duhet të jepet në mënyrë të qartë, të vazhdueshëm dhe pa ambiguitete. Aftësitë operationale të avionëve pa pilot që mund të përdoren në operacione që nuk kërkojnë një certifikatë ose deklaratë duhet të lejojnë mundësinë për të futur kufizime që plotësojnë rregullat e hapësirës ajrore të zbatueshme për këto operacione.

2. KËRKESA TË TJERA THELBËSORE PËR PROJEKTIMIN, PRODHIMIN, MIRË- MBAJTJEN DHE OPERIMIN E AVIONËVE PA PILOT TË PËRMENDUR NË NENET 56, PARAGRAFËT 1 DHE 5

Duke marrë parasysh objektivat e përcaktuar në nenin 1, duhet të plotësohen kërkesat e mëposhtme për të siguruar mbrojtjen për njerëzit në terren dhe përdoruesit e tjerë të hapësirës ajrore gjatë operimit të avionit pa pilot, duke marrë parasysh nivelin e rrezikut të operacionit sipas nevojës:

2.1 Vlefshmëria për fluturim

2.1.1 Avionët pa pilot duhet të hartohen në mënyrë të tillë që të përmbajnë karakteristika ose detaje që siguria e personit që operon një avion pa pilot ose e palëve të treta në ajër ose në tokë, përfshirë pronën, mund të demonstron në mënyrë të kënaqshme.

2.1.2 Avionët pa pilot duhet të sigurojnë integritetin e produktit që është në proporcion me rrezikun në të gjitha kushtet e parashikuara të fluturimit.

2.1.3 Avionët pa pilot duhet të jenë të kontrollueshëm dhe të manovrueshëm në mënyrë të sigurt, sipas nevojës, në të gjitha kushtet e parashikuara të punës, duke përfshirë dështimin e një ose, nëse është e përshtatshme, të më shumë sistemeve. Duhet të merren parasysh konsideratat e faktorit njerëzor, në veçanti njohuritë e

disponueshme për faktorët që ndihmojnë në funksionimin e sigurt të teknologjisë nga njerëzit.

2.1.4 Avionët pa pilot dhe motorët e tyre, helikat, pjesët, pajisjet e pënstaluar dhe pajisjet për kontrollin e avionit pa pilot në distancë duhet të funksionojnë ashtu siç është parashikuar në kushtet e punës, përmes, dhe mjaftueshëm përtej operacionit për të cilin është projektuar avioni.

2.1.5 Avionët pa pilot dhe motorët e tyre, helikat, pjesët, pajisjet e pënstaluar dhe pajisjet për kontrollin e avionit pa pilot në distancë, të shqyrtuara veçmas dhe në raport me njëri-tjetrin, duhet të projektohen në mënyrë të tillë që probabiliteti i defekti dhe ndikimi i efektit të tij për njerëzit në terren dhe shfrytëzuesit e tjerë të hapësirës ajrore të zbutet në bazë të parimeve të përcaktuara në nenin 4, paragrafi 2.

2.1.6 Çdo pajisje për të kontrolluar avionin pa pilot në distancë në operacion e tij duhet të lehtësojë operacionet e fluturimit, duke përfshirë mjetet që sigurojnë ndërgjegjësimin për situatën dhe menaxhimin e çdo shtate të pritshme dhe emergjence.

2.1.7 Organizatat e përfshira në projektimin e avionëve pa pilot, motorët dhe helikat duhet të marrin masa paraprake në mënyrë që të minimizojnë rreziqet që dalin nga kushtet, të brendshme dhe të jashtme të avionit pa pilot dhe sistemeve të tyre, kjo përvojë ka treguar se ka një ndikim në sigurinë. Kjo përfshin mbrojtjen nga ndërhyrja me mjete elektronike.

2.1.8 Proceset e prodhimit, materialet dhe përbërësit e përdorur për prodhimin e avionëve pa pilot duhet të rezultojnë të përshtatshme dhe joriprodhuese që janë në përputhje me elementet e projektimit.

2.2 Organizatat

Organizatat e përfshira në projektimin, prodhimin, mirëmbajtjen, operacionet, shërbimet dhe trajnimet e lidhura me avionët duhet të plotësojnë kushtet e mëposhtme:

a) organizata duhet të ketë të gjitha mjetet e nevojshme për qëllimin e punës së saj dhe të sigurojë përputhjen me kërkesat thelbësore dhe aktin e deleguar të përmendur në nenin 58 dhe aktet zbatuese të përmendura në nenin 57, të rëndësishme për veprimtarinë e saj;

b) organizata duhet të zbatojë dhe mbajë një sistem të menaxhimit për të siguruar pajtueshmërinë me kërkesat thelbësore përkatëse,

menaxhimin e rreziqeve të sigurisë dhe synon përmirësimin e vazhdueshëm të këtij sistemi. Sistemi i tillë i menaxhimit duhet të jetë në përshatje me llojin e aktivitetit dhe madhësinë e organizatës;

c) organizata duhet të krijojë një sistem të raportimit të ngjarjeve si pjesë e sistemit të Siguria menaxhimit sipas pikës 4.2.1 me qëllim që të kontribuojë në qëllimin e përmirësimit të vazhdueshëm të sigurisë. Sistemi i tillë i raportimit duhet të jetë në përshatje me llojin e veprimtarisë dhe madhësisë së organizatës;

d) organizata duhet të vendosë, kur është e përshatshme, me organizata të tjera për të siguruar përputhjen e vazhdueshme me kërkesat thelbësore përkatëse.

2.3 Personat e përfshirë në operimet e avionëve pa pilot

Çdo person i përfshirë në operimin e një avioni pa pilot, duke përfshirë pilotin në distancë, duhet të ketë njohuritë dhe aftësitë e nevojshme për të garantuar sigurinë e operimit dhe në raport me rrezikun që shoqëron llojin e operimit. Ky person do të demonstrojë, gjithashtu, aftësim mjekësor, nëse kjo është e nevojshme për të zbutur rreziqet që lidhen me operacionin në fjalë.

2.4 Operimet

2.4.1 Operatori i një avioni pa pilot është përgjegjës për operimin dhe duhet të ndërmarë çdo masë të duhur për të garantuar sigurinë e operimit.

2.4.2 Një fluturim duhet të bëhet në përputhje me ligjet, rregulloret dhe procedurat e zbatueshme, që lidhen me kryerjen e detyrave të tyre, të përshkruara për zonën, hapësirën ajrore, aerodromet ose vendet e planifikuara për t'u përdorur dhe, kur është e zbatueshme, sistemet e lidhura MTA/SHLA.

2.4.3 Operimet me avionë pa pilot duhet të sigurojnë mbrojtjen e palëve të treta në terren dhe të përdoruesve të tjerë të hapësirës ajrore dhe të minimizojnë rreziqet që rezultojnë nga kushtet e kundërta të jashtme dhe të brendshme, duke përfshirë kushtet mjedisore, duke ruajtur distancën e duhur të ndarjes gjatë të gjitha fazave të fluturimit.

2.4.4 Avionët pa pilot duhet të veprojnë vetëm nëse janë në gjendje të përshtatshme për fluturim dhe ku pajisjet dhe përbërësit dhe shërbimet e tjera

të nevojshme për operimin e synuar janë të disponueshme dhe të përdorshme.

2.4.5 Avionët pa pilot dhe operimet me avionë pa pilot duhet të jenë në përputhje me të drejtat përkatëse të garantuara me ligj.

2.4.6 Operatori i një avioni pa pilot duhet të sigurojë që avioni të ketë pajisjet e nevojshme për lundrimin, komunikimin, mbikëqyrjen, zbulimin dhe shmangien e përplasjeve, si dhe çdo pajisje tjetër që gjykohet e nevojshme për sigurinë e fluturimit të synuar, duke marrë parasysh natyrën e operimit, rregulloret e trafikut ajror dhe rregullat e ajrit të zbatueshme gjatë çdo faze të fluturimit.

2.5 Kërkesat kryesore në lidhje me përputhshmërinë elektromagnetike dhe spektrin e radios, për avionët pa pilot, si dhe motorët e lidhur, helikat, pjesët dhe pajisjet e pënstaluar, projektimi i të cilave është i certifikuar në përputhje me nenin 56, paragrafi 1 dhe të cilat kanë për qëllim të veprojnë vetëm mbi frekuencat e dhëna nga Rregulloret e Radios të Bashkimit Ndërkombëtar të Telekomunikacionit për përdorim të mbrojtur aeronautike.

2.5.1 Këta avionë pa pilot, motorët, helikat, pjesët dhe pajisjet e pënstaluar duhet të projektohen dhe prodhohen në mënyrë të tillë, duke pasur parasysh gjendjen e artit, për të siguruar që:

a) çrregullimet elektromagnetike që lindin të mos tejkalojnë nivelin mbi të cilin pajisjet e radios dhe telekomunikacioneve ose pajisjet e tjera të mos funksionojnë sipas qëllimit të paracaktuar;

b) të kenë një nivel mbrojtjeje ndaj çrregullimeve elektromagnetike të pritshme gjatë përdorimit të synuar të tyre që i lejon ato të funksionojnë pa përkeqësim të papranueshëm gjatë përdorimit të synuar të tyre.

2.5.2 Këta avionë pa pilot, motorët, helikat, pjesët dhe pajisjet e pënstaluar duhet të projektohen dhe prodhohen në atë mënyrë, duke pasur parasysh gjendjen e artit, për të siguruar që ata përdorin dhe mbështesin përdorimin efikas të spektrit të radios në mënyrë që për të shmangur ndërhyrjet e dëmshme.

3. KËRKESAT THELBËSORE PËR AVIONËT PA PILOT

Avionët pa pilot duhet të jenë në përputhje me kërkesat e performancës mjedisore të përcaktuara në shtojcën III.

4. KUSHTET E RËNDËSISHME PËR REGJISTRIMIN E AVIONIT PA PILOT DHE OPERATORIT TË TIJ DHE VENDOSJEN E SHENJAVE TË AVIONIT PA PILOT

4.1 Pa cenuar detyrimet sipas Konventës së Çikagos, avioni pa pilot, projektimi i të cilit është objekt certifikimi sipas nenin 56, paragrafi 1, duhet të regjistrohet në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 57.

4.2 Operatorët e avionëve pa pilot do të regjistrohen në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 57, ku ata operojnë avionët si më poshtë

a) avion pa pilot që, në rastin e ndikimit, mund të transferojë te një person, energji kinetike mbi 80 xhaul;

b) avion pa pilot, veprimi i të cilit paraqet rreziqe për jetën private, mbrojtjen e të dhënave personale, sigurinë ose mjedisin;

c) avion pa pilot, projektimi i të cilit është objekt certifikimi në përputhje me nenin 56, paragrafi 1.

4.3 Kur zbatohet një kërkesë për regjistrim sipas pikës 4.1 ose 4.2, avioni pa pilot do të shënohet dhe identifikohet në mënyrë individuale, në përputhje me aktet zbatuese të përmendura në nenin 57.

VENDIM

Nr. 1110, datë 28.12.2020

PËR MIRATIMIN E MEMORANDUMIT TË MIRËKUPTIMIT NDËRMJET KËSHILLIT TË MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË DHE QEVERISË SË REPUBLIKËS SË KROACISË, PËR REHABILITIMIN E SHKOLLËS 9-VJEÇARE "ILIRIA" NË FUSHË-KRUJË, REPUBLIKA E SHQIPËRISË

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të nenit 19, të ligjit nr. 43/2016, "Për marrëveshjet ndërkombëtare në Republikën e Shqipërisë", me propozimin e ministrit të Shtetit për Rindërtimin, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e memorandumit të mirëkuptimit ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe qeverisë së Republikës së Kroacisë,

për rehabilitimin e shkollës 9-vjeçare “Iliria” në Fushë-Krujë, Republika e Shqipërisë, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTËR
Edi Rama

MEMORANDUM MIRËKUPTIMI
NDËRMJET KËSHILLIT TË MINISTRAVE
TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË DHE
QEVERISË SË REPUBLIKËS SË KROACISË
PËR REHABILITIMIN E SHKOLLËS
9-VJEÇARE “ILIRIA” NË FUSHË-KRUJË,
REPUBLIKA E SHQIPËRISË

Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë dhe Qeveria e Republikës së Kroacisë (në vijim të referuar si “Pjesëmarrësit”),

duke pasur parasysh se Qeveria e Republikës së Kroacisë ka vendosur në datën 13 shkurt 2020 të mbështesë procesin e rimëkëmbjes së sektorëve më të dëmtuar në Republikën e Shqipërisë, si pasojë e tërmetit që ndodhi më 26 nëntor 2019, në Republikën e Shqipërisë,

kanë arritur mirëkuptimin e mëposhtëm:

Neni 1
Objektivi

1. Qëllimi i këtij Memorandumi Mirëkuptimi (në vijim i referuar si “MM”) është rregullimi i parimeve themelore të ekzekutimit të projektit “Rehabilitimi i shkollës 9-vjeçare ‘Iliria’” në Fushë-Krujë, Bashkia Krujë, e dëmtuar nga tërmeti i 26 nëntorit (në vijim i referuar si “Projekti”), në formën e një kontributi të dhënë nga Qeveria e Republikës së Kroacisë dhe brenda qëllimit dhe kushteve teknike të përcaktuara nga pjesëmarrësit dhe legjislacioni i tyre kombëtar përkatës.

2. Ky kontribut, me qëllim rehabilitimin e objektit arsimor të lartpërmendur, në vlerën totale deri në 1,000,000.00 EURO (një milion euro), është pjesë e zotimit të Qeverisë së Republikës së Kroacisë në Konferencën e Donatorëve “Së bashku për Shqipërinë”, të zhvilluar në Bruksel më 17 shkurt 2020 nën kujdesin e Komisionit Evropian.

3. Brenda kuadrit të këtij Memorandumi Mirëkuptimi, kontributi i Qeverisë së Republikës së

Kroacisë do të pranohet dhe administrohet nga Programi i Zhvillimit i Kombeve të Bashkuara (referuar si “PNUD”), me PNUD-in që vepron si Njësia Zbatuese për zbatimin e Projektit, në përputhje me Marrëveshjen e nënshkruar ndërmjet Qeverisë së Republikës së Kroacisë dhe PNUD-it.

4. Pas një verifikimi të specializuar të qëllimit të punës, PNUD-i do të vijojë me riparimin e objektit arsimor të lartpërmendur. Nëse kostot e riparimit tejkalojnë ose janë të barabarta me 70% të një ndërtimi të ri, atëherë PNUD-i do të vijojë me ndërtimin e ri të objektit arsimor, me miratimin e institucioneve përkatëse të Qeverisë.

Neni 2
Dispozitat ligjore

Kontributi i ofruar në bazë të këtij Memorandumi Mirëkuptimi do t’u nënshtrohet të gjitha dispozitave ligjore në fuqi për përjashtimet fiskale përkatëse në rast të katastrofave natyrore, brenda kuadrit të procesit të rindërtimit, përfshirë ligjin nr. 97/2019, në lidhje me miratimin e aktit normativ nr. 9, datë 16.12.2019, të Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë “lidhur me pasojat e katastrofës natyrore”, si dhe përjashtimin e tatimit mbi vlerën e shtuar (TVSH).

Neni 3
Detyrimet e pjesëmarrësve

1. Brenda qëllimit të këtij Projekti, Bashkia e Krujës në Republikën e Shqipërisë do të veprojë si Pronari i Projektit. Pronari i Projektit do të sigurojë një tokë të përshtatshme dhe sipërfaqe të mjaftueshme në pronësi të tij për zbatimin e Projektit pa pagesë. Pronari i Projektit do të garantojë vënien në dispozicion të kantierit të ndërtimit, heqjen e të gjitha mbetjeve, si dhe disponueshmërinë e dokumentacionit të nevojshëm (lejet, licencat, autorizimet etj.) për kontraktuesin/ndërtuesin e zgjedhur nga PNUD-i, për zbatimin e plotë të këtij Projekti.

Pronari i Projektit do të përfundojë një Memorandum Bashkëpunimi me PNUD-in, me qëllim që të përcaktojë të drejtat dhe detyrimet e ndërsjella për zbatimin e plotë të Projektit dhe do të lehtësojë në mënyrë aktive zhvillimin e Projektit.

2. Projektet e ndërtimit dhe të zbatimit për zbatimin e Projektit do të koordinohen dhe mbikëqyren nga zyra e ministrit të Shtetit për

Rindërtim, e cila do të bashkëpunojë në mënyrë aktive me PNUD-in.

3. Projektet e prokurimit, ndërtimit dhe zbatimit do të ekzekutohen nga PNUD-i. Projekti dhe normat e zbatimit do të jenë në përputhje me standardet arsimore, shëndetësore dhe të cilësisë së Shqipërisë dhe të BE-së, të certifikuara nga Komisioni Evropian dhe parimet e *Build Back Better*.

4. Të gjitha detyrimet ligjore të palëve të treta në kantierin e ndërtimit (shpronësimi) do t'u përkasin autoriteteve kompetente në Republikën e Shqipërisë, përfshirë Bashkinë.

5. Pjesëmarrësit do të marrin në konsideratë dhe do të bien dakord reciprokisht për projektet e zbatimit në lidhje me ekzekutimin e Projektit, të përgatitura nga PNUD-i. Kostot totale të Projektit do të llogariten në funksion të projekteve të miratuara.

6. Dorëzimi i Projektit, pas përfundimit të tij, do të kryhet ndërmjet përfaqësuesve të Qeverisë së Republikës së Kroacisë dhe Pronarit të Projektit

Neni 4

Grupi i punës

Për qëllim të zbatimit të këtij Memorandumi Mirëkuptimi, palët do të krijojnë një grup pune jo më vonë se dy (2) muaj pas hyrjes në fuqi të këtij Memorandumi Mirëkuptimi. Grupi i Punës do të jetë në kontakt për përfundimin e Projektit brenda afatit të caktuar dhe për eliminimin e menjëhershëm të problemeve që mund të ndodhin.

Neni 5

Hyrja në fuqi kohëzgjatja dhe amendimet

1. Ky Memorandum Mirëkuptimi do të hyjë në fuqi në datën e marrjes së njoftimit me shkrim me të cilin pala shqiptare njofton palën kroate mbi përfundimin e procedurave ligjore kombëtare për hyrjen e tij në fuqi.

2. Ky Memorandum Mirëkuptimi do të mbetet në fuqi deri në përfundimin e Projektit. Çdo Pjesëmarrës mund të njoftojë Pjesëmarrësin tjetër për synimin e tij për të përfunduar këtë Memorandum Mirëkuptimi me shkrim nëpërmjet kanaleve diplomatike 3 (tre) muaj para. Përfundimi i këtij Memorandumi Mirëkuptimi nuk do të ndikojë në aktivitetet dhe projektet tashmë në progres ose të ekzekutuara.

3. Ky Memorandum Mirëkuptimi mund të ndryshohet në çdo kohë, me pëlqimin e ndërsjellë me shkrim të Pjesëmarrësve. Ndryshime të tilla shtesë do të hyjnë në fuqi në përputhje me procedurën e përcaktuar në paragrafin I të këtij neni.

Neni 6

Zgjidhja e mosmarrëveshjeve

Mosmarrëveshjet që mund të lindin në lidhje me interpretimin ose zbatimin e këtij Memorandumi Mirëkuptimi do të zgjidhen nëpërmjet konsultimeve dhe negociatave midis Pjesëmarrësve.

Neni 7

Konfidencialiteti i informacionit

Pjesëmarrësit do të përdorin informacionin, dokumentet dhe projektet që ata shkëmbejnë ndërmjet tyre për ekzekutimin e Projektit vetëm për qëllimet e përcaktuara brenda kuadrit për të cilin kanë rënë dakord dhe nuk do t'i transferojnë te palët e treta pa pëlqimin me shkrim të Pjesëmarrësit tjetër.

Neni 8

Ky Memorandum Mirëkuptimi përfaqëson një mirëkuptim të arritur ndërmjet Pjesëmarrësve për çështjen e përmendur në këtë Memorandum Mirëkuptimi.

Nënshkruar në Tiranë, në datën 24.12.2020, në dy kopje origjinale, në gjuhën shqipe, kroate dhe angleze, ku të gjitha tekstet janë njëloj autentike. Në rast të ndonjë mospërputhjeje në interpretim, teksti në gjuhën angleze do të ketë përparësi.

NË EMËR TË
KËSHILLIT TË MINISTRAVE TË
REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Arben Ahmetaj
MINISTËR I SHTETIT PËR RINDËRTIM

NË EMËR TË
QEVERISE SË REPUBLIKËS SË
KROACISË

Dr. sc. Zlatko Kramarić
AMBASADOR I JASHTËZAKONSHËM
DHE FUQIPLOTË I REPUBLIKËS
SË KROACISË NË REPUBLIKËN
E SHQIPËRISË

VENDIM

Nr. 1114, datë 24.12.2020

**PËR DISA NDRYSHIME DHE SHTESA
NË VENDIMIN NR. 223, DATË 23.3.2016,
TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, “PËR
PËRCAKTIMIN E RREGULLAVE DHE
TË PROCEDURAVE PËR VLERËSIMIN
DHE EKZEKUTIMIN E VENDIMEVE
PËRFUNDIMTARE TË KOMPENSIMIT
TË PRONËS DHE SHPËRNDARJEN E
FONDIT FINANCIAR E FIZIK PËR
KOMPENSIMIN E PRONAVE”,
TË NDRYSHUAR**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të nenit 37, të ligjit nr. 133/2015, “Për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave”, me propozimin e ministrit të Drejtësisë, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

I. Në vendimin nr. 223, datë 23.3.2016, të Këshillit të Ministrave, të ndryshuar, bëhen këto ndryshime dhe shtesa:

1. Pikat 2/1, 2/2 dhe 2/3, të kreut I, shfuqizohen.

2. Pas shkronjës “dh”, të pikës 3, të kreut I, shtohet shkronja “e”, me këtë përmbajtje:

“e) Në rastet kur në hartën e kohës së shpronësimit ose, në mungesë të saj, në hartën që është më e afërt me kohën e shpronësimit nuk ka një vijë kufizuese të qyteteve e qendrave të banuara, të miratuar nga autoritetet shtetërore të kohës, me qëllim përcaktimin e zërit kadastral të origjinës, në kuptim të pikës 13, të nenit 5, të ligjit nr. 133/2015, “Për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave”, përdoren vijat kufizuese të përcaktuara nga Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit në hartat specifike të qyteteve, sipas shtojcës 1 që i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij.

3. Në pikën 4/1, të kreut I, hiqen fjalët “... (mbi bazë ish-pronari) ...”.

4. Pika 11, e kreut II, ndryshohet, si më poshtë vijon:

“11. Në rastin kur konstatohen të meta nga ATP-ja, gjykata ose subjekti lidhur me informacionin e publikuar, i cili është i nevojshëm

për vlerësimin financiar të vendimeve përfundimtare të kompensimit, ATP-ja përditëson regjistrin e vendimeve me të dhënat e sakta.”.

5. Pas pikës 11, të kreut II, shtohen pikat 11/1 e 11/2, me këtë përmbajtje:

“11/1. Për vendimet e kompensimit të papërcaktuara në vlerë, të publikuara ose jo në Buletinin e Njoftimeve Zyrtare, por që figurojnë të trajtuara në sistemin *Web-gis* të ATP-së, të përdorur gjatë procesit të vlerësimit të vendimeve që kanë njohur të drejtën e kompensimit, ATP-ja bën publikimin e vlerës së vendimit.

11/2. Subjektet, të cilat i janë drejtuar gjykatës, brenda afatit të parashikuar në pikën 10 të këtij vendimi, me qëllim plotësimin e dokumentacionit të munguar në funksion të vlerësimit financiar, mund të plotësojnë dokumentacionin e nevojshëm, duke depozituar vendimet përfundimtare të gjykatës. Në këto raste, ATP-ja përfundon vlerësimin financiar të vendimeve të kompensimit dhe përditëson regjistrin përkatës të vlerësimeve financiare.”.

6. Pika 13, e kreut II, ndryshohet, me këtë përmbajtje:

“13. ATP-ja, pas vlerësimit financiar të vendimeve, të cilat kanë njohur të drejtën për kompensim, publikon regjistrin sipas rendit kronologjik të datës së vendimeve.”.

7. Pas pikës 14, të kreut II, shtohet pika 14/1, me këtë përmbajtje:

“14/1. Subjektet, që kanë një vendim përfundimtar, i cili u njeh të drejtën e parablerjes, të publikuar nga ATP-ja në regjistrin e vendimeve të kompensimit, mund të kërkojnë publikimin e vlerës dhe më pas ekzekutimin e kompensimit, sipas kushteve të mëposhtme:

a) Subjektet, të cilat e kanë humbur të drejtën e parablerjes, për shkak se objekti është privatizuar nga të tretët sipas legjislacionit për privatizimin, duhet të paraqesin dokumentacionin e nevojshëm që provon këtë fakt, dokumentacionin që provon se nuk janë në proces gjyqësor për këtë shkak, si dhe të deklarojnë se nuk kanë përfituar asnjë formë tjetër kompensimi për sipërfaqen e tokës për të cilën u është njohur e drejta e parablerjes. Për këto subjekte vendimet do të ekzekutohen përkundrejt kompensimit pasi vlera të publikohet në regjistrin e vendimeve të kompensimit;

b) Subjektet, të cilat nuk kanë hequr dorë nga e drejta e parablerjes, brenda afatit 1-vjeçar dhe i

nënshtrohen procedurës me të drejtë privatizimi të objektit, sipas parashikimeve të legjislacionit për privatizimin, por nuk e fitojnë këtë të drejtë, kompensohen sipas parashikimeve të këtij vendimi.”.

8. Pas pikës 15, të kreut III, shtohet pika 15/1, me këtë përmbajtje:

“15/1. Vendimet gjyqësore, që kanë ndryshuar vlerësimin financiar të kryer nga ATP-ja për vendime përfundimtare që kanë njohur të drejtën e kompensimit apo edhe vendimet gjyqësore që kanë vlerësuar financiarisht të drejtën e kompensimit, ekzekutohen sipas përcaktimeve të ligjit nr. 133/2015, “Për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave”, si dhe të procedurave të përcaktuara në aktet nënligjore në fuqi. Përpara ekzekutimit, ATP-ja përditëson regjistrin e vendimeve të kompensimit, duke publikuar vlerësimet financiare të kryera nga gjykata.”.

9. Pika 16/1, e kreut III, ndryshohet, si më poshtë vijon:

“16/1. ATP-ja vijon procedurat për kompensimin e subjekteve sipas rendit kronologjik, duke filluar nga vendimi më i hershëm dhe duke shqyrtuar e verifikuar dokumentacionin sipas formularit nr. 1, në aneksin nr. 2, bashkëlidhur këtij vendimi.”.

10. Pika 16/2, e kreut III, ndryshohet, si më poshtë vijon:

“16/2. Prioriteti i mënyrave të kompensimit përcaktohet sipas rendit kronologjik të mëposhtëm:

a) kompensim fizik në ish-pronën e subjektit të shpronësuar;

b) kompensim financiar dhe fizik nga fondi i tokës;

c) kompensim financiar.”.

11. Pas pikës 16/2, të kreut III, shtohen pikat 16/3, 16/4 dhe 16/5, me këtë përmbajtje:

“16/3. Vendimet përfundimtare, të vlerësuara financiarisht nga organi administrativ apo gjyqësor, me vlerë financiare deri 1 500 000 (një milion e pesëqind mijë) lekë, përfitojnë 100 (njëqind) % kompensim financiar, nëse subjekti shpreh vullnetin për këtë formë kompensimi, duke hequr dorë nga kompensimi fizik, sipas shkronjës “a”, të pikës 16/2, të këtij vendimi.

“16/4. Vendimet, të cilat janë vlerësuar financiarisht bazuar në zërin kadastral që ka pasur prona në momentin e shpronësimit, por që

rezultojnë me zërin aktual të pronës të ndryshuar, kompensohen me 10 (dhjetë) % të vlerës sipas zërit aktual kadastral të pronës së njohur për kompensim. Në rastet kur vlera prej 10 (dhjetë) % e pronës së llogaritur sipas zërit aktual rezulton më e vogël se vlera e llogaritur, sipas zërit kadastral në momentin e shpronësimit, subjekti përfiton vlerën më të madhe dhe mbetet në fuqi vlerësimi i parë sipas zërit kadastral në momentin e shpronësimit. Vlera që përfiton kjo kategori subjektesh llogaritet, si më poshtë vijon:

a) prona e njohur për kompensim vlerësohet financiarisht, në bazë të zërit kadastral aktual;

b) vlera e pronës së kthyer, të kompensuar fizikisht apo të përfituar në një nga mënyrat e tjera sipas legjislacionit për kthimin dhe kompensimin e pronave, e kryer sipas shkronjës “b”, të pikave 3 dhe 4, të këtij vendimi, zbritet nga vlerësimi i kryer sipas shkronjës “a”, të kësaj pike;

c) vlera e llogaritur nga diferenca e shkronjës “a” dhe e shkronjës “b”, të kësaj pike, ekzekutohet në masën 10 (dhjetë) %.

16/5. ATP-ja, brenda afatit 3-mujor nga data e hyrjes në fuqi të këtyre ndryshimeve, përditëson vendimet duke kryer vlerësimin financiar, sipas pikës 16/4, të këtij vendimi.”.

12. Pika 17, e kreut III, ndryshohet, si më poshtë vijon:

“17. Subjektet që disponojnë vendime përfundimtare që kanë njohur të drejtën e kompensimit, të vlerësuara financiarisht nga organi administrativ apo gjyqësor, përfitojnë kompensim sipas rendit të përcaktuar në pikën 16/2, të këtij vendimi. Përfundim nga ky rregull bëjnë rastet e përcaktuara në pikat 16/3 e 21/1 dhe rastet e parashikuara në kreun IV, të këtij vendimi.”.

13. Pika 19, e kreut III, shfuqizohet.

14. Pika 19/1 ndryshohet, si më poshtë vijon:

“19/1. ATP-ja kryen kompensimin financiar në rastin e parashikuar në pikën 16/3 dhe kur nuk është i mundur kompensimi, sipas shkronjave “a” dhe “b”, të pikës 16/2, të këtij vendimi.”.

15. Pas pikës 20, të kreut III, shtohet pika 20/1, me këtë përmbajtje:

“20/1. Vlera financiare e vendimeve përfundimtare do të indekssohet me normën zyrtare të inflacionit të llogaritur nga Instituti i Statistikave (INSTAT), nga momenti kur subjekti plotëson dokumentacionin, në përputhje me kërkesat e parashikuara në formularin e aplikimit deri në

momentin e ekzekutimit. ATP-ja do të kryejë ekzekutimin e vendimit përfundimtar, duke e përditësuar vlerën financiare fillestare me koeficientin e rivlerësimit të konfirmuar zyrtarisht nga INSTAT-i, në përgjigje të kërkesës së ATP-së. Koeficienti i rivlerësimit do të përdoret për kompensimin fizik e financiar për shumën totale të vendimit, ndërsa për ekzekutimin e vendimit, me kërkesën e veçantë, aplikuesi përfiton vetëm për shumën për të cilën aplikon, në përcaktim të nenit 17, të ligjit nr. 133/2015, “Për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave”. Për aplikimet e bëra përpara hyrjes në fuqi të këtyre ndryshimeve dhe kur dokumentacioni është i plotë në përputhje me kërkesat në formularin e aplikimit, indeksimi do të bëhet me koeficientin e rivlerësimit që llogaritet nga INSTAT-i, duke filluar nga data e hyrjes në fuqi të këtyre ndryshimeve.”

16. Pas pikës 21, të kreut III, shtohet pika 21/1, me këtë përmbajtje:

“21/1. Në rastet e vendimeve përfundimtare që kanë njohur të drejtën e kompensimit për pronat e përmbytura nga liqenet artificiale, si dhe të vendimeve të kompensimit të përcaktuara me vlerë, të cilat i janë nënshtruar vlerësimit financiar, sipas pikës 7, të nenit 6, të ligjit nr. 133/2015, “Për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave”, por që u mungon harta shoqëruese e vendimit sa i takon sipërfaqes së njohur për kompensim, ATP-ja vijon procedurat e ekzekutimit të tyre në mungesë të hartës dhe të statusit juridik të pronës. Mënyra e kompensimit për këto vendime do të kryhet sipas shkronjës “b”, të pikës 16/2, ose sipas pikës 16/3, të këtij vendimi. Në rastet kur subjektet që disponojnë një vendim kompensimi të përcaktuar në vlerë pa hartë shoqëruese dhe të vlerësuar financiarisht, sipas pikës 7, të nenit 6, të ligjit nr. 133/2015, “Për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave”, kërkojnë të aplikojnë sipas shkronjës “a”, të pikës 16/2, të këtij vendimi, atëherë vendimi duhet të plotësohet me hartë nga organet gjyqësore.”

17. Pika 26/2, e kreut IV/A, shfuqizohet.

18. Pas pikës 38, të kreut VI, shtohet pika 38/1, me këtë përmbajtje:

“38/1. Vlerësimi i fondit të tokës bëhet nga ATP-ja, referuar të dhënave në hartën e vlerës në momentin e hyrjes në fuqi të ligjit nr. 133/2015, “Për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave”. Kur, referuar hartës së vlerës, për llojin e pasurisë, e cila do të përdoret si kompensim fizik, nuk ka çmim të miratuar për atë zë kadastral, për vlerësimin e saj ATP-ja do t'i referohet çmimit të miratuar për të njëjtin zë kadastral në zonën më të afërt gjeografikisht me pronën që do të përdoret për kompensim fizik.”

19. Pika 40, e kreut VI, ndryshohet, si më poshtë vijon:

“40. ATP-ja dërgon për regjistrim në zyrën vendore përkatëse të regjistrimit të pasurive të paluajtshme vendimin e kompensimit.”

20. Pika 40/1, e kreut VII, ndryshohet, si më poshtë vijon:

“40/1. ATP-ja kryen kompensimin financiar të subjektit, pasi janë ezauruar të gjitha mundësitë, sipas rendit të përcaktuar në pikat 16/2, 16/3 dhe 18, të kreut III, të këtij vendimi, dhe kur nuk janë paraqitur kërkesa të veçanta, sipas krerëve IV e V, të këtij vendimi.”

21. Pika 40/2, e kreut VII, ndryshohet, si më poshtë vijon:

“40/2. Në rastet kur subjekti trajtohet me kompensim financiar, me përjashtim të pikave 16/3, 18 dhe kreut IV, të këtij vendimi, trajtimi kryhet me këste të barabarta, brenda 10 (dhjetë) vjetëve, në përputhje me procedurat që miratohen me udhëzim të ministrit përgjegjës për financat.

22. Formulari nr. 1, në aneksin nr. 2, “Aplikim për kompensim financiar/fizik”, bashkëlidhur vendimit, ndryshon sipas formatit bashkëlidhur këtij vendimi.

II. Ngarkohet Agjencia e Trajtimit të Pronave për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

FORMULAR APLIKIMI
KOMPENSIM FINANCIAR/FIZIK
AGJENCIA E TRAJTIMIT TË PRONAVE
MINISTRIA E DREJTËSISË

Nëse keni pyetje, lutemi kontaktoni:

Tel: (+355) 42 22 56 831 / 38
E-mail: info.atp@atp.gov.al
Web: www.atp.gov.al

HAPËSIRË E REZERVUAR VETËM PËR INSTITUCIONIN

Shënim: Ju lutem plotësoni me kujdes dhe qartë informacionin e kërkuar në fushat më poshtë, **ME SHKRONJË TË MADHE E NË NGJYRË BLU.**

SEKSIONI A: INFORMACION MBI APLIKANTIN

1. Emri		2. Mbiemri	
3. Emri i Babait		4. NID <i>Nr. i identifikimit personal</i>	
5. Gjinia	☐ Mashkull ☐ Femër	6. Datëlindja	Data Muaji Viti
7. Vendlindja		8. Shtetësia	
9. Adresa			
10. Qyteti		11. Rrethi	
12. Kodi Postar		13. E-mail	
14. Nr. Tel. Celular		15. Nr. Tel. Fiks	

SEKSIONI B: INFORMACION SPECIFIK MBI APLIKIMIN

TË DHËNA MBI SUBJEKTIN E SHPRONËSUAR

16. Emri		17. Mbiemri	
18. Atësia			
19. Subjekti aplikon për kompesim 0-1.5 mln	☐		
20. Subjekti aplikon për kompesim financiar/fizik	☐		
☐ Vendim pa hartë (tokë e përmbytur ose vendim me vlerë të indeksuar)		☐ Vendim me hartë	

SEKSIONI C: DOKUMENTACIONI I PARAQITUR

- ☐ Kërkesë për kompesim
- ☐ Dokument identifikimi
- ☐ Konfirmim nga ASHK përkatëse mbi gjendjen juridike të pronës që kompensohet dhe nëse është ushtruar apo jo e drejta e parablerjes (përveç rasteve të tokave të përmbytura nga liqenet apo hidrocentralet dhe vendimeve me vlerë)
- ☐ Deklaratë noteriale e nënshkruar nga subjekti i shpronësuar/përfaqësuesi me prokurë i të gjithë trashëgimtarëve ligjorë të subjektit të shpronësuar, përmes së cilës subjektet vetëdeklarojnë nëse a) vendimi përfundimtar i kompensimit apo vlerësimi i tij është ankimuar apo jo në rrugë gjyqësore, b) nëse këto subjekte kanë qenë apo jo të paditur apo persona të tretë në proceset gjyqësore me objekt ankimin e vendimit për të cilin ata aplikojnë, c) nëse për vendimin për të cilin aplikojnë kanë përfituar ose jo kompesim fizik/financiar, d) nëse kanë përfituar apo jo nga ligji nr. 7501/1991 "Për token" apo akte të tjera të dala në zbatim të tij.
- ☐ Dëshmi trashëgimie nëse ka ndryshuar rrethi i trashëgimtarëve
- ☐ Prokurë e nënshkruar nga të gjithë trashëgimtarët e ligjshëm, ku si tagër i nevojshëm të jetë dhe e drejta për të tërhequr vlerën financiare në emër të tyre
- ☐ Vërtetim për numrin e llogarisë bankare
- ☐ Mandat pagesë

KLAUZOLA DEKLARATIVE

MARRJE DIJENI MBI EFEKTET E FORMULARIT DHE DOKUMENTACIONIT TË PARAQITUR SIPAS KËRKESAVE NË KËTË FORMULAR
Unë, i nënshkruari kam marrë dijeni dhe jam i vetëdijshëm se:

- a) Ky formular përbën dokument zyrtar që i drejtohet një organi shtetëror dhe i nënshtrohet verifikimit
- b) Paraqitja e të dhënave të pavërteta, të pasakta ose fshehja e tyre sjell përjashtimin e menjëhershëm dhe në çdo kohë nga çdo procedurë e mëtejshme si dhe përgjegjësi penale sipas ligjit
- c) Me plotësimin e këtij formulari kam dhënë pëlqimin dhe autorizoj ATP-në për verifikimin e plotë të çdo të dhëne, informacioni dhe dokumentacioni që shoqëron këtë formular
- ç) Trajtimi i të dhënave do të kryhet në përputhje me legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e të dhënave personale

Duke qenë i vetëdijshëm për pasojat ligjore në rast të vetëdeklarimeve të pavërteta, të pasakta ose fshehjen e tyre konfirmoj saktësinë e të dhënave të pasqyruara në dokumentacionin e paraqitur sipas kërkesave në këtë formular.

KUJDES: JENI I/E SIGURT?

SUGJEROHET QË NËNSHKRIMI I KËTIJ SEKSIONI TË BËHET PASI ËSHTË PLOTËSUAR SAKTË I GJITHË FORMULARI.

☐

Autorizoj institucionin të përpunojë të dhënat e mia personale (emër, mbiemër, numër telefoni ose email) të mbledhura më sipër, me qëllim zhvillimin e sondazheve të automatizuara për marrjen e opinionit tim, në lidhje me cilësinë e ofrimit të shërbimit.

Aplikanti

Emër Mbiemër Nënshkrimi

Data Muaji Viti

Pranuesi

Emër Mbiemër Nënshkrimi

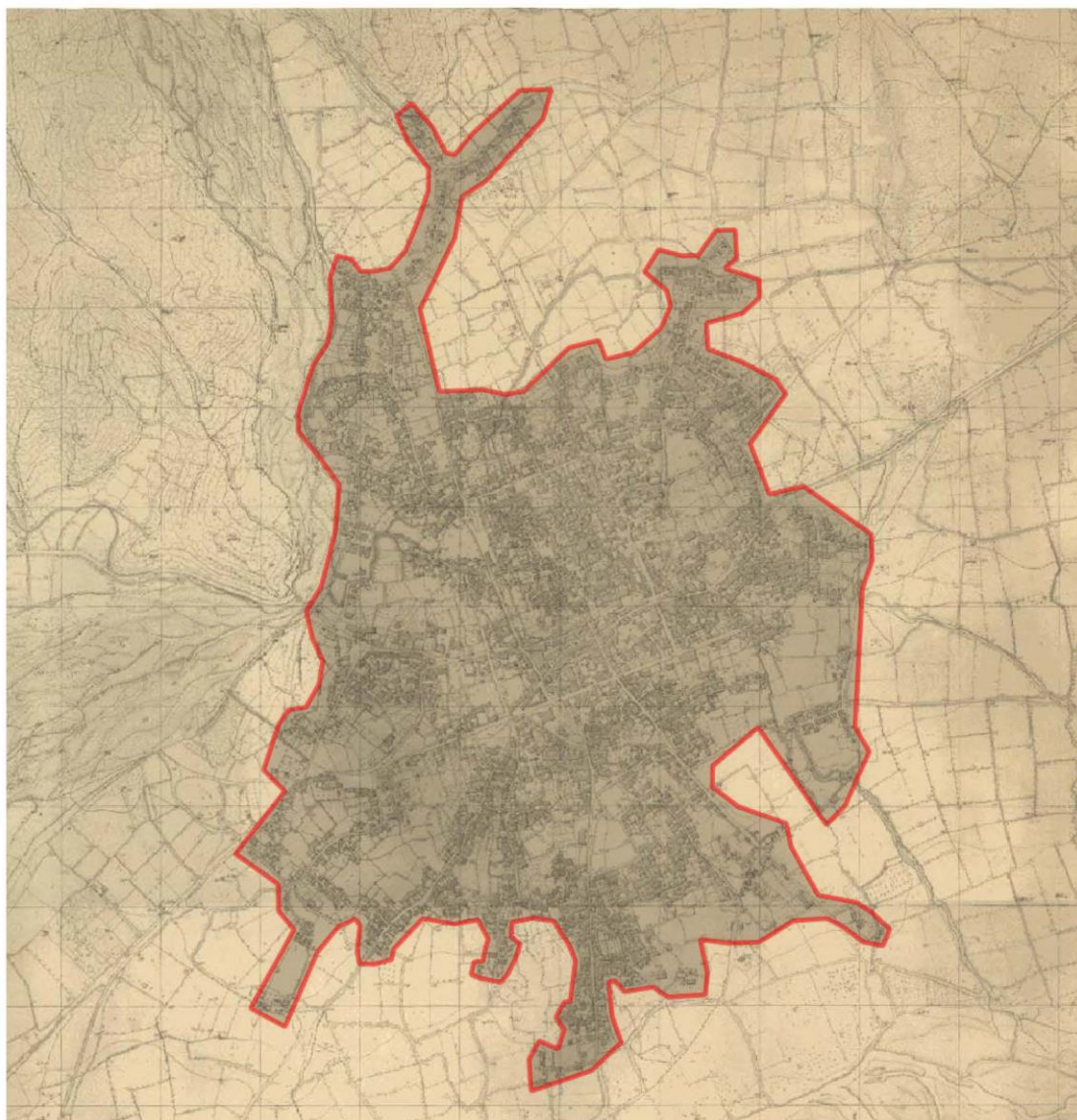

Durres -Vija kufizuese e qytetit - viti 1937-1938

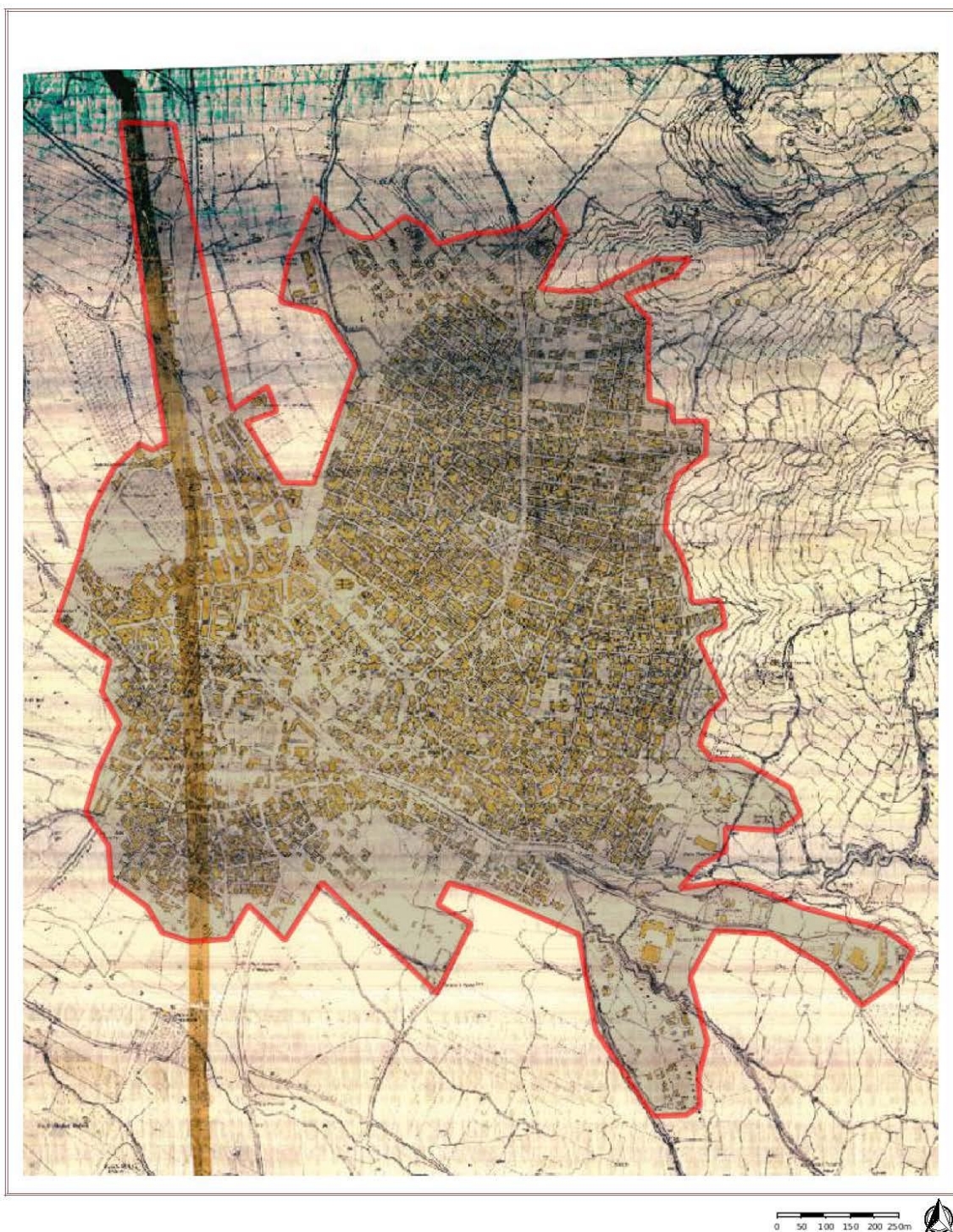

Elbasan - Vija kufizuese e qytetit - viti 1937-1938

Korçë-Vija kufizuese e qytetit - viti 1937-1938

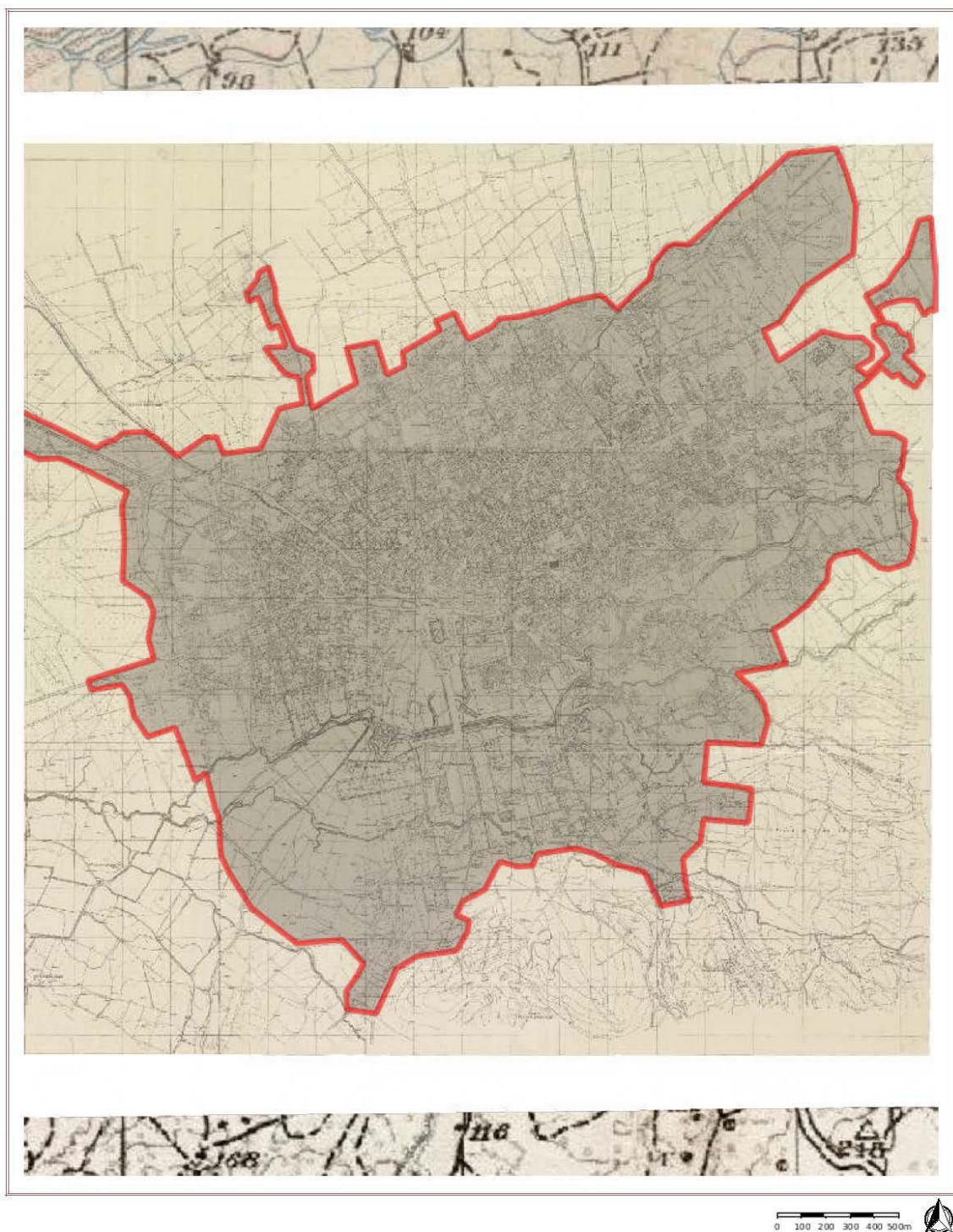

Shkodra-Vija kufizuese e qytetit - viti 1937-1938

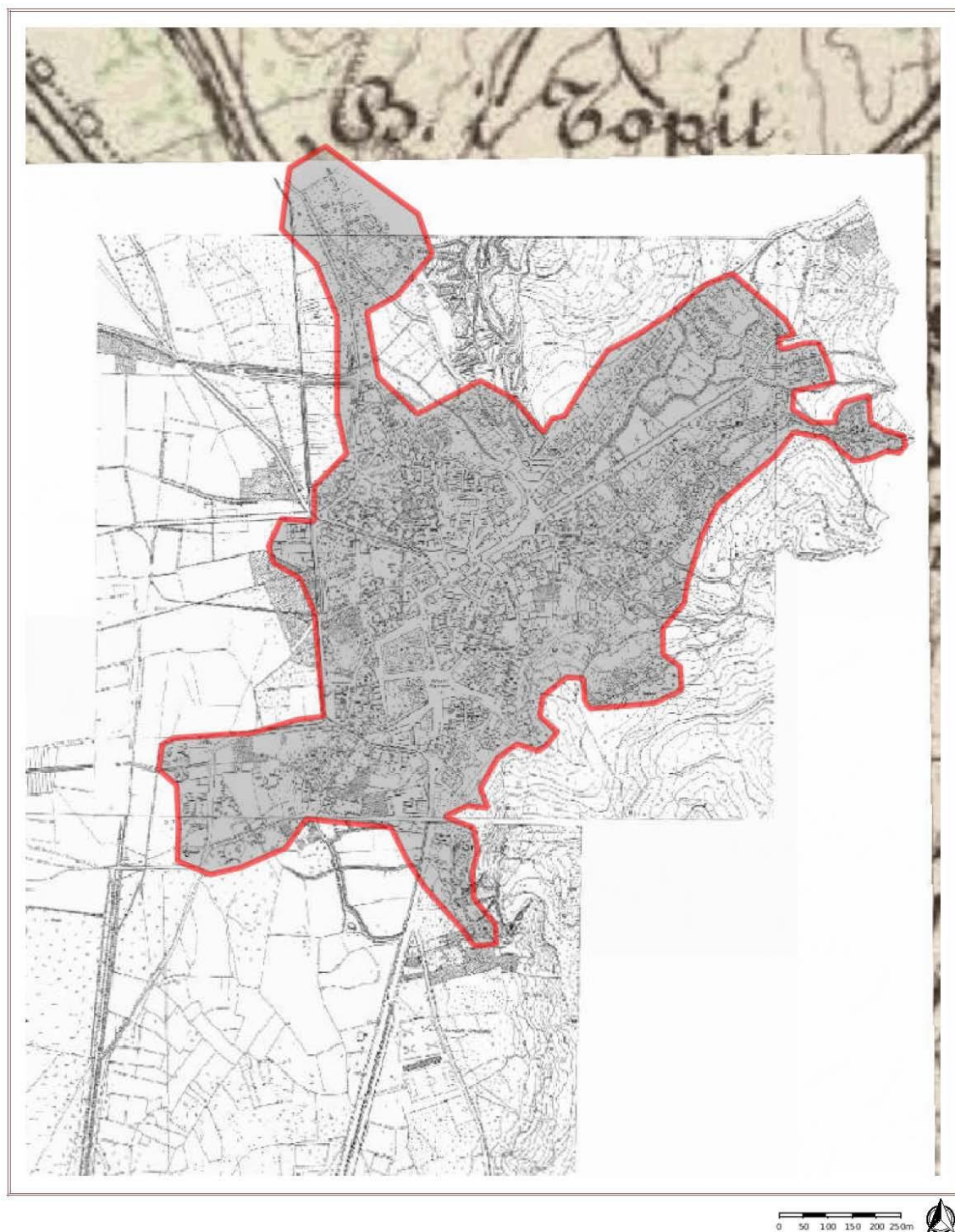

Tiranë -Vija kufizuese e qytetit - viti 1937-1938

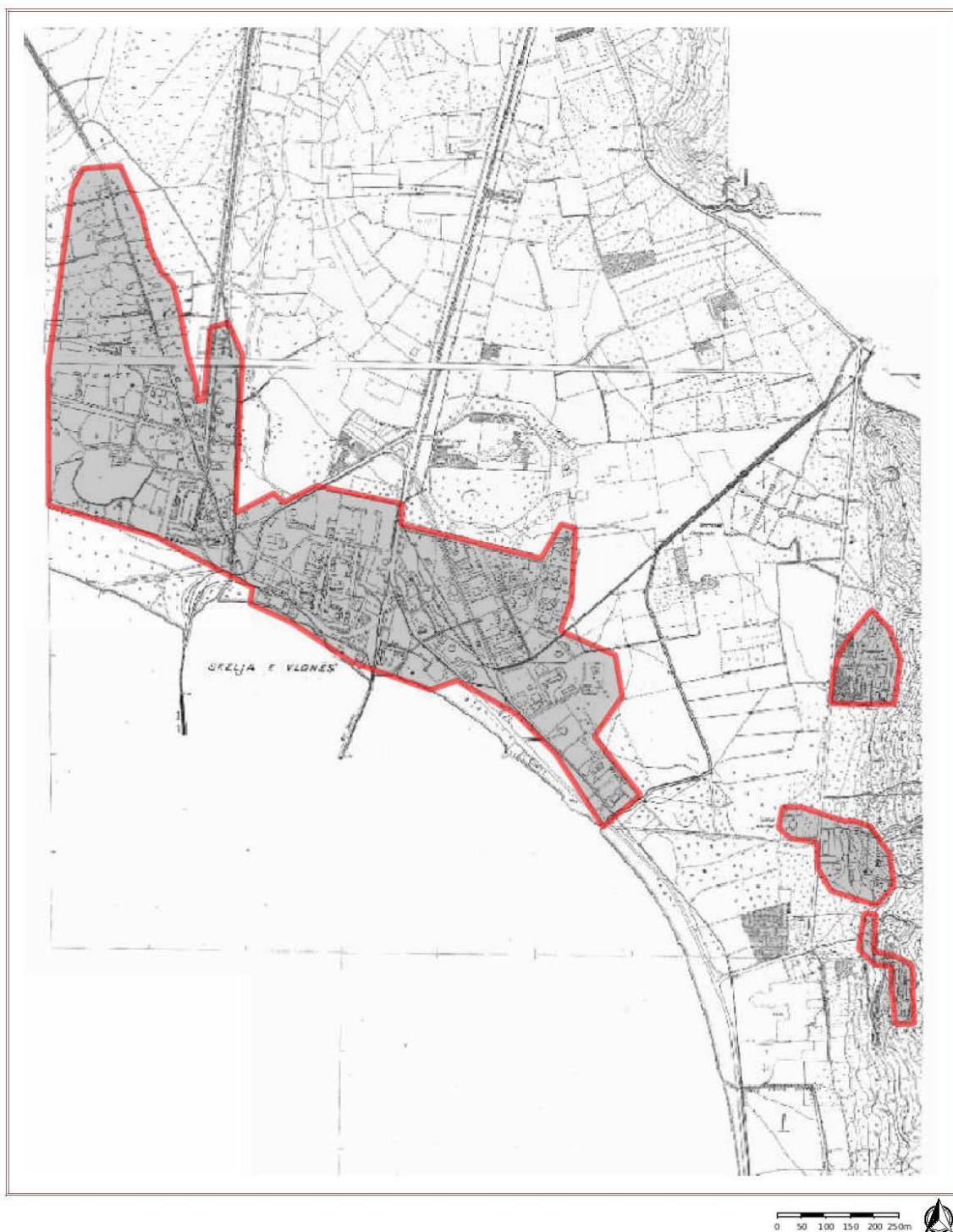

Vlorë -Vija kufizuese e qytetit - viti 1937-1938

Vlorë-Vija kufizuese e qytetit - viti 1937-1938

Vlorë -Vija kufizuese e qytetit - viti 1937-1938

Ballshi - Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Belshi -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

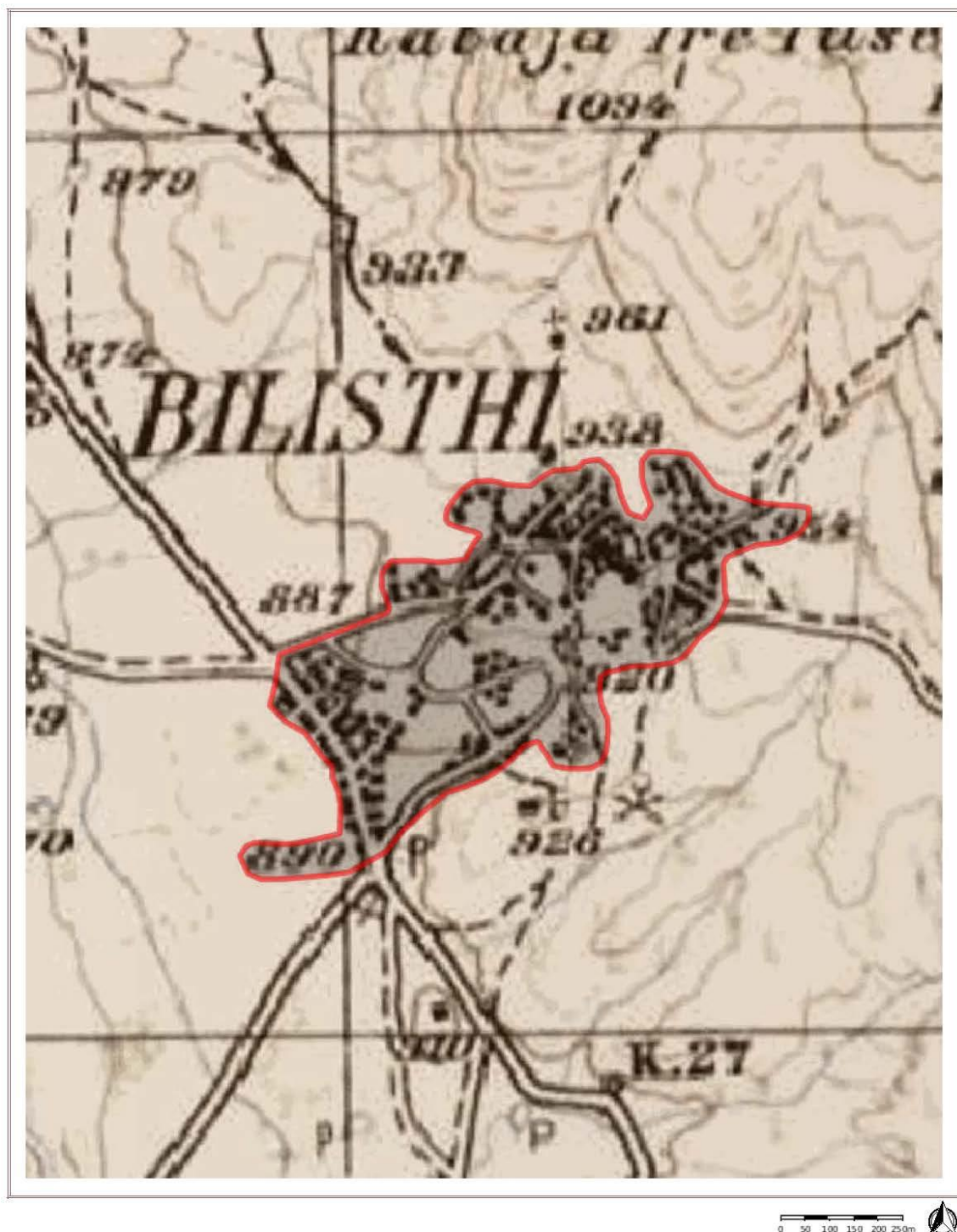

Berati -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

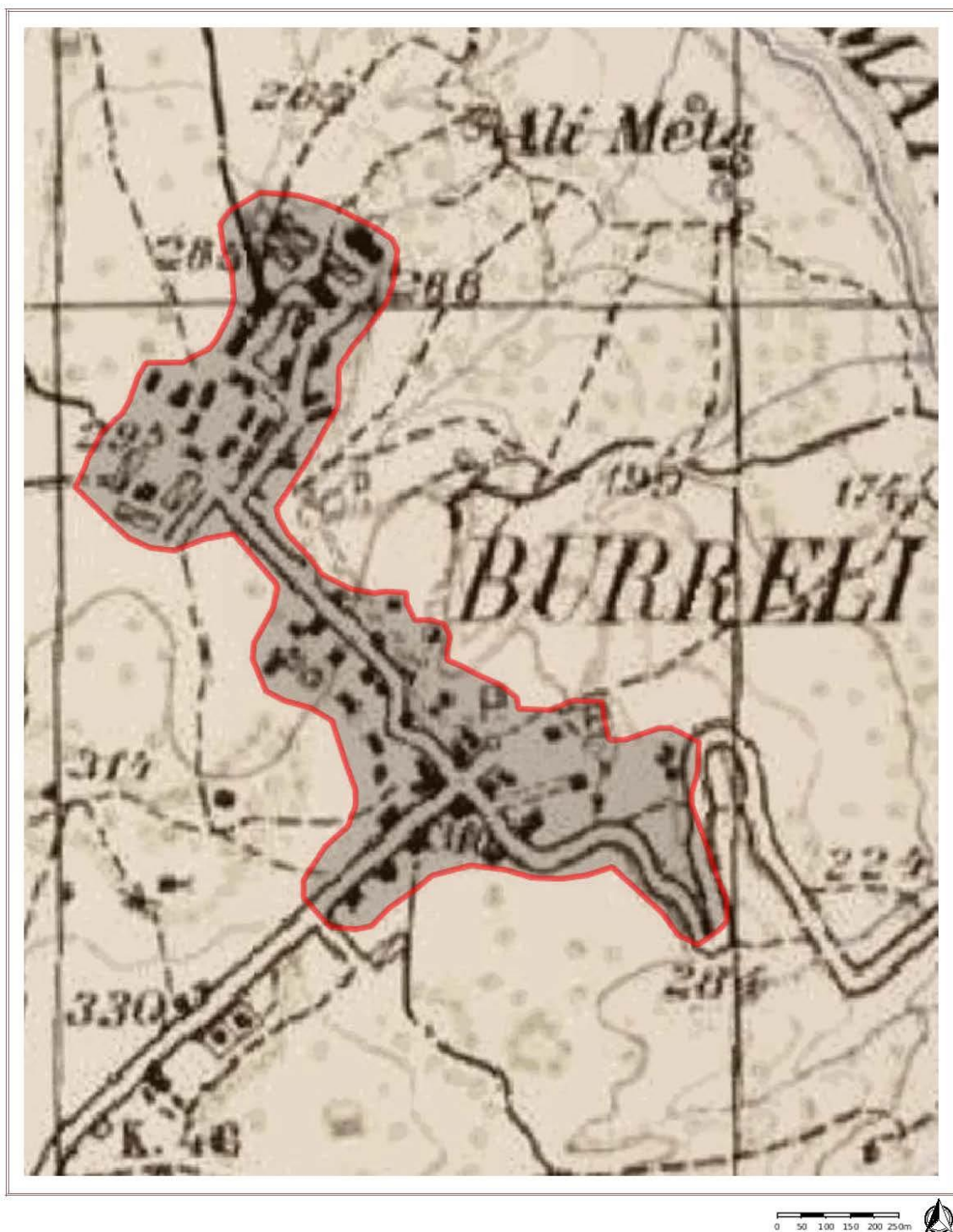

Bilishti - Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

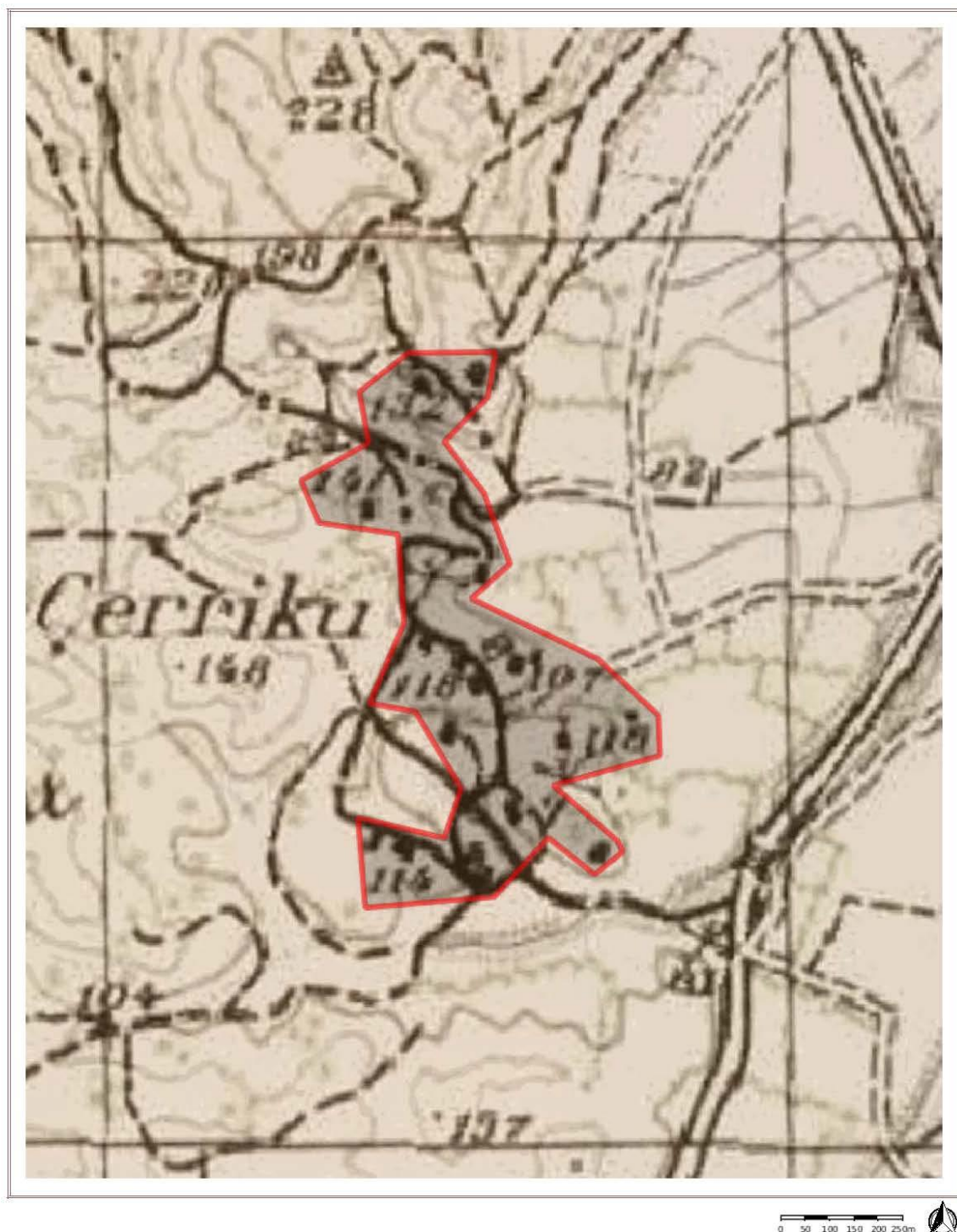

Burreli -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

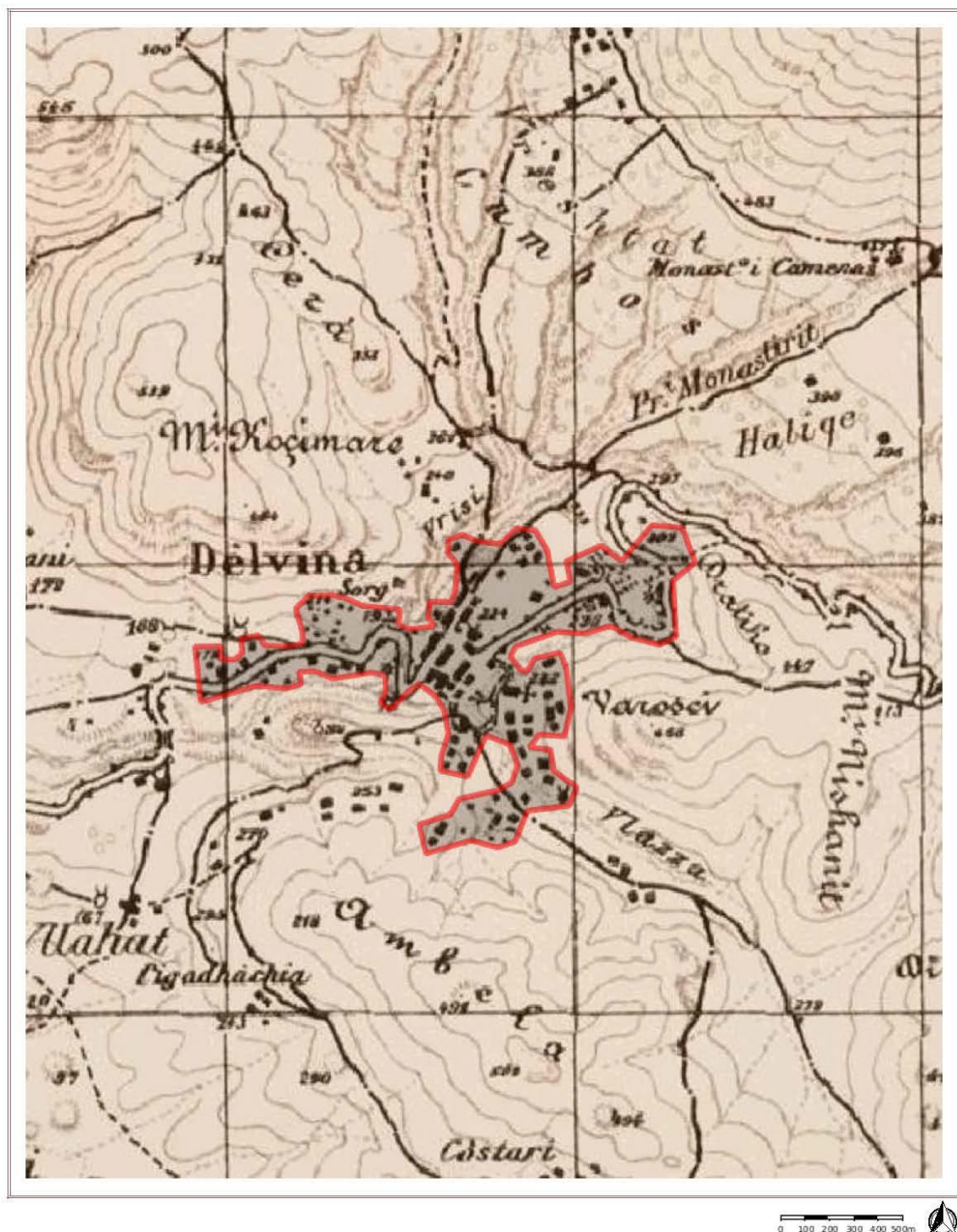

Cerriku -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

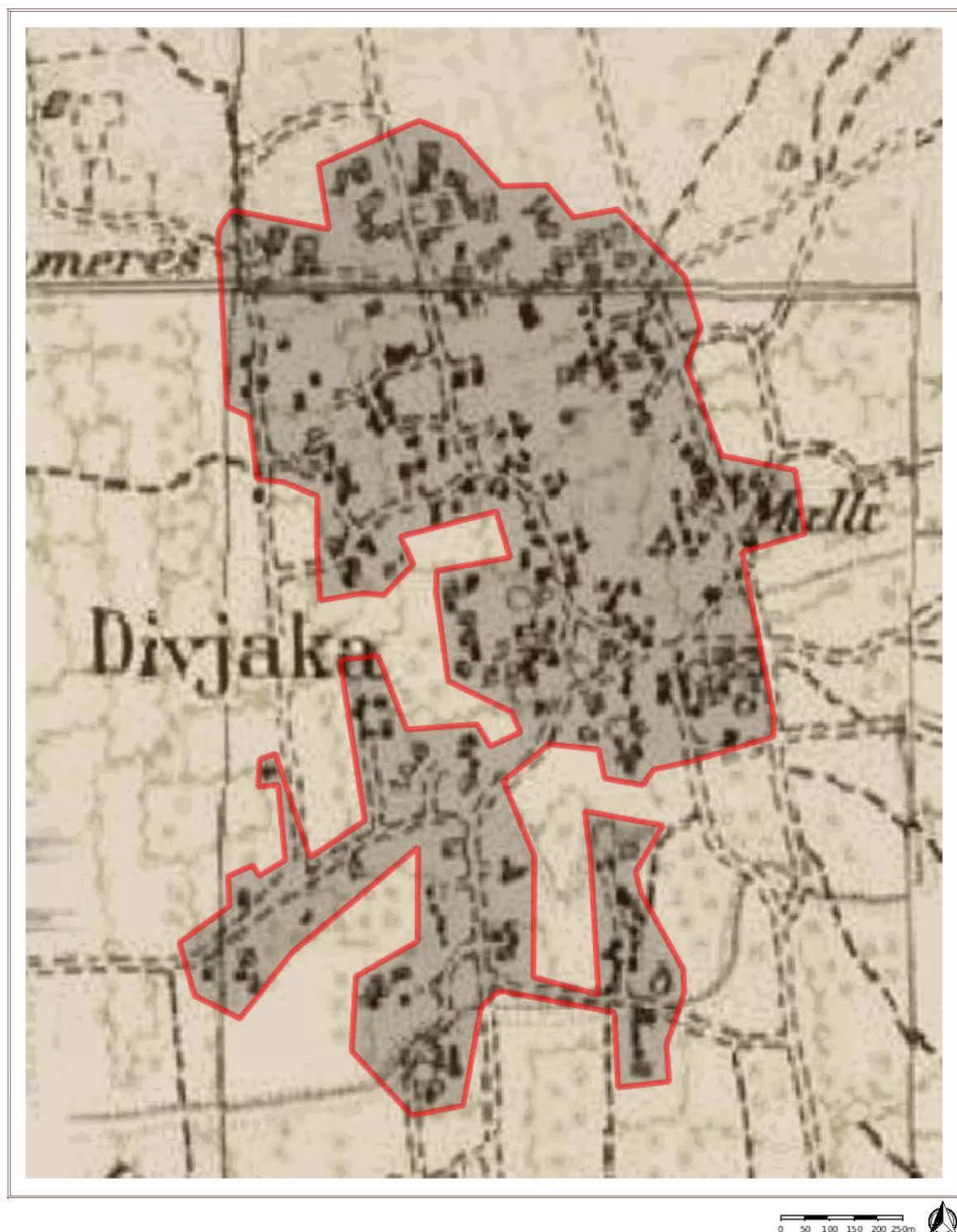

Delvina -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Divjaka -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Durres -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Elbasan -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

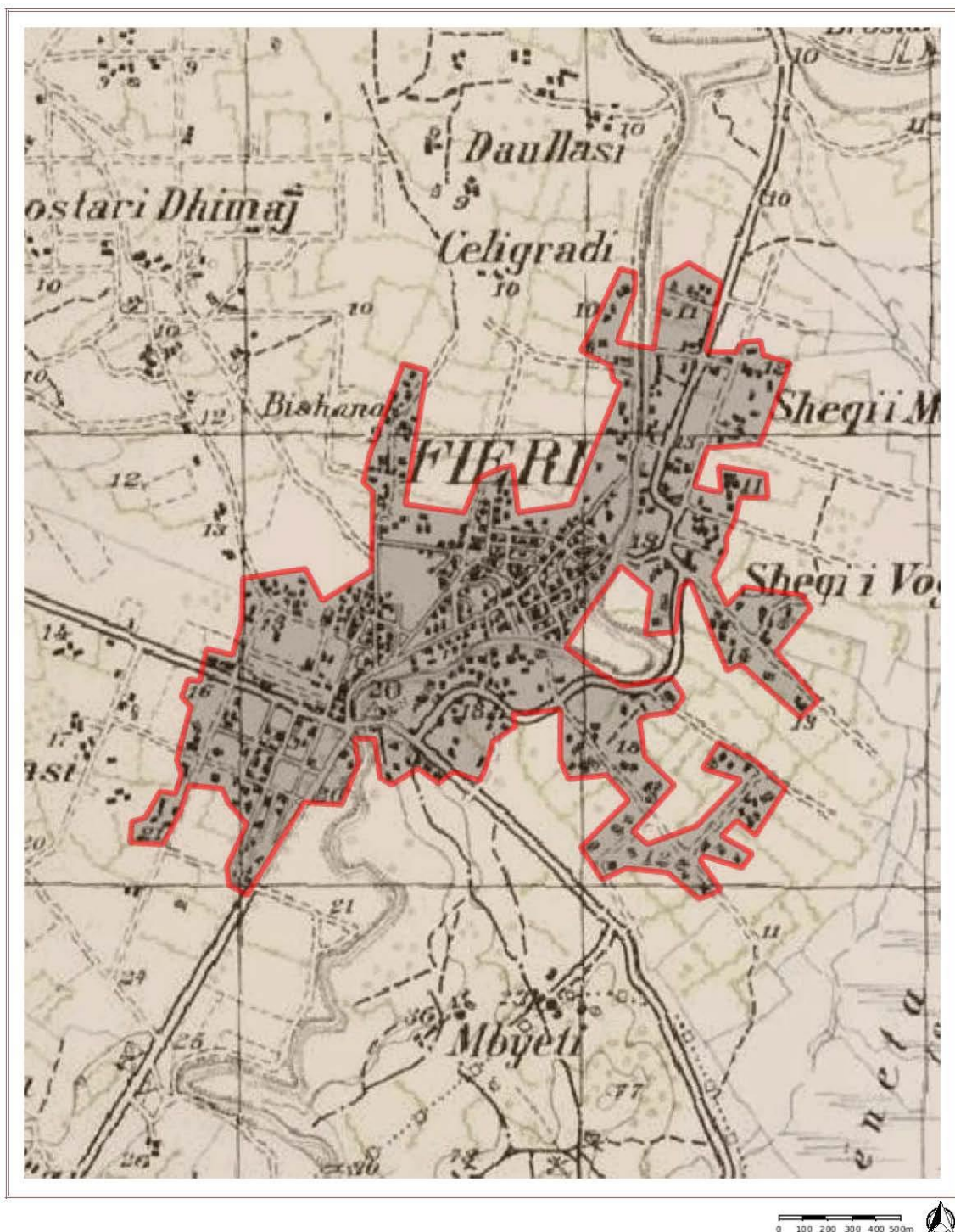

Erseka -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

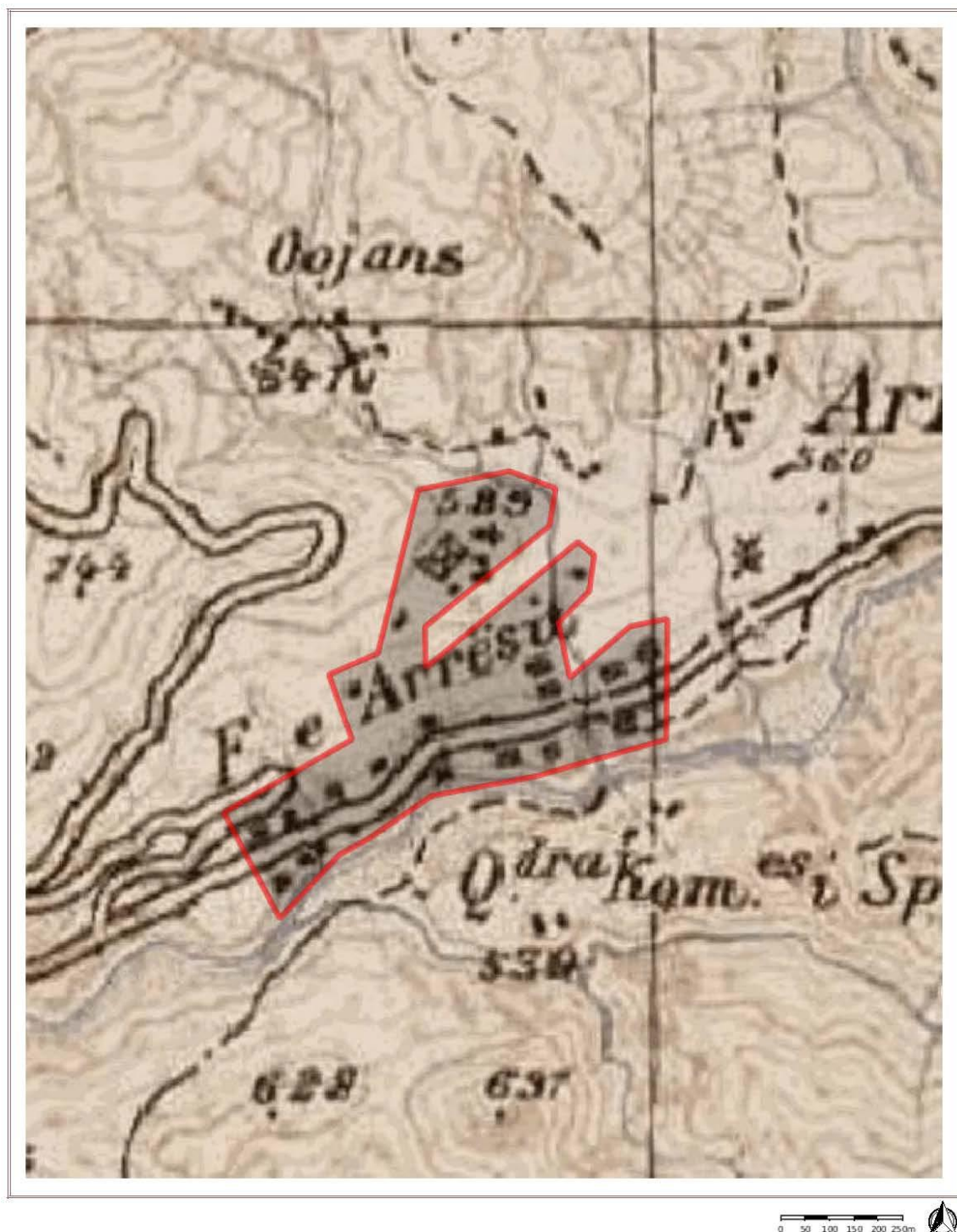

Fieri -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Fush Arrëz -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

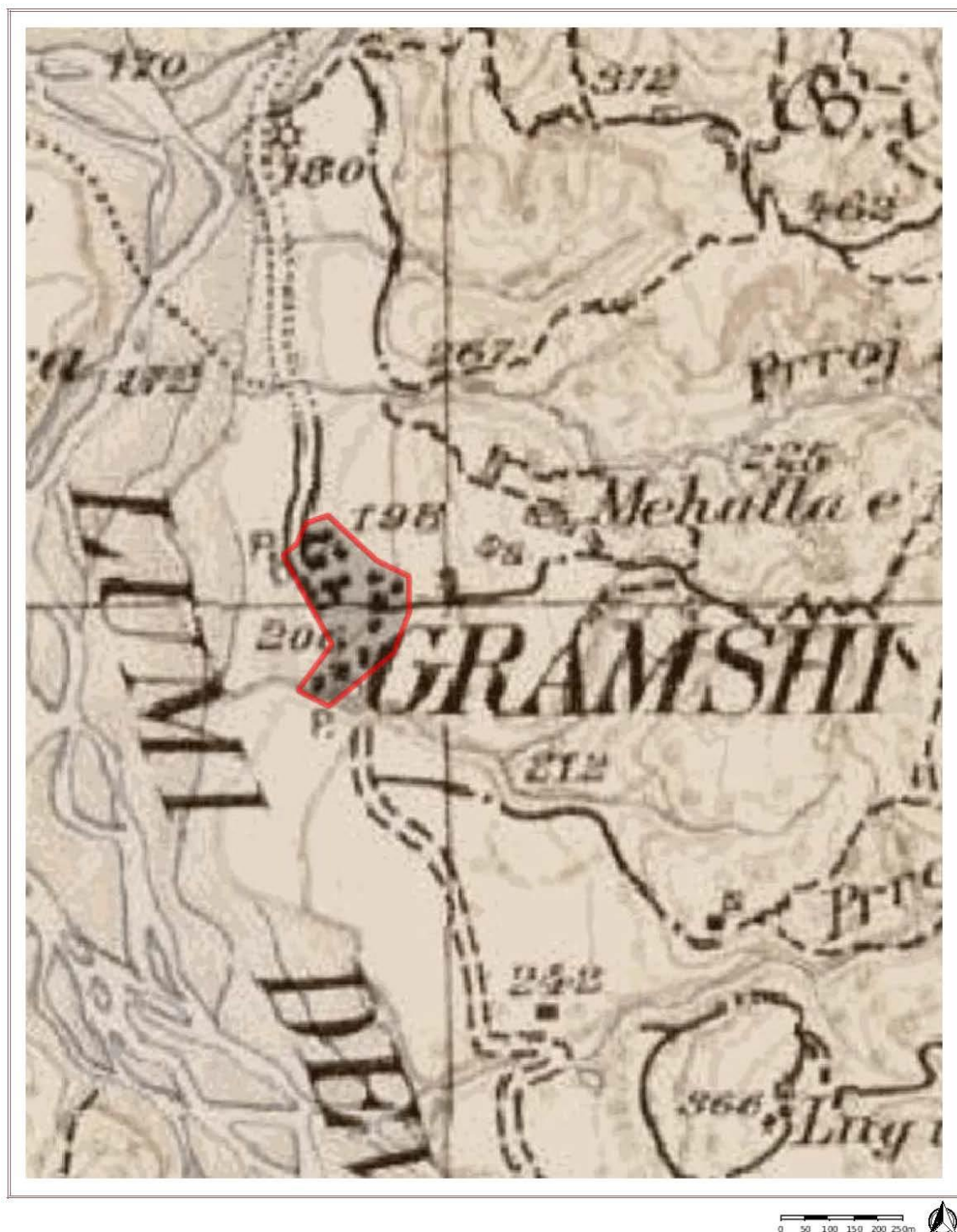

Gjirokastra -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

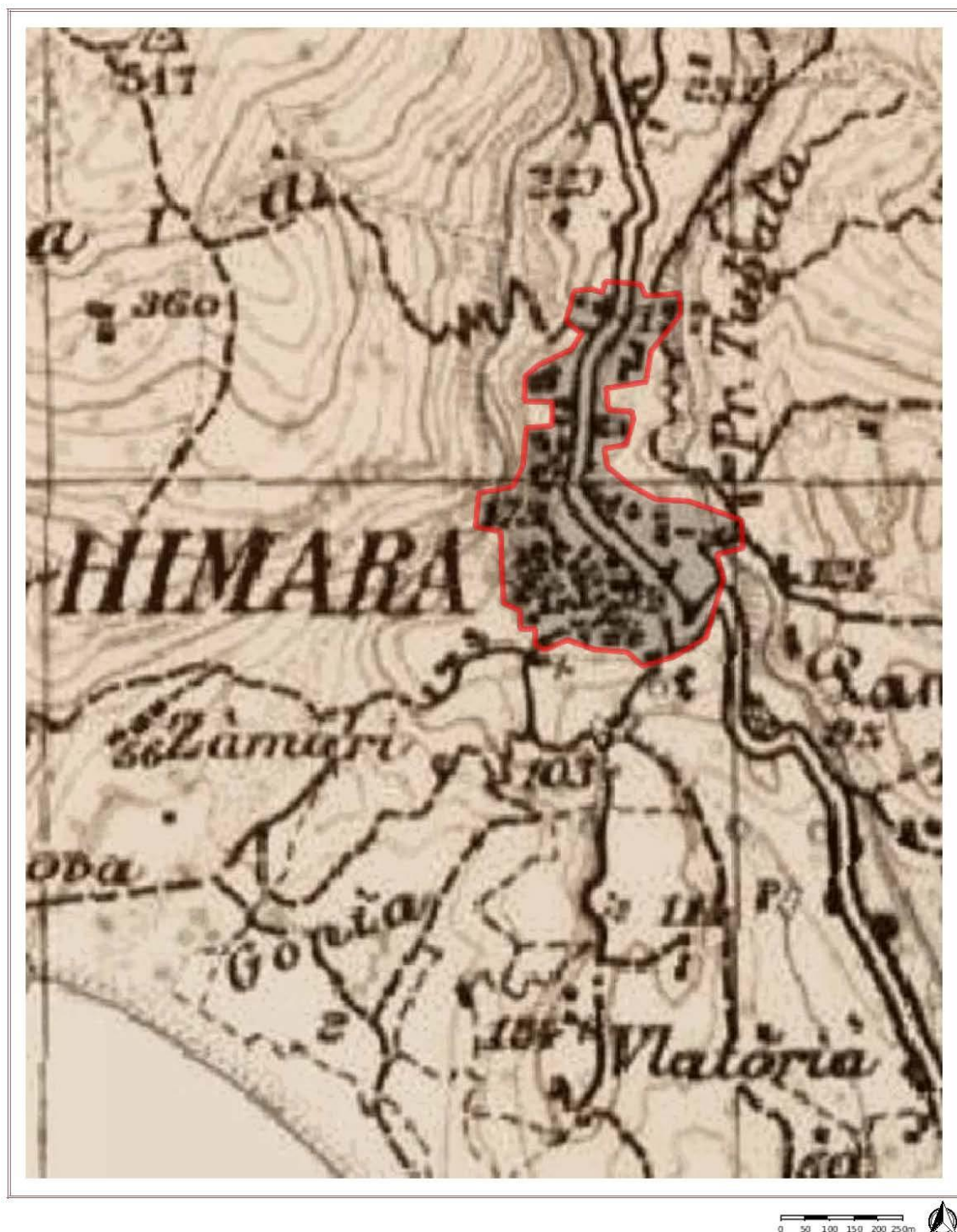

Gramshi -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Himara -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Kamez -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Kelcyra -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Klos -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

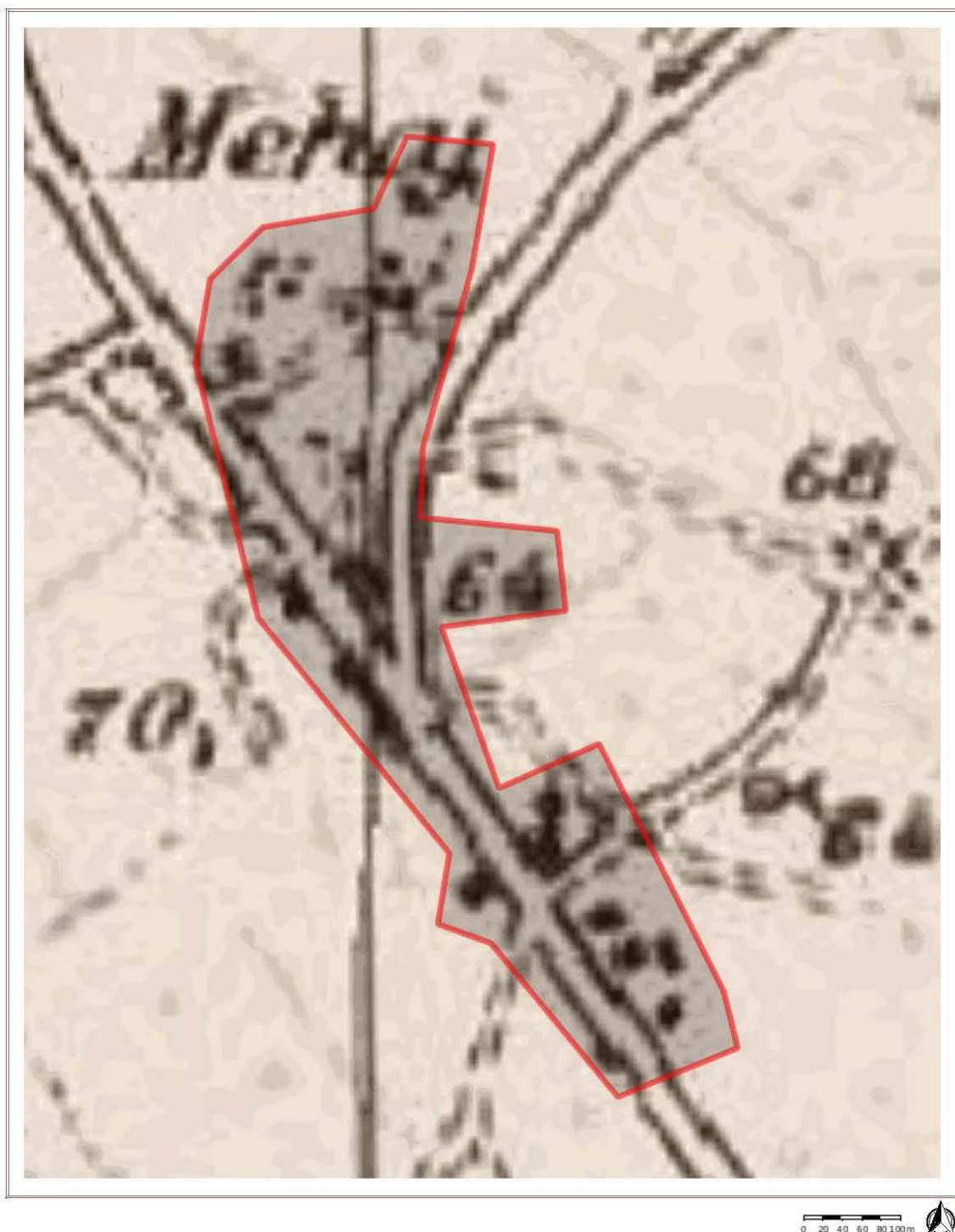

Konispoli -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Vija -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

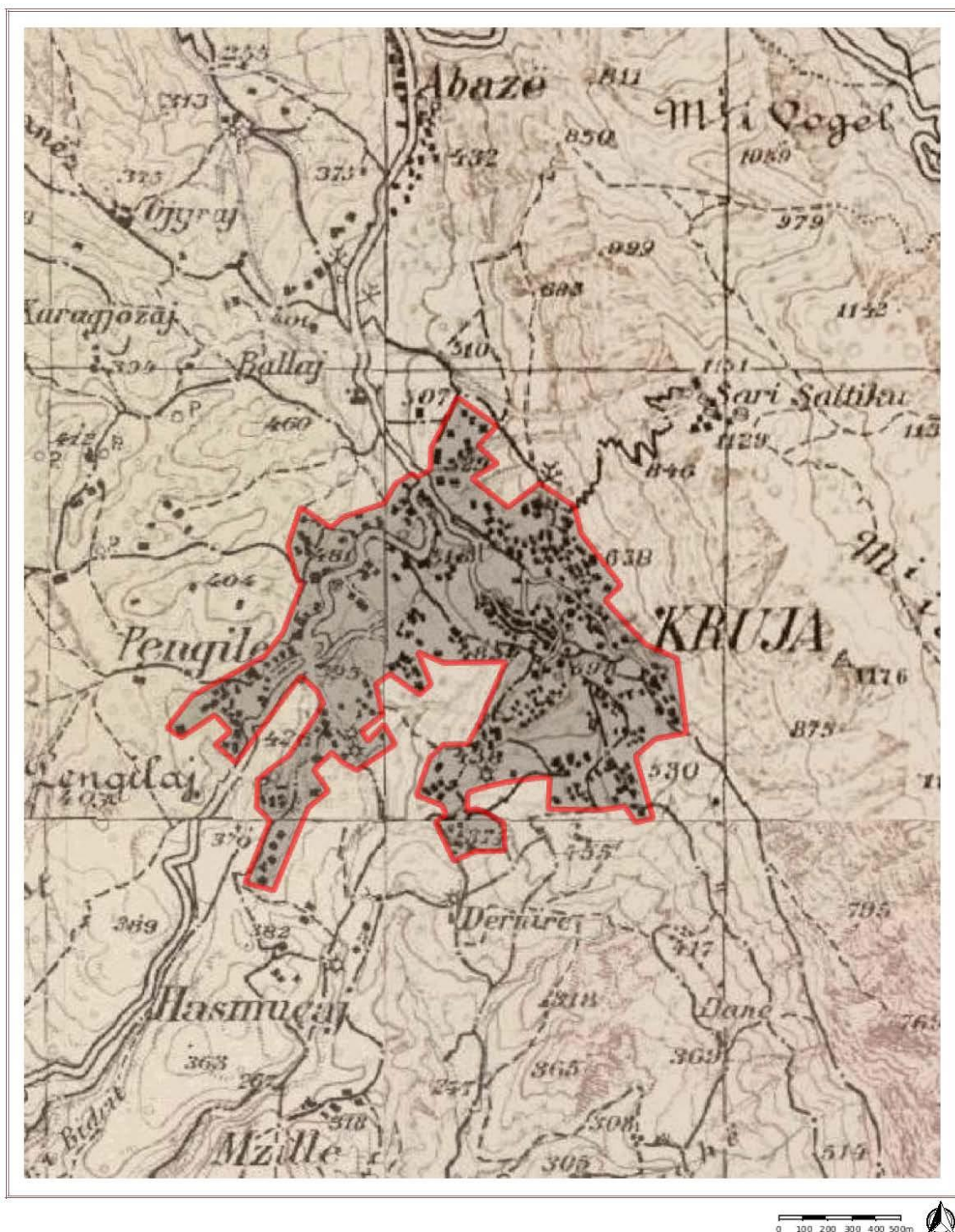

Korca -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Kruja -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Kruma -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Kuçova -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Kukës -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

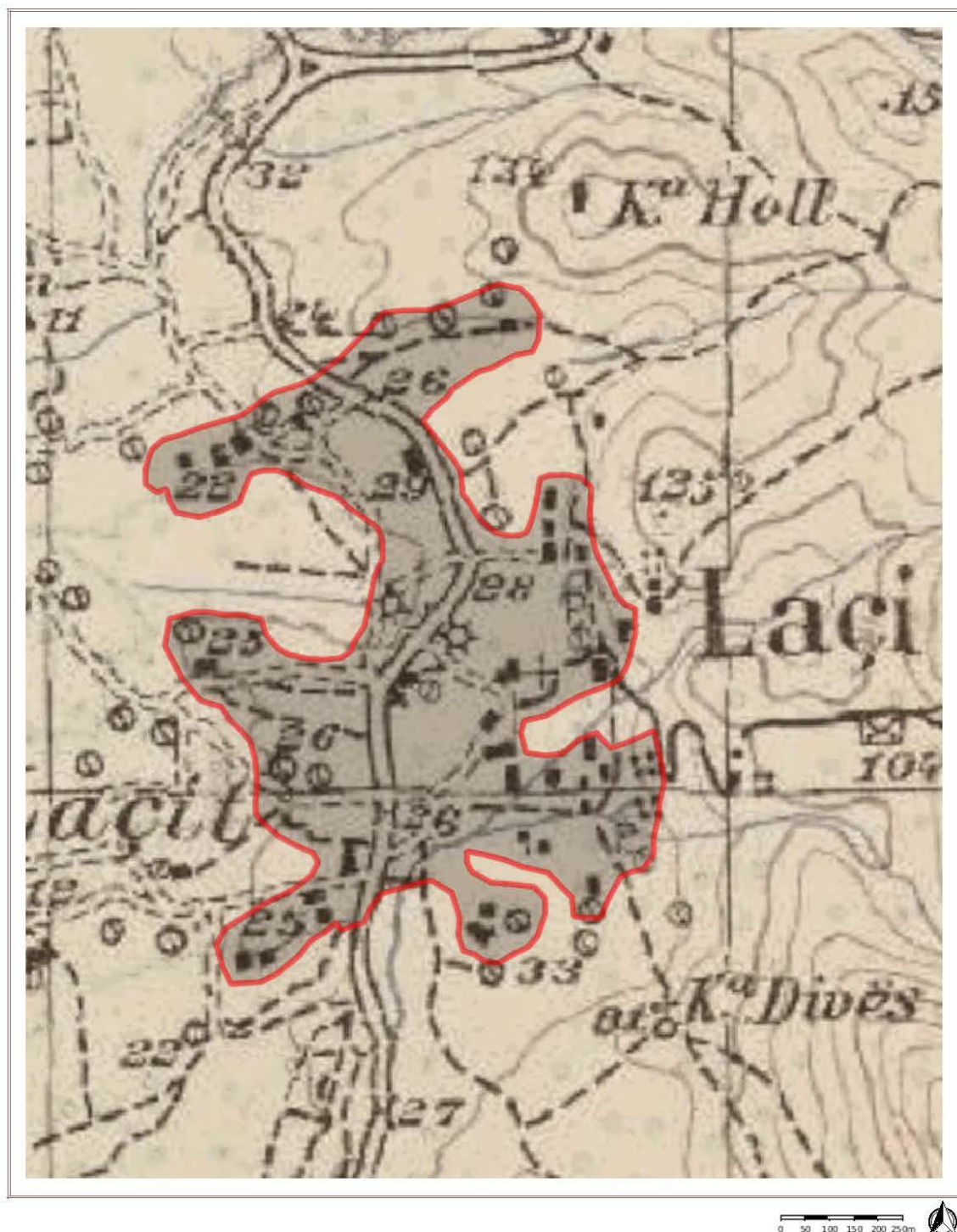

Kurbnesh -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Laçi -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Leskoviku -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Lezhë -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

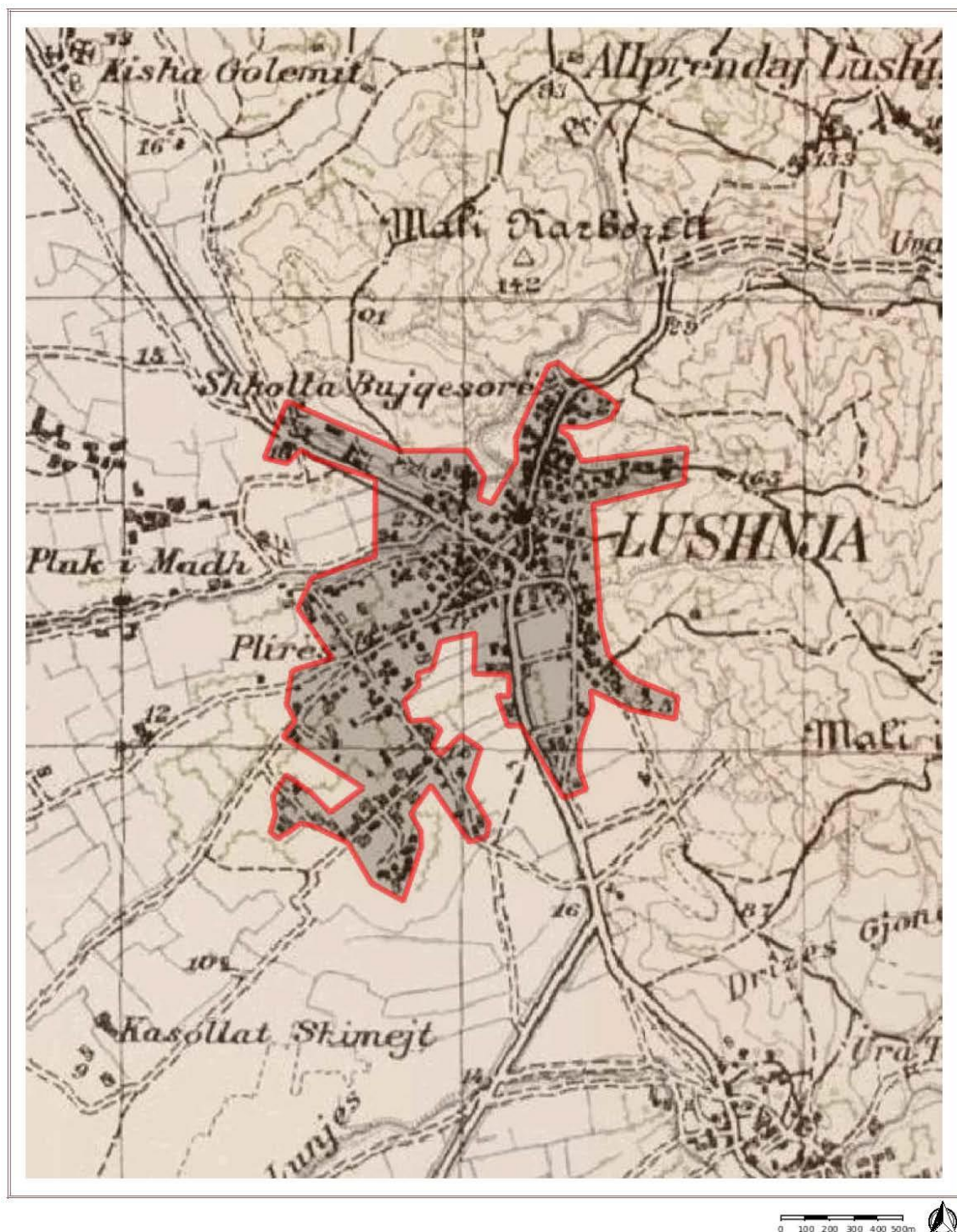

Libohova -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Lushnja -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Maliqi -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

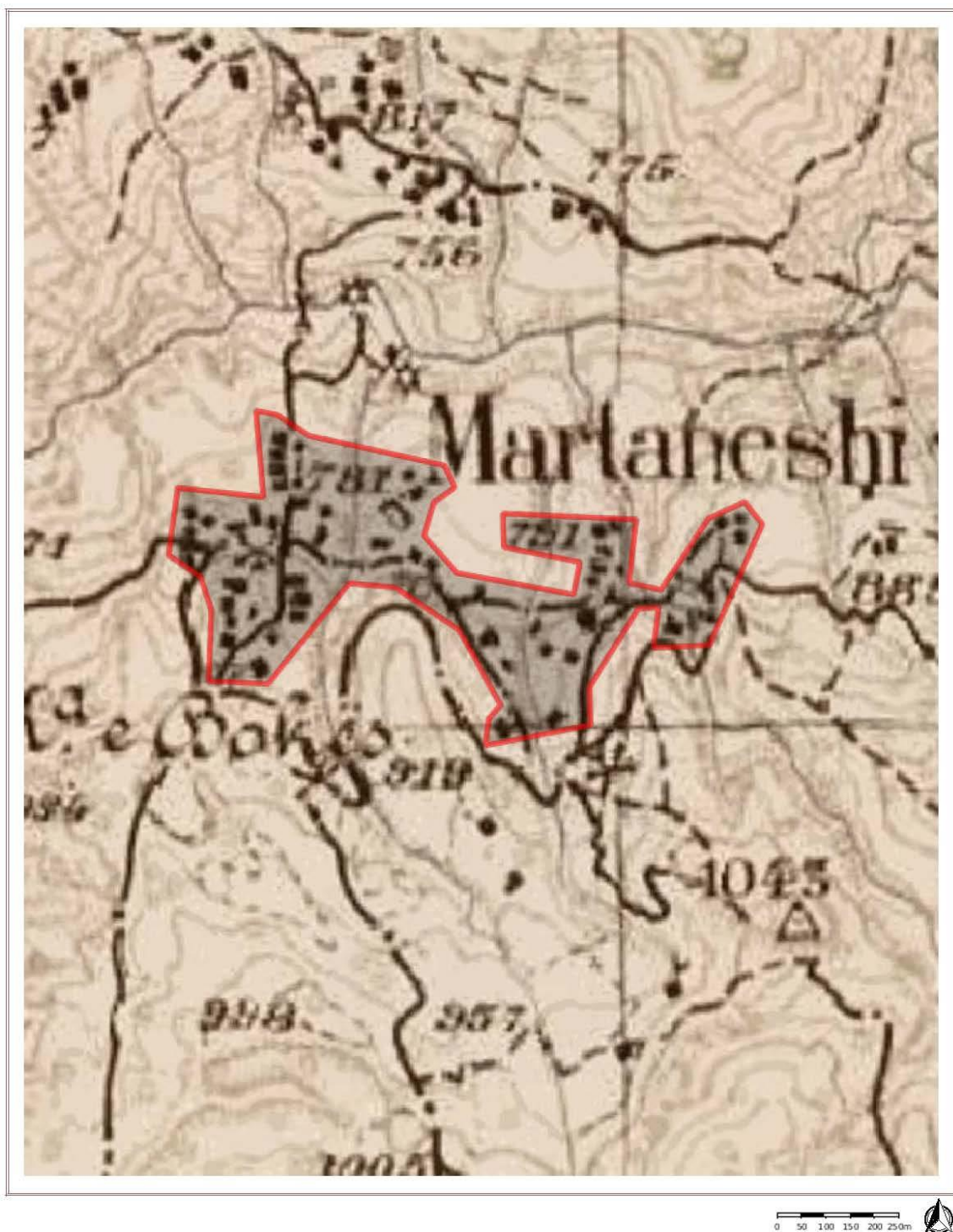

Mamurrasi -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

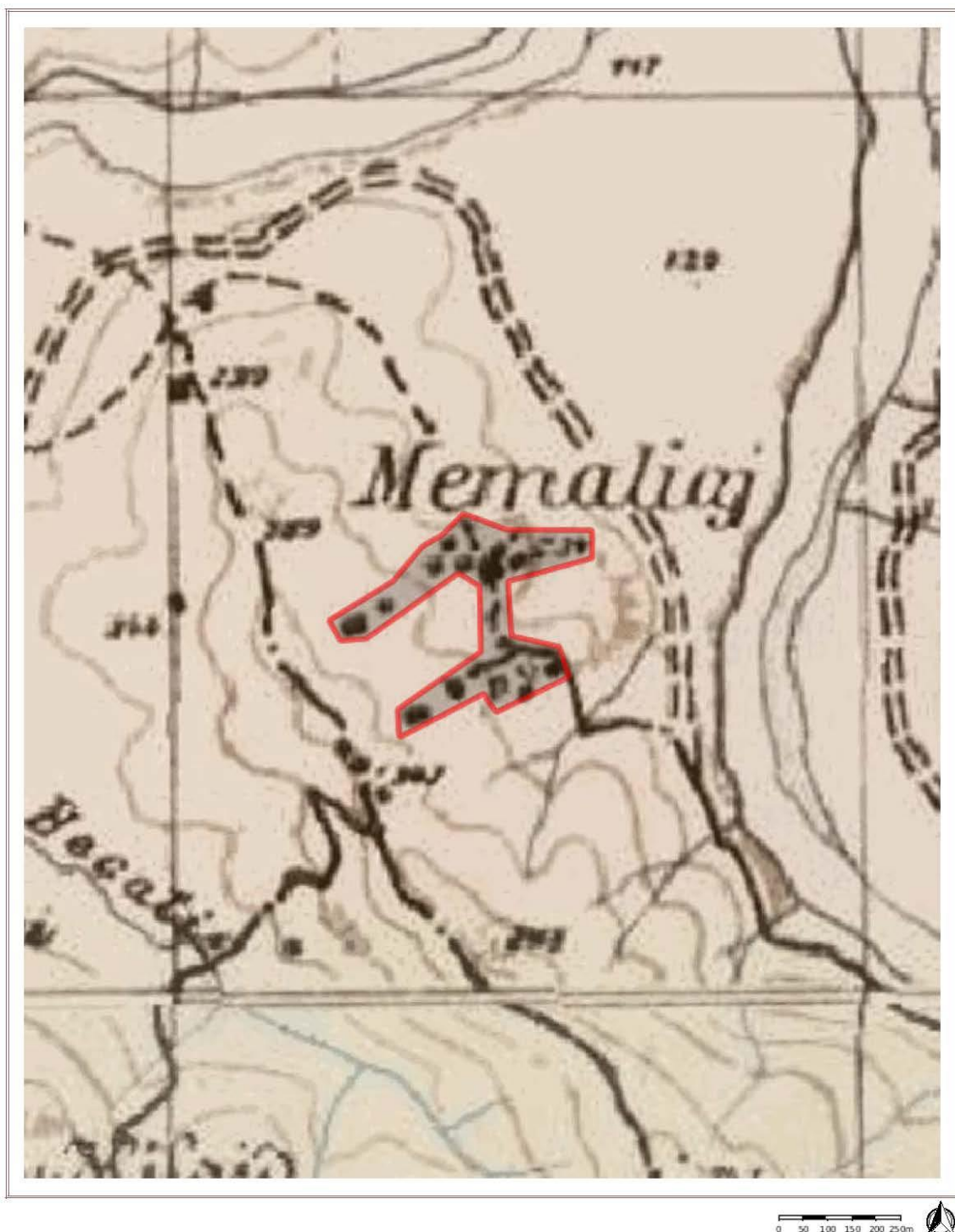

Martanesh - Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

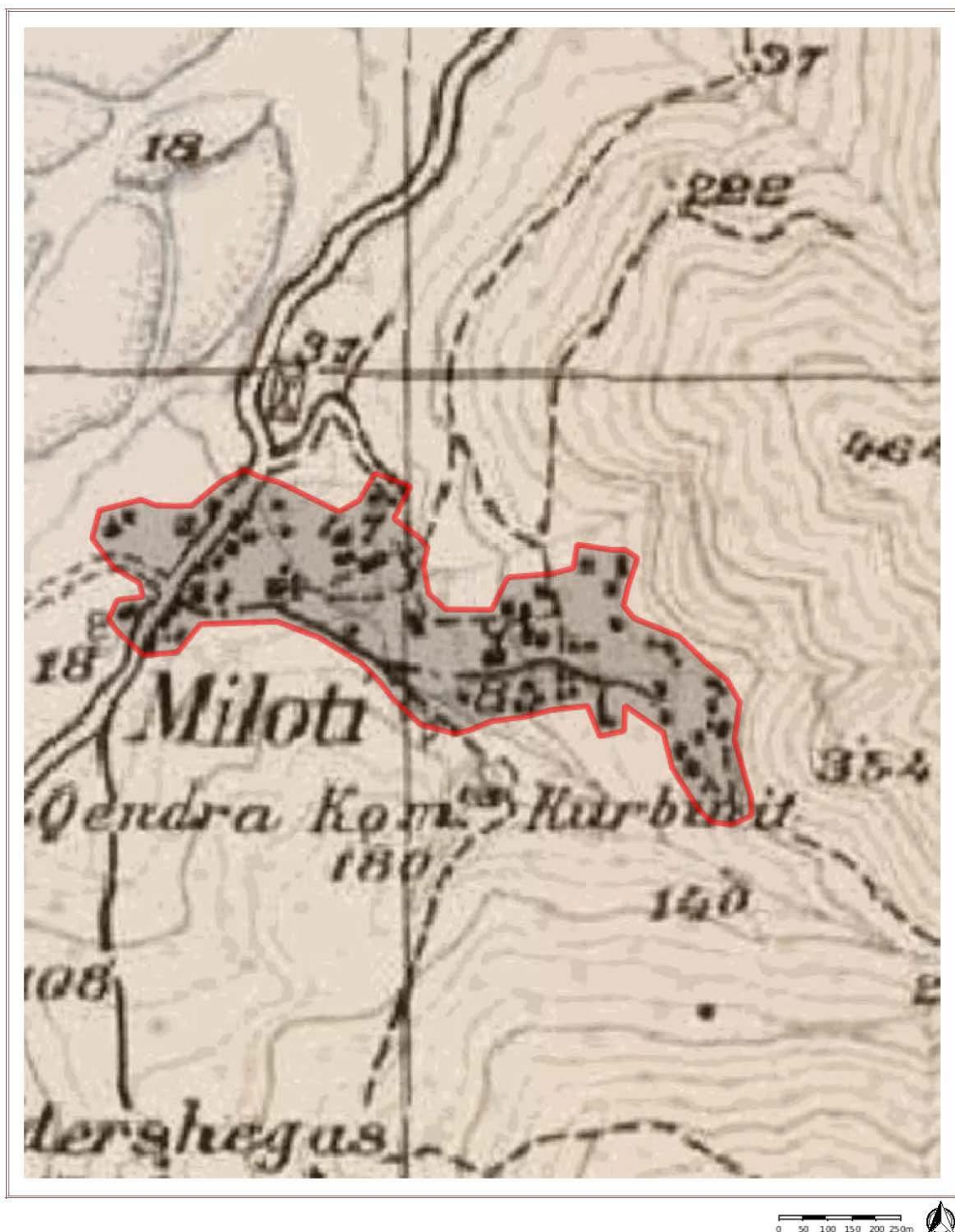

Memaliaj -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Miloti -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

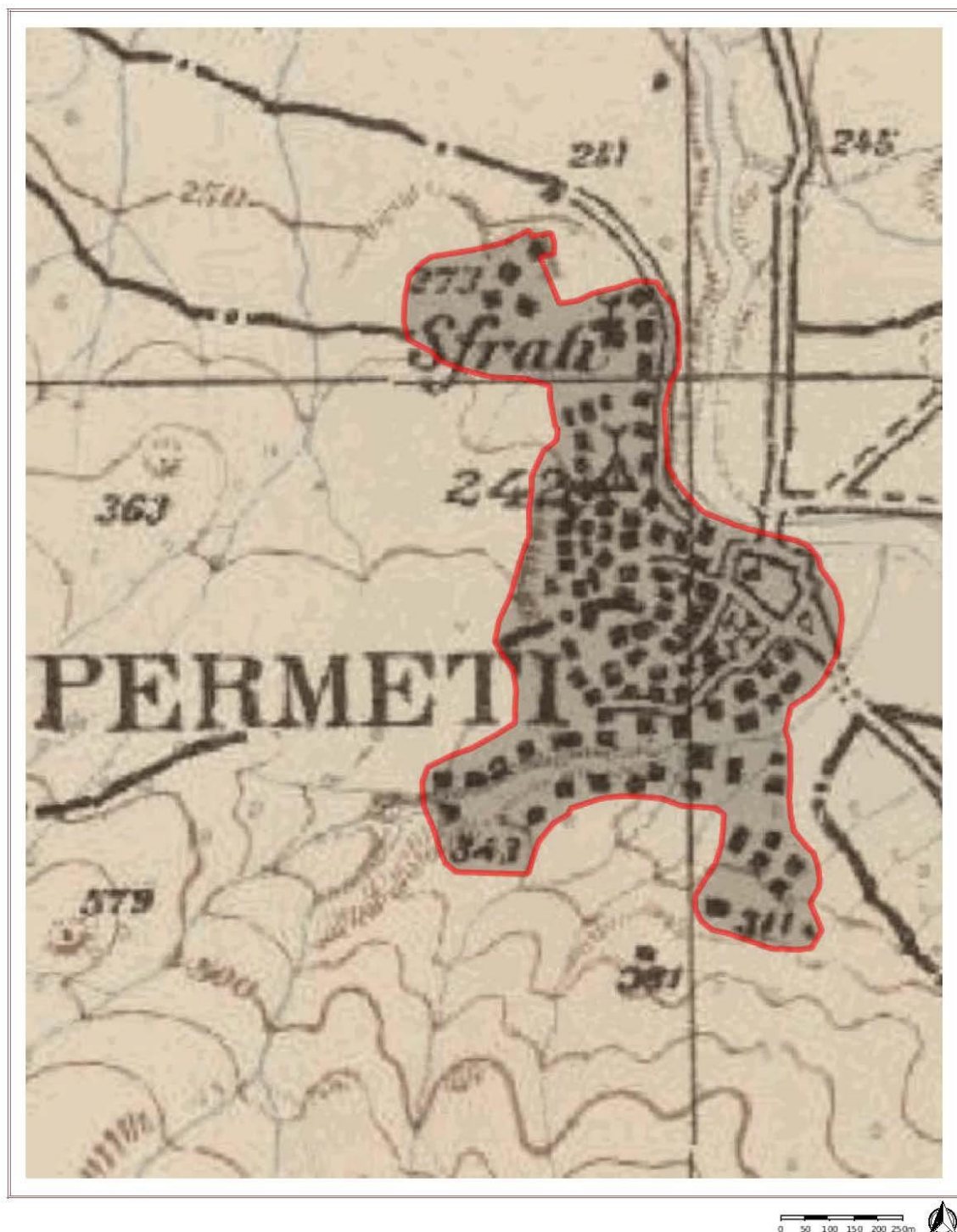

Peqini -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

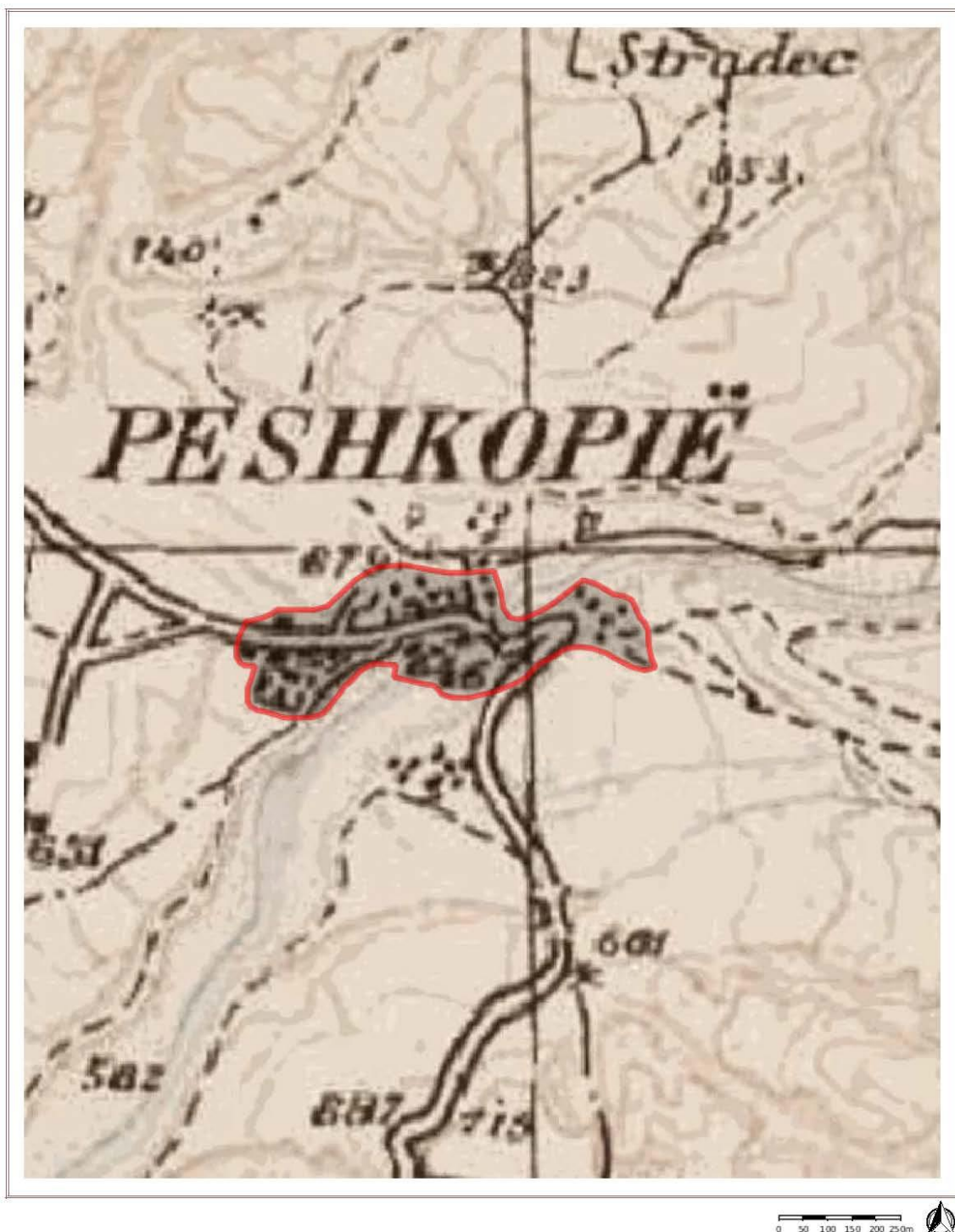

Permeti -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

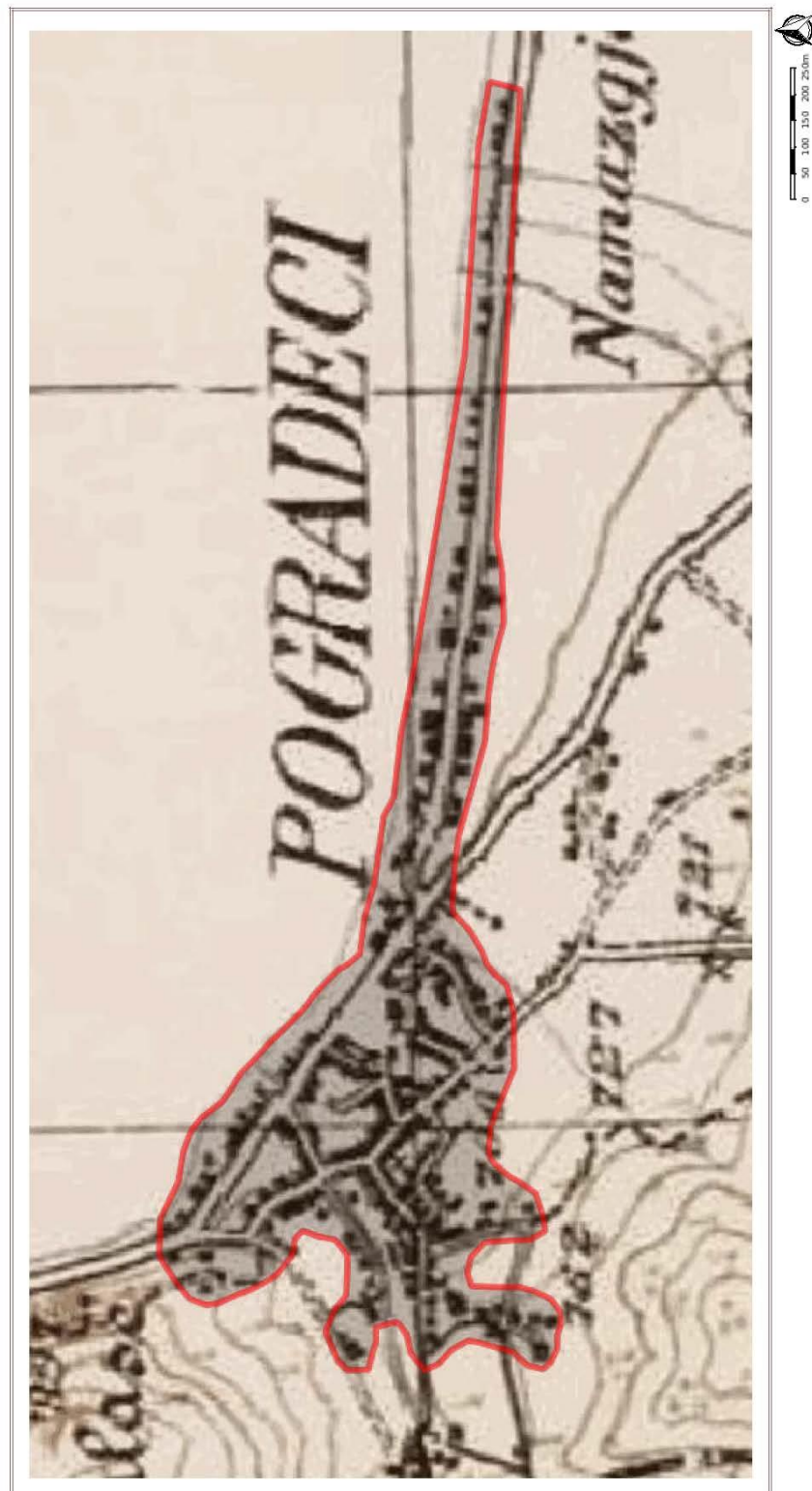

Peshkopië -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

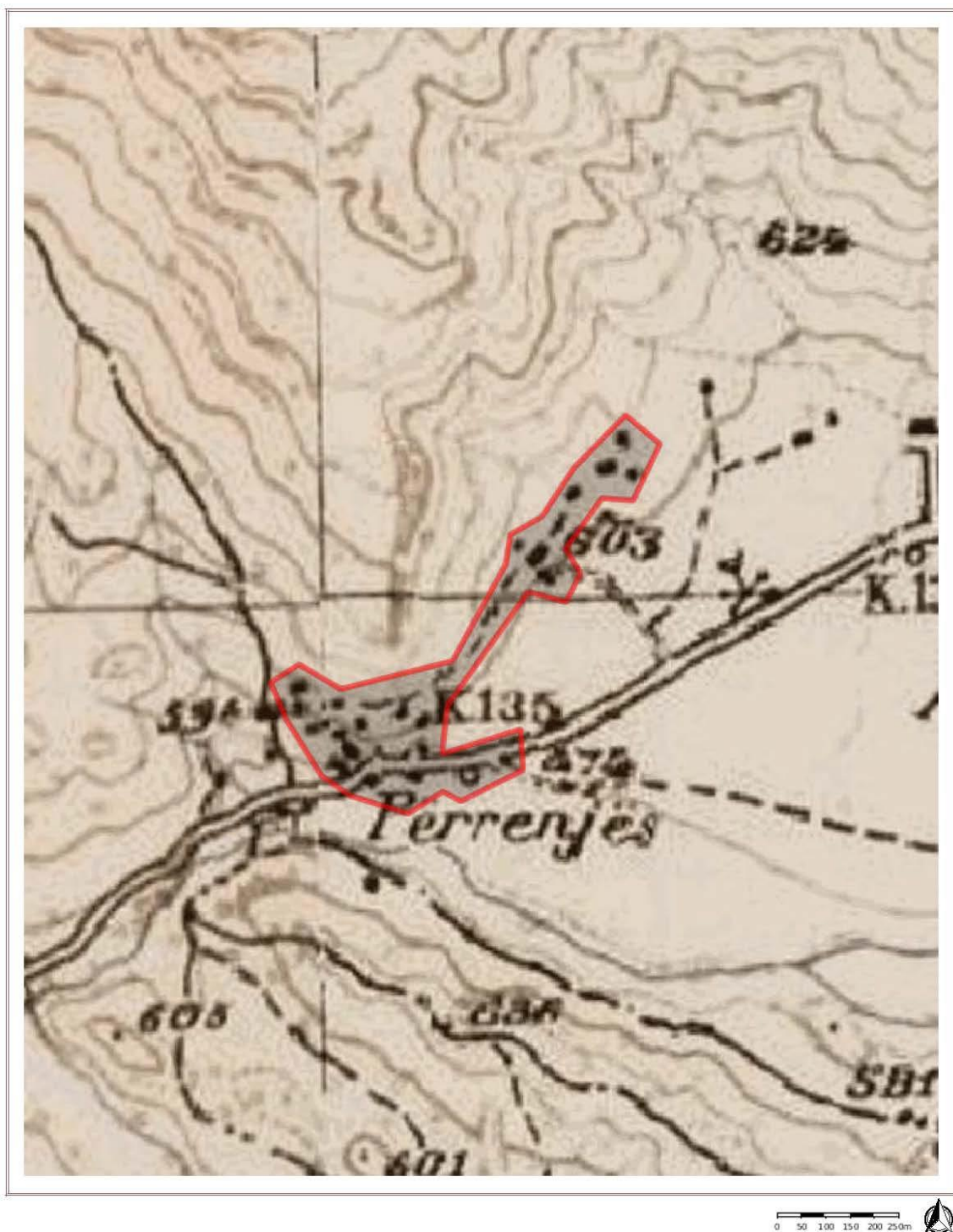

Pogradeci - Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Përrenjas -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Puka -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Roskoveci -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Rrogozhina -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Saranda - Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

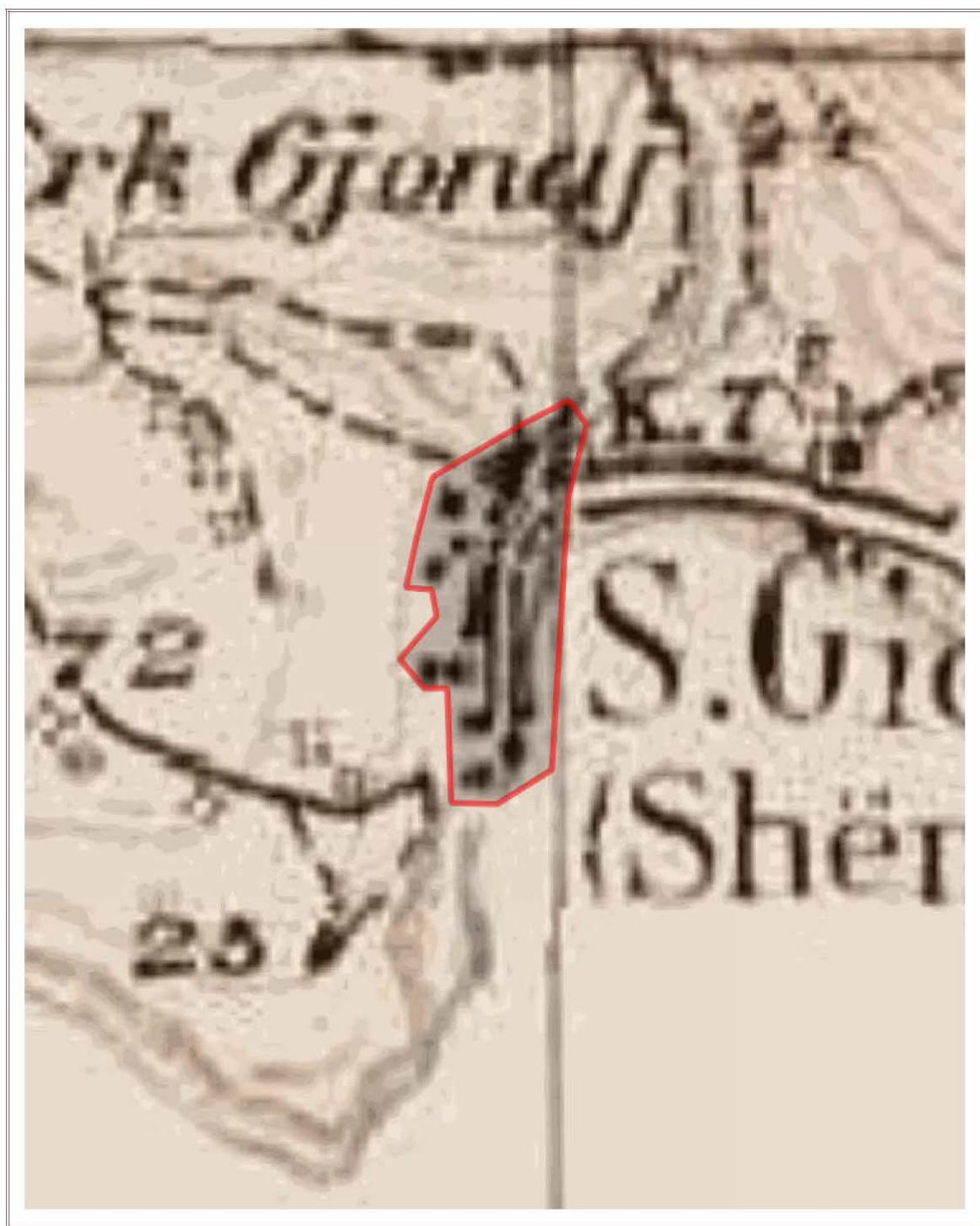

Selenica -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Shëngjin -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

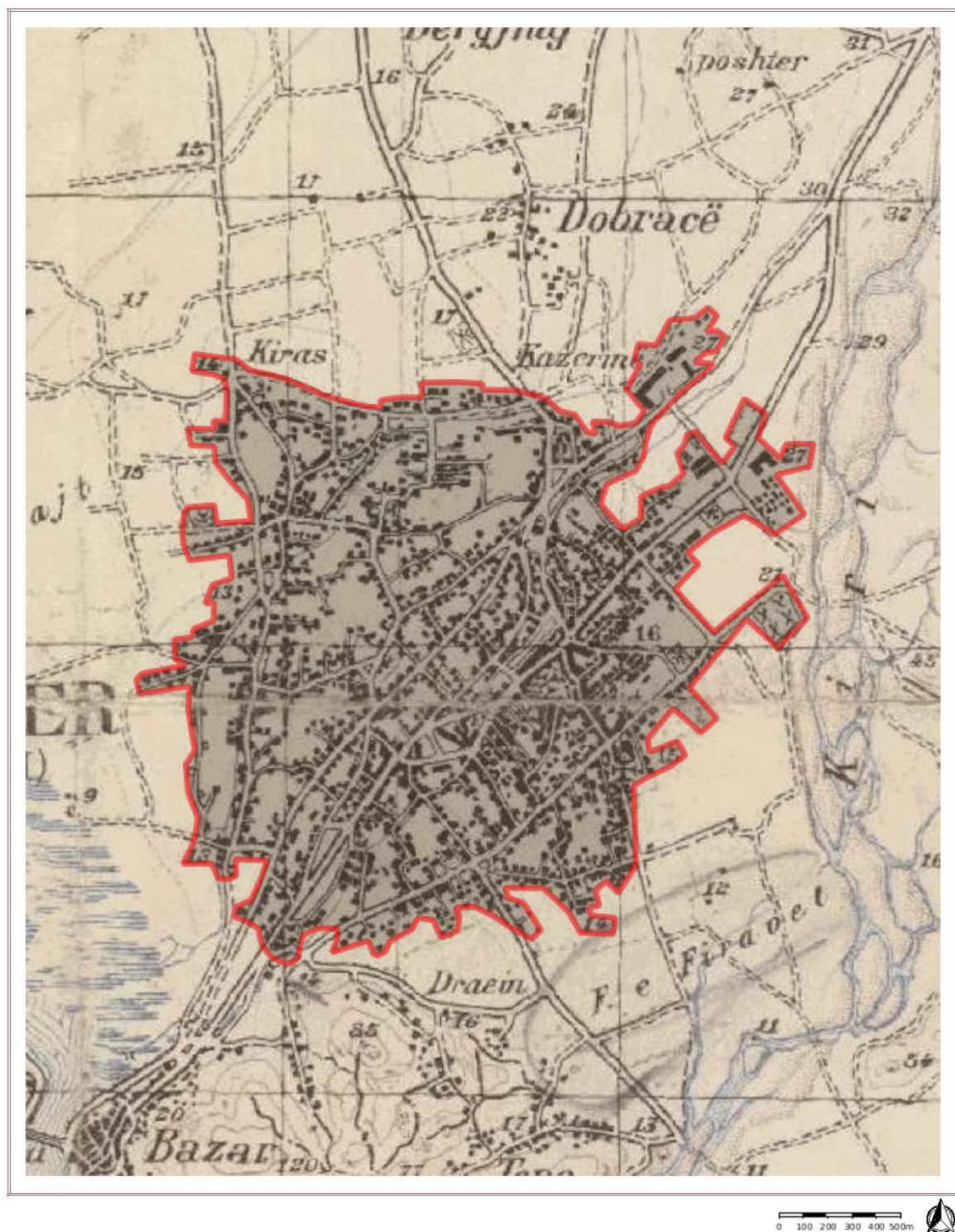

Shijak -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

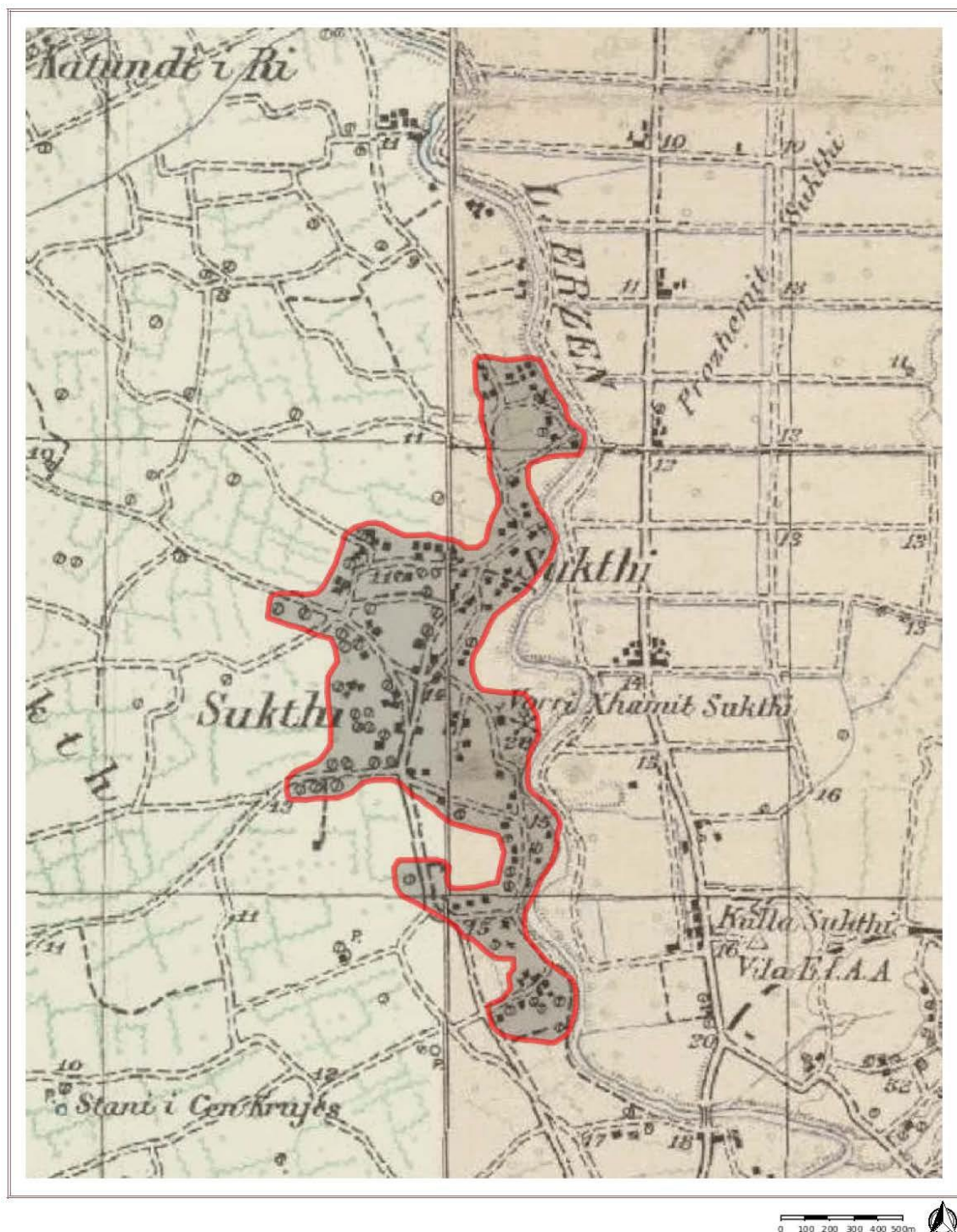

Shkodër -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

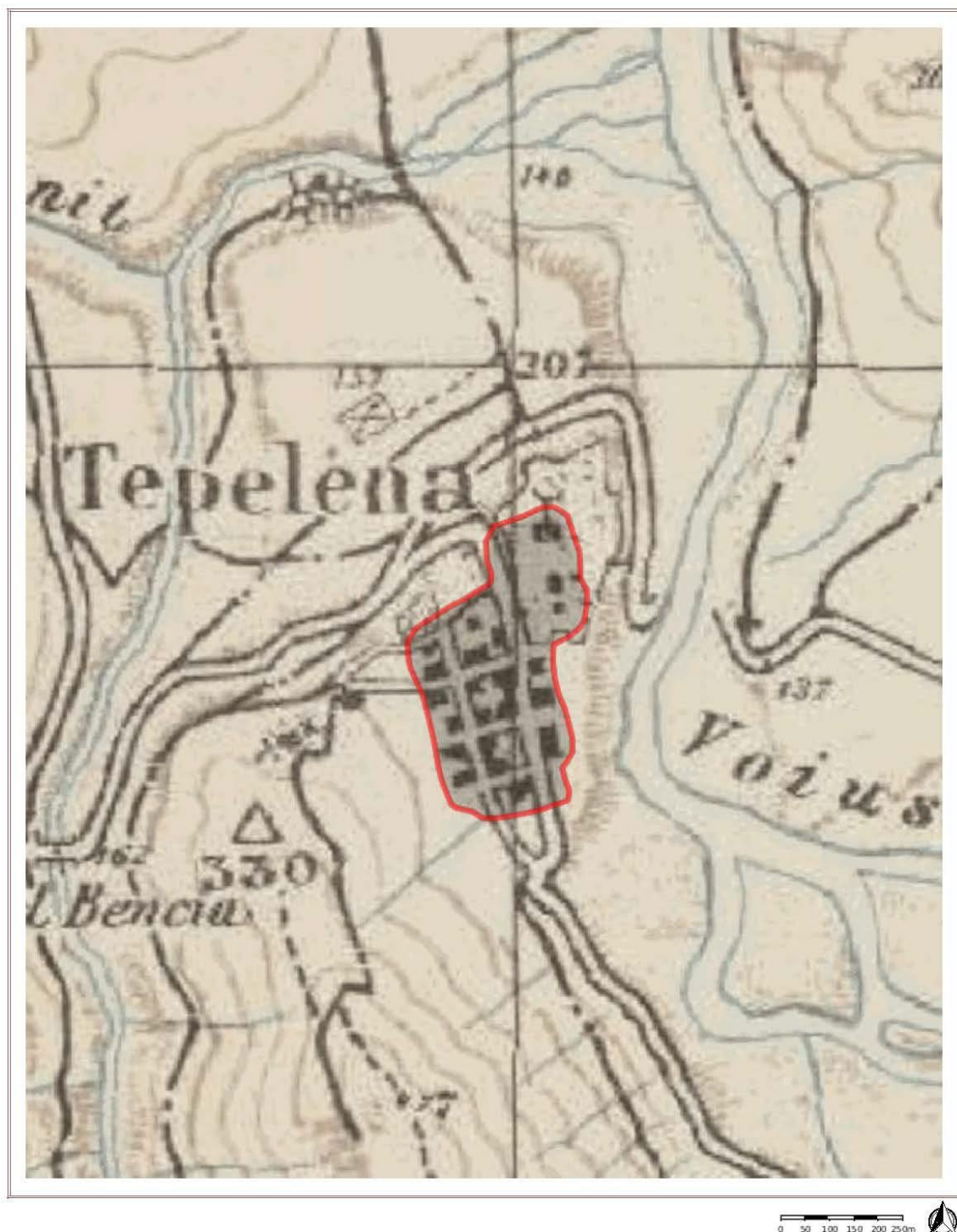

Sukthi -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

Tepelena -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

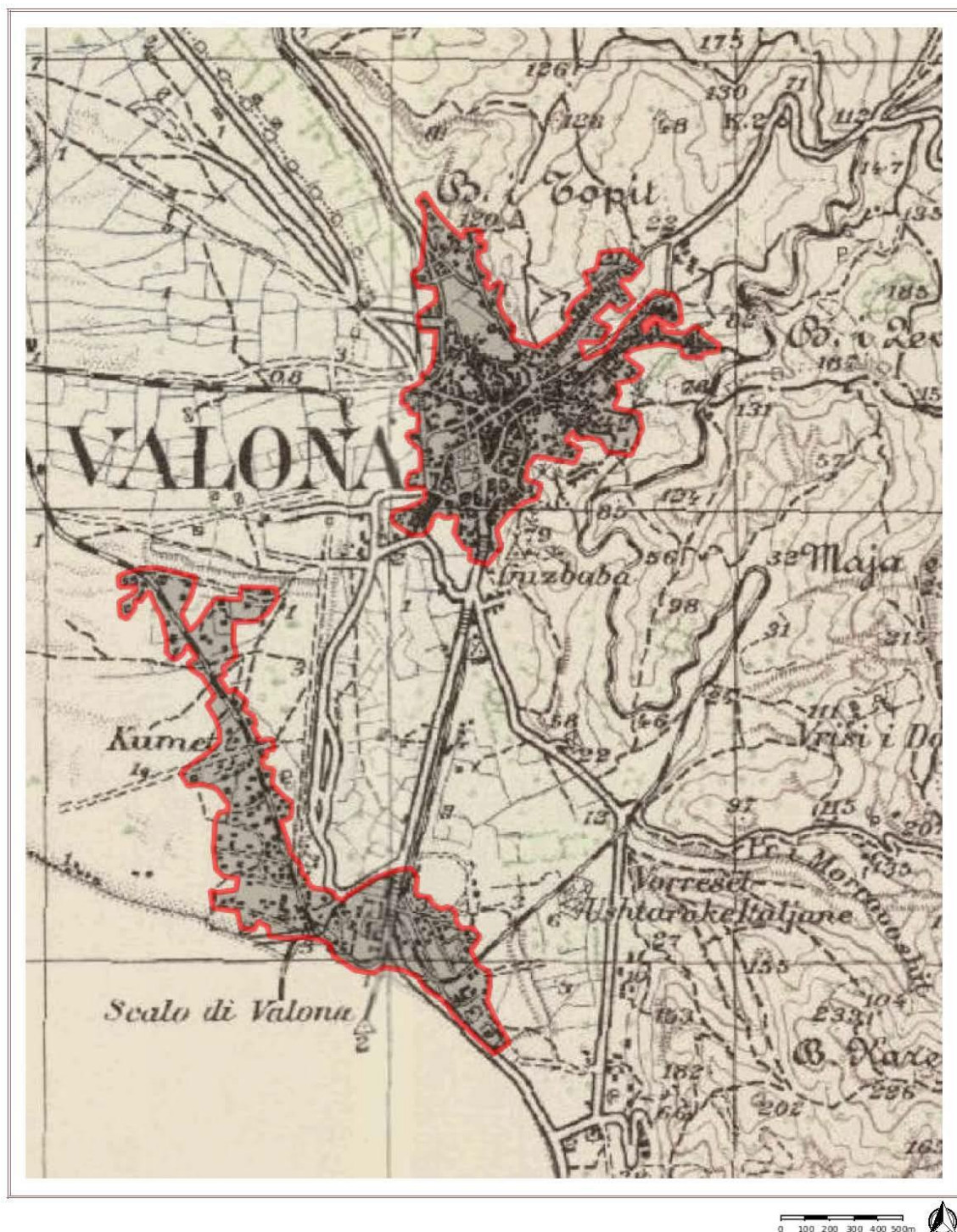

Vau-Dejës -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

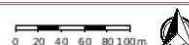
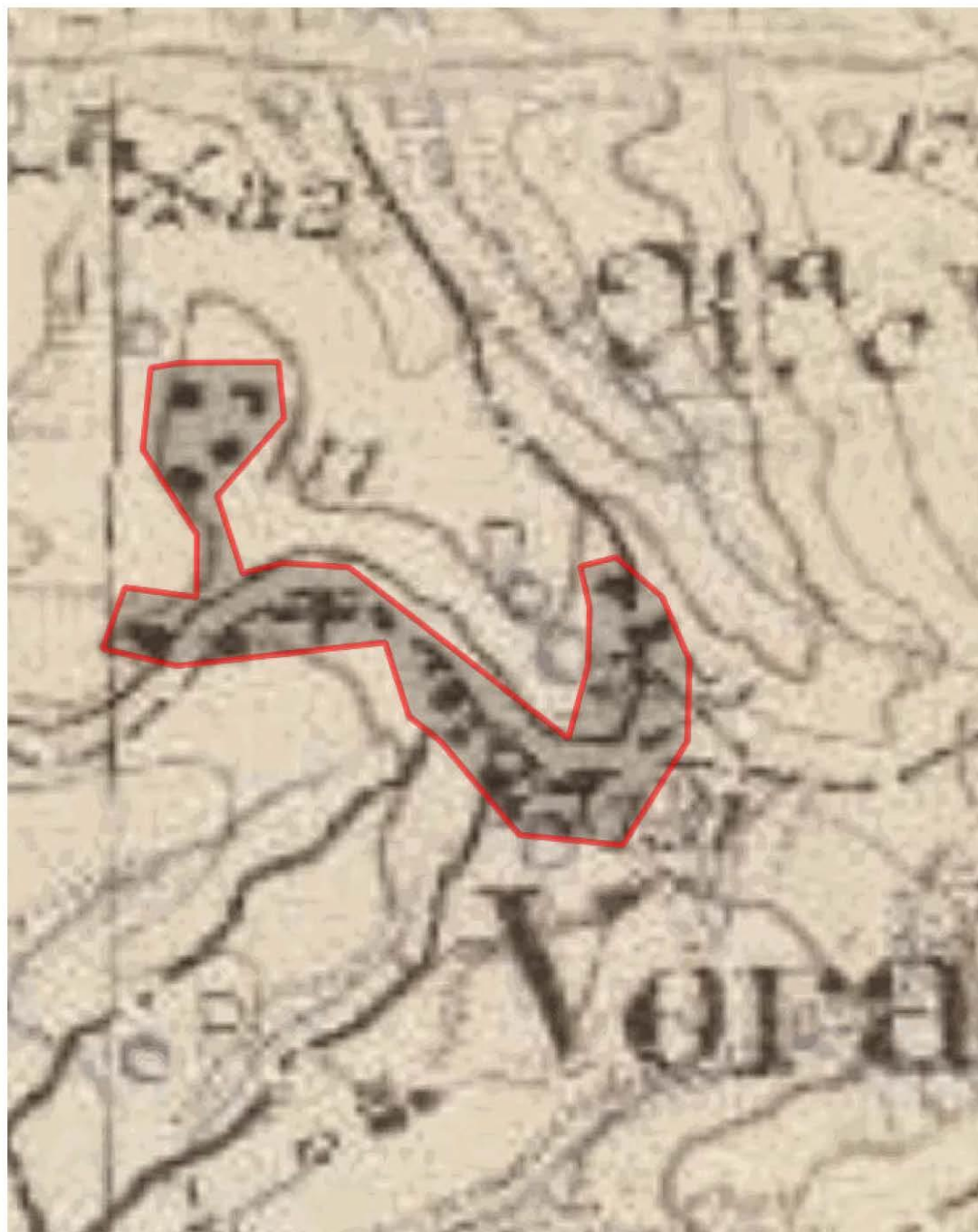

Vlora -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

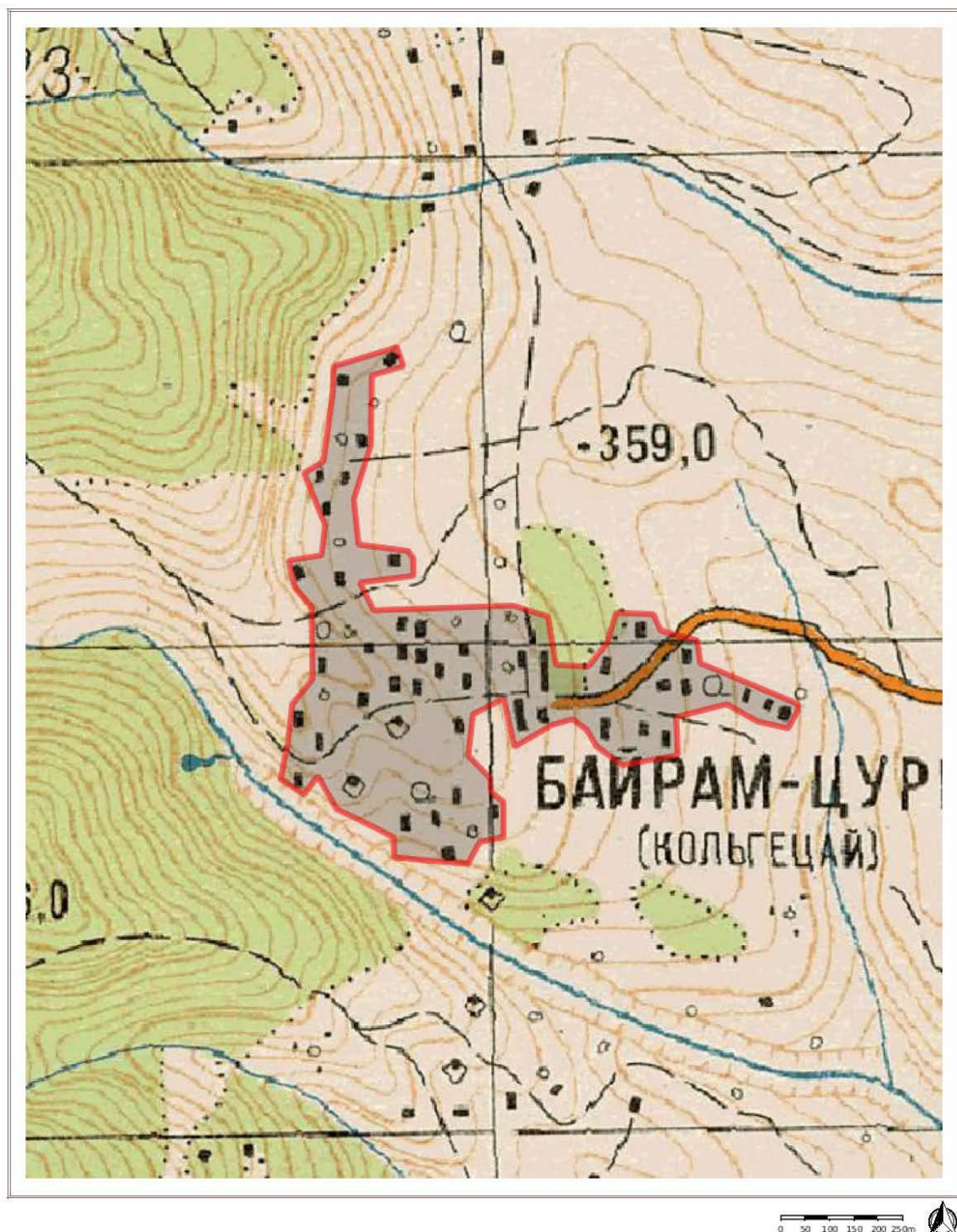

Vora -Vija kufizuese e qytetit Harta Italiane - viti 1941

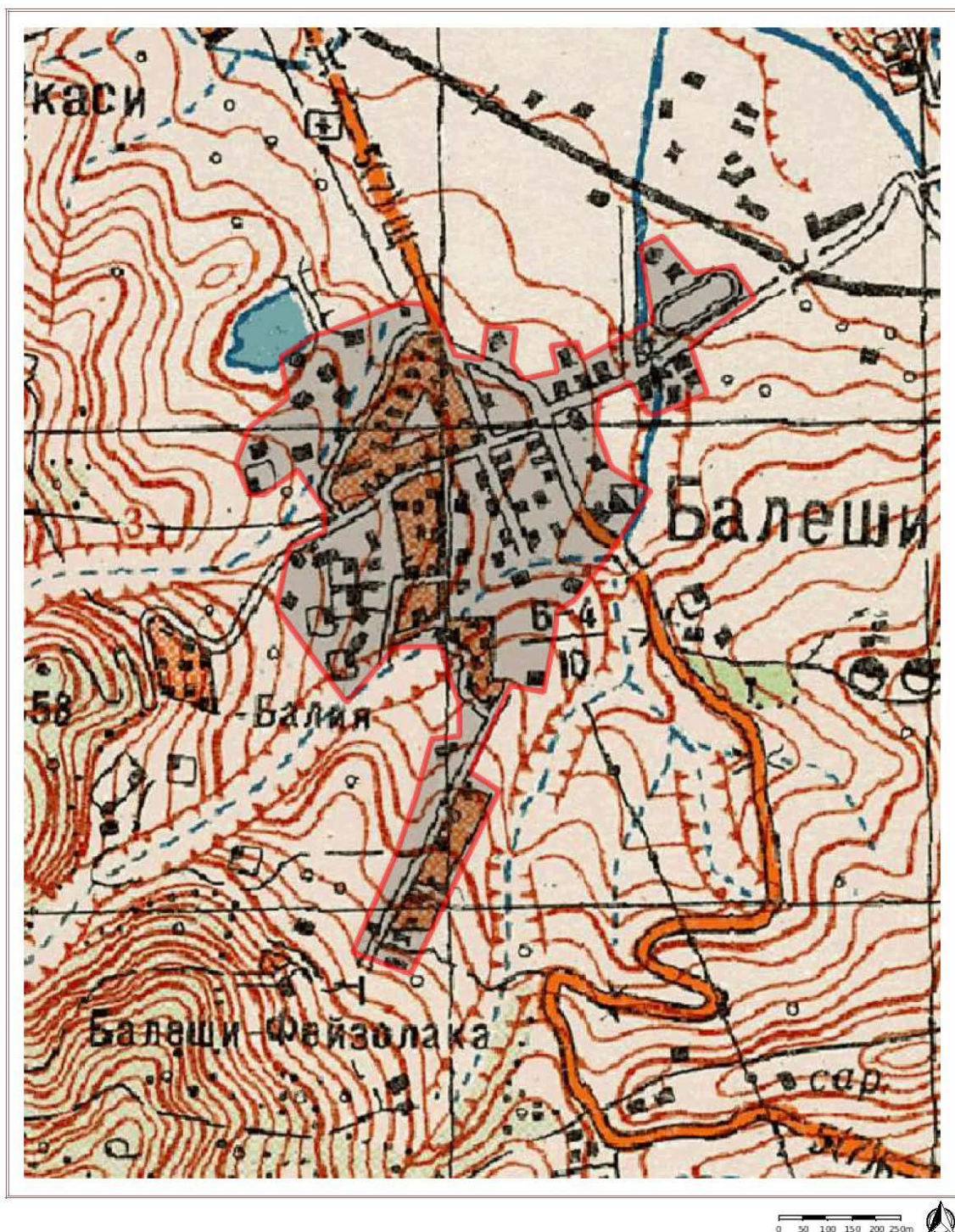

Bajram Curri - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

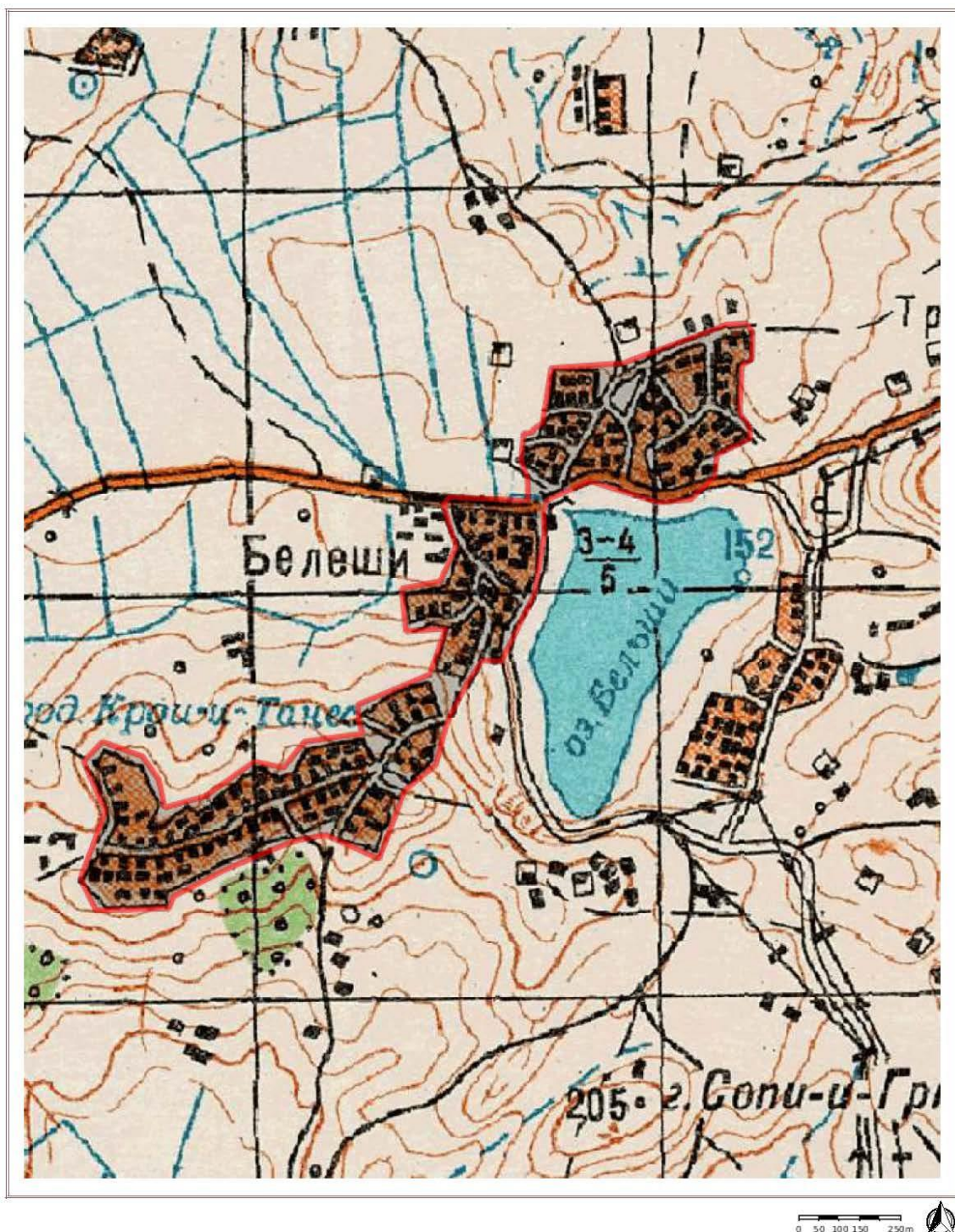

Ballsh - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

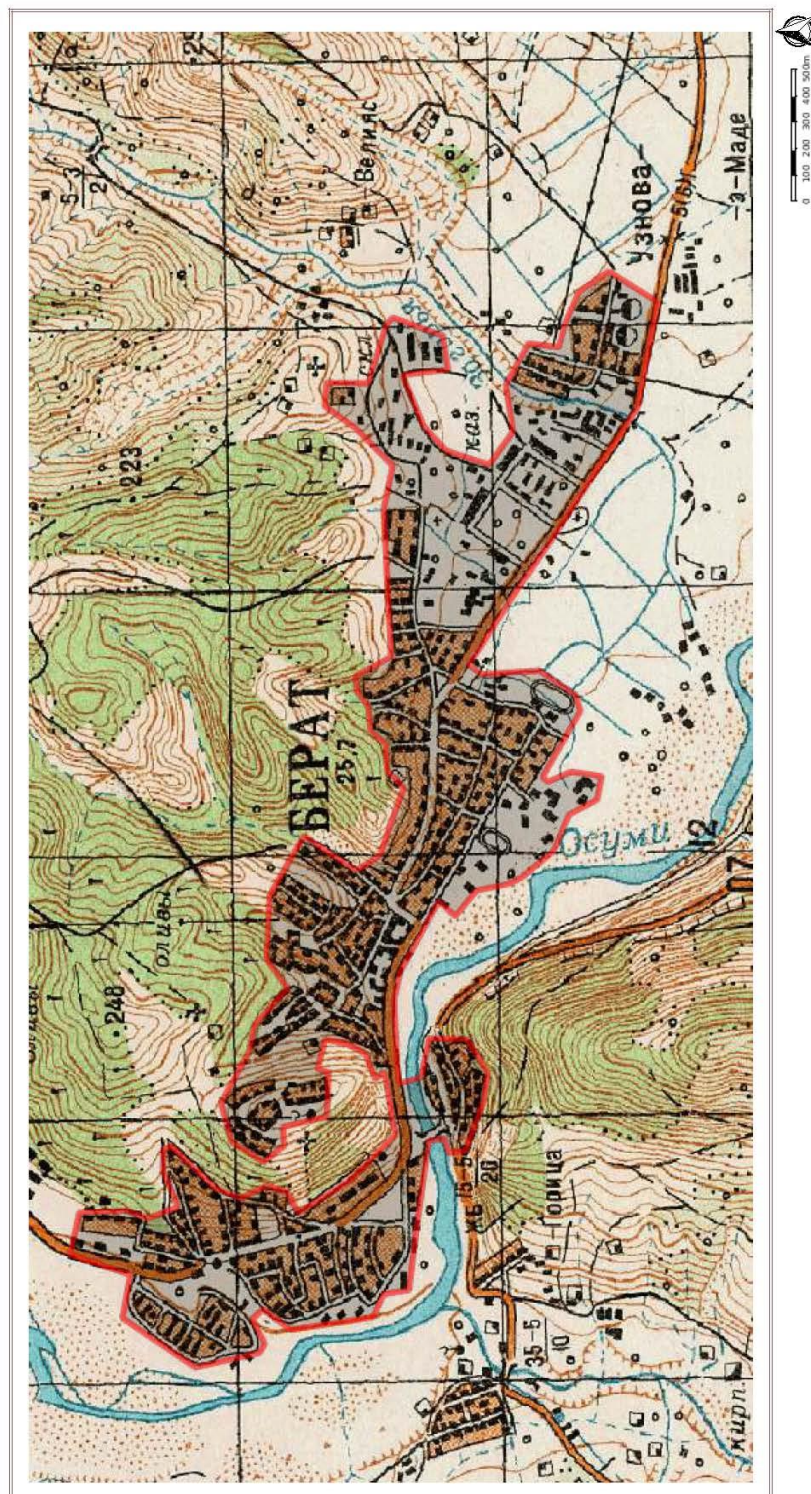

Belshi - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

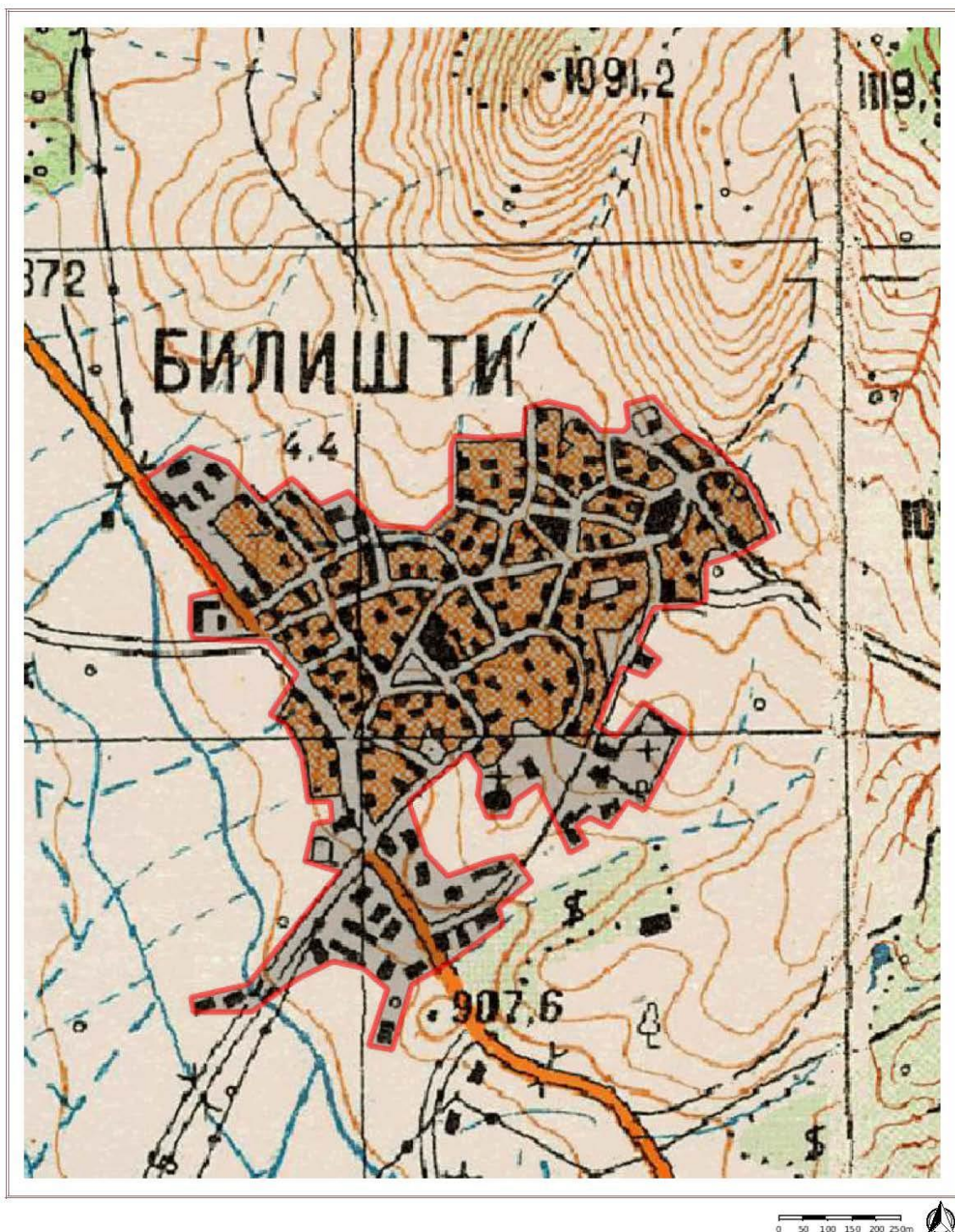

Berati - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

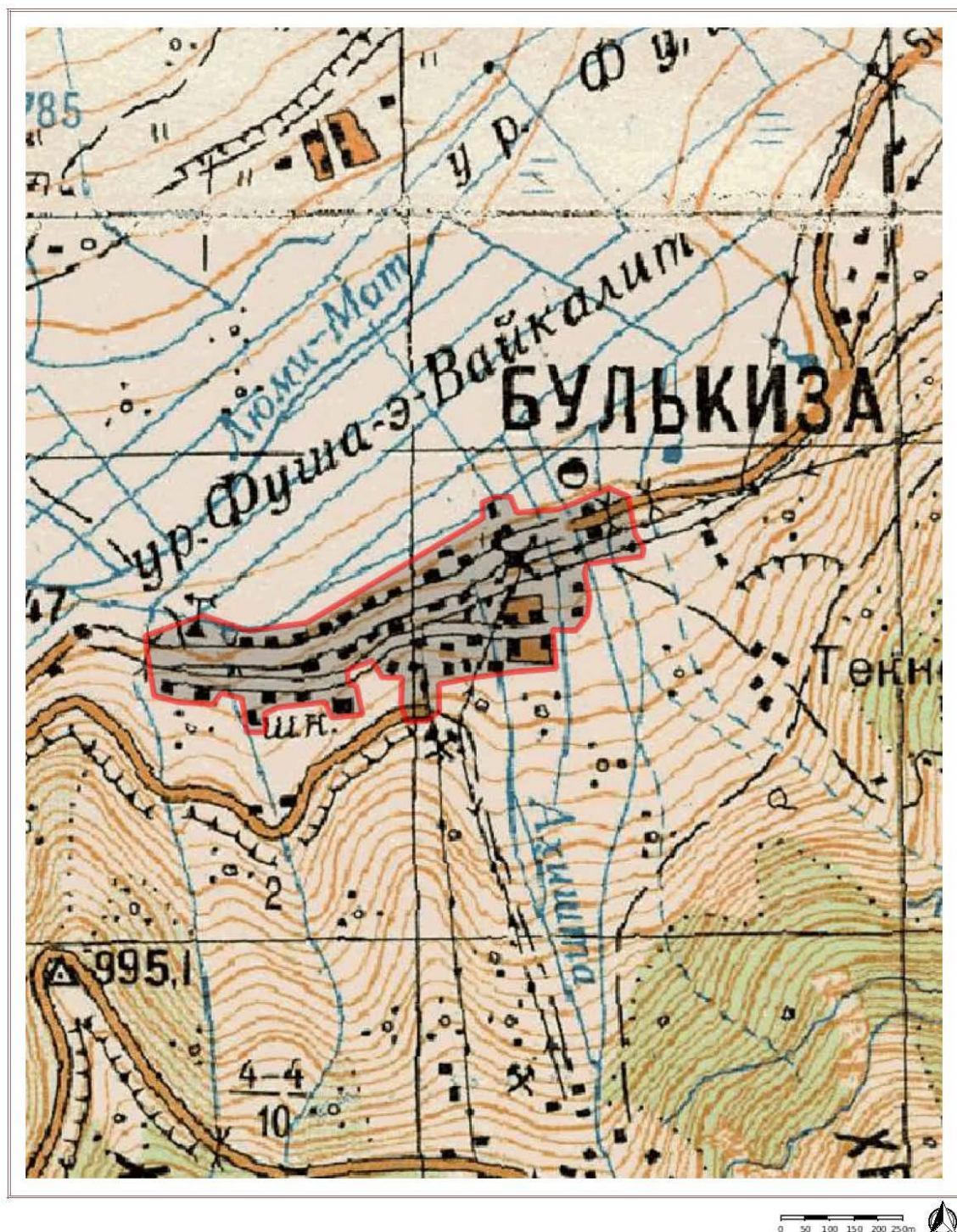

Bilishti - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

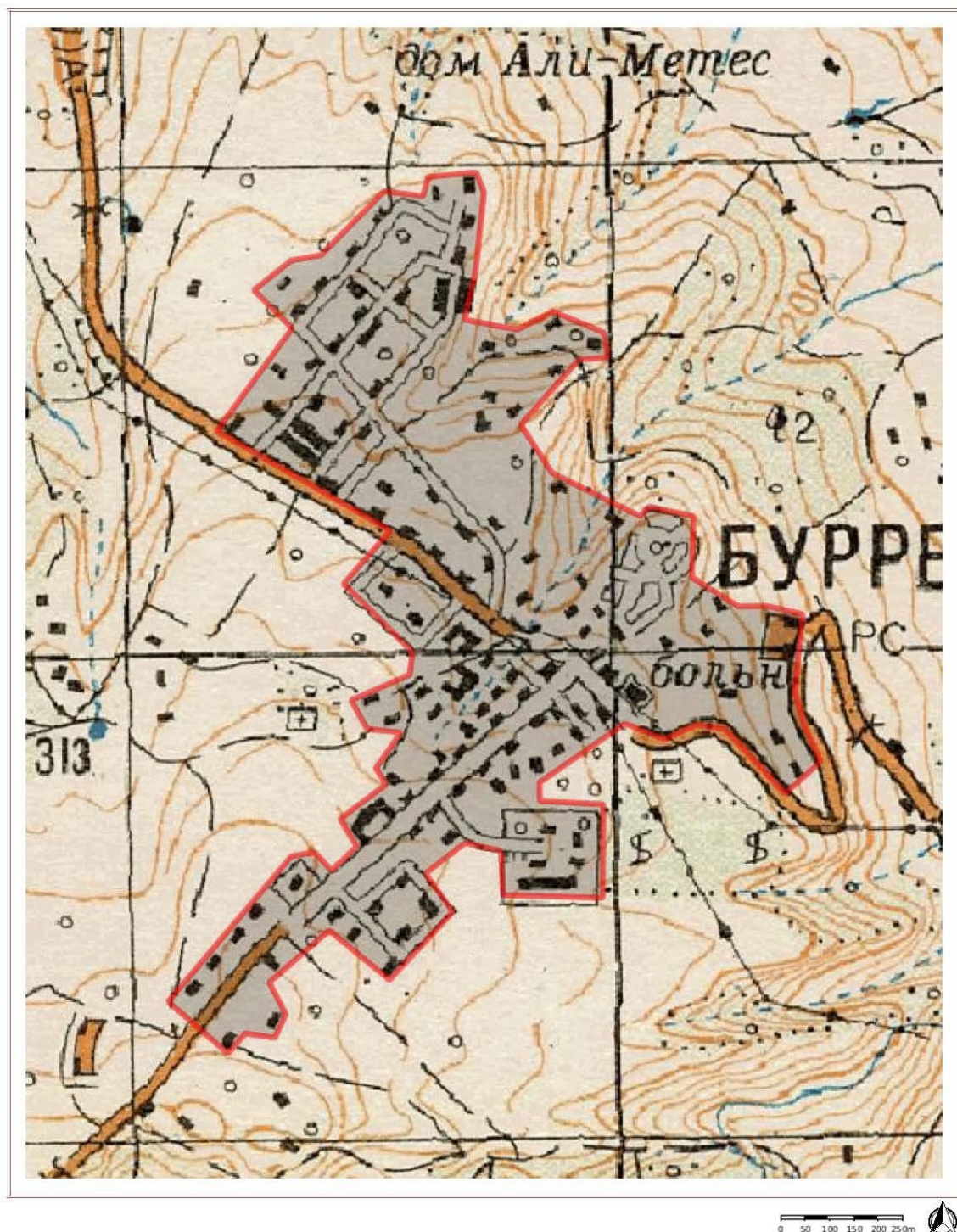

Bulqizë - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

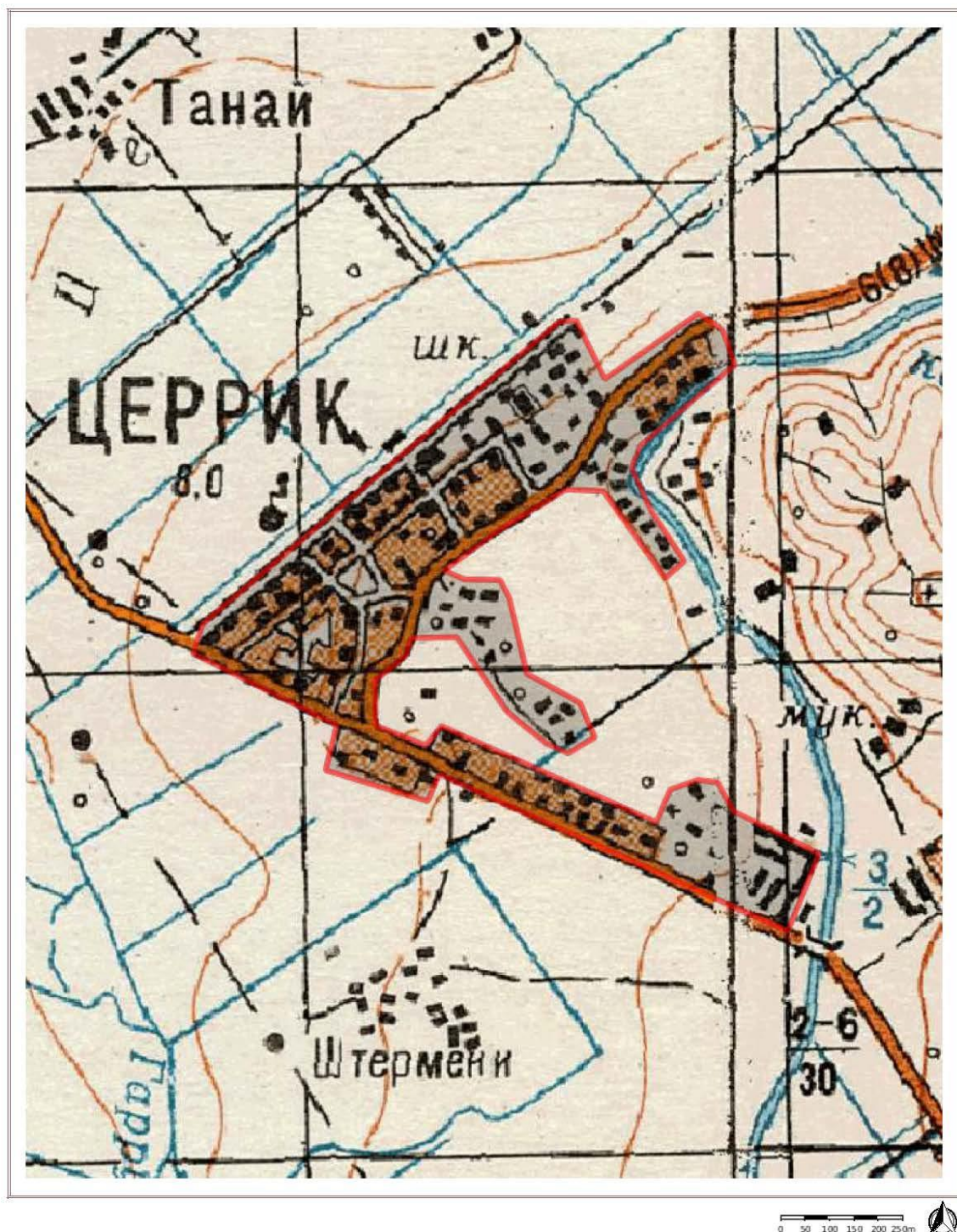

Burrel - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

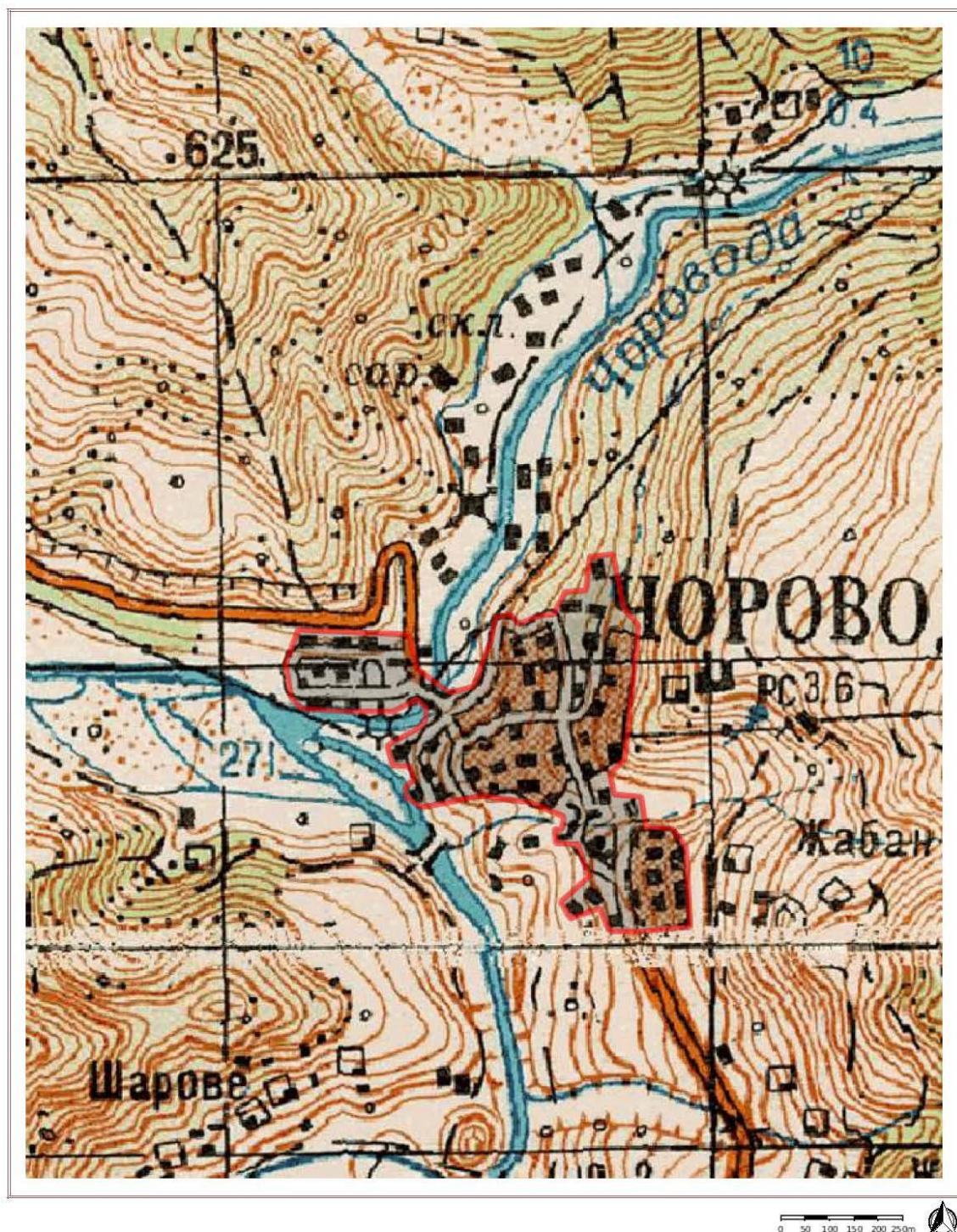

Cerrik - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

Corovode - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

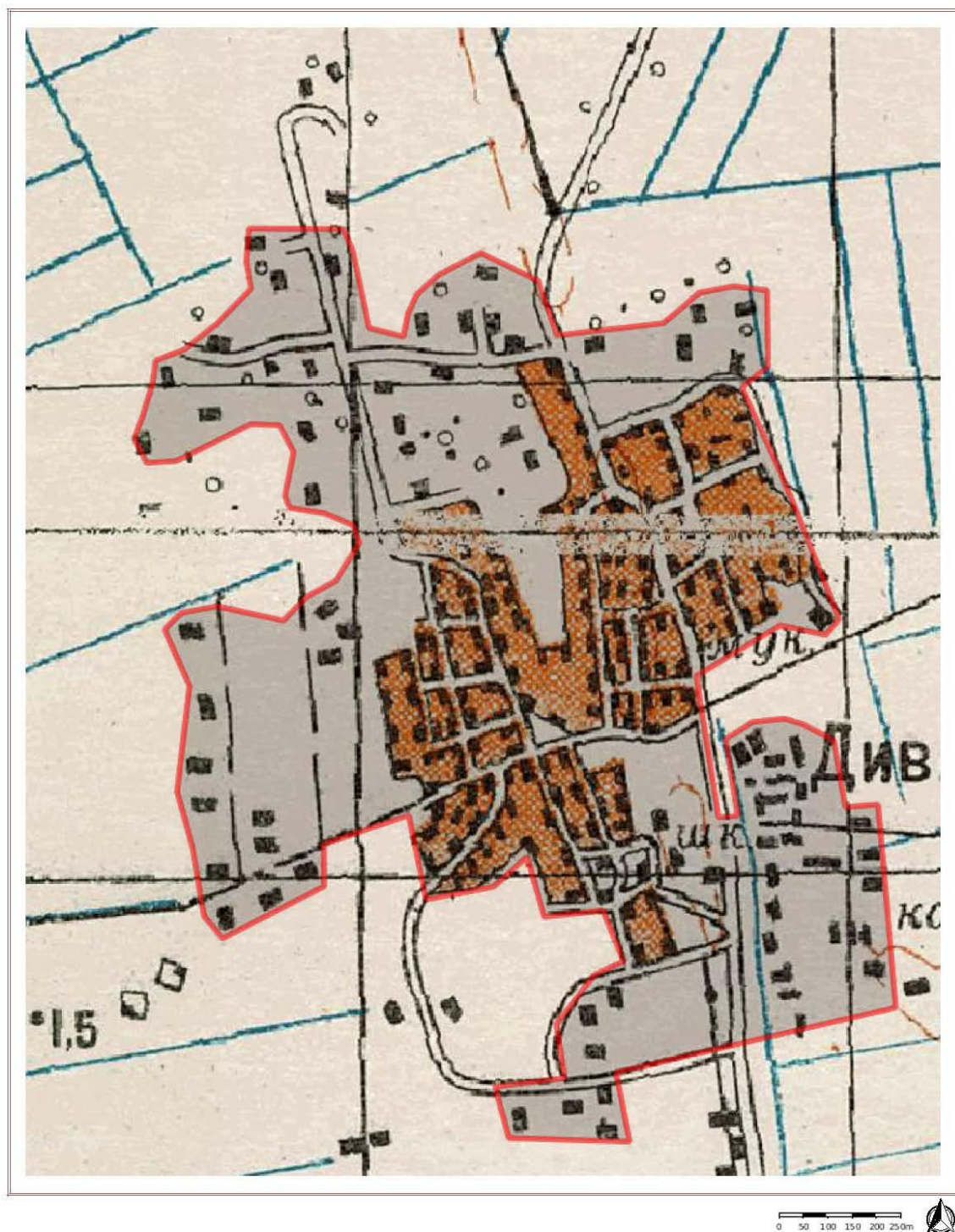

Delvina- Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

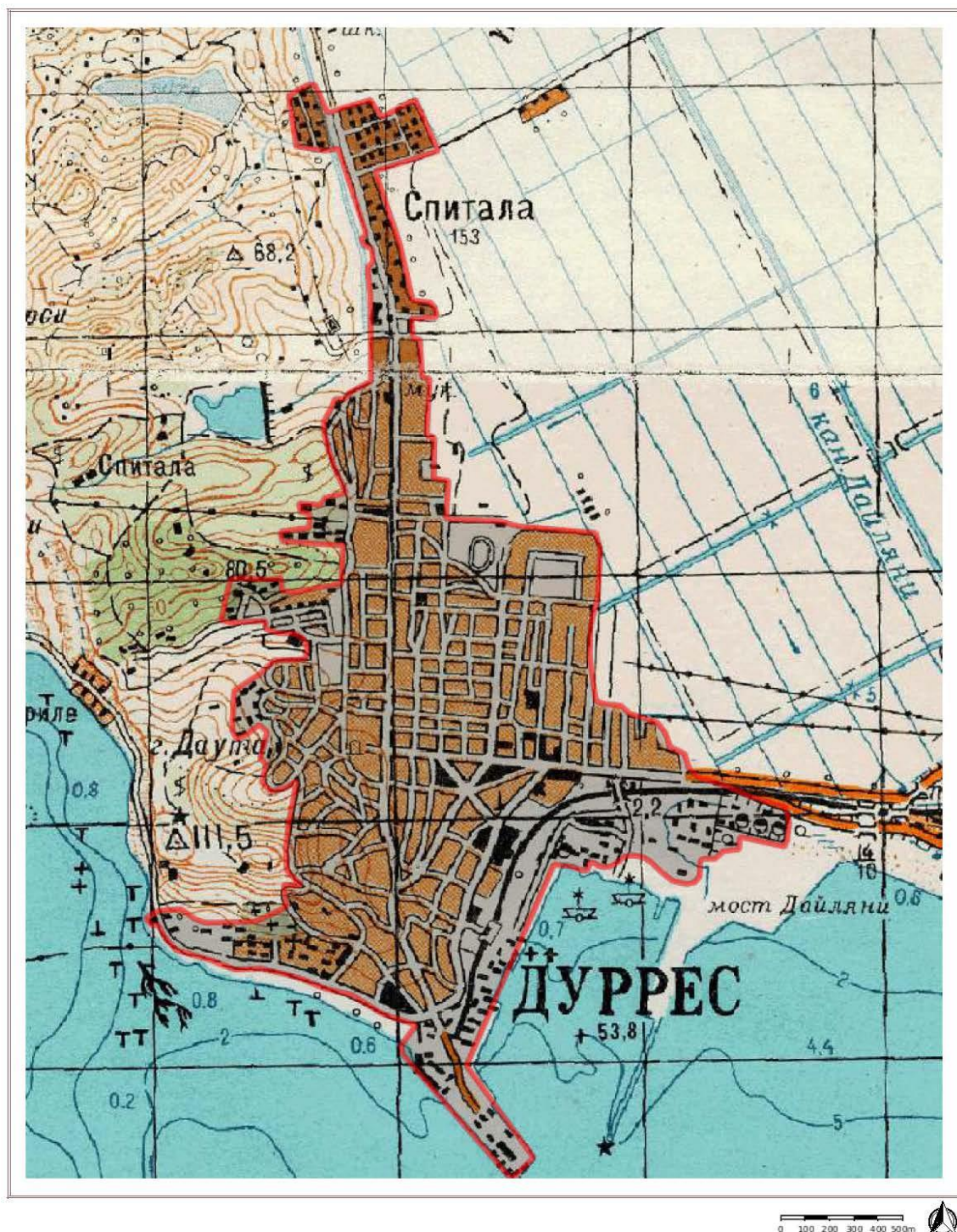

Divjaka - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

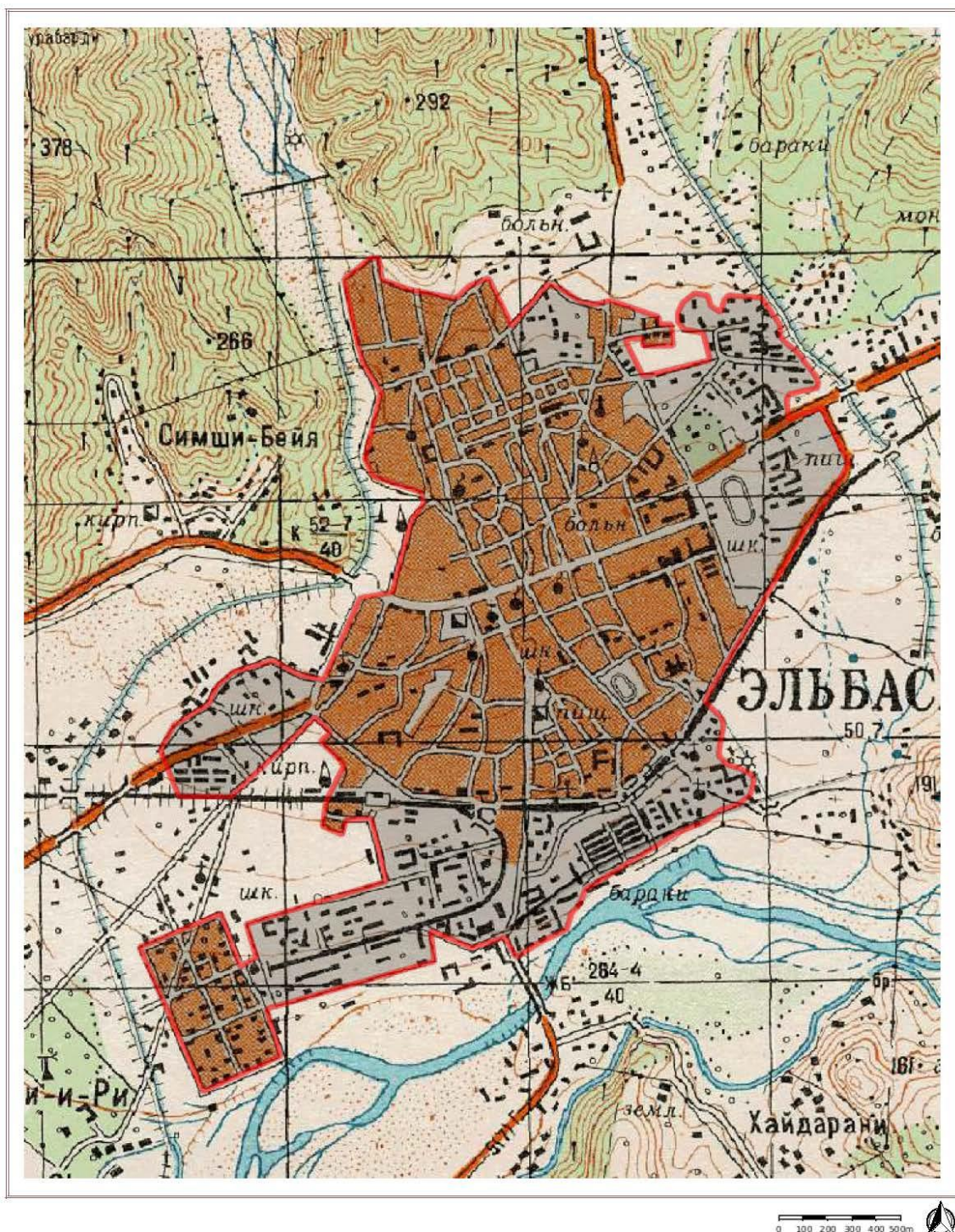

Durrësi - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

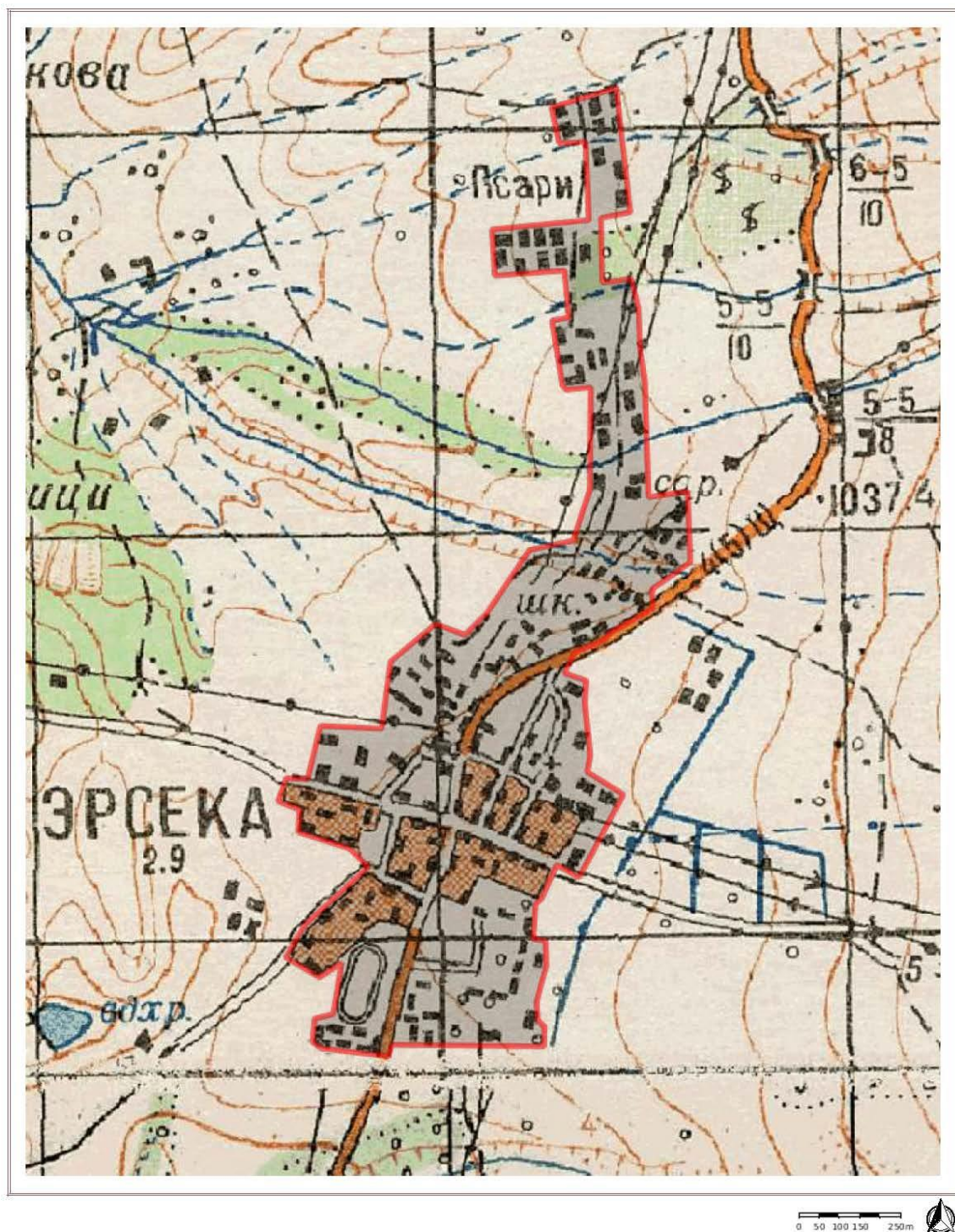

Elbasani - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

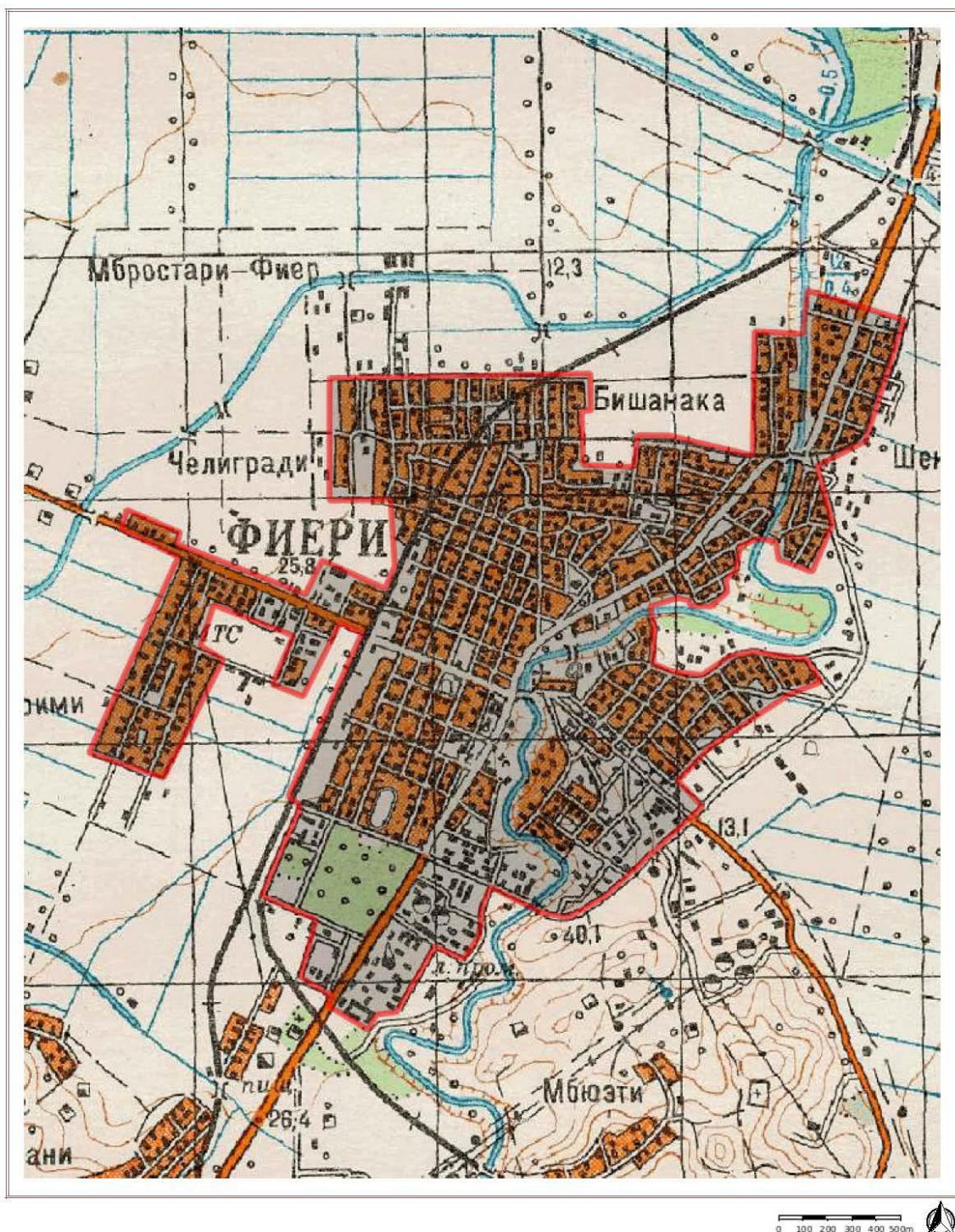

Erseka - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

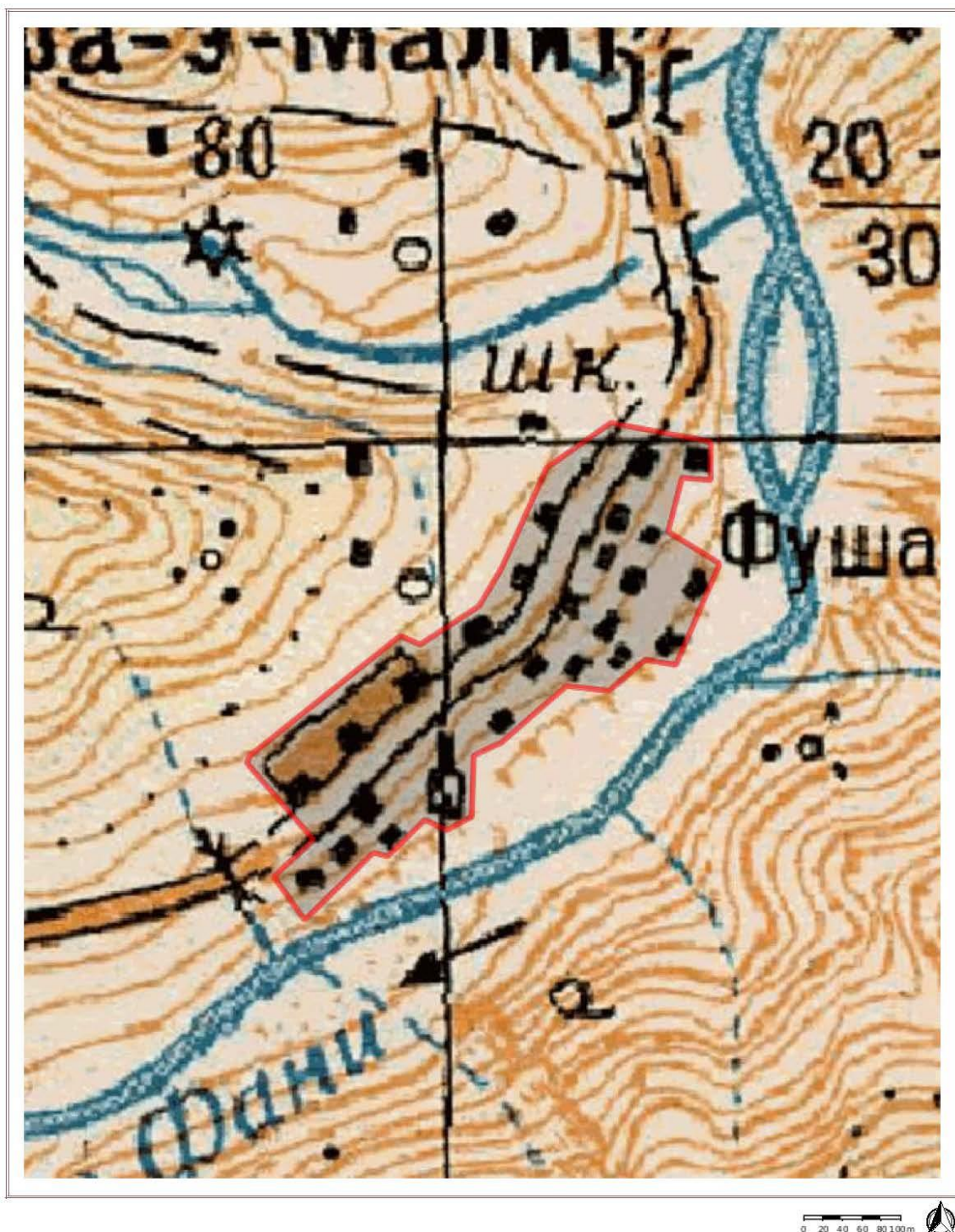

Fieri - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

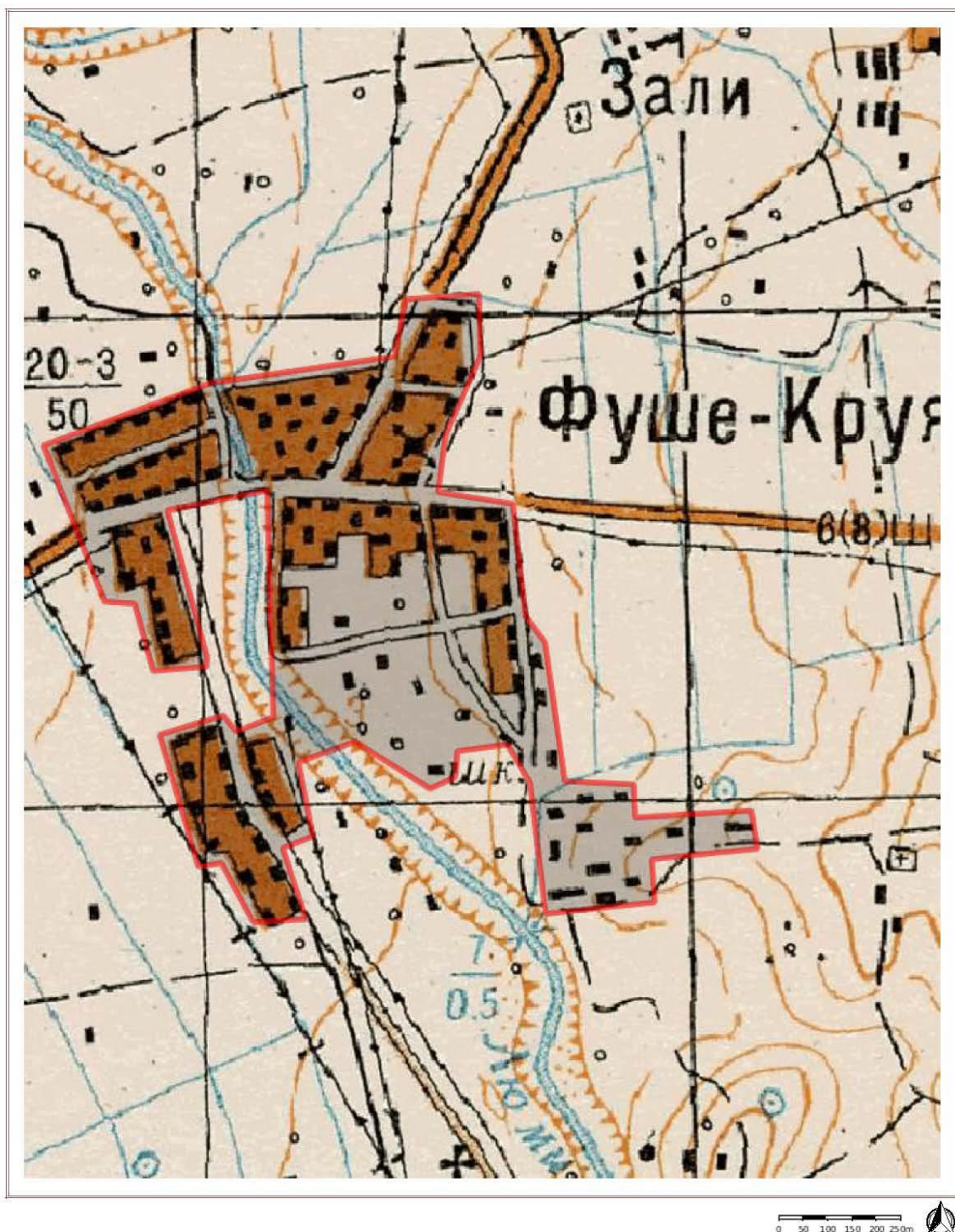

Fush Arrez - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

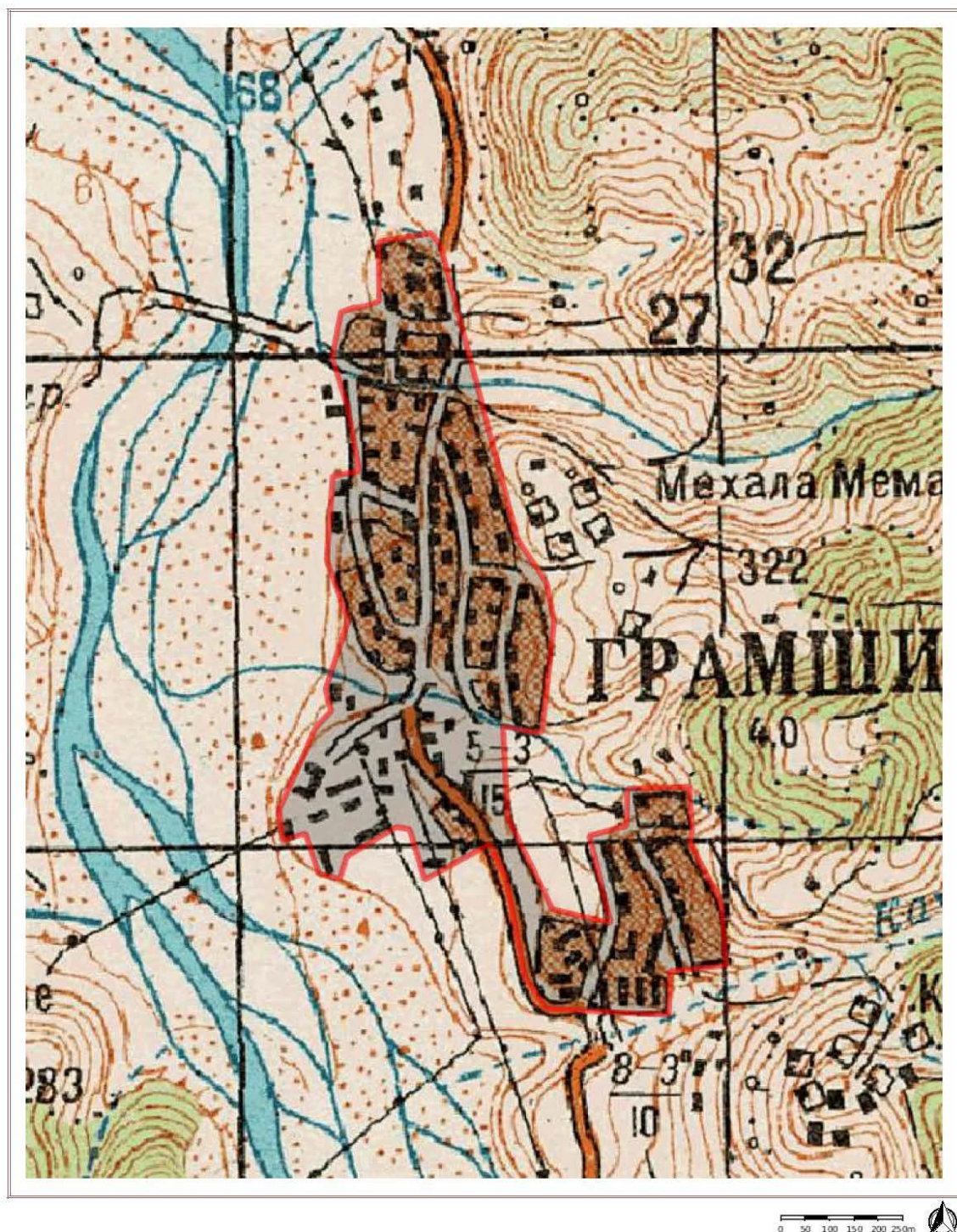

Fush Kruj - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

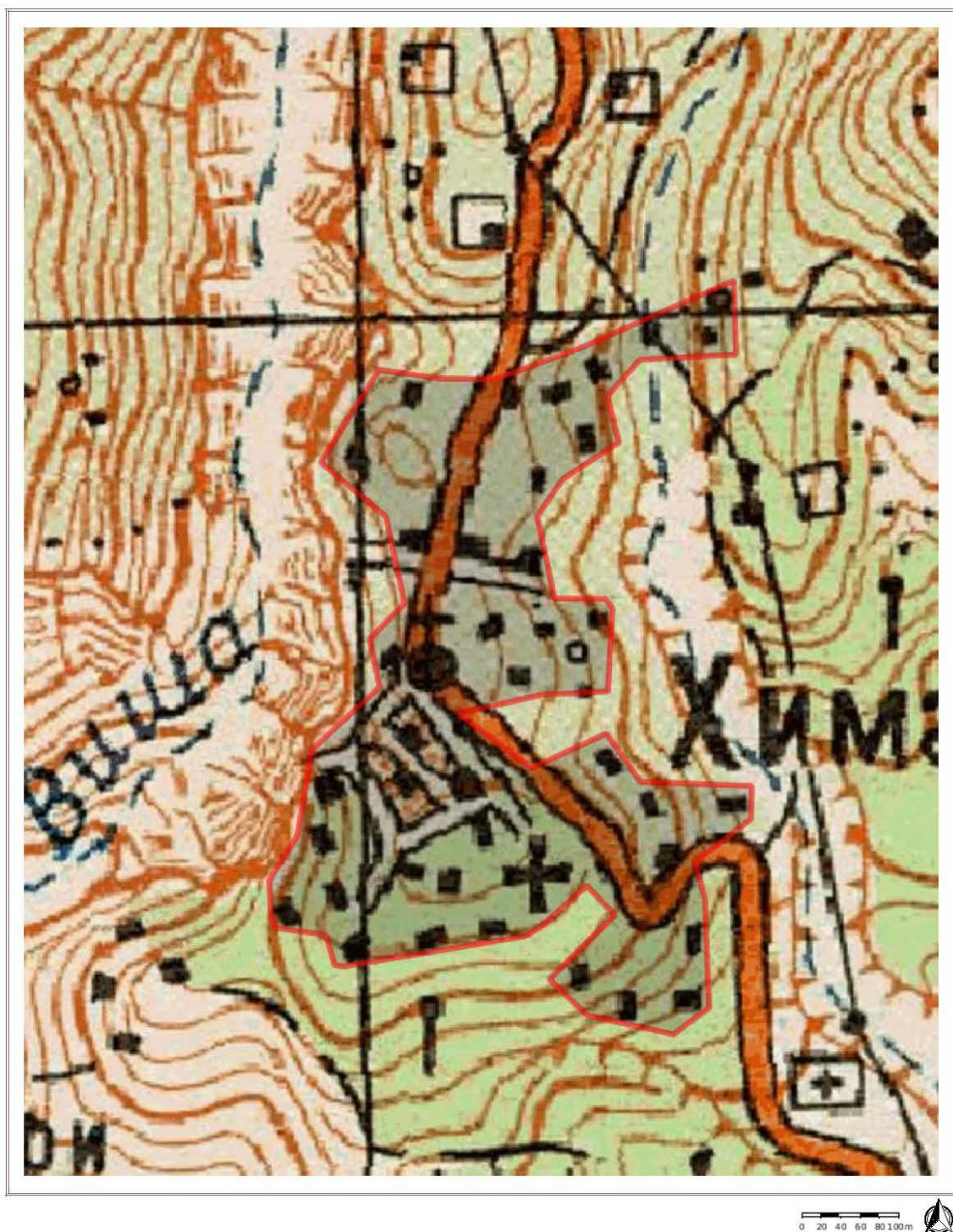

Gramsh - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

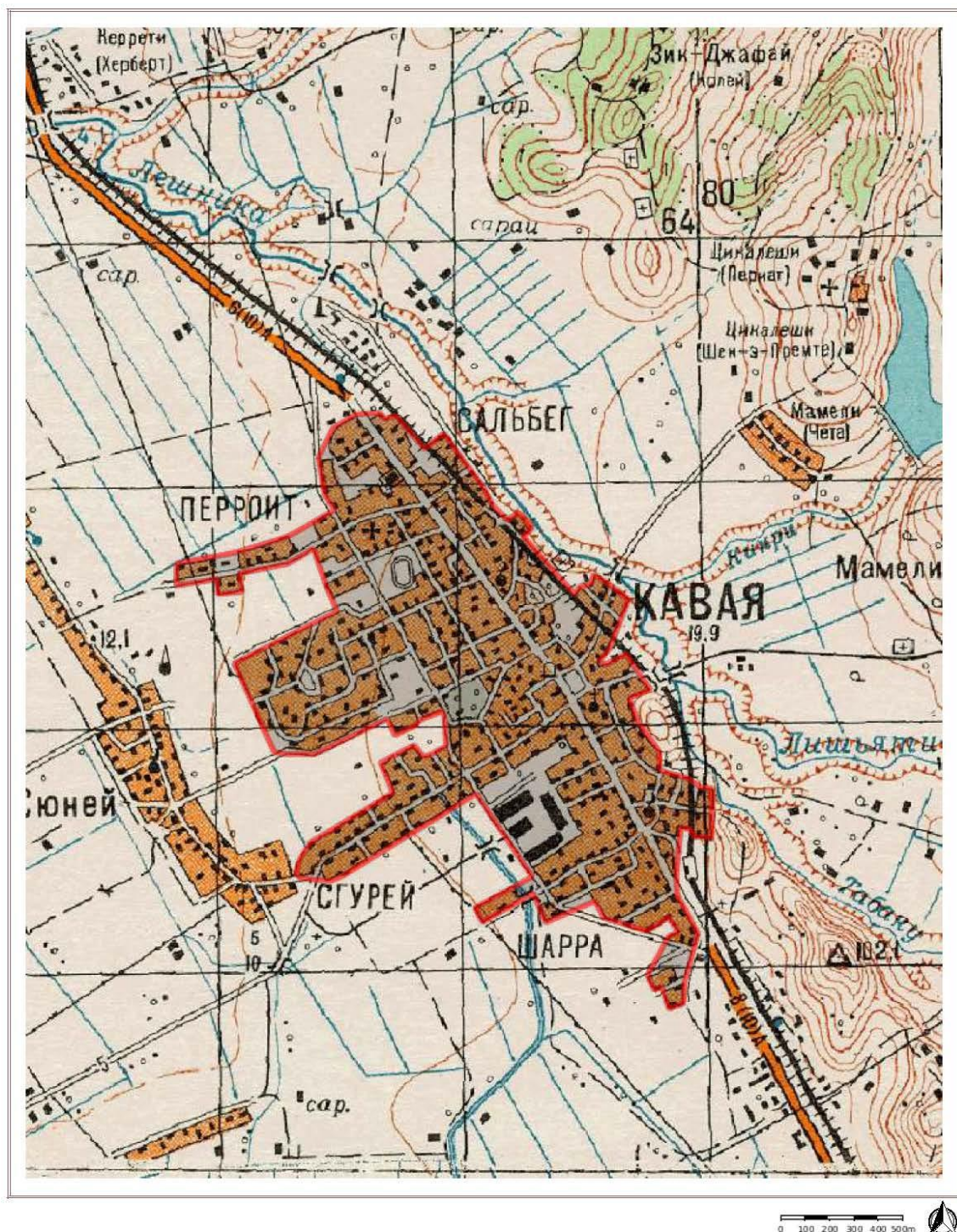

Himara- Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

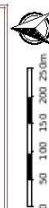
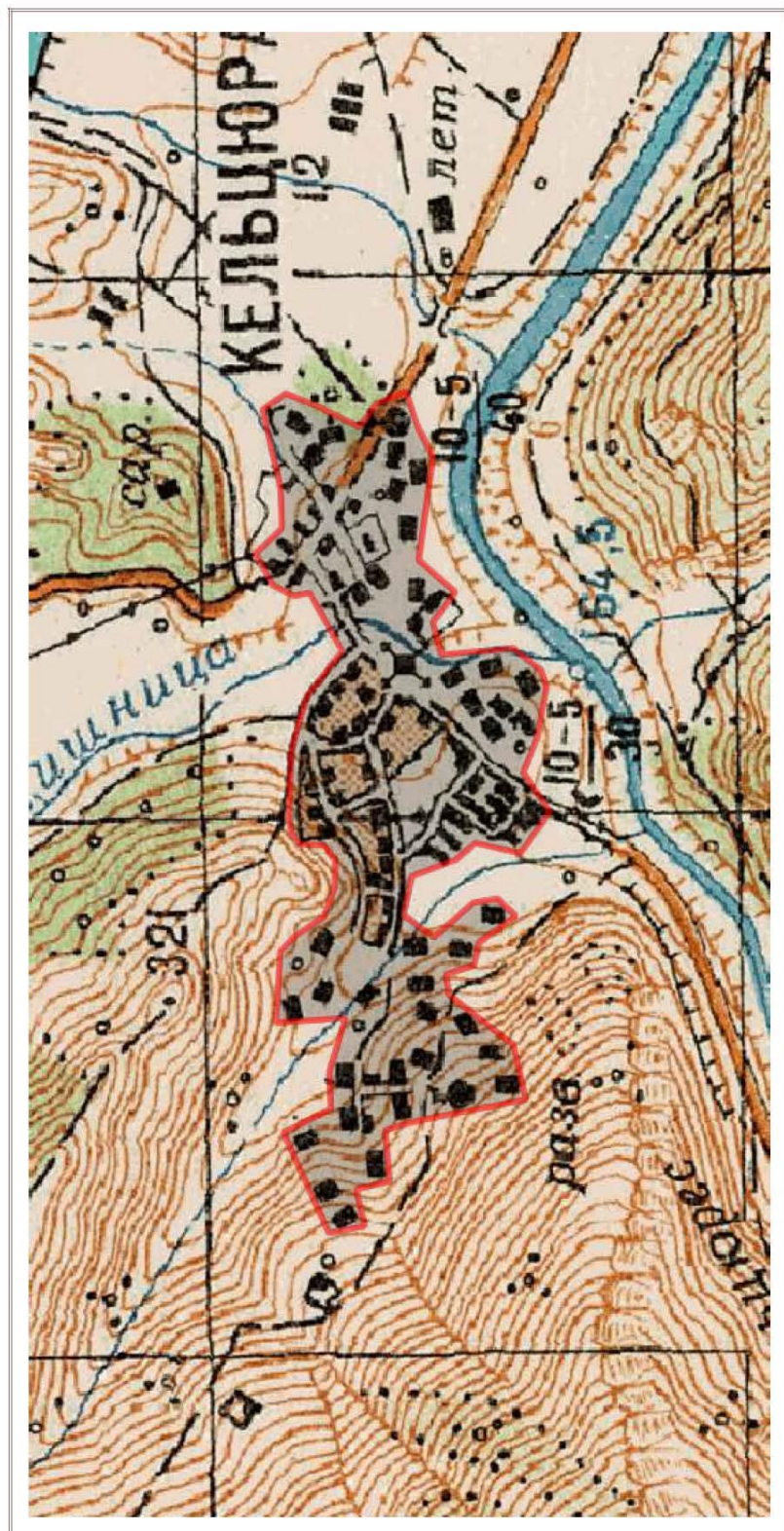

Kavaja - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

Kelcyra - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

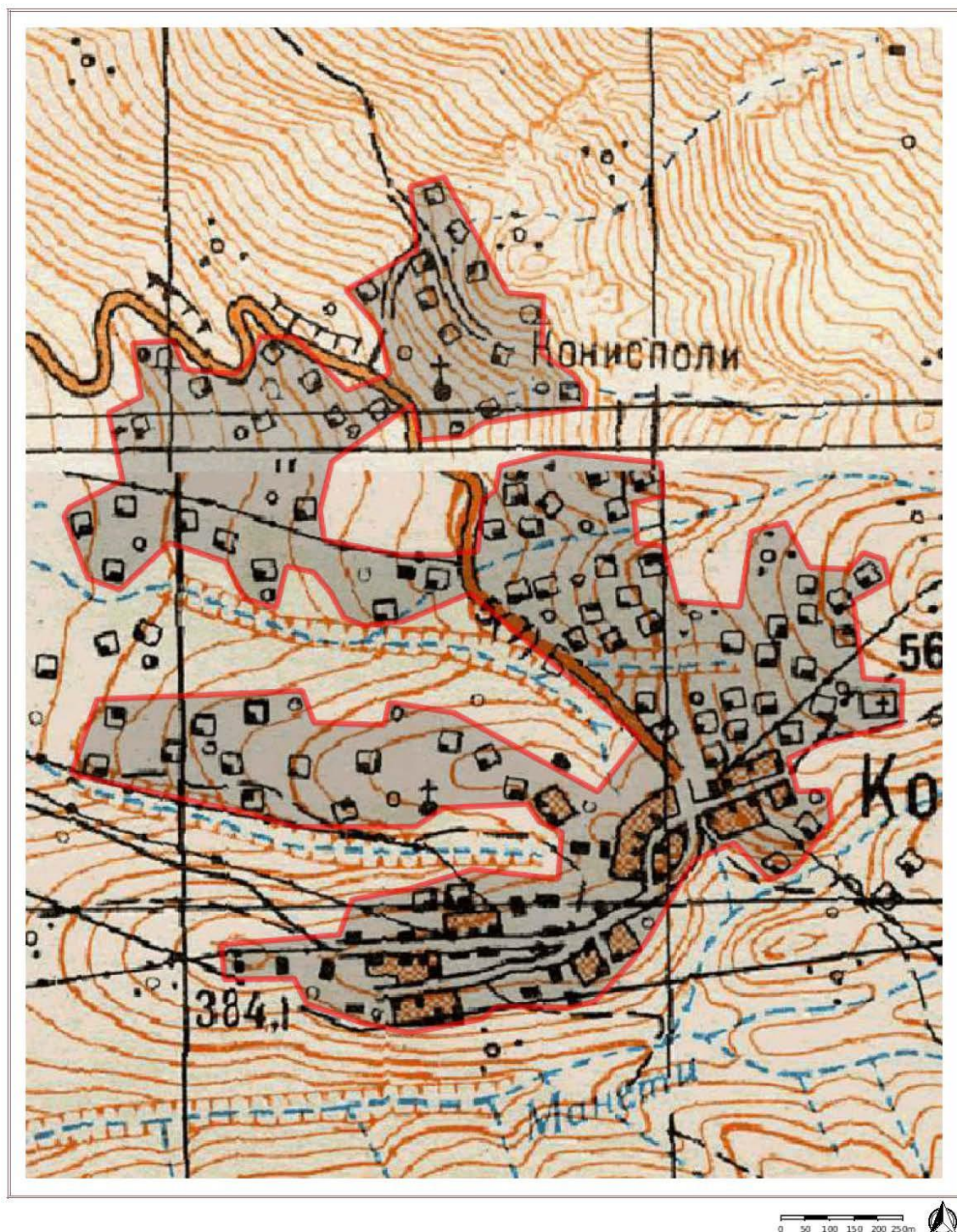

Klosi - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

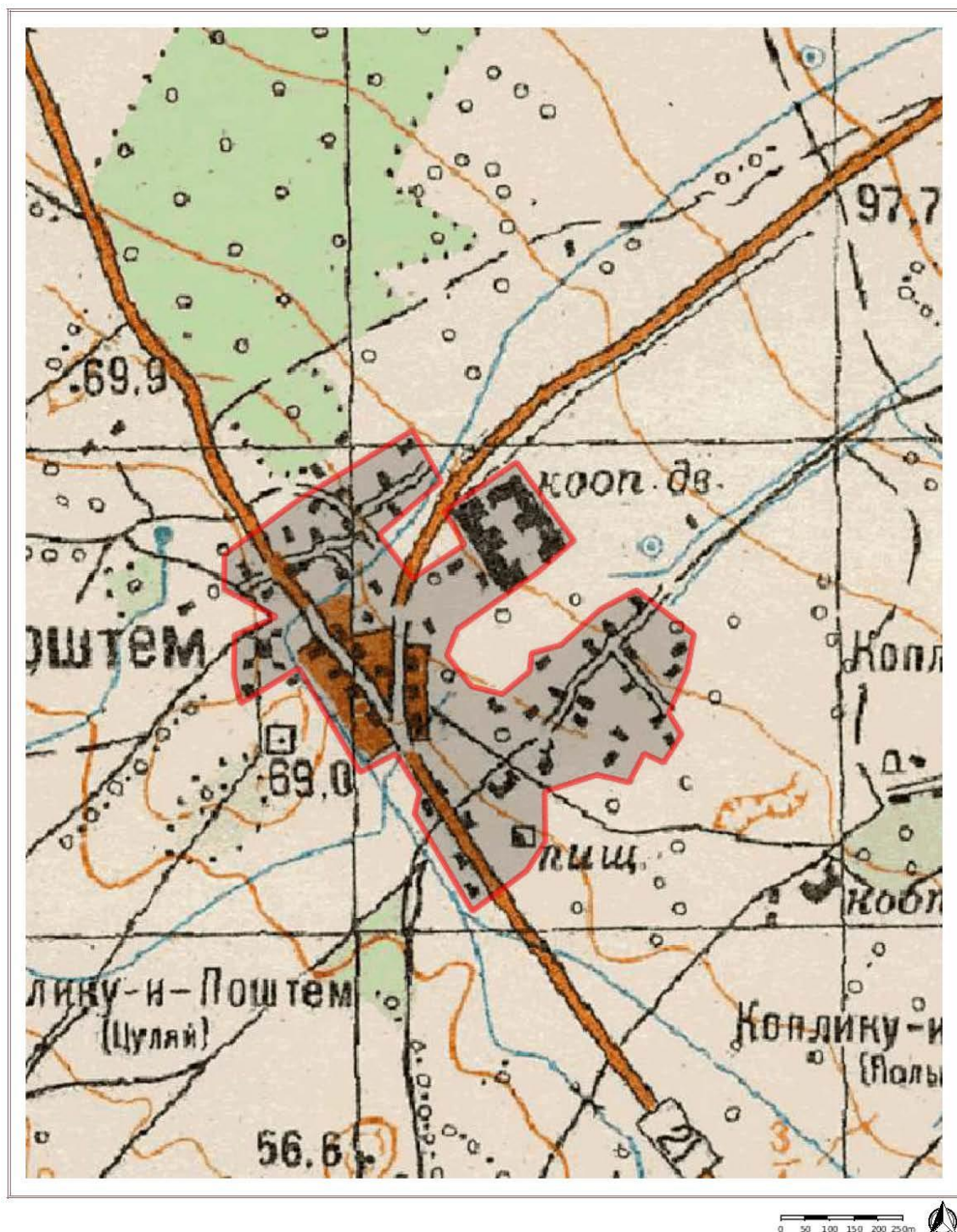

Konispoli- Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

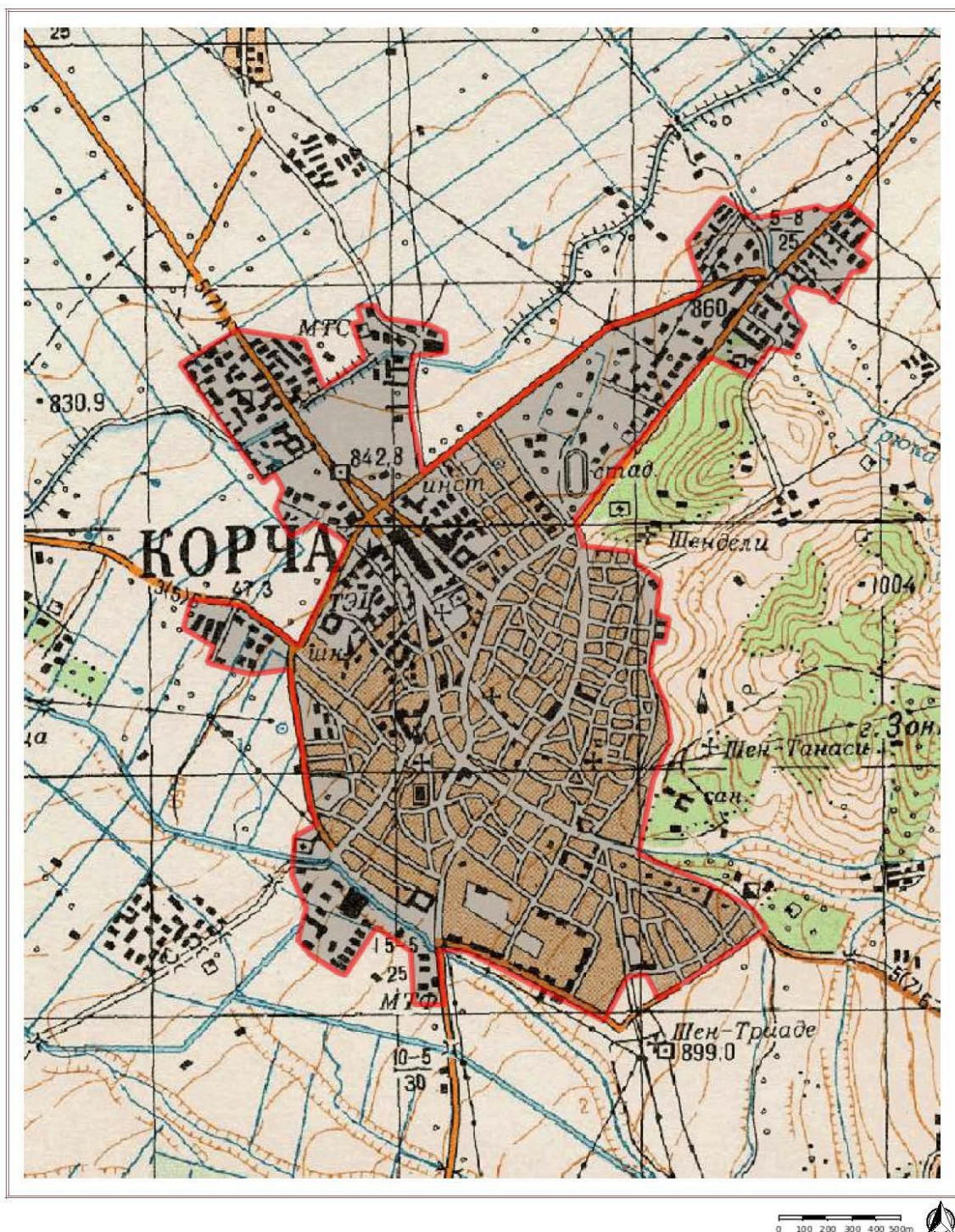

Kopliku - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

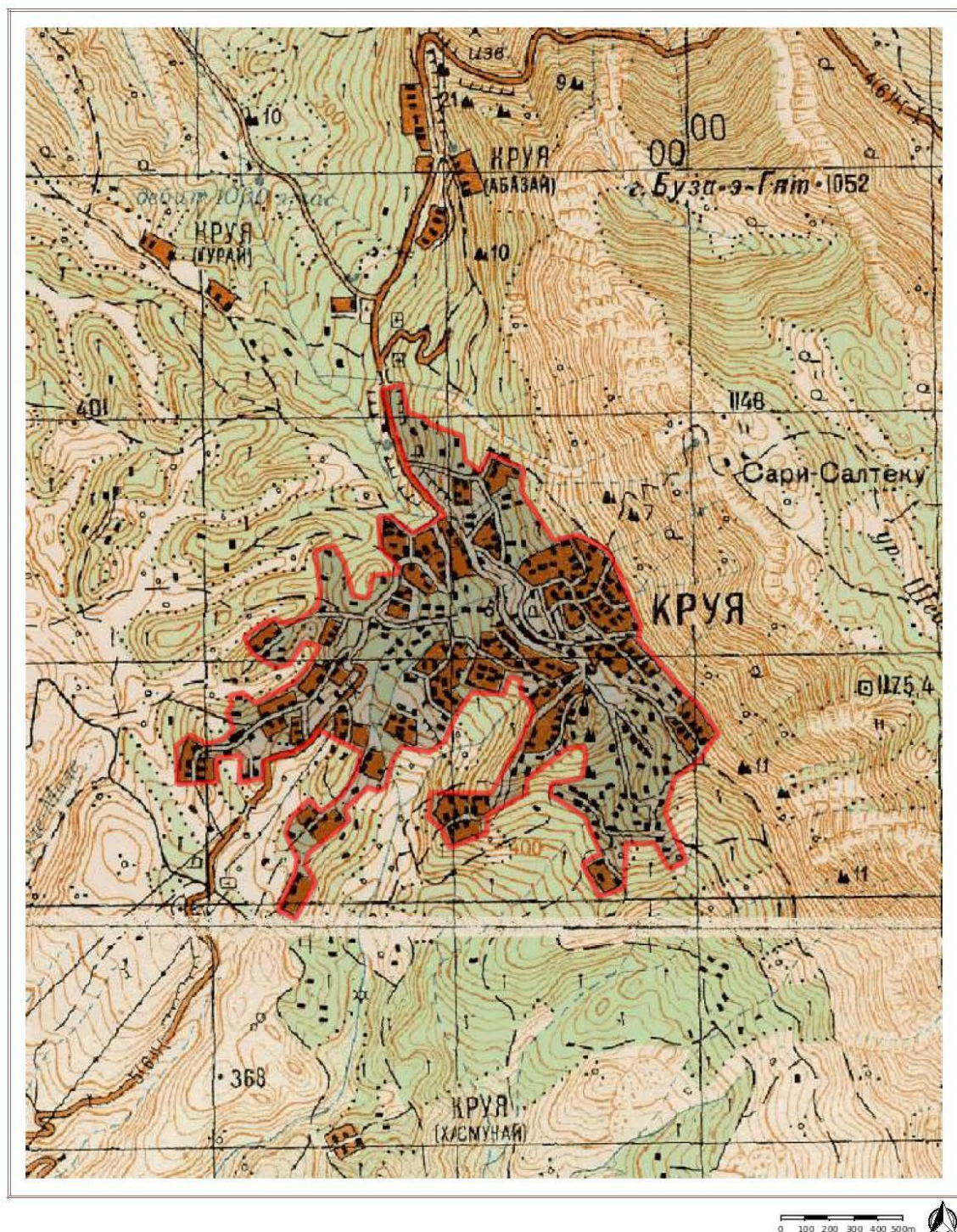

Korca - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

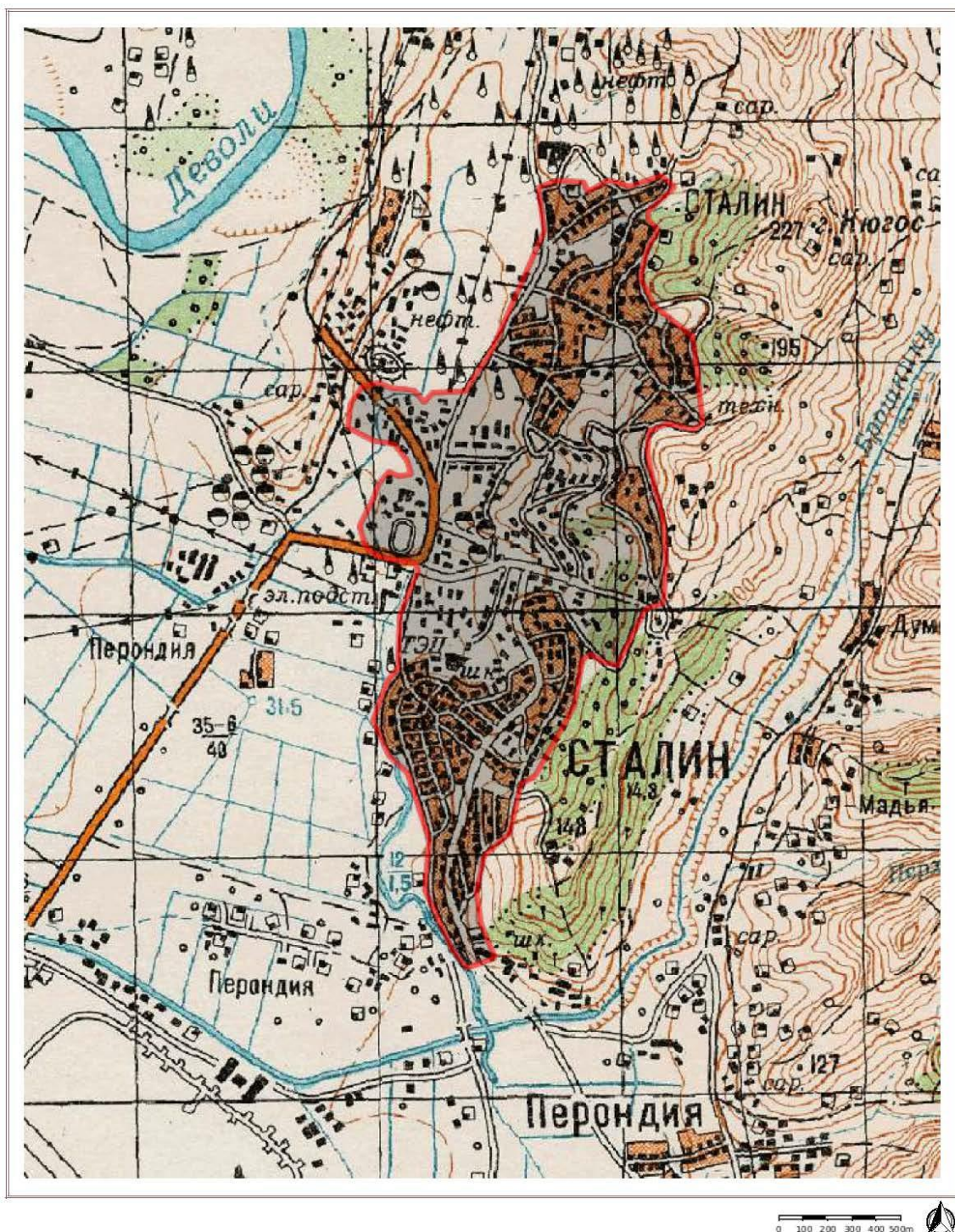

Kruja - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

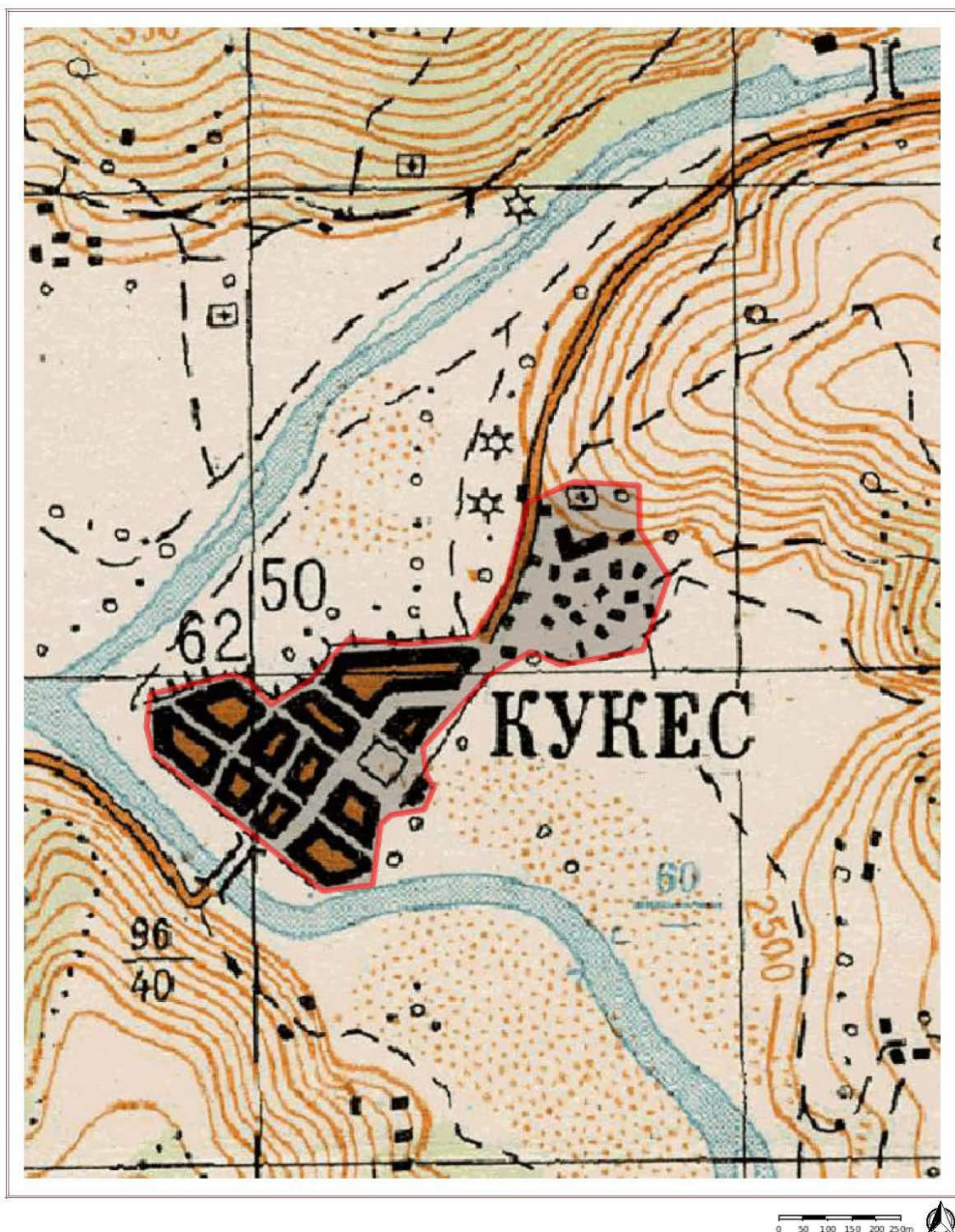

Kucova - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

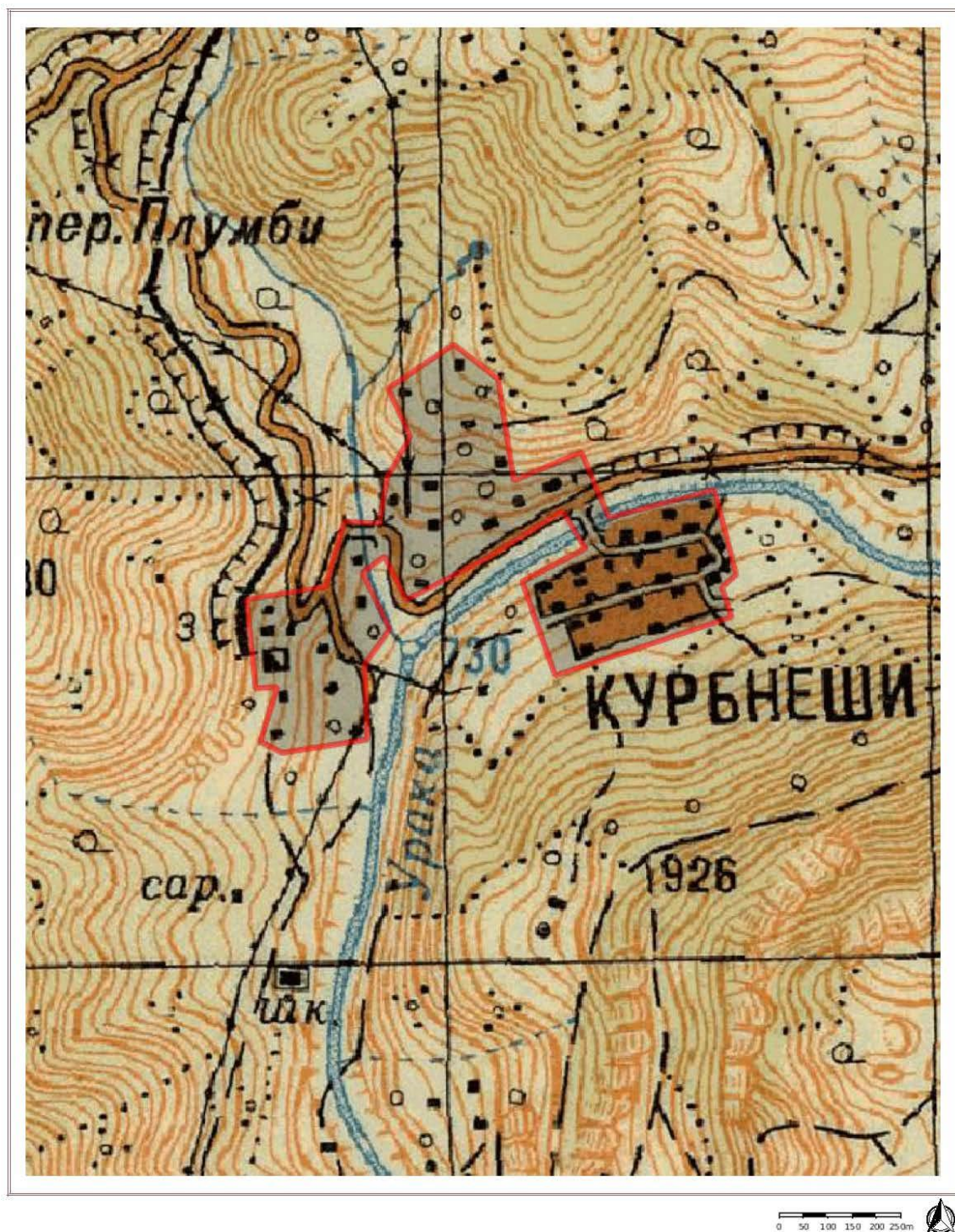

Kukesi - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

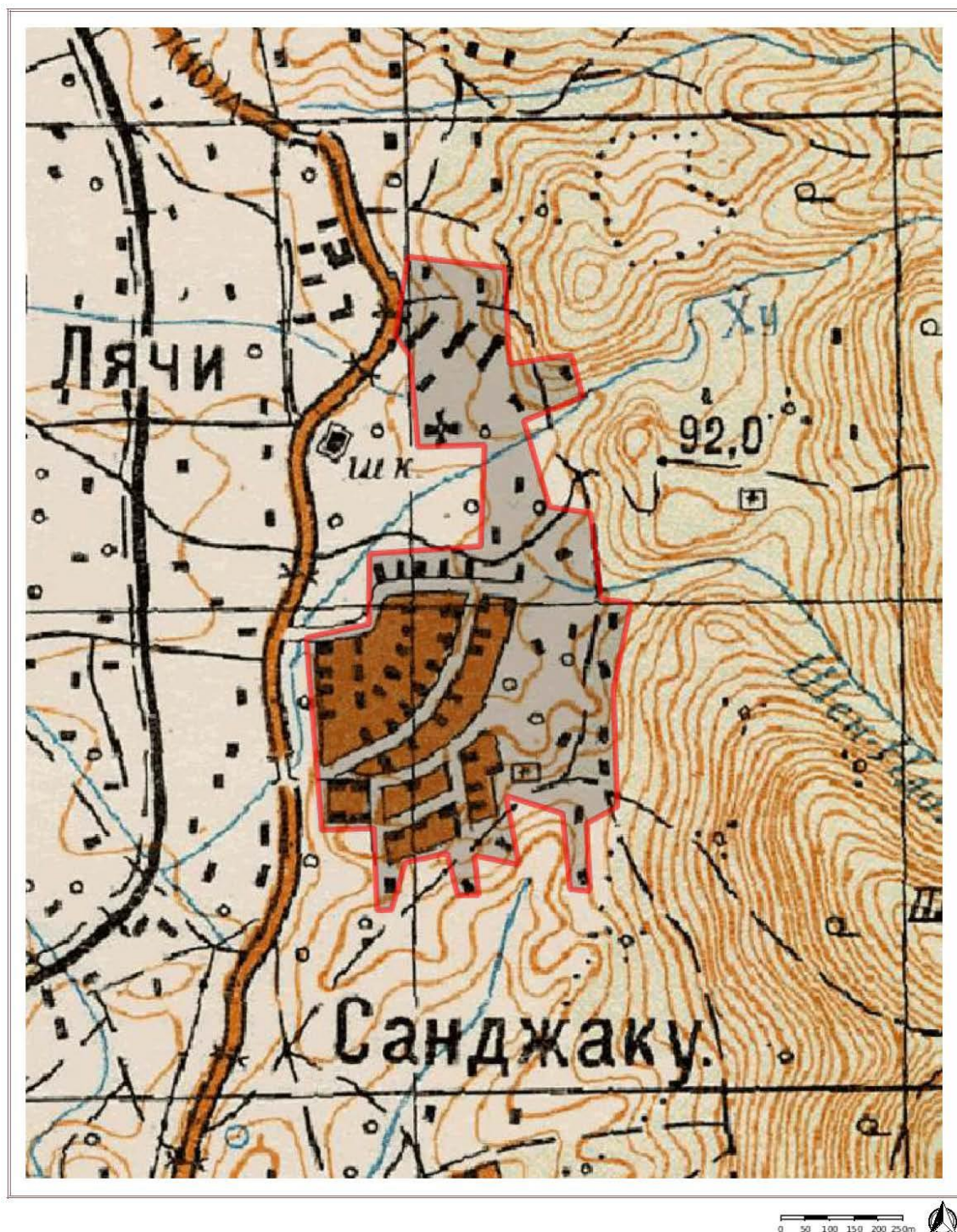

Kurbnesh - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

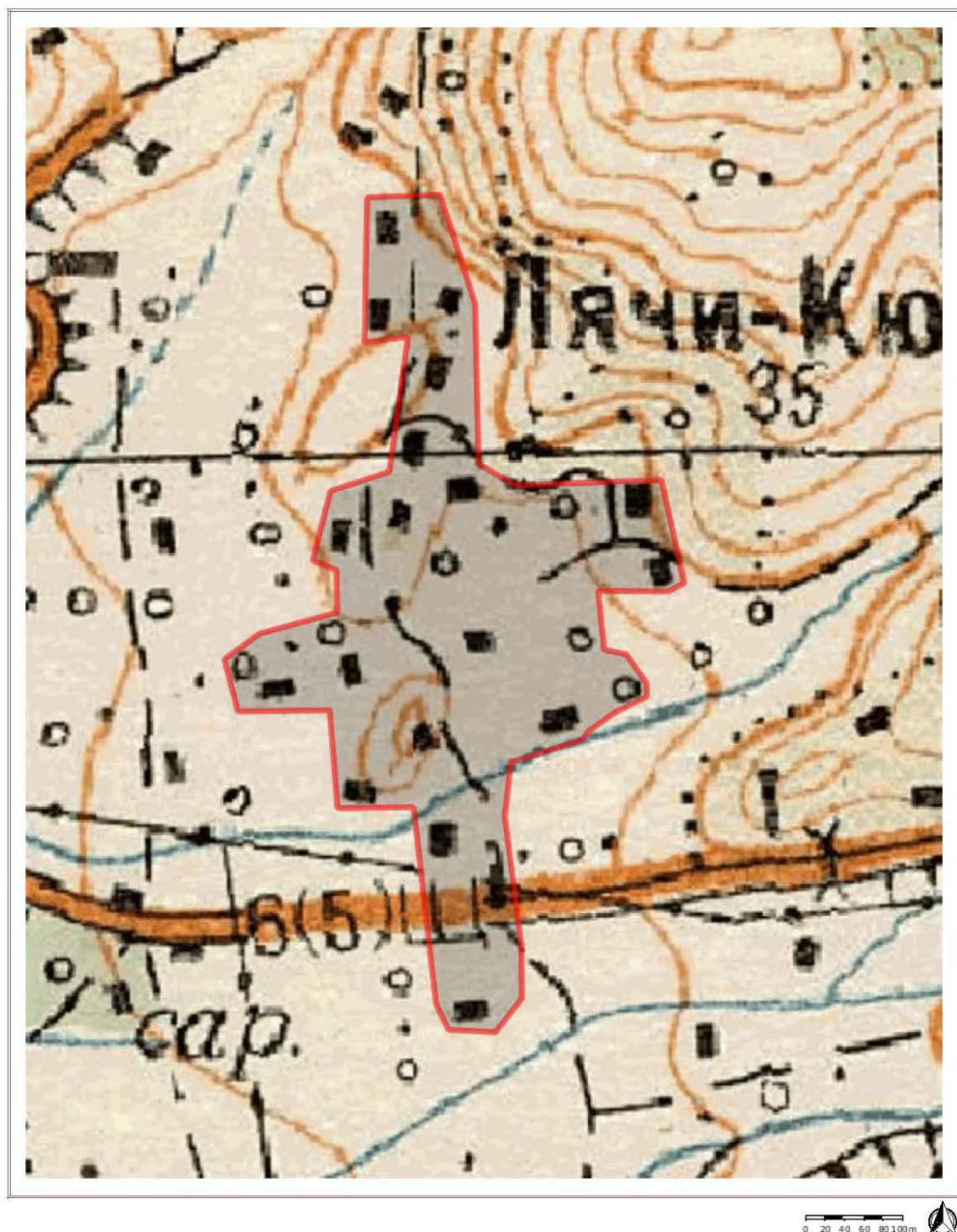

Laç - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

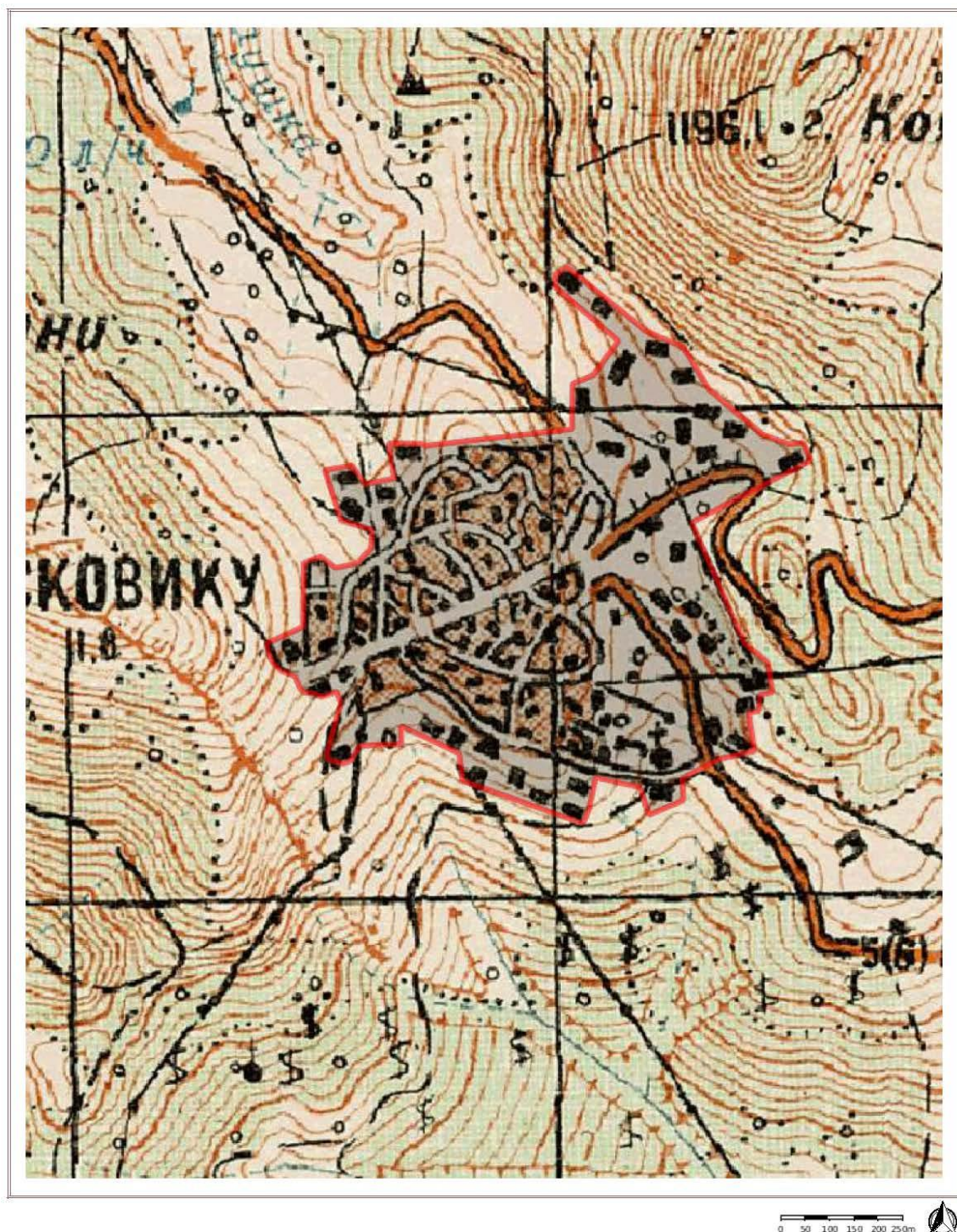

Laçi - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

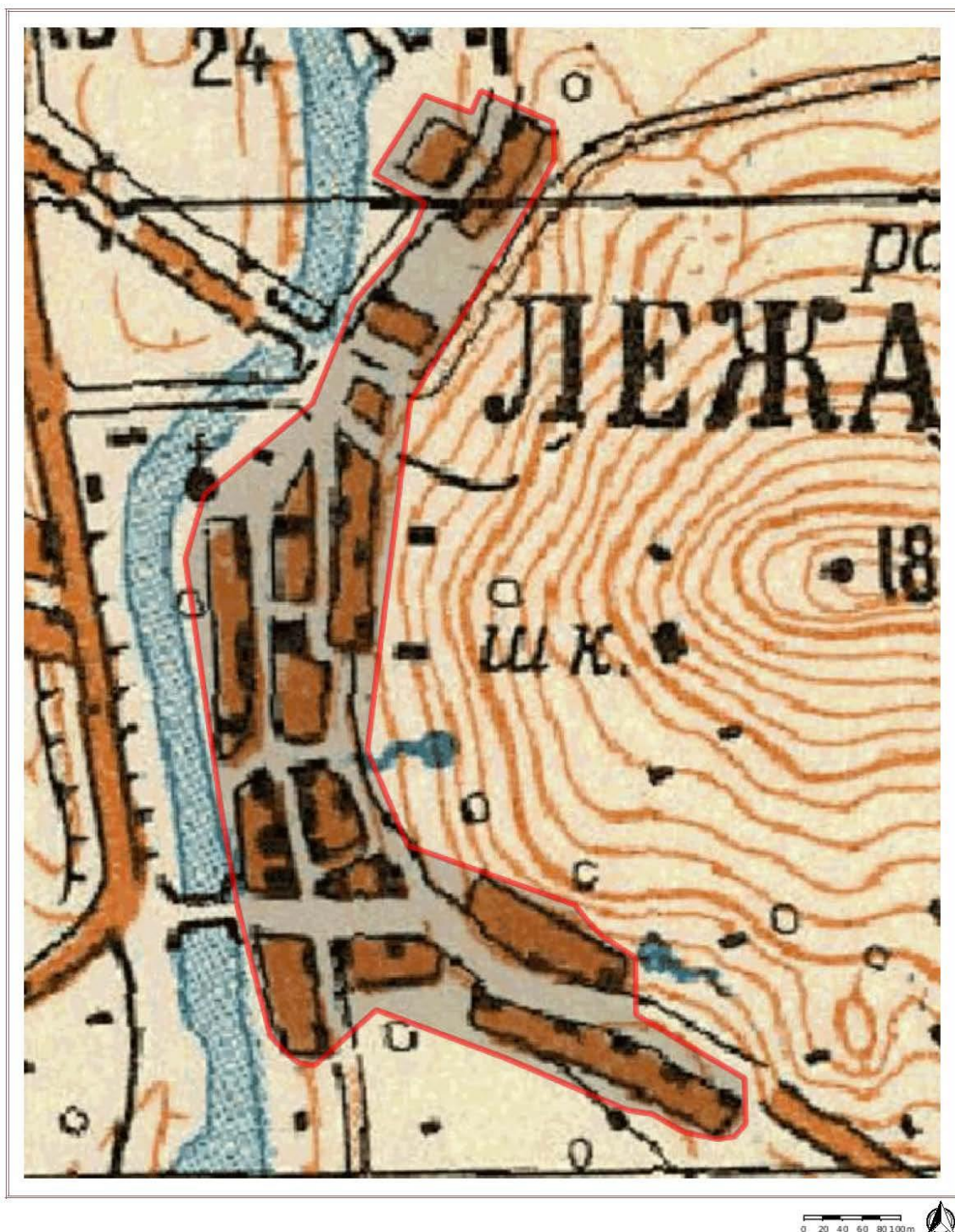

Lekoviku - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

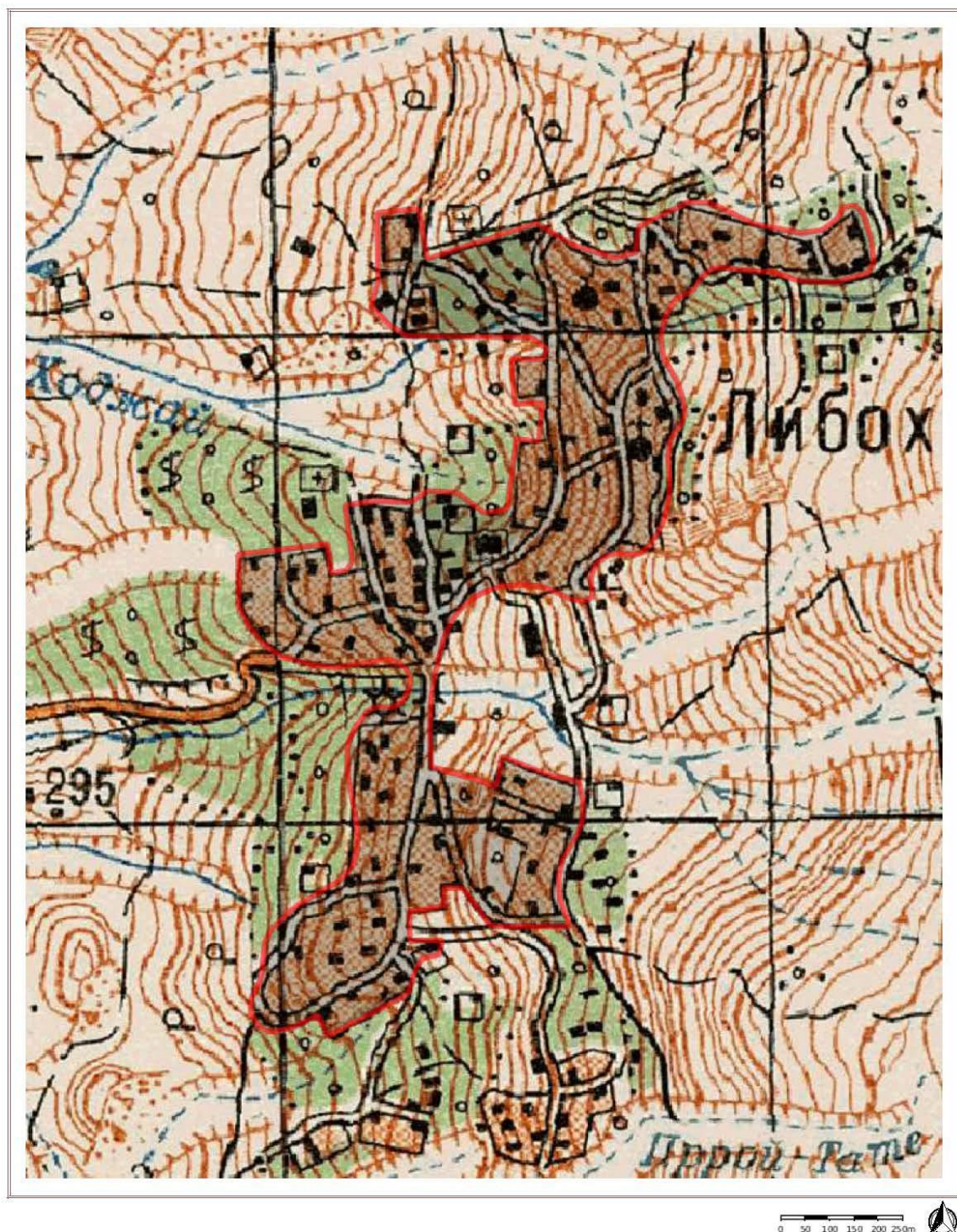

Lezhë - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

Libohova - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

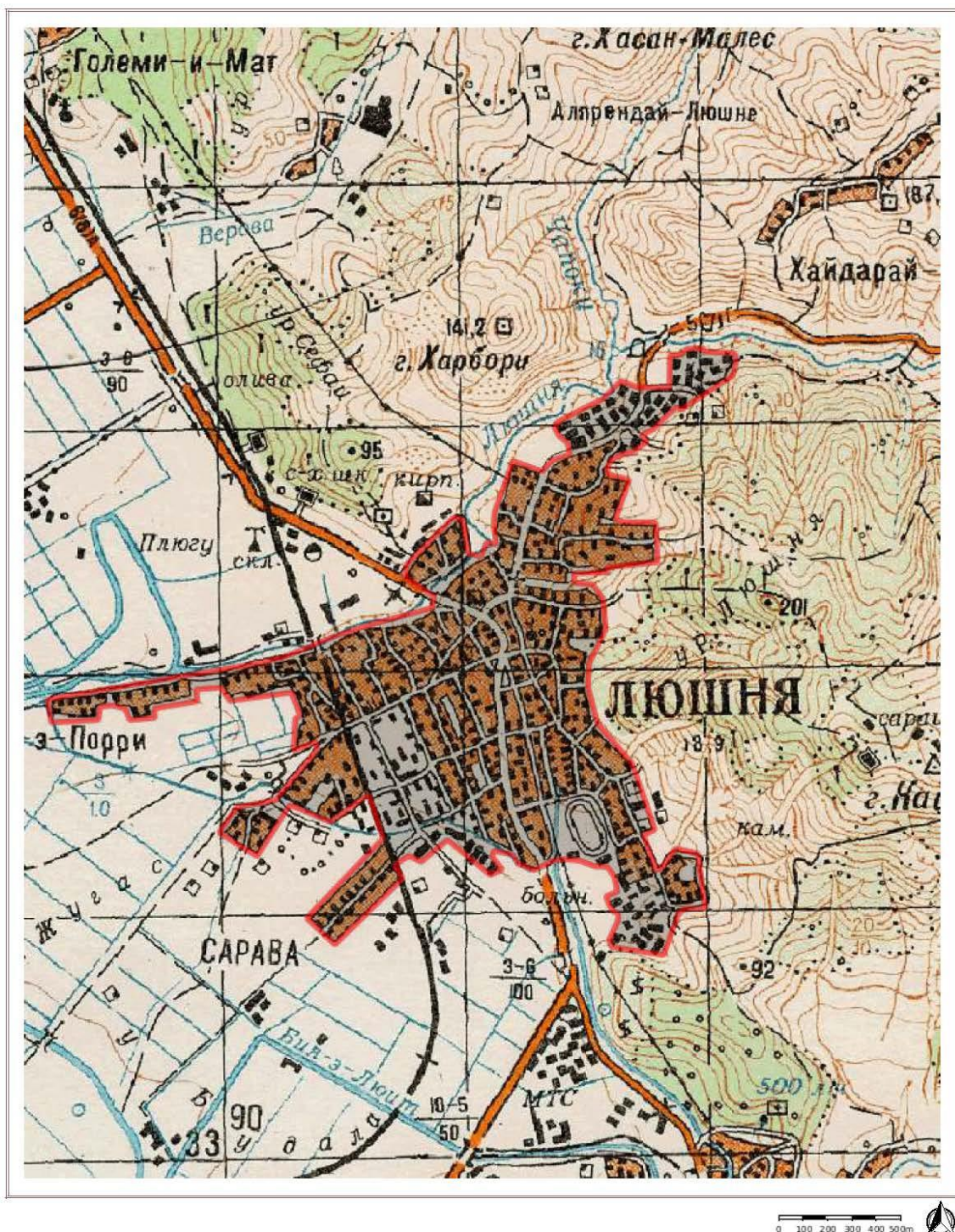
Librazhd - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

Mër 25 Mar 2020 08:22

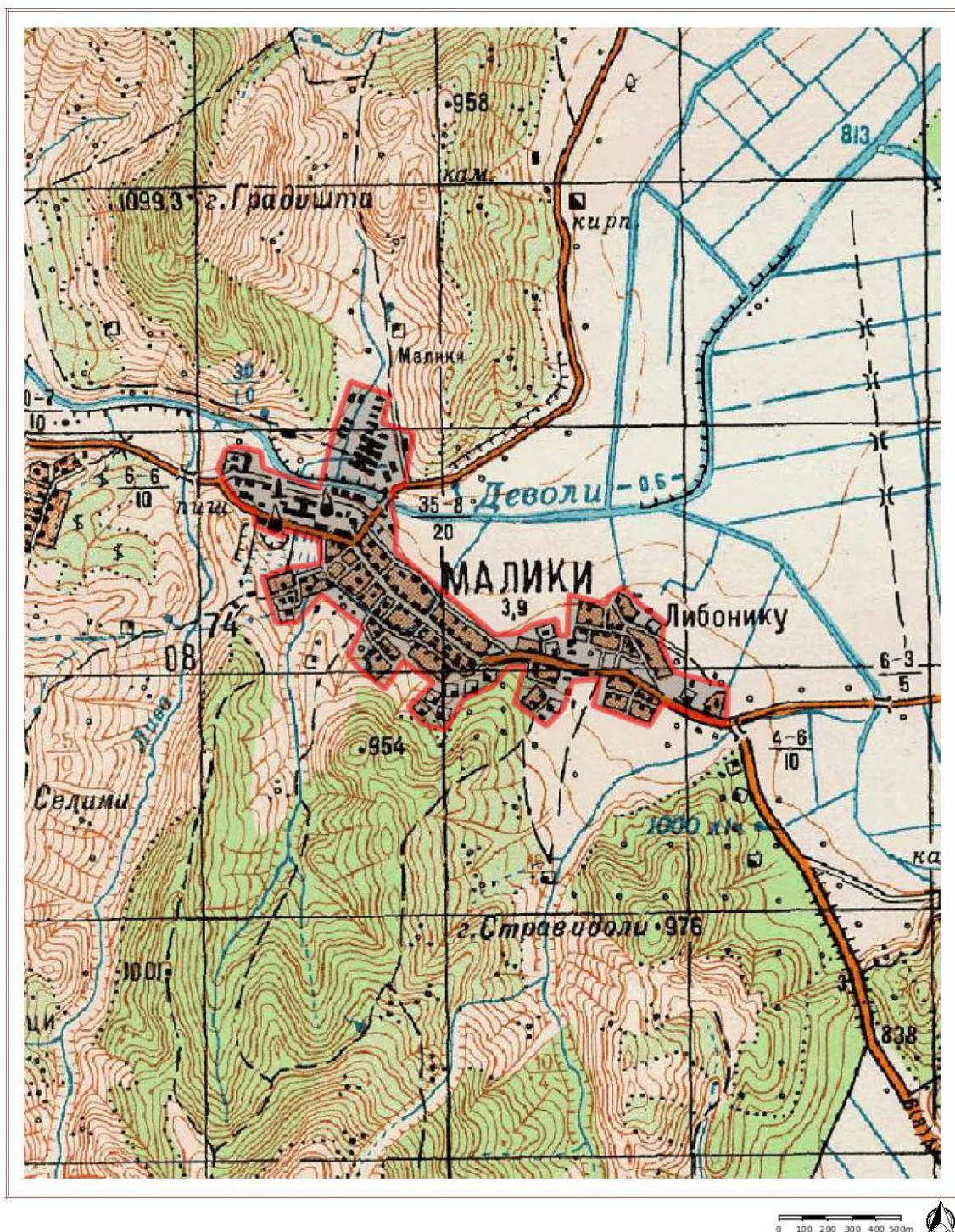

Lushnje - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

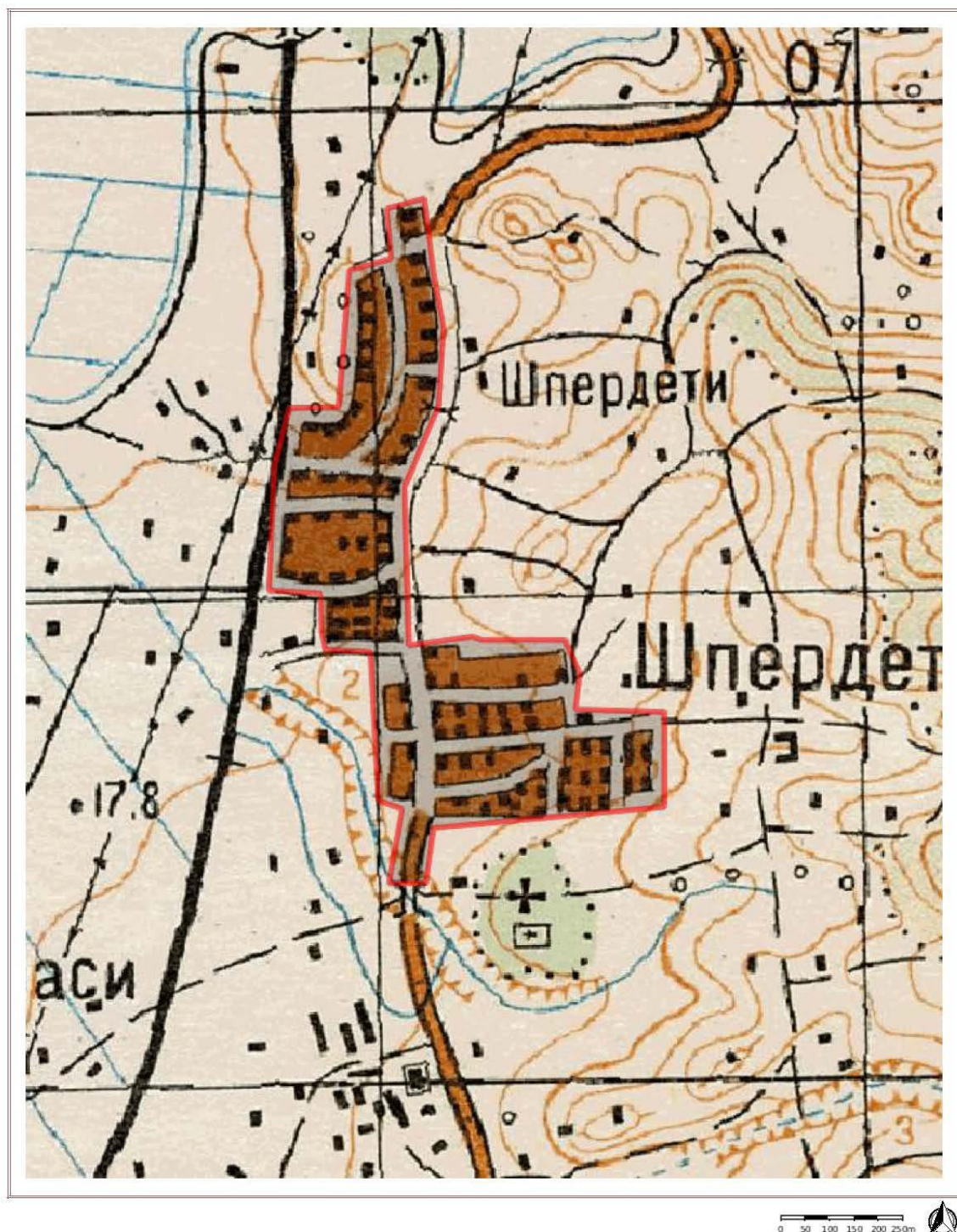

Maliqi - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

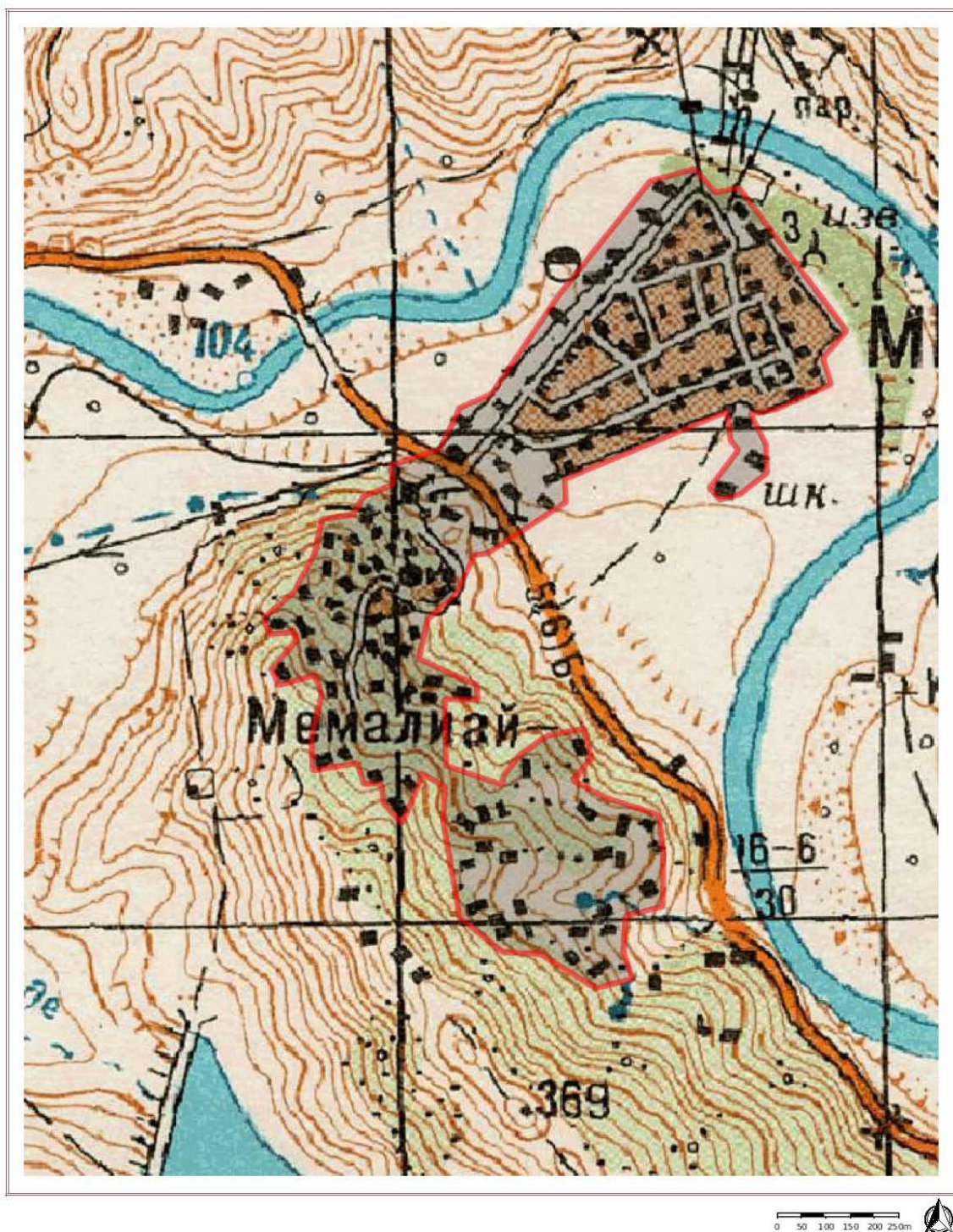

Mamurras - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

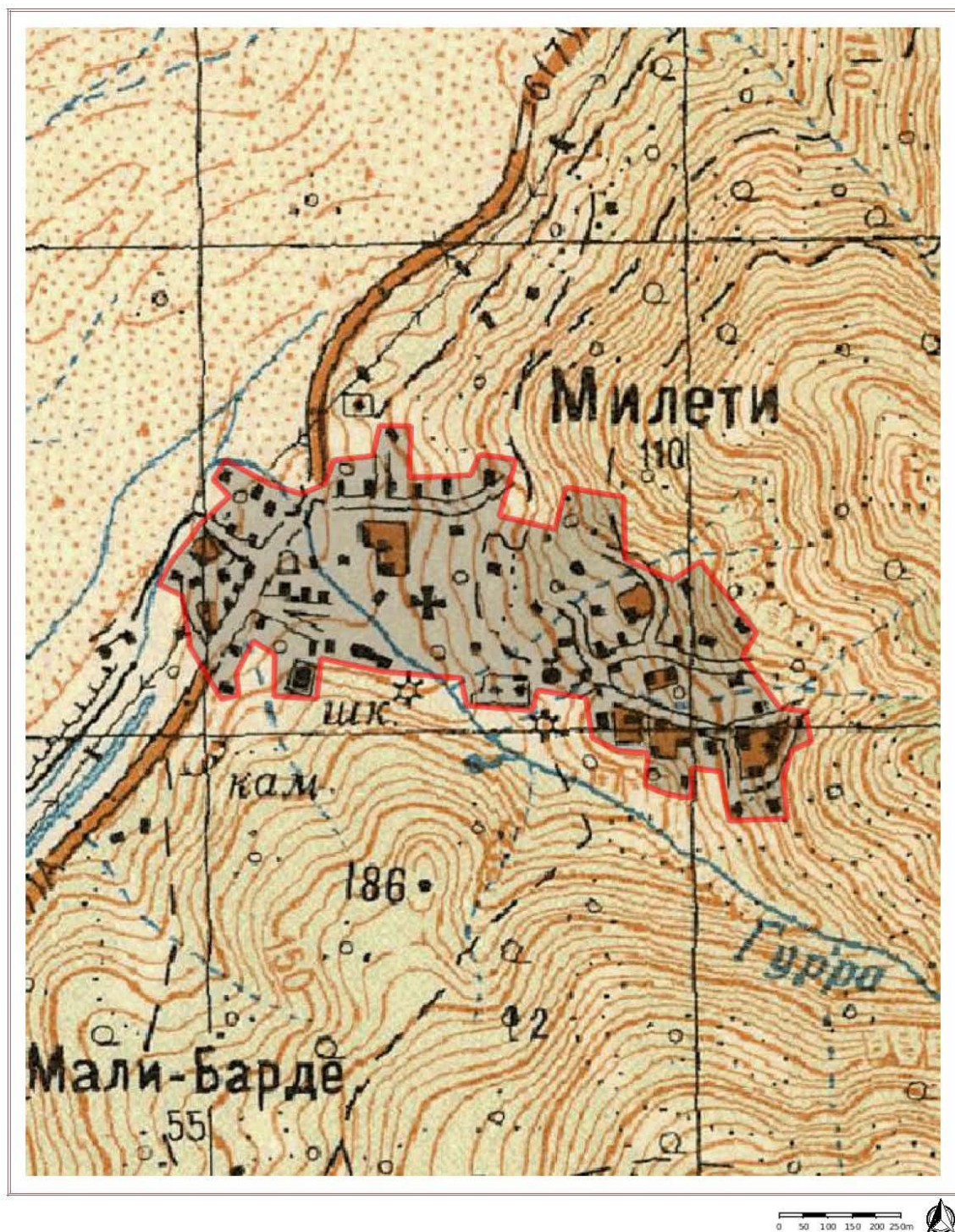

Memaliaj - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

Milot - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

Orikum- Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

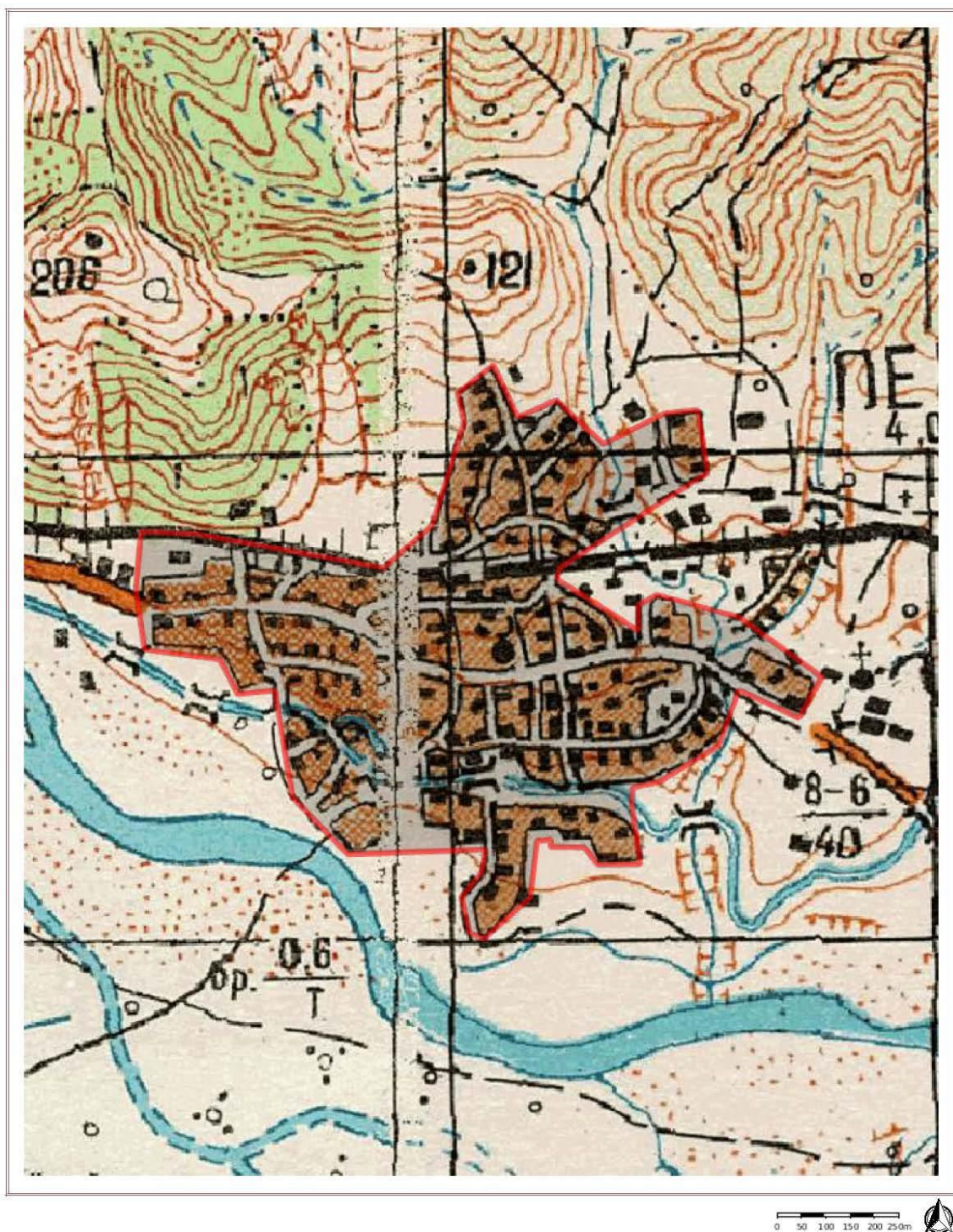

Patosi - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

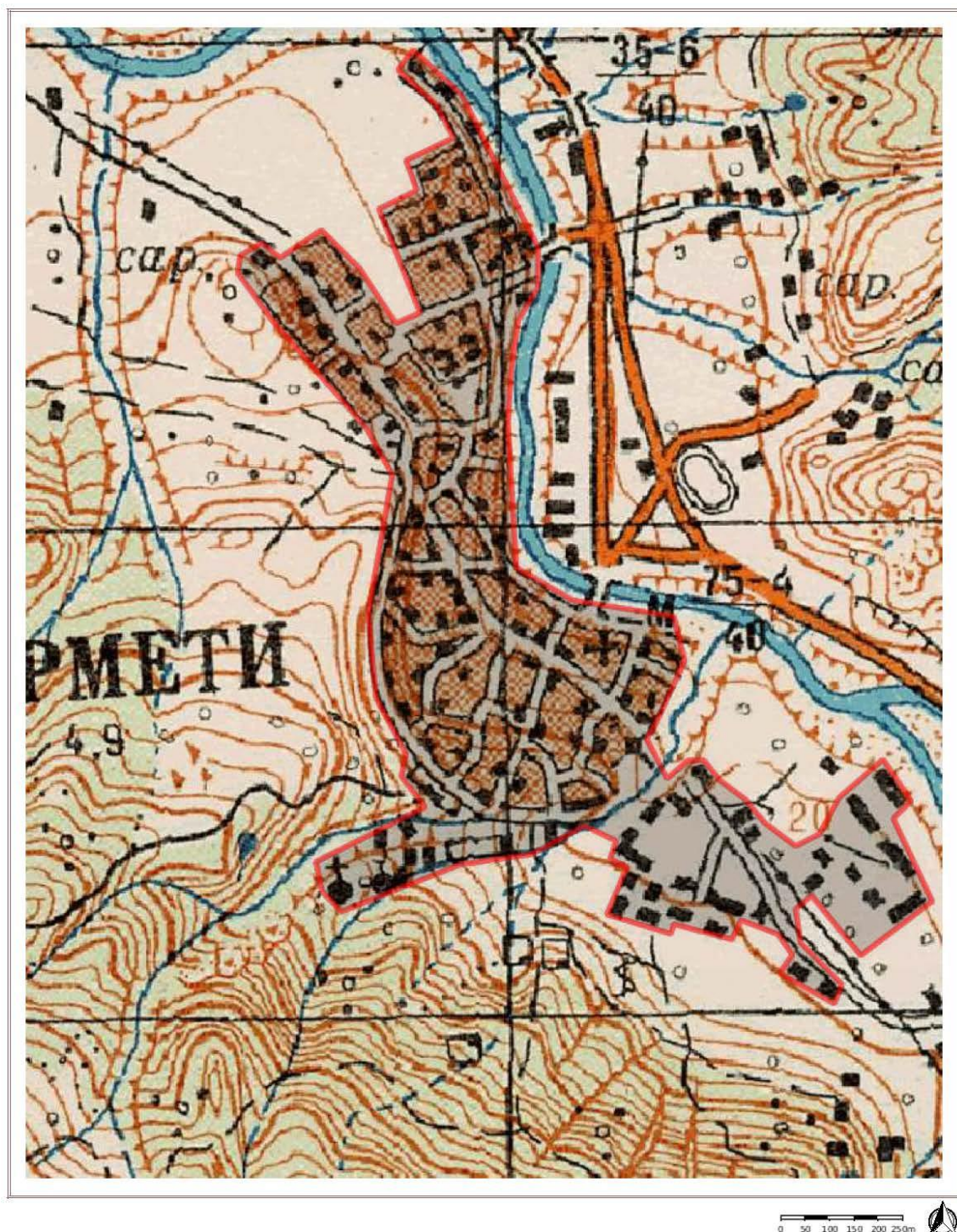

Peqini - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

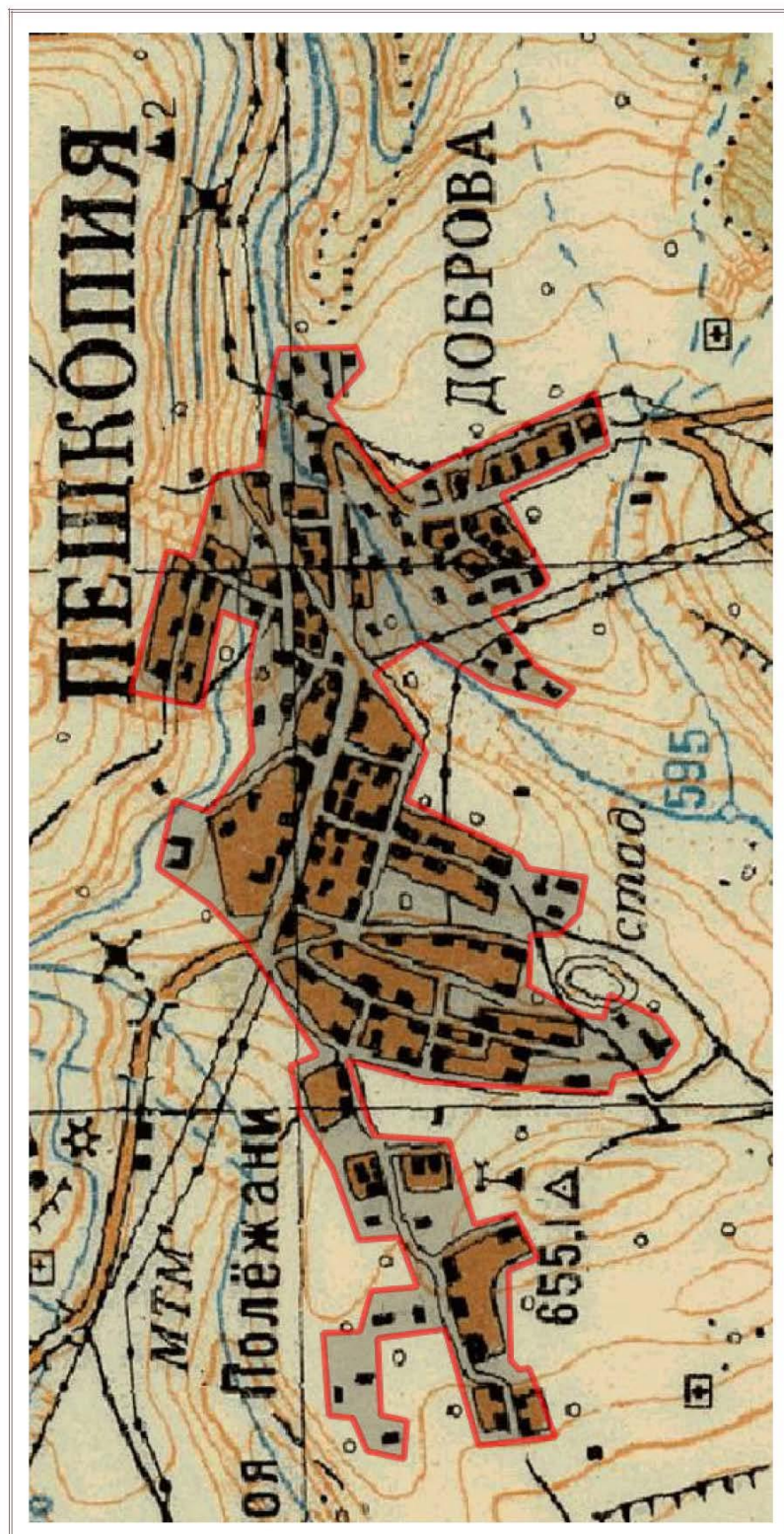

Permeti - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

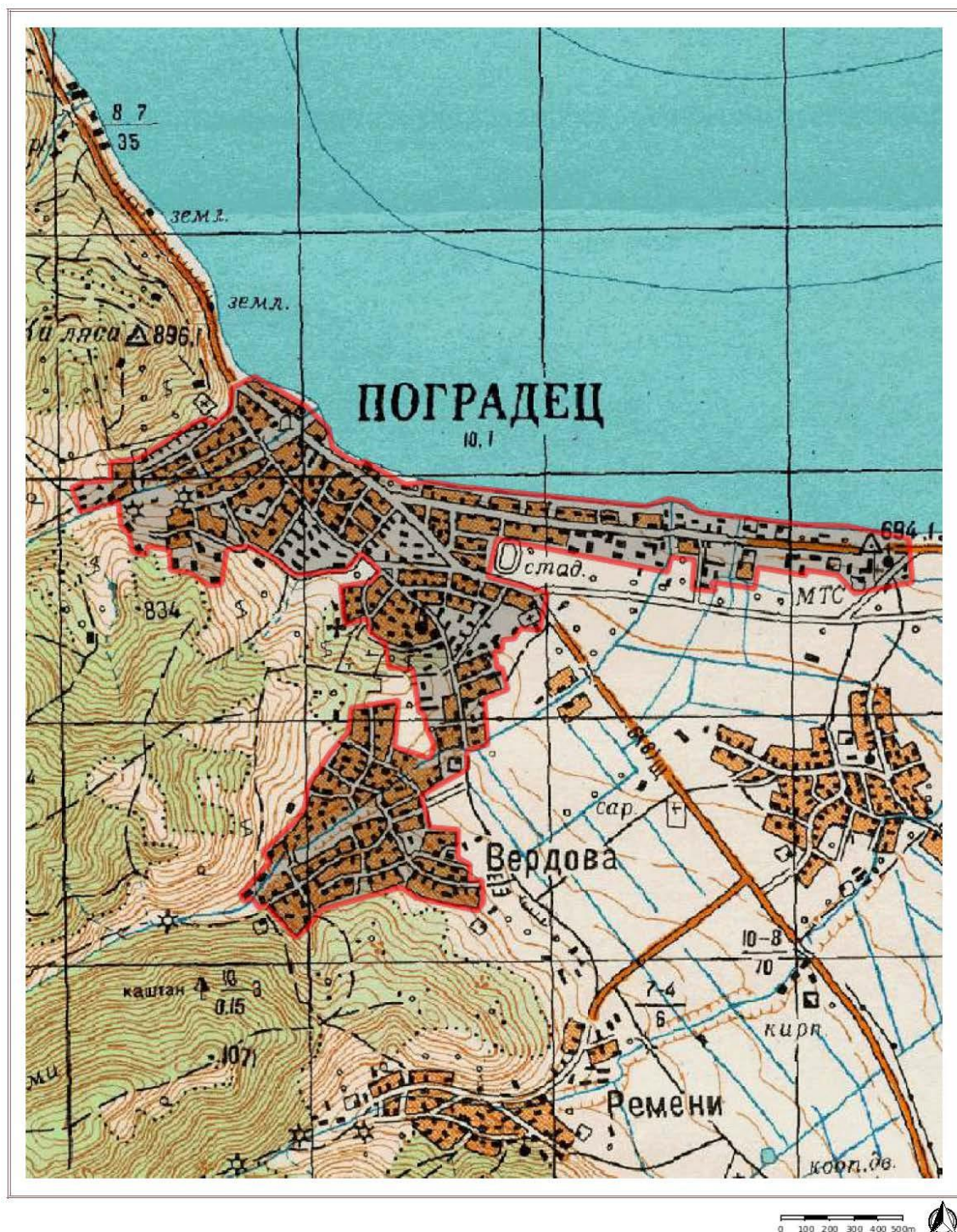

Peshkopi - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

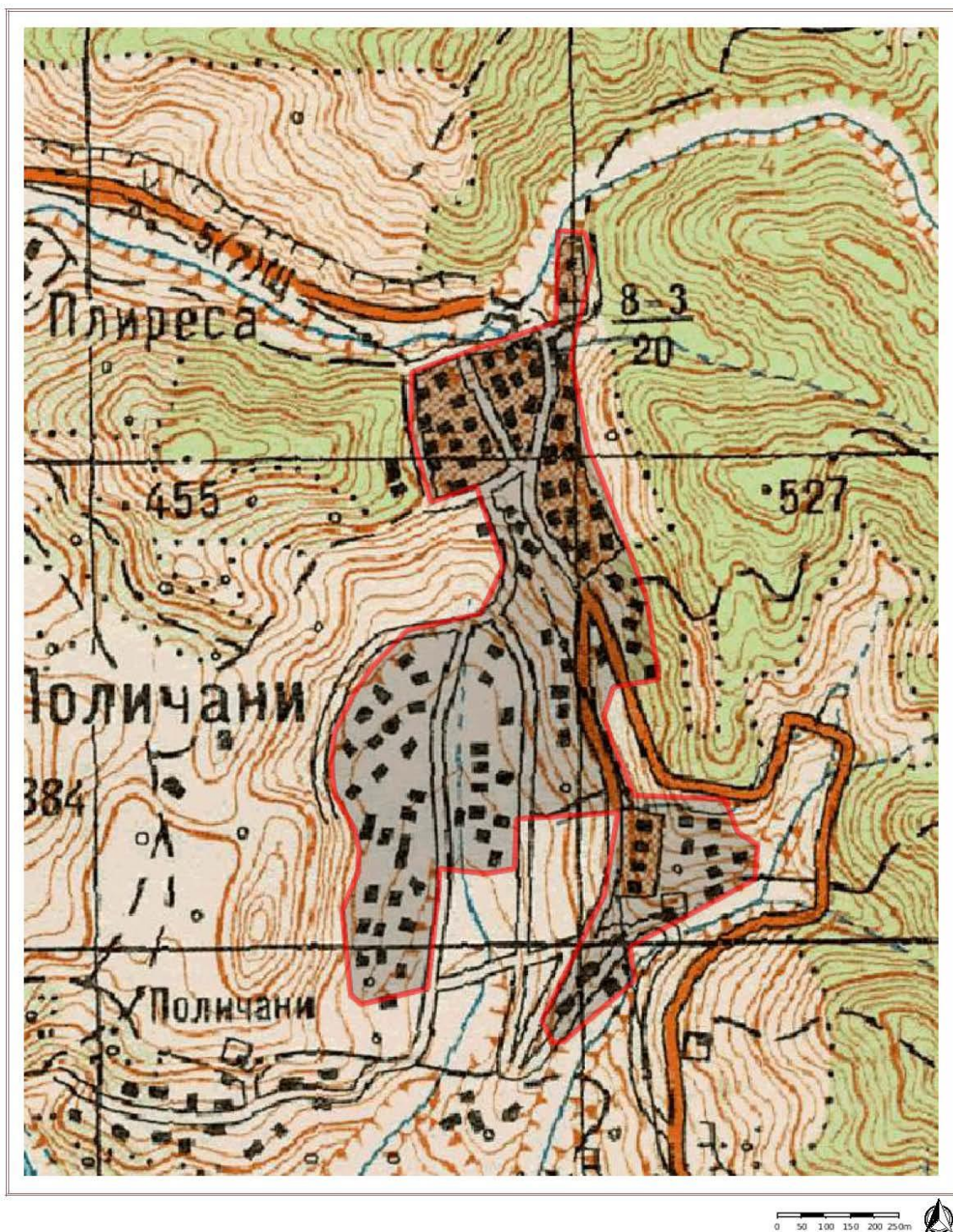

Pogradeci - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

Policani - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

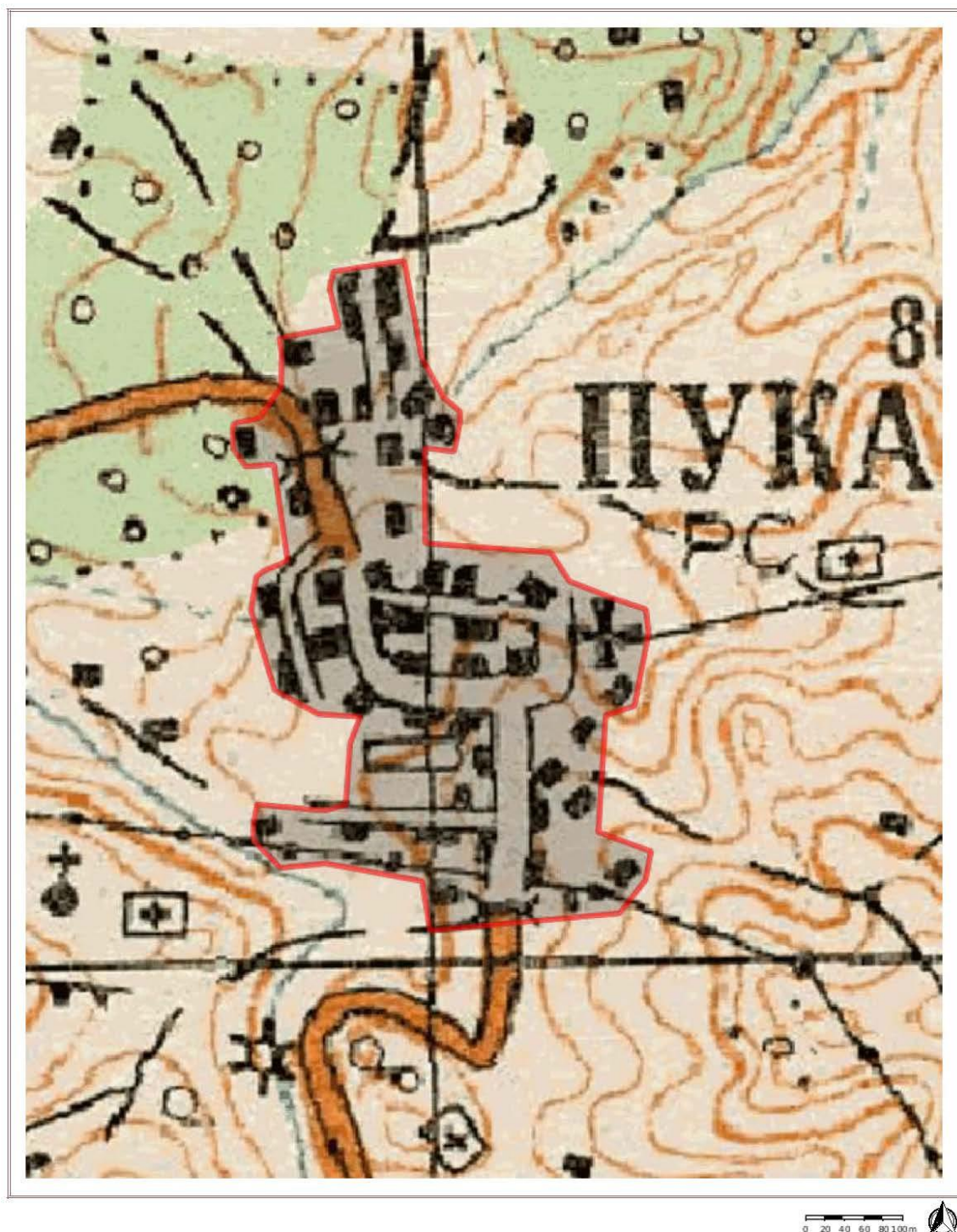

Prrenjas - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

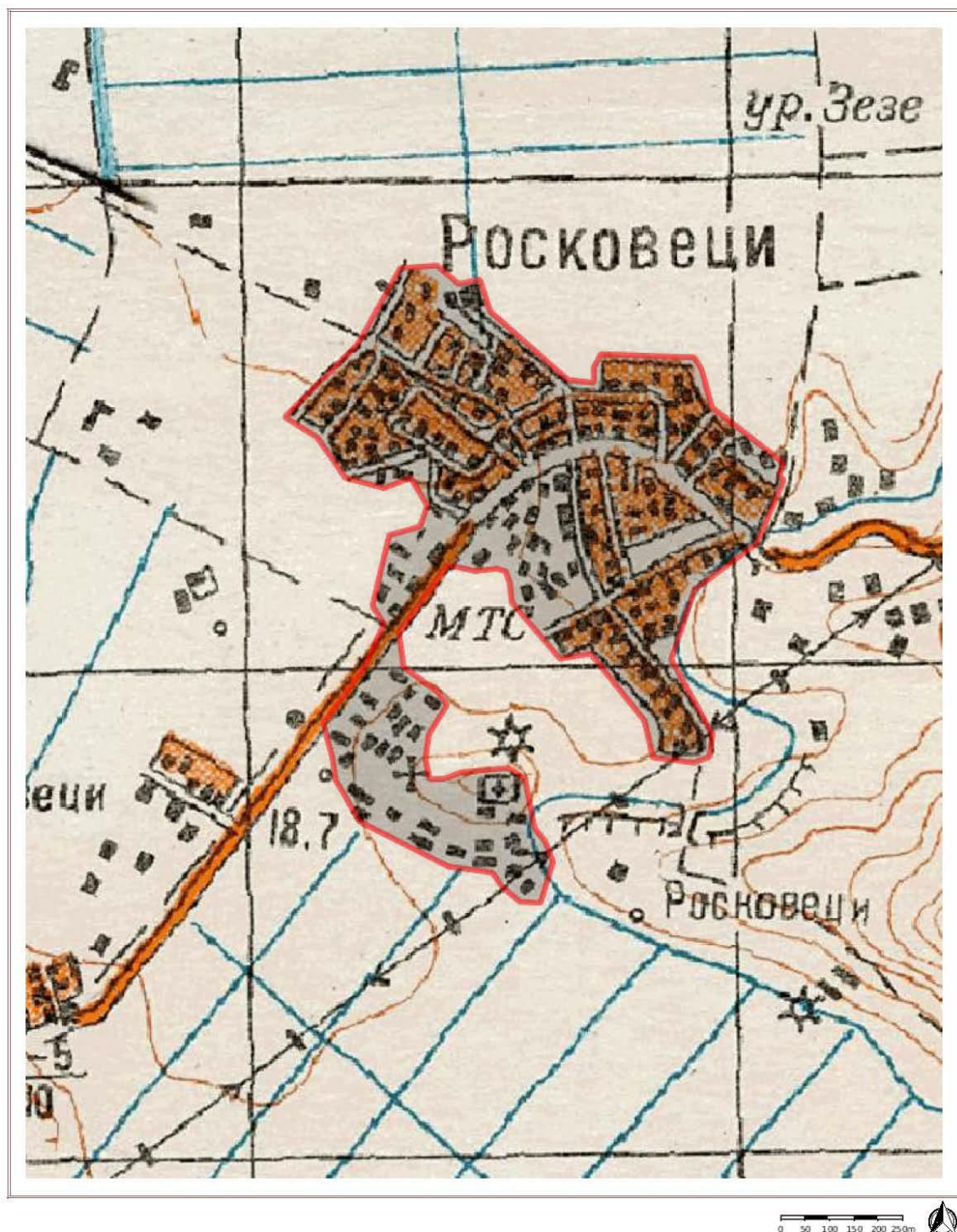

Puka - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

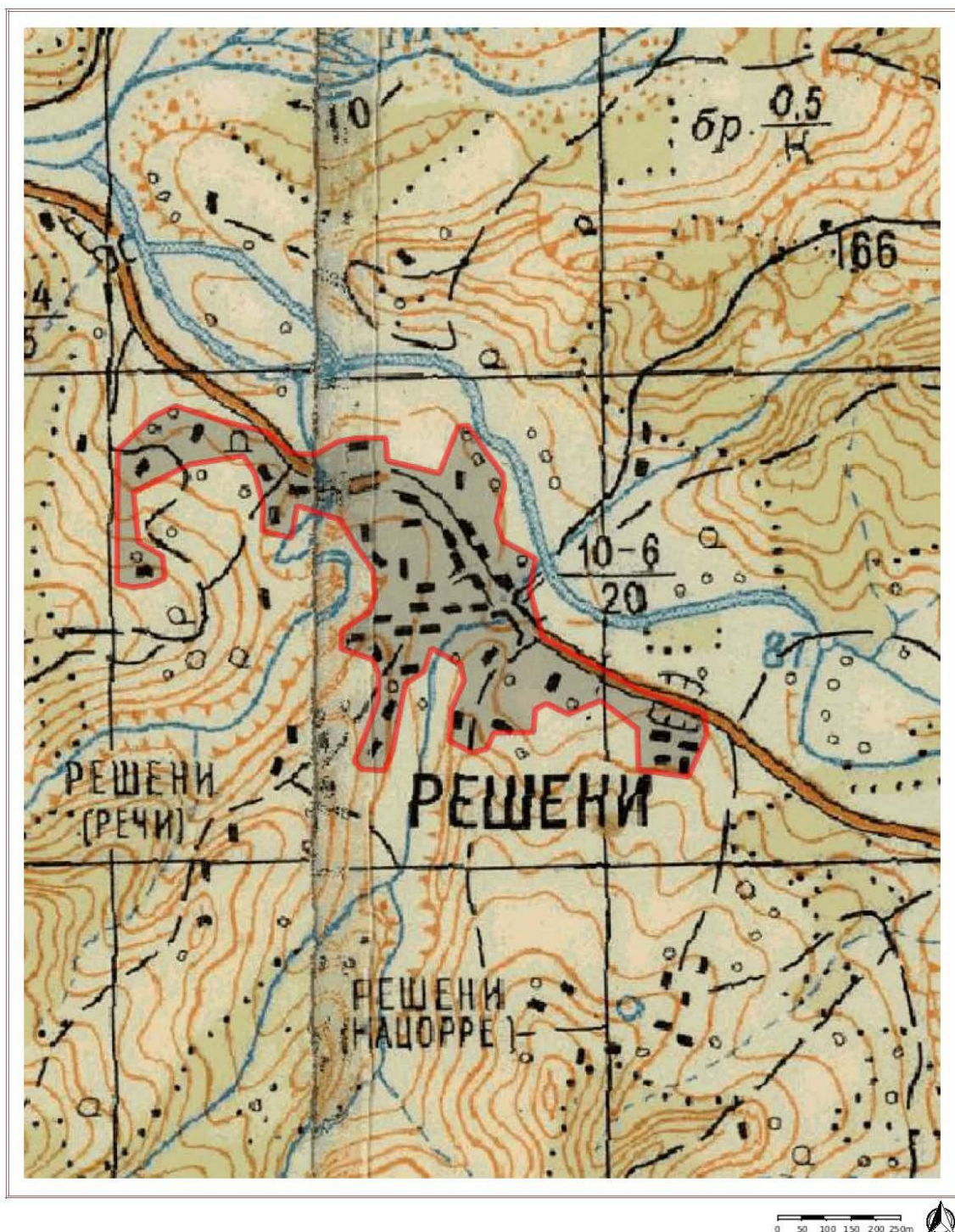

Roskoveci - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

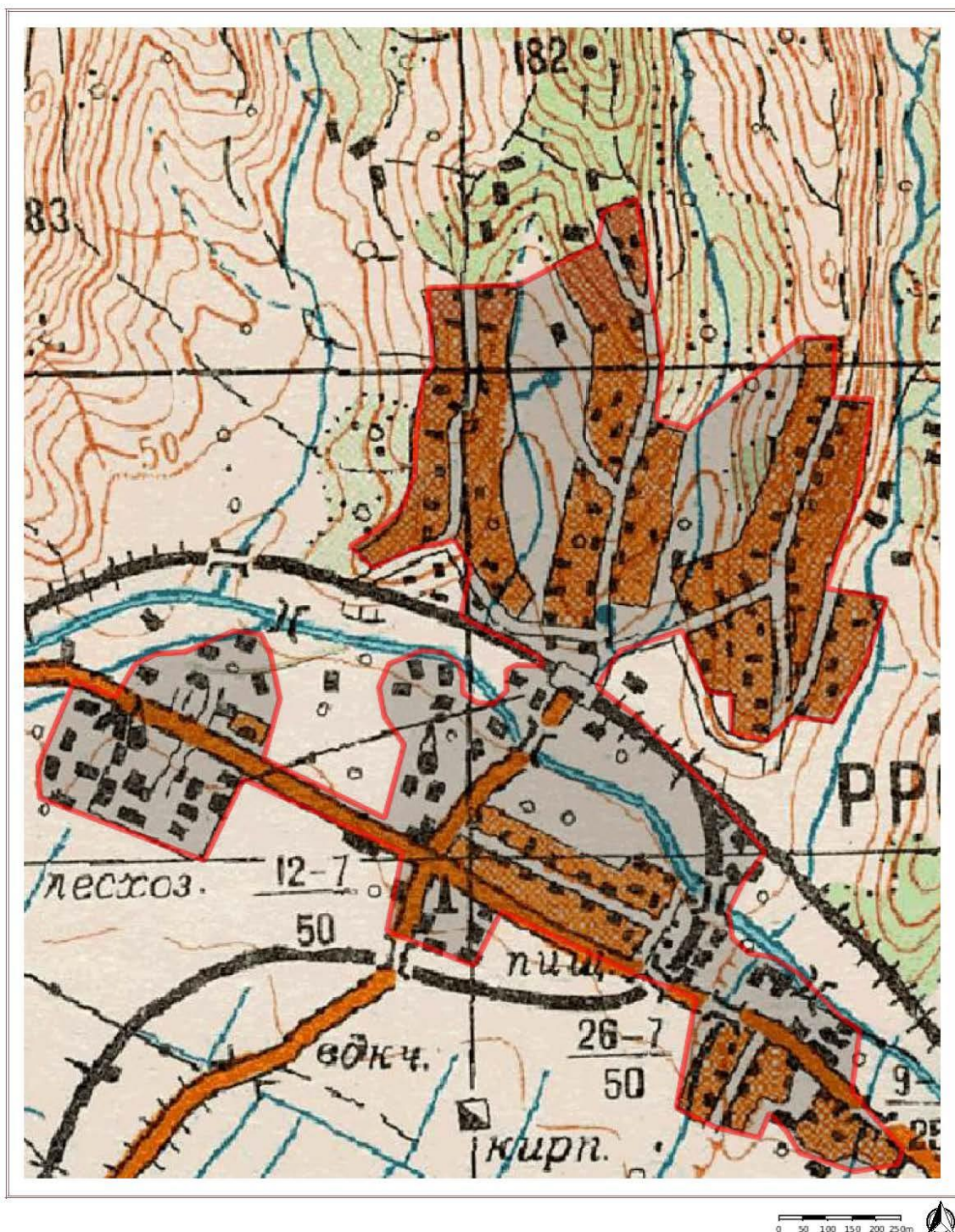

Rrëshen - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

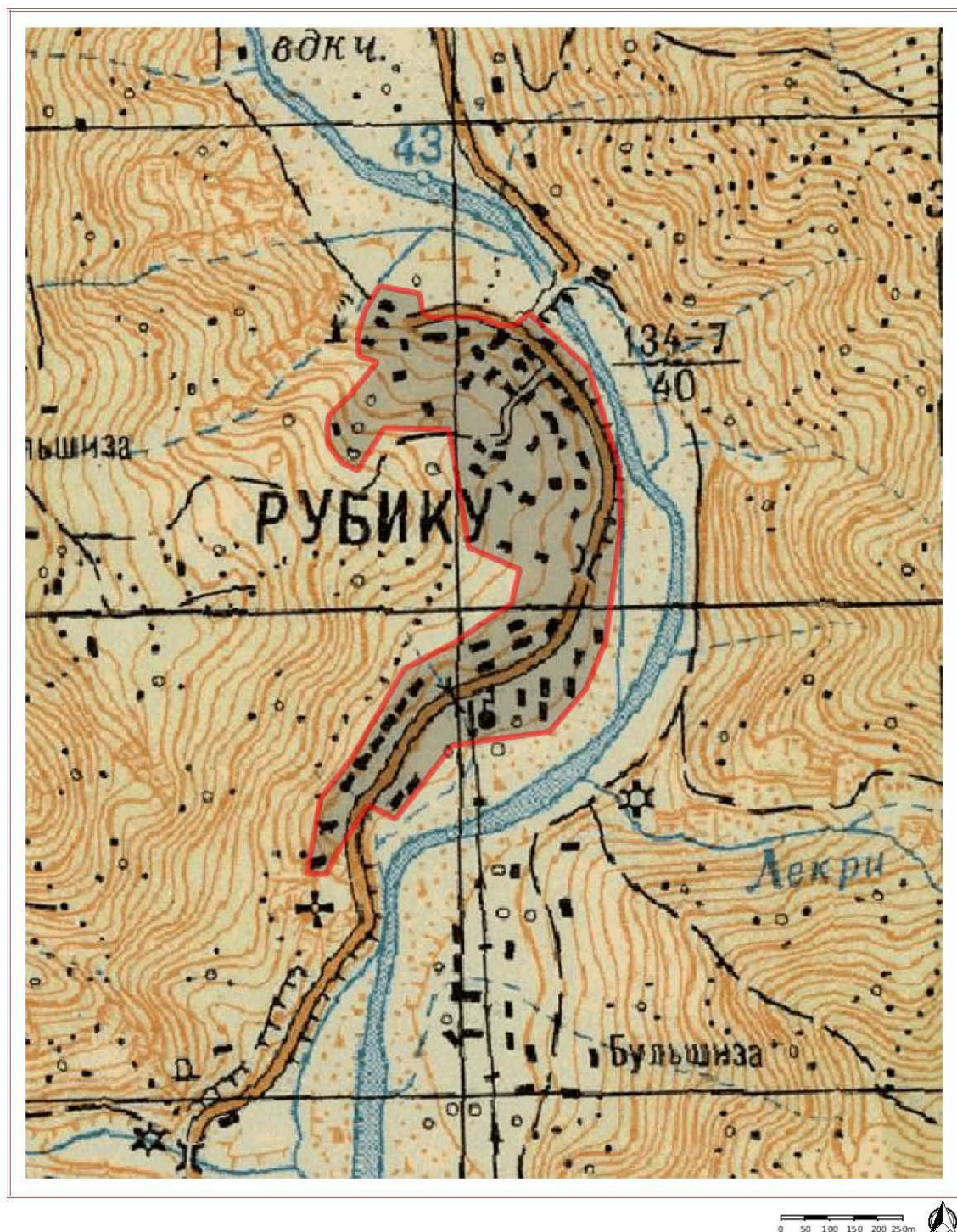

Rrogozhina - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

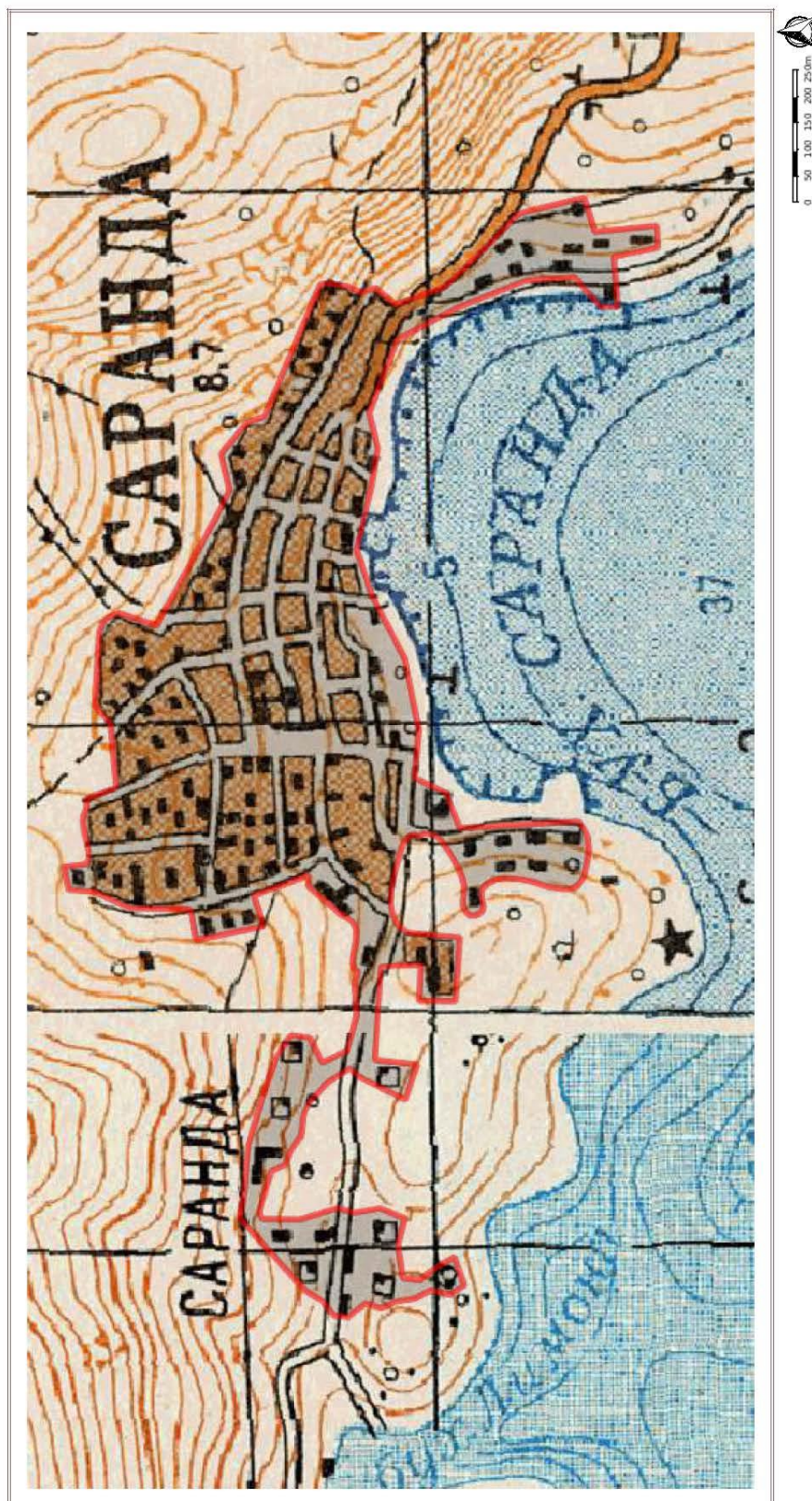

Rubik - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

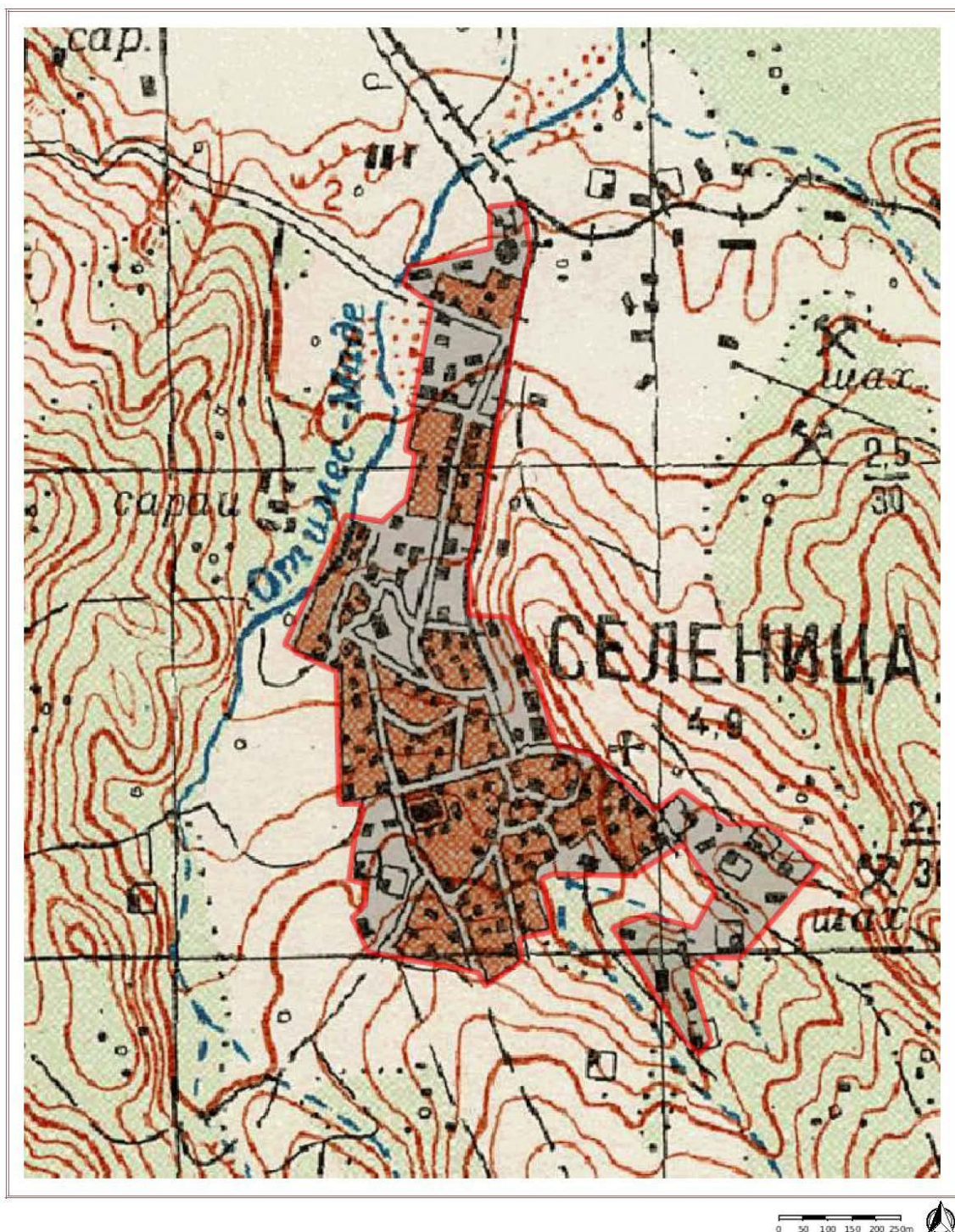

Saranda- Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

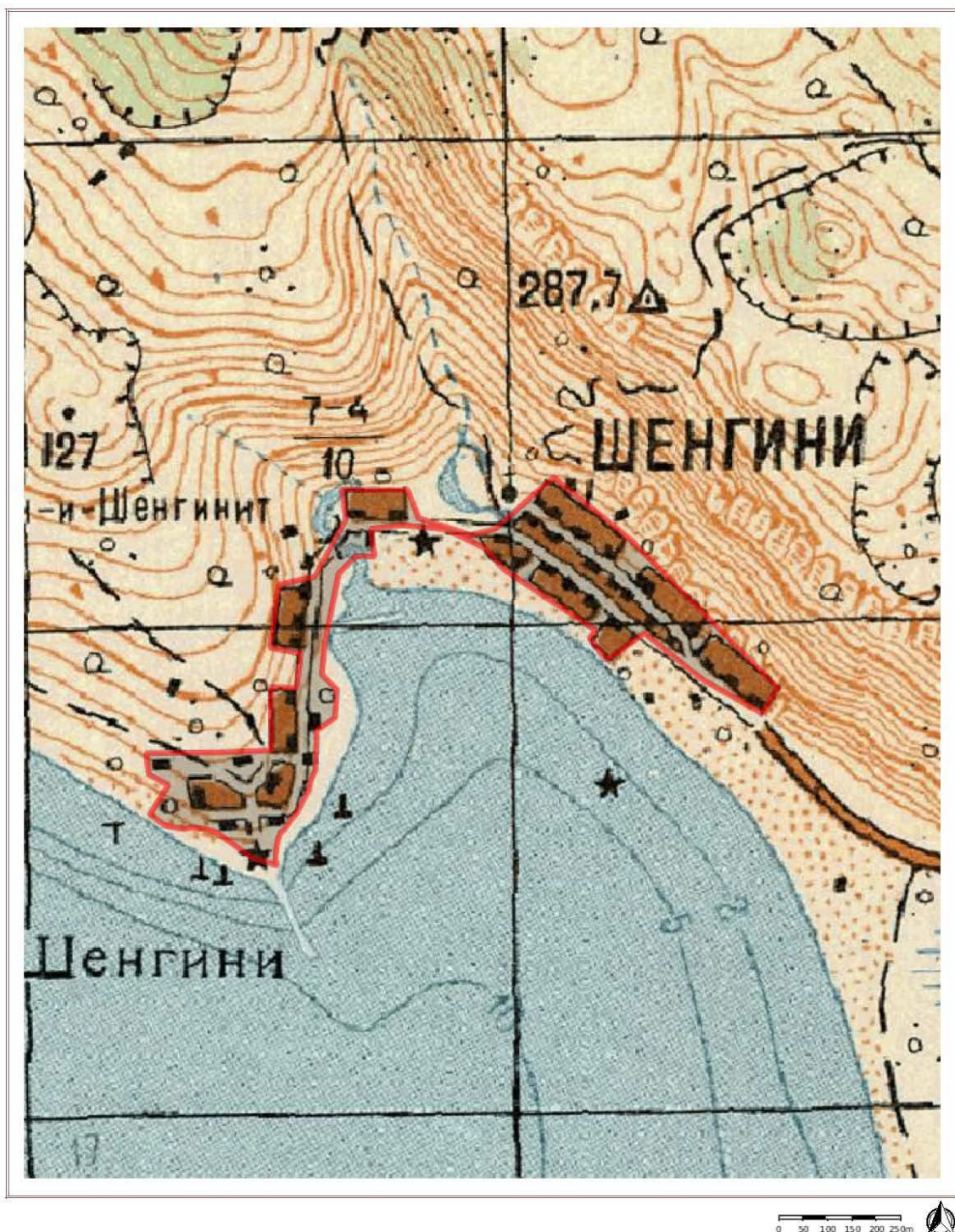

Selenica - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

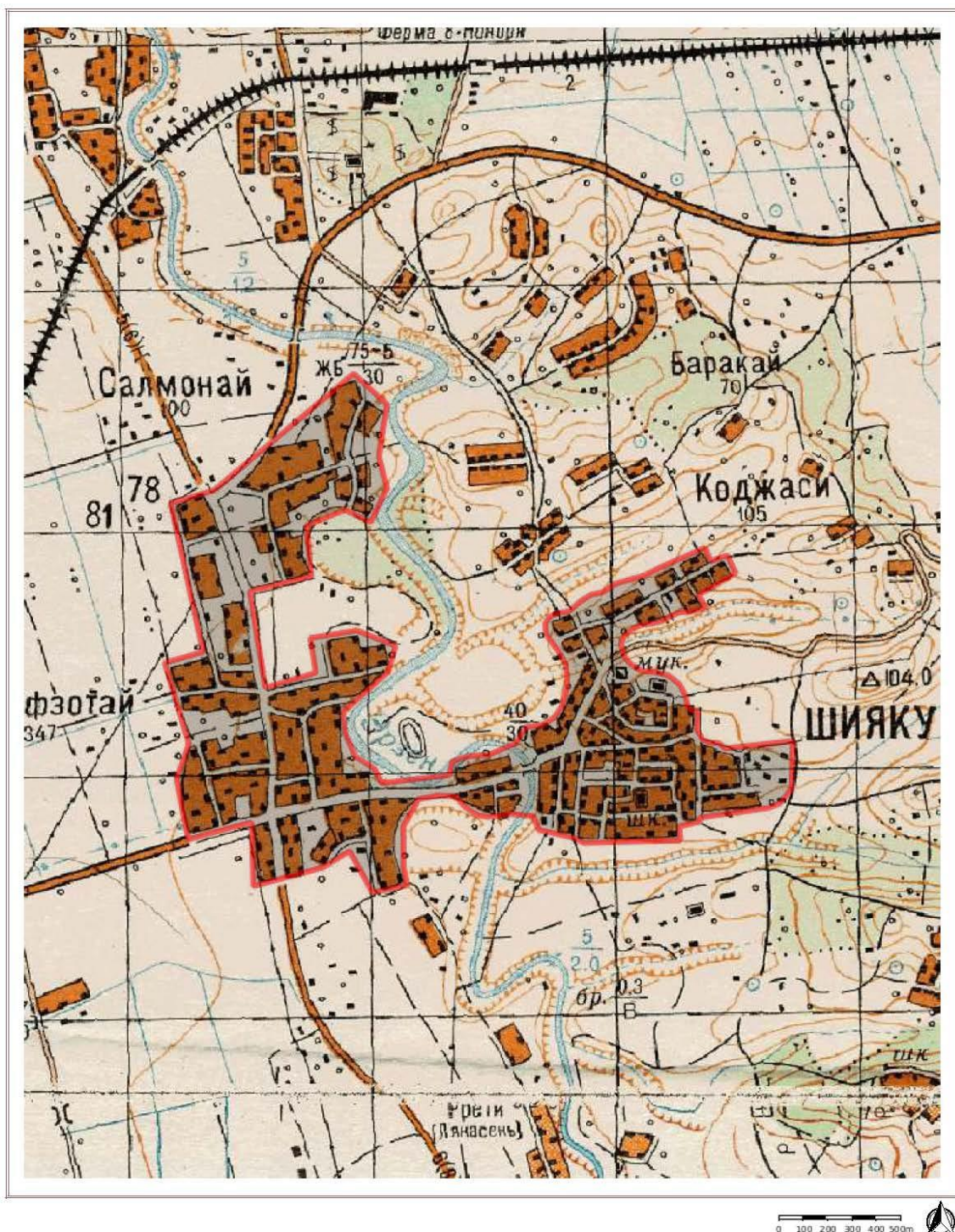

Shëngjin - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

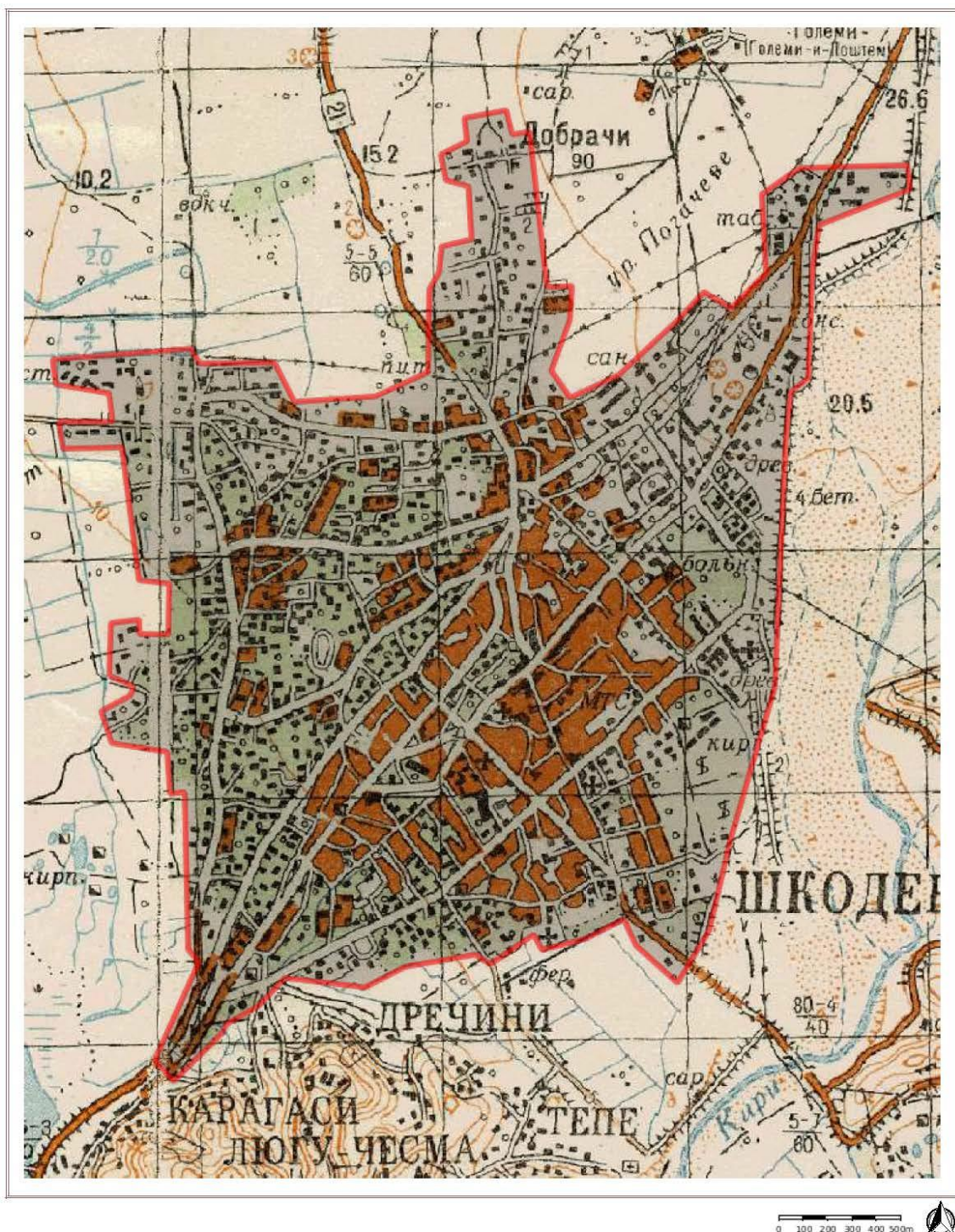

Shijak - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

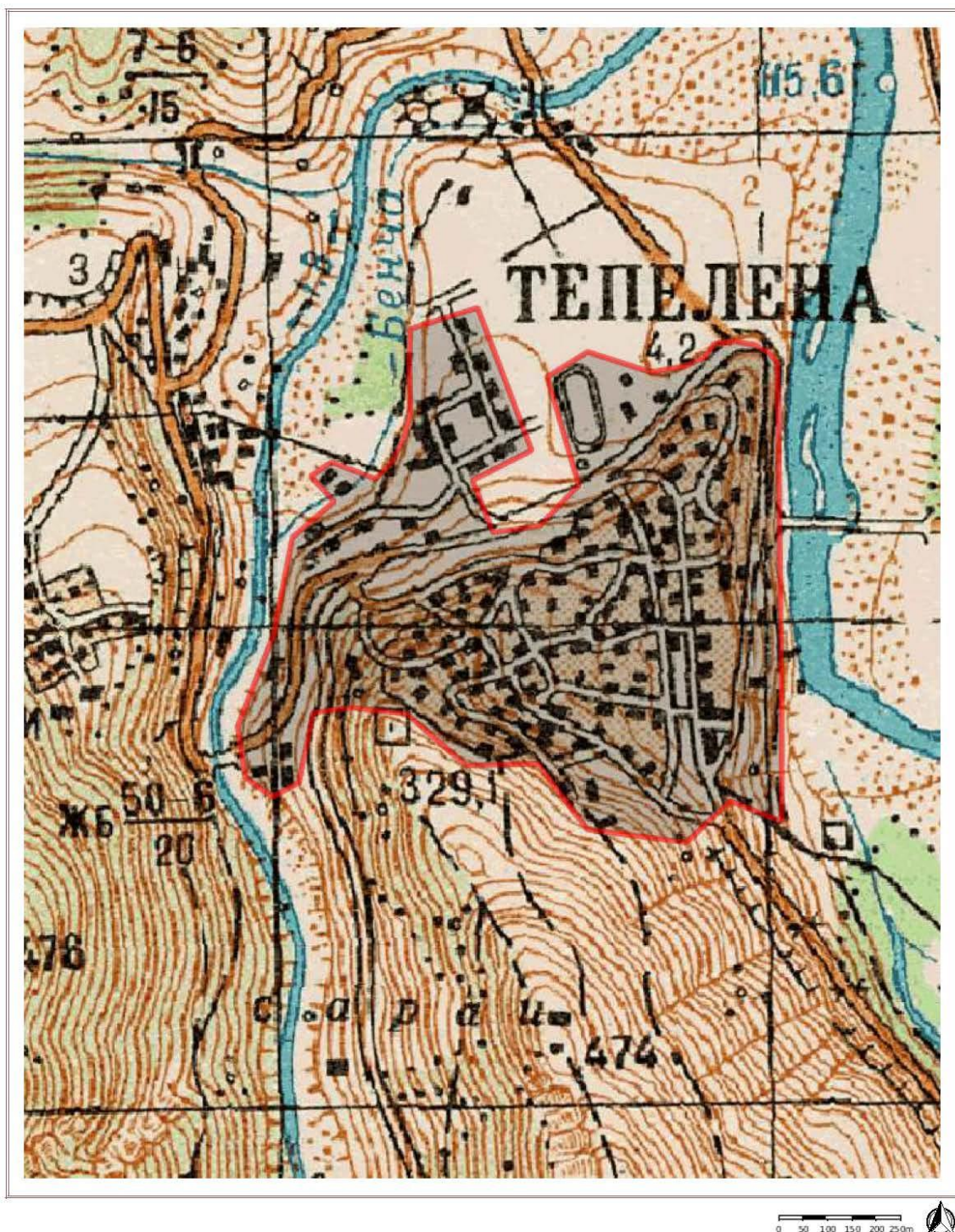

Shkodra - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

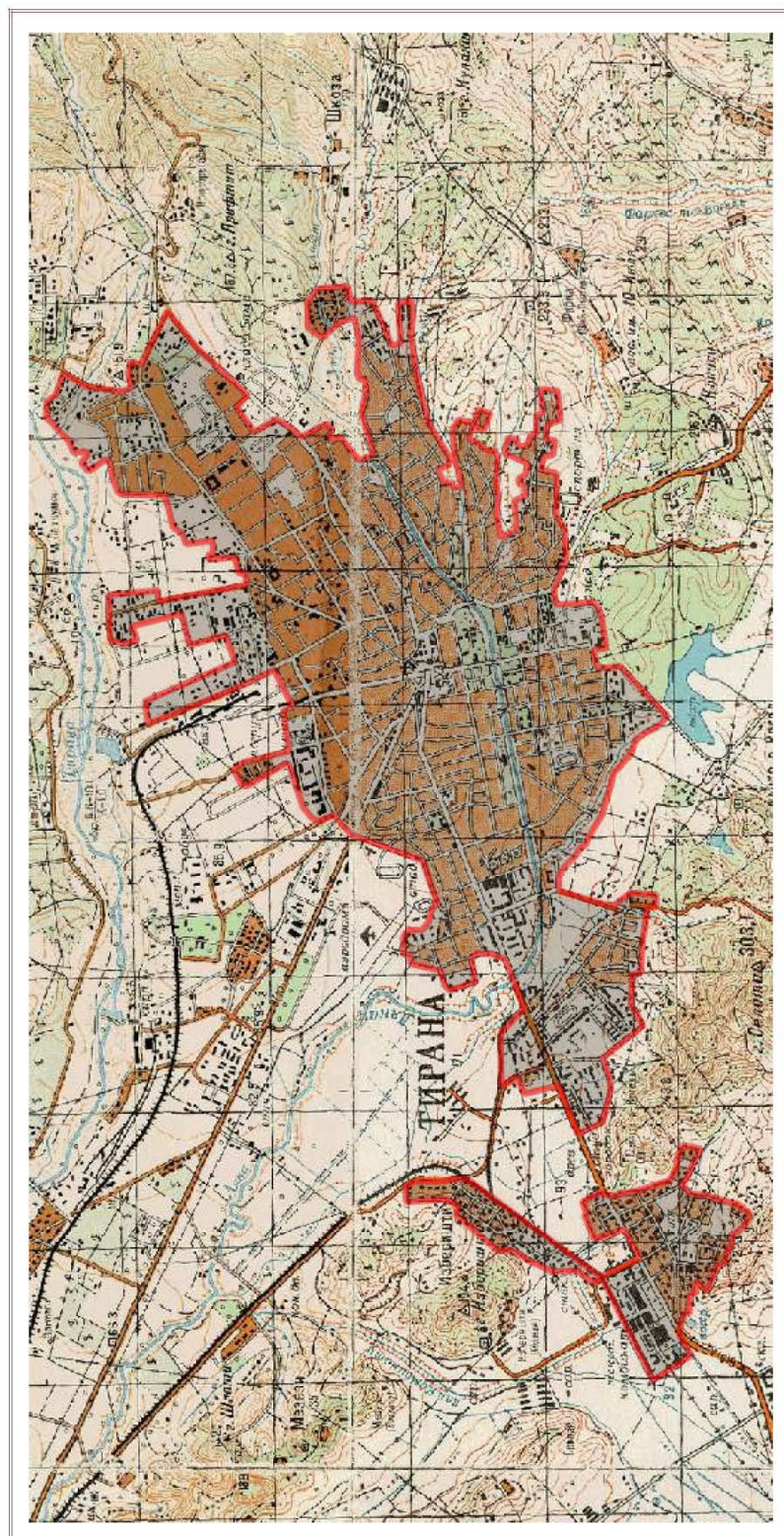

Tepelena - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

Tirana - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

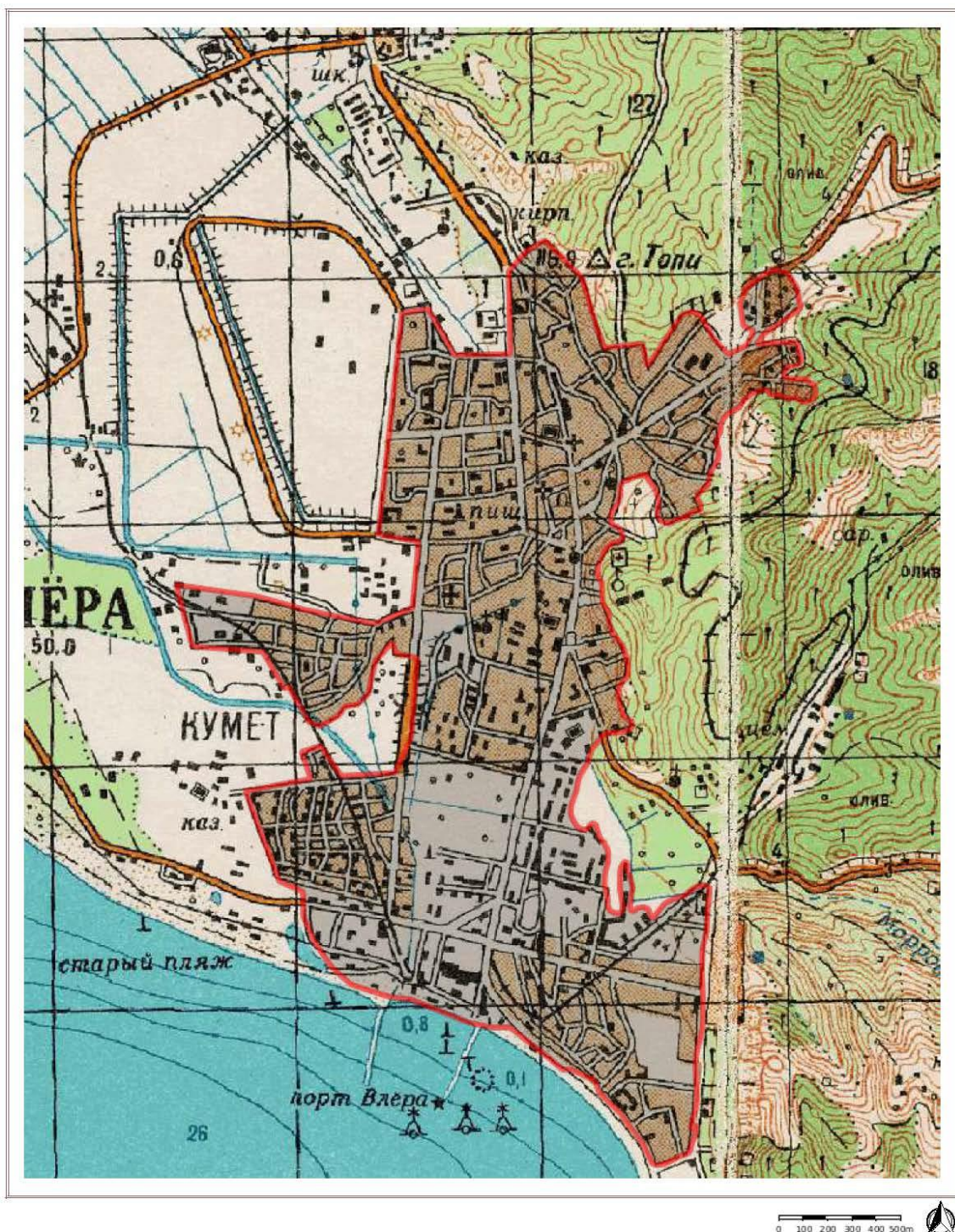

Ura Vajguore - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

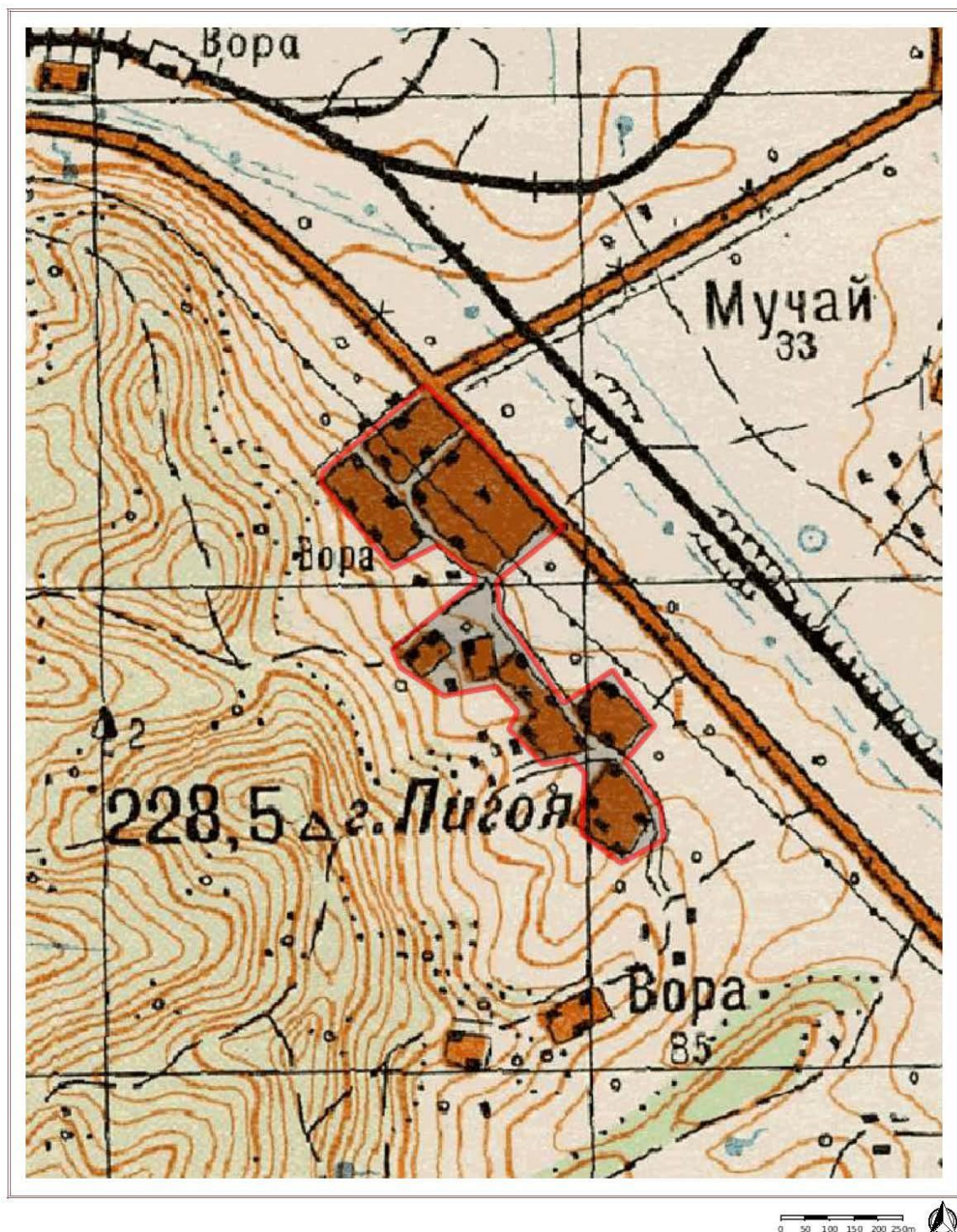

Vlora - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - Viti 1950-1960

Vora - Vija kufizuese e qytetit Harta Ruse - viti 1950-1960

VENDIM**Nr. 1130, datë 24.12.2020**

PËR NJË NDRYSHIM NË VENDIMIN NR. 645, DATË 3.8.2020, TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, “PËR PËRDORIMIN E FONDIT TË RINDËRTIMIT PËR FINANCIMIN E RINDËRTIMIT TË NJËSIVE TË BANIMIT NË NDËRTESA (PALLAT) DHE NDËRTESAVE PUBLIKE, NË ZONAT E REJA PËR ZHVILLIM, NË NJËSITË ADMINISTRATIVE 4 E 8, ZONA “5 MAJI”, DHE NJËSINË ADMINISTRATIVE 6, ZONA “KOMBINAT”, BASHKIA TIRANË”

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 13, shkronja “b”, nënndarja “i”, 16, pika 3, dhe 36, pika 1, shkronja “a”, të aktit normativ nr. 9, datë 16.12.2019, të Këshillit Ministrave, “Për përballimin e pasojave të fatkeqësisë natyrore”, miratuar me ligjin nr. 97/2019, të ligjit nr. 9936, datë 26.6.2008, “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, dhe të ligjit nr. 88/2019, “Për buxhetin e vitit 2020”, të ndryshuar, me propozimin e ministrit të Shtetit për Rindërtimin, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Pika 2, e vendimit nr. 645, datë 3.8.2020, të Këshillit të Ministrave, ndryshohet, si më poshtë vijon:

“2. Përdorimi i fondit, miratuar në buxhetin e vitit 2020, do të jetë në masën 1 136 002 934 (një miliard e njëqind e tridhjetë e gjashtë milionë e dy mijë e nëntëqind e tridhjetë e katër) lekë pa TVSH, dhe i transferohet Bashkisë Tiranë, në buxhetin e miratuar për vitin 2020, për financimin e rindërtimit të njësive të banimit në ndërtesa (pallat) dhe ndërtesave publike, në zonat e reja për zhvillim në njësitë administrative 4 e 8, zona “5 Maji”, dhe njësinë administrative 6, zona “Kombinat”, Bashkia Tiranë, në formën e transfertës së pakushtëzuar.”.

2. Ngarkohen ministri i Shtetit për Rindërtimin, Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe Bashkia Tiranë për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

VENDIM**Nr. 1132, datë 24.12.2020**

PËR NJË NDRYSHIM NË VENDIMIN NR. 202, DATË 5.3.2020, TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, “PËR PËRDORIMIN E FONDIT TË RINDËRTIMIT, PËR FINANCIMIN E RINDËRTIMIT TË BANESAVE INDIVIDUALE, NDËRTIMIN DHE RIKONSTRUKSIONIN E INFRASTRUKTURËS PUBLIKE, SI DHE ÇDO NDËRHRYJE TJETËR NË FUNKSION TË RINDËRTIMIT TË KËTYRE BANESAVE”, TË NDRYSHUAR

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 13, shkronja “b”, nënndarja “i”, 16, pika 3, dhe 36, pika 1, shkronja “a”, të aktit normativ nr. 9, datë 16.12.2019, të Këshillit Ministrave, “Për përballimin e pasojave të fatkeqësisë natyrore”, miratuar me ligjin nr. 97/2019, të ligjit nr. 9936, datë 26.6.2008, “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, dhe të ligjit nr. 88/2019, “Për buxhetin e vitit 2020”, të ndryshuar, me propozimin e ministrit të Shtetit për Rindërtimin, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Pika 2.1, e vendimit nr. 202, datë 5.3.2020, të Këshillit të Ministrave, të ndryshuar, ndryshohet si më poshtë vijon:

“2.1 Fondi që do të përdoret, i miratuar në buxhetin e vitit 2020, do të jetë 3 757 881 137 (tre miliardë e shtatëqind e pesëdhjetë e shtatë milionë e tetëqind e tetëdhjetë e një mijë e njëqind e tridhjetë e shtatë) lekë pa TVSH, nga i cili:

a) Fondit Shqiptar të Zhvillimit, në buxhetin e miratuar për vitin 2020, në zërin “Shpenzime kapitale me financim të brendshëm”, të programit

06210 “Programe zhvillimi”, i shtohet fondi prej 2 492 978 390 (dy miliardë e katërqind e nëntëdhjetë e dy milionë e nëntëqind e shtatëdhjetë e tetë mijë e treqind e nëntëdhjetë) lekësh pa TVSH, për financimin e rindërtimit të banesave individuale, brenda dhe jashtë zonave të reja për zhvillim, ndërtimin dhe rikonstruksionin e infrastrukturës publike, si dhe çdo ndërhyrje tjetër, në funksion të rindërtimit të banesave individuale, jashtë zonave të reja për zhvillim.

b) Bashkisë Tiranë i transferohet fondi prej 1 264 902 747 (një miliard e dyqind e gjashtëdhjetë e katër milionë e nëntëqind e dy mijë e shtatëqind e dyzet e shtatë) lekësh pa TVSH, në formën e transfertës së pakushtëzuar, për financimin e rindërtimit të banesave individuale, brenda dhe jashtë zonave të reja për zhvillim, ndërtimin dhe rikonstruksionin e infrastrukturës publike, si dhe çdo ndërhyrje tjetër, në funksion të rindërtimit të banesave individuale, jashtë zonave të reja për zhvillim.”.

2. Ngarkohen ministri i Shtetit për Rindërtimin, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Fondi Shqiptar i Zhvillimit dhe Bashkia Tiranë për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

VENDIM
Nr. 1133, datë 24.12.2020

PËR DISA NDRYSHIME NË VENDIMIN NR. 307, DATË 16.4.2020, TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, “PËR PËRDORIMIN E FONDIT TË RINDËRTIMIT, PËR FINANCIMIN E RIKONSTRUKSIONIT DHE NDËRTIMIT TË INFRASTRUKTURËS PUBLIKE, NË FUNKSION TË RINDËRTIMIT TË BANESAVE INDIVIDUALE DHE CAKTIMIN E FONDIT SHQIPTAR TË ZHVILLIMIT SI NJËSI ZBATUESE”, TË NDRYSHUAR

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 13, shkronja “b”, nënndarja “i”, 16 dhe 36, të aktit normativ nr. 9, datë 16.12.2019, të Këshillit Ministrave, “Për përballimin e pasojave të

fatkeqësisë natyrore”, miratuar me ligjin nr. 97/2019, të ligjit nr. 9936, datë 26.6.2008, “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, dhe të ligjit nr. 88/2019, “Për buxhetin e vitit 2020”, të ndryshuar, me propozimin e ministrit të Shtetit për Rindërtimin, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Pika 3, e vendimit nr. 307, datë 16.4.2020, të Këshillit të Ministrave, të ndryshuar, ndryshohet, si më poshtë vijon:

“3. Përdorimi i fondit, i miratuar në buxhetin e vitit 2020, do të jetë në masën 1 863 461 542 (një miliard e tetëqind e gjashtëdhjetë e tre milionë e katërqind e gjashtëdhjetë e një mijë e pesëqind e dyzet e dy) lekë pa TVSH, nga të cilat:

a) Fondit Shqiptar të Zhvillimit, në buxhetin e miratuar për vitin 2020, në zërin “Shpenzime kapitale me financim të brendshëm”, të programit 06210 “Programe zhvillimi”, i shtohet fondi në masën 1 363 461 542 (një miliard e treqind e gjashtëdhjetë e tre milionë e katërqind e gjashtëdhjetë e një mijë e pesëqind e dyzet e dy) lekë pa TVSH, për financimin e ndërtimit dhe të rikonstruksionit të infrastrukturës publike në zonat e reja të shpallura për zhvillim, në bashkitë Durrës, Kamzë, Kavajë, Krujë, Kurbin, Lezhë, Mirditë, Shijak e Vorë.

b) Bashkisë Tiranë i transferohet fondi në masën 500 000 000 (pesëqind milionë) lekë pa TVSH, në formën e transfertës së pakushtëzuar, për financimin e ndërtimit dhe të rikonstruksionit të infrastrukturës publike, në zonat e reja të shpallura për zhvillim, në Bashkinë Tiranë.”.

2. Ngarkohen ministri i Shtetit për Rindërtimin, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Fondi Shqiptar i Zhvillimit dhe Bashkia Tiranë për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

VENDIM**Nr. 1134, datë 24.12.2020**

**PËR PËRDORIMIN E FONDIT TË
RINDËRTIMIT PËR FINANCIMIN E
RINDËRTIMIT/RIKONSTRUKSIONIT
TË OBJEKTEVE ARSIMORE, NË
BASHKINË TIRANË DHE ÇAKTIMIN E
BASHKISË TIRANË SI NJËSI ZBATUESE**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 13, shkronja “b”, nënndarjet “i” dhe “iii”, 16 dhe 36, të aktit normativ nr. 9, datë 16.12.2019, të Këshillit Ministrave, “Për përballimin e pasojave të fatkeqësisë natyrore”, miratuar me ligjin nr. 97/2019, të ligjit nr. 9936, datë 26.6.2008, “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, dhe të ligjit nr. 88/2019, “Për buxhetin e vitit 2020”, të ndryshuar, me propozimin e ministrit të Shtetit për Rindërtimin, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Përdorimin e fondit të rindërtimit, për financimin e rindërtimit/rikonstruksionit të objekteve arsimore, në Bashkinë Tiranë, në vlerën 1 608 555 182 (një miliard e gjashtëqind e tetë milionë e pesëqind e pesëdhjetë e pesë mijë e njëqind e tetëdhjetë e dy) lekë pa TVSH, përkatësisht, për:

a) ndërtimin e godinës TIP në RSU Nr. 1 (Nr. 15), në vlerën 313 436 038 (treqind e trembëdhjetë milionë e katërqind e tridhjetë e gjashtë mijë e tridhjetë e tetë) lekë pa TVSH;

b) ndërtimin e godinës TIP në RSU Nr. 1 (Nr. 16), në vlerën 311 425 288 (treqind e njëmbëdhjetë milionë e katërqind e njëzet e pesë mijë e dyqind e tetëdhjetë e tetë) lekë pa TVSH;

c) ndërtimin e godinës TIP në RSU Nr. 1 (Nr. 18), në vlerën 311 425 288 (treqind e njëmbëdhjetë milionë e katërqind e njëzet e pesë mijë e dyqind e tetëdhjetë e tetë) lekë pa TVSH;

ç) rikonstruksionin e godinave “Nr. 20–21; Nr. 22–23”, në RSU Nr. 1, në vlerën 456 772 100 (katërqind e pesëdhjetë e gjashtë milionë e shtatëqind e shtatëdhjetë e dy mijë e njëqind) lekë pa TVSH;

d) ndërtimin e shkollës 9-vjeçare “Dritas”, në vlerën 215 496 468 (dyqind e pesëmbëdhjetë

milionë e katërqind e nëntëdhjetë e gjashtë mijë e katërqind e gjashtëdhjetë e tetë) lekë pa TVSH.

2. Përdorimi i fondit të rindërtimit, miratuar për vitin 2020, për financimin e rindërtimit/rikonstruksionit të objekteve arsimore, sipas pikës 1 të këtij vendimi, i transferohet Bashkisë Tiranë në formën e transfertës së pakushtëzuar, në vlerën 321 711 036 (treqind e njëzet e një milionë e shtatëqind e njëmbëdhjetë mijë e tridhjetë e gjashtë) lekë pa TVSH dhe përballohet nga shpenzimet e fondit të rindërtimit.

3. Çaktimin e Bashkisë Tiranë si njësi zbatuese për financimin e rindërtimit /rikonstruksionit të objekteve arsimore, sipas pikës 1, të këtij vendimi.

4. Ngarkohen ministri i Shtetit për Rindërtimin, Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe Bashkia Tiranë për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

**ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe**

VENDIM**Nr. 1135, datë 24.12.2020**

**PËR PËRDORIMIN E FONDIT TË
RINDËRTIMIT PËR FINANCIMIN E
RIKONSTRUKSIONIT TË BANESAVE
INDIVIDUALE DHE NJËSIVE TË
BANIMIT NË NDËRTESA (PALLAT), SI
DHE MJEDISEVE NË BASHKËPRONËSI
OSE TË PËRBASHKËTA NË NDËRTESA
(PALLAT), NË BASHKITË KRUJË
DHE LEZHË**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 13, shkronja “b”, nënndarja “i”, 25 e 36, të aktit normativ nr. 9, datë 16.12.2019, të Këshillit Ministrave, “Për përballimin e pasojave të fatkeqësisë natyrore”, miratuar me ligjin nr. 97/2019, të ligjit nr. 9936, datë 26.6.2008, “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, dhe të ligjit nr. 88/2019, “Për buxhetin e vitit 2020”, të ndryshuar, me propozimin e ministrit të Shtetit për Rindërtimin, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Përdorimin e fondit të rindërtimit, në masën 106 339 540 (njëqind e gjashtë milionë e treqind e tridhjetë e nëntë mijë e pesëqind e dyzet) lekë, për financimin e rikonstruksionit të banesave individuale dhe njësive të banimit në ndërtesa (pallat), për ata individë të cilët përfitojnë nga grantet e rikonstruksionit, banesat e të cilëve janë klasifikuar si objekte të dëmtuara rëndë apo të dëmtuara lehtë, si pasojë e fatkeqësisë natyrore dhe që nuk duhen rindërtuar nga e para, dhe rikonstruksionit ose riparimit të mjediseve në bashkëpronësi ose të përbashkëta në ndërtesa (pallat), në bashkitë Krujë dhe Lezhë.

2. Efekti financiar, sipas pikës 1 të këtij vendimi, të përballohet nga shpenzimet e fondit të rindërtimit, miratuar për vitin 2020, dhe t'u kalojë bashkive Krujë dhe Lezhë, sipas detajimit të mëposhtëm:

a) Bashkisë Krujë i transferohet fondi prej 12 150 000 (dymbëdhjetë milionë e njëqind e pesëdhjetë mijë) lekësh, për financimin e rikonstruksionit të banesave individuale dhe të njësive të banimit në ndërtesa (pallat), për ata individë të cilët përfitojnë nga grantet e rikonstruksionit, banesat e të cilëve janë klasifikuar si objekte të dëmtuara rëndë apo të dëmtuara lehtë, si pasojë e fatkeqësisë natyrore, dhe që nuk duhen rindërtuar nga e para.

b) Bashkisë Lezhë i transferohet fondi prej 94 189 540 (nëntëdhjetë e katër milionë e njëqind e tetëdhjetë e nëntë mijë e pesëqind e dyzet) lekësh, për financimin e rikonstruksionit ose të riparimit të mjediseve në bashkëpronësi ose të përbashkëta në ndërtesa (pallat).

3. Ngarkohen ministri i Shtetit për Rindërtimin, Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe bashkitë Krujë dhe Lezhë për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

VENDIM

Nr. 1136, datë 24.12.2020

**PËR PËRDORIMIN E FONDIT TË
RINDËRTIMIT PËR FINANCIMIN E
HARTIMIT TË PROJEKTIT
TË NDËRHYRJEVE REHABILITUESE/
PËRSHTATËSE, TË NEVOJSHME PËR
KTHIMIN E STRUKTURËS SË
OBJEKTEVE QË JANË KLASIFIKUAR SI
OBJEKTE ME DËMTIME TË MËDHA
STRUKTURE OSE DËMTIME
SHUMË TË RËNDA JOSTRUKTURE,
NË BASHKINË LEZHË**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 13, shkronja "b", nëndarja "i", e 36, të aktit normativ nr. 9, datë 16.12.2019, të Këshillit Ministrave, "Për përballimin e pasojave të fatkeqësisë natyrore", miratuar me ligjin nr. 97/2019, të ligjit nr. 9936, datë 26.6.2008, "Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë", të ndryshuar, dhe të ligjit nr. 88/2019, "Për buxhetin e vitit 2020", të ndryshuar, me propozimin e ministrit të Shtetit për Rindërtimin, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Përdorimin e fondit të rindërtimit, në masën 11 823 500 (njëmbëdhjetë milionë e tetëqind e njëzet e tre mijë e pesëqind) lekë pa TVSH, për financimin e hartimit të projektit të ndërhyrjeve rehabilituese/përshtatëse, të nevojshme për kthimin e strukturës së objekteve që janë klasifikuar si objekte me dëmtime të mëdha strukturore ose dëmtime shumë të rënda jostrukturore, në Bashkinë Lezhë.

2. Efekti financiar, sipas pikës 1 të këtij vendimi, të përballohet nga shpenzimet buxhetore të fondit të rindërtimit, miratuar në buxhetin e shtetit për vitin 2020, dhe i transferohet në formën e transfertës së pakushtëzuar Bashkisë Lezhë.

3. Ngarkohen ministri i Shtetit për Rindërtimin, Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe Bashkia Lezhë për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

ZËVENDËSKRYEMINISTËR
Erion Braçe

UDHËZIM**Nr. 16, datë 28.12.2020****PËR PROCEDURËN E PAJISJES ME
LEJE PESHKIMI PËR ANIJET QË
ZËVENDËSOJNË ANIJET E MBYTURA
TË PESHKIMIT**

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102 të Kushtetutës, të shkronjës “b”, të pikës 11, të nenit 30, të ligjit nr. 64, datë 31.5.2012, “Për peshkimin”, të ndryshuar,

UDHËZOJ:

1. Subjekti pronar i një anijeje të mbytur peshkimi ose trashëgimtarët e tij aplikojnë për leje peshkimi pranë Qendrës Kombëtare të Biznesit, në vijim “QKB”, duke zbatuar të njëjtat rregulla që zbatohen në procedurat e aplikimeve fillestare për pajisje me leje peshkimi.

2. Në kërkesën e aplikimit për t’u pajisur me leje, subjekti i peshkimit duhet të përcaktojë që aplikimi bëhet për zëvendësimin e anijes së mbytur duke specifikuar edhe emrin e saj.

3. Me marrjen dhe shqyrtimin e dokumentacionit për anijen e re zëvendësuese, Komisioni i Lejeve të Peshkimit Detar në ministri, verifikon, gjithashtu, nëse anija e mbytur e peshkimit ka qenë e pajisur me leje të vlefshme peshkimi.

4. Komisioni i Lejeve të Peshkimit Detar i drejtohet Kapitenarisë së Portit për të verifikuar pronësinë e anijes së mbytur dhe për të marrë një vërtetim për mbytjen e kësaj anijeje mbi bazën e ditarit të Kapitenarisë së Portit, së bashku me një fotokopje të fletës së ditarit.

5. Leja e peshkimit lëshohet nga QKB-ja pas shqyrtimit, verifikimit dhe plotësimit të kushteve të parashikuara në pikat 3 dhe 4 të këtij udhëzimi, nga Komisioni i Lejeve të Peshkimit Detar në ministri.

6. Subjekti pronar i një anijeje të mbytur peshkimi ose trashëgimtarët e tij, kur aplikojnë për t’u pajisur me leje për anijen e re të peshkimit, si zëvendësim i anijes së mbytur, duhet të vërtetojnë se anija zëvendësuese plotëson kushtet e tjera për pajisje me leje peshkimi, sipas legjislacionit në fuqi të lejeve dhe të licencave.

7. Anijes së re të peshkimit, që zëvendëson anijen e mbytur, i vendoset në regjistrë një Numër i Ri Identifikimi (NFR), me qëllim shmangien e mbivendosjes së të dhënave dhe të informacionit (si data e regjistrimit, data e prodhimit, përmasat etj.) me anijen që ajo zëvendëson.

8. Ngarkohet Komisioni i Lejeve të Peshkimit Detar për zbatimin e këtij udhëzimi.

Ky udhëzim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Milva Ekonomi

URDHËR**Nr. 3, datë 5.1.2021****PËR DELEGIMIN E KOMPETENCAVE**

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, të neneve 28 dhe 29, të ligjit nr. 44/2015, “Kodi i Procedurave Administrative të Republikës së Shqipërisë”, të ligjit nr. 9000, datë 30.1.2003, “Për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Ministrave”,

URDHËROJ:

1. Delegimin e plotë të kompetencave të titullarit të Ministrisë së Brendshme, zëvendësministrit të Brendshëm, z. Julian Hodaj, nga data 6.1.2021 deri më datë 7.1.2021.

2. Për zbatimin e këtij urdhri ngarkohet zëvendësministri i Brendshëm, z. Julian Hodaj.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BRENDSHËM
Bledar Çuçi

VENDIM*(i shkurtuar)*

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 4085, datë 7.10.2020, vendosi shpalljen të zhdukur të shtetasit Eduart Kamberaj, nga data 31 janar 1999.

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË
Vulosur elektronikisht nga Qendra e Botimeve Zyrtare
Viti: 2021 - Numri: 2
Datë: 2021/01/07 14:32:46
ba829d9a-07d7-453a-a2ac-15da3e9972df

*Shënim: Ky dokument është gjeneruar dhe vulosur me anë
të një procedure automatike nga një sistem elektronik
(Qendra e Botimeve Zyrtare)*

	Formati 61x86/8
--	-----------------

Shtypshkronja e Qendrës së Botimeve Zyrtare
Tiranë, 2021

Adresa: Rr. "Nikolla Jorga", Tiranë
Tel./fax: +355 4 24 27 004 Tel.: +355 4 24 27 006

Çmimi 1296 lekë